

การวิเคราะห์เรื่องสั้นของ ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว

- ๑ ส.ย. ๒๕๔๑

ปริญญานิพนธ์

ของ

สุนิสสา ศิวกุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

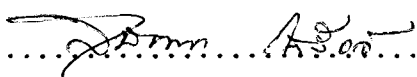
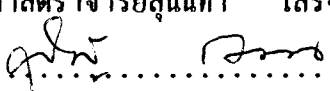
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย

เมษายน ๒๕๔๑

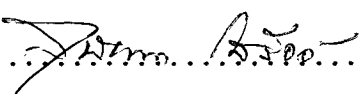
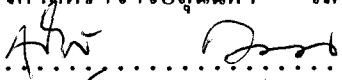
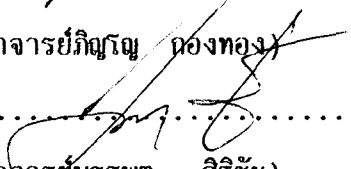
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

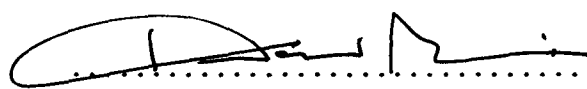
คณะกรรมการควบคุม

..........ประธาน
(รองศาสตราจารย์สุนันทา โสร้งจ้ง)
..........กรรมการ
(อาจารย์ภิญญา กองทอง)

คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน
(รองศาสตราจารย์สุนันทา โสร้งจ้ง)
..........กรรมการ
(อาจารย์ภิญญา กองทอง)
..........กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์บรรพต ศิริชัย)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่ ๒๑ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๑

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากรองศาสตราจารย์สุนันtha ไสร์จัจ
ประธานกรรมการ และอาจารย์ภิญโญ กองทอง กรรมการ ซึ่งอาจารย์ทั้งสองท่านกรุณาสละ
เวลาให้แนวคิด คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณด้วย
ความซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์บรรพต ศิริชัย กรรมการสอบเพิ่มเติมที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ
ที่ดีมีผลให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณคุณแม่สุนันท์ ศิวกุลผู้ให้กำเนิด ขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อน ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พ.ต.ท.เกรียงศักดิ์ คมจักรพันธ์ ที่คอยให้กำลังใจ ให้ความห่วงใยเอื้ออาทรและ
ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ตลอดมา ขอขอบคุณรัตนาศรีมงคล เพื่อนผู้เป็นมิตรแท้ที่ช่วยเหลือ
แก้ไขในด้านเอกสาร จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในวันนี้

สุนิสสา ศิวกุล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องสั้น	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสั้นของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องสั้น	14
2 วิเคราะห์กลวิธีในการแต่งเรื่องสั้นของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว	20
โครงเรื่อง	21
ตัวละคร	116
ฉาก	142
บทสนทนา	177
กลวิธีการเล่าเรื่อง	201
3 วิเคราะห์ทัศนะของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว ที่ปรากฏในเรื่องสั้น	212
ทัศนะเกี่ยวกับสังคม	213
ทัศนะเกี่ยวกับอาชีพตำรวจ	229
ทัศนะเกี่ยวกับมนุษยธรรม	246

ทัศน์ะเกี่ยวกับชีวิต	257
ทัศน์ะเกี่ยวกับความเชื่อ	265
4 วิเคราะห์สังคมไทยในเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว	278
ภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว	278
ภาพสะท้อนด้านภูมิศาสตร์	279
ภาพสะท้อนเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมไทย	283
ภาพสะท้อนด้านการเมือง	284
ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ	293
ภาพสะท้อนด้านการศึกษา	296
ภาพสะท้อนด้านสังคม	297
ภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม	302
วิเคราะห์สังคมไทยในเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว	307
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	309
บรรณานุกรม	316
ประวัติย่อของผู้วิจัย	320

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เรื่องสั้นเป็นวรรณกรรมประเภทร้อยแก้วที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่าน อย่างกว้างขวาง จะเห็นได้ว่า ปัจจุบันมีนิตยสาร วารสาร ทั้งรายสัปดาห์ รายปักษ์ หรือรายเดือน พิมพ์เรื่องสั้นเกือบทุกฉบับ ทำให้เรื่องสั้นได้รับความนิยมจากผู้อ่านและนักวิจารณ์เป็นอย่างมาก อีกทั้งในปัจจุบัน สถาบันและหน่วยงานต่างๆ ให้รางวัลวรรณกรรมเรื่องสั้นหลายรางวัล เช่น รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) รางวัลจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ และรางวัลช่อการะเกด เป็นต้น จึงทำให้นักเขียนต่างมุ่งพัฒนาเรื่องสั้นทั้งในด้านรูปแบบการนำเสนอและเนื้อหาสาระ

เรื่องสั้นเป็นวรรณกรรมที่สะท้อนภาพสังคมในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ตามทัศนะของนักเขียน แต่ละคนซึ่งได้วิพากษ์วิจารณ์สังคม อีกทั้งสะท้อนภาพและเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมผ่านเรื่องสั้นของตน ดังที่ วิลเลค และวาร์เรน (เรณู มหาวนา. 2529 : 22 ; อ้างอิงมาจาก Wellek and Warren) ให้ความเห็นว่า นักเขียนเป็นสมาชิกของสังคม เมื่อสร้างงานเขียนมาก็ย่อมสะท้อนภาพและอุดมการณ์ทางสังคมออกมาด้วยเสมอ และนักเขียนใช้ความเป็นจริงในสังคมผ่านวรรณกรรมไปสู่ประชาชนทั่วไป จากความคิดนี้แสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมกับสังคมมีส่วนสัมพันธ์กัน และวรรณกรรมย่อมสะท้อนภาพในสังคม

นักเขียนเรื่องสั้นแต่ละคนมีจุดเน้นประเด็นที่เสนอเรื่องสั้นแตกต่างกัน ดังที่กระแสมาลยาภรณ์ (2512 : 55) แบ่งเรื่องสั้นออกเป็น 4 ชนิด "ได้แก่/ชนิดผูกเรื่อง คือ เรื่องสั้นที่ถือเอาเค้าเรื่องเป็นสำคัญ การดำเนินเรื่องมักเต็มไปด้วยการผูกปม และการสร้างข้อขัดแย้งให้ผู้อ่านสนใจที่จะติดตามเรื่อง ๒ ชนิดสร้างตัวละคร คือ เน้นที่การสร้างตัวละครเป็นสำคัญ สร้างให้ตัวละครเด่นชัดขึ้นเป็นพิเศษ ๓ ชนิดให้แนวคิด คือ เรื่องที่ผู้แต่งต้องการแสดงแนวคิดอย่างใดอย่างหนึ่งของชีวิตเป็นสำคัญ ๔ และชนิดสร้างบรรยากาศ คือ เรื่องที่สร้างฉากอันมีบรรยากาศชวนให้คล้อยไปตามเรื่อง"

อย่างไรก็ตามไม่ว่านักเขียนจะเขียนแนวใด ก็ต้องใช้ประสบการณ์ชีวิตของตนเองเป็นแนวทางในการเขียนเพราะต้องกลั่นกรองจากประสบการณ์และจินตนาการของตนเอง ในจำนวนนักเขียนเรื่องสั้นแนวประสบการณ์ ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว เป็นนักเขียนคนหนึ่งที่น่าประสบการณ์ของตนเองมาใช้เขียนเรื่องสั้นได้อย่างน่าสนใจ ดังที่ประทีป เหมือนนิล (2519 : 49) กล่าวไว้ว่า "ปกรณ์เองเคยออกปากขอบคุณบรรณารักษ์อันแห่งแล้ง อ่างว้างวังเวงและทารุณของแก๊งค์ร้อ ชัยภูมิ แม้มันจะสร้างความเจ็บปวดในอารมณ์ก็จริง แต่มันก็ทำให้เขาเขียนหนังสือได้มากมาย "หากพิจารณาประวัติความเป็นมาของเรื่องสั้นไทย จะพบว่าในช่วง พ.ศ. 2500 - 2519 มีนักเขียนที่ใช้ประสบการณ์ชีวิตเป็นวัตถุดิบในการเขียนหลายคน เช่น อาจันต์ ปัญจพรรค์ เขียนเรื่องสั้นชุดเหมืองแร่ นิมิตร ภูมิถาวร เขียนเรื่องสั้นชุดครู มนัส สัตยรักษ์ เขียนเรื่องสั้นชุด ตำรวจ เป็นต้น

เรื่องสั้นของ ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว ส่วนใหญ่มักได้เค้าโครงเรื่องและความคิดมาจากชีวิตจริงของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์ในแวดวงตำรวจ เนื่องจาก ปกรณ์มีอาชีพเป็นตำรวจ โดยปฏิบัติภารกิจอยู่ทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นตำรวจนครบาลร่วม 20 ปี จึงมีวัตถุดิบมากมายในการสร้างสรรค์วรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น เช่น หลุมเมืองน่ากลัว เขียว หมอเฒ่า เป็นต้น นอกจากนี้เรื่องสั้นแนวประสบการณ์แล้ว ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว ยังมีความสามารถในการเขียนเรื่องสั้นแนวอื่น ๆ อีก เช่น เรื่องสั้นแนวเหนือธรรมชาติ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจลึกลับที่พิสูจน์ไม่ได้ เช่น เรื่องเงาอุบาทว์ ดึกแค้นรก เมียผี เป็นต้น เนื่องจาก ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว มาจากครอบครัวนักเขียน มีบิดาเป็นนักเขียน ชีวิตในวัยเด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่โน้มน้าปลูกจิตสำนึกให้เป็นคนรักหนังสือ รักการอ่านและในที่สุดก็นำเข้ามาสู่การรักการเขียน โดยการเขียนเรื่องสั้นมาตลอด ในชีวิตไม่เคยเขียนเรื่องยาว บทความ และบทวิจารณ์เลย จึงมีโอกาสนักพัฒนาฝีมือในการเขียนเรื่องสั้นซึ่งมีผลงานประมาณ 100 เรื่อง ผลงานเกือบทั้งหมดของ ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว ได้รับการตีพิมพ์ในนิตยสารชาวกรุงยุคที่ นพพร บุญยฤทธิ์ เป็นบรรณาธิการและในสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ยุคที่ ประหยัด ศ. นาคะนาค เป็นบรรณาธิการ ช่วงนี้เรียกได้ว่าเป็นยุคทองของเขา ผลงานของเขาเป็นที่ประจักษ์แก่ผู้อ่านและนักวิจารณ์ทั่วไปว่าเขียนเรื่องสั้นเชิงประสบการณ์ในแวดวงตำรวจได้ดี

ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว เป็นนักเขียนที่มีประสบการณ์หลายด้าน เขาเป็นหนึ่งในจำนวน "ตำรวจนักเขียน" ซึ่งมีไม่มากนัก เรื่องที่เขาเขียนจึงมีหลายหลากรสชาติ และจากที่เขาเขียนเรื่องสั้นจากประสบการณ์ ทำให้เรื่องสั้นแต่ละเรื่องของเขาเป็นเหมือนดัชนีชี้ให้เห็นความเป็นอยู่

และความเป็นไปในยุคสมัยที่ผ่านมา การศึกษาเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว จึงเปรียบเสมือนได้เปิดหน้าประวัติศาสตร์สำรวจดูว่า ในยุคนั้นๆ ภาษาและรสนิยมของผู้คน รวมทั้งสภาพบ้านเมืองเป็นอย่างไร แม้ว่า ปกรณ ปิ่นเฉลียว จะหยุดเขียนเรื่องสั้นไปแล้ว แต่ผลงานเรื่องสั้นก็ได้รับการยกย่องจากนักอ่านอยู่ เรื่องสั้นบางเรื่องถือเป็น "เรื่องสั้นชั้นครู" ที่นักเขียนรุ่นหลังควรศึกษาเป็นแบบอย่าง ดังเช่น สุชาติ สวัสดิ์ศรี ยกย่องให้เรื่อง "เงาอุบาทว์" ของเขาเป็นแบบอย่างของเรื่องสั้นแนวสยองขวัญ หรือกอธิค (GOTHIC) นอกจากนี้ ปกรณ ปิ่นเฉลียว ยังได้รับคัดเลือกจากสำนักข่าววรรณกรรมให้เป็นนักเขียนช่อการะเกด เกียรติยศ ประจำปี 2539 อีกด้วย

ด้วยเหตุที่เรื่องสั้นของ ปกรณ ปิ่นเฉลียว มีลักษณะน่าสนใจดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษากลวิธีในการเขียนเรื่องสั้นของ ปกรณ ปิ่นเฉลียว ตลอดจนทัศนะและสภาพสังคมที่ปรากฏในเรื่องสั้น เพื่อจะได้แนวทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาวรรณกรรมประเภทนี้ต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อวิเคราะห์กลวิธีในการแต่งเรื่องสั้นของ ปกรณ ปิ่นเฉลียว
2. เพื่อวิเคราะห์ทัศนะของ ปกรณ ปิ่นเฉลียว ที่ปรากฏในเรื่องสั้น
3. เพื่อวิเคราะห์สังคมไทยในเรื่องสั้นของ ปกรณ ปิ่นเฉลียว

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าทำให้ทราบถึงกลวิธีในการเขียนเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว ตลอดจนเข้าใจทัศนะของผู้เขียน และสภาพสังคม ที่นักเขียนนำเสนอ อันจะเป็นประโยชน์ในวงการประพันธ์วรรณกรรมประเภทนี้ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะวิเคราะห์เรื่องสั้นของ ปกรณ ปิ่นเฉลียว จำนวน 88 เรื่อง

ซึ่งเขียนในช่วงเวลา พ.ศ. 2490-2518 ที่พิมพ์รวมเล่มแล้วทั้งหมด 3 เล่ม เรียงตามลำดับเวลาที่ตีพิมพ์ดังนี้

1. เรื่องสั้นจากที่ราบสูง พ.ศ. 2527 รวมเรื่องสั้น 11 เรื่อง ได้แก่

1. ภูเขี้ยว	7. กลับกษัยภูมิ
2. เงาอุบาทว์	8. กระแสสรวลของผู้กอง
3. ม้าดำรวจ	9. เลือดเหม็ด
4. วันแรกที่แก๊งคร้อ	10. แดงยักษ์ใหญ่ VS เขียวคนแคระ
5. ตึกแค้นรัก	11. เจ้าพ่อ
6. โอด โศกกรุง ชายผู้มีความสุข	

2. รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 เรื่องราวของ "คน" พ.ศ. 2539 รวมเรื่องสั้น 40 เรื่อง

ดังนี้

1. ผู้บังคับกองโง่เง่า	15. เหยี่ยวมรณะ
2. กินเพื่ออยู่ VS อยู่เพื่อกิน	16. เจ้าพ่อ
3. ไอ้แฮด	17. เด็กอาถรรพ์
4. น้ำใจใน ยู เอส ยู	18. อีกห้านาทีจะถึงฆาต
5. ไอ้ยักษ์	19. วิปาสสิสังหาร
6. กัปตันคว้าม	20. แอนเดอร์สันแห่งเมืองพระลอ
7. แหวนชีวิต	21. นิยายน้ำเมา
8. พลฯเม็ด	22. แตรกู่ล่ำที่ข้างคลาน
9. เด่นไชยที่รัก	23. ภูนิษ
10. กลุ่มของเรา	24. เมื่อข้าพเจ้าเป็นช โมย
11. กบฏอเล็กซานเดอร์	25. ทมวก
12. หมูหนิด	26. ศูนย์ ศูนย์ ศูนย์
13. สายตรวจ	27. เรื่องธรรมดาสามัญ
14. พ่อเป็นตำรวจ	28. เหล้า

29. หลุมเมืองน่าน	35. ทหารปากเสีย
30. นิทานตำรวจ	36. ขอทาน
31. สัมมนาตำรวจ	37. ฝรั่ง
32. เมธีที่สวนสาธารณะ	38. ในกรุงกับไกลกรุง
33. เมียผี	39. พรายดำลี้มสูตร
34. เทพธิดามืด	40. คนชั้นคิงส์

3. รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 เรื่องราวของ "คน" พ.ศ.2539 รวมเรื่องสั้น 38 เรื่องดังนี้

1. ค่าคน	20. ลักเท่าใดกัน...ที่คนเราต้องการกอบโกย
2. ตีนกา	21. ชบา
3. หิน	22. เรื่องจริงของข้าพเจ้า
4. เรื่องของคนเลว	23. ญาติของพ่อ
5. ศรัทธาช่วยกลางท้องฟ้า	24. คนน่ากลัว
6. สำนัก	25. อีแต่น
7. น.ช.แรง	26. หินชีวิต
8. วิกรรมของมือปืน	27. นายพล นายร้อย และผู้หญิงเลว ๆ คนหนึ่ง
9. น้ำใจ	28. หมูเคน
10. ศรีไพร	29. ไข้อยู่ ข้าพเจ้าและคารณ
11. จารกรรมเจเนต	30. นักเลงน้ำเมา
12. เรื่องนี้เพื่อเมีย	31. นิทานปรัชญา
13. ดาว	32. นางชื่อ "นาง"
14. กลกามของไอ้โต้ง	33. หมอเเร
15. ผู้ฉุด	34. ดันหา
16. เรื่องของภูระหง	35. นางไม่พูด
17. ดำกับขาว	36. ราคะ
18. หรือฆาตกรรม	37. รถด่วนขบวนพิเศษ
19. ทำนอธิดี	38. นักโทษ

นิยามศัพท์เฉพาะ

กลวิธีการแต่ง หมายถึง การสร้างโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนา วิธีการเล่าเรื่อง

ทัศนะ หมายถึง ความคิดเห็นของนักเขียนที่มีต่อชีวิต สภาพสังคม ธรรมชาติ และอำนาจเหนือธรรมชาติที่ปรากฏในเรื่องสั้น

สภาพสังคม หมายถึง สภาพแวดล้อมต่างๆ ในสังคม ด้านความเป็นอยู่ อาชีพ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และปัญหาสังคม ที่ปรากฏในเรื่องสั้น

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเอกสาร โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาประวัติ ของ ปกรณ์ ปิ่นเจลิยว
2. ศึกษางานประพันธ์ของ ปกรณ์ ปิ่นเจลิยว อย่างละเอียด
3. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เรื่องสั้น
4. วิเคราะห์เรื่องสั้นของ ปกรณ์ ปิ่นเจลิยว ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์กลวิธีในการแต่ง

- ก. โครงเรื่อง
- ข. ตัวละคร
- ค. ฉาก
- ง. บทสนทนา
- จ. วิธีการเล่าเรื่อง

4.2 วิเคราะห์ทัศนะของปกรณ์ ปิ่นเจลิยวที่ปรากฏในเรื่องสั้น

- 4.2.1 ทัศนะเกี่ยวกับมนุษยธรรม
- 4.2.2 ทัศนะเกี่ยวกับสังคม
- 4.2.3 ทัศนะเกี่ยวกับอาชีพ

4.3 วิเคราะห์สังคมไทยในเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว

5. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่ง ได้ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องสั้น
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสั้นของ ปกรณ ปิ่นเฉลียว
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องสั้น

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องสั้น

การวิเคราะห์เรื่องสั้น มีผู้ตั้งหลักเกณฑ์การวิเคราะห์ไว้หลายแนวด้วยกัน ซึ่งในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมหลักเกณฑ์การวิเคราะห์จากตำราเอกสารต่างๆ เพื่อนำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์เรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว ดังนี้

เจือ สตะเวทิน (2517:238-239) กล่าวว่าสิ่งที่ เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์เรื่องสั้น คือ องค์ประกอบของเรื่องสั้น ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1. โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง
2. ตัวละคร
3. บทสนทนา
4. ฉากและบรรยากาศ
5. แก่นเรื่องหรือแนวคิด
6. กลวิธีในการประพันธ์
7. น้ำเสียง ทรรศนะ ค่านิยม และทัศนคติ

รัฐจวน อินทรกำแหงและคณะ (2520 : 68 - 76) ได้เสนอแนววิเคราะห์วรรณกรรม ปัจจุบันไว้ว่า ควรวิเคราะห์ในหัวข้อต่อไปนี้

1. โครงเรื่องและเนื้อเรื่อง
2. กลวิธีการดำเนินเรื่อง
3. ตัวละคร
4. ฉาก
5. สาระสำคัญของเรื่อง
6. สำนวนภาษา

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2529 : 140 - 141) กล่าวถึงวิธีการพิจารณาวรรณกรรมประเภทนวนิยาย และเรื่องสั้นเพื่อการวิเคราะห์ว่าควรพิจารณาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิด
2. โครงเรื่อง
3. เนื้อเรื่อง
4. ตัวละครในเรื่อง อุปนิสัย ลักษณะนิสัย
5. ทรรศนะหรือปรัชญาชีวิตของผู้แต่งก็ได้ ในแง่การเมือง สังคม จิตวิทยา หรือ ด้านอื่น ๆ ของชีวิต

สุพรรณ โกศลวัฒน์ (2530 : 4) กล่าวว่าวิธีการวิเคราะห์วรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีมักจะพิจารณาที่องค์ประกอบ อันได้แก่

1. โครงเรื่อง (Plot)
2. กลวิธีการเล่าเรื่อง (Point of View)
3. ตัวละคร (Character)
4. ฉากและบรรยากาศ (Setting)
5. แก่นเรื่อง (Theme)

กุหลาบ มลลิกะมาส (2538 : 99) ได้ให้หลักการวิเคราะห์นวนิยายและเรื่องสั้นไว้ดังนี้

1. ประเภทของวรรณคดี
2. โครงเรื่อง
3. สาระหรือแก่นเรื่อง
4. เวลาและสถานที่

5. ตัวละครในเรื่องและบทสนทนา
6. เทคนิคหรือกลวิธีการแต่ง
7. ท่วงทำนองในการแต่ง
8. ทางเสียงผู้แต่ง
9. บรรยายภาพ
10. แนวคิดหรือปรัชญาในการแต่ง

จากแนวการวิเคราะห์เรื่องสั้นของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น ได้ให้รายละเอียดของแต่ละหัวข้อไว้ดังนี้

1. โครงเรื่อง ทั้งบุญเหลือ เทพยสุพรรณ สุพรรณี โกศลวัฒน์ กุหลาบ มัลลิกะมาส และเจือ สตะเวทิน ได้กล่าวถึงโครงเรื่องไว้คล้ายคลึงกันดังนี้คือ โครงเรื่องหมายถึง ส่วนของเนื้อเรื่องที่แสดงให้เห็นปัญหาหรือความขัดแย้ง (Conflict) ที่เกี่ยวกับชีวิตของตัวละคร หรือความขัดแย้งในจิตใจของตัวละคร

วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2519 : 114 - 115) ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงเรื่องว่า คำโครงของเรื่องสั้นไม่จำเป็นต้องเป็นการกระทำหรือพฤติกรรมของตัวละครเสมอไป คำโครงเรื่องสั้นอาจเป็นการพรรณนาอารมณ์ของตัวละครหรือเป็นฉากหนึ่งในชีวิตของคนก็ได้

นอกจากนี้ ประทีป เหมือนนิล (2523 : 15 - 23) ได้แบ่งโครงเรื่องออกเป็น 3 ตอน คือ

1. การเปิดเรื่อง คือจุดเริ่มต้นของเรื่องซึ่งถือว่า เป็นตอนสำคัญที่จะดึงดูดความสนใจให้ผู้อ่านติดตามเรื่องต่อไป ในวรรณกรรมไทยประเภทบันเทิงคดีโดยทั่วไปนิยมเปิดเรื่องหลายวิธี เช่น เปิดเรื่องโดยการบรรยาย เปิดเรื่องโดยการพรรณนาฉาก เปิดเรื่องโดยใช้นาฏการหรือการกระทำของตัวละคร และเปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา หรือเปิดเรื่องโดยใช้สุภาษิต บทกวี บทเพลง หรือข้อความที่คมคาย ชวนคิด ชวนให้ลงนสนทน่ที่น่าสนใจติดตาม

2. การดำเนินเรื่อง คือส่วนที่ผู้แต่งสร้าง ความขัดแย้งที่เร้าใจ แล้วคลี่คลายความขัดแย้งเหล่านั้นอย่างแนบเนียนไปจนถึงเป้าหมายสุดขยดในตอนปิดเรื่อง ทั้งนี้ต้องอาศัยกลวิธีเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง และกลวิธีการเล่าเรื่องที่เหมาะสมด้วย กลวิธีในการดำเนินเรื่องนั้น ผู้เขียนอาจจะเล่าเรื่องตามลำดับปฏิทิน เล่าเรื่องย้อนต้น หรือเล่าเหตุการณ์เกิดต่างสถานที่

สลับกันไปมา แต่เรื่องราวมักต่อเนื่องกันไปโดยตลอด

3. การปิดเรื่อง คือจุดจบของเรื่อง ซึ่งเป็นช่วงที่มีความสำคัญมาก เพราะจะเป็นตอนประเมิณผลให้รู้ว่า ผู้อ่านมีความประทับใจต่อวรรณกรรมเรื่องนั้นมากน้อยเพียงใด โดยทั่วไปจะมีวิธีการปิดเรื่องหลายวิธี เช่น ปิดเรื่องแบบหักมุม ปิดเรื่องแบบโคกนาฏกรรม ปิดเรื่องแบบสุขนานุกรม หรือปิดเรื่องแบบสมจริงในชีวิต หรือให้แนวคิดอย่างใดอย่างหนึ่งแก่ผู้อ่าน

2. การสร้างตัวละคร

กุหลาบ มลลิกะมาส (2538 : 199) กล่าวว่า กลวิธีในการสร้างตัวละครในเรื่องมีหลายแบบคือ สร้างตัวละครให้สมจริง โดยใช้แนวจิตวิทยา และความเป็นจริงในชีวิต สร้างตัวละครแบบสมจริง ใช้การบรรยายแบบร่าง และใช้การบรรยายแบบแนะนำ

ประทีป เหมือนนิล (2519 : 39) อธิบายให้รายละเอียดเพิ่มเติมว่า วิธีแนะนำตัวละครแนะนำได้โดยวิธีแบบเล่าเรื่อง (Narrative) ซึ่งผู้ประพันธ์อาจแนะนำตัวละครของตนออกมาตรง ๆ ว่าเป็นใคร มาจากไหน มีประวัติความเป็นมาอย่างไร ส่วนอีกวิธีหนึ่งคือ การแนะนำตัวละครด้วยการกระทำของตัวละครเอง (Dramatic) ในการสร้างตัวละครที่ดี ตัวละครควรมีลักษณะสมจริง (Realistic) มากที่สุด และควรสร้างตัวละครสำคัญให้มีลักษณะแปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอ อาจเป็นความแปลกใหม่ทางกาย ทางจิตใจ ทางความคิด หรือทางอุดมการณ์ อย่างใดอย่างหนึ่ง การสร้างตัวละครแต่ละตัว ควรแสดงอุปนิสัยให้คงที่ไปตลอดเรื่อง

วิภา กงกะนันทน์ (2533 : 103 - 110) เสนอแนวทางการสร้างตัวละครว่าควรสร้างดังนี้ คือ ควรสร้างให้สมจริง มีลักษณะเป็นไปตามธรรมชาติ สร้างตามอุดมคติ คือ การสร้างตัวละครในลักษณะที่คาดหวัง โดยใช้อุดมการณ์ ความศรัทธา ความดีงาม ความถูกต้องและความนิยมเป็นเกณฑ์ หรือสร้างแบบเห็นจริง คือ การสร้างตัวละครให้มีพฤติกรรมเกินธรรมชาติ วิสัย นอกจากนี้ยังสร้างโดยใช้ตัวละครแบบฉบับ คือ การสร้างตัวละครให้มีลักษณะนิสัยคงที่และมีพฤติกรรมเช่นเดิมไม่เปลี่ยนแปลง เช่น ตัวละคร พล นิกร กิมหงวน ของ ป. อินทรปาลิต

3. ฉาก

ฉาก หมายถึง สถานที่และสิ่งแวดล้อมตลอดจนบรรยากาศ (เจื้อ สตะเวทิน. 2510 : 53) กล่าวว่า ในบางกรณีฉากมีบทบาทเสมือนตัวละครตัวหนึ่งในโครงเรื่องคือ มีความ

สัมพันธ์กับพฤติกรรมของตัวละครในเรื่อง

ประทีป เหมือนนิล (2519 : 42) กล่าวว่า จากถ้อยคำมีส่วนสำคัญต่อเรื่องสั้น ในการที่จะบอกผู้อ่านว่า เรื่องนั้นเกิดที่ไหน เมื่อไร แต่ฉากมิได้หมายถึงเพียงแต่สถานที่ที่เกิด เท่านั้น ยังหมายถึงรายละเอียดอื่นๆ ที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องสั้นนั้นดียิ่งขึ้น ได้แก่ การสร้างอารมณ์ (Mood) และบรรยากาศ (Atmosphere) ลักษณะของการสร้างฉากที่ดีต้องมีความสมจริง ให้มากที่สุด การสร้างฉากให้สมจริง ผู้แต่งต้องมีประสบการณ์ตรงและคุ้นเคยกับฉากนั้นเป็นอย่างดี

จากหลักเกณฑ์ตั้งที่นักวิชาการได้กล่าวไว้สรุปได้ดังนี้ ฉากและบรรยากาศ หมายถึง เวลาและสถานที่ที่เกิดเรื่องราวต่างๆ ขึ้น โดยผู้เขียนใช้ฉากและบรรยากาศนั้นในการดำเนินเรื่องและทำให้เรื่องราว มีความสมจริง ทั้งช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเหตุการณ์ และข้อขัดแย้งต่างๆ ในเรื่องได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

4. บทสนทนา

กุหลาบ มลลิกะมาส (2538 : 48) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์สำคัญของการใช้ บทสนทนา ไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยดำเนินเรื่องแทนการบรรยายของผู้แต่ง
2. เพื่อช่วยให้รู้จักตัวละครทั้งรูปร่าง ลักษณะ หน้าตา และนิสัยใจคอ โดยผู้แต่งไม่ต้องชี้แจงตรง ๆ
3. ช่วยให้วิธีการไม่ซ้ำซากคือเปลี่ยนเป็นสนทนาบ้าง เป็นการบรรยายบ้าง
4. สร้างความสมจริง คำพูดที่สมมุติว่าเป็นถ้อยคำจริง ๆ ของตัวละครทำให้รู้สึกใกล้ชิดกับความเป็นจริงมากกว่าคำบรรยายของผู้แต่ง
5. ทำให้บทประพันธ์น่าอ่าน น่าสนใจ มีชีวิตชีวาขึ้น โดยเฉพาะบทสนทนาที่คมคาย มีอารมณ์ขัน หรือพูดได้ถูกต้องตามลักษณะตัวละครและสมกับบทบาทในตอนนั้น

ประทีป เหมือนนิล (2519 : 42) ได้กล่าวถึงบทสนทนาที่ดีไว้ 6 ประการ คือ

1. มีความสมจริง
2. ช่วยในการดำเนินเรื่อง
3. ช่วยบอกลักษณะนิสัยตัวละคร
4. เหมาะสมกับฐานะตัวละคร

5. ช่วยย่อเรื่องที่ไม่จำเป็นให้เหลือน้อยลง
6. ไม่ยาวจนสุดวิสัยที่คนจริงๆ จะพูดกัน

5. กลวิธีการเล่าเรื่อง

กุหลาบ มลลิกะมาส (2538 : 116) กล่าวไว้ในองค์ประกอบของเรื่องสั้นว่า กลวิธีเกี่ยวกับการเล่าเรื่องนั้นแบ่งออกได้ ดังนี้

1. ผู้แต่งเป็นผู้เล่าเอง (Omniscient Point of View) คือ ผู้แต่งเป็นผู้รู้หมดทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับตัวละคร ทั้งที่เป็นเหตุการณ์และความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร
2. ตัวละครในเรื่องเป็นผู้เล่า (First Person Point of View) ผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องของตนเอง โดยใช้คำว่า ผม ดิฉัน หนู ข้าพเจ้า ฯลฯ โดยเล่าเรื่องหรือเหตุการณ์ ข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตนเอง
3. ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่า (Third Person Point of View) โดยสมมติว่าตัวละครตัวนั้นอยู่ในเหตุการณ์ หรือร่วมรู้เรื่องราวต่าง ๆ เป็นอย่างดี
4. ใช้กลกระแสนจิตประหวัด คือแต่งให้บุรุษที่หนึ่งเล่าเรื่องของตนเอง โดยปรากฏเป็นรูปกระแสนจิตประหวัดไปถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ
5. ใช้หลาย ๆ แบบประสมกันในการวิเคราะห์กลวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าต้องดูว่าผู้เล่าเลือกกลวิธีใดที่เป็นประโยชน์เปิดเผยให้เห็นสิ่งที่ผู้อ่านควรรู้ควรทราบมากที่สุดสมจริงที่สุด และเข้มข้นที่สุด

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสั้นของ ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว

สุเทพ ชูเชื้อ (2509 : ไม่มีเลขหน้า) กล่าวถึงงานของ ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว ว่าในทัศนะของเขานั้น ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว เขียนเรื่องสั้นได้ดีมาก ตีทั้งเค้าเรื่อง วิถีบรรยายและภาษาการประพันธ์ และที่ดีมากสำหรับนักประพันธ์ในยุคนี้คือ เป็นผู้ที่ไม่ดุด่ากันตรง ๆ มีอะไรก็ถ่อมตัวไว้เสมอไม่ชอบเอาเปรียบใคร และรับผิดชอบต่อผลงานที่จรรโลงออกไปสู่ผู้อ่าน

ประทีป เหมือนนิล (2519 : 40) กล่าวถึงวิธีการเขียนเรื่องสั้นในด้านต่าง ๆ ของ ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว ไว้หลายด้านคือ วิธีการสร้างตัวละครของปกรณ์ ปิ่นเฉลยนั้น สร้างตัวละคร

ให้มีชีวิตจิตใจมีกิริยาอาการเหมือนคนที่มีชีวิตจริง ๆ หรือให้มีลักษณะที่เป็นไปได้จริงมากที่สุด ส่วนการสร้างฉากของเขานั้นทำให้เรื่องสั้นมีสีสันสวยงาม ได้บรรยากาศที่สมจริงเต็มไปด้วยรสชาติเหมือนกับผู้อ่านได้รับรู้เหตุการณ์นั้น ๆ ด้วยตนเอง นอกจากนี้เรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว ยังให้แนวคิดอย่างใดอย่างหนึ่งของชีวิตต่อผู้อ่านเป็นสำคัญ นอกจากให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่าน ยังชี้ให้เห็นความจริงซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวันได้ เช่น เรื่อง "ภูเขี้ยว" ในด้านกลวิธีการบรรยายให้เรื่องดำเนินไปโดยใช้ผู้สังเกตการณ์ คือ กำหนดให้ผู้เล่าใช้สรรพนามว่า "ผม" "ดิฉัน" หรือ "ข้าพเจ้า" แต่ตัวผู้เล่านั้นไม่ได้เล่าเรื่องของตนเอง หากไปรับฟังเรื่องของคนอื่น แล้วนำมาถ่ายทอดให้ผู้อ่านทราบอีกต่อหนึ่ง ซึ่งปกรณ ปิ่นเฉลียว นิยมใช้กลวิธีนี้เขียนเรื่องสั้นของเขาหลายเรื่อง

นาคยา สุวนิจ (2523 : 53) ได้กล่าวถึง งานเขียนของปกรณ ปิ่นเฉลียว ไว้ว่า แตกต่างจากงานเขียนของนักเขียนรุ่นก่อนๆ ตรงที่เขานำเอาเหตุการณ์จริง ๆ ที่ได้ประสบมาเป็นเค้าโครงเรื่อง ความแปลกใหม่ของเรื่องที่เขียน ทำให้เรื่องสั้นของเขาได้รับความนิยมจากนักอ่านมากมาย ชื่อของ ปกรณ ปิ่นเฉลียว เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในหมู่นักอ่าน นับได้ว่าเขาประสบความสำเร็จในการเขียนเรื่องสั้นโดยสมบูรณ์

ณรงค์ จันทรเรือง (2539 : 71) กล่าวว่า ปกรณ ปิ่นเฉลียวเขียนเรื่องสั้นครั้งแรกเมื่อเรียนอักษรศาสตร์ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเริ่มเขียนชนิด "ตลขลือ" เมื่อย้ายไปเป็นผู้บังคับกองที่อำเภอแก่งศรีภูมิ จังหวัดชัยภูมิได้ประมาณ 70 เรื่อง โดยส่งผลงานมาลงที่ "สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์" กับ "ชาวกรุง" โครงเรื่องมีประเภท "ชื่อผู้อ่าน" กับเรื่องหลากหลายแนว ทั้งเน้นแนวมغامประชดและเรื่องรักโศก สยองขวัญ มีชื่อตัวละครแปลก ๆ ชวนขัน และสะกดตาชวนอ่านเช่น ร.ต.อ.จัน รวงข้าว ร.ต.ท.แปลง เปลียนองค์ แม่เสนา พลฯเม็ด ฯลฯ

สุชาติ สวัสดิ์ศรี (2539 : 158) ได้บรรยายถึงปกรณ ปิ่นเฉลียวว่า "เมื่อครั้ง 'เงาอุบาทว์' ลงพิมพ์ครั้งแรกในชาวกรุงเมื่อ พ.ศ. 2504 แน่ใจว่าผมยังไม่รู้จักเพราะยังไม่ได้เข้ามหาวิทยาลัย แต่ถัดจากปีนั้นมา ระหว่างช่วงปี พ.ศ. 2505 จนถึง 2509 อันเป็นปีสุดท้ายของผมในมหาวิทยาลัย ผมเชื่อแน่ว่ามีเรื่องสั้นจำนวนไม่น้อยของปกรณ ปิ่นเฉลียว ที่ผมได้ผ่านตาทั้งในชาวกรุงและสยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์ และอาจถือได้ว่าช่วงนี้คือ "ยุคทองช่วงหลัง" ของเรื่องสั้นต่าง ๆ ที่ปรากฏในนิตยสารดังกล่าว อันเด่นดังสืบเนื่องกับ "ยุคทองช่วงแรก" ของ

เรื่องสั้นที่ตีพิมพ์ในระยะปี พ.ศ. 2500 เรื่องสั้น "เงาอุบาทว์" ของปกรณ ปิ่นเฉลียว ที่คัดมาเป็น "เรื่องสั้นเกียรตินิยม" ในฐานะเขาคือนักเขียนช่อการะเกดเกียรตินิยมประจำปี 2539 ของสำนักข่างวรรณกรรม"

จากหนังสือรวมเรื่องสั้นชุด เรื่องราวของ "คน" ชุดที่หนึ่ง ได้เขียนบทคำนำไว้ว่า ปกรณ ปิ่นเฉลียว ประสบความสำเร็จในการเขียนเรื่องสั้นเป็นอย่างยิ่ง แม้ว่ามันจะปล่อยออกอวดนักอ่านสักเรื่อง และในช่วงเกือบยี่สิบปีที่ผ่านมา อันเป็นช่วงที่เขาเขียนหนังสืออย่างเอาจริงเอาจังบนถนนเรื่องสั้นของเมืองเรา ก็มีเขาคนหนึ่งที่ยืนอยู่แถวหน้าในอันดับต้นๆ แม้จะเคยมีผู้มาประสบการณ์ในวงการเขียนกล่าวไว้ว่า อาชีพตำรวจเป็นอาชีพที่มีวัตถุดิบในการเขียนมากที่สุด เพราะได้ผ่านพบเหตุการณ์และผู้คนในลักษณะการต่าง ๆ แบบตลอดเวลา น่าจะทำให้เขียนหนังสือได้มาก แต่สำหรับปกรณ ปิ่นเฉลียว เขาได้เป็นเช่นนั้นไม่ เพราะเขาเองเป็นผู้กำหนดการทำงานของเขาว้อย่างเคร่งครัดว่า ทุกเรื่องจะต้องพอใจตัวเองที่สุดเสียก่อน จึงจะยอมปล่อยออกสู่สายตามหาชน และถ้างานชิ้นใหม่สั่งงานชิ้นเก่าไม่ได้ก็ไม่ปล่อย (สำนักพิมพ์ เอส. พี. พรินต์กรุป. 2539 : คำนำ)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องสั้น

งานวิจัยเรื่องสั้นนั้น มีทั้งการศึกษาเรื่องสั้นของนักเขียนแต่ละบุคคล เช่น วิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องสั้นของอิศรา อมันตกุล วิเคราะห์เรื่องสั้นของอาจินต์ ปัญจพรรค วิเคราะห์เรื่องสั้นของมนัส จรรยงค์ วิเคราะห์เรื่องสั้นของยาขอบ วิเคราะห์เรื่องสั้นของนิมิตร ภูมิถาวร และวิเคราะห์เรื่องสั้นของสุรัชย์ จันทิมาธร เป็นต้น ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะการศึกษาเรื่องสั้นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคม และแนวคิด เท่านั้น

ในปี พ.ศ. 2523 ประทีป เมื่อนิล (2523 : 220 - 221) ได้ศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องสั้นของมนัส จรรยงค์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษากลวิธีในการแต่งเรื่องสั้นของมนัส จรรยงค์ ในด้านโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก และบทสนทนาตลอดจนเพื่อศึกษาการใช้ถ้อยคำและสำนวนภาษาและนอกจากนี้ยังศึกษาโลกทัศน์ของมนัส จรรยงค์ อีกด้วย ผลจากการศึกษาค้นพบว่าเรื่องสั้นส่วนใหญ่ของ มนัส จรรยงค์ สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยในชนบทอย่างกว้างขวาง ทั้งในด้านระบบครอบครัว ระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมือง

การปกครอง ระบบนิเทศการ ตลอดจนค่านิยมและประเพณีบางประการ ซึ่งแสดงให้เห็นลักษณะความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ แบบเครือญาติในสังคมเกษตรอย่างเห็นได้ชัด ในขณะเดียวกันก็แสดงให้เห็นโลกทัศน์ของ มนัส จรรยงค์ อย่างกว้างขวาง เป็นทัศนะเกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม ทัศนะความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ โหราศาสตร์และประเพณีบางประการ รวมทั้งการเสนอทัศนะเกี่ยวกับปัญหาสังคมในแง่มุมต่าง ๆ ไว้อย่างมากมาย

✓ ในปี พ.ศ. 2524 ประกิจ จันตะเคียน (2524 : 159 - 160) ได้ศึกษาวิเคราะห์เรื่องสั้นของอาจินต์ ปัญงพรค์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษากลวิธี ศิลปะการใช้ถ้อยคำ และสำนวนภาษา นอกจากนี้ยังศึกษาสภาพสังคมที่ปรากฏในเรื่อง ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ในแง่ของสภาพสังคมที่ปรากฏในเรื่องสั้นของอาจินต์ ปัญงพรค์ ได้สะท้อนภาพสังคมไว้ทั้งทางด้านชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของชาวชนบทเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะเน้นในสังคมชนบททางภาคใต้ของประเทศไทย เพราะผู้เขียนมีประสบการณ์ตรง โดยได้สะท้อนภาพสังคมไว้หลายประการ โดยเฉพาะเรื่องสั้นชุดเหมืองแร่ที่ผู้เขียนได้ทำงานและคลุกคลีกับผู้คนในเหมืองแร่ ผู้เขียนจึงนำเอาสภาพสังคมมาแทรกไว้ในเรื่องสั้น ซึ่งทำให้ผู้อ่านสามารถเห็นลักษณะบางประการของสังคมเหมืองแร่ที่จังหวัดทางภาคใต้ทั้งในด้านสภาพชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ ความขยันขันแข็ง ความเชื่อในเรื่องโหราศาสตร์และไสยศาสตร์ เป็นต้น

ในปี พ.ศ. 2524 มงคล พูนเพิ่มสุขสมบัติ (2524 : 319 - 320) ได้ศึกษาวิเคราะห์เรื่องสั้นของอิศรา อมันตกุล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษากลวิธีการเขียนเรื่องสั้นของอิศรา อมันตกุล ในด้านโครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนา และท่วงทำนองการแต่ง ตลอดจนเพื่อศึกษาแนวคิดของผู้เขียนที่มีต่อสังคมและชีวิตที่ปรากฏในเรื่องสั้นผลจากการศึกษาค้นคว้าพบว่าแนวคิดเป็นโลกทัศน์ของอิศรา อมันตกุล ที่ปรากฏในเรื่องสั้น มีแนวคิดเผชิญคือ เชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีกว่าเสมอ ทัศนะต่าง ๆ ที่อิศรา อมันตกุล เสนอไว้ในเรื่องพอสรุปได้ว่า ทัศนะเกี่ยวกับสังคมเมืองที่ไม่น่าอยู่อาศัย ไม่เหมาะสำหรับผู้ที่อยู่ทั้งสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม ปัญหาสังคมเมืองที่ประสบคือความยากจน อันเป็นเหตุก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม โสเภณี ส่วนทัศนะที่เกี่ยวกับสังคมชนบทนั้น ผู้วิจัยมีทัศนะว่า ชนบทมีสภาพสังคมที่น่าอยู่ ผู้คนในสังคมมีความอารี ซื่อสัตย์ และไร้เล่ห์เหลี่ยม ปัญหาที่สังคมชนบทประสบคือ ความแห้งแล้งของสภาพภูมิอากาศ ความยากจน การไร้การศึกษาและการทำงานแบบผักชีโรยหน้าของข้าราชการท้องถิ่น

ในปี พ.ศ. 2527 ปรินญา ฤทธิ์เจริญ (2527 : 101 - 102) ได้ศึกษาเรื่องการ ศึกษาเชิงวิเคราะห์งานเขียนของนิมิตร ภูมิถาวร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์งานเขียนทั้ง นวนิยาย และเรื่องสั้นของนิมิตร ภูมิถาวรระหว่าง พ.ศ.2511 - 2524 ในด้านโครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร ฉาก กลวิธีการประพันธ์ การใช้ภาษาความสัมพันธ์ของงานเขียนกับ ชีวิตประวัติของผู้เขียน ตลอดจนประเมินคุณค่าของงานเขียนในด้านเนื้อหาแนวคิดและศิลปะการ ประพันธ์ ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า งานเขียนของนิมิตร ภูมิถาวร สะท้อนชีวิตและปัญหาใน สังคมชนบท โดยเฉพาะระบบการศึกษาระบบราชการ การทำมาหากิน และความแตกต่างใน เรื่องโอกาสของคนในเมืองและชนบท ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสังคมชนบทของไทย ซึ่งผู้เขียนได้ใช้ข้อมูลจากประสบการณ์การเป็นครูชนบทเป็นวัตถุดิบในการสร้างวรรณกรรมในด้าน กลวิธีการแต่ง นิมิตร ภูมิถาวร ใช้การขึ้นต้นเรื่องด้วยการบรรยายฉากแล้วจึงเป็นตัวละครเอก การเล่าเรื่องใช้ลักษณะผู้แต่งเป็นผู้เล่าแบบรู้แจ้งเห็นจริง การปิดเรื่องมีแบบทิ้งท้ายให้คิด และ จบด้วยอธิบายแจ่มแจ้ง นิมิตร ภูมิถาวรใช้ภาษาที่มีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่องแนวชีวิตชนบท นอกจากนี้ยังมีการสอดแทรกอารมณ์ขัน โดยใส่แง่ล้อด้วยคำเหน็บแนมท้ายข้อความอีกด้วย

ในปี พ.ศ. 2529 เรณู มหาวนา (2529 : 162 - 171) ได้ศึกษาเรื่องภาพสะท้อน สังคม และคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ในเรื่องสั้นของนิมิตร ภูมิถาวร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์และ วิเคราะห์คุณค่าเชิงวรรณศิลป์ในเรื่องสั้นของนิมิตร ภูมิถาวร ผลของการศึกษาพบว่า เรื่องสั้นของ นิมิตร ภูมิถาวร สะท้อนภาพสังคม 5 ด้านคือ เศรษฐกิจ การศึกษา การเมืองและการปกครอง สภาพความเป็นอยู่ สภาพวัฒนธรรมและค่านิยม โดยจะเน้นหนักในด้านสภาพและปัญหาทางการ ศึกษา ความเป็นอยู่ในสังคมชนบท โดยใช้วรรณกรรมในการวิพากษ์วิจารณ์สังคม พร้อมทั้ง เสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาของสังคมด้วย ส่วนคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ พบว่า ยังบกพร่องหรือ หย่อนศิลปะในการสร้างองค์ประกอบอยู่บ้าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้แต่งต้องการเน้นหนักไปในแง่ ของการสะท้อนภาพสังคมมากกว่าจะคำนึงถึงองค์ประกอบทางวรรณศิลป์

ในปีเดียวกันนี้ ลาวัณย์ สังขพันธ์านนท์ (2529 : 160 - 166) ได้ศึกษาเรื่องภาพ สะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นร่วมสมัยที่ได้รับการคัดเลือก และรวบรวมพิมพ์เผยแพร่โดยกอง บรรณาธิการวารสาร "โลกหนังสือ" ในระหว่าง พ.ศ.2521 - 2524 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาคุณค่าของเรื่องสั้นร่วมสมัยเชิงสะท้อนภาพสังคม และคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ ผลการศึกษาพบว่า นักเขียนเรื่องสั้นกลุ่มนี้ให้ความสนใจสภาพ และปัญหาของสังคมชนบทและสังคมเมือง โดยเฉพาะ

ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง การศึกษา และศาสนา ตลอดจนสภาพชีวิตความเป็นอยู่ โดยนักเขียนได้ใช้วรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นเป็นการวิพากษ์วิจารณ์สังคมและเสนอแนวทางการแก้ปัญหาด้วย ส่วนคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ พบว่า มีความด้อยทางวรรณศิลป์เป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในด้านโครงเรื่องทั้งยังมีแนวคิดที่ซ้ำซาก และมุ่งยึดเยียดความคิดให้ผู้อ่านมากเกินไป จนขาดศิลปะหรือหย่อนด้านความเป็นจริง

วาสนา ไชยรัตน์ (2534 : 311) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์เรื่องสั้นของสุรชัย จันทิมาธร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษากลวิธีและท่วงทำนองการแต่งเรื่องสั้น ของสุรชัย จันทิมาธร นอกจากนั้นยังศึกษาแนวคิดของผู้นวนัยที่มีต่อสังคม การเมือง และเศรษฐกิจที่ปรากฏในเรื่องสั้น ผลของการศึกษาค้นคว้าในด้านแนวคิดสรุปได้ว่า สุรชัย จันทิมาธร ได้เสนอทัศนะทางสังคมการเมือง เศรษฐกิจและชีวิตมนุษย์ เป็นการชี้ให้เห็นปัญหา และข้อบกพร่องของสังคมที่ควรจะได้รับ การแก้ไขปรับปรุงได้แก่ ปัญหาของชาวนาที่อพยพขายแรงงานในเมืองหลวง ปัญหาการว่างงาน ปัญหาโสเภณี ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการคมนาคมและการสื่อสาร ปัญหาคนชรา ปัญหาสุขภาพของประชาชน ตลอดจนปัญหาทางด้านจิตใจของผู้คนที่ปฏิเสธความเชื่อ ประเพณี และศาสนา ส่วนภาพสะท้อนที่ปรากฏในเรื่องสั้นนั้น ผู้เขียนได้เสนอให้เห็นภาพของความสับสนวุ่นวายของผู้คน ได้แก่ สภาพการเดินทางที่ลำบาก การจราจรติดขัด ถนนและบาทวิถีที่ร้อนระอุ บ้ายรถเมล์ที่เต็มไปด้วยผู้คน ยืนรอรถเมล์ สภาพรถเมล์ที่פקอ้ายทรุดโทรมและอยู่ในชุมชนแออัด สถานประกอบการโสเภณี รวมไปถึงสวนสาธารณะ และวัดในเมืองหลวง อันเป็นการสะท้อนความสับสนวุ่นวายความแออัดของผู้คนในสังคมเมืองหลวง ส่วนภาพสะท้อนในชนบทนั้น ผู้เขียนได้เสนอภาพให้เห็นว่าชาวชนบทส่วนใหญ่ยังมีอาชีพเกษตรกรรม ชนบทที่ห่างไกลความเจริญมีสภาพที่แห้งแล้งกันดาร แม้กระทั่งน้ำดื่ม น้ำใช้ ความเป็นอยู่อย่างอดอยาก ช้ายังต้องเผชิญกับภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นฉับพลัน เช่น พายุ น้ำท่วม เป็นต้น

ในด้านทัศนะและสภาพสังคม

ทัศนะ หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึก ซึ่งผู้เขียนต้องการเสนอต่อผู้อ่าน

สุตารัตน์ เสรีวัฒน์ (2522 : 12) ให้ความหมายของแนวคิดว่า แนวคิด คือ ความคิด หรือทัศนะ หรือสภาพ หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ผู้แต่งมุ่งเสนอต่อหรือสื่อถึงผู้อ่าน

ตรีศิลป์ บุญจรรยา (2523 : 11) กล่าวว่า แนวคิดคือโลกทัศน์ หรือทัศนะต่อโลก หมายถึง ความคิดเห็นของนักเขียนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคนกับโลก

ศรีจันทร์ พันธุ์วานิช (2534 : 298) กล่าวว่า ทัศนะคือแนวคิดหรือโลกทัศน์ของนักเขียนที่มีต่อชีวิตมนุษย์ สังคม และโลก ซึ่งอยู่ล้อมรอบตัวเรา อันปรากฏอยู่ในวรรณกรรมที่เขาเขียน ดังนั้นการศึกษาวรรณกรรมที่เขาเขียนอย่างละเอียด ย่อมทำให้ผู้อ่านมองเห็นทัศนะของนักเขียน และสามารถเลือกนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนได้อีกด้วย เนื่องจากนวนิยายที่ผู้เขียนเสนอ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่มีต้นเค้ามาจากประสบการณ์จริง เนื้อเรื่องจึงสมจริง และทัศนะหรือแนวคิดของผู้เขียนก็ย่อมปรากฏในวรรณกรรมนั้น ๆ ผู้อ่านจึงได้รับแนวคิดของผู้เขียนจากการอ่านวรรณกรรม และอาจนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตน

สภาพสังคมจากเรื่องสั้น

วรรณคดีหรือวรรณกรรม เป็นตัวแทนบางแง่ของสังคม นักเขียนจะแสดงประสบการณ์และแนวคิดของชีวิต แม้จะไม่บรรยายชีวิตได้ทั้งหมดหรือแม้แต่ส่วนหนึ่งของชีวิต ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งอย่างสมบูรณ์ได้ แต่ก็พอจะเป็นเกณฑ์ได้ว่า นักเขียนจะบรรยายชีวิตส่วนตัวของเขา ซึ่งน่าจะถือว่าเป็น "ตัวแทน" ของสังคมในสมัยเขาได้ (Wellek. 1971 : 96) เนื่องจากนักเขียนเป็นสมาชิกในสังคม ก็ย่อมจะพบสภาพแวดล้อมต่างๆ ในสังคมของตนอยู่เสมอ วรรณกรรมจึงมิได้สร้างขึ้นจากจินตนาการของผู้เขียนเพียงอย่างเดียว แต่นักเขียนได้สร้างสรรค์ขึ้นจากสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว และมักจะสอดแทรกหรือแสดงถึงประสบการณ์ ความรู้สึก ความคิดเห็นของตนที่มีต่อสังคมเข้าไปด้วย (เรณู มหาวานา. 2529 : 34)

ไพลิน รุ่งรัตน์ ได้เขียนบทความเรื่อง "ลักษณะสามแบบของงานวรรณกรรม" ไว้ในนิตยสารโลกหนังสือว่า ลักษณะของวรรณกรรมสามแบบมี แบบดอกไม้ แบบกระเจ๊ก และแบบโคมไฟ แบบดอกไม้ได้แก่งานวรรณกรรมที่มุ่งสร้างอารมณ์พึงใจให้กับผู้อ่านเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นด้านสุข โศก หรือตลกขบขัน อาจมีเนื้อหาสาระหรือไม่ก็ได้ แบบกระเจ๊กได้แก่ งานวรรณกรรมที่มุ่งเน้นไปในทางสะท้อนสังคมที่เป็นจริงซึ่งนักเขียนจะเขียนเรื่องชั้นชั้นของตนเอง เพราะเป็นส่วนที่นักเขียนประสบอย่างใกล้ชิด ส่วนแบบโคมไฟ ได้แก่ งานวรรณกรรมที่นอกจากจะสะท้อนภาพสังคมที่เป็นจริงแล้ว นักเขียนยังได้เสนอแนวคิดสอดแทรกลงไปในเรื่องด้วย (ไพลิน รุ่งรัตน์. 2523 : 20 - 29)

จากเกณฑ์การวิเคราะห์วรรณกรรมของนักวรรณกรรมต่าง ๆ นั้น สรุปได้ดังนี้

โครงเรื่อง คือส่วนของเนื้อเรื่องที่แสดงให้เห็นปัญหาหรือความขัดแย้ง (Conflict) ที่เกี่ยวกับชีวิตของตัวละคร หรือความขัดแย้งในจิตใจของตัวละคร

ตัวละคร คือ ผู้ที่มีบทบาทในเรื่อง อาจเป็นคนหรือเทียบเท่าคนก็ได้

ฉาก หมายถึงสถานที่ และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนบรรยากาศ หรือเหตุการณ์ วันเวลา หรือสิ่งต่าง ๆ ที่แวดล้อมตัวละคร

บทสนทนา เป็นส่วนสำคัญเพื่อช่วยดำเนินเรื่อง และช่วยให้รู้ลักษณะ หน้าตา และนิสัยใจคอของตัวละคร โดยผู้แต่งไม่ต้องชี้แจงตรง ๆ

กลวิธีการเล่าเรื่อง คือกลวิธีที่ผู้เขียนเสนอต่อผู้อ่าน โดยอาจจะให้ผู้แต่งเล่าเรื่องเอง หรือให้ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่า

ทัศนะ หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึก ซึ่งผู้เขียนต้องการเสนอต่อผู้อ่าน

สภาพสังคม หมายถึง สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคม ในด้านความเป็นอยู่ อาชีพ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และปัญหาสังคมที่ปรากฏในเรื่องสั้น

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งหมด ผู้วิจัยจะนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์เรื่องสั้นของปกรณ ปันเจลิยว ต่อไป

วิเคราะห์กลวิธีในการแต่งเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว

เรื่องสั้น เป็นบันเทิงคดีที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่านเป็นอย่างมาก เมื่อนักเขียนสร้างสรรค์งานขึ้นมาย่อมต้องอาศัยความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราว ประสบการณ์ และทัศนคติของตนที่มีต่อชีวิตและสังคมรอบข้างมาเป็นข้อมูลในการเขียน เพื่อให้ผลงานนี้น่าสนใจ และมีคุณค่า ผู้เขียนแต่ละคนย่อมใช้กลวิธีในการแต่งหรือเทคนิคการเขียนแตกต่างกันไปตามความถนัดของตน

ชลธิรา กลัดอยู่ (2525 : 211 - 212) อธิบายความหมายของกลวิธีการเขียนไว้ว่าเป็นแนวการเขียนอย่างหนึ่งที่ผู้แต่งจงใจใช้เพื่อเสนองานเขียนของตนให้ปรากฏออกมาในรูปแบบหรือลักษณะต่างๆ การกำหนดโครงสร้างของเรื่องโดยการวางโครงเรื่อง การลำดับเรื่องราว วิธีดำเนินเรื่องจากเริ่มต้นไปสู่จุดจบ การกำหนดลักษณะตัวละคร การปล่อยตัวละคร การสร้างฉาก วิธีการเสนอแนวคิด การวางจุดมุ่งหมายต่าง ๆ

กุหลาบ มลลิกะมาส (2538 : 190) กล่าวว่า กลวิธีในการแต่งวรรณคดี เป็นคุณสมบัติสำคัญยิ่งในการทำเรื่องมีคุณค่าในทางวรรณคดี กลวิธีเป็นความสามารถและเป็นฝีมือของผู้แต่ง

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2518 : 76) กล่าวว่า กลวิธีอาจเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า "ลีลา" คือผู้เขียนจะเป็นผู้เลือกวิธีการที่จะทำให้เรื่องดำเนินไปตามโครงเรื่องที่ผูกขึ้นและให้บรรลุความมุ่งหมายที่ตนต้องการ โดยผู้เขียนเป็นผู้เลือกตัวละคร ฉาก อารมณ์ และปรัชญาที่อาจจะแทรกไว้ในเรื่องตามที่เห็นสมควร

จากความเห็นของนักวิชาการข้างต้นนี้สรุปได้ว่า กลวิธีในการแต่งหรือเทคนิคในการแต่งหมายถึงชั้นเชิงที่นักเขียนใช้ในการประพันธ์ อันได้แก่ การวางโครงเรื่อง การกำหนดลักษณะตัวละคร การสร้างฉาก การเสนอแนวคิดหรือปรัชญา และการดำเนินเรื่องไปตามโครงเรื่องที่ผูกไว้ให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการเพื่อวรรณกรรมของตนจะได้น่าสนใจและมีคุณค่าต่อผู้อ่าน

ผู้วิจัยจะวิเคราะห์กลวิธีในการแต่งเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. โครงเรื่อง
2. ตัวละคร
3. ฉาก
4. บทสนทนา
5. วิธีการเล่าเรื่อง

โครงเรื่อง

ผู้ทรงคุณวุฒิได้อธิบายความหมายของ โครงเรื่อง ไว้ ดังนี้

นพ ปาละวงศ์ ณ อยุธยา (2519 : 10) กล่าวว่า โครงเรื่องในนวนิยาย หมายถึง การจัดเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องเพื่อให้ผลตามที่ต้องการเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบเรื่องมากกว่าเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง

บรัคส์ และวาเรน (ภิญโญ กองทอง. 2528 : 136 ; อ้างอิงมาจาก Brooks and Warren. 1959 : 18 - 18) แบ่งโครงเรื่องออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ตอนต้นหรือตอนเปิดเรื่อง จะเป็นตอนที่บอกแก่ผู้อ่านเกี่ยวกับสถานการณ์ทั่วไป คือ แนะนำตัวละคร พร้อมทั้งบอกภูมิหลังของตัวละคร บอกเวลาสถานที่เกิดเหตุการณ์ นับเป็นการปูพื้นให้เหตุการณ์ในเรื่องดำเนินต่อไป

ส่วนที่ 2 ตอนกลางหรือตอนดำเนินเรื่อง จะอธิบายถึงความยุ่งยาก ปัญหา และข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตัวละคร จนถึงจุดวิกฤตที่ทวีความตึงเครียดสูงสุดเรียกว่าจุดสุดยอด

ส่วนที่ 3 ตอนจบหรือตอนคลี่คลายเรื่อง เป็นช่วงที่แสดงถึงผลที่เกิดขึ้นภายหลังจุดสุดยอดหรือข้อขัดแย้ง บางเรื่องอาจแสดงให้เห็นสภาพของตัวละครหรือบทสรุปนั้น

โครงเรื่องที่ต้นั้น เหตุการณ์หรือพฤติกรรมในเรื่องจะต้องมีความสัมพันธ์กัน แต่ละเหตุการณ์จะต้องมีความเป็นเหตุเป็นผลกัน และจะต้องมีเอกภาพ

จากความเห็นดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า โครงเรื่องคือการจัดเหตุการณ์หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่องเพื่อให้ได้ผลตามที่ผู้เขียนต้องการ ประกอบด้วยสถานการณ์ 3 ตอนคือ ตอนเปิดเรื่อง ตอนดำเนินเรื่อง และตอนปิดเรื่อง ซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์กันและมีเอกภาพ จึงจะเป็นโครงเรื่องที่ดี

จากการศึกษาเรื่องสั้นของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว พบว่า มีลักษณะโครงเรื่อง ได้แก่ ตอนเปิดเรื่อง ตอนดำเนินเรื่อง และตอนปิดเรื่อง 6 ลักษณะดังนี้

1. โครงเรื่องที่เปิดโดยการบรรยายหรือพรรณนา ซึ่งในตอนเปิดเรื่องจะเป็นตอนที่บอกแก่ผู้อ่านเกี่ยวกับสถานการณ์ทั่วไปคือ แนะนำตัวละคร บอกภูมิหลังของตัวละคร เวลาสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ เป็นการปูพื้นให้เหตุการณ์ในเรื่องดำเนินต่อไป ตอนดำเนินเรื่องจะเป็นตอนที่ตัวละครประสบปัญหาความยุ่งยาก และเกิดข้อขัดแย้งจนถึงตอนคลี่คลายเรื่อง และปิดเรื่อง

แบบจบลงด้วยดี โดยตัวละครแก้ปัญหาได้ หรือผ่านวิกฤติการณ์ไปได้ด้วยดี เรื่องสั้นของปรกณ
เป็นเฉลียว ที่มีโครงเรื่องลักษณะเช่นนี้ทั้งหมดจำนวน 19 เรื่อง ได้แก่ เรื่องอีกห้าหน้าที่จะถึงฆาต
ทหารปากเลี้ยว ผู้ผิด พลงเม็ด แดงยักษ์ใหญ่ V.S. เขียวคนแคระ จารกรรมเจเนต
หรือฆาตกรรม ท่านอธิบดี เจริญมรณะ ไอ้ไอ้วข้าพเจ้าและดารณี หมูเคน นิทานปรัชญา
นางชื่อนาง หมอเเร รถม่วนขบวนพิศวาส วิปาสสังหาร เงาอุบาทว์ เจริญมรณะ
เจ้าพ่อ หมวก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เรื่อง อีกห้าหน้าที่จะถึงฆาต

ผู้เขียนได้เปิดเรื่อง โดยการพรรณนาถึงความรู้สึกเกี่ยวกับเหตุการณ์ประหลาดที่เกิดขึ้น
กับตนจนทำให้สับสน ก่อนจะเผยว่า เหตุการณ์นั้นคืออะไร ดังตัวอย่าง

ข้าพเจ้าไม่เข้าใจเลยว่าเรื่องราวอันแปลกประหลาดลึกลับระคนน่ากลัวที่จะเล่า
ให้ท่านฟังต่อไปนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร ... ขอกราบไหว้หากท่านผู้ใดรู้หรือคิดว่าพอจะ
ให้ความรู้ในเรื่องนี้ได้แล้ว โปรดเมตตาอธิบายแก่ข้าพเจ้า จะด้วยเหตุผลทางวิทยา
ศาสตร์หรือไสยศาสตร์ก็ตามที่ ข้าพเจ้าจักน้อมรับไว้ด้วยความขอบพระคุณอย่างสูงยิ่ง
ทว่าขอยกเว้นเพียงอย่างเดียวคือ เหตุผลของจิตแพทย์ เพราะข้าพเจ้าได้ไปพบมาแล้ว
อรรถาธิบายของเขาทำให้ข้าพเจ้าผู้กำลังจะเป็นบ้ากลับบ้าหนักเข้าไปอีก ท่านจะติดต่อกับ
ข้าพเจ้าได้ทางโทรศัพท์หมายเลข 57225 หรือจดหมายส่งบรรณาธิการหนังสือเล่มนี้
โดยวงเล็บมุมซองถึงข้าพเจ้าหรือจะให้ ข้าพเจ้าไปพบท่านเพื่อรับคำอธิบายด้วยตนเอง
ก็ได้ก็ได้ทุกเวลา ขอขอบพระคุณ มาในที่นี้อีกครั้ง เอาละเพื่อมิให้เยิ่นเย้อ ข้าพเจ้า
จักเริ่มเรื่อง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : อีกห้าหน้าที่จะถึงฆาต : 247)

ในตอนกลางของเรื่อง ผู้เขียนเล่าเหตุการณ์ต่อมาว่าได้นัดกลุ่มเพื่อนเก่าไปรับประทานอาหาร
อาหารเย็น ก่อนถึงเวลานัดผู้เขียนเผลอจึงหลับและฝันไปว่าได้เดินทางไปถึงร้านอาหารที่นัดพบ
กลุ่มเพื่อนแล้ว ขณะที่รับประทานอาหารอยู่ กลุ่มวัยรุ่นซึ่งนั่งโต๊ะใกล้กันเกิดเมาสุราทะเลาะวิวาท

ผู้เขียนถูกลูกหลงโดนกระสุนปืนเลือดสาต เมื่อสะดุ้งตื่นขึ้นมาเหลือเวลาเพียงห้านาทีที่จะถึงเวลานัด ผู้เขียนจึงโทรศัพท์ไปบอกเพื่อนด้วยความเป็นห่วง ขณะที่ผู้เขียนยกโทรศัพท์ไปยังร้านอาหารที่นัดกันเพื่อจะบอกเหตุให้เพื่อนรู้ ผู้เขียนได้ยินเสียงปืนดังมาตามสายและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเหมือนกับที่ผู้เขียนผ่านทุกประการ

ตอนปิดเรื่อง กล่าวถึงบทสนทนาของเพื่อนที่พูดโทรศัพท์กับผู้เขียนดังนี้

ไอ้แห พวกวัยรุ่นที่โตะกลมนั้นแย่งปืนพกกัน กระสุนลั่นเจียดหัวไอ้แหเข้าถอกกึ่งกลางพนักเก้าอี้ที่ฉันนั่งอยู่เมื่อตะกัณพอดิบพอดีเลย เอ็งรีบมาเร็วเถอะ แล้วจงอธิบายเรื่องทั้งหมดนี้ให้พวกข้าฟัง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : อีกห้านาทีที่จะถึงฆาต : 261)

เรื่อง ทหารปากเสีย

ผู้เขียนเปิดเรื่องโดยบรรยายลักษณะและภูมิหลังของตัวละครเพื่อจะนำให้เห็นว่าตัวละครที่มีคุณสมบัติเช่นนี้จะมีชะตาชีวิตอย่างไรต่อไป ดังข้อความ

เมื่อเอ่ยถึงเขาซึ่งเป็นตัวละครเอกของเรื่องนี้ และเมื่อได้ผยองออกมาแล้วถ้าใครบางคนจะหลบตานึกไปว่าเขามีหุ่นสูงโปร่งหน้าตาคมคาย ผิวคล้ำ ตาคม เหมือนพ่อพวกพระเอกหนังไทยยุคนี้ละก็อย่าไปนึกเสียให้ยากเลยว่าจะพบ ความประหลาดของเขา ก็เหมือนกัน ไม่ใช่สุขภาพและยอมถวายหัวเพื่อซบรักชื้อไว้กับอกหญิงเดียว ไม่ใช่ดำรงชีวิตอยู่ เพื่อและเพราะประชาชน ... สรรูปของเขาเห็นพอดิบพอเหวี่ยงคุณล้อต็อกและจริยวัตรของเขาก็ไม่ผิดแผกมากมายไปกว่าพลทหารคนหนึ่งซึ่งนอกจากกินข้าวหลวง โทนมารถเมล์ประจำวันแล้ว ชีวิตส่วนใหญ่ยังเวียนเข้าเวียนออกอยู่ในตารางของกลาโหม รับจ่านำของรัฐเสียอีกด้วย

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ทหารปากเสีย : 341)

ตอนดำเนินเรื่องเริ่มโดยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่บรรดาทหารเรือกำลังเดินทางไปสู่

สมรภูมิรบยังประเทศเกาหลี ทหารเรือทูกนายที่จะออกรบต่างพกพาสิ่งศักดิ์สิทธิ์เครื่องรางของขลัง ที่ตนนับถือเพื่อยึดเป็นกำลังใจ แต่ตัวละครเอกของเรื่องนี้ไม่เชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง เพราะเห็นเป็นเรื่องราวไร้สาระและแสดงความคิดเห็นตมึนใช้ว่าจาไม่สุภาพต่อเพื่อนร่วมเดินทาง เป็นเหตุให้เพื่อนๆ ต่างไม่พอใจ เมื่อออกสนามรบผู้ที่มีเครื่องรางของขลังป้องกันตัวต่างมีความมั่นใจ และมีกำลังใจในการต่อสู้เมื่อเผชิญหน้ากับข้าศึก ส่วนตัวละครเอก มีความหวาดกลัว ขาดความมั่นใจ และขอร้องเพื่อนๆ ขอแบ่งเครื่องรางของขลังจากเพื่อนๆ ทหารด้วยกัน

ในตอนปิดเรื่อง หลังจากได้พระเครื่องที่เพื่อนแบ่งให้แล้วตัวละครเอกเริ่มมีกำลังใจต่อสู้กับข้าศึกมีความมั่นใจมากขึ้นและในสองเดือนต่อมาเขาก็ได้รับเหรียญกล้าหาญ เช่นเดียวกับเพื่อนๆ

เรื่อง ผู้ผิด

ผู้เขียนเปิดเรื่องโดยการบรรยายถึงบรรยากาศของกรุงเทพมหานคร ราตรีที่เต็มไปด้วยความแออัดของฝูงชนและอาคารร้านค้าที่หนาแน่น แล้วมาเปรียบกับบรรยากาศของวัดแห่งหนึ่งในยามค่ำคืนเช่นกัน เพื่อนำไปสู่เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อไปดังข้อความ

รตราหลากชนิดครคร่าเต็มท้องถนน ฝูงชนสัญจรไปมาบนฟุตบาทเหมือนกระแสน้ำที่เป็นแผ่นกว้างและกำลังไหลเอื่อย แต่ไม่มีวันสิ้นสุด เหนือขึ้นไป แสงสีและเสียงจากอาคาร ร้านรอบ ๆ ตัว สะพรั่งแซ่ระงมราวกับสวรรค์ก็ไม่ใช่ นรกก็ไม่เชิง เขารู้สึกเหมือนกับว่า เวลาล่วงไปเป็นปี กว่าจะหลุดออกจากสิ่งเหล่านี้ได้ หลุดออกมาและเข้าไปยังที่ ๆ ใหม่ซึ่งก็คือกรุงเทพฯ เช่นกัน มันต่างกันแค่คืบปากแค่จุมูก แต่แตกต่างกันราวกับสวรรค์กับนรก ตรงพื้นที่เขาหยุดยืนฟังแล้วเงยหน้าขึ้นเบื้องบน ดวงจันทร์เต็มดวงกำลังลอยฟ่องอยู่กลางทะเล ฟ้าทรงกลดเป็นวงกว้างแผ่ไปในห้วงที่ขมพร ต่ำลงมาเจดีย์มหิมาทางยอดตะพานขึ้นสู่ฟ้า โดดเด่นเป็นสง่างามอยู่กลาง การลุ่มไถ้ของแสงเดือน ถัดไปหลังคาโบสถ์สีสดเป็นประกายเต็มระยิบระยับ โปธิ์ตันใหญ่ ไบระกา แม้จะส่งเสียงกังวานล้อแสงเดือนแต่มันก็แผ่วและเย็นเยือกจับหัวใจ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ผู้ผิด : 123)

ตอนดำเนินเรื่องเริ่มด้วยเหตุการณ์ที่ตัวละครเดินเข้าไปในวัด เพื่อสารภาพบาปกับพระสงฆ์ อันเนื่องจากเขาคิดว่าเขาฆ่าคนตาย เขาจึงเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นให้พระสงฆ์ฟังว่าเขาเป็นข้าราชการ กระทรวงมหาดไทย เป็นชายหนุ่มที่เพียบพร้อมอยู่ในตระกูลชั้นสูง มีฐานะมั่นคง มีภรรยาที่แสนดี ไม่นานเขาเบื่อบริการราชการจึงลาออกไปประกอบธุรกิจส่วนตัว ต่อมาเปลี่ยนอาชีพเป็นนักหนังสือพิมพ์ ได้พบกับอุปสรรคต่างๆ จึงลาออกกลายเป็นคนว่างงาน ด้านครอบครัวฐานะดี เขาจึงไม่พบกับความลำบาก ชีวิตครอบครัวนั้นเขาไม่มีลูก จึงได้ขอทารกเพศหญิงมาเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม เขาและภรรยาทุ่มเทความรักให้กับลูกสาวที่ชื่อรจนา เป็นอย่างมากหลายปีต่อมา เมื่อรจนาเข้าวัยสาว หล่อนหลงรักบิดาบุญธรรมฉันคู่สาว ในคืนหนึ่งเมื่อเขาเมาทั้งคู่วางมือทำสิ่งที่ผิดศีลธรรมอันดี เมื่อเขาสร่างเมา มีสติสัมปชัญญะกลับมาเขาจะอายต่อการกระทำจึงกระโดดขึ้นรถขับรถออกจากบ้านอย่างรวดเร็ว รจนาวิ่งตามขึ้นรถไปด้วย เขาขับรถอย่างรวดเร็วทำให้รถแหกโค้ง เกิดอุบัติเหตุพลิกคว่ำ เขาปลอดภัย แต่รจนาถึงแก่ความตาย หนังสือพิมพ์ต่างลงข่าวว่า สาวสังคมรูปสวย รวยทรัพย์ ขับรถออกจากบ้านคนเดียวกลางดึก ประสบอุบัติเหตุรถคว่ำตายคาที่ สาเหตุยังมืดมน เขาจึงมาที่วัดเพื่อสารภาพบาปกับพระ ซึ่งพระรูปนั้นแนะนำให้เขาลืมเหตุการณ์ทั้งหมดและกลับไปหาภรรยาที่กำลังนอนป่วยอยู่

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนคลี่คลายโดยการบรรยายว่าเขาเดินออกจากวัด ผ่านร้านถ่ายรูปแห่งหนึ่ง สายตาเหลือบไปเห็นรูปถ่ายขนาดใหญ่ในตู้โชว์ รูปถ่ายนั้นเป็นรูปถ่ายเต็มตัวของนายพลตำรวจโทท่านหนึ่งและเป็นคนๆ เดียวกันกับพระรูปที่เขาเพิ่งสารภาพบาปมาหยกๆ ผู้เขียนปิดเรื่องโดยการบรรยายถึงความรู้สึกของตัวละครดังนี้

แต่นั้นมาจนทุกวันนี้ เขาลืมเรื่อง รจนาเสียสนิท เขาไม่มีความผิดเพราะถ้าเขาเป็นผู้ผิด พระภิกษุหรือท่านนายพลตำรวจโท ผู้ซึ่งขณะนี้ยังอยู่ในราชการท่านนั้นต่างหากที่ผิดมากกว่าเขา

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ผู้ผิด : 135)

เรื่อง พลฯ เม็ด

เปิดเรื่องโดยผู้เขียนบรรยายถึงความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจของอาชีพตำรวจภูธร เพราะ

เป็นตำรวจที่อยู่ไกลปืนเที่ยง ถูกดูถูกจากเพื่อนตำรวจที่อยู่ในกรุงเทพฯ ดังข้อความในตัวอย่าง

อันประดาพวกตำรวจภูธรทั้งหลายเหล่านั้น เพื่อนก็มีหัวใจ ฉะนั้นเมื่อใครไปเรียก
เพื่อนว่าเป็นตำรวจบ้านนอกคอกนาไกลปืนเที่ยง เพื่อนจึงพากันได้แค้นเคืองกันหนักหนา
เรื่องนี้จะพูดไปแล้ว ว่าเสียว่าเป็นตำรวจลูกเมียน้อยเมียเก็บ ยังจะฟังวันทูกว่าที่ขี้นยา
ชอบให้ใครๆ เรียกตนว่าขี้นยาและขี้นมา ชอบให้คนอื่นใช้คำว่า นักต้มฉันทิโด บรรดาพวก
ปอลิศภูธรก็ฉันทิโด อันความน้อยเนื้อต่ำใจและความเจ็บช้ำนั้น เพื่อนคงเหลือละ มันก็จาก
พวกตำรวจกรุงเทพฯ เมืองศิวิไลซ์เช่นชนันนั้แหละ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : พลฯ เม็ด : 71)

ตอนดำเนินเรื่องเริ่มตั้งแต่ตัวละครเล่าถึงชีวิตตำรวจชั้นผู้น้อย เริ่มตั้งแต่เข้ารับราชการ
เล่าถึงการแก่งแย่งชิงดีเพื่อขอยำเห็จ ความดีความชอบ และรายได้ที่ไม่เพียงพอกับรายจ่าย จน
ทำให้เหล่าบรรดาตำรวจชั้นผู้น้อยหาวิธีหาเงินเพิ่มรายได้แก่ตนเองโดยปลอมตัวเป็นขอทาน ซึ่งมี
รายได้ดีกว่าการเป็นตำรวจ มีผลตำรวจชื่อว่า พลฯเม็ด ปลอมตัวเป็นขอทานและมีรายได้ดี ตัว
ละครเอกจึงเอาอย่างบ้าง และตำรวจชั้นผู้น้อยเริ่มเอาอย่างกันจนมีขอทานเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก
ในอำเภอนั้น จนกระทั่งกรมตำรวจจับได้ เห็นว่าเป็นการทำให้กรมตำรวจเสื่อมเสีย จึงสั่งสอบสวน
และไล่ออกจากราชการ

ในตอนปิดเรื่องตัวละครถูกไล่ออกจากราชการ จึงเดินทางกลับกรุงเทพฯด้วยความอับอาย
บรรดาตำรวจคนอื่น ๆ ก็แยกย้ายไปประกอบอาชีพอื่น ๆ คงเหลือแต่ พลฯเม็ดคนเดียวที่ยึดอาชีพ
ขอทานอยู่ที่เดิม

เรื่อง แดงยักษ์ใหญ่ V.S. เขียวคนแคะ

เปิดเรื่องโดยผู้เขียนบรรยายถึงลักษณะของตัวละคร 2 ตัว คือ แดง วงศ์ชาละวัน กับ
เขียว โคมขาว ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพพจน์ และมีผลต่อการดำเนินเรื่อง เพราะลักษณะ
ของตัวละคร 2 ตัวนี้ จะแตกต่างกันอย่างเห็นชัดเจน ผู้เขียนเปิดเรื่องดังนี้

แดง วงศ์ชาละวัน อายุประมาณสามสิบปี มีสมญานามว่า "ยักษ์ใหญ่แห่งชัยภูมิ" ยี่ห้อนี้ใครจะเป็นผู้ตั้งให้ก็ตาม แต่มันช่างเหมาะสมกับตัวเขาเป็นที่สุด เขาสูงถึงหกฟุต หนึ่งนิ้ว น้ำหนักกว่าสองร้อยปอนด์ ตัวดำเป็นเหนียว เวลาหัวเราะเสียงดังราวฟ้าร้อง มีอาชีพเป็นคนขับรถยนต์โดยสารของบริษัท "ช.ก.ภ." เชี่ยว โคมขาวคือเจ้าของและผู้จัดการบริษัทรถยนต์โดยสาร "ช.ก.ภ." ทั้งหมดอายุประมาณสามสิบปีเศษ ใบหน้าจืดๆ ซื่อๆ ชอบยิ้มกับเพื่อนๆ อยู่ตลอดเวลา เขามีศีรษะกลมโตมหึมา ซึ่งตัดกับรูปร่างที่ผอมกระหร่อง และตัวเตี้ยตะแหมะแะทำให้แลดูขัดลุกทูลูกตาพิกล เขาชอบใส่เสื้อแขนยาวทลวมๆ และสวมรองเท้าทำสนให้สูงขึ้นพิเศษเป็นประจำ ทั้งนี้เพื่อบดบังปมด้อย คือความเตี้ยและหุ่นขี้ยาของเขา แต่แทนที่มันจะมีดมันกลับทำให้ทุกคน สังเกตเห็นถนัดถนี่เข้าอีก และเพราะเหตุนี้เอง ชาวชัยภูมิจึงเรียกว่าเชียว คนแคระ

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : แดงยักษ์ใหญ่ V.S. เชียวคนแคระ : 160)

ในตอนดำเนินเรื่อง ผู้เขียนเล่าว่าเขาสังเกตเห็นว่าแดงเกรงกลัวเชียวมาก จนกระทั่งวันหนึ่งเมื่อมีโอกาสผู้เขียนจึงถามแดงตรงๆ ว่าทำไมจึงกลัวเชียวมากเช่นนี้ แดงจึงเล่าเหตุการณ์ให้ฟังว่าเมื่อ 2 เดือนก่อน เขาไปเที่ยวช่องโสภณที่ชุมแพ ได้ร่วมห้องกับหญิงโสภณคนหนึ่ง แดงติดใจและหลงใหลโสภณคนนั้นมาก และคิดว่าหากมีโอกาสจะต้องไปพบเธออีก หลังจากกลับมาทำงานเป็นเดือน แดงกลับไปชุมแพอีกครั้ง เพื่อไปหาโสภณคนนั้น ด้วยฤทธิ์เหล้าที่เขาดื่มจนเมา เมื่อเข้าไปยังบ้านหลังเดิมซึ่งเคยเป็นช่อง แดงเข้าไปที่ห้องเดิมด้วยความเคยชิน เมื่อพบผู้หญิงในห้อง แดงตรงเข้ากอดปล้ำทันที ผู้หญิงในห้องร้องขอความช่วยเหลือ เชียว คนแคระกระโดดออกมามาช่วย แล้วร้องเสียงกร้าวว่าแดงปล้ำเมียเขา แดงมารู้ภายหลังว่าช่องเดิมนั้นเลิกกิจการไปแล้ว และบ้านหลังนี้ เชียวซื้อเอาไว้ให้เมียน้อยอาศัยอยู่ ซึ่งจากวันนั้นแดงไม่กล้าพบหน้าเชียวอีกเลย

ในตอนปิดเรื่องแดงไปหาผู้เขียนและขอร้องให้ผู้เขียนช่วยพูดจากับเชียว โคมทอง ไม่ให้ไล่เขาออกจากงาน ซึ่งผู้เขียนต้องขู่เชียวว่าหากไล่แดงออกจากงาน แดงอาจจะไปบอกเรื่องเมียน้อยของเชียวให้เมียหลวงของเชียวฟังก็จะเกิดเรื่องใหญ่ ซึ่งเชียวก็กลัวและยินยอมให้แดงทำงานในบริษัทต่อไป แต่ถูกห้ามไม่ให้ขับรถโดยเด็ดขาด ให้ทำหน้าที่ขายตัวและปล่อยคิวรถอยู่ที่ อำเภอเชียว จ.ชัยภูมิ ซึ่งแดงก็มีความสุขในหน้าที่ใหม่นี้

เรื่อง จารกรรมเจเนต

เปิดเรื่อง โดยการพรรณนาถึงลักษณะของตัวละครเอกที่เป็นตำรวจว่าเป็นชายหนุ่มรูปงาม มีความสามารถหลายด้านจนได้รับการเลื่อนยศอย่างรวดเร็ว เป็นการสร้างภาพให้อ่านเข้าใจถึงบุคลิกลักษณะของตัวละคร ดังนี้

นายร้อยตำรวจ บิน อาลี เพิ่งสำเร็จจากโรงเรียนนายร้อยสามพรานเมื่อปีกลายนี้ แต่มีอนาคตส่อว่าจะไปอีกไกล อย่างน้อยที่สุดก็ล้ำหน้าเพื่อน ๆ ในรุ่นเดียวกับ เขาออกปฏิบัติงานได้เพียงปีเศษ แต่กรมตำรวจกำลังจะเลื่อนยศเขาเป็นนายร้อยตำรวจโท วันสองวันนี้ กรมตำรวจกระตุกขัดมันเพียงใดในเรื่องให้ดาวให้มงกุฏนั้น ประดาตำรวจทุกคนรู้ดี บิน อาลี ลูกครึ่งอิสลามมีจุดพิเศษคือ รอบรู้ภาษาต่างประเทศอย่างแตกฉาน 4 ภาษา อังกฤษ เยอรมัน จีน และฮิบรูเขามีพรสวรรค์ในเรื่องความจดจำ และด้วยพรสวรรค์นี้เอง มันบังเอิญไปเหมาะสมกับอาชีพของเขา ตำรวจคนใดก็ตามถ้าความทรงจำไม่ดีแล้ว ปล่อยการมาเป็นตำรวจ นี่คือเหตุหนึ่งที่ทำให้เขาหลุดหน้ายิงในวิถีทางของเขา

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : จารกรรมเจเนต : 89)

ตอนดำเนินเรื่องตอนที่ ร.ต.ท. บิน อาลี เล่าถึงสาเหตุที่เขาได้เลื่อนยศ เป็น ร.ต.ท. โดยที่นายพลมอบหมายงานใหญ่ที่เกี่ยวกับสวัสดิภาพของคนไทยทั่วประเทศให้เขาทำ คือ เขาจะต้องทำหน้าที่เป็นสายลับสืบหาตัวผู้ที่เป็นหัวหน้าใหญ่ขบวนการคอมมิวนิสต์ ในประเทศไทย โดยจะต้องสืบผ่านเจเนต จาง ซึ่งเป็นนางนอกต่อ ที่เข้ามาในประเทศไทยในนามนักศึกษาศิลปะภาคตะวันตก ร.ต.ท. บิน ต้องปลอมตัวเป็นเศรษฐีที่ชอบเล่นและคลั่งไคล้ในเรื่องศิลปะ เช่นเดียวกับหล่อน เมื่อบิน รู้จักกับเจเนต จาง เขารู้ว่าหล่อนเข้าบ้านอยู่แถวสุขุมวิท อยู่กับเจ็กแก๊งชื่อหยวน ซึ่งติดฝิ่นงอมแงมเป็นคนดูแลบ้าน เมื่อบินสนิทสนมกับเจเนตถึงขั้นมีความสัมพันธ์กันฉันคู่สาว เขาก็พยายามที่จะสืบถึงตัวการที่เป็นหัวหน้าขบวนการคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยให้ได้ จนในที่สุดเขาสืบรู้ว่าแท้ที่จริงตัวการใหญ่นั้นคือ ไอ้หยวน คนดูแลบ้านนั่นเองซึ่งเป็นทั้งหัวหน้าและเป็นสามีของเจเนต จาง บิน อาลี จึงแจ้งตำรวจให้จับกุม ส่วนเจเนต จาง หนีรอดไปได้

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนปิดเรื่องโดยให้ เจเนต จาง หนีไปอยู่หม่า และได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ปลุกระตมลัทธิคอมมิวนิสต์ให้แก่ชาวหม่า บิน อาลัยแล้วว่า เจเนต จาง ยังรักเขาเสมอ เพราะเจเนต จาง ยังไม่ลืมความสัมพันธ์ที่เขาและหล่อนมีต่อกัน

เรื่อง หรือฆาตกรรม

เปิดเรื่องโดยการบรรยายถึงคำพูดของตัวละครเอก ซึ่งเล่าถึงความรักของเขาที่มีต่อภรรยา นำไปสู่การดำเนินเรื่องเป็นการปูพื้นให้ผู้อ่านได้รู้ถึงภูมิหลังของตัวละครอื่นเป็นการนำเข้าสู่เนื้อเรื่องดังนี้

คุณसारวัตรที่รัก คุณถามผมว่าผมแต่งงานกับเด็กหญิงคนใช้ในบ้านใช้ไหม ความจริงคนขนาดพันตำรวจตรี สารวัตรสืบสวนสอบสวนอย่างคุณไม่น่าตั้งคำถามเช่นนั้นเลย ที่ถูกที่ควรแล้วคุณควรถามผม ผมอยู่กินกับยอดภรรยาคนนี้ด้วยดีมีสุขหรือไหน ใช่ ผมแต่งงานกับลูกสาวแม่ครัวในบ้าน พุติให้ตรงเป้าหมายหน่อยก็คือ เด็กปัดกวาดเช็ดถูห้องของมารดาและตัวผมเอง ผมไม่เคยรักใคร่มากเท่าผู้หญิงคนนี้ และหลังจากแต่งงานกันผมก็ไม่เคยมีความสุขกับหญิงใดมากเท่าผู้หญิงคนนี้ตลอดชีวิตของผม ผมประสบความสำเร็จ อันทำให้ภาคภูมิใจน้อยครั้งมาก แต่เมื่อยผมก็คือความภาคภูมิใจครั้งหนึ่งในจำนวนอันน้อยแสนน้อยนั้น

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2: หรือฆาตกรรม : 159)

ตอนดำเนินเรื่องตัวละครซึ่งเป็นนักโทษที่ถูกกล่าวหาในคดีฆ่าภรรยาตายกำลังให้การกับตำรวจว่า เขาไม่ได้ฆ่าภรรยาของเขา ตำรวจจับผิดคน เขาเล่าเรื่องความรักที่เขามีต่อภรรยาให้ฟัง เพื่อต้องการพิสูจน์ให้ศาลทราบว่าเขาและภรรยามีความรักต่อกันมากมายเพียงใด และเขาจะฆ่าภรรยาสุดที่รักของเขาได้อย่างไร เขาย้อนอดีตว่าในวัยหนุ่ม เขามีอาการประหลาดมักฝันถึงเรื่องเดิมซ้ำซากจนต้องพึ่งพาจิตแพทย์ ภรรยาของเขา เดิมเป็นเด็กรับใช้ภายในบ้าน ซึ่งแอบหลงรักเจ้านายหนุ่มจนเกิดได้เสียและได้แต่งงานอยู่กินกันมาด้วยความสุข เมื่อแต่งงานแล้วความฝันซ้ำๆ ก็หายไป เขาย้ำว่าตลอดชีวิตของเขาคงจะหาความรักความสุข เช่นนี้ไม่ได้อีกแล้ว

ตอนเปิดเรื่องศาลไม่เชื่อเรื่องราวที่เขาเล่ามาทั้งหมดเพราะพิสูจน์ได้ว่าไม่เป็นความจริง
เขาจึงถูกตัดสินจำคุกตลอดชีวิต

เรื่อง ท่านอธิบดี

เปิดเรื่อง โดยกล่าวถึงตัวละครซึ่งทำให้ผู้อ่านได้รู้จักตัวละครตัวหนึ่งที่เล่าเรื่องผู้บังคับ
บัญชาของเขาให้ผู้เขียนฟัง ผู้เขียนบรรยายดังนี้

บุคลิกลักษณะภายนอกของคนเรามันมักลงตาเช่นนี้เสมอ ความรู้สึกช้อนเกิดขึ้นกับ
ข้าพเจ้าในทันทีทันใดที่เห็นผู้ให้ดูชายกลางคนคนหนึ่งแล้วพูดว่า "นั่นไงท่านอธิบดีของผม"
ตามนิ้วชี้ขวาของเขาตรงออกไปยัง โต๊ะอาหารตัวเกือบสูตรรูปโค้งเกือบมาในร้านนั้น
ชายร่างอ้วนเตี้ยนั่งอยู่คนเดียว ตัดผมสั้นเกรียนหัวทลิม ใบหน้าดูไม่ได้ พรุนไปด้วยรอย
แผลเป็นของฝีดาษ แต่งกายเรียบๆ และใช้สีเสื้อจนเกือบเป็นโปนๆ มองคล้ายๆ
ภารโรงหรือคนขับรถโกดังบรรทุกแถวบ้านนอก นี่หรือคือ อธิบดีที่มีชื่อเสียงว่า
เฉลียวฉลาดเข้มแข็ง เอาการเอางานและชื่อตรงที่สุดคนหนึ่งของเมืองไทย

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ท่านอธิบดี : 170)

ตอนดำเนินเรื่องอนุ ได้เล่าเรื่องอธิบดีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของเขาให้ผู้เขียนฟังว่า
เขาประสบความสำเร็จในด้านอาชีพการงานเพราะเขามีผู้บังคับบัญชาที่มีจิตใจดีงามไม่อาฆาต
มาดร้าย ไม่นำเอาเรื่องเจ็บแค้นส่วนตัวมาปะปนกับการบริหารงาน เมื่อก่อนเขาเป็นนักวาดรูป
ที่มีชื่อเสียง มีชายหนุ่มคนหนึ่งนิยมชมชอบผลงานของเขาเป็นอย่างมาก พยายามให้เขาสอน
วาดรูปให้ แต่ชายหนุ่มผู้นั้นไม่มีพรสวรรค์ สอนอย่างไรก็ไม่ความสามารถที่จะวาดรูปได้ วันหนึ่ง
ขณะที่เขาอยู่ในภาวะของอารมณ์แปรปรวน เขาได้กล่าวคำพูดที่ค่อนข้างรุนแรงเพื่อให้ชายหนุ่ม
สำรวจความสามารถของตัวเองว่าไม่ควรวาดรูปอีกต่อไป หลังจากวันนั้นชายหนุ่มก็หายไป
เมื่อชายหนุ่มกลับมาอีกครั้งในฐานะอธิบดีเป็นเจ้านายของเขา ท่านอธิบดีก็ทักทายพูดคุยอย่างปกติ
ไม่เคยนำเรื่องบาดหมางเก่าๆ มาปะปนกับการทำงาน กลับป้อนงานให้เขาทำอย่างเต็มที่
จนกระทั่งเขามีความก้าวหน้าในอาชีพราชการ

ในตอนปิดเรื่องอนุกล่าวถึงความศรัทธาที่เขามีต่ออธิบดีว่าเขาประสบความสำเร็จได้จนทุกวันนี้เป็นเพราะอธิบดีคนนั้น ผู้เขียนจึงนำเรื่องนี้มาเขียน ผู้เขียนกับอนุมีความเห็นตรงกันว่าคนคนนี้มีจิตใจดีงามมีคุณธรรมล้ำเลิศซ่อนอยู่ในเรือนร่างอันอัปลักษณ์

เรื่อง เหยี่ยมรณะ

ผู้เขียนเปิดเรื่องโดยบรรยายตัวละครว่า เป็นนายตำรวจที่ไม่มีลักษณะเหมือนนายตำรวจทั่วไปเนื่องจากตัวเตี้ย ลงพุง ตาเข ไม่มีส่งาราศี แต่มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเฉียบขาดไม่ว่าจะเป็นด้านการสอบสวน การปราบปรามเพื่อเป็นการปูทางให้เห็นการปฏิบัติหน้าที่ของนายตำรวจผู้นี้ต่อไป ดังข้อความ

พ.ต.ต.ธง ธาดา ธรรมศาสตร์บัณฑิต อายุประมาณ 35 ปี มีสารรูปดูไม่ได้ ตัวเตี้ย ตะแทะตะแทะ อ้วนลงพุง พุงพลุ้ย แคมตาซ้ายเขไปข้างหนึ่ง แต่สารรูปอย่างนั้นแหละถ้าลงได้ปรากฏกายขึ้นแล้วไม่ว่าจะเป็นการจับกุม การสอบสวน หรือการศาลก็ตาม อย่าหวังว่าไอ้เหล่านายที่ถูกระบุมานั้นจะหลุดจากกรงเหล็กไปได้ ร้อยทั้งร้อย พันทั้งพัน ต้องได้รับผลแห่งกรรมชั่วของมันเข้า ไม่อย่างหนึ่งอย่างใดจนได้ ... สรุปแล้ว พ.ต.ต.ธง ธาดา เป็นนายตำรวจที่ชั่วชั่วเหวที่สุด แต่มีความสามารถในหน้าที่ตรงข้ามกับรูปร่างอย่างที่สุด

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : เหยี่ยมรณะ : 222)

ตอนดำเนินเรื่องเริ่มตอนที่ พ.ต.ต.ธง ธาดา เล่าเหตุการณ์ให้ผู้เขียนฟังว่าตนได้รับมอบหมายให้ไปทำงานจารกรรมให้กับกรมตำรวจ เขาต้องเดินทางไปพบหญิงสาวซึ่งอยู่ในหน่วยจารกรรมของตำรวจเช่นกัน เพื่อรับเหรียญทองคำจากหญิงสาวคนนั้นมามอบให้กับอธิบดีกรมตำรวจ เขาเริ่มปฏิบัติหน้าที่ด้วยการปลอมตัวเป็นคนงานทางหลวงแผ่นดิน ไปอยู่ในกระต๊อบเล็กๆ กลางป่า เพื่อรอหญิงสาวตามนัดหมาย ตอนดึกของคืนวันที่สามที่เขาเฝ้าคอย มีหญิงสาวมาหาแต่ไม่ได้มอบเหรียญทองคำให้ เนื่องจากมีคนติดตามและขัดขวาง หล่อนจึงกลืนเหรียญลงท้องและจะมอบเหรียญให้ในตอนเช้าวันรุ่งขึ้นที่ทุ่งสมอเหล็ก แล้วหล่อนก็หายตัวไป เขาจึงเดินทางไปทุ่งสมอเหล็ก เขาพบว่าหล่อนถูกฆาตกรรมก่อนที่หล่อนจะไปพบเขาที่กระต๊อบในตอนดึกของคืนวันนั้น

ในตอนปิดเรื่องได้ไขปริศนาว่า ผู้ที่ไปพบเขาในตอนเที่ยงคืนนั้นเป็นดวงวิญญาณของหญิงสาว เพื่อที่จะบอกเขาว่าเหรียญทองคำนั้นซ่อนอยู่ที่ไหน จนในที่สุดเขาก็สามารถนำเหรียญไปให้อธิบดีกรมตำรวจได้ตั้งบทสนทนาว่า "แต่มันเป็นไปแล้ว" เขาตอบเสียงต่ำ "ผมขอร้องไห้นายแพทย์ผ่าท้องเธออยู่ที่โรงพยาบาล เราพบเหรียญทองอยู่นั้นและบัดนี้เจ้าเหรียญทองนั้นก็อยู่ในมือท่านอธิบดีกรมตำรวจ เรียบร้อยแล้ว"

เรื่อง ไอ้ไอ้ว ข้าพเจ้าและดารณี

เปิดเรื่องโดยผู้เขียนแสดงทัศนะเกี่ยวกับการใช้บริการโรงรับจำนำดังนี้

... ข้าพเจ้าแหวกมู่ลี่ไม้ไผ่เข้าไป ช่างในนั้นคือชีวิตของข้าพเจ้า มีหลายคนเปรียบเปรยชีวิตไว้ ทั้งน่าฟังและน่าคลื่นไส้ทั้งปรัชญาและลัปตณแต่ชีวิตจะเหมือนอะไรก็ตาม ที่สำหรับข้าพเจ้าแล้วส่วนใหญ่มันคือ โรงรับจำนำ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ไอ้ไอ้ว ข้าพเจ้าและดารณี : 241)

ตอนดำเนินเรื่องผู้เขียนเล่าว่า ผู้เขียนกับเพื่อนซึ่งเป็นเป็นเจ้าของโรงรับจำนำ ชื่อ ไอ้ไอ้ว ได้หลงรักผู้หญิงคนเดียวกันคือ ดารณี แต่ดารณีรักผู้เขียน เพราะรูปร่างหน้าตา และมีการมคมคายดีกว่า ไอ้ไอ้วขอร้องผู้เขียนเสียสละดารณีเพื่อเห็นแก่ผู้หญิงดีๆ คนหนึ่งจะได้มีความสุข ไอ้ไอ้วถึงกับมอบเงินให้ผู้เขียนจำนวนหนึ่งเพื่อให้เลิกติดต่อกับดารณีโดยเด็ดขาด ด้วยความรักจริงที่ผู้เขียนมีต่อดารณี ผู้เขียนจึงไม่กล้าคิดหลอกลวงเหมือนที่เคยทำกับผู้หญิงคนที่ผ่านมา ผู้เขียนจึงยินยอมเสียสละหญิงอันเป็นที่รักให้กับเพื่อนที่มีฐานะมั่นคงกว่า ซึ่งหากดารณีแต่งงานกับไอ้ไอ้ว ดารณีจะสบายไปตลอดชีวิต

ผู้เขียนปิดเรื่อง โดยที่ตนเองเสียสละคนรักให้แก่เพื่อน โดยไม่รับเงินตอบแทนเพราะเพื่อนมีฐานะที่มั่นคงกว่า ผู้เขียนให้ข้อคิดเกี่ยวกับความรักและการครองเรือนว่าเงินไม่สามารถซื้อความรักได้ แต่ความรักจะปราศจากเงินไม่ได้ ในอนาคตครอบครัวจะขยายโตขึ้นต้องใช้เงิน ฉะนั้นความรักแท้ก็คือความเสียสละนั้นทำให้คนรักมีความสุข

เรื่อง หมูเคน

เปิดเรื่อง โดยการบรรยายความรู้สึกน้อยใจของผู้เขียนที่มีต่ออาชีพตำรวจว่าเป็นอาชีพต้องทำงานหนักแต่ไม่มีใครเห็นความสำคัญ ดังนี้

มีความเปรียบเปรยถึงตำรวจไทยไว้อย่าง ไพเราะเพราะพริ้งว่ากันว่าตำรวจนั้น คือมิตรแท้ผู้ซื่อสัตย์ของประชาชนบ้าง เป็นผู้พิทักษ์รับใช้ปวงอาณาประชาราษฎร์และ แม้ในบทเพลงมาร์ชออกอากาศยังสดุดีความเก่งกล้าสามารถของตำรวจว่า "แข็งแกร่ง เหล็กนั้นคือตำรวจไทย" ว่าที่จริงคำสรรเสริญเยินยอเหล่านั้นว่าน่าชื่นใจอยู่ ทั้งนี้ ถ้าหากพวกตำรวจด้วยกันจะไม่เป็นผู้ยึดเยียดยาหอมต่างๆ นานา ดังกล่าวมาให้แก่กัน และกันเสียเอง หยิบเอาตำรวจภูธรมาวางไว้ในห้องแล็บทำการชำแหละผ่าตัด วิเคราะห์ และวิจัยแยกแยะแจกแจงมันออกมาให้ละเอียดถี่ถ้วนทุกแง่มุมแล้วก็ทำให้อะไรอื่นไม่ คือควายนั่นเอง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : หมูเคน : 248)

ตอนดำเนินเรื่องกล่าวถึง ส.ต.อ. เคน กรุงเก่า เป็นสิบตำรวจที่มีความขยันขันแข็ง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรงและกล้าหาญตรงไปตรงมา แต่หมูเคนต้องอับเฉาในชีวิตราชการ เพราะไปหลงรักเมียน้อยของนายพลตำรวจใหญ่คนหนึ่งทำให้เขาถูกย้ายไปประจำที่สถานีตำรวจ ภูธรแห่งหนึ่งทางภาคอีสาน วันหนึ่งผู้เขียนพบหมูเคนโดยบังเอิญ หลังจากทักทายกันแล้วหมูเคน จึงพาผู้เขียนมาเลี้ยงอาหาร แล้วเล่าถึงชีวิตความเป็นอยู่และเรื่องราวเกี่ยวกับคดีที่เกิดขึ้นให้ผู้เขียนฟังและเล่าถึงสาเหตุที่เขาไม่ก้าวหน้าในชีวิตราชการ ซึ่งเรื่องบางเรื่องเขาก็ไม่อาจจะจับคู่ต้องหา เพื่อเอาความดีความชอบใส่ตัวได้ เช่น วันหนึ่งหมูเคนจับกุมหมอเถื่อนพร้อมของกลาง ได้แก่ ยาฉีด ยากิน และเครื่องมือทางการแพทย์พร้อมมูล หมอเถื่อนนั้นเมื่อถูกจับกุมในตอนแรกก็ ตกใจกลัว แต่เมื่อรู้ว่าไม่มีทางหลีกเลี่ยงเขาจึงยื่นมือให้หมูเคนสวมกุญแจมือ แต่ก่อนที่หมอเถื่อนจะถูกนำตัวไปโรงพัก มีชายคนหนึ่งวิ่งขึ้นมาด้วยอาการที่ตกใจ ขอร้องให้หมอเถื่อนไปช่วยชีวิตลูกชาย ซึ่งกำลังปวดท้องอาการหนักใกล้ตาย หมอเถื่อนจึงขอเวลาหมูเคนไปทำการรักษาผู้ป่วยก่อนแล้วจึง

ให้จับตัวไปดำเนินคดี หมู่เคนตามไปดูการรักษาด้วยและจะรู้ว่าหมู่บ้านนี้ไม่มีหมอ ไม่มีพยาบาล
กว่าจะเดินทางเข้าไปรักษาในเมืองคนไข้ก็ตายเสียก่อน ด้วยความมีมนุษยธรรม หมู่เคนให้หมอ
เถื่อนทำการรักษาเด็กน้อยคนนั้น และอยู่ดูการรักษาจนกระทั่งเด็กปลอดภัย เมื่อเห็นวิธีการรักษา
ของหมอแล้ว หมู่เคนไม่สามารถจับหมอเถื่อนให้ติดคุกได้เพราะหมอรักษาคนไข้ด้วยจรรยาบรรณ
ของหมอไม่ได้หลอกลวงแต่ประการใด

ผู้เขียนเปิดเรื่อง โดยที่หมู่เคนปรารถนาถึงชีวิตความเป็นตำรวจของตนเองว่าไม่ก้าวหน้าใน
อาชีพ เพราะเขามีมนุษยธรรมต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน และผู้เขียนบรรยายตอนเปิดเรื่องถึงชีวิตตำรวจ
ภูธรว่า ตำรวจภูธรเป็นตำรวจที่ทรหดที่สุดน่าสงสารที่สุดและเป็นคนซื่อจนเรียกว่าเชื่อแต่มีคุณงาม
ความดี เจียมเนื้อเจียมตัว ไม่โอ้อวดต่อประชาชน ผู้เขียนประชันประชันในตอนจบว่า ตำรวจภูธร
นั้นเชื่อเหมือนควาย

เรื่อง นิทานปรีชา

เปิดเรื่อง โดยผู้เขียนบรรยายถึงลักษณะของตัวละครสองตัวซึ่งเป็นพ่อลูกกันเพื่อให้ผู้อ่าน
ได้รู้จักตัวละครคู่นี้ เมื่อบรรยายถึงลักษณะตัวละครแล้ว ก็ดำเนินเรื่องต่อไปทันที ผู้เขียนเปิด
เรื่องดังนี้

ท่านมหาเศรษฐีอายุประมาณห้าสิบ ตัวเตี้ยตะแถมะแะอ้วนลงพุง แล้วแก้ม
ห้วล้านเลี่ยน มองดูภาพที่ปรากฏอยู่ตรงหน้าด้วยความชื่นชมและภาคภูมิใจ ตรงออกไป
เต็นและสูงส่งอยู่กลางแสงแดดอ่อนในยามเช้า คือ ชายหนุ่มภรรยาจ๋วยเย็บเสื้อผ้านู
เป็นลูกชายโตนคนเดียวของท่าน ความงามตั้งแต่หัวจรดเท้าของชายหนุ่มคนนี้ถอดมา
พิมพ์เดียวกับมารดาผู้ล่วงลับไปแล้ว ใบหน้ารูปไข่ จมูกโด่งเป็นสันเข็ดปลาย ลักยิ้มบ่ม
ลง แก้มทั้งสองยิ่งพิศนุานเท่าใด ท่านมหาเศรษฐีก็ยิ่งคิดถึงภรรยาสุดที่รักสุดบูชาของ
ท่านมากขึ้นเท่านั้น และแน่นอน ท่านทวีความรักในสายโลหิตผู้ยืนตรงหน้าขึ้นมาอีก
อย่างจับจิตจับใจ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : นิทานปรีชา : 265)

ตอนดำเนินเรื่อง มหาเศรษฐีส่งลูกชายไปศึกษาต่างประเทศ เมื่อกลับมาเศรษฐีถามว่า ลูกได้อะไรบ้างจากการไปศึกษาเล่าเรียนครั้งนี้ สามารถแก้ปัญหาชีวิตได้หรือไม่ รู้เท่าทัน เล่ห์เหลี่ยมผู้อื่นหรือไม่ ลูกชายเริ่มเล่าถึงตอนที่เขาสำเร็จการศึกษาและรับปริญญาบัตรแล้ว จึงออกเดินทางท่องเที่ยวไปพบหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ชาวบ้านโง่ๆ ทื่อๆ พุดจาไม่ไพเราะ ความคิดความอ่านยังล้าหลัง แต่มีความซื่อบริสุทธิ์ ทำให้ลูกชายเศรษฐีเกิดความประทับใจในตัวชาวบ้าน ในหมู่บ้านนี้มีชายชราคนหนึ่งเป็นผู้มีค่าตาอาคม อ้างตัวว่าเป็นเทพเจ้ามาอยู่ในหมู่บ้านแล้วหลอกลวงให้ชาวบ้านมงายเชื่อถือในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ชาวบ้านมีความเชื่อถือ ให้ความเคารพกราบไหว้ชายชรา ซึ่งลูกชายเศรษฐีดูแล้วว่า มันเป็นการหลอกลวงต้มตุ๋น ด้วยความรักและความหวังดีต่อชาวบ้าน เขาจึงลุกขึ้นมาริภาษชายชราจนชาวบ้านไม่พอใจถึงกับรวมทำร้ายร่างกายเขาจนสลบไป เมื่อเศรษฐีฟังจบก็โกรธแค้นลูกชาย และบอกให้กลับไปเรียนใหม่ เพราะถือว่ายังไม่สำเร็จในการที่จะออกมาเผชิญโลกภายนอก ยังแก้ปัญหาไม่เป็น ลูกชายเศรษฐีจึงกลับไปเรียนใหม่ สามปีต่อมา เขากลับมาเล่าว่าเมื่อเขาสำเร็จการศึกษาแล้ว เขาเดินทางกลับไปหมู่บ้านเดิม และเข้าไปพบชายชราที่หากินในทางหลอกลวงเช่นเดิม เขาหาวิธีช่วยชาวบ้านให้เลิกมงายกับสิ่งหลอกลวง สิ่งที่เป็นอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ เขาแกล้งทำเป็นเชื่อถือและมงายเช่นเดียวกับชาวบ้าน เมื่อเข้าไปถึงตัวชายชรา เขาขอดึงหนดชายชราเพื่อเก็บไว้เป็นเครื่องรางของขลังสำหรับป้องกันตัว ชาวบ้านจึงเฝ้าเฝ้าเข้าไปดึงหนดชายชราเพื่อเก็บไว้เป็นของศักดิ์สิทธิ์ป้องกันตัว และเพื่อสักการบูชา ชายชราตกใจ ไม่สามารถต้านคลื่นมนุษย์ที่ศรัทธาเหล่านั้นได้ในที่สุดก็นอนตื่นเร่าๆ อาการเป็นตายเท่ากัน ลูกเศรษฐีจึงจากหมู่บ้านนั้นมา

ตอนปิดเรื่อง เศรษฐีเมื่อได้ฟังลูกชายเล่าเรื่องราวจบก็ดีใจ ที่ลูกชายรู้าเรียนโลกและชีวิตอย่างแท้จริง สามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง และให้ข้อคิดแก่ผู้อ่านเกี่ยวกับบัณฑิตว่ามีคนจำนวนมากมายกย่องสรรหาที่เรียนจบมาจนได้เป็นบัณฑิตและมหาบัณฑิตแต่มีเพียงไม่กี่คนที่เรียนจบด้วยตัวเองและสามารถแก้ปัญหาชีวิตตนเองได้อย่างแท้จริง

เรื่อง นางชื่อนาง

เปิดเรื่อง โดยการบรรยายพฤติกรรมของตัวละครขณะว่าลากันกลับบ้านหลังจากดื่มสุรากันแล้ว ดังนี้

เกือบตีหนึ่งแล้ว สี่คนในวงเหล้าต่างออกปากว่าลาทยอยกันกลับบ้านก่อน สี่คนนั้น
 เขากลับไปหาลูกเมียเขาไปพักผ่อนนอนหลับเพื่อเตรียมสุขภาพไว้ต่อสู้งานหนักในวัน
 รุ่งขึ้น คงเหลือแต่ข้าพเจ้าและพ.ต.ท.คัมภีร์ เวชกำหนดสองคนเท่านั้น ยังบดขยี้
 ตะบันดื่มกันต่อไปอีก ทั้งๆ ต่างคนต่างเมามายมากแล้ว อา! ไอ้เหล้าที่รัก ไอ้เหล้าที่
 นำถีบ เราสองคนมองดูตากันแล้วยิ้มแห้งๆ นิ่งเงียบไปจากนั้นหันกลับมาองดูลูกกะตา
 กันใหม่ ยิ้มแห้งอีกแล้วก็เงียบงันไป ก็จะทำให้คุยอะไรเล่าจ้อกันแหลกมาตั้งแต่ห้าโมงเย็น
 ยันตีหนึ่ง จนหมดเรื่องผ่อยเซแล้ว

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : นางชื่อนาง : 273)

ตอนดำเนินเรื่อง พ.ต.ท.คัมภีร์ เวชกำหนด เล่าถึงสาเหตุที่ตนเองยังไม่ยอมแต่งงาน
 ให้ผู้เขียนฟังว่าในอดีตเคยมีคนรัก แต่เขาเผชิญไม่มีเรื่องทะเลาะวิวาทกับผู้มีอิทธิพลจนกระทั่งถูก
 สั่งพักราชการ และคนรักของเขาก็ต๊ากไปมีคนอื่นรักใหม่ ด้วยความเสียใจเขาจึงทำตัวสำมะเล
 เทเมาจนไปพบกับหญิงโสเภณีชื่อ "นาง" นางให้ความช่วยเหลือเขาในยามที่เขาตกยากให้ทั้ง
 ความรัก และเงินทอง ตลอดจนให้ข้อคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตน นางเป็นทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตของ
 เขา เมื่อคดีของเขาเสร็จสิ้นเขาเข้ารับราชการเหมือนเดิม เขาและนางจึงต้องจากกัน เขามา
 พบนางอีกครั้งหนึ่ง เมื่อเขาเป็นผู้บังคับกองที่โรงพักจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อนางถูกจับขึ้นโรงพัก
 ในข้อหาค้าประเวณี แต่ในตอนนั้นเขาไม่ได้ให้ความช่วยเหลือนางเลย เขาทำเหมือนไม่เคยรู้จัก
 นางมาก่อน ทำให้นางผิดหวัง หลังจากออกจากห้องขังแล้วนางก็หายสาบสูญไป แม้เขาจะติดตาม
 อย่างไม่รู้จักไม่พบ เขาจึงมีความรู้สึกผิดติดตัว และครองตัวเป็นโสดมาจนทุกวันนี้

ตอนปิดเรื่องผู้เขียนแสดงความเห็นใจ พ.ต.ท.คัมภีร์ เวชกำหนด และให้กำลังใจ
 ว่า อย่าโทษตัวเองว่าเป็นคนเลว ความจริงแล้วสังคมต่างหากที่เลว สังคมเป็นตัววางกฎเกณฑ์
 บังคับคนในสังคม พ.ต.ท.คัมภีร์กับนางจึงต้องเดินกันคนละเส้นทาง

เรื่อง ทมอเว

เปิดเรื่องโดยผู้เขียนบรรยายเหตุการณ์ขณะที่ตนเองไปโรงพยาบาลเพื่อให้หมอตรวจ
 อาการเป็นการปูทางเข้าสู่การดำเนินเรื่อง ดังนี้

บ่ายวันนั้น ข้าพเจ้าไปหาหมอเรวดี ณ โรงพยาบาลที่เธอประจำอยู่ หมอถามว่า ข้าพเจ้าเป็นอะไร ข้าพเจ้าตอบตรงๆ ลึ้นๆ และไม่อ้อมค้อมว่าเมื่อ 6-7 วันนี้ เพื่อน ซึ่งเป็นทหารยานเกราะมาชวนไปเที่ยวบาร์ กลับจากสนุกคราวนั้นมีอาการตะครัน ตะครอกคล้ายเป็นไข้ ปวดตามเนื้อตามตัวและข้อต่อ สงสัยโรคอย่างว่านั่นแหละ หมอ หมอเรวดีร้องลั่นเหมือนจิ้งจกแผ่นเข้าอกเสื้อ แล้วหมอก็ลากข้าพเจ้าไปห้องตรวจโรค แพทย์ ลากลิ้น เจาะเลือด และทำในสิ่งที่ข้าพเจ้าไม่อยากทำเลย คือเปลี่ยนผ้า ข้าพเจ้าออกหมด...

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : หมอเร : 291)

ตอนดำเนินเรื่องผู้เขียน มาพบกับหมอเรวดีที่โรงพยาบาลเพื่อตรวจโรค โดยความ ตั้งใจที่แท้จริง เพื่อต้องการจะมารู้จักกับพยาบาลสาวที่มีเสียงเล่าลือว่าสวยที่สุดในโรงพยาบาล แห่งนี้และให้หมอเรวดีเป็นแม่สื่อแม่ชักให้ ชายหนุ่มรู้จักกับหมอเรวดีเมื่อครั้งเรียนอยู่จุฬาลงกรณ์ หมอเรวดีรู้ความประสงค์ของชายหนุ่มจึงทำเหมือนยินดีที่จะเป็นแม่สื่อให้แต่เมื่อชายหนุ่มนัดพยาบาล สาวครึ่งใด ก็มีอันเป็นไปว่าพยาบาลสาวที่ชายหนุ่มหมายปองติดธุระมาไม่ได้ไปเสียทุกครั้ง และ ทุกครั้งหมอเรวดีจะไปแทน เช่น ดูหนัง ฟังเพลง จนกระทั่งล่าสุดชายหนุ่มนัดพยาบาลสาวไป งานเต้นรำโดยผ่านหมอเรวดีเช่นเคย และก็เช่นเดิมคือหมอเรวดีบอกว่าพยาบาลสาวไปธุระ ต่างจังหวัด ชายหนุ่มจึงไปงานเต้นรำกับหมอเรวดี แต่ความมาแตก เพราะในคืนนั้นพยาบาลสาว คงแฟนหนุ่มมางานเต้นรำด้วยเช่นกัน เมื่อความแตกหมอเรวดีตกใจ แต่ชายหนุ่มไม่ได้ผิดหวังแต่ ประการใด

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนจบแบบตัวละครมีความสุขสมหวัง เพราะทั้งคู่ต่างพอใจกันและกัน ชายหนุ่มสารภาพรักต่อหมอเรวดีเรื่องจบด้วยความสมหวังของตัวละคร

เรื่อง รอคำนวณวนนิศวาส

เปิดเรื่องโดยตัวละครเอกของเรื่องคือหลวงพานิช ทรัพย์อนันต์เป็นผู้เล่าเรื่องเหตุการณ์ ในอดีตของตนเอง เมื่อครั้งยังหนุ่มในขณะที่เขาทำธุรกิจกำลังรุ่งเรือง ดังนี้

นับตั้งแต่หนังสือพิมพ์ข่าวรายวันฉบับหนึ่งซึ่งชื่อไม่มีความสำคัญ และจำเป็นอันใดที่จะนำมาเอ่ย ณ ที่นี้ ได้ตีพิมพ์บทความยาวเหยียดในหน้าสองในวันที่ 4 เมษายน 2505 กล่าวหาว่า ข้าพเจ้าเป็นนายทุนหน้าเลือดที่สุดในตะวันออกไกลเห็นแรงงานของเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเป็นวัวเป็นควาย และตั้งหน้าตั้งตากอบโกยทรัพย์สินเข้ากระเป๋าโดยไม่คำนึงถึงคำว่า ความเมตตาปราณี ศีลธรรม มนุษยธรรมใดๆ ทั้งสิ้น

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : รถด่วนขบวนพิเศษ : 326)

ตอนดำเนินเรื่องหลวงพานิชเล่าว่าในวัยหนุ่มเขาเป็นบุคคลระดับเศรษฐีต่อมาทำธุรกิจล้มเหลวจนสิ้นเนื้อประดาตัว คนรักก็ฉลวยหนี หลวงพานิชในวัยหนุ่มแต่งงานอยู่ 3 เดือนจนกระทั่งเพื่อนอุปถัมภ์ฝากงานให้โดยให้เขาเดินทางไปทำงานที่จังหวัดเชียงใหม่กับคุณพจน์ ขณะเดินทางเขาพบหญิงสาวคนหนึ่ง ในโบกี้รถไฟขบวนเดียวกัน เมื่อได้ทำความรู้จักพูดคุยกันและถูกอภัยภัยกัน ในวันนั้นรถไฟเกิดอุบัติเหตุตกราง ทั้งคู่อยู่ในอาการตกใจ ด้วยความใกล้ชิดทั้งคู่ได้สัมผัสต่อกัน และดื่มด่ำในรสแห่งความใคร่อย่างรวดเร็ว ในคืนวันนั้นหลังจากเหตุการณ์เข้าสู่ปกติแล้ว รถไฟโดยสารสามารถเดินรถได้ตามปกติหญิงสาวก็หายตัวไป หลวงพานิชพยายามค้นหาอย่างไรก็ไม่พบอีก 2-3 วันต่อมาหลวงพานิชเดินทางมาถึงเชียงใหม่ วันรุ่งขึ้นก็เข้าพบผู้จัดการเพื่อรายงานตัวปฏิบัติหน้าที่ เมื่อเข้าไปยังห้องผู้จัดการซึ่งเป็นผู้หญิง หลวงพานิชต้องตกตะลึงเพราะผู้จัดการที่เขาพบนั้น คือหญิงสาวที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเขาบนขบวนรถไฟนั่นเอง

ในตอนปิดเรื่องผู้จัดการสาว เมื่อเห็นหลวงพานิชครั้งแรกก็ตกตะลึงเมื่อรู้สึกตัว หล่อนจึงทำเหมือนไม่เคยรู้จักกับเขามาก่อน หลวงพานิชทำงานเป็นลูกจ้างเธอ 5 เดือนจึงลาออก และตลอดเวลาหล่อนไม่เคยฆ่าเลื่องมองดูเขาเลย

เรื่อง วิปลาสมังหาร

เปิดเรื่องโดยที่ตัวละครเอกคือตัวผู้เล่าเองบรรยายถึงเหตุการณ์ประการหนึ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเขาและแนะนำตัวละครเพื่อนำไปสู่การดำเนินเรื่อง ดังนี้

... มีเหตุการณ์อย่างหนึ่งเกิดขึ้นกับตัวข้าพเจ้า เหตุการณ์อันนี้ดูเล็กน้อยเหลือเกิน

แต่ทว่ามันพลิกวิถีชีวิตอันรุ่งโรจน์ของข้าพเจ้าเสียอย่างกลับหน้ามือเป็นหลังมือ ก่อนจะเล่าเรื่องให้ฟังต่อไป ข้าพเจ้าขอแนะนำตัวเองให้ท่านรู้จักสักเล็กน้อยก่อน ข้าพเจ้าถือกำเนิดมาในตระกูลค่อนข้างสูง บิดาเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่มีบรรดาศักดิ์เป็นพระยามารดามีเชื้อพระวงศ์เจ้าครองนครทางภาคเหนือ ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงได้รับการศึกษาและอบรมสั่งสอนอย่างดีมากตั้งแต่วัยเยาว์

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : วิปาสังหาร : 136)

ตอนดำเนินเรื่องผู้เขียนเล่าว่าคืนหนึ่ง เขาอนหลับและฝันว่าได้เดินเที่ยวในสวนผลไม้ นานาชนิด เขาเดินชมสวนผลไม้จนกระทั่งเดินมาพบกับต้นชมพู่มะเหมี่ยวที่มีผลสีแดงทั้งต้น ไม่มีใบ ลูกผลสีแดงน่ากิน เขาจึงเอื้อมมือหมายจะปลิดลูกชมพู่มะเหมี่ยวนั้น แต่เมื่อสัมผัสแล้วเขาก็ตกใจเพราะเลือดสดๆ พุ่งออกมาจากชมพู่มะเหมี่ยวนั้นจนเป็นทะเลเลือด เขาผวาตกใจตื่นหลังจากนั้นเขาก็ฝันซ้ำซากในเหตุการณ์เดียวกัน เขาจึงเล่าเรื่องนี้ให้คนรักฟัง คนรักแนะนำให้เขาไปปรึกษาแพทย์ วันที่จะไปพบแพทย์ด้วยกันนั้น คู่หมั้นเขาได้รับอุบัติเหตุทางรถยนต์ถึงแก่ชีวิต หลังจากคนรักตาย เขาก็ฝันถึงเหตุการณ์ประหลาดเกี่ยวกับชมพู่มะเหมี่ยวและเลือดสด ๆ อยู่เสมอ จนกระทั่งล้มเจ็บเข้าโรงพยาบาล เมื่อฟื้นจากอาการเจ็บป่วย เขามีความรู้สึกว่ามีอำนาจลึกลับอย่างหนึ่งกำลังบังคับเขาอยู่ เขาต้องกลายเป็นฆาตกรฆ่าเด็กและหญิงสาวถึงสามราย เพื่อตูดเลือดเป็นอาหาร ตำรวจพยายามตามจับคนร้าย จนกระทั่งพบบันทึกเล่มหนึ่งซึ่งตัวเขาเป็นผู้เขียนบันทึกเกี่ยวกับการฆาตกรรมเอาไว้

ในตอนปิดเรื่อง ตำรวจทำสำนวนว่าเขาน่าจะตายไปแล้วหลังจากที่ความหาตัวตามสถานที่ต่างๆ แล้วไม่พบ การตายของเขาสันนิษฐานว่าอาจจมน้ำตาย ถูกรถทับ หรือฆ่าตัวตาย หรืออาจจะเตลิดเปิดเปิงไปด้วยฤทธิ์บ้า ส่วนมูลเหตุในการฆาตกรรมนั้น ตำรวจได้นำรายงานแพทย์มาประกอบด้วยว่าฆาตกรเป็นโรคจิตชนิดหนึ่ง

เรื่อง เงาอุบาทว์

ผู้เขียนเริ่มเรื่อง โดยการเล่าประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ในขณะที่ผู้เขียนกับเพื่อนเดินทางไปเยี่ยมญาติที่ จังหวัดชัยภูมิ ดังตัวอย่าง

เรื่องราวที่จะเล่าต่อไปข้างล่างนี้ ข้าพเจ้าได้ประสบด้วยตนเอง มันเป็นความจริงแท้ทุกประการ มิได้แต่งเติมขึ้นเลยแม้แต่อักษรตัวเดียว ข้าพเจ้าเป็นคนหนุ่มอยู่ในวัยฉกรรจ์ สุขภาพสมบูรณ์ ร่างกายแข็งแรง ซึ่งได้ผ่านการตรวจและรับรองจากนายแพทย์มาแล้ว ฉะนั้นสิ่งที่ได้เกิดขึ้นนี้ จึงมิใช่เรื่องมาจากภพมายา ความแปรปรวนทางจิตใจ หรืออาการหลอนของประสาทอย่างใดอย่างหนึ่ง หากท่านอ่านจบแล้วคิดว่าเป็นเรื่องเหลือเชื่อที่อยู่นอกเหนือกฎเกณฑ์ธรรมชาติ มันก็เป็นสิทธิของท่านที่จะคิดและเข้าใจนั้น หากท่านต้องการคำอธิบายในเหตุผล ข้าพเจ้าได้ประสบมาด้วยตนเอง มันเป็นความจริงแท้ทุกประการ ข้าพเจ้าก็ไม่สามารถหาเหตุผลใดๆ มาอธิบายได้ เว้นแต่ขออภัยด้วยเกียรติยศอีกครั้งหนึ่งว่า มันเป็นความจริง เรื่องจริง

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : เงาอุบาทว์ : 23)

การเปิดเรื่องโดยการบรรยายเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจใคร่รู้ว่าเหตุการณ์จะดำเนินต่อไปอย่างไร ซึ่งเหตุการณ์ต่อมาก็คือเพื่อนของผู้เขียนชวนให้ผู้เขียนไปเยี่ยมญาติของเขาซึ่งทำโรงปออยู่ที่ จังหวัดชัยภูมิ คืบหนึ่งขณะที่พักอยู่บ้านญาติในโรงปอ เพื่อนของผู้เขียนได้เห็นเงาของหญิงสาวที่กำลังแหว่งหัวของโรงปอจึงชี้ให้ผู้เขียนดูเงานั้น เวลาต่อมามือของเพื่อนผู้เขียนที่ชี้เงาเกิดเน่าเฟะ และทรมานมาก แม้ไปรักษาในโรงพยาบาลเป็นเวลาถึง 15 วัน แต่อาการไม่ดีขึ้น หมอจึงแนะนำให้ตัดมือทิ้ง ในวันที่หมอจะตัดมือนั้นเกิดปาฏิหาริย์ มือของเขากลับหายเป็นปกติ

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนเผยแพร่เหตุแห่งปาฏิหาริย์ว่า เพราะโรงปอถูกไฟไหม้ เงาร้ายและอาถรรพณ์นั้นสลายไปพร้อมกับเปลวเพลิง ผู้เขียนยืนยันอย่างหนักแน่นว่าเรื่องทั้งหมดเป็นเรื่องจริงดังข้อความต่อไปนี้

ท่านที่รัก ถ้าท่านยังคิดว่าเรื่องข้างบนนี้เป็นเรื่องเหลือเชื่อที่อยู่นอกเหนือธรรมชาติอยู่อีก มันก็เป็นสิทธิของท่านที่จะคิดและเข้าใจเช่นนั้น แต่ข้าพเจ้าขออภัยด้วยเกียรติยศอีกครั้งหนึ่งที่ทั้งหมดเป็นความจริง เรื่องจริง

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : เงาอุบาทว์ : 41)

เรื่อง เจ้าพ่อ

เปิดเรื่อง โดยการบรรยายถึงความรู้สึกที่น้อยเนื้อต่ำใจของผู้เขียน ซึ่งเป็นตำรวจชั้นผู้น้อย
ดังนี้

ข้าพเจ้าเป็นตำรวจได้สิบห้าปี มียศสิบโท เงินเดือนเต็มขั้นเท่านั้น ข้าพเจ้าก็
พอใจแล้ว แต่ยังอุตส่าห์มีบางคนพูด บางคนแม้มีเมียมดมุ้งนอนอยู่ด้วยกันทุกคืนแท้ ๆ
กล่าวว่า ข้าพเจ้านั้นบุญสิ้นอาภัพลาภยศเหลือหลายจึงได้ตกตาดำอยู่กับทางปลาทุสองทาง
ที่ชนซ้าย ไม่ได้ดาวเงินแปดแฉก หรือมงกุฎเปล่งรัศมีขึ้นมากับเขาสักทีแล้วโหราจารย์
ทั้งมวลนั้นพยากรณ์ว่า อันลักษณะและหน้าตาทำทางและเส้นลายมือของคนอย่างข้าพเจ้า
นั้น เมินเถอะ ชาตินี้ทั้งชาติมันไม่มีวันได้นั่งวอกกับเขาหรอก

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : เจ้าพ่อ : 179)

ตอนดำเนินเรื่อง เป็นตอนที่ผู้บังคับกองสั่งให้ผู้เขียนออกไปสืบสวนสอบสวนเรื่องคนร้าย
ชโมยควาย ซึ่งเกิดขึ้นชุกชุมมาก เมื่อรับคำสั่งผู้เขียนจึงปฏิบัติการโดยขึ้นไปสกัดจับบนภูเขา ซึ่งบน
ภูเขาลูกนั้นมีศาลเจ้าพ่อตั้งสถิตอยู่ ขณะที่ผู้เขียนดักรอจอมโจรอยู่บริเวณศาลเจ้า บังเอิญผู้เขียนได้
พบกับเสือเจ็ดยาวร้ายชื้อดังแห่งภาคอีสานที่ตำรวจต้องการตัว เมื่อเผชิญหน้ากันและได้ต่อสู้กับ
เสือเจ็ดยาว ผู้เขียนได้พบกับภินิหารของเจ้าพ่อซึ่งช่วยให้ผู้เขียนรอดพ้นจากเสือเจ็ดยาว

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนสามารถจับเสือเจ็ดยาวได้ และผู้เขียนได้บรรยายเหตุการณ์ในตอน
ปิดเรื่องไว้ว่า

เย็นวันนั้น เองก่อนจากศาลเจ้าพ่อกลับมารายงานท่านผู้บังคับกองถึงเรื่องข้าพเจ้า
ยิงไอ้เสือเจ็ดยาวตาย ข้าพเจ้าได้คุกเข่าลงนั่งอยู่แทบเท้ารูปเจ้าพ่อในศาล และก้มลง
กราบด้วยความสำนึกพระคุณและสักการะบูชาสูงสุด แล้วจึงตั้งจิตอธิษฐานว่า หาก
สิ้นบนนำจับไอ้เสือเจ็ดยาวตกมาถึงเมื่อใด ข้าพเจ้าจะแบ่งเงินจำนวนหนึ่งหมื่นบาทออก
ตกแต่งบูรณะศาลเจ้าพ่อท่านที่ ด้วยใจที่ยังไม่หายสิ้น ขณะเดินลงมาถึงตรงช่องสามหมอ
ข้าพเจ้าเงยหน้าขึ้นดูศาลอีกที และครวญความรู้สึกก็กลับเป็นความเย็นเฉียบเหมือน

น้ำแข็ง เพราะว่าเหนือขึ้นไปบนศาลนั้น กลางท้องที่ขมพรอันแจ่มจรัสไปด้วยแสงแดด ในยามบ่าย ข้าพเจ้าเห็นก้อนเมฆกลุ่มหนึ่งลอยต่ำลงมาคลุมอยู่ตรงกับตัวศาลเจ้าพอดี หมูเมฆกลุ่มนั้นค่อย ๆ แตกกระจายออกกลายเป็นรูปเสื้อดำตัวมทึมในท่าคำรามแผ่น ผงาดเหมือนจน ไม่มีที่ผิดเพี้ยนกับเสื้อดำที่กระโจนออกมาจากศาลเจ้า ขณะที่ไอ้เจ๊ออย ประทับป็นจะยิงข้าพเจ้าเมื่อครู่ใหญ่ ๆ นี้

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : เจ้าพ่อ : 194)

เรื่อง ทมวก

เปิดเรื่องโดยการบรรยายถึงลักษณะเฉพาะของ "ข้าพเจ้า" ซึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องนี้เป็น คนที่ชอบสวมทมวกตลอดเวลา จากนั้นก็บรรยายถึงความสำคัญของทมวก ลักษณะของทมวก ซึ่งการ เปิดเรื่องเช่นนี้ ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจใคร่อยากรู้ว่าทมวกมีความสำคัญต่อเรื่องนี้อย่างไร โดยผู้เขียนบรรยายดังนี้

ข้าพเจ้าเป็นคนชอบทมวก ข้าพเจ้าสวมมันตลอดเวลา ไม่ว่าจะไปไหนมาไหนหรือ อยู่ที่ไหน บนรถเมล์ ตามถนนหนทาง ในร้านกาแฟร้านอาหาร ในที่ทำงาน และแม้แต่ ในบ้านตัวเองถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ แล้ว ข้าพเจ้าไม่ยอมถอดมันออกเลย หรือจะเป็น ข้าพเจ้าชื่อว่า นายทมวกแถมนามสกุลมันทมวกเข้าอีกด้วยกระมัง ข้าพเจ้าเล่นทมวก มากนัก ... ทำไมข้าพเจ้าถึงขึ้นต้นด้วยการพร่ำพูดแต่ทมวกเช่นนี้ อ้อเรื่องมันมีจะบอก ให้ก็ได้ เพราะว่าทมวกนี่แหละคือจุดสำคัญที่สุดในเรื่องซึ่งกำลังเล่าอยู่ จำให้ดีเถอะ ทมวก คือ หัวใจทั้งหมดในเรื่องนี้

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ทมวก : 309)

ในตอนกลางของเรื่อง ตัวละครเอกของเรื่องคือนายทมวกถูกตำรวจจับ ข้อหาฆ่าคนตาย เพื่อชิงทรัพย์ ตำรวจมีหลักฐานพร้อมมูลแต่เขาให้การปฏิเสธ เขาเล่าให้ตำรวจฟังว่าเขาไปหา เพื่อนของเขาเพื่อยืมเงิน แต่เพื่อนไม่มีให้เขาต้องเดินเคอตกกลับมาด้วยความผิดหวัง แต่ตำรวจ ไม่เชื่อและนำหลักฐานคือเส้นผมที่ติดอยู่ในมือผู้ตายพิสูจน์ และทำพยานว่าหากเขาต้องติดคุก ตำรวจ

จะต้องจ่ายเงินเป็นค่าอาหารสำหรับลูกและแม่ยายเขา จำนวน 100 บาท

ในตอนเปิดเรื่องตำรวจไม่สามารถเอาผิดเขาได้ เพราะเมื่อเขาเปิดหมวกออกให้ตำรวจ นำผมไปพิสูจน์ ตำรวจต้องผิดหวังเนื่องจากหัวของเขาล้านเลย ไม่มีเส้นผมแม้แต่เส้นเดียว เขา จึงพ้นผิดและ ได้เงินจากตำรวจที่ทำงานกับเขาด้วย

2. โครงเรื่องที่เปิดเรื่องโดยการบรรยายหรือพรรณนาตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงจุดจบของเรื่อง โดยไม่พัฒนาไปสู่จุดสุดยอดของเรื่อง ผู้เขียนไม่เน้นจุดขัดแย้งให้ชัดเจน ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่เน้นประสบการณ์ การจบเรื่องเป็นแบบธรรมดาไม่มีการหักมุม โครงเรื่องลักษณะนี้มีทั้งหมด 19 เรื่อง ได้แก่ ภูเขี้ยว สายตรวจ สัมมนาตำรวจ เมธีที่สวนสาธารณะ แดรกูล่าที่ข้างคลาน เมื่อข้าพเจ้าเป็นขโมย เรื่องธรรมดาสามัญ ขอทาน เมียผี ไอ้แอ๊ด ม้าตำรวจ น้ำใจในยูเอสยู วันแรกที่แก๊งค์รื้อ เลือ่เหม็ด กระแสสรวลของผู้กอง เรื่องนี้เพื่อเมีย อีแตน เรื่องจริงของข้าพเจ้า นางไม่พูด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เรื่อง ภูเขี้ยว

ผู้เขียนเล่าถึงประสบการณ์เมื่อครั้งเดินทางไปรับราชการที่อำเภอภูเขี้ยว จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเป็นถิ่นทุรกันดารทางภาคอีสาน ดังที่บรรยายไว้ในตอนเปิดเรื่องว่า

ข้าพเจ้ามองดูภูเขี้ยว แล้วก็อยากกลืนใจตายให้มันรู้แล้วรู้รอดไปเสียจริง ๆ
อำเภอภูเขี้ยว จังหวัดชัยภูมิคือลับแลของอีสาน เช่นเดียวกับแม่ฮ่องสอน คือลับแลของถิ่น
ไทยงาม คำว่า ลับแลในที่นี้จึงหวังว่าท่านผู้อ่านคงไม่เข้าใจเลยเถิดว่ามันเป็นเมืองแบบ
นิยายในฝันอันแสนสนุกน่าตื่นตาตระทึงใจของเอชไรเตอร์ แยกการ์ด ซึ่งเต็มไปด้วย
เหตุการณ์และวีรบุรุษวีรสตรี อย่างเชอร์เฮนรี่ เคอร์ติส ฯลฯ ที่ไม่มีกลิ่นอายชวนของ
ป่าหรือสิงสาราสัตว์ ไม่มีแม้แต่ชุมทอง ชุมเพชรที่หลอกล่อให้คนมาซุกให้เป็นเรื่องสัปดน
เล่น มันมีแต่ฝุ่น ฝุ่นทั้งนั้น ฝุ่นสีแดงในเนื้อตัว ในเสื้อผ้า ในอาหาร ในอากาศที่หายใจ
ฝุ่นในทุกสิ่งทุกอย่างที่รวมเรียกว่าภูเขี้ยว แล้วยังมีข้าราชการผู้ถูกรังไรท์ จากทุกสารทิศ
ทั่วเมืองไทย แทรกปนเป็นยาดำอยู่ กลางฝุ่นนี้ซึ่งแน่นอน ณ ที่ที่เขาทั้งหลายถูกรังไรท์มา

เดิมมัน แม้จะเลวร้ายปานใดมันก็ยังดีกว่าที่นี่

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : ภูเขียว : 1 - 2)

ตอนกลางของเรื่องเป็นเหตุการณ์ที่ผู้เขียนเดินทางไปภูเขียวและได้เข้าพักที่โรงแรมแห่งหนึ่ง ในเย็นวันนั้นผู้เขียนนั่งดื่มเหล้าร่วมกับชายคนหนึ่ง ซึ่งเป็นคนพื้นบ้าน ผู้เขียนดื่มจนเมา มารู้สึกตัวอีกครั้งในตอนสายบนโรงแรม ผู้เขียนรีบไปรายงานตัวต่อผู้บังคับบัญชา กลับจากทำงานในตอนเย็นผู้เขียนกลับโรงแรมที่พักได้พบกับชายที่ได้ดื่มเหล้าด้วยเมื่อคืน มารับไปบ้านของเขา เพื่อเลี้ยงตอบแทน ผู้เขียนได้พบกับความซามซึ่งใจต่อน้ำใจของชาวบ้านผู้เฒ่ามากเพราะเขานำอาหารที่เห็นว่าดีที่สุดมาเลี้ยงแขกจนหมด ผู้เขียนแอบเห็นเมียและลูกๆ อีก 3 คน กินข้าวเหนียวเปล่า ๆ เพราะกับข้าวที่เขาว่าดีที่สุด คือ ส้มตำจานเดียวกับห้วยปลาร้านั้นถูกนำมาเลี้ยงแขกเสียแล้ว ผู้เขียนเกิดความประทับใจในน้ำใจของชาวบ้านซึ่งแตกต่างกับความเห็นแก่ตัวของผู้คนในกรุงเทพฯ

ตอนปิดเรื่อง ผู้เขียนได้ยื่นคำร้องเพื่อขอย้ายที่ภูเขียวต่อไป ถึงแม้จะเป็นชนบททุรกันดาร แต่เมื่อชาวบ้านมีน้ำใจอันประเสริฐเช่นนี้ ผู้เขียนกล่าวว่า "ให้มันเป็นนรก แต่ถ้ามันมีน้ำใจแล้วไซร์ มีหรือคนเราจะอยู่ไม่ได้"

เรื่อง สายตรวจ

เปิดเรื่องโดยการบรรยายถึงความรู้สึกของผู้เขียนว่า ผู้เขียนเบื่อชีวิตการเป็นตำรวจ เพราะเป็นชีวิตที่จำเจ และน่าเบื่อที่สุด โดยผู้เขียนบรรยายดังนี้

ข้าพเจ้าเบื่อชีวิตตำรวจ ไม่เห็นมีอะไร เข้าเวร เข้ายาม ออกตรวจ สืบสวน แล้วจับกุม ทั้งนี้เพื่อแล้วก็เพียงอย่างเดียว คือให้ทั้งคนร้ายและคนดีพากันรุมด่าเอาขึ้นสุดท้าย ... และในที่สุดของการเบื่อ เห็นจะไม่มีอะไรเกินไปกว่าเป็นสายตรวจตอนดึกที่ตระเวนไปตามท้องถนนเป็นแน่

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : สายตรวจ : 130)

ตอนดำเนินเรื่องกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ผู้เขียนถูกจัดให้เป็นสายตรวจนอกเครื่องแบบตอนเด็ก ผู้เขียนเล่าถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่พบในขณะลาดตระเวน ตั้งแต่จับพวกขี้ยา การจับโจรจัดงะที่ผัก อาศัย จับโสเภณี และผู้เขียนพบกับเหตุการณ์ประหลาดคือ มีชายคนหนึ่งกำลังหาของสำคัญชิ้นหนึ่ง ที่เขาทำหล่นในความมืด เขาใช้ไฟจุดธูปบั้งไฟละว้อยไบแล้วไบเล่า เมื่อเขาพบสิ่งที่เขาค้นหา เขาดีใจเป็นอย่างมาก ของสำคัญที่เขาหานั้นคือเหรียญบาทเก่าๆ เพียงเหรียญเดียว

ในตอนปิดเรื่อง ผู้เขียนเปิดเผยความรู้สึกว่าทำไมผู้เขียนเบื่อชีวิตตำรวจแต่ไม่ลาออกจากตำรวจ เพราะผู้เขียนพบกับเหตุการณ์ที่แปลกๆ ใหม่ๆ และตื่นเต้นอยู่เสมอ ผู้เขียนปิดเรื่อง ดังนี้

ก็เพราะท่ามกลางความเบื่อหน่ายในชีวิตนี้ มันมี มันให้สิ่งแปลก สิ่งใหม่ และ สิ่งตื่นเต้นเสมอ แต่ละเรื่องแต่ละราวพิสดารเหลือเชื่อ ไม่เคยซ้ำกันเลย ใ้ฉันเอง คือ ความสนุกมีชีวิตชีวาจากความเบื่อหน่ายเป็นน้ำเชื้อหล่อเลี้ยงชีโลมิให้เป็น ตำรวจต่อไปอีก

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : สายตรวจ : 139)

เรื่อง สัมมนาตำรวจ

ผู้เขียนเปิดเรื่อง โดยบรรยายถึงประสบการณ์ของผู้เขียนเมื่อครั้งยังหนุ่มและปฏิบัติงานอยู่ จังหวัดทางภาคเหนือดังนี้

เมื่อประมาณสิบกว่าปีก่อน นั้น ข้าพเจ้ามีตำแหน่งเป็นผู้บังคับหมวดสถานีตำรวจ ภูธร อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ แหม่อิตอนนั้นเป็นแค่ร้อยตำรวจโทหนุ่มโสดเอบาง ร้างน้อยหล่อเหลาเอากการ มิใช่สมาร์ทเป็นตมต่อชาตังในปัจจุบันนี้ ข้าพเจ้าได้รับ มอบหมายงานพิเศษจากท่านผู้กำกับกาให้ทำงานชิ้นหนึ่ง นอกเหนือไปจากการเข้า เป็นร้อยเวรและสืบสวนปราบปรามโจรผู้ร้ายตามปกติ หน้าที่นี้คือการฝึกอบรมตำรวจ ในโรงพัก

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : สัมมนาตำรวจ : 175)

ตอนดำเนินเรื่องเป็นตอนที่ผู้กำกับมาตรวจงาน และเห็นว่าตำรวจทนายควรรจะได้รับ การอบรมสัมมนาเกี่ยวกับมารยาทในการแสดงออกกับประชาชน ผู้เขียนจึงได้เชิญอาจารย์สาวสวย นักเรียนนอกจากมหาวิทยาลัยมาเป็นวิทยากรในการอบรมก่อนจะมีการสัมมนาผู้เขียนเชิญอาจารย์ สาวมาตระเตรียมงาน หลังจากพบปะพูดคุยกันแล้วผู้เขียนต้องเปลี่ยนใจล้มเลิกการอบรมสัมมนา ในครั้งนี้

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนให้เหตุผลที่ล้มเลิกการอบรมสัมมนา เพราะอาจารย์สาวสวยผู้ซึ่งมี ภูมิความรู้ดี ตำแหน่งหน้าที่การงานดี แต่การพูดจาที่พูดออกมานั้นใช้คำพูดไม่สุภาพเช่นเดียวกับพล ตำรวจทั้งหลาย ดังตัวอย่างตอนที่อาจารย์พูดถึงสุนัขที่เลี้ยงไว้ว่า "เป็นหมาแปลกประหลาดมาก คิดันคิดว่าแปลกที่สุดในโลกเชียว คือยิ่งรักมัน ยิ่งเอาใจใส่มันประคบประหงมมันมากเพียงใด มัน กลับยิ่งไม่เอาไหนมากขึ้นเพียงนั้น โธ่คิดดูเถอะคิดันเลี้ยงมันอย่างดีที่สุด ด้วยอาหารที่วิเศษที่สุดมัน ก็ไม่กิน ... มันกินข้าวอย่างเดียวนั่นแหละ" และอีกตอนหนึ่งที่อาจารย์สาวกำลังจะตักน้ำเย็น ใส่ยาอุทัยที่ตำรวจนำมาเสิร์ฟ อาจารย์มองดูแก้วน้ำเย็นใส่ยาอุทัยนั้น แล้วเปล่งถ้อยคำอันฉกาจ ฉกรรจ์ยิ่งออกมาสิ้นๆ ว่า "แหม! น้ำยาอุทัยของท่านผู้กำกับนี่สิฬลิก แดงยังกับระเบิด"

เรื่อง เมธที่สวนสาธารณะ

เปิดเรื่อง โดยผู้เขียนบรรยายถึงประสบการณ์ของผู้เขียนเองเมื่อครั้งอยู่เมืองหลวงดังนี้

เรื่องข้างล่างนี้ ข้าพเจ้าประสบมาด้วยตนเอง มันแปลกประหลาดทวาดเสียว จนไม่มีใครเชื่อ เย็นวันนั้น ด้วยเหตุผลง่าย ๆ คือไม่มีอะไรจะทำ ข้าพเจ้าเข้าไปนั่ง เล่นในสวนสาธารณะแห่งหนึ่งของเมืองหลวง ข้าพเจ้าเรียกไปเองว่าสวนสาธารณะ ความจริงมันเป็นวงเวียนกว้างคร่อมกึ่งกลางจตุรัส กลางวงเวียนมีน้ำพุ ขอบในวงเวียน มีม้าหินตั้งเป็นระยะๆ ล้อมรอบวงเวียนคือ มฤตยูจากลัทธิว่ายนานาชนิด รถยนต์ ผู้คน ตึกที่แน่นขนัดเสียดฟ้า เสียง สี และแสงอารยธรรม

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : เมธที่สวนสาธารณะ : 184)

ตอนดำเนินเรื่องขณะผู้เขียนนั่งเล่นอยู่ในสวนสาธารณะได้พบชายสองคนกำลังนั่งถกเถียงกันถึงเรื่องตึกใหญ่ที่อยู่ข้างหน้าว่าควรจะทำธุรกิจให้เหมาะสมทันสมัย ทั้งสองต่างให้ความเห็นและยกตัวอย่างธุรกิจที่น่าจะดำเนินการ ซึ่งผู้เขียนนั่งฟังด้วยความสนใจ ต่อมาผู้เขียนรู้ว่าชายทั้งสองคนที่นั่งพูดคุยอยู่นั้นเป็นผู้ป่วยโรคประสาทที่เจ้าหน้าที่นำออกมาสูดอากาศและออกกำลังกาย เวลาผ่านไปปีเศษ ความคิดของคนทั้งสองคนนั้นก็กลายเป็นความจริง บริเวณตึกนั้นกลายเป็นแหล่งธุรกิจที่ใหญ่โตหรูหราและเจริญที่สุดในกรุงเทพฯ

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนเปิดเผยว่าเจ้าของตึกและเจ้าของกิจการทั้งหมดนั้นคือตัวผู้เขียนเอง โดยที่ผู้เขียนนำความคิดมาจากชายคนบ้าทั้งสองคนซึ่งปัจจุบันก็ยังมานั่งพูดคุยกันอยู่ที่เดิม

เรื่อง แตรकुळाที่ข้างคลาน

เปิดเรื่อง โดยผู้เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเขียนเรื่องสั้นลงในนิตยสารของเมืองไทยว่า นิยมเขียนเรื่องผี ผู้เขียนจึงลองมาเขียนเรื่องผีดูบ้าง ผู้เขียนเปิดเรื่องดังนี้

เดี๋ยวนี้ ข้าพเจ้าเห็นคนเขาเขียนเรื่องผีกันเกร่อเมืองมิต้องดูอันตู่ไกลดูแต่หนังสือพิมพ์ "ฟ้าเมืองไทย" ของเรานั้นปะไร เพื่อนยังกตัญญูเป็นประจำทุกลมับฉับละสองเรื่องชะด้วยซิ ว่าทั้งผีไทย ผีฝรั่งกันเพียวละ ทำยังกับว่าเรื่องผี ๓ เป็นแฟชั่นน่ารักน่าเอ็นดู ... จะอย่างไรก็ตามมันเลยทำให้ข้าพเจ้าอดใจไม่ไหวพลอยฝิตอยากเขียนกับเขาขึ้นมาบ้าง แล้วจึงลงมือเขียนทันที

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : แตรकुळाที่ข้างคลาน : 290)

ตอนดำเนินเรื่องผู้เขียนเล่าถึงเรื่องจริงที่เกิดขึ้น ในสมัยที่ผู้เขียนมียศเป็นร้อยตำรวจตรี มีตำแหน่งเป็นผู้บังคับหมวดตลสันดานตำรวจภูธร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ยังเป็นโสดจึงไม่มีภาระทางครอบครัว พอตกเย็นก็สนุกสนานเฮฮาในวงเหล้า วันหนึ่งผู้เขียนมีนัดดื่มเหล้ากับเพื่อนจะต้องผ่านป่าช้า ซึ่งขณะนั้นกำลังมีการเผาศพพอดี เมื่อมาถึงบ้านเพื่อนจึงตั้งวงดื่มสุรากันจนกระทั่งเมื่อถึงเวลากลับบ้าน ผู้เขียนต้องกลับทางเดิมโดยผ่านป่าช้า ด้วยความเมาและจิตวิตกจึงเกิด

ภาพหลอนมองเห็นภาพที่เชิงตะกอนมีชายสามคนปรากฏกายขึ้นมาลอยๆ ผู้เขียนขี้ตาตนเองมอง
เขม็ง ไปยังภาพนั้นผู้เขียนชนลุกเกรียวภาพที่เห็นนั้นคือ ชายสามคนก้มหน้าลงเกือบชิดติดเชิงตะกอน
ใช้นิ้วมือเขียนเศษศพลางกองไฟ แล้วเลือกหยิบเศษเนื้อใส่ปากกิน ผู้เขียนตกใจแตร้องสุดเสียง
แล้ววิ่งกลับบ้านพักเมื่อกลับมาถึงบ้าน ผู้เขียนเล่าเรื่องทั้งหมดให้เพื่อนที่อยู่ร่วมบ้านพักเดียวกันฟัง
เมื่อเพื่อนฟังเรื่องราวที่ผู้เขียนเล่าแล้ว จึงบอกผู้เขียนว่าสิ่งที่ผู้เขียนพบเห็นมานั้นเป็นเรื่องเข้าใจ
ผิดและคิดเอาเอง เพราะสิ่งที่ผู้เขียนพบเห็นนั้นไม่ใช่ปีศาจ แต่เป็นเพื่อนผู้เขียน และนายตำรวจ
อีกสองนายที่ออกไปลาดตระเวนบริเวณป่าช้า ค็นนั้นอากาศหนาวเย็นเพื่อนผู้เขียนและตำรวจสอง
นายยืนผิงไฟริมเชิงตะกอนทำให้เกิดเงาลอยขึ้นสามเงา เมื่อผู้เขียนผ่านมาเห็นภาพนั้นพอดีก็
จินตนาการไปเองว่าเป็นปีศาจสามตนกำลังเขียนเศษศพกินที่เชิงตะกอนนั้น เมื่อรู้ความจริงผู้เขียน
ขอรับรองเพื่อนให้ปิดเรื่องนี้เป็นความลับเพราะความอับอาย

ในตอนปิดเรื่อง ผู้เขียนได้พบกับเพื่อนเก่าที่อยู่ที่บ้านพักเดียวกันที่ ตำบลช้างคลานและ
บอกว่าเขียนเรื่องที่ช้างคลานลงในหนังสือฟ้าเมืองไทย ซึ่งเพื่อนก็เห็นสมควร แต่ยังสงสัยว่า
เรื่องราวที่เขียนจะได้สาระหรือ แต่ผู้เขียนก็มั่นใจ อย่างน้อยก็ได้ค่าเขียนร้อยเปอร์เซ็นต์เต็ม

เรื่อง เมื่อข้าพเจ้าเป็นชโหมย

เปิดเรื่อง โดยผู้เขียนเกริ่นก่อนที่จะเล่าประสบการณ์ของตนเมื่อครั้งยังเป็นนักเรียนดังนี้

เรื่องราวที่จะเล่าต่อไปข้างล่างนี้ ท่านอาจเรียกมันว่าเป็นเรื่องสั้น ขณะเดียว
กันมันอาจจะเป็นสารคดี หรือบางทีมันอาจจะกลายเป็นชีวประวัติส่วนตัวของข้าพเจ้า
ไปเสียเองเลยก็ได้ ทั้งนี้ทั้งนั้นแล้วแต่ท่านจะพึงพอใจให้มันเป็นอะไรทำนองเดียวกัน
มันอาจจะเป็นเรื่องเลวที่สุดในบรรดาเรื่องที่ข้าพเจ้าเคยเขียนมา

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : เมื่อข้าพเจ้าเป็นชโหมย : 301)

ตอนดำเนินเรื่องผู้เขียนเล่าความเป็นมาของตนตั้งแต่เกิดจนเข้ารับราชการ ครั้งหนึ่ง
ผู้เขียนบังเอิญเดินทางผ่านโรงเรียนเทพศิรินทร์ซึ่งเป็นโรงเรียนเก่าสมัยเรียนมัธยมศึกษา ผู้เขียน
จึงเล่าความประทับใจที่มีต่ออาจารย์ท่านหนึ่งว่าผู้เขียนเคยชโหมยหนังสือออกจากห้องสมุดมานั่งอ่าน

ในขณะที่กำลังเรียนวิชาที่ท่านสอนอยู่ เมื่อท่านจับได้ ท่านไม่ได้ลงโทษ เพียงแค่แนะนำตักเตือน และให้ข้อคิด หลังจากนั้นผู้เขียนจึงรักการอ่านกลายเป็นนักอ่านและในที่สุดก็เป็นนักเขียน

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนกล่าวขอบคุณอาจารย์ท่านนั้นทำให้ผู้เขียนกลายเป็นนักอ่านและนักเขียนในปัจจุบัน ผู้เขียนปิดเรื่องดังนี้

เดี๋ยวนี้อาจารย์สุดใจ เหล่าสุนทร จะอยู่ที่ไหน เป็นตายร้ายดีประการใดสุดวิสัย ที่ข้าพเจ้าจะทราบ เพราะไม่เคยพบเลยตั้งแต่ออกจากโรงเรียนเทพศิรินทร์มา แต่อาจารย์สุดใจจะยังคงอยู่ในหัวใจของข้าพเจ้าไปจนตาย ในฐานะผู้บุกเบิก และชี้ช่องทางให้ข้าพเจ้ารู้จักศิลปะแขนงหนึ่งเป็นคนแรกคือ การอ่านการเขียน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : เมื่อข้าพเจ้าเป็นขโมย : 308)

เรื่อง ธรรมดาสำมัญ

เปิดเรื่อง โดยผู้เขียนบอกว่าจะเล่าเรื่องธรรมดากัน เรื่องหนึ่งให้ผู้อ่านฟังเป็นประสบการณ์ของผู้เขียนเองดังนี้

เรื่องที่จะเล่าให้ท่านผู้อ่านฟังต่อไปนี้เป็นเรื่องจริง แต่ข้าพเจ้าต้องคิดและลังเลใจ อยู่ค่อนข้างนานกว่าจะลงมือเขียน ทั้งนี้เพราะว่ามันธรรมดาสามัญเกินไป ธรรมดาสามัญซะจนข้าพเจ้าอดกลัวไม่ได้ว่า ตัวเองอาจจะเสียเวลาเขียนและท่านผู้อ่านอาจจะเสียเวลาอ่าน ... ทว่าที่เขียนออกมาในที่สุดก็เพราะเบื้องหลังความธรรมดาสามัญนั้น ๆ ของเรื่องนี้แหละ มันมี มันให้อะไรเป็นข้อขบคิดในมุขกลับอยู่ไม่น้อยเหมือนกัน ... ท่านลองอ่านดูเถอะ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : เรื่องธรรมดาสามัญ : 323)

ในตอนดำเนินเรื่องที่ผู้เขียนเล่าว่าครั้งหนึ่งขณะที่ผู้เขียนทำงานอยู่ ได้มีเพื่อนซึ่งมียศเป็นร้อยตำรวจตรีจากสถานีตำรวจภูธรภาคอีสานมาเยี่ยมเยียน เพื่อนคนนี้เป็นนายตำรวจที่ซื่อตรง

มือสะอาดแต่ฐานะยากจน ขณะนั้นเป็นเวลาอาหารกลางวัน แต่ผู้เขียนมีเงินติดกระเป๋าเพียง 10 บาท กำลังกลุ้มใจว่า จะหาเงินที่ไหนเลี้ยงเพื่อน พอตีมีเพื่อนอีกคนหนึ่งมาหา เพื่อนคนนี้มียศเป็น พันตำรวจเอก(พิเศษ) มีฐานะความเป็นอยู่ที่มั่งคั่ง มีความเจริญก้าวหน้าในราชการมากกว่าเพื่อนทุกคน และมีธุรกิจของตนเอง เมื่อผู้เขียนเห็นเพื่อนมีฐานะมาหาก็ตีใจออกปากชวนไปรับประทานอาหารกลางวัน โดยหวังให้เพื่อนที่ร่ำรวยเลี้ยงเพื่อนที่ยากจนกว่า เมื่อร่วมวงรับประทานอาหารที่ภัตตาคารที่หรูหราใจกลางกรุงเทพฯ เพื่อนที่ร่ำรวยที่สุดก็คุยโวอวดถึงความร่ำรวยของตนคุยถึงธุรกิจที่กำลังเจริญก้าวหน้า ไม่มีตอนใดเลยที่เขาย่อยถึงตอนปฏิบัติหน้าที่ระงับทุกข์บำรุงสุขให้กับราษฎร แล้วเขาก็สั่งอาหาร สรุอย่างดีราคาแพงมาบริโภคจนกระทั่งเวลาล่วงเลยเป็นอันมาก ร้อยตำรวจตรีที่มาจากภูธรทนไม่ได้เรียกบริกรมาคิดเงินซึ่งตนเองต้องออกไปขายสร้อยคอที่ติดตัวมาเพื่อชำระเงินเป็นค่าอาหาร ในขณะที่เพื่อนคนร่ำรวยนั่งมองดูให้เพื่อนผู้ยากจนกว่าชำระเงิน ด้วยสีหน้าที่เรียบเฉย

ผู้เขียนปิดเรื่องแบบตั้งคำถามให้ผู้อ่านคิดว่า เรื่องธรรมดาสามัญเช่นนี้อ่านแล้ว ได้อะไรจากเนื้อเรื่องบ้าง

เรื่อง ขอทาน

เปิดเรื่องในวงสุราที่ร้านอาหารใจกลางเมือง ในขณะที่ผู้เขียนและเพื่อนกำลังดื่มเหล้า และพูดคุยกันนั้น มีพวกขอทานเข้ามาขอเงิน ผู้เขียนเปิดเรื่องดังนี้

ห้าโมงเย็นวันนั้น เรานั่งโซลกลเหล้ากันอยู่ตรงที่ร้าน "เสนาะ" ถนนเกษร พอเริ่มสตาร์ทแม่โขงแบนแรกก็มีเด็กชายอายุประมาณ 11-12 ปี เดินเข้ามาถามขายหมากฝรั่งและยาต้มให้เรา เราปฏิเสธ แม่โขงแบนนั้นพร่องไปได้ไม่ถึงครึ่งดี มีซิมแก่คนหนึ่งกระย่องกระแย่งเข้ามายืนตรงหน้าเรา เจ้าหล่อนพรายฟันทองออกมาอวดก่อน แล้วยื่นปิกเก็ตเตอร์ส่งให้ เราปฏิเสธอีก พอแม่โขงแบนแรกหมดเด็กชายสารรูปดูไม่ได้อีกคน ทอบหัวล้มภาระเข้ามาถามชัดรองเท่า แน่นอนเราปฏิเสธตามเคย ขึ้นต้นแม่โขงแบนที่สอง มีผู้หญิงกลางคนปรากฏกายขึ้น ... จากนั้นค่อยขึ้นชั้นพลาสติคสีแดง ในมือออกมา

กระทบกันแก้วเหล้าของพวกเขา อีตอนนี่เครื่องยนต์เริ่มเผาหัว เราเลยออกปากไล่

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ขอทาน : 344)

ตอนดำเนินเรื่อง พ.ต.ต.ผง พงษ์เทวตา สารวัตรประจำกองบังคับการตำรวจสันติบาล เล่าประสบการณ์เกี่ยวกับขอทานให้เพื่อนในกลุ่มฟังว่า เมื่อไม่นานมานี้ หลังจากเลิกงานเขาได้ไปซื้อหนังสือที่วังบูรพา เขาเห็นหญิงขอทานคนหนึ่งนั่งอุ้มลูกอยู่บนฟุตบาทข้างๆ ที่นักผู้โดยสารรถเมล์ เขาเกิดความเวทนาสงสารลูกชายของหญิงคนนั้นเพราะดูอาการแล้วแสดงว่ากำลังเจ็บไข้ไม่สบายเป็นอย่างมาก เขาจึงเข้าไปถามได้ความว่า หล่อนเป็นคนอีสานมาจากบุรีรัมย์ สามัญภรรยาตาย จึงเหลือหล่อนกับลูกชาย ออกขอทานเร่ร่อนอยู่ตามถนน เขาเกิดความสงสารจึงให้เงินไปยืมสิบบาท แต่มารู้ภายหลังว่าการให้เงินขอทานถึงยืมสิบบาทนั้นเป็นการกระทำที่โง่เง่าที่สุด เพราะเขาถูกแก๊งขอทานหลอกต้มตุ๋นแล้วเรื่อง โกหกให้ฟังและเด็กเล็ก ๆ ที่อุ้มนั้นเป็นลูกคนอื่นที่เข้ามา

ในตอนปิดเรื่อง พ.ต.ต.ผง เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเองว่าลูกชายวัย 2 ขวบของเขาเองก็เคยถูกคนใช้ในบ้านเอาไปให้ขอทานเช่าทำมาหากินเขาได้จับขอทานนั้นไปโรงพัก ทั้งคนใช้และขอทานสารภาพว่าทำเช่นนั้นมานานเป็นเดือน และได้เงินใช้หลายร้อยบาท

เรื่อง เมียผี

ผู้เขียนเริ่มเรื่องโดยการกล่าวถึงตัวละครต่างชาติ คือ มิสเตอร์โทนี่ เอส เมคลิน ชาวอเมริกันซึ่งเป็นครูสอนภาษาอังกฤษอยู่ที่โรงเรียนประจำจังหวัดชัยภูมิ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษาไทยของตัวละคร อันจะนำไปเกี่ยวพันกับเนื้อเรื่องต่อไป ดังตัวอย่าง

มิสเตอร์โทนี่ เอสเมคลิน ชาวอเมริกัน มลรัฐยูเอชเอีย อายุย่าง 27 ปี ยังโสด เป็นคนหนึ่งหน่วย พิชคอร์ปที่ถูกส่งมาประจำอยู่ในประเทศไทย เขาได้รับหน้าที่มาเป็นครูสอนอยู่ ณ โรงเรียนประจำจังหวัดชัยภูมินี้ ได้นานประมาณ 2 เดือนแล้ว เขาสูงถึง 6 ฟุต 4 นิ้ว ตัวใหญ่ยังกับยักษ์วัดแจ้ง แต่กิริยาวาจาสุภาพเรียบร้อย ตามแบบ

พีชคอร์ปที่ถูกฝึกมาอย่างดีแล้วทั้งหลาย เขาพูดและเข้าใจภาษาไทยอยู่ในเกณฑ์ดีพอใช้
แม้บางครั้งภาษาไทยของเขาจะชวนให้น่าหัวร่อไปบ้างก็ตาม แต่เหตุที่เขาเป็นคน
เฉลียวฉลาด หัวไว และมีความทรงจำเยี่ยม ข้าพเจ้าคิดว่าหลังจากอยู่ชัฏภูมิจนครบ
สองปีตาม ข้อตกลง เขาคงกลับอเมริกาด้วยภาษาไทยและศัพท์แสงชนิดที่ทำให้คนไทย
ในอเมริกาถึงกับงงงวยไป ตามๆ กันทีเดียว

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : เมียผี : 189)

ตอนดำเนินเรื่องเริ่มตรงเหตุการณ์ที่ผู้เขียนพบกับมิสเตอร์โทนี่ เมื่อทำความรู้จักกันแล้ว
และร่วมดื่มเหล้าด้วยกัน คู่กันจนถูกคอกแล้วมิสเตอร์โทนี่ขอให้ผู้เขียนเล่าเรื่องเกี่ยวกับคดีที่สนุกๆ
ให้ฟัง ผู้เขียนเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่เมื่อครั้งที่ผู้เขียนมีตำแหน่งเป็นผู้บังคับหมวด
ประจำอยู่ที่สถานีตำรวจภูธร อำเภอเมือง ครั้งนั้นมีหญิงโสเภณีที่เป็นดาราดวงเด่นในสำนันาง
โหลมห้างหนึ่ง มีอาการแปลกประหลาด คือไม่สามารถที่จะรับแขกได้ สาเหตุเพราะมีชายคนหนึ่ง
ติดพันหญิงโสเภณีคนนั้นถึงขั้นหลงใหล ต่อมาชายคนนั้นได้รับอุบัติเหตุถึงแก่ชีวิต ดวงวิญญาณก็คอย
มาวนเวียน และคอยหึงหวงจนโสเภณีนางนี้ ไม่สามารถบริการแขกผู้อื่นได้ ผู้เขียนจึงหาทาง
ช่วยเหลือนาง โดยให้ห้อยล็อกเกอร์รูปหนูไว้ที่คอ จึงสามารถแก้ปัญหานี้ได้เพราะหลังจากนั้นดวง
วิญญาณจะไม่มารบกวนอีกเลย เนื่องจากดวงวิญญาณนั้นเป็นแขกอิสลามกลัวหนู

ในตอนปิดเรื่อง ผู้เขียนบรรยายว่า ผู้ฟังที่เป็นคนไทยเมื่อฟังเรื่องจบแล้ว ต่างพากัน
หัวเราะด้วยความขบขัน แต่มิสเตอร์โทนี่ไม่รู้ลึกลับตลก เพราะไม่เข้าใจข้อบัญญัติของศาสนาอิสลาม
ว่าหนูเป็นสัตว์สกปรกห้ามอิสลามมิกชนกินหนู แต่ชาวต่างชาติไม่เข้าใจเรื่องนี้จึงไม่รู้ลึกลับขบขัน ซึ่ง
ผู้เขียนปิดเรื่องดังนี้

นายช่างหนุ่มชะงักเล็กน้อย แล้วกัตรีมิฝีปากก่อน ต่อจากนั้นจึงหัวเราะ หัวเราะ
เสียลูกกระเดือกกลิ้ง ส่วนโทนี่ ไอ้ตะเข้ของเรากลับนั่งเฉย ช้ายังตีหน้าเล็กน้อย มอง
คนนั้นคนที่ ... ตายโหง? ข้าพเจ้าตลกด้านให้อีหรั่งฟังเสียแล้ว

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : เมียผี : 199)

เรื่อง ไอ้แอ๊ด

เปิดเรื่อง โดยบรรยายถึงความทรงจำอันประทับใจของผู้เขียนเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่างของตัวละครเพื่อปูทางไปสู่การดำเนินเรื่องว่าสิ่งนั้นจะเป็นอะไร ดังนี้

แล้วจู่ๆ มันก็ผุดขึ้นมาในความทรงจำอีกวาระหนึ่งนั่นคือเรื่องราวที่ข้าพเจ้ากำลังจะเล่าให้ท่านผู้อ่านฟัง ณ บัดนี้ ... ความทรงจำของคนเรา เอาทำไมมนุษย์ถึงต้องมีความทรงจำด้วยเล่า มันทำให้เราดีขึ้นหรือเลวลง มันเกี่ยวกับวิวัฒนาการของโลก เยี่ยงกาลเวลาหรือเปล่าหนอ แต่อย่างไรก็ดี ความทรงจำในเรื่องที่ข้าพเจ้าบอกว่ากำลังจะเล่าสู่ท่านผู้อ่านอยู่นี้ คงก่อให้เกิดสิ่งดีๆ สิ่งหนึ่งให้แก่ตัวข้าพเจ้าเช่น ทุกครั้งยามนึกถึงมันนั่นคือความประทับใจอันพูดไม่ออก บอกไม่ถูก

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ไอ้แอ๊ด : 23)

การดำเนินเรื่องกล่าวถึงเหตุการณ์ตอนที่ผู้เขียนได้ไปปฏิบัติหน้าที่เป็นตำรวจภูธรอยู่ในชนบทแห่งหนึ่ง ผู้เขียนได้จับไอ้แอ๊ดชายไม่สบประกอบผู้หนึ่งเป็นผู้ต้องหาว่าเป็นขโมยแต่ด้วยความเมตตา ผู้เขียนจึงปล่อยตัวไปพร้อมทั้งให้เงินไปซื้ออาหาร ต่อมาผู้เขียนประสบภัยน้ำท่วมบ้านหมดหนทางที่จะช่วยตนเองได้ มีสภาพเหมือนถูกปล่อยเกาะอยู่โดดเดี่ยวขาดทั้งอาหารและน้ำแต่ผู้เขียนยังโชคดี ไอ้แอ๊ดได้พายเรือมาช่วยพร้อมทั้งมีอาหารและน้ำมาด้วย ทำให้ผู้เขียนเกิดความซาบซึ้ง และตัดสินใจเป็นอย่างมาก อีกสองเดือนต่อมาไอ้แอ๊ดไปเที่ยวช่องโสภณถูกแมงดาเจ้าถิ่นฆ่าตายผู้เขียนพลิกแผ่นดินตามล่าฆาตกร

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนสามารถตามล่าและจับกุมฆาตกรที่ฆ่าไอ้แอ๊ดได้ จนกระทั่งเพื่อนๆ ตั้งข้อสงสัยว่าทำไมเพียงแค่น้ำถูกฆ่าตาย ผู้เขียนจึงยอมอดตาหลับขับตานอนตามล่าฆาตกรจนได้แต่ผู้ร้ายที่ฆ่าคนดังในภาคเหนือยังไม่สามารถจับกุมได้เลย

เรื่อง ม้าตำรวจ

ผู้เขียนเปิดเรื่อง โดยการบรรยายถึงลักษณะของม้าตำรวจภูธร ซึ่งมีลักษณะเป็นม้าปวย

มีรูปร่างอัปลักษณ์ใช้งานไม่ได้ ตัวผู้ยังมีนิสัยเกเรสร้างความเดือดร้อนให้แก่ตำรวจทั้งโรงพัก
ผู้เขียนเปิดเรื่องดังนี้

ม้าตำรวจภูธรพ่อเจ้าประคุณเอ๋ยเห็นแล้วให้บังเกิดความสมเพชเวทนาเสียเหลือ
ประมาณได้ แต่ละตัวเตี้ยตะเหมะชะะ หัวโต พุงป่อง แขนบางตัวยังสันหลังเสียเดิน
คืบยักแย้ยักย่น บ้างขาโก่ง ขาลาก บ้างหวิดตกทางตกปราศจากสง่าราศรี ยิ่งเพ่งพินิจ
พิจารณาแล้วก่อให้เกิดความฉงนสนเท่ห์ใจเป็นล้นพ้นว่าม้าเหล่านี้ ตำรวจภูธรไปซุก
ได้มาจากไหนกันหนอ อตใจไม่ไหวเลยเปิดกรูสืบเสาะค้นคว้าดูได้ความว่ามันเป็น
ม้าเก่าของพวกทหารเขาตั้งแต่มหาสงครามเอเซียบูรพา...

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : ม้าตำรวจ : 42)

ตอนดำเนินเรื่องกล่าวถึงม้าที่โรงพักสถานีตำรวจภูธรอำเภอทองมี 4 ตัว เป็นตัว
เมียสามตัว และตัวผู้หนึ่งตัว ม้าตัวเมียทั้งสามตัว ของโรงพักเป็นม้าอยู่ในเกณฑ์ดีเลี้ยงง่ายใช้งาน
คล่อง แต่ม้าตัวผู้ ชื่อพระกาฬเป็นม้าที่มีนิสัยเลวที่สุดในบรรดาม้าที่ตำรวจเคยเลี้ยงมา สร้างความ
ระอาความหนักใจให้กับตำรวจทั้งโรงพัก วันหนึ่งผู้บังคับกองได้รับหนังสือราชการฉบับหนึ่งจากผู้
กำกับการขอให้ส่งม้าตัวหนึ่งไปช่วยที่โรงพักสถานีตำรวจภูธรอำเภอขอ เพราะม้าของโรงพักขอ
ตัวหนึ่งตาย ทางโรงพักขอ ขาดพาหนะในการติดตามปราบปรามโจรผู้ร้าย เมื่อได้รับหนังสือ
ราชการแล้วผู้บังคับกองจึงรีบส่งพระกาฬไปยังโรงพักขอทันที ตำรวจทั้งโรงพักอยู่ด้วยกันอย่าง
สงบสุขได้ไม่กี่วัน ผู้บังคับกองต้องทำหนังสือราชการขอพระกาฬกลับคืนมาโดยให้เหตุผลว่าตั้งแต่
พระกาฬจากโรงพักออกไป ม้าตัวเมียทั้งสามตัวเกิดล้มเจ็บลง มีอาการซึมเศร้าเหงาหงอยไม่ยอม
กินข้าวกินน้ำ มีอาการหงุดหงิดไม่ยอมทำงานและกำลังจะตาย ทั้งนี้เพราะแม่ม้าทั้งสาม คิดถึง
พระกาฬนั่นเอง

ในตอนปิดเรื่องผู้บังคับกองสรุปว่า ทางโรงพักขอ คงอยากจะส่งม้าพระกาฬคืนเต็มทีแล้ว
เหมือนกันเพราะคงทนกับนิสัยเกะมะเทรของมันไม่ได้นั่นเอง

เรื่อง น้ำใจในยู เอส ยู

เปิดเรื่อง โดยผู้เขียนบรรยายถึงเหตุการณ์ในวันแรกที่ผู้เขียนเข้าไปอยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัยยู เอส ยู ประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนี้

ข้างล่างนี้ คือ เหตุการณ์ในวันแรกที่ข้าพเจ้าเข้าไปอยู่ในหอพักชายของมหาวิทยาลัย ยู เอส ยู สหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ.1967 หอพักมหาวิทยาลัยเป็นตึกสองชั้น ตั้งเรียงอยู่ในแคมปัส แต่ละตึกแบ่งออกเป็นเซคชั่น เซคชั่นหนึ่งๆ มีห้องนอนสามห้อง เรียงติดกันให้นักศึกษาอาศัยอยู่ห้องละสองคน ทุกเซคชั่นใช้โต๊ะอาหาร โต๊ะรับแขก ครว และห้องน้ำ ห้องส้วมร่วมกัน วันไปถึงเขาจัดให้ข้าพเจ้าอยู่หอพักเอ ชั้นบน เซคชั่นสี่

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : น้ำใจในยู เอส ยู : 35)

การเปิดเรื่องเช่นนี้ผู้อ่านจะมองภาพและบรรยากาศของสถานที่และนำไปสู่การดำเนินเรื่อง โดยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ผู้เขียนพักร่วมห้องในหอพักกับเพื่อนต่างชาติ ซึ่งเป็นอเมริกัน 4 คน เพื่อนร่วมห้องไม่มีใครรู้จักเมืองไทยว่าอยู่ส่วนใดของโลก ผู้เขียนต้องตอบคำถามมากมายเกี่ยวกับเมืองไทย คำถามบางคำถามผู้เขียนไม่สามารถตอบได้ ด้วยความเป็นคนไทยที่มีลักษณะนิสัยโอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเป็นคนมีน้ำใจ จึงมักแสดงน้ำใจต่อเพื่อนร่วมห้อง เช่น อาสาออกไปซื้อของมาให้ ชวนเพื่อนออกไปรับประทานอาหารข้างนอก เมื่อเห็นเพื่อนไม่มีเงินก็ยินดีจะจ่ายให้ ซึ่งชาวต่างชาตินั้นรู้จักคุณค่าของเงินและไม่ยอมรับความเอื้อเฟื้อจากคนอื่น จึงตั้งข้อรังเกียจว่าผู้เขียนเป็นคนที่ไม่รู้จักคุณค่าของเงิน ใช้จ่ายเงินไม่เป็น ทำตัวสุรุ่ยสุร่าย ผู้เขียนแอบได้ยินเพื่อนๆ ต่างชาติพูดถึงผู้เขียนว่า ประเทศไทยเป็นประเทศด้อยพัฒนาและยังยากจน แต่ประชาชนใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายไม่รู้จักคุณค่าของเงิน ผู้เขียนเกิดความเจ็บปวดและน้อยใจมากที่เพื่อนๆ ไม่เข้าใจจิตใจที่เอื้อเฟื้อของคนไทย มีหน้าซ้ำยังดูถูกดูแคลนอีกด้วย

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนแสดงความภาคภูมิใจที่เกิดขึ้นเป็นคนไทยและมีความรักชาติไทยเพิ่มขึ้นเป็นอันมากตั้งข้อความในตอนปิดเรื่องดังนี้

เมืองไทยอาจเป็นประเทศด้อยพัฒนาล้าหลังดังเชียวว่า เมืองไทยอาจไม่เจริญทางวัตถุถึงขนาดไปโลกพระจันทร์เช่นเขอื่น แต่ประเพณีไทยและพระพุทธศาสนา ก็ชักฟอกจิตใจคนไทยให้ไปไกลกว่าโลกพระจันทร์เสียอีก ข้าพเจ้ารู้สึกรักเมืองไทยอย่างไม่เคยรักจนชนลุ่มชั่วทั้งตัว และเมื่อคิดไปถึงว่าตัวเองจะต้องทนทุกข์ทรมานอยู่ในขุมมรกแหล่งนี้อีกตั้งสองปีกว่าแล้วไซ้ โอ...คิดถึงเมืองไทยใจเจียนขาด

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : น้ำใจในยุ เอส ยู : 40)

เรื่อง วันแรกที่แก๊งค์รื้อ

เปิดเรื่อง โดยผู้เขียนเล่าความประทับใจจากสิ่งต่างๆ เมื่อครั้งผู้เขียนปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บังคับกองสถานีตำรวจภูธร อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ดังนี้

ข้าพเจ้าเป็นผู้บังคับกองสถานีตำรวจภูธร อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ อยู่ถึงห้าปีกับห้าเดือนเศษ จึงได้ย้ายเข้ากรุงเทพฯ ในปี พ.ศ.2508 ตลอดระยะเวลาอันยาวนานที่อุทิศด้วยความทุกข์มากกว่าความสุข ณ อำเภอแก่งคร้อนี้ ข้าพเจ้าได้รับความประทับใจจากสิ่งต่างๆ เหลือคณานับ บางเรื่องก่อให้เกิดความตื้นตันซาบซึ้ง เต็มไปด้วยน้ำใจไมตรีอันไม้นึกไม่ฝันว่าจะได้พบเห็น บางเรื่องก็ทำให้เศร้าสลดวันทใจเหลือประมาณได้ และบางเรื่องช่างรุนแรงร้ายกาจน่าขยะแขยง บางเรื่องก็พันๆ สามัญธรรมดา เรื่องสามัญธรรมดาก็ลืมไม่ลงเหล่านี้แหละ คือ เรื่องที่ข้าพเจ้าตั้งใจจะเล่าให้ท่านฟังวันนี้

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : วันแรกที่แก๊งค์รื้อ : 61)

ผู้เขียนดำเนินเรื่องโดยเล่าเหตุการณ์ตั้งแต่วันแรกที่เดินทางจากกรุงเทพฯ ไปรับตำแหน่งที่ จังหวัดชัยภูมิและเข้าพักที่โรงแรมแห่งหนึ่ง จากนั้นผู้เขียนไปรายงานตัวกับผู้กำกับการตำรวจแล้วออกเดินทางไปปฏิบัติงานที่โรงพักแก่งคร้อ เป็นการเดินทางที่ยากลำบากถนนขรุขระเป็นหลุมเป็นบ่อ และโคลนตมตลอดระยะทางสี่สิบกิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางถึงสี่ชั่วโมง เมื่อรายงานตัวแล้วเข้าบ้านพัก ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับคดีต่าง ๆ ที่เกิดในท้องที่

ตอนเปิดเรื่องผู้เขียนกล่าวถึงความประทับใจในอำเภอเล็กๆ แห่งนี้ตั้งข้อความตอนจบว่า

ความประทับใจดูเล็กๆ น้อยๆ ตู้นี้ๆ สามัญธรรมดาเหล่านี้ยังมีอีกมากมาย
หลายเรื่องนึก เหวอะ แล้วว่างๆ ข้าพเจ้าจะนำมาเล่าให้ท่านฟังอีก แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็
ขึ้นอยู่กับท่านผู้อ่านอยากฟังและข้าพเจ้าก็พินิจอยากเล่าด้วย

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : วันแรกที่แก้งคร้อ : 77)

เรื่อง เลือเหม็ด

เปิดเรื่อง โดยบรรยายเหตุการณ์ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับรายงานผลการต่อสู้ ปะทะกัน
ระหว่าง เจ้าหน้าที่ตำรวจกับเสือเหม็ด และเสือเหม็ดสามารถฝ่าวงล้อมของตำรวจหนีไปได้
ผู้กำกับการจึงสั่งให้เจ้าหน้าที่ทุกหน่วยออกสกัดจับเสือเหม็ดให้ได้ เป็นการเปิดเรื่องที่สร้างความ
ตื่นเต้นให้ผู้อ่านใครรู้เหตุการณ์ที่จะดำเนินต่อไป ดังตัวอย่าง

เราได้รับวิทยุด่วนจากผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัดชัยภูมิอ้างถึงรายงานผล
การต่อสู้ปะทะกันระหว่างตำรวจภูธรเขต 4 กับเสือเหม็ดและสมุนที่จังหวัดขอนแก่น
เสือเหม็ดฝ่าวงล้อมไปได้ ผู้บังคับกองสถานีตำรวจแก้งคร้อของเราจัดกำลังตำรวจ
เกือบหมดโรงพัก แยกย้ายออกปฏิบัติงานตามคำสั่งนี้ทันทีรวมสามสาย

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : เลือเหม็ด : 254)

ตอนกลางของเรื่องเป็นตอนที่ผู้เขียนได้รับคำสั่งจับโจรร้ายที่กำลังหนีเข้ามาในพื้นที่
รับผิดชอบ ผู้เขียนและเพื่อนตำรวจ นำกำลังตำรวจไปยังจุดดักจับ โดยยึดบ้านกำนันเป็นแหล่ง
บัญชาการ ที่บ้านกำนัน ผู้เขียนพบกับความอัศจรรย์ คือ คืบหน้าผู้เขียนนอนหลับและฝันไปได้
ออกลาดตระเวน เดินทางไปพบกระท่อมหลังหนึ่ง มีชายชรา 2 คน อาศัยอยู่ ขณะนั้นชายชรา
ทั้งสองกำลังต้มน้ำหม้อใหญ่ซึ่งกำลังเดือดพล่าน ลึกครู้ผู้เขียนก็เห็นเสือเหม็ดเข้ามาในกระท่อม
ด้วยอาการที่หิวโหยและก้าวร้าว ชายชราทั้งสองจึงจับเสือเหม็ดต้มในหม้อที่น้ำเดือดนั้น

ผู้เขียนเปิดเรื่อง โดยให้เหตุการณ์ที่ผ่นนั้นเป็นจริงทุกประการ เพราะในตอนเช้ามีชาวบ้านพบศพของเสือเหี้ยมตนอนตายอยู่บริเวณป่าช้าเก่า ตามเนื้อตัวมีอาการเหมือนถูกน้ำร้อนลวกทั้งตัว ป่าช้าเก่า นั้นผู้เขียนจำได้ว่า คือ ที่ตั้งกระท่อมของชายชราทั้งสองที่เขาผ่นเห็นนั่นเอง

เรื่อง กระแสสวรลของผู้กอง

ผู้เขียนเปิดเรื่อง โดยกล่าวถึงภูมิหลังของตัวละคร 2 ตัว คือ พลฯ กอ กับพลฯ ขอ ว่า เป็นตำรวจที่มีความขยันขันแข็งปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเอาจริงเอาจัง แข่งขันกันทำงานเพื่อให้ได้บำเหน็จความชอบเลื่อนขั้นเป็นนายสิบตำรวจ ดังข้อความตอนเปิดเรื่องว่า

ตำรวจสองนายกำลังออกไปตรวจท้องที่ด้วยกัน คนแรกมีชื่อว่าพลฯ กอ อีกคนชื่อว่าพลฯ ขอ พลฯ กอ และพลฯ ขอ เข้ารับราชการวันเดียวกันและประจำอยู่โรงพักเดียวกัน ทั้งคู่เป็นตำรวจชั้นเยี่ยมมีเงินเดือนเต็มขั้นและ โดยเหตุที่ขณะนั้นใกล้ถึงรอบจะพิจารณาบำเหน็จความดีความชอบประจำปีทั้งคู่จึงแข่งขันกันทำงานอย่าง ไม่ยอมลืมหูลืมตา หนุง่ายๆ ตรงเป้าหมายหนอยก็คือ ขณะนั้นต่างคนต่างพยายามชิงดีชิงเด่น แย่งกันเป็นนายสิบตำรวจศรีให้ได้ในปีนั้นเอง เพราะฉะนั้นการได้ร่วมออกตรวจท้องที่คราวนี้จึงต่างรู้สึกเป็นศัตรูกันอย่างลึกซึ้ง แฝงอยู่ในกันมั่งดวงจิตของทั้งสองฝ่ายความเป็นศัตรูที่ถูกกลาบเคลือบไว้นานในหน้าอันยืดยาวแจ่มใสของมิตรร่วมเป็นร่วมตาย

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : กระแสสวรลของผู้กอง : 131)

ส่วนตอนดำเนินเรื่องเริ่มตั้งแต่เหตุการณ์ที่ พลฯ ตำรวจทั้งสองออกตรวจท้องที่ตระเวนมาถึงหมู่บ้านเล็กๆ ที่ทุรกันดารในชนบท ทั้งสองเดินผ่านกระต๊อบหลังหนึ่งได้ยินเสียงร้องด้วยความเจ็บปวดของหญิงที่เฟื่องคลอตุลกลและลูกตาย ทั้งคู่จึงเข้าไปเยี่ยมเยียน ขณะนั้น พลฯ กอ เหลือบไปเห็นเหล่าเถื่อนอยู่ในบ้าน จึงเข้าจับกุมแต่ชายเจ้าของบ้านอ้างว่า เก็บเอาไว้เป็นเหล้าดองยาเพื่อรักษาภรรยาแต่ พลฯ กอ ไม่ฟังเสียง พลฯ ขอ เห็นเช่นนั้นจึงเข้าขัดขวางไม่ให้จับ เพราะเห็นแก่มนุษยธรรม เมื่อเรื่องถึงผู้บังคับกอง ผู้ที่สั่งจับคือ พลฯ กอ ได้รับความดีความชอบ แต่ผู้ที่เห็นแก่มนุษยธรรมคือ พลฯ ขอ ต้องถูกสอบสวนด้านวินัย

ผู้เขียนเปิดเรื่องโดยใช้คำพูดของผู้บังคับกอง ที่พูดไว้เป็นปริศนา ทั้งทำไว้ให้ พลฯ กอ
คิดดังนี้

"ขอให้แกจงเป็นเช่นนั้นตลอดไป เพราะตัวบทกฎหมายทั้งมวลจะทรงความศักดิ์สิทธิ์
อยู่ได้ก็ด้วยตำรวจแบบแกนี่แหละ" แล้วผู้บังคับกองก็หัวเราะออกมาลอย ๆ เป็น
ครั้งแรกที่เขาหัวเราะ "แต่เออนี่นะแล้วขอให้ฉันหวังต่อไปด้วยนะว่า ถ้าแกบังเอิญ
พบแม้มึงเกิดเกล้าของแกมีเหล่าเถื่อนไว้บ้างแล้วไซ้ แกคงจับตัวมาได้แน่นอน แต่เออ
เปล่าหรือก ฉันพูดเล่นๆ นะไปเถอะ แกออกไปได้แล้ว พลฯ กอ เดินออกมาด้วยความ
ปลื้มปิติ แต่กระนั้นเขาก็ยังคงรู้สึกข้องใจไม่หายเลยว่า ทำไมเสียงหัวเราะของ
ผู้บังคับบัญชาในประโยคหลังนั้น มันจึงแปร่งปร่า และน่าเกลียดน่ากลัวสิ้นดีอะไรอย่างนั้น
(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : กระแสสวรลของผู้กอง : 144)

เรื่องเรื่องนี้เพื่อเมีย

เปิดเรื่อง โดยผู้เขียนกล่าวถึงความรู้สึกที่มีต่อภรรยาของผู้เขียนเองดังนี้

ตั้งแต่แต่งงานกันมา ข้าพเจ้าไม่เคยทำอะไรเป็นชิ้นเป็นอันให้เมียชื่นใจเลย
เพราะฉะนั้นวันนี้จึงตั้งใจเขียนเรื่องนี้ เขียนเพื่อเมียโดยเฉพาะ กับคนอื่นๆ มันอาจ
เล็กน้อยหรือดูไร้ความหมายแต่สำหรับข้าพเจ้า ถ้าจะพูดอย่างสำนวนกัน ก็ต้องว่า
ทัชมาฮัล คือตัวแทนรักอันยิ่งใหญ่ของชาห์ เยฮันันโด เรื่องสั้นเรื่องนี้ก็คือตัวแทนรัก
ที่ใหญ่ยิ่งของผมนั่น

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : เรื่องนี้เพื่อเมีย : 100)

ตอนดำเนินเรื่อง ผู้เขียนเล่าถึงในช่วงที่ผู้เขียนประสบกับวิกฤติการณ์ในชีวิตอย่างหนัก
ผู้เขียนเกือบจะเป็นบุคคลล้มละลาย หมดเนื้อหมดตัว จึงเดินทางออกไปตั้งรกรากที่ต่างจังหวัด
ไปตกกระท้ำลำบากอยู่ 2 ปี จึงค่อยเริ่มมีฐานะดีขึ้น วันหนึ่งผู้เขียนเดินทางไปโคราช เพื่อสำรวจ
ตลาดข้าว และตลาดปอแก้ว ได้เข้าพักที่โรงแรมแห่งหนึ่ง ผู้เขียนได้พบกับเงางาม ซึ่งครั้งหนึ่ง

ผู้เขียนเคยรู้จักในสมัยพลอยยังอยู่ในวัยรุ่น และได้เคยมีความสัมพันธ์กันชั่วสาวกันมาก่อน แต่เงางามที่ผู้เขียนพบในวันนี้เป็นสาวใหญ่ เป็นกระดุงงานไฟ ทำงานบริการคนกลางคืน เมื่อผู้เขียนนัดให้พลอยไปพบยังที่พัก ในตอนดึกคืนนั้นเอง เงางามไปหาผู้เขียนยังที่พักในลักษณะอาการเมามาย แล้วกระทำในสิ่งที่กุลสตรีไม่ควรกระทำ พลอยเมาและขาดสติ ควบคุมตัวเองไม่ได้ ผู้เขียนเห็นสภาพเช่นนั้นจึงเกิดสำนึกว่าทุกครั้งที่คุณเขียนมา ภรรยาคงเห็นสภาพของผู้เขียนไม่แตกต่างจากเงางาม เมื่อคิดดังนั้นแล้วผู้เขียนจึงได้รู้ซึ่งถึงความอดทนและความรักอันยิ่งใหญ่ของภรรยา หากภรรยาผู้เขียนไม่มีความรักเป็นพื้นฐานแล้วคงทนอยู่กับผู้เขียนไม่ได้นานถึงเพียงนี้

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนจบเรื่องแบบสมจริง คือเมื่อเงางามจากไปแล้ว ผู้เขียนจึงสาบานกับตัวเองว่าจะเลิกดื่มเหล้าโดยเด็ดขาด ผู้เขียนเคยได้ยินแม่บ้านพูดคุยกันว่าผู้หญิงทุกคนทนได้กับการดื่มเหล้าของสามี แต่ทนไม่ได้ที่สามีเจ้าชู้ ผู้เขียนดีใจและขอบคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เจนน่านักรรยาของผู้เขียนยังไม่รู้เลยว่าผู้เขียนเป็นคนเจ้าชู้

เรื่อง อีตัน

ผู้เขียนเปิดเรื่อง โดยบรรยายถึงชีวิตของตัวเอง ด้วยความน้อยใจว่าทุกคนเห็นผู้เขียนเป็นเด็กเลี้ยงแกะชอบพูดเรื่องโกหกเมื่อพูดเรื่องจริงไม่ค่อยมีใครเชื่อ ผู้เขียนเปิดเรื่องดังนี้

ข้าพเจ้าเป็นคนอาภัพอยู่อย่างหนึ่ง คือ เวลาเขียนเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงๆ เล่าสู่ให้คนฟังแล้วมักไม่มีใครเชื่อ แต่ตรงกันข้ามถ้าเป็นเรื่องโกหกพกลม บั่นน้ำเป็นตัวกลับมีคนเชื่อสนิท เรื่องนี้หลายคนวิจารณ์ว่า ข้าพเจ้าเป็นนักเพื่อเจ้อที่ตกอยู่ในอำนาจของอารมณ์ และก็ไม่น้อยที่ให้ความสงสารสมเพชเวทนา แต่อย่างไรก็ดี อีกมากคนที่เดียวลงความเห็นยืนยันเป็นเสียงเดียวกันว่า ข้าพเจ้าเป็นบุคคลพึงวิเคราะห วิจัย และต้องเฝ้าระวังรักษา พูดกันตรงๆ ง่ายๆ เขาหาว่าข้าพเจ้าคือ ไอ้เด็กเลี้ยงแกะยุคนิวเคลียร์ แม้บังเกิดเกล้าแท้ๆ ยังแบ่ปากพูดกับข้าพเจ้าว่า "เอ็งเกิดมามีกรรม มันเป็นกรรมของเอ็งแล้ว ไอ้หนูเอ๋ย"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : อีตัน : 212)

ตอนดำเนินเรื่องผู้เขียนเน้นให้เห็นว่าเรื่องราวที่จะเล่าเป็นเรื่องจริงของอีแต่น โสภณ ผู้สร้างความวุ่นวายแก่ตำรวจทั้งโรงพัก อีแต่นได้รับคำสั่งจากศาลพิพากษาให้ถูกจำขังแทนค่าปรับ 40 วันในข้อหาค้าประเวณี อีแต่นอยู่บนโรงพักไม่ถึงสิบวันก็เกิดความวุ่นวาย เพราะตำรวจทุกคน มาเข้าเวรปฏิบัติหน้าที่กันอย่างมีชีวิตชีวา การทำงานกระฉับกระเฉง คนที่เคยหลบหนีนานอยู่เนืองๆ ก็มาปฏิบัติหน้าที่กันอย่างแข็งขัน จนกระทั่งถึงวันเงินเดือนออก บนโรงพักจึงเกิดความวุ่นวายขึ้น เมื่อร้อยตรีหนุ่มคนหนึ่งรายงานต่อผู้บังคับบัญชาว่า อีแต่นหากินบนโรงพัก ขณะนี้อีแต่นเดินเก็บเงิน ตามบัญชีรายชื่อที่ค้างชำระ ผู้บังคับกองโทกรมมาก จะสั่งขังตำรวจที่ใช้บริการอีแต่น ปรากฏว่าไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ เพราะตำรวจทุกคนบนโรงพัก ยกเว้นผู้บังคับกองกับนายร้อยตรีหนุ่มเท่านั้นที่ไม่ได้ใช้บริการด้วย

ในตอนปิดเรื่อง ผู้บังคับกองสั่งให้ส่งอีแต่นกลับกรุงเทพฯ และผู้บังคับกองยอมเสียค่าปรับ แทนวันจำขังที่เหลือ ส่วนเงินค่าขึ้นห้องของอีแต่นที่ถูกยึดไว้ให้นำไปถวายวัดให้หมด และนิมนต์ พระสงฆ์มาสวดไล่ปัดรังควานบนโรงพัก

เรื่อง เรื่องจริงของข้าพเจ้า

เปิดเรื่องโดยผู้เขียนบรรยายถึงพฤติกรรมของตนเอง และเพื่อนเก่าที่นัดมาพบปะพูดคุยกันที่ร้านอาหารแห่งหนึ่งในจังหวัดชัยภูมิ ดังนี้

เย็นวันนั้นเรานั่งกันอยู่ในร้านศรีเพ็ง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เราหมายถึง ตัวข้าพเจ้าหนึ่งละ แล้วก็คุณเจริญ เดชะปัญญา เป็นสอง ร.ต.อ.วิชาญ เขาสมบูรณ์ เป็นสามพอติบพอติ เจริญ เดชะปัญญา คือ นักตีหม่มร่างสมารถ หน้าตาเท่แห่ง เรือนจำจังหวัดชัยภูมิ เขาเป็นคนทำงานเก่ง และทำได้ดีด้วย เก่งและดีเท่าๆ กับ รูปร่างหน้าตาของเขานั้นแหละ ส่วนวิชาญ เขาสมบูรณ์ คือ ปลัดอำเภอผู้มีความคมเข้ม และทันสมัยเท่าๆ กับความมีใจกว้างขวางรักเพื่อนรักฝูงของเขา มันสมแล้วที่ร้อยตรี วิชาญศาสตร์หนุ่มผู้โดดเข้ามามีอาชีพเป็นนักปกครอง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : เรื่องจริงของข้าพเจ้า : 192)

ตอนดำเนินเรื่องขณะที่ตัวละครทั้งสามพบปะพูดคุยกันในวงเหล้า จรรย์ตัวละครตัวหนึ่งแนะนำให้ผู้อื่นเขียน เขียนเรื่องประสบการณ์ในชีวิตการเป็นตำรวจ ฉะนั้นในวันรุ่งขึ้นเมื่อผู้อื่นเขียนสร้างมาแล้ว จึงเขียนเรื่องราวในสมัยที่ผู้อื่นเขียนเป็นผู้บังคับหมวดอยู่ที่โรงพักเชียงใหม่ ได้พบคดีต่าง ๆ หลายคดี เช่น ในคดีแรกผู้อื่นเขียนนั่งทำงานอยู่ที่ห้องทำงาน ชายคนหนึ่งมีลักษณะสง่างาม ขึ้นมาแจ้งความบนโรงพักว่า ตำรวจโรงพักนี้คนหนึ่งกำลังตามฆ่าเขา ผู้เขียนในฐานะเป็นผู้บังคับหมวดของโรงพักอำนวยความสะดวกและสอบถามเพื่อจะได้จับคนร้าย เมื่อสอบสวนปรากฏว่าผู้ที่เข้ามาแจ้งความนั้นเป็นคนวิกลจริต อีกเรื่องหนึ่งเกิดขึ้นบนโรงพักเชียงใหม่เช่นกัน ผู้เขียนทำหน้าที่เป็นร้อยเวรประจำสถานี เมื่อรับเวรสำรวจผู้ต้องหาในห้องขังแล้ว ปรากฏว่ามีผู้ต้องขังท้องแก่จวนคลอดคนหนึ่ง เจ็บท้องคลอดในตอนดึก ผู้เขียนต้องนำส่งโรงพยาบาล เข้าวันรุ่งขึ้นทางโรงพยาบาลแจ้งว่าหญิงแม่อ่อนนั้นหนีออกจากโรงพยาบาลและทิ้งลูกเอาไว้ ให้ผู้เขียนไปจัดการกับค่าทำคลอดและเด็กที่เพิ่งคลอดออกมา แต่ผู้เขียนปล่อยให้ทางโรงพยาบาลแก้ไขกันเอง และผู้เขียนต้องจ่ายค่าปรับแทนหญิงคนนั้น และเรื่องที่ประทับใจมากที่สุดที่ผู้อื่นเขียนลืมไม่ลง คือ ตอนที่ผู้อื่นเขียนเป็นตำรวจประจำอยู่ที่จังหวัดแพร่ วันหนึ่งผู้อื่นเขียนปฏิบัติหน้าที่เป็นนายร้อยเวร ออกตรวจลาดตระเวนในตอนกลางคืน เป็นวันที่ปลอดโปร่ง ไม่มีเหตุการณ์ที่เป็นคดี ผู้เขียนจึงไปหาความสุขที่สำนักงานโลม หลังจากนั้นก็กลับมาโรงพัก ลิบเวรรายงานว่ เมื่อคืนผู้กำกับมาตรวจโรงพักถึงสองครั้ง แต่ไม่พบร้อยเวรทั้งสองครั้ง ให้ชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษร ในวันรุ่งขึ้นผู้อื่นเขียนจึงเขียนเหตุผลชี้แจงต่อผู้กำกับ เมื่อผู้กำกับขึ้นมานบนโรงพักจึงสอบถามด้วยวาจาว่าเหตุใดจึงละทิ้งหน้าที่

ตอนปิดเรื่องในขณะที่ผู้อื่นเขียนหาเหตุต่าง ๆ ประกอบคำอธิบายถึงการละทิ้งหน้าที่ จู่ ๆ แม่เฒ่าก็ขึ้นมาบนโรงพัก แล้วนำสร้อยคอที่ผู้อื่นเขียนลืมไว้ที่สำนักงานคืนให้ และเอ่ยเชิญชวนให้ผู้อื่นเขียนไปใช้บริการใหม่ในโอกาสต่อไป ผู้กำกับจึงรู้สาเหตุที่แท้จริงที่ผู้อื่นเขียนละทิ้งหน้าที่เมื่อคืนนี้

เรื่อง นางไม่พูด

เปิดเรื่องโดยการบรรยายถึงพฤติกรรมตัวละครซึ่งนัดรับประทานอาหารกันที่ร้านอาหารแถวราชประสงค์ และตัวละครต่างพูดคุยสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งกันและกันดังนี้

ห้าโมงเย็นนั้นเราชักชวนกันไปนั่ง โชกเหล้าที่ภัตตาคารสีฟ้าราชประสงค์ ข้าพเจ้า

สังเกตยิ้มอย่างช้าๆ แฉกขานขึ้นบนใบหน้าของ ร.ต.อ.สมิง เสียงพึมพำ ที่ได้ยินชื่อ
ร้านอาหารนี้ แล้วก็หายไปโดยไม่มีเสียงพูดอันใดหลุดออกจากปากเขา เราพากันเดิน
เป็นฝูงออกจากกรมตำรวจข้ามถนนพระรามหนึ่งตรงทางข้ามเลียบกองสวัสดิการฯ วก
เข้าศูนย์การค้าราชประสงค์โอ้อาโอฬารนัก แต่น่าวังเกียจขยะแขยงพอถึงไทม์มาร์เก็ตถึง
ภัตตาคารสีฟ้า ขณะทยอยกันลงนั่งเก้าอี้ในร้าน ยิ้มอย่างช้าๆ เมื่อแรกปรากฏใบหน้า
ร.ต.อ.สมิงอีก ครั่งนี้มีเสียงหัวเราะหิๆ ตามมาด้วย

(รวมเรื่องสั้นที่ 2 : นางไม่พูด : 308)

ตอนดำเนินเรื่อง ร.ต.อ.สมิงเล่าประสบการณ์ตนเองให้เพื่อนๆ ในกลุ่มฟังว่า เขาได้
พบกับเพื่อนสมัยเรียนชั้นมัธยมด้วยกันชื่อ "จวน" จวนเล่าให้ฟังว่าเขาไปพบเด็กสาวขายพวงมาลัย
อายุประมาณ 17-18 ปี เขาซื้อพวงมาลัยสด แล้วคุยด้วยจนสามารถชักชวนไปกินอาหารด้วยกันได้
ที่สำคัญหล่อนเป็นใบ้ต้องใช้ภาษาใบ้สื่อสารกัน ตอนหลังเขารู้ว่าแม่ใบ้ นั้นขายตัว จึงตกลงราคากัน
และชวนกันไปหาความสุข และนำมาเล่าให้ ร.ต.อ.สมิง ฟัง ซึ่ง ร.ต.อ.สมิงเองก็อยากจะลอง
ใช้บริการโสเภณีใบ้ดูบ้าง จึงนัดพบกันที่ร้านอาหารแห่งหนึ่ง เมื่อตกลงเป็นที่เรียบร้อยแล้วทั้งคู่ก็
ตกลงกันไปหาความสุขสำราญ สัปดาห์ต่อมา ร.ต.อ.สมิงไปรับประทานอาหารที่ร้านอาหารแห่งหนึ่ง
สายตาเหลือบไปเห็นโสเภณีใบ้คนที่เขาเคยมีความสัมพันธ์กันมาก่อน หล่อนนั่งอยู่กับผู้ชายคนหนึ่งแต่
หล่อนไม่ได้เป็นใบ้ หล่อนคุยกับชายที่มาด้วยอย่างสนุกสนาน เมื่อหล่อนเห็น ร.ต.อ.สมิง สีหน้าก็
สลดลง

ตอนปิดเรื่อง ร.ต.อ.สมิงรู้ว่าเขาและจวนเพื่อนของเขาถูกโสเภณีหลอกว่าเป็นใบ้
เพื่อเสริมค่าตัวให้สูงขึ้น เมื่อ ร.ต.อ.สมิงเล่าเรื่องจบ เพื่อนในโต๊ะต่างหัวเราะด้วยความขบขัน

3. โครงเรื่องที่เปิดโดยการบรรยายหรือพรรณนาเหตุการณ์ มีจุดขัดแย้งของตัวละคร
ชัดเจน พัฒนาไปถึงจุดสุดยอด และจบเรื่องแบบหักมุมพลิกความคาดหมายของผู้อ่าน ซึ่งมีจำนวน
มากที่สุด ในจำนวนเรื่องสั้นของปรภณ ปิ่นเฉลียว เรื่องดังกล่าวได้แก่ เรื่องหนึ่งชีวิต นักเลง
น้ำเมา ดัฒหา นักโทษ กัปตันคร้าม แอนเดอร์สันแห่งเมืองพระลอ ศูนย์ ศูนย์ ศูนย์
หลัเมืองน่าน น.ช.แรง ผู้บังคับกองผู้โง่เง่า กินเพื่ออยู่ V.S. อยู่เพื่อกิน แหวนชีวิต ดาว
กลกามของไอ้โต้ง เรื่องของภูกระหง ดำกับขาว กลุ่มของเรา กบาลอเล็กทรอนิกส์ หมูพันธุ์

กลับกษัตริย์ นิยายน้ำเมา เหล้า ตีนกา เรื่องของคนเลว ศรีธนชัยกลางท้องฟ้า สำนัก
วีรกรรมของมือปืน น้ำใจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เรื่อง พันชีวิต

เปิดเรื่องโดยผู้เขียนบรรยายเหตุการณ์ที่บังเอิญได้เห็นชายกลางคนคนหนึ่ง ถูกคนร้าย
ลอบยิงจนถึงแก่ความตาย ดังนี้

ประกายแสงจากลำกล้องปืน 11 ม.ม. ในมือชายคนนั้นแวบเข้าตาข้าพเจ้าในทันทีที่
เดินผ่านมา ชนหัวข้าพเจ้าลุกเกรียว ข้าพเจ้าหลุดเข้าไปบังทางปืนเขาโดยไม่รู้ตัว เฮีย
เสียงแผดร้องของเขายังไม่จางหายไปดี สัญชาตญาณก็ทำให้ข้าพเจ้าพุ่งตัวไปข้างหน้า
สุดแรงเกิด ออกตีกับพื้นซีเมนต์ดังสนั่น ข้าพเจ้าพลิกตัวให้กลิ้งหลบไปทางท่อน้ำริมถนน
แทบเป็นเวลาเดียวกัน เสียงระเบิดสนั่นหวั่นไหวของกระสุนนัดแรกก็กระทบาพขึ้น มัน
ผ่านหัวไปจนเย็นสันหลังอีกนัด และอีกนัด รวมเป็นสามนัดซ้อน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : พันชีวิต : 220)

ตอนดำเนินเรื่องมือปืนพันกระบอกปืนมาที่ผู้เขียนซึ่งเห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อสบตากัน
มือปืนลดกระบอกปืนลง และหายตัวไปกับความมืด ตำรวจมาถึงที่เกิดเหตุจึงนำผู้เขียนไปเป็น
พยานชี้ตัวคนร้าย ผู้เขียนรู้ว่าผู้ตายคือหมอระวี เป็นผู้มีบุญคุณต่อครอบครัวของผู้เขียน เคยช่วย
ชีวิตภรรยาของผู้เขียนให้หายจากโรคสมองอักเสบ ตำรวจรู้ว่าใครเป็นมือปืนฆ่าหมอระวี แต่
ไม่มีหลักฐาน จึงต้องให้ผู้เขียนเป็นพยานชี้ตัวให้ โดยนัดให้มาชี้ตัวผู้ต้องหาในวันรุ่งขึ้น ในขณะที่
ผู้เขียนกำลังตัดสินใจว่า ควรจะไปเป็นพยานชี้ตัวผู้ร้ายหรือไม่ เพราะผู้ร้ายเองก็จำหน้าผู้เขียนได้
เขากลัวว่าตัวเขาและครอบครัวจะเป็นอันตราย ในขณะที่เขากำลังครุ่นคิดอยู่นั้นมีชายคนหนึ่งนำ
จดหมายพร้อมด้วยซองเงินจำนวนพอที่เขาจะใช้หนี้บริษัท เขาและครอบครัวจะปลอดภัยไม่ถูกจับ
ดำเนินคดีในข้อหาขโมยออกฉ้อโกง ลูกเมียก็จะไม่อดตาย หากปฏิเสธก็คงจะถูกปิดปากด้วยวิธีเดียวกับ
หมอระวี

ในตอนเปิดเรื่องผู้เขียนเปิดเรื่องแบบหักมุม พลิกความคาดหมายของผู้อ่าน เพราะผู้เขียนตัดสินใจที่จะไปชี้ตัวผู้ต้องหาเนื่องจากสำนึกในบุญคุณของผู้ตาย โดยผู้เขียนเปิดเรื่องแบบให้ข้อคิดแก่ผู้อ่านว่าหมอระวิมีบุญคุณกับครอบครัวเขา เขาจะออกตัณญ์ได้อย่างไร แม้แต่สุนัขยังรู้จักมีความกตัญญู แต่เขาเป็นคนจะเลวกว่าสัตว์ได้อย่างไรผู้เขียนเปิดเรื่องดังนี้

หมาตัวหนึ่งถูกเจ้าของเตะกระเด็นกลิ้งไปกลิ้งมาเจียนตายแต่มันยังซมซาน
กลับมาอีก มันยังกระดิกหางจงรักภักดีเจ้าของเช่นเดิมเพราะความสำนึกในบุญคุณ
มันเป็นแค่เพียงสัตว์ คนจะให้เลวกว่าสัตว์เชียวหรือ ความดี ความยุติธรรม
คุณพระคุณเจ้าช่วยด้วยเถิด ความกตัญญูทำไมมันถึงได้ทำให้มนุษย์เจ็บปวดรวดร้าว
ปานนี้

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : หนึ่งชีวิต : 230)

เรื่อง นักเลงน้ำเมา

เปิดเรื่องโดยผู้เขียนบรรยายถึงลักษณะของตัวละครตัวหนึ่งซึ่งมีสมญาว่า "เก้านิ้ว"
เพื่อให้ผู้อ่านได้รู้จักตัวละคร ดังนี้

ร้านของเพย "เก้านิ้ว" ตั้งอยู่ตรงชอกโตชอกหนึ่งริมถนนสุขุมวิท อันยาวเหยียด
โอ้อ่า มโหฬาร ทว่าน่ารังเกียจ ชยะแขยงเพยมีชื่อจริงๆ ว่า ร้าเพย พันธุ์มังกร แต่
ที่พวกเราให้สมญาเขาว่า "เก้านิ้ว" นั้นเพราะนิ้วซ้ายของเขาด้วนไปเกือบหลุด เรา
มักได้ยินนิยายร้อยแปดจากปากของเพยเกี่ยวกับสาเหตุการหายไปของนิ้วๆ นี้ มัน
พิสดาร พิลึกกึกกือ เศร้าสลดรันทดใจ น่าชำน่าหัวร่อ และบางทีก็น่าถึบเสียนเหลือ
ประมาณได้ ทั้งนี้แล้วแต่อารมณ์ของเขาในเวลาเล่าเรื่องจริงบ้างโกหกบ้างเรื่องนี้
ออกมา

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : นักเลงน้ำเมา : 258)

ตอนดำเนินเรื่อง ผู้เขียนเป็นชาประจำร้านเพย เก้านี้ว มานาน วันนั้นก็เช่นกัน ผู้เขียนไปนั่งดื่มเหล้าร้านเพย เก้านี้ว เพยออกมาต้อนรับ และเล่าเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดให้ผู้เขียนฟังว่ามีชายคนหนึ่งเข้ามาในร้านเหล้า ล้วงเหล้าดื่ม แล้วตำหนิว่าเหล้าทุกชนิดเดี๋ยวนี้กลืนแหย่งลงไปทุกวัน เขาบอกว่าเขานักเลงเหล้า เป็นนักดื่มตัวฉกาจฉกรรจ์ และรู้จักเหล้าทุกชนิด แล้วพ่นกับเพยว่าให้ชงเหล้ามาแล้วให้เขาดม เขาชิม เขาสามารถทายถูกทันทีว่าเป็นเหล้าชนิดใด ยี่ห้ออะไร และเป็นอย่างที่เขาคุย ไม่ว่าเพย เก้านี้วจะชงเหล้าชนิดใดมา เขาสามารถบอกได้ทุกยี่ห้อ

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนปิดเรื่องแบบหักมุม คือเพยเอาเหล้าแก้วสุดท้ายให้เขาชิม เขาชิมแล้ว ชิมอีก เขานั่งเงยบและยอมมาเสียเงินแพ้นั้นเพย เก้านี้ว เพราะเขานึกไม่ออกว่าเหล้าที่เขาดื่มชนิดสุดท้ายนี้คือเหล้ายี่ห้ออะไรคิดว่าเคยดื่มแต่ไม่เคยไม่ออก เพราะเขาดื่มมานานแล้ว ซื้อมาดูอยู่ที่ริมฝีปาก เมื่อเขาออกจากร้านไป เพย เก้านี้วเฉลยแก่ผู้เขียนว่า เหล้าชนิดนั้นคือน้ำประปาเปล่าๆ นี่เอง

เรื่อง ดัชนี

เปิดเรื่อง โดยบรรยายพฤติกรรมตัวละครที่ตั้งวงสุราและพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันแล้วเข้าสู่เนื้อเรื่องดังนี้

ท่าโมงเย็นวันนั้น เรานั่งล้อมวงดื่มเหล้าอยู่ที่สโมสรกรมตำรวจ สนทนากันด้วยเรื่องร้อยแปด พอถึงเวลาประมาณหนึ่งทุ่มพันตำรวจเอกผ่านบุรี เผ่าเมฆา ผู้กำกับมือหนึ่งแห่งสันติบาลก็เล่าเรื่องหนึ่งให้เราฟัง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ดัชนี : 300)

ในตอนดำเนินเรื่อง พ.ต.อ. ผ่านบุรีเล่าถึงประสบการณ์ให้ผู้เขียนฟังเมื่อครั้งที่เขาเป็นตำรวจภูธรประจำอำเภอแม่ริมจังหวัดเชียงใหม่ ขณะนั้นมียศเป็นร้อยตำรวจตรี มีตำแหน่งเป็นผู้บังคับหมวดและยังเป็นโสด โรงพักแม่ริมมี ร.ต.ท. จัน รวงข้าวเป็นผู้บังคับบัญชา ร.ต.ท. จัน รวงข้าว อายุประมาณห้าสิบปีเป็นตำรวจที่ซื่อตรง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็งกล้าหาญมีความขยันหมั่นเพียรซื่อสัตย์สุจริต หาความรู้ใส่ตัวอยู่เสมอ เป็นคนดีคนหนึ่งของกรมตำรวจ ในขณะที่

มาอยู่ที่แม่ริมนี้ ผู้เล่าเกิดไปหลงรักหญิงคนหนึ่ง ชื่อศรีนวล แต่มารู้ทีหลังว่า เธอเป็นภรรยาของ พ่อเลี้ยงอินทรี มีลูกแล้วสองคน สามีของเธอชู้ทั้งมาก แม้ผู้เล่าจะรู้ แต่ด้วยความรัก ทำให้ลืมตัว ตามติดพันศรีนวลอยู่เสมอ จนกระทั่งวันหนึ่งพ่อเลี้ยงอินทรีต้องไปต่างจังหวัด ศรีนวลจึงแอบนัดให้ผู้เล่าไปพบในคืนวันหนึ่งแต่ผู้เล่าติดราชการกะทันหันจึงไม่ได้ไปตามนัด ผู้เล่าไปติดราชการอยู่ต่างอำเภอหลายวันจึงไม่ได้ทำสิ่งที่ผิดศีลธรรม

ตอนปิดเรื่องผู้เขียนปิดเรื่องแบบหักมุม คือ ขณะที่ผู้เล่าติดราชการอยู่อีกอำเภอหนึ่งนั้น ผู้เล่าได้รับข่าวว่า กลางดึกคืนวันหนึ่ง พ่อเลี้ยงอินทรีแอบลอบกลับบ้านพบศรีนวลกำลังเล่นชู้กับ ชายคนหนึ่ง พ่อเลี้ยงยิงชายชู้และศรีนวลตาย ซึ่งไม่น่าเป็นไปได้ว่าชายชู้คนนั้น คือ ร.ต.ท.จัน รวงข้าว หัวหน้าสถานีตำรวจ อำเภอแม่ริมนั่นเอง

เรื่อง นักโทษ

เปิดเรื่องโดยการบรรยายพฤติกรรมและลักษณะของตัวละครซึ่งเป็นชนวนนักโทษกำลัง เดินเข้าแถวชั้นรถบรรทุกไปยังที่คุมขังแห่งใหม่ดังนี้

แถวนักโทษกำลังเดินผ่านหน้าเราไป ผู้ต้องขังหรือนักโทษชนวนนี้มีจำนวน สามสิบคนเป็นชายล้วน ทั้งหมดถูกกระหนาบด้วยผู้คุม ตำรวจในเครื่องแบบสะพาย ปืนกลและปืนเล็ก นักโทษบางคนอ้วน บางคนผอม บางคนสูง บางคนต่ำ บางคนแก่ บางคนหนุ่ม ทั้งนี้แล้วแต่ธรรมชาติ ซึ่งผิดแผกแตกต่างกันออกไป ทว่าอย่างไรก็ดี ทุกๆ คนมีสิ่งเหมือนกัน สองสิ่งคือใบหน้าที่เต็มไปด้วยวีรรอยของความทุกข์ทรมานใจ ระคนอับอายอย่างหนึ่ง กับตรวนเหล็กเส้นเมหิมาที่ตรึงติดข้อเท้าทั้งสองอีกอย่างหนึ่ง ในตอนแรกทีออกมาจากประตูเรือนจำพวกนักโทษเดินเป็นแถวตอนเรียงสอง แต่พอ เลี้ยวซ้ายมาถึงถนนใหญ่ผู้คุมได้ตะโกนบอกให้หยุด แล้วจัดแถวใหม่เป็นรูปหน้ากระดาน ปิดระยะ จากนั้นผู้คุมจึงสั่งให้นักโทษทุกคนชั้นรถบรรทุกสิบล้อคันเมหิมาที่จอดอยู่ใกล้ๆ เพื่อมุ่งหน้าไปสู่จุดหมายปลายทางอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งแน่นอน ณ สถานที่ใหม่นั้นมันคง เลวร้ายไม่แพ้ในเรือนจำที่พวกเขาทั้งหมดจากไปหยก ๆ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : นักโทษ : 342)

ตอนดำเนินเรื่องเป็นตอนที่ ร.ต.อ.สตางค์ชี้ให้ผู้เขียนนักโทษคนหนึ่งและเล่าเรื่อง
ของนักโทษผู้นั้นให้ผู้เขียนฟังว่า นักโทษหนุ่มคนนั้นชื่อ ภูมิ ท่าแพ เป็นคนเชียงใหม่เป็นคนที่มีเชื้อ
สายวงศ์ตระกูล มีการศึกษาสูงและเข้ามาเป็นตำรวจตั้งแต่อายุได้ 21 ปี เคยร่วมงานกับ ร.ต.อ.
สตางค์ ต่อมา ร.ต.อ.สตางค์ รู้ว่าภูมิเป็นโรคจิตชนิดหนึ่งที่ชอบขโมยของของผู้อื่น เขาขโมยจน
เป็นนิสัย ตอนแรกขโมยของเพื่อนตำรวจด้วยกันก่อน เมื่อเขามีสถิติมีปัญหากลับมาก็มีความลำบาก
เขาถึงกับร้องไห้ แต่เมื่ออำนาจความอยากกลับมาอีก เขาก็ไม่สามารถที่จะบังคับตัวเองได้ เขา
จึงตัดสินใจเล่าเรื่องให้คนรักของเขาฟัง คนรักแนะนำให้ไปรตน์นามด์และสะเดาะเคราะห์จาก
ผู้วิเศษ ในวันที่เขาจะไปสะเดาะเคราะห์ เขาออกจากบ้านคนรักในตอนเย็น แล้วเตร็ดเตร่ใน
เมืองจนค่ำ เขาเดินผ่านบ้านบังกะโลหลังหนึ่ง จึงแอบย่องเข้าไปในบ้าน เขาเห็นหอกที่ทำด้วย
เหล็กกล้ายาวเกือบวา ใบคมกริบ เขาตั้งใจจะขโมยหอกนี้ ในขณะที่กำลังลึบเลอยู่ว่าจะเอาออก
ไปอย่างไรจึงจะไม่มีใครเห็น เขาก็ได้ยินเสียงของชายหญิงคู่หนึ่งอยู่ในห้องนอน เขาจึงแอบดูทาง
รูกุญแจ พบชายหญิงคู่หนึ่งกำลังมีความสัมพันธ์กันฉุนฉิว

ตอนปิดเรื่องผู้เขียนปิดเรื่องแบบคาดไม่ถึง ภูมิใช้หอกในมือฆ่าชายหญิงทั้งคู่ตายไปคามือ
เพราะผู้หญิงที่อยู่ในห้องนั้นคือคนรักของเขาเอง

เรื่อง กัปตันคว้าม

เปิดเรื่องโดยผู้เขียนบรรยายถึงลักษณะตัวละครเอกคือกัปตันคว้าม น้ำเค็ม เพื่อให้
ผู้อ่านได้รู้จักและรู้ถึงนิสัยของตัวละคร ดังนี้

กัปตันคว้าม น้ำเค็ม มีนิสัยชอบพูดมาก ดึงดึงโผงผางแต่ก็ไม่ใช่ภัยแก่ใคร
การพูดหรือการบ่นของกัปตันผู้นี้ มีศิลปะในตัวเองอยู่อย่างหนึ่งคือ ไม่ใคร่มีใคร
หวั่นไหวและดูเหมือนแทบทุกคนพอใจจะได้ยินได้ฟัง ข้อนี้อาจเป็นพรสวรรค์ของกัปตัน
เอง ร่างของกัปตันคว้ามสูงท้วมทึบ กระจ่างเหมือนยักษ์ปักหลั่น ทั้งสูงทั้งใหญ่
เหมาะกับเจ้าเรือลำเล็กๆ ของเขา

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : กัปตันคว้าม : 116)

ตอนดำเนินเรื่อง กัปตันคร้ามเป็นกัปตันเรือเล็ก ส่วนนายเข้ม ขอบโคม เป็นเจ้าของเรือเดินสินค้า เป็นนายของกัปตันคร้าม เป็นคนร่างเล็กผอมโซ แต่ใคร ๆ ก็พากันแปลกใจว่าทำไมกัปตันคร้าม ซึ่งตัวใหญ่กว่ามากมาย จึงเกรงกลัวนายเข้มอย่างผิดปกติ ด้วยความสงสัย ผู้เขียนจึงถามกัปตันคร้ามตรงๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้ กัปตันคร้ามจึงเล่าให้ฟังว่า ครั้งหนึ่งเขาไปเที่ยวสำนักโสเภณี ได้ขึ้นห้องกับโสเภณีนางหนึ่ง เกิดต้องใจกลายเป็นความรัก หลังจากลากลับแล้ว กัปตันคร้ามต้องนำเรือออกไปส่งคโปร้แต่คิดถึงโสเภณีนางนี้ตลอดเวลา กัปตันคร้ามใช้เวลาเดินเรือหนึ่งเดือนเต็ม ทันทีที่เรือกลับมาเทียบท่าที่เมืองไทย กัปตันคร้ามรีบไปหาหญิงโสเภณีที่สำนักเดิมทันทีที่เขาเข้าไปยังห้องเดิมที่หล่อนเคยอยู่ แต่ผู้หญิงที่ปรากฏภายในห้องนั้นไม่ใช่หญิงคนเดิมที่เขาอาศัยอาวรณ์ถึง แต่สวยกว่า ในที่สุดทั้งคู่ก็มีความสัมพันธ์กัน กัปตันคร้ามมาวันที่หลังว่าผู้หญิงคนนั้นคือภรรยาของนายเข้มเจ้านายของเขา

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนปิดเรื่องแบบหักมุมว่าเมื่อกัปตันคร้ามรู้ว่าผู้หญิงคนนั้นคือภรรยา นายเข้มเขารีบกระโดดลงจากระเบียง แล้ววิ่งหนีออกทางหลังบ้าน แต่กัปตันคร้ามต้องกลุ้มใจว่าเขาจะแก้ปัญหาอย่างไรดี เมื่อศรีภรรยาของนายเข้มนัดให้เขาไปหาอีกคืนวันนี้

เรื่อง แอนเตอร์สันทแห่งเมืองพระลอ

เปิดเรื่อง โดยผู้เขียนบรรยายโดยการเล่าประสบการณ์ในครั้งที่ผู้เขียนเดินทางไปเยี่ยมเพื่อนสนิทซึ่งเป็นนายแพทย์อยู่ที่จังหวัดแพร่ ดังนี้

ข้าพเจ้าไม่ได้พบหมอนัดเสียนานหลายปีติดๆ นับตั้งแต่ทางกรมย้าย ข้าพเจ้าจากจังหวัดแพร่เข้ากรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2488 และส่งข้าพเจ้าไปศึกษาต่อ ณ สหรัฐอเมริกา ในปี 2490 ข้าพเจ้าเพิ่งกลับจากประเทศของลุงแซม เมื่อเดือนกันยายน 2492 นี้เอง ตลอดระยะเวลาเกือบสี่ปีเต็ม ข้าพเจ้าไม่ได้ส่งข่าวคราวติดต่อกับเขาเลย งานประจำอันยุ่งเหยิง และการศึกษาอันเคร่งเครียดมัดตัวข้าพเจ้าเสียจนกระดิกกระเดี้ยไม่ไหว ชื่อนี้คงจะเป็นคำแก้ตัวที่ชู้ๆ แบบเอาช้างเข้าถูลักหน้อยโดยเฉพาะต่อมิตรสนิท ยิ่งเช่นหมอนัด ที่ขี้มพร

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : แอนเตอร์สันทแห่งเมืองพระลอ : 163)

ตอนดำเนินเรื่องเป็นตอนที่ผู้เขียนเดินทางไปราชการที่จังหวัดแพร่และแวะเยี่ยมเพื่อนสนิทชื่อหมอนัด ที่หมู่บ้าน เมื่อไปถึงเพื่อนของเขาและภรรยาไม่อยู่บ้าน พบแต่หลานสาว หลังจากแนะนำตัวแล้ว หลานสาวก็เล่าให้ฟังว่าหมอนัดและภรรยาไม่ได้อยู่ที่บ้านนี้ตั้งแต่หมอนัดจำคุกจนฆ่าคนตายเจ็ดปี แล้วแหกคุกหนีและหายสาบสูญไป สาเหตุที่ติดคุกเพราะฆ่าชายชู้ตาย ส่วนภรรยาบาดเจ็บและหลบหนีไปได้ ผู้เขียนฟังเรื่องราวด้วยความเศร้าใจ เมื่อหล่อนเล่าจบ หยาดน้ำตาของหล่อนก็ไหลรินออกมาด้วยความเศร้าโศก ขณะที่ผู้เขียนจะลากลับมีรถเก๋งคันหนึ่งแล่นเข้ามาในบ้าน ผู้เขียนต้องแปลกใจเพราะผู้ที่ขับรถเข้ามานั้นคือหมอนัดและภรรยา เมื่อพบเพื่อน ต่างคนต่างดีใจ พุดจากักทากัน

ตอนปิดเรื่องผู้เขียนปิดเรื่องแบบหักมุม โดยหมอนัดเล่าให้ผู้เขียนฟังว่าหลานสาวของเขาแอบรักเขานับชู้สาว เป็นความรักที่รุนแรงของเด็กสาวและเป็นความรักที่ไม่มีเหตุผล จึงทำให้หลานสาวพาลเกลียดชังภรรยาของหมอและได้ระบายเรื่องราวที่ไม่เป็นความจริงให้ผู้เขียนฟัง และผู้เขียนก็โล่งใจเมื่อหมอนัดเล่าว่าจะส่งหลานสาวไปเรียนแพทย์ที่กรุงเทพฯ ในเดือนหน้า

เรื่อง ศูนย์ ศูนย์ ศูนย์

ผู้เขียนเปิดเรื่องโดยการอธิบายความหมายของคำว่า "ความช่วยเหลือ" และ "ปาฏิหาริย์" และความเชื่อว่ามันเป็นไปได้ เป็นการเกริ่นนำก่อนจะเล่าต่อไปว่าอะไรจะเกิดขึ้น ดังตัวอย่าง

มีหลายคนที่เชื่อมั่นในคำว่า "ความช่วยเหลือ" ของคนเรา แล้วก็มีอีกหลายต่อหลายคนที่เชื่อมั่นในคำว่า "ปาฏิหาริย์" ของคนเราเช่นกันในทำนองเดียว กลับมีอีกไม่น้อยปฏิเสธไม่ยอมรับนับถือคำสองคำนี้ แถมยังดูหมิ่นเหยียดหยามมันด้วยซ้ำไป ทว่าอย่างไรก็ดี สำหรับข้าพเจ้าแล้ว ขอเรียนว่าข้าพเจ้าศรัทธายึดถือในคำว่าความช่วยเหลือและปาฏิหาริย์ ดังกล่าวนี้น่าอย่างแน่นแฟ้นเหลือเกิน อาจเท่าๆ กับใครคนหนึ่งเชื่อในตะกรุดว่านวิเศษ หรือปลัดขิก สีแดงแรงฤทธิ์ของเขากะมัง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ศูนย์ศูนย์ศูนย์ : 316)

ตอนกลางของเรื่องตัวละครซึ่งใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "ข้าพเจ้า" นั่งดื่มเหล้าแล้วเล่าประสบการณ์ที่ตนเองพบมาเกี่ยวข้องกับความสุขร้ายและปาฏิหาริย์ที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กันว่าตนเองนั้นกำลังหมดอาลัยตายอยากในชีวิต อันเนื่องจากทางบริษัทได้ขีดเส้นตายให้เขานำเงินไปใช้หนี้บริษัท ซึ่งเขาหมดหนทางไม่รู้อะไรจะไปหาเงินที่ไหน เขาจึงนั่งดื่มเหล้าดับทุกข์ ขณะนั้นได้เกิดเหตุการณ์ประหลาดเหมือนปาฏิหาริย์เกิดขึ้น โดยมีเด็กชายคนหนึ่งมาบอกเลขให้เขาซื้อหวยได้คืนเขาเองกำลังหมดหนทางจึงลองซื้อดู ปรากฏว่าเขาถูกรางวัลเลขท้ายสามตัว ศูนย์ ศูนย์ ศูนย์ ด้วยความดีใจเขาจึงไปรับเงินรางวัลจากคนขายจำนวนสองพันห้าร้อยบาท

ผู้เขียนปิดเรื่องแบบหักมุมคือขณะที่เขารับไปรับเงินรางวัลด้วยความดีใจนั้น ทุกสิ่งทุกอย่างก็พังทลายลง เพราะผู้เขียนถูกตำรวจจับพร้อมกับเงินของกลางและมีหลักฐานต่าง ๆ ครบจึงถูกควบคุมตัวไว้ที่โรงพัก นี่คือนิพพาน และความสุขที่เกิดกับผู้เขียนพร้อมๆ กัน

เรื่อง หลัวเมืองน่าน

ผู้เขียนเปิดเรื่องโดยกล่าวถึงภูมิหลังของตัวละครผู้เล่าเรื่องว่า เป็นนายสิบตำรวจที่มีสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ดีเยี่ยมมีความขยันขันแข็ง อดทน และตัวละครตัวนี้จะเป็นผู้เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับฆาตกรที่ฆ่าภรรยาและชายชู้ตายอย่างโหดร้าย โดยผู้เล่าเปิดเรื่องดังนี้

เขาเป็นคนพุดน้อย สุภาพและถ่อมตัวมาก แต่ใจสปอร์ตเหลือหลาย แม้น่าน่านว่ากว้างแล้ว ทว่าแสบแคบลงถนัด หากนำมาเทียบกับหัวใจเขา ... สรุปลงแล้วเขาดิพพร้อมทุกประการ แต่นั่นละยังอดตำหนิธรรมชาติไม่ได้อยู่ดี ที่สร้างบุคลิกลักษณะภายนอกของเขาให้ตรงข้ามกับภายใน ... รูปร่างของเขาอ้วนเตี้ย ดำเหมือนถ่าน หัวหูเถิกเข้าไปกว่าครึ่งบ้าน หน้าตาสารรูปดูไม่ได้แล้วแถมแต่งกายปอน ๆ เป็นเนืองนิจ ชวนให้นักไปถึงขมูกเก็บลมในสวนมากกว่าจะเป็นตัวเจ้าของสวนเสียเอง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : หลัวเมืองน่าน : 150)

ตอนดำเนินเรื่องเริ่มตรงเหตุการณ์ที่พ่อเลี้ยงอินทรี ซึ่งมีบุคลิกลักษณะที่ผู้เล่าบรรยายไว้ตอนเปิดเรื่อง ได้แสงหล้าเป็นเมีย แสงหล้าเป็นหญิงสาวบ้านที่สวยงาม แต่หล่อนไร้การศึกษา

ไม่มีคุณสมบัติเป็นกุลสตรี เป็นหญิงที่หมักหมมในกามารมณ์ แต่กระนั้นพ่อเลี้ยงอินทรีก็ยังรักใคร่หลงใหลแสงหล้าจนกระทั่งเกิดขัดใจกับพี่ชายที่เขาเคารพเทิดทูน ทุกคนพากันตีตัวออกห่างจากเขา จนกระทั่งวันหนึ่ง พ่อเลี้ยงอินทรีจึงได้ว่า แสงหล้ามีชู้กับคนชั่วในไร่ เขาจึงพาแสงหล้าและชายชู้ไปที่โรงพักแล้ว ออกปากยกแสงหล้าให้กับชายชู้ต่อหน้าเจ้าหน้าที่ตำรวจ แล้วเขาก็ลงจากโรงพักไป รุ่งขึ้น อินทรีเชิญคนทั้งเมืองไปกินลาบหลู้ และเหล้าที่บ้านของเขาเพื่อเป็นการฉลองความเป็นโสเภณีอีกครั้ง ทุกคนสนุกสนานกัน

ผู้เขียนเปิดเรื่องแบบหักมุมอย่างที่คุณอ่านคาดไม่ถึงว่า ต่อมาอีกหนึ่งสัปดาห์ ตำรวจพบโครงกระดูกสดๆ เป็นชิ้นๆ ของชายหญิงคู่หนึ่งยัดใส่กระสอบฝังอยู่ในไร้มันของพ่อเลี้ยงอินทรี ผู้เล่าเล่าย้อนว่าวันที่ชายชู้และแสงหล้าลงจากโรงพักนั้น ความจริงพ่อเลี้ยงอินทรีวางแผนฆ่าคนคู่นี้ไว้เรียบร้อยแล้ว ดังคำกล่าวของตำรวจในตอนเรื่องว่า

เขาตามไปฆ่าเมีย ฆ่าชู้ในคืนที่ลงจากโรงพักแน่นอน โครงกระดูกที่เราพบนั้น คือโครงกระดูกแสงหล้า และคนชั่วบัดนั้น เป็นโครงกระดูกที่อยู่ครบทุกส่วนชิ้น แต่ไม่มีเนื้อหนังติดอยู่เลย ถ้าเช่นนั้นเนื้อหนังตลอดจนเลือดหายไปไหนหมด ตอบง่ายมากมันอยู่ในลาบหลู้ที่เลี้ยงแขกทั้งเมือง ลาบหลู้ ที่กินเองยังกินเข้าไปตั้งสามสามเต็ม ๆ ในงานเลี้ยงคืนนั้น

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : หลู้เมืองน่าน : 158)

เรื่อง น.ช.แรง

ผู้เขียนเปิดเรื่องโดยกล่าวถึงจากน้ำท่วมในจังหวัดแพร่ทำให้บ้านเรือน วัว ควาย ของชาวบ้านพินาศล่มจม ดังนี้

เมื่อวันที่ 5 กันยายน พุทธศักราช 2496 เวลาเย็นมากแล้ว กระแสน้ำอันเชี่ยวกรากในลำน้ำแม่ยมได้เอ่อล้นฝั่งและพอลูกคลื่นสว้างก็ไหลพุ่งเข้าท่วมตัวเมืองแพร่ น้ำท่วมจังหวัดแพร่คราวนั้นอาจทำให้ทรัพย์สินสมบัติ ข้าว ม้า วัว ควายของราษฎรนับไม่ถ้วนต้องพินาศ ล่มจมลงกับเจ้าแม่ธาราที่กำลังตกมัน อาจทำให้ราษฎรทุกคนต้องร่ำไห้คร่ำครวญด้วย

ความปริวิตนาแสนสาหัส ... คนๆ หนึ่ง ซึ่งแสดงความวิตินต้อยที่สุดซึ่งในภัยพิบัติ
ธรรมชาติคราวนี้ คนๆ นั้นเป็นนักโทษอยู่ในเรือนจำจังหวัดแพร่ น.ช.แรง รองเมือง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : น.ช.แรง : 57)

การเปิดเรื่องเช่นนี้นำไปสู่การดำเนินเรื่องโดยที่ตัวละครคือ น.ช.แรง ใช้เหตุการณ์ครั้ง
นี้ เพื่อหักเหเนื่องจากขบวนการต้องย้ายคุกเนื่องจากน้ำท่วม น.ช.แรง ได้โอกาสก่อความซุญ
วุ่นวาย หลบหนีออกมาได้สำเร็จ เขาหักเหออกมาเพื่อแก้แค้นเมียของเขาที่มีชู้ เขาหลบหนีตำรวจ
ตั้งแต่เช้า รอคอยเวลาให้มืดค่ำจนพบกระท่อมหลังหนึ่ง ในความมืดเขาได้ยินเสียงร้อง
ครวญครางของผู้หญิงใกล้คลอด เขาจำได้ดีว่าหญิงนั้นคือเมียของเขาที่เขาจะมาแก้แค้นนั่นเอง ด้วย
ความแค้นเขาย่างสามซุมเข้าไปเพื่อจะทำร้าย แต่ชายเจ้าของบ้านคิดสู้ในวินาทีสุดท้ายเพื่อชีวิตใหม่
ที่จะเกิดมา

ในตอนเปิดเรื่องเป็นแบบพลิกความคาดหมายเพราะ น.ช.แรง กลับใจและช่วยทำคลอดให้
ดังที่ผู้เขียนบรรยายว่า

"เพื่อชีวิตใหม่" หมอแรงรำพึงอย่างปวดร้าว ชีวิตใหม่ที่บริสุทธิ์สะอาดและไว้
ความผิด หมอแรงรู้สึกเหมือนมีใครกระชากหัวใจของเขาออกไป ป็นในมือของเขาตก
เปลืองลง หมอแรงพยักหน้าและโบกมือห้ามเจ้าของบ้านซักๆ น้ำเสียงเขากล่าวออก
มานั้น อ่อนระโหย และแผ่วเบาจนแทบเป็นคนละคน "ไปต้มน้ำร้อนมา" เขาพยายาม
เปล่งเสียงให้ดังขึ้นอีก "ข้าเป็นหมอข้าจะทำคลอดให้เมียแกลเอง"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : น.ช.แรง : 64)

เรื่อง ผู้บังคับกองผู้โง่เง่า

เริ่มเรื่องโดยการบรรยายความรู้สึกของผู้เขียนที่มีต่ออาชีพตำรวจว่าถูกประชาชนรังเกียจ
เพราะพฤติกรรมเลวๆ ของตำรวจบางคนทำให้ตำรวจทั้งกรมถูกตำหนิ ผู้เขียนเปิดเรื่องตั้งข้อความ
ต่อไปนี้

วันนี้กำลังหงุดหงิด สาเหตุของมันไม่มีอะไรมาก เรื่องของเรื่องก็คือ ข้าพเจ้า
อุตริมานั่งคิดอยู่คนเดียวว่า ทุกวันนี้ทำไมประชาชนถึงได้ตำตำรวจกันนักคิดแล้วก็
หงุดหงิด ซ้ำใจ ช่างตำว่าเสียร้อยแปดพันประการเชียวนะว่า ตำรวจนั้นแบ่ง ทว่า
ตำรวจรีดไถ ทว่าตำรวจนั้นยอดอม ยอดโอโม หาและสารพัดหาเสียยิ่งกว่าเสาะหา
มาใส่หัวกัน ชี้เมานั่งกินเหล้าในวงน้ำเมาแท้ๆ เพื่อนก็ยังอุตส่าห์ประติประดอย
ลำตัด ขึ้นมาร้องขับ ประชดประชันตำรวจเล่นให้เป็นที่สนุกสนานเบิกบาน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ผู้บังคับกองผู้โง่เง่า : 5)

การดำเนินเรื่องเริ่มจากความขัดแย้งระหว่างผู้บังคับกองตำรวจคนหนึ่งกับร้อยตำรวจโท
หนุ่ม ซึ่งเป็นสาววัตรสืบสวนสอบสวนที่โรงพักเดียวกันในชนบททุรกันดารแห่งหนึ่ง ทั้งคู่มีความขัดแย้ง
กันอย่างรุนแรง เนื่องจากผู้บังคับกองทำตัวไม่เหมาะสม ประพฤติตัวสำมะเลเทเมากับนายช่างชาว
ต่างประเทศที่มาคุมการก่อสร้างถนนในชนบทถิ่นเดียวกัน โดยไม่สนใจต่อคำครหาของชาวบ้านและ
ลูกน้อง จนกระทั่งนายช่างก่อคดีข่มขืนขึ้น ผู้บังคับกองเป็นผู้ทำคดีเอง ร้อยตำรวจโทหนุ่มผู้เป็น
ลูกน้องกลางแคลงใจเจ้านายในการปฏิบัติหน้าที่อย่างยุติธรรมจึงทำเรื่องขอย้ายตัวเองเพราะไม่
สามารถทำงานกับคนไม่มีคุณธรรมได้

ผู้เขียนเปิดเรื่องแบบหักมุมโดยเผยว่า สาเหตุที่ผู้บังคับกองประพฤติดุร้ายเช่นนี้ก็เพราะต้อง
การให้นายช่างสร้างถนนเข้าหมู่บ้านโดยไม่ใช้งบประมาณแผ่นดิน เขาทำเพื่อประโยชน์ของหมู่บ้าน
โดยไม่หวังผลตอบแทน ในตอนท้ายลูกน้องซึ่งเคยยืนไต่ถ้อยเมื่อรู้ความจริงยังเรียกเขาว่า "พ่อ"
เมื่อเขาตาย ผู้ที่เข้าใจเขาและซาบซึ้งในคุณงามความดีของเขามาคารวะศพด้วยความเศร้าเสียใจ
มีอยู่เพียงคนเดียวคือสาววัตรสอบสวนลูกน้องที่เคยขัดแย้งกันอย่างรุนแรงนั่นเอง

เรื่อง กินเพื่ออยู่ V.S. อยู่เพื่อกิน

เปิดเรื่องโดยผู้เขียนเล่าถึงประสบการณ์ขณะเป็นตำรวจชั้นผู้น้อยได้ติดตามเจ้านายไปรับ
ประทานอาหารกับชาวต่างประเทศดังนี้

เรื่องราวที่จะเล่าต่อไปข้างล่างนี้ เป็นเรื่องจริงซึ่งข้าพเจ้าประสบมาด้วย

ตนเอง ใจหนึ่งมันทำให้นักฆ่าแต่อีกใจหนึ่งมันกลับซ้ำไม่ออก เพื่อมิให้เป็นการเย็นเขื่อ
จึงขอรวบรัดเล่าสู่ท่านผู้ฟังเสียบัดนี้เลย

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : กินเพื่ออยู่ V.S. อยู่เพื่อกิน : 17)

การดำเนินเรื่องต่อจากการเปิดเรื่องคือ ผู้เขียนเล่าถึงความฟุ่มเฟือยในการบริโภค
อาหารที่มีราคาแพงมาก ผู้เขียนนำไปเปรียบเทียบกับความอดอยากของชาวชนบทโดยเล่าถึงเรื่องราว
ของนางก่านที่มีฐานะยากจนถึงกับต้องขโมยข้าวสารกินเพื่อประทังชีวิตจนต้องติดคุก เมื่อพ้นคดีมา
ได้นางก่านต้องมาอาศัยชั่วคราวกับบุตรพระอยู่กินไปวันๆ อาศัยพระได้ไม่ถึงสองเดือนนางก่านก็ตาย
และอีกเรื่องหนึ่งผู้เขียนเล่าว่าเมื่อเดินทางผ่านบริษัทฝรั่งแถวๆ สีลม ผู้เขียนเห็นพนักงานนั่ง
ทำงานในห้องปรับอากาศแต่พวกหล่อนใส่เสื้อกันหนาวราคาแพงทำให้นักถึงนางก่านที่เสียชีวิตไป

ตอนปิดเรื่องผู้เขียนจบแบบหักมุม โดยที่ผู้เขียนนึกถึงแม่เผ่าก่านและเล่าว่าสาเหตุที่แม่
เผ่าก่านตายนั้นเพราะความหนาว ความหนาวของภาคอีสานนั้นรุนแรงมาก แม้จะระดมเศษเสื้อ
เศษผ้าให้เท่าใดก็ไม่พอกันหนาวได้

เรื่อง แทวนชีวิต

เปิดเรื่องโดยการบรรยายถึงการกระทำของตัวละครหญิงตัวหนึ่ง ซึ่งเป็นเหตุการณ์
เกี่ยวกับการฆาตกรรม เป็นการเร้าความสนใจของผู้อ่านเพื่อนำไปสู่การดำเนินเรื่องดังนี้

เสียงฝีเท้าดังขึ้นที่ประตู มาแล้วสิงหล เจ้าคนชั่วแห่งแคว้นเหนือหล่นเดินออก
มารับหน้าเขาเงียบ ๆ กิริยาอาการสงบเสงี่ยม ไม่มีลั่น ไม่มีความหวาดกลัว ไม่มีความ
รู้สึกใด ๆ ทั้งสิ้น มันเป็นอาการสงบนิ่ง แบบน้ำทะเลก่อนมีพายุ เพราะว่ามันมือขวา
ของหล่อนที่ไขว้หลังอยู่นั้น กำมีดซุ่ยเล่มยาวคมกริบราวมีดโกนเล่มหนึ่ง ประตูดอกผลึกออก
ปรากฏร่างของเขาเต็มตัว หล่อนถลันเข้าประชิด และด้วยความเร็วดุจงูมก มีดเล่มนั้น
ตัวตื้น คมของมันเสือกพรวดเข้าที่ใต้ลิ้นปี่ของเขาความเร็วและแรงทำให้เขายืนนิ่ง
เหมือนไม่รู้สึกรู้ว่าถูกแทง หล่อนรีบกระชากมีดกลับและกระแทกมันเข้าไปอีกครั้งสุดท้าย
เกิด ไม่รู้ว่าถูกตรงไหน คราวนี้เขาร้องเบา ๆ เซงะไปเบื้องหลัง ดวงตาเหลือกลาน

จึงจับใบหน้าหล่อน แล้วจึงลดลงดูตามมิตที่สิ้นระวีคาบวิเวทรวงอกตนเอง เขาหลุด
เสียงครางออกมาว่า "บุญนำ"

(เรื่องสั้นชุดที่ 1 : แหวนชีวิต : 63)

ตอนดำเนินเรื่องกล่าวถึงความขัดแย้งแต่บุญนำแต่งงานกับสิงหลไม่นานความรักที่มีต่อกัน
กลายเป็นความหมางเมิน เมื่อสิงหลแสดงธาตุแท้ของตนออกมา เขาเป็นนักการพนัน ดื่มเหล้า
อาละวาด เมื่อแพ้พนันกลับมาบ้านถึงกับลงไม้ลงมือ บุญนำอยากได้แหวนวงหนึ่งมากหล่อนพยายาม
เก็บเงินที่หล่อนหามาได้จากน้ำพักน้ำแรงของตนเองเพื่อซื้อแหวนที่หล่อนอยากได้ วันหนึ่งขณะที่
หล่อนนำเงินมานับ สิงหลเข้ามาเห็นพอดีจึงตบตีแย่งชิงเงินทั้งหมดจากหล่อน ด้วยความเคียดแค้น
หล่อนจึงคิดจะฆ่าสิงหลให้ตาย

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนจบเรื่อง โดยพลิกความคาดหมายของผู้อ่าน คือขณะที่สิงหลถูกแทง
ร่วงล้มฟาดกับพื้นขาดใจตายนั้น บุญนำเหลือบไปเห็นแหวนที่หล่อนอยากได้หลุดกระเด็นมาจากมือ
ผู้ตายขณะถูกแทง โดยผู้เขียนบรรยายตอนปิดเรื่องดังนี้

ชนหัวของหล่อนลุกเกรี้ยวขึ้นทันที คุณพระคุณเจ้าช่วย หล่อนชยิตาตนเองและรีบ
ตะปบสิ่งที่หล่อนเห็นนั้นขึ้นมาถือในมือทันที แล้วชากรรไกรและปากของหล่อนก็อ้าจนค้าง
เลือดภายในเย็นเฉียบ มันคือแหวนวงหนึ่ง แหวนเพชรรูปงูไขว้กันซึ่งหล่อนอยากได้นัก
อยากได้นานนั่นเอง

(เรื่องสั้นชุดที่ 1 : แหวนชีวิต : 69)

เรื่อง ดาว

เปิดเรื่อง โดยผู้เขียนบรรยายความรู้สึกของตนเองเมื่อครั้งที่ถูกปลดออกจากราชการดังนี้

ข้าพเจ้าถูกปลดออกจากราชการฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เมื่อวันพฤหัสบดี
ที่ 30 มีนาคม พุทธศักราช 2515 มือขวาของข้าพเจ้าสั่นระริก ขณะทำหน้าที่เป็น
พษณฆาตเซ็นรับทราบคำสั่งประหารอนาคตตนเอง แต่มันยังน้อยกว่าตรงหัวใจ มือสั่น

เพราะวันปลดบังเอิญตรงกับวันเกิดตัวเข้าพอดี ส่วนใจลั่นนั้นเพราะการปลดแบบนี้
ไม่ได้เงินบำเหน็จบำนาญชดเชย

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ดาว : 111)

ตอนดำเนินเรื่องผู้เขียนเล่าถึงสาเหตุที่ถูกปลดออกจากราชการโดยเล่าย้อนไปตั้งแต่ต้น
ได้รับคำสั่งจากหัวหน้าให้เอาหนังสือราชการไปมอบให้ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลที่กรุงเทพฯ ขณะเดิน
ทางเข้ากรุงเทพฯ ผู้เขียนรู้จักกับผู้หญิงคนหนึ่งชื่อดาว หลังจากพูดคุยกันไม่นานทั้งสองก็สนิทสนมกัน
เมื่อถึงกรุงเทพฯ ทั้งสองนัดพบกันและมีความสัมพันธ์กันซึ่งทั้งสองสัญญาว่าจะแต่งงานกัน เมื่อทำ
ธุระให้นายเรียบร้อยแล้วผู้เขียนจึงเดินทางกลับชัยภูมิ เมื่อกลับมาถึงเขาได้รับคำสั่งด่วนให้ไปจับ
คนร้ายที่ อำเภอกำแพงศรี เป็นระยะเวลาเดือนเศษ เมื่อเสร็จงานเขารีบกลับมาที่จังหวัดชัยภูมิ
และทำเรื่องขอลาราชการเพื่อกลับกรุงเทพฯ ไปหาดาว ขณะที่พักอยู่ที่โรงแรมชัยภูมิ เขาพบผู้หญิง
ซึ่งมีใบหน้าละม้ายคล้ายกับดาวคนรักของเขา เขาจึงตรงเข้าไปกอดและจูบหล่อนด้วยความคิดถึง
โดยยังไม่ทันพิจารณาให้ถ่องแท้

ตอนปิดเรื่องผู้เขียนปิดเรื่องแบบหักมุมพลิกความคาดหมายของผู้อ่านคือ ผู้หญิงที่ผู้เขียน
เข้าไปกอดและจูบนั้น ความจริงไม่ใช่ดาวแต่เป็นคู่แฝดกับดาวชื่อเดือน อัยการผู้เป็นสามีของ
หล่อนฟ้องร้อง เขาถูกตั้งกรรมการสอบสวน ซึ่งดาวต้องเป็นพยานปากเอก เพราะหากเขาพูด
คงไม่มีใครเชื่อแต่คราวเคราะห์ของเขาเพราะดาวได้รับอุบัติเหตุตายไปก่อนเขาจะเกิดเรื่อง
เพียงวันเดียวจึงไม่สามารถมาเป็นพยานให้เขาได้และนี่คือ สาเหตุที่ทำให้เขาถูกออกจาก
ราชการ

เรื่อง กลเกมของไอ้โด้ง

เปิดเรื่องโดยการบรรยายถึงพฤติกรรมของผู้เขียนและเพื่อน ๆ ที่นั่งสนทนากันใน
วงเหล้า เป็นการนำเข้าสู่เนื้อเรื่องดังนี้

ในวงสนทนาของผู้ชายล้วน ๆ โดยเฉพาะถ้ามีขวดเหล้าตั้งอยู่ด้วยเรื่องที่คุย
กันฟังนั้น ร้อยทั้งร้อย มักจะเน้นเรื่องเกี่ยวกับเรื่องกาเมทั้งสิ้น และมันจะสับดีลัป

เข้าไส้ขนาดไหนแล้วแต่ฤทธิ์เดชของแอลกอฮอล์ที่เคลือบ และครอบมันสมอง
สติสัมปชัญญะของแต่ละคน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 กลลางของไอ้โต้ง : 120)

ตอนดำเนินเรื่อง ในตอนหนึ่งของวงสนทนานายร้อยตำรวจโทหนุ่มผู้หนึ่งได้เล่านิทานให้เพื่อนในวงเหล้าฟัง ผู้เขียนเห็นว่าเป็นเรื่องดีจึงนำมาเล่าต่อ ในสมัยดึกดำบรรพ์ตั้งแต่ครั้งสัตว์ลัทธิยังพูดภาษามนุษย์ได้ มีชาวนาคนหนึ่งเลี้ยงไก่ตัวผู้ชื่อว่า ไอ้โต้ง เป็นพ่อพันธุ์อย่างวิเศษ เพราะสามารถเพิ่มปริมาณผลผลิตอุตสาหกรรมลูกไก่ได้อย่างสม่ำเสมอ สร้างความมั่นคงร่ำรวยให้แก่ชาวนาผู้เป็นเจ้าของ นอกจากจะผสมพันธุ์กับไก่ด้วยกันแล้ว ไอ้โต้งยังผสมพันธุ์กับสัตว์อื่น ๆ เช่น เป็ด ห่าน อีก ไอ้โต้งให้เหตุผลว่าเพื่อเปลี่ยนรสนชาติ อยู่มาวันหนึ่ง ไอ้โต้งหายตัวไปจากบ้าน ชาวนาตกใจมากออกตามหา มาพบไอ้โต้งนอนตายอยู่ตรงชายป่า เบื้องบนมีอีแร้งบินวนรออยู่หลายตัว ชาวนาร้องไห้คร่ำครวญด้วยความเสียใจ

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนปิดเรื่องแบบพลิกความคาดหมายว่า ขณะที่ชาวนาร้องไห้คร่ำครวญเป็นเวลานานอยู่กับศพไอ้โต้งนั้น อีแร้งที่บินวนอยู่เพื่อจะลงมากินศพเกิดเบื่อหน่ายจึงบินหนีไปหมด ไอ้โต้งจึงลุกพรวตพรวดว่าตนเป็นนายว่ามาทำให้แผนการแตก เพราะมันแก๊งค์ทำเป็นตาย เพื่อล่อให้อีแร้งลงมาหา มันจะได้ผสมพันธุ์ด้วย

เรื่อง เรื่องของภู่ระหง

เปิดเรื่องโดยการบรรยายฉากที่ผู้เขียนกับเพื่อน ๆ ไปตั้งวงดื่มเหล้าพูดคุยกันในร้านแห่งหนึ่งของตัวเมืองในจังหวัดนครราชสีมา ผู้เขียนเปิดเรื่องดังนี้

โคราชเดี๋ยวนี้คือ ดรุณีย์กำลังตัด ถนนมิตรภาพ คือแอร์โมบิลที่ผลิตให้ดรุณีนางนี้โตวันโตคืนและเปล่งปลั่ง นับวันมีแต่จะสวย นับเวลามีแต่จะทวีกลิ่นหอมขจรกระจายไปทั่วทั้งราบสูง ความเจริญของอารยธรรมแผนใหม่ทุกชนิดไหลบ่าจากกรุงเทพฯ เข้าท่วมทับเมืองๆ นี้ มันเคลือบและครอบบ่มแล้วบังคับ ในที่สุดจะทำให้กลับกลายเป็นกรุงเทพฯ เมืองที่สองต่อไป แน่ละ เมื่อถึงเวลานั้น มันต้องใหญ่โตกว่ากรุงเทพฯ ก็จะไม่ดีกว่า

เด่นกว่าใครได้ ในเมื่อกรุงเทพฯ กำลังจะกลายเป็นอดีตนางงามเหลาเหยไไปแล้ว
และเมืองแม่ไมกำลังจะตะครุบมงกุฎที่นั่นมาสวมแทน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 เรื่องของภูระหง : 136)

ตอนดำเนินเรื่องเป็นการสนทนากันในวงเหล้า เรื่องที่สนทนากันก็ไม่พ้นเรื่องผู้หญิง
ภูระหง หนึ่งในกลุ่มของเราเล่าเรื่องจริงของคนให้เพื่อนๆ ฟังว่า ในตอนแรกเขาเพียงอยากรู้
อยากรู้อยากเห็นว่ามนุษย์กามวิปริตนั้นมีจริงหรือไม่ ต่อมาเขาอยากศึกษาและอยากรู้จริง ๆ ว่าพวกกาม
วิปริตนี้จะปฏิบัติต่อเพศตรงข้ามอย่างไร เขาจึงวางแผนรู้จักกับโสเภณีนางหนึ่งและใช้กลอุบาย
ให้หล่อนรักหลงใหล จงรักภักดี หล่อนยอมทำตามคำสั่งของเขาทุกประการ เขาจึงออกคำสั่งให้
หล่อนรับแขก หากมีแขกที่มีลักษณะวิปริตทางเพศให้โทรศัพท์บอกเขา แล้วเขาจะแอบดู คั่นหนึ่ง
เขาก็ได้ดูสมใจ แต่เขาไม่สามารถทนดูได้จนจบเพราะมันเลวทรามเกินกว่าที่เขาจะดูจนจบได้

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนปิดเรื่องว่าเพื่อน ๆ ของภูระหงต่างกังงว่าเหตุใดภูระหงจึงเล่า
เรื่องนี้ให้เพื่อนๆ ฟัง แต่มีเพื่อนคนหนึ่งไขปริศนาว่า ภรรยาของภูระหงที่อยู่ด้วยกันคนปัจจุบัน
เคยเป็นผู้หญิงโสเภณี ซึ่งอาจจะเป็นโสเภณีในเรื่องที่เขาเล่าก็เป็นได้

เรื่อง คำกับข้าว

เปิดเรื่อง โดยผู้เขียนนั่งคิดคำนึงถึงอดีตที่เคยพูดคุยกับผู้เป็นบิดาเกี่ยวกับเรื่องการทำ
ความดีจะได้รับผลดีตอบแทนหรือไม่ บิดาของผู้เขียนตอบและให้แง่คิดแก่ผู้เขียนดังนี้

เมื่อข้าพเจ้าอายุได้สิบเจ็ด หรือสิบแปดจำไม่ได้ แต่จำได้แน่ว่าเคยถามพ่อ
เกี่ยวกับการทำความดี จะได้รับกรรมดีสนองเสมอหรือไม่ พ่อก็ตอบว่าคนทำดีย่อม
ได้ดี ยิ่งจำได้ดีถึงวันหนึ่ง วันซึ่งพิสูจน์คำพูดของพ่อในเรื่องคนดี - ความดี และ
คนชั่ว - ความชั่ว

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 คำกับข้าว : 144)

ตอนดำเนินเรื่องผู้เขียนเล่าถึงเรื่องราวของนายตำรวจสองคน ซึ่งเป็นนายตำรวจโรงพักเดียวกันจบจากสถาบันเดียวกัน แต่ลักษณะนิสัยแตกต่างกัน คนหนึ่งรูปหล่อผิวขาวพูดจาสุภาพมีเมตตาแต่ขาดความจริงใจ ชื่อ ร.ต.อ.ภาส วงศ์วิฑู อีกคนหนึ่งรูปชั่วตัวดำ พูดจากระด้างหยาบคาย แต่ใจดีรักลูกน้องโอบอ้อมอารี มีความเมตตา ชื่อ ร.ต.อ.คล้า น้ำเค็ม วันหนึ่งทั้งคู่เดินทางไปพักผ่อนที่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อสนทนากันเพียงพอนแล้วจึงเดินทางกลับ ขณะที่เดินทางกลับรถที่ขับไปน้ำมันหมดต้องจอดข้างทาง ขณะที่กำลังหมดหนทางที่จะช่วยตัวเอง บังเอิญมีชาวบ้านผู้อารีให้ความเมตตาชักชวนไปพักที่บ้าน เลี้ยงข้าวปลาอาหาร ต้อนรับขับสู้เป็นอย่างดี ทั้งคู่จึงจำได้ว่าเจ้าของบ้านผู้อารีนั้น คือ ผู้ต้องหาที่หลบหนีคดียกยอกทรวัยเมื่อหลายปีก่อน ทั้งคู่จึงปรึกษากัน ร.ต.อ.ภาส จะจับกุมผู้ต้องหาเพื่อหวังความก้าวหน้าในงานราชการแต่ ร.ต.อ.คล้า ไม่ให้จับเพราะเห็นว่านี่คือ ผู้มีพระคุณ หากเพื่อนจะเข้าจับกุมเขาก็ไม่ให้ความร่วมมือด้วย

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนปิดเรื่องแบบหักมุมโดยการเปิดเผยในตอนจบว่าเจ้าของบ้านแอบได้ยิน ร.ต.อ.ทั้งสองสนทนาและขัดแย้งกัน เขาจึงเปิดเผยตัวเองว่าความจริงแล้วเขาไม่ใช่ผู้ต้องหาในคดียกยอกทรวัยแต่เขาเป็นคู่แฝดพี่น้องกัน และชายเจ้าของบ้านบอกถึงความประทับใจที่มีต่อ ร.ต.อ.คล้า นายตำรวจผู้มีลักษณะภายนอกรูปชั่วตัวดำแต่มีจิตใจที่งดงาม

เรื่อง กลุ่มของเรา

เปิดเรื่องโดยการบรรยายถึงภูมิหลังของตัวละคร เพื่อให้ผู้อ่านได้รู้จักตัวละคร และนำเข้าสู่เรื่องดังนี้

กลุ่มของเรา แม้อายุอานามจะปาเข้าไปคนละไม่ต่ำกว่าสี่สิบ แต่กระนั้นถ้าใครมาหาว่าเราแก่ หรือไม่เจียมตัวกันละก็เป็นที่ไกรธกันตาย ไข้อยู่ถ้าจะพูดอย่างเป็นธรรมมันก็ออกจะจริงตามที่เข่าว่ากันอยู่ เราจึงได้พากันแค้นเคืองกันหนักหนา แต่พวกเรา ไม่แค้น ... อายุผู้ชายเริ่มต้นเมื่อวัยสี่สิบ เราเพิ่งเลยสี่สิบมาคนละปีสองปี การเที่ยวหัวทกกันขวิด การดื่มหัวราน้ำ ผู้หญิงทุกชนิด และการพนันทุกประเภท

ที่เราปฏิบัติเป็นนิศีนนั้น มันจึงเป็นเพียงการเริ่มต้น และการใช้ชีวิตของคนกลุ่ม
ธรรมดา ๆ เท่านั้น

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : กลุ่มของเรา : 97)

การดำเนินเรื่องกล่าวถึง คำ ดอนเมือง เศรษฐีหนุ่มที่รักอิสระ ชอบการท่องเที่ยว
ไม่ทำงานเป็นหลักแหล่ง ออกท่องเที่ยวหายไปนานจนกลุ่มเพื่อนเป็นห่วง จนกระทั่งเพื่อน ๆ อ่าน
ข่าวพบจากหนังสือพิมพ์ว่าเขาถูกอาจารย์หนุ่มจากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ไล่พ้นด้วยดาบโดยไม่
สาเหตุ จนเรื่องถึงโรงพัก เพื่อนๆ จึงพากันไปพบคำ จากนั้นคำจึงเล่าเรื่องราวทั้งหมดให้กลุ่ม
เพื่อนฟังว่า เขารู้จักอาจารย์หนุ่มเพราะการเล่นกอล์ฟ อาจารย์เป็นคนประพณีดี มีระเบียบ ซึ่ง
แตกต่างจากคำหน้ามือเป็นหลังมือ อาจารย์ได้ออกปากชวนคำไปทำงานที่เชียงใหม่ โดยฝากฝัง
ให้ทำงานกับน้องชายชื่อเจย คำเดินทางไปพบเจยซึ่งเป็นคนจริงจังกับการทำงาน เขาทำสวน
ลำไยที่เชียงใหม่ เมื่อคำเข้าไปทำงานร่วมกับเจย คำชักชวนเจยให้ท่องเที่ยวรู้จักโลกภายนอก
เจยสนุกสนานกับสิ่งแปลกๆ ใหม่ที่พบเห็นจึงไม่เป็นอันทำงาน ทำให้อาจารย์ผู้เป็นพี่ของเจย
โกรธคำมากถึงกับเอาดาบไล่ฟันคำตามที่ตกเป็นข่าว คำจึงหนีกลับกรุงเทพฯ

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนปิดเรื่องแบบพลิกความคาดหมายของผู้อ่านว่า ในขณะที่คำเล่า
เรื่องราวให้ผู้อื่นฟัง เจยก็ตามคำมาถึงที่ คำรีบหลบเข้าไปข้างใน และเพื่อน ๆ ก็ต้องตกใจ
เมื่อเห็นลักษณะของเจย ซึ่งผู้เขียนมาเปิดเผยในตอนปิดเรื่องว่า เจยเป็นกระเทยดังข้อความ

เรามองตามหลังเขาไปก่อน แล้วจึงกลับมาก็เห็นชายคนหนึ่งเดินเข้าประตูบ้าน
มาจริงๆ ยิ่งใกล้เข้ามา เราก็เห็นการแต่งกาย เห็นใบหน้าหนุ่มน้อยคนนั้นถนัดถนี่
เราทุกคนถึงกับช็อค และเมื่อรู้อะไรเป็นอะไรเราก็นั่งกันตัวแข็งที่อกสั่นน้ำลายไม่ลง
นายเจยหนุ่มสแล็คขาว สวมเสื้อยืดแขนสั้นสีแดงแปริ๊ด ผัดหน้าเสียวขาววอก เขียนคิ้ว
ทาปาก เราดูเราเข้าใจแล้วว่าทำไมเขาจึงหลงไหลเสน่ห์คำ ดอนเมืองของเรานัก
ทำไมเขาจึงติดตามคำ ดอนเมืองไปทุกๆ ทน ทุกๆ แห่ง...นายเจยเป็นกระเทย...

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : กลุ่มของเรา : 108)

เรื่อง กบาลิเล็กทรอนิกส์

เปิดเรื่องโดยพรรณนาถึงลักษณะของตัวละครเอก ซึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องดังนี้

คำ ดอนเมือง มหาเศรษฐีใหญ่แห่งวงเวียนใหญ่ ธนบุรี มีอายุย่างเข้าสี่สิบสอง
ปีนี้ แต่เป็นโสด ความเป็นโสดของเขาขึ้นอยู่กับชีวิตที่จับจด ไม่ทำงานทำการ ใช้เงิน
ฟุ่มเฟือย ท่องเที่ยวและเจ้าสำราญแบบยิปซี เขาเป็นคนเกลียดความอ้วนแบบเข้า
กระดูกดำ เพราะฉะนั้นจึงพยายามทำทุกวิถีทางในการทำทุกสิ่งให้เป็นปรปักษ์กับไขมัน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : กบาลิเล็กทรอนิกส์ : 109)

ตอนดำเนินเรื่องกล่าวถึงเหตุการณ์ที่คำ ดอนเมืองเล่าเรื่องของตนให้เพื่อนในกลุ่มฟังว่า
เขาไปเยี่ยมเพื่อนที่เป็นนายแพทย์ซึ่งเปิดคลินิกที่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อไปถึง เพื่อนของเขาไม่อยู่
เขาจึงนั่งคอย ในขณะที่มีชายคนหนึ่งเข้ามาในคลินิกเพื่อมาพบหมอจึงเกิดการเข้าใจผิดว่าเขาคือ
นายแพทย์เจ้าของร้าน จึงให้เขาตรวจอาการและขอให้เขาผ่าตัดสมองลงล่างความจำให้ เขาคิด
สนุก สวมรอยเป็นนายแพทย์ทันที จากนั้นก็ทำการทดสอบความจำของชายคนนั้น ปรากฏว่าชาย
คนนั้นจำทุกสิ่งทุกอย่างที่ผ่านสมอง ได้ทั้งหมด

ผู้เขียนเปิดเรื่องแบบพลิกความคาดหมายโดยให้คำ ดอนเมืองตั้งข้อสงสัยว่าเหตุใดชาย
คนนี้จะต้องการที่จะผ่าตัดสมองลงล่างความทรงจำ และเปิดเผยในตอนจบ เป็นเพราะเขาผิดหวัง
ในความรัก เขาต้องการจะลืมผู้หญิงคนหนึ่งที่เขาลงรักอยู่ ผู้หญิงคนนั้นคือเมียของหมอซึ่งเป็น
เพื่อนของคำนั่นเอง

เรื่อง หมูพันธุ์

เปิดเรื่องโดยการบรรยายถึงสภาพดินฟ้าอากาศที่ฝนตกหนัก ออกไปไหนไม่ได้ ผู้เขียน
จึงจับปากกามาเขียนเรื่องฆ่าเวลา ด้วยข้อความเริ่มเรื่องว่า

วันนี้เป็นวันหยุดราชการ และทั้งที่มันเป็นวันวันหนึ่งในฤดูหนาวแท้ ๆ แต่ฝนกลับ

ประเคนตกลงมาตั้งแต่เข้ามิตลงได้ ฝนตกกระหน่ำไม่ลืมหูลืมตาแบบนี้คนเราจะทำอะไร
ได้นอกจากนั่งกอดเข้าอยู่บ้าน กอดเข้าเจ้าจนเป็นลึงจับใช้อยู่ไม่นาน ข้าพเจ้าเลย
ชักเกิดฟิด ฟิดแล้วก็หยิบปากกาจากกระดานมาเขียนเรื่องนี้ขึ้นตั้งใจจะเล่าสู่ท่านผู้อ่าน
ฟังเล่นเพลิน ๆ เป็นการฆ่าเวลาเท่านั้น ไม่มีเจตนาอื่นใด

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : หนุมานิต : 120)

เหตุการณ์ตอนกลางเรื่อง ผู้เขียนเล่าประสบการณ์ของตนเองตอนที่มียศเป็นจ่าตำรวจ
มีเพื่อนที่ชื่อหนุมานิต ผู้ที่มีพฤติกรรมที่ตำรวจดี ๆ ไม่ควรเอาเยี่ยงอย่าง หนุมานิตเคยถูกภาคทัณฑ์
เพราะเมาสุราอาละวาด ขาดราชการ จนในที่สุดก็ถูกปลดออกจากราชการ และมีอาชีพใหม่
โดยขายขนมอยู่ในตลาด ต่อมาหนุมานิตเลิกดื่มเหล้าโดยเด็ดขาด ซึ่งไม่ใช่เกิดจากเพราะรู้สึก
สำนึกตัวหรือเพราะถูกปลดออกจากราชการ หรือมีโรคพยาธิเบียดเบียนแต่อย่างใด

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนปิดเรื่องแบบพลิกความคาดหมายของผู้อ่าน เพราะผู้เขียนคลี่คลาย
เรื่องในตอนจบบอกให้ผู้อ่านรู้ว่าสาเหตุที่หนุมานิตเลิกดื่มเหล้าโดยเด็ดขาดเป็นเพราะว่าเมียหนุมานิต
เริ่มดื่มเหล้าและกลายเป็นคนติดเหล้าจนมึนเมาแทน ซึ่งผู้เล่าเองตั้งคำถามว่า ทำไมถึงเป็นเช่นนั้น
พระเจ้าคงตอบคำถามนี้ได้เพียงองค์เดียวละกระมัง

เรื่อง กัลมกษัยภูมิ

เปิดเรื่องโดยการบรรยายถึงอาชีพช่างตัดผม ผู้เขียนแสดงความเห็นว่าช่างตัดผมน่าจะมี
พรสวรรค์ในด้านการแสดง เพราะไม่ว่าผู้ใช้บริการจะมาในลักษณะใด ช่างตัดผมจะพูดสนทนาไป
ได้ทุก ๆ เรื่อง ผู้เขียนเปิดเรื่องดังนี้

อาชีพตัดผมคืออาชีพคลาสสิก ถ้าข้าพเจ้าเป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือกำกับหนัง
ข้าพเจ้าจะต้องเลือกบุคคลประเภทนี้เป็นพระเอก และแน่นอนมันเหมาะสมสำหรับ
วายุร้าย ชูโรงด้วยช่างตัดผมส่วนมากมีพรสวรรค์ด้านการแสดงกรรมวิธีที่เขาปฏิบัติ
เป็นนิजीลีในชีวิตประจำวันสร้างอัจฉริยะในชีวิตเขาอย่างเงียบ ๆ แต่เสียอยู่น้อย

เดี๋ยวคือ คนพวกนี้ไม่รู้ว่าคุณมีความสามารถสูงส่งเพียงใด ไม่รู้เปล่าๆ ยังไม่พอ
แถมคุณถูกอาชีพ คุณถูกตัวเองว่าต่ำต้อยอีกด้วย

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : กัลบกชัยภูมิ : 112)

ตอนดำเนินเรื่องผู้เขียนเล่าถึงช่างตัดผมประจำที่จังหวัดชัยภูมิ โดยการบรรยายถึง
ลักษณะทางกายภาพของช่างตัดผม การบริการ และช่างตัดผมเล่าให้ผู้เขียนฟังถึงเรื่องช่างวาดรูป
คนหนึ่งมีความสามารถในการวาดภาพเหมือนมาก แต่ต่อมาเขาต้องเลิกวาดรูป เพราะเขาต้อง
สูญเสียบุตรชายที่รักของเขาไป เนื่องจากลูกชายเขาไปเห็นภาพที่ช่างภาพวาดเอาไว้ ได้แก่
ภาพหญิงสาวที่สวยงามดุจดั่งเทพธิดา และต่ำลงมาข้างล่างเป็นภาพศพที่กำลังนอนเปลือยขึ้นอีกมีหนอน
ไต่ยั้วเยี้ยเต็มตัว เป็นภาพที่ผู้วาดต้องการแสดงให้เห็นถึงความเป็นจริงแท้ของสังขารยามมีชีวิต
และยามตายไปแล้ว มันเป็นภาพที่เหมือนจริงมาก ลูกชายวัยสิบขวบของเขาไม่สามารถ
แยกแยะได้ออก เมื่อเห็นภาพถึงกับช็อคสิ้นสติและเสียชีวิตในเวลาต่อมา ช่างวาดรูปเสียใจมาก
จึงเลิกวาดรูปตั้งแต่วันนั้น เมื่อเล่าจบช่างตัดผมซึ่งรู้ว่าผู้เขียนเป็นช่างวาดรูปจึงแนะนำให้ผู้เขียน
เลิกวาดรูป เพราะถ้าหากวาดรูปต่อไปอาจจะเสียลูกชายไปเหมือนกับช่างวาดรูปที่ช่างตัดผมเล่า
ให้ฟัง และแนะนำให้ผู้เขียนไปเปิดร้านตัดผมในกรุงเทพฯ เป็นงานอดิเรกและบอกว่าการตั้งร้าน
ตัดผมจะเป็นงานอดิเรกที่ดีกว่าการวาดรูปมาก จากนั้นจึงเสนอตัวเองเป็นผู้จัดการร้านนั้น

ในตอนปิดเรื่อง ผู้เขียนปิดเรื่องแบบผู้อ่านคาดไม่ถึงคือ ผู้เขียนได้เปิดกิจการร้านตัดผมที่
กรุงเทพฯ โดยให้ช่างตัดผมเป็นผู้จัดการและเป็นหุ้นส่วนด้วยจริงๆ โดยทั้งท้ายเป็นปริศนาให้ผู้อ่าน
คิดดังนี้

ข้าพเจ้าเจียนและเขาก็คงง่วนอยู่กับการแต่งผมต่อไปจนเสร็จโดยไม่พูดไม่จา
เช่นกัน และอีกหนึ่งปีต่อมามีร้านตัดผมอันโอ่อ่าทันสมัยเปิดขึ้นแห่งหนึ่งที่ย่านกลาง
พระมหานคร กิจการรุ่งเรืองมีคนนิยมมากมีนายกัลบกคนนั้นเป็นผู้จัดการเป็นตัวชูโรง
และเป็นหุ้นส่วนของข้าพเจ้าหนึ่งในสาม แต่จนบัดนี้ข้าพเจ้ายังมองไม่เห็นเลยว่า
การตั้งร้านตัดผมจะเป็นงานอดิเรกที่ดีกว่าวาดรูปไปได้อย่างไรกัน

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : กัลบกชัยภูมิ : 130)

เรื่อง นิยายน้ำเมา

เปิดเรื่องโดยการกล่าวถึงเหตุการณ์ในวงเหล้าขณะที่ผู้เขียนและชายคนหนึ่งกำลังนั่งดื่มเหล้าเพื่อเข้าสู่เนื้อเรื่องดังนี้

พอเหล้าหมดไปเกือบสองก๊ก ชายคนนั้นก็เริ่มฝอย ที่ถูกที่จริงแล้วควรใช้คำว่าเขา "ถุย" จะตรงกว่า แต่ข้าพเจ้าเห็นว่ามันค่อนข้างระคายโสตท่านเกินไป เอาละฝอยก็ฝอย ถึงการครองชีพอันแร้นแค้นผิดเคืองเป็นปฐมบทก่อน ถัดมาก็เรื่องสภาร่างรัฐธรรมนูญควาย ตึกว่าว้าว ก้าวหน้าโดยการเรียนอยู่ที่ เอ ยู เอ สุพรรณ บุรณพิมพ์ กับทีวี และพอเหล้าก็ก ที่สองถูกสูบให้หายลงไปในกระเพาะอุจจาระของเขากับข้าพเจ้า เขาก็หันไปหาเรื่องที่นึกดื่ม ทุกคนชอบลงเอยคือผู้หญิง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : นิยายน้ำเมา : 285)

ตอนดำเนินเรื่องชายที่นั่งดื่มเหล้าอยู่กับผู้เขียนเริ่มเมา เขาจึงพูดคุยถึงเรื่องสังคมรอบตัวพร้อมทั้งกล่าวคำหยาบคาย เขาจะไม่พอใจสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวเขาทั้งหมด เขาแต่งเรื่องราวเล่าให้ผู้เขียนฟังว่า เขาเป็นเจ้าของร้านขายหนังสือแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ มีหนังสือขายทุกชนิด ทำให้เขามีงานล้นมือจึงจำเป็นต้องหาผู้ช่วยแบ่งเบาภาระ ซึ่งหายากมาก ผู้ที่จะทำงานนี้ได้ต้องเป็นคนมีความรู้ รักการอ่าน มีปฏิภาณไหวพริบ สามารถตอบคำถามลูกค้าได้ ในที่สุดเขาก็ได้นิสิตจุฬาฯ ที่มีคุณสมบัติตามต้องการเป็นผู้ช่วย ซึ่งความจริงนิสิตคนนั้นเข้ามาสนใจลูกสาวคนเดียวของเขาและรับงานเป็นผู้ช่วยไปด้วย ซึ่งเขาเองก็ตั้งใจที่จะมีทั้งลูกเขยและผู้ช่วยเป็นคนเดียวกัน ต่อมาไม่นานเขาเล่าด้วยความขมขื่นว่า นิสิตจุฬาคนนั้นพาเมียเขาหนีไปอยู่ด้วยกันพร้อมกับขโมยทรัพย์สินไปจนเกือบหมด เขาเล่าจบก็ร้องไห้สะอึกสะอื้นเหมือนเด็กๆ

ตอนปิดเรื่องผู้เขียนจบเรื่องแบบพลิกความคาดหมายของผู้อ่านว่า สัปดาห์ต่อมาผู้เขียนผ่านไปที่ยังสนามหลวง ได้เห็นชายชื่อกุหลาบที่เล่าเรื่องราวทั้งหมดให้เขาฟัง ยืนขายหนังสือเก่าๆ ที่กองกันอยู่ใต้ต้นมะขาม ผู้เขียนจึงรู้ว่าเป็นเพียงนักแสดงเรื่องตอนเมาเท่านั้น

เรื่อง เหล้า

เปิดเรื่อง โดยผู้เขียนบรรยายถึงความรู้สึกของตัวละครที่ชีวิตต้องล้มเหลวในทุกด้าน
เนื่องมาจากการดื่มเหล้า ดังนี้

ในชีวิตของลูกผู้ชายเรา อะไรคือความวิบัติสูญเสียที่ยิ่งใหญ่ที่สุด คำถามนี้ถ้าท่าน
เอ่ยกับข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะตอบได้เลยทันทีว่า...เหล้า... ย้ำกันอีกทีเหล้าทำให้ชีวิต
ของข้าพเจ้าวอดวายตายโหง ทำไมจึงยืนยันกันอย่างนี้เพราะว่าตรงนี้เอง คือ จุด
โคลแมกซ์ ของเรื่องทั้งหมดที่ข้าพเจ้ากำลังจะเล่าและท่านผู้อ่านกำลังจะฟังต่อไป
จากตรงนี้เอง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : เหล้า : 332)

ตอนดำเนินเรื่องตัวละครเริ่มเล่าประวัติชีวิตของตนเองว่า เริ่มดื่มเหล้ามาตั้งแต่อายุ
18 จนกระทั่งร่างกายทรุดโทรมมีโรคภัยไข้เจ็บอันเนื่องมาจากการดื่มเหล้า ชีวิตครอบครัวต้อง
ล้มเหลวในที่สุดก็เป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง ในด้านการทำงาน เขาทำงานผลิตพลาสติกจนถูกไล่ออกจาก
ราชการ เมื่อสูญเสียทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตก็ยิ่งทำตัวสับสนเลเทเมาจนกระทั่งพระภิกษุรูปหนึ่งชักชวน
ให้ไปบวชเป็นพระ เมื่อบวชเป็นพระแล้วเขาจึงสำนึกถึงความดีความชั่ว เมื่อสึกออกมาจึงพยายาม
ก่อร่างสร้างตัว โดยเช่าซื้อรถโกดังขนาดเล็กเพื่อรับจ้างส่งของ แต่ในที่สุดชีวิตของเขาก็ล้มเหลว
ก็เพราะเหล้าอีกครั้ง

ในตอนจบผู้เขียนปิดเรื่องแบบหักมุม โดยให้เขาหมดอนาคตเพราะเหล้าอีกครั้ง โดยให้
เขาไปรับจ้างส่งเหล้าต่างประเทศหนีภาษี และถูกตำรวจจับในที่สุด

เรื่อง ตีนกา

เปิดเรื่อง โดยผู้เขียนบรรยายถึงพฤติกรรมของตัวละครสองตัวที่ร่วมชะตากรรมเดียวกัน
มานั่งปรับทุกข์กันดังนี้

คนสองคนมองดูหน้ากัน แล้วก็ยิ้มให้กันอย่างเศร้า ๆ "เราจะทำอย่างไรดีคนหนึ่งถามขึ้นลอยๆ "จะทำอย่างไรดี" อีกคนหนึ่งลากเสียงสวนขึ้นมาในกังวานของมันนั้น แม้จะเยาะๆ แต่เต็มไปด้วยความอดิโรยท้อแท้ บอกให้รู้ถึงความท้อถอยตายอยากภายใน ซึ่งความจริงมันก็เป็นเช่นนั้นจริงๆ คนแรกสูงระหง ใบหน้ารูปไข่ศีรษะเล็ก เป็นง่อมถ่อ อายุประมาณสี่สิบ คนที่สองอ่อนกว่าคนแรกนิดหน่อย แต่ลำสันแข็งแรง ใบหน้าสี่เหลี่ยมกร้านกระด้าง หนวดที่ขลิบเป็นเส้นหนาเปราะริมฝีปากทำให้หน้านั้นเข้มเข้าจนดูเหมือนเป็นเครือชืดตลอดเวลา คนแรกชื่อ ก คนที่สองชื่อ ข

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ตีนกา : 11)

ตอนดำเนินเรื่องผู้เขียนบอกถึงปัญหาที่ตัวละครทั้งสองกำลังประสบคือพวกเขาไม่มีปัญหาหาเงินมาใช้หนี้บริษัทที่เขาหักยอกไป ในขณะที่เขาทั้งสองกำลังหมดอาลัยตายอยากในชีวิตอยู่นั้น มีเด็กคนหนึ่งเข้ามาทักทายและจ้องดูตีนกาของคนทั้งสองและทำนายว่าตีนกาแปลกประหลาดแบบนี้จะต้องได้รับโชคดี แต่ทั้งสองเห็นเป็นเรื่องขมขัน จนกระทั่งเด็กคนนั้นแนะนำให้เขาซื้อล็อตเตอรี่เสี่ยงโชค เขาตกลงยอมซื้อทุกๆ ที่มีเงินในกระเป๋าเพียงเล็กน้อย เมื่อถึงวันล็อตเตอรี่ออกปรากฏว่าเขาต้องพบกับความผิดหวังอีกเพราะเขาไม่ถูกรางวัลตามที่เด็กน้อยบอก

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนปิดเรื่องแบบพลิกความคาดหมายของผู้อ่านคือ เด็กน้อยคนที่แนะนำชายทั้งสองเป็นลูกทูดที่หายตัวไปและทำนุทดได้ประกาศให้เงินรางวัลสองหมื่นบาทสำหรับผู้พบตัวหนูน้อยคนนั้น ทั้งคู่จึง โชคดีได้รับเงินรางวัลไปใช้หนี้บริษัทสมดังคำทำนายเรื่องตีนกาของเด็กน้อย

เรื่อง เรื่องของคนเลว

เปิดเรื่อง โดยการบรรยายตัวละครหญิงตัวหนึ่งซึ่งจะทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในบริษัทที่ตนเองทำงานอยู่ดังนี้

ดิฉันเป็นหญิงเลว และเมื่อคนเลวเขียนเรื่อง เรื่องของมันจึงหนีไม่พ้นความเลว ดิฉันมีอายุย่าง 21 ปี ชื่อเสียงเรียงนามว่ากระไร ยี่สิบไหนนั้นไม่สำคัญ แต่ดิฉันยังเป็นสาวและสวยมาก ใตตรงนี้ต่างหากที่มันสำคัญ ทว่ามัน เป็นความสำคัญในทางที่เลว

เพราะว่าความสวยงามของสตรีเพศนี้ ย่อมเป็นผลดีเฉพาะผู้หญิงดีๆ เท่านั้น ในขณะที่
ตรงข้ามกับผู้หญิงเลวมันทำลายพวกเข้าไปอีก

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : เรื่องของคนเลว : 33)

ตอนดำเนินเรื่อง เป็นตอนที่ตัวละครหญิงคนนี้กำลังวางแผนฆ่าผู้อำนวยการของตน โดยใช้ยาพิษชื่อว่าตำมุด ผสมเครื่องดื่ม กว่าจะหล่นจะได้ยาพิษชนิดนี้มาหล่นต้องใช้ความสวสวายหล่น
แลกเอามา เมื่อได้ยาพิษมาแล้วหล่นจึงดำเนินการตามแผนที่วางไว้ หล่นใส่ตำมุดลงในกาแฟดำ
เครื่องดื่มที่ผู้อำนวยการดื่มเป็นประจำ ขณะที่รอคอยเวลาจะเอาเครื่องดื่มเข้าไปเสิร์ฟนั้นมีชายคน
แปลกหน้าคนหนึ่งเข้ามาขอพบผู้อำนวยการก่อนโดยบอกว่า เป็นตัวแทนของบริษัทหนึ่งมาติดต่อเรื่อง
งาน เมื่อชายคนนั้นเข้าไปพบผู้อำนวยการสักครู่ ชายคนนั้นก็กลับออกมาแล้วขอเครื่องดื่มแก้คอแห้ง
โดยไม่รอคำอนุญาตเขาคว่ากาแฟดำเย็นที่ผสมตำมุดที่หล่นเตรียมนำไปให้ผู้อำนวยการดื่มจนหมด
แล้วเดินออกไปท่ามกลางความตกตะลึงของหล่น

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนปิดเรื่องอย่างที่คุณอ่านคาดไม่ถึง คือชายคนนั้นเข้าไปพบผู้อำนวยการ
แล้วใช้มีดปลายแหลมจ้วงแทงผู้อำนวยการถึงแก่ความตายจากนั้นจึงออกมาดื่มเครื่องดื่มผสมตำมุด
แล้วเดินปะปนไปกับฝูงชน ต่อมาหนังสือพิมพ์ลงข่าวใหญ่และให้ความเห็นว่าฆาตกรใช้มีดฆ่าผู้ตาย
อย่างอุกอาจย่อมไม่ใช่ฆาตกรธรรมดา จะต้องเป็นนักสังหารอาชีพ และตัวละครหญิงที่คิดฆ่าเจ้านาย
ของตนแล้วมีผู้อื่นเข้ามาสังหารแทน ตั้งคำถามแก่ผู้อ่านว่า ตนเองเป็นคนดีหรือคนเลวกันแน่ที่ขำมือ
สังหารโดยไม่ได้ตั้งใจ

เรื่อง ศรีธัญญ์กลางท้องฟ้า

เปิดเรื่องโดยการบรรยายพฤติกรรมของตัวละครคือผู้เขียน และ พ.ต.ต. เริง รำเพย
ขณะอยู่บนเครื่องบินโดยสารจากดอนเมืองมุ่งสู่เชียงใหม่ ดังนี้

ในเครื่องบินที่เรานั่งมาเข้าวันนั้น มีคนโดยสารทรมานแถมเต็มทอนข้าพเจ้านั่งคู่
กับพันตำรวจตรี เริง รำเพย ตรงหัวเครื่องด้านซ้ายมือ ถัดไปข้างหลังอีก 2-3 ที่
แถวเดียว เจ๊กเก่าท่าทางมีเงินล้านนั่งคนเดียวถัดไปอีกจนเกือบสุดทางเห็นหนุ่มสาว

คู่หนึ่ง ซึ่งสงสัยว่าถ้าไม่ใช่คู่รักที่กำลังรักกันปานกลืน ก็คงจะเฟื่องแต่งงานใหม่ ๆ และ
ออกเดินทาง ไปดื่มน้ำผึ้งพระจันทร์แน่นอน ส่วนประดาเกี้ยวที่นั่งด้านขวามือนั้น นอกจาก
ฝรั่งหนุ่มในเครื่องแบบทหารบกอเมริกันคนหนึ่งนั่งดีหน้าทะเล้นอยู่เราพบแต่ความว่างเปล่า

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ศรีธัญชัยกลางท้องฟ้า : 42)

ตอนดำเนินเรื่องเมื่อเครื่องบินเซ็ดหัวเครื่อง ได้ขึ้นสู่ระดับสูงอย่างรวดเร็ว พ.ต.ต. เรือง
รำเพย เล่าเรื่องให้ผู้เขียนฟังว่า เมื่อตอนที่เขามียศเป็นร้อยเอกมีตำแหน่ง ประจำอยู่ที่สถานี
ตำรวจภูธร อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ วันหนึ่งขณะที่เขากำลังชุดดินเพื่อลงแปลงผักกาด เขา
มีความรู้สึกว่าจะอบไต้ฝนลงไปกระทบกับสิ่งของแข็งไต้พื้นดิน เมื่อสิ่งนั้นกระเด็นขึ้นมาปรากฏว่า มัน
เป็นแก้วสีเขียวรูปสี่เหลี่ยมเกาะเป็นรูปหลวงจีน เขาจึงนำมาร้อยใส่สายสร้อยคอเงินแขวนติดคอไว้
หลังจากเขาห้อยหลวงจีนติดคอไว้ไม่ถึงหนึ่งอาทิตย์ เขาก็รอดพ้นจากอุบัติเหตุที่ร้ายแรงถึงสองครั้ง
อย่างปาฏิหาริย์ ซึ่งเขาคิดว่าอำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติช่วยชีวิตเขาไว้ แต่ต่อมาเขาก็ปลด
รูปหลวงจีนออกจากคอ แล้วขว้างทิ้ง ทั้งนี้เพราะเขาไม่ต้องการของวิเศษ ที่บอกให้รู้อนาคต
บังคับอนาคต หรือห้ามอนาคตซึ่งจะทำให้เขาต้องกลายเป็นคนชั่วฉลาด เมื่อเขาเล่าจบเครื่องบิน
ก็ร่อนลงสู่จุดหมายปลายทางอย่างปลอดภัย ทั้งสองจึงแยกจากกัน

ตอนปิดเรื่อง ผู้เขียนปิดเรื่องแบบพลิกความคาดหมายของผู้อ่าน คือ หลังจากผู้เขียนและ
พ.ต.ต. เรือง รำเพย แยกจากกันไปแล้ว มาพบกันอีกครั้งหนึ่ง ผู้เขียนยังติดใจเรื่องปาฏิหาริย์ของ
รูปหลวงจีนแก้วสีเขียวอยู่นั่นอยู่ จึงพูดเรื่องนี้ขึ้นอีก พ.ต.ต. เรือง รำเพย จึงเปิดเผยว่าเรื่องที่เล่า
ให้ฟังครั้งนั้นเป็นเรื่องโกหกเพราะต้องการปลอบใจผู้เขียนที่กลัวตายเกินไปโดยไม่คิดว่าผู้เขียน
จะตกเป็นจริงเป็นจังเช่นนี้

เรื่อง สำนึก

เปิดเรื่อง โดยผู้เขียนเล่าเหตุการณ์ขณะที่เดินเข้าไปในบริษัทแห่งหนึ่งด้วยท่าทีที่ไม่สนใจ
ใครซึ่งการเปิดเรื่องเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านสนใจว่า ตัวละครเอกเป็นใคร มีอาชีพอะไร เป็นการปูทาง
เข้าสู่การดำเนินเรื่องดังนี้

ข้าพเจ้าถูกเรียกตัว เมื่อวันจันทร์ 1 มิถุนายน พุทธศักราช 2502 เวลา 14.00 น. ที่ห้องโถงตึกชั้นล่าง ยามว่างยักซ์สองคนกัมศิระ และเอ่ยคำสวัสดิ์แก่ข้าพเจ้า แต่เด็กหนุ่มแต่งกายสีนวลตา หน้าตาเหมือนกระเทยที่ยืนข้างๆ กลับมองข้าพเจ้าด้วยหางตา และเมื่อข้าพเจ้าเดินผ่านยามคู่นั้นไปโดยไม่รับการเคารพ ไม่พูดด้วย เขาก็ถึงหันหลังกลับ เฟ่งตามข้าพเจ้าด้วยท่าที่แบบนักเลงตะวันตกในภาพยนตร์อเมริกัน "ไอ้หนูนี้เห็นจะเฟื่องถูกส่งมาฝึกใหม่" ข้าพเจ้าคิด แต่ข้าพเจ้าก็เชื่อว่า หากกลับมาเขาคงไม่กลั่มองข้าพเจ้าอย่างนี้อีก เพราะยามสองคนนั้นคงกระซิบเขาเรียบร้อยว่าข้าพเจ้าคือใคร

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : สำนึก : 50)

ในตอนดำเนินเรื่องเป็นตอนที่ผู้เขียน ถูกนายเรียกตัวไปเพื่อมอบงานให้ไปฆ่าเหยื่อรายหนึ่ง เหยื่อรายนี้ชื่อ กานต์ กิจอนงค์ หลังจากรับทราบแผนการที่เขาต้องทำแล้ว เขาจึงเดินทางไปยังบ้านของเหยื่อในตอนดึก และดำเนินการตามแผนที่นายวางเอาไว้ให้ทุกประการ จนถึงเวลาที่เขาเข้าประชิดตัวเหยื่อพร้อมที่จะลงมือโดยเหยื่อไม่มีโอกาสต่อสู้

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนปิดเรื่อง แบบหักมุมคือ ในขณะที่เขาได้โอกาสฆ่าเหยื่อนั้น สายตาสวยงามไปพบบรรยากาศแต่งงานของกานต์กับเจ้าสาว ทำให้เขาชะงักเพราะจำได้ว่า เจ้าสาวที่นั่งหมอบรับน้ำสังข์คู่กับกานต์ในรูปภาพนี้ คือผู้หญิงคนเดียวกับที่เขาพบในห้องนายในวันที่เขาไปรับงาน เขาจึงถามกานต์ว่าเมียไปไหน กานต์ตอบเขาด้วยความเชื่อว่าเมียเขาไปเยี่ยมญาติที่ต่างจังหวัด ด้วยจิตสำนึกทำให้เขาฆ่ากานต์ไม่ลง เขาโยนปืนคืนให้กานต์แล้วเขาก็จากไป

เรื่อง วิรกรรมของมือปืน

เปิดเรื่องโดยผู้เขียนเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบนโรงพักโดยมีตำรวจกำลังนั่งสอบสวนผู้ต้องหาในคดีฆ่าคนตาย ดังนี้

ถ้าหากเรื่อง "วิรกรรมของมือปืน" เรื่องนี้เป็นละครเอาละเงินสมมุติให้เป็นละครจริง ๆ เสียเลยแล้วกัน ละครเรื่องนี้มีอยู่ไม่กี่ตัวละครก็มีอยู่เพียงสองคน

ใช้เวลาแสดงประมาณห้าถึงสิบนาทีจบเรื่องลงแบบนี้แล้ว ถ้ามันไม่คลาสสิกสูงลิ่วถึงสวรรค์เหมือนบทละครของเทเนซี วิลเลียมส์ ละก็ไม่ได้ดึงดูดลงกันมันจนรกแบบละครของมาตามบลองเช่กันไปเลยละ เรื่องจะเจ้าเสมอตัวเมินเถอะ อย่าคิดให้โง่ เปิดฉากเป็นฉากบนโรงพัก พระเอกคือร้อยตำรวจโท แต่งเครื่องแบบนั่งอยู่ที่โต๊ะทำงานในห้องสอบสวน ผู้ร้ายคือผู้ต้องหาในคดีฆ่าคนตาย นั่งอยู่บนเก้าอี้ตรงข้ามทั้งคู่ต่างนั่งนิ่งๆ ไม่กระตุกระตือ และจ้องมองลูกกะตากัน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : วิศวกรรมของมือปืน : 65)

ตอนดำเนินเรื่องเป็นตอนที่ร้อยตำรวจโททองคำ กำลังสอบสวนผู้ต้องหา ชื่อทองแดง มือปืนยิงกำนันทองขาวตาย ตำรวจกำลังทบทวนเหตุการณ์ ให้ทองแดงฟัง เพื่อให้รับสารภาพว่าทองแดง ถูกว่าจ้างให้ไปฆ่ากำนันทองขาว ในขณะที่บ้านกำนันทองขาวมีลิเกฉลองงานอยู่ ตอนนั้นกำนันทองขาวกำลังกล่าวปราศรัยขอบคุณแขกที่มาร่วมงานบนโรงลิเก ขณะนั้นมือปืนชื่อทองดี เล็งปืนมาที่กำนันทองขาวหมายจะฆ่าให้ตายเนื่องจากแค้นที่กำนันทองขาวโกงเงิน มือปืนทองแดงจึงฆ่ามือปืนทองดีตายก่อน แล้วจึงหันกระบองปืนมาฆ่ากำนันทองขาวตายอีกคน ตำรวจทองคำจึงตั้งข้อสงสัยว่าทำไมทองแดงจึงฆ่าทองดี

ตอนปิดเรื่องทองแดงไขปริศนาว่า ทองแดงไม่รู้ว่าทองดีตั้งใจยิงกำนันขาวด้วยความเจ็บแค้นในเรื่องส่วนตัว ทองแดงคิดว่าทองดีเป็นมือปืนรับจ้างเช่นเดียวกับตน ทองแดง จึงฆ่าทองดีเสียก่อน เพราะทองแดงคงทรมานชีวิตอยู่ไม่ได้ หากต่อมาในวันหน้า จะมีคนพูดถึงว่ามือปืนทองดีมีฝีมือเท่าหรือเหนือกว่ามือปืนทองแดง

เรื่อง น้ำใจ

เปิดเรื่องโดยผู้เขียนซึ่งใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "ข้าพเจ้า" ได้เล่าเหตุการณ์การสนทนาระหว่างเขากับมือปืนที่ชื่อ ชอ ชัยภูมิ ดังนี้

เพราะอาชีพที่อยู่กึ่งกลางระหว่างตำรวจและผู้ร้าย ข้าพเจ้าจึงเป็นมิตรสนิทกับบุคคลสองประเภทนี้ ในเวลาเดียวกันพร้อมๆ กัน ทั้งนี้รวมไปถึงอำเภอย้ายการศาล

และเรือนจำ ซึ่งประกอบขึ้นเป็นขบวนการยุติธรรมอันมหัศจรรย์ไกรด้วย คือใคร
 อาชีพอะไร อ้อ อย่าไปรู้เลยมันไม่สำคัญจำเป็นต่อเรื่องที่ท่านกำลังฟังอยู่นี้หรือ
 บ่ายสามโมงเย็นวันนั้น ซอมาหาข้าพเจ้าที่สำนักงานเขาไถลแหมอยู่ อยู่จนเย็น ซอ
 ชัยภูมิลังกัตอยู่ในคณะเกล็ดมังกรเขาเป็นมือปืนชั้นเยี่ยมยอดคนหนึ่ง ในจำนวนไม่กี่คน
 ของคณะนั้นขณะนั้นเมืองไทย ยังมีตมในยุคของอานาฬาก่อนการปฏิวัติ คณะเกล็ดมังกร
 จึงเป็นที่ครั่นคร้าม เขามีส่วนรวมผลักดันให้เกล็ดมังกรกลายเป็นแก๊งโจรชั้นแนวหน้า

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : น้ำใจ : 70)

ตอนดำเนินเรื่องในตอนหนึ่งระหว่างการสนทนาผู้เล่าถามซอว่า ในตลอดชีวิตนี้ซอเคยทำ
 ความดีอะไรบ้าง ซอจึงเล่าเรื่องเกี่ยวกับความดีของเขาว่า ครั้งหนึ่งเขาเคยทำงานพลาดจึงถูก
 ส่งตัวไปอยู่ที่เชียงใหม่ สถานที่ที่ไปกบดานคือ โรงแรมชั้นหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ ผู้จัดการของ
 โรงแรมก็คือนั่งในคณะเกล็ดมังกรสาขาคหณู ผู้จัดการโรงแรมนี้มีคู่หมั้นสาวสวย ทำหน้าที่
 เป็นผู้ช่วยผู้จัดการโรงแรมและเป็นหนึ่งในคณะเกล็ดมังกรเช่นกัน ไม่นานซอกับทั้งสองก็สนิทสนมกัน
 และด้วยซอเป็นบุคคลชั้น "คิงส์" ของเกล็ดมังกร คู่หมั้นของผู้จัดการให้ความรักความศรัทธาเขา
 ยิ่งกว่าคู่หมั้นของตนเอง ซึ่งซอเองก็รู้อยู่เต็มอก วันหนึ่งขณะที่ทั้งสามกำลังนั่งพูดคุยสนทนากันอยู่
 ซอเห็นประกายความผิดหวังจากสายตาของผู้จัดการโรงแรมที่เห็นคู่หมั้นสาวแสดงออกอย่างโจ่งแจ้ง
 ว่ามีความรู้สึกอย่างไรกับซอ ซอจึงเล่าเรื่องโกหกเรื่องหนึ่งที่เขาคิดว่าจะทำให้หล่อนเปลี่ยนใจจากเขา
 กลับไปรักคู่หมั้นเหมือนเดิม เรื่องที่เขาเล่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรักของเขากับผู้หญิงที่ชื่อสายฝน
 เขาเล่าถึงความเห็นแก่ตัวของเขาที่วางแผนให้สายฝนออกไปเป็นก้นดักเพื่อตายแทนเขา เมื่อเขา
 เล่าจบ หล่อนเห็นเขาเป็นคนชั่วทันที หล่อนวิ่งหนีเข้าไปในโรงแรม ผู้จัดการรู้จุดประสงค์ที่เขาเล่า
 และกล่าวขอบคุณเขา

ตอนปิดเรื่องผู้เขียนปิดเรื่องแบบหักมุม โดยซอเล่าเรื่องต่อว่า หลังจากเขาภูมิใจในการ
 ทำความดีของเขาได้ไม่นาน คือนั้นตำรวจได้ปิดล้อมโรงแรมเพื่อจับกุมเขา เนื่องจากคู่หมั้นของ
 ผู้จัดการโรงแรมที่แอบหลงรักเขาอย่างสุดซึ้งและผิดหวังในตัวเขาได้โทรศัพท์ไปแจ้งตำรวจ

4. โครงเรื่องที่เปิดเรื่องโดยบทสนทนา มีจุดขัดแย้งของตัวละครและปิดเรื่องแบบหักมุม มี 2 เรื่องคือ เรื่องพรายคำลืมสูตร และเรื่องญาติของพ่อ และยังมีอีกหนึ่งเรื่องที่เปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา มีจุดขัดแย้งของตัวละครชัดเจน และจบแบบให้คิดแก่ผู้อ่าน ได้แก่ เรื่องค่าคน นอกจากนี้ยังมีอีกหนึ่งเรื่องที่เปิดเรื่องลักษณะเดียวกัน แต่ปิดเรื่องแบบธรรมดาได้แก่ เรื่องฝรั่ง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เรื่อง พรายคำลืมสูตร

เปิดเรื่อง โดยการใช้นิทานระหว่างผู้เขียนกับคำ อ่อนบิต นักย่องเบา เพื่อเกริ่นนำไปสู่เนื้อเรื่องดังนี้

เย็นวันนั้น ข้าพเจ้าพบกับคำ อ่อนบิต โดยบังเอิญ ... "เป็นไง หายหน้าหายตาไปไหนมาไม่ได้พบกันตั้งนานหลายปีติดๆ เชียว" "ก็เมืองนอกอีกแหละครับ" "เพิ่งกลับเมื่อวานขึ้นนี้เอง คราวนี้ผมไปอยู่นานหน่อย ว่าเสียตั้งห้าปีเต็มเหี้ยม" "แม่ไว้วัยไม่รู้เรื่องจริงๆ หนังสือพิมพ์ก็ไม่เห็นลงข่าว เลยทำเอานึกว่าจะตายจากกันไปแล้ว และอีกนั่นนั่นเรื่องอะไรกันอีกแหละ" "มันหาว่าผมพยายาม ทั้งๆ ที่ควรเรียกว่าเป็นความบังเอิญบวกกับความช่วยมากกว่า" เขาตอบอย่างไม่อึ้งซังขอบ ยิ้มยังคงพรายใบหน้าเช่นเดิม "และเพราะไอ้ความบังเอิญนี่แหละครับ พรรคพวกตลอด จนหนังสือพิมพ์ถึงไม่รู้ว่าคุณไปอยู่เมืองนอกมา แต่นับว่าดีไปอย่าง มันไม่เกรี้ยวกราว คุณปรกติคงรู้จักใจแล้วสิว่าผมนี่ เป็นคนรักสันโดษ ผักเฝือกในความสงบเงียบเพียงใด?"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : พรายคำลืมสูตร : 362)

ตอนดำเนินเรื่องคำ อ่อนบิตเล่าเหตุการณ์ที่ทำให้เขาติดคุกว่า ความจริงเป็นความบังเอิญบวกกับคราวเคราะห์ของเขามากกว่า สาเหตุเพราะเขาทำผิดสูตรที่เขาเคยกระทำ คือเมื่อคำ อ่อนบิตออกปฏิบัติการ นักย่องเบาจะมีสูตรคือ เขาจะไม่ทำร้ายเจ้าทรัพย์โดยเด็ดขาด แต่ครั้งล่าสุดนี้เขาไปปฏิบัติงานในบ้านข้าราชการสูงอายุคนหนึ่ง ซึ่งความจริงเขาเพียงต้องการเงินที่ข้าราชการบำนาญคนนั้นไปเบิกมาและเงินค่าเช่าตึกเป็นจำนวนหลายพันบาท ขณะที่เขากำลังจัดงะ

ตู้เซฟอยู่นั้น ข้าราชการบำนาญรู้สึกตัวตื่น ทั้งคู่ต่อสู้กัน เขาแผลงทำร้ายข้าราชการบำนาญผู้นั้นและ
ข้าราชการก็ใช้ปืนยิงท้องน้อยของเขาทำให้หมดสติไป

ผู้เขียนเปิดเรื่องแบบ พลิกความคาดหมายของผู้อ่านคือ ตำ อ่อนบิตถูกส่งโรงพยาบาล
เพื่อรักษาตัวในขณะที่เขากำลังจะหนีออกจากโรงพยาบาล เขาเดินสวนกับรถเข็นคนป่วย คนป่วย
ผู้นั้นก็ได้ตะโกนบอกตำรวจให้จับเขา เขาจึงต้องติดคุก เพราะผู้ป่วยในรถเข็นก็คือข้าราชการ
บำนาญผู้นั้นนั่นเอง

เรื่อง ญาติของพ่อ

เปิดเรื่อง โดยยืมบทสนทนาของตัวละครพ่อกับลูกเป็นบทสนทนาที่ทำให้ผู้อ่านสนใจใคร่รู้
ว่าเหตุการณ์ต่อไปจะเป็นเช่นไร ผู้เขียนเปิดเรื่องดังนี้

เมื่ออายุได้เจ็ด-แปดขวบ ข้าพเจ้าเคยเข้าไปเกาะขาพ่อแล้วถามว่า "พ่อ แม่
ของผมอยู่ไหน ผมมีแม่เหมือนคนอื่นๆ หรือเปล่า ผมอยากเห็นแม่" แก้วเหล้าใน
มือขวาของพ่อชะงักค้างกลางอากาศ เห็นได้ชัดว่าพ่อกำลังนั่งตกตะลึงตัวแข็งทื่อ เป็น
เวลานานพ่อจึงตอบออกมา น้ำเสียงแตกพร่า และแทบโหยเหมือนคนแก่อายุสักร้อยปี
"เจ้ามีแม่แน่นอนลูกเอ๋ย แต่แม่ของเจ้าตายไปแล้ว ขณะนี้แม่เจ้ากำลังมีความสุขอยู่
ณ ที่ใดที่หนึ่ง ไกลแสนไกล โฟ้น ทว่าแม่ของเจ้าก็คงส่งความรัก ความหวังดีมาให้พ่อ
และเจ้าเสมอ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ญาติของพ่อ : 201)

ตอนดำเนินเรื่อง ตัวละครเอกที่เป็นลูกคือ ตัวผู้เล่าเอง ได้รู้ถึงความจริงว่าแม่ไม่ได้
ตายจากไปอย่างที่พ่อเล่าให้ฟัง แต่แม่หนีตามหนุ่มนักดนตรีข้างบ้านไป พ่อจึงไม่ยอมมีภรรยาใหม่
พ่ออบรมเลี้ยงดูผู้เล่า จนกระทั่งเป็นหนุ่ม พ่อกับผู้เล่ามีความรักและผูกพันต่อกันเป็นอย่างมาก
พ่อทำหน้าที่เป็นทั้งพ่อ ทั้งแม่ และทั้งเพื่อน อบรมเลี้ยงดูจนกระทั่งผู้เล่า เรียนจบปริญญาตรี และ
ได้ทุนจากสถานทูตสหรัฐอเมริกาไปศึกษาต่อที่ M.I.T. เป็นเวลาถึงห้าปี ในช่วงนั้นเอง พ่อเป็น
โรคหัวใจวาย ตายกะทันหัน ผู้เล่าเสียใจมาก หลังจากจัดการฌาปนกิจศพพ่อแล้วจึงไปขอ

สละสิทธิ์การเรียนต่อ เพราะรู้ว่าคงเรียนไม่สำเร็จ ความสูญเสียคราวนี้ทำลายจิตใจ และความหวังหมดสิ้น ผู้เล่าจึงเปลี่ยนเป้าหมายไปทำงาน ที่จังหวัดนครราชสีมา วันเดินทางนั้น เป็นวันที่พ่อของเขาตายได้ สี่เดือนพอดี ขณะที่เขาจะขึ้นรถโดยสาร พ่อปรากฏตัวให้เห็น และพยักหน้าเรียกผู้เล่าเข้าไปหา ผู้เล่าดีใจ และตื่นเต้น จนกระทั่งเป็นลมผาดลง มารู้ตัวอีกที ที่โรงพยาบาล

ในตอนปิดเรื่องแบบพลิกความคาดหมายของผู้อ่าน คือ เมื่อผู้เล่าออกจากโรงพยาบาล และได้อ่านหนังสือพิมพ์ลงข่าวว่ารถโดยสารที่ผู้เล่าจะโดยสาร ไปจังหวัดนครราชสีมาเกิดอุบัติเหตุ พลิกคว่ำ ผู้โดยสารตายหมดทั้งคันรถ และผู้เล่าปิดเรื่องในตอนท้ายว่า

"ผู้เป็นลูกได้รับความกระจำงแจ้งว่าที่พ่อเขาปรากฏกายให้เห็นนั้น เป็นเพราะมา ช่วยให้เขารอดพ้นจากอุบัติเหตุ มาคอยป้องกันให้เขาได้รับความปลอดภัย"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ญาติของพ่อ : 215)

เรื่อง คำคน

เปิดเรื่อง โดยเริ่มต้นด้วยบทสนทนาระหว่างเจ้านายกับลูกน้อง เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความสงสัยอยากติดตามต่อไปว่าเนื้อเรื่องต่อไปจะเป็นอย่างไร โดยผู้เขียนเริ่มต้นบทสนทนาดังนี้

"จำวิเวก" ท่านนายพลเรียกข้าพเจ้า "พรงนี้ว่างไหม" พรงนี้เป็นวันหยุดราชการ คือวันเสาร์ ข้าพเจ้ามีนัดไว้กับเมียเรียบร้อยแล้วแต่ปากบอกไปว่า "ว่างครับท่าน มีธุระอะไรจะใช้กระผมหรือครับ" "ตอนเช้าอยากให้จำไปช่วยงานที่บ้านหน่อย พรงนี้เป็นวันเกิดเจ้าลูกชาย ฉันตั้งใจจะเลี้ยงพระ และกินข้าวกลางวันกันเล็กๆ น้อยๆ ในระหว่างเครือญาติ"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : คำคน : 5)

เรื่องดำเนินไปโดยลูกน้องคือ จำวิเวก เดินทางไปถึงบ้านของเจ้านายตั้งแต่เช้า เพื่อช่วยขับรถและยกสัมภาระข้าวของพร้อมทั้งรับเจ้านายและลูกชาย อายุ 12 ขวบ ไปวัดเพื่อทำบุญ

วันเกิดของลูกชายคนเดียว เมื่อกลับถึงบ้าน ญาติพี่น้องมากมายมอมของขวัญให้กับลูกชายนายพล ตอนแรกเด็กชายรู้สึกเพลิดเพลินกับของขวัญ แต่ต่อมาก็เกิดความเบื่อหน่าย จ่าวิเวกเป็นผู้สังเกต เห็น จ่าวิเวกเดินเลี้ยวไปยังสวนหลังบ้านของนายพล เขาพบกับคนทำสวนซึ่งปลูกกระต๊อบอยู่ในที่ของนายพล และคอยดูแลในฐานะบ่าวภายในบ้าน ชายคนทำสวนมีลูกชายวัยเดียวกับลูกชายนายพล และวันนี้ ก็เป็นวันเกิดของแกเช่นกัน เด็กชายได้ข้าวโพดคั่วเป็นของขวัญวันเกิดซึ่งเป็นของขวัญที่เด็กชายปลื้มเป็นอย่างมาก ไม่นานลูกชายนายพลเข้ามาสมทบและกินข้าวโพดคั่วด้วยกันอย่างเอร็ดอร่อย เมื่อคุณหญิงภรรยานายพลมาพบเข้าก็เกิดความไม่พอใจที่เห็นลูกบ่าวมาตีเสมอลูกเจ้านาย จึงออกปากไล่ออกไปจากบ้านทั้งครอบครัว ด้วยความเจียมตัวคนสวนจึงต้องพาครอบครัวออกจากบ้านนายพล

ผู้เขียนปิดเรื่อง โดยบรรยายความรู้สึกรู้สึกสะเทือนใจของจ่าวิเวก ที่ภรรยานายพลถือตัวว่าตนเองมีฐานะที่สูงกว่าและแบ่งแยกชนชั้นและดูถูกคนจน ทั้งๆ ที่ตนเองพื้นเพเดิมก็เป็นเพียงแม่ค้าที่ยากจนมาก่อน แต่โชคก็มีวาสนาได้มาเป็นเมียนายพลกลับล้มตัว ดังตัวอย่าง

มีความรู้สึกอย่างหนึ่งแทบแปลบเข้าหัวใจข้าพเจ้า ความจริงเด็ก ๆ นั้น มันน่ารัก มันซื่อมันสะอาด มันบริสุทธิ์ไร้เดียงสาเหมือน ๆ กันหมด ไม่ว่าลูกคนรวยหรือลูกคนจน ไม่ว่าลูกผู้ดี หรือไพร่ แต่ไอ้ผู้ใหญ่ต่างหากที่ไปขีดคั่นแบ่งแยกเด็ก ไปป้ายสีดำเข้าไว้ในดวงใจของเด็ก โดยไม่รู้ว่าความโง่เง่าของตนนั้นจะยังผลสะท้อนอย่างใหญ่หลวงให้แก่เด็กเพียงใด เมื่อต่างเติบโตขึ้น ผู้ใหญ่ที่โง่เง่าอย่างเช่นภรรยานายพลเมื่อยี่สิบกว่าปีก่อน ไนน์คือมันแม่ค้าอ้อยควั่นอยู่หน้าโรงหนัง แต่บังเอิญความสวยงามบวกกับ คำว่า โชคชะตาบันดาลและผลักดันให้กลายเป็นคุณหญิงภายหลัง แต่ข้าพเจ้าคิดว่าผู้ที่เสียใจที่สุดในเรื่องนี้ก็คือตัวท่านนายพลเอง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : คำคน : 10)

เรื่อง ฝรั่ง

ผู้เขียนเปิดเรื่อง โดยการสนทนาระหว่างลูกน้อง กับเจ้านายเกี่ยวกับคำสั่งให้ลูกน้องขับรถไปส่งตัวละครตัวหนึ่งซึ่งเป็นฝรั่ง เพื่อเป็นการนำเข้าสู่เรื่องราวที่ผู้เขียนมีทัศนคติต่อชาว

ต่างชาติโดยผ่านหมู่บ้านที่เป็นผู้เล่าเรื่องตั้งข้อความตอนเปิดเรื่องว่า

"หมู่บ้าน" เจ้านายเรียกข้าพเจ้า "ช่วยเอารถออกแล้วพามิสเตอร์เบ็น เบอร์น
ผู้นี้ไปส่งบ้านที่พระโขนงด้วย" "ครับผม" ข้าพเจ้ารับบัญชา พร้อมกับขีดเท้าทำความ
เคารพทำตรง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ฝรั่ง : 348)

ตอนดำเนินเรื่องเริ่มด้วย การพูดคุยสนทนาระหว่างคนขับรถหรือหมู่บ้านกับชาว
ต่างประเทศ โดยชาวต่างประเทศพูดถึงความรู้สึกที่ดีของตนที่มีต่อคนไทยเกี่ยวกับความมีน้ำใจ
ความมีคุณธรรมคำพูดของเขาแสดงเจตนาดีต่อคนไทย และเมืองไทย แต่ในวันรุ่งขึ้น มิสเตอร์
เบอร์นผู้นี้ถูกจับกุมพร้อมกับเอโรอื่นในครอบครองของมิสเตอร์เบอร์น หมู่บ้านยังเล่าถึงเรื่องราว
ของ อีโชนก เพื่อนักเรียนสมัยเด็กว่า อีโชนกมีความสามารถในการเรียนภาษาอังกฤษ จึงทำ
งานเป็นไกด์ จากนั้นทำงานโรงแรม แล้วลาออกมาทำงานบริษัทแห่งหนึ่ง มีแฟนเป็นฝรั่ง บังเอิญ
อีโชนกได้พบกับหมู่บ้าน หลังจากหักทลายกันแล้ว และได้แนะนำให้เขารู้จักกับแฟนฝรั่งของหล่อนว่า
เป็นชาวออสเตรเลียเป็นเศรษฐีเมืองเพชร จะแต่งงานกันเร็วๆ นี้

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนให้หมู่บ้านจำได้ว่าฝรั่งแฟนอีโชนกแท้จริงมันคือ พระเอกหนังโป๊
ที่ผู้เขียนแอบไปดูที่บ้านเพื่อนมาเมื่อคืนนี้

5. โครงเรื่องที่เปิดเรื่องโดยการบรรยายหรือพรรณนา มีจุดขัดแย้งของเรื่องพัฒนาไป
จนถึงจุดสุดท้าย และปิดเรื่องแบบให้คติข้อคิดแก่ผู้อ่านมีทั้งหมดจำนวน 9 เรื่อง ได้แก่ เรื่องไอ้ยัก
ราคะ นิทานตำรวจ คนชั้นคิงส์ ภูพิช ในกรุงกับไกลกรุง สักเท่าใดที่คนเราต้องการกอบโกย
ชบา คนนากลัว นอกจากนี้ยังมีโครงเรื่องที่เปิดแบบลักษณะเดียวกันแต่ปิดเรื่องแบบทิ้งท้ายให้
ผู้อ่านคิดว่าเหตุการณ์ต่อไปจะเป็นอย่างไร คือ ไม่จบโดยเด็ดขาดมี 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง
เด็กอาถรรพณ์ เทพธิดามืด หิน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เรื่อง ไอ้ฮัก

เรื่องนี้เปิดเรื่อง โดยการบรรยายเหตุการณ์ที่ผู้เขียนและเพื่อนๆ ตั้งวงดื่มเหล้ากัน บังเอิญมีสุนัขตัวอื่นเดินผ่านกลุ่มผู้เขียนไป เพื่อนคนหนึ่งในกลุ่ม จึงเล่าเรื่องสุนัขตัวหนึ่งชื่อ "ไอ้ฮัก" ซึ่งเป็นสุนัขที่มีความจงรักภักดีต่อเจ้าของเป็นอย่างมาก เป็นการบรรยายนำเข้าสู่ เนื้อเรื่องคือเรื่องราวของ "ไอ้ฮัก" ดังตัวอย่างตอนเปิดเรื่องดังนี้

เย็นวันนั้น เราตั้งวงดื่มเหล้ากันอยู่ที่ร้านอันโอ่อ่าแห่งหนึ่งที่แถวถนนเกษร พอ แหม่โขงหมดไปได้สามกะแป้ กำลังจะสั่งกะแป้ที่สี่ เราก็เห็นหมาตัวหนึ่งเดินตรงเข้ามา ยังโตะที่เรา นั่งอยู่ จะมาจากไหน มาได้อย่างไร เราไม่ทราบไม่สังเกต มันเป็นหมา พันธุ์ทางตัวผู้ สีขาว พ.ต.อ.กรรณต์ กรเทวดา ตบหัวมันเบาๆ อย่างเอ็นดู มันทำหูหลุ่ และกระดิกหางทันที เมื่อโชลกกันเสียจนข้าปอดดีแล้ว พ.ต.อ.กรรณต์ ก็หัวร่อออกมา ลอยๆ พร้อมกับพูดว่า "พับผ่า เห็นไอ้หมาตัวนั้นแล้ว ผมนึกถึงไอ้ฮัก" เราพากันถาม ถึงชื่อที่เขาเอ่ยออกมา เขาตอบว่า "มันเป็นหมาตัวผู้ตัวหนึ่งอยู่ทางภาคเหนือ" เรา จึงชักต่อไปว่า หมาที่มันามว่า ไอ้ฮักมีความสำคัญอย่างไร และข้างล่างนี้คือเรื่องราวที่ เขาเล่า

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ไอ้ฮัก : 41)

ส่วนการดำเนินเรื่อง โดยกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของ ไอ้ฮักตั้งแต่เกิดจนตายว่า ไอ้ฮักเป็นสุนัขที่พ่อเลี้ยงเมืองใจเลี้ยงไว้ มันเกิดใต้ถุนบ้านเป็นสุนัขพันธุ์ไทยแท้ มันเกิดมาในขณะที่พ่อเลี้ยงเมืองใจประสบกับภาวะล้มละลาย ต่อมาเปลี่ยนอาชีพมาทำสวนส้ม จึงมีชีวิตที่ดีขึ้น และมีฐานะมั่นคงระดับเศรษฐีของเมืองน่าน ไอ้ฮักเคยช่วยชีวิตพ่อเลี้ยงเมืองใจไว้หลายครั้ง ทำให้พ่อเลี้ยงเมืองใจรักไอ้ฮักมาก เวลาผ่านมา 13 ปี ไอ้ฮักเริ่มแก่ชรา พ่อเลี้ยงก็ยังดูแลเอาใจใส่ เพราะถือว่าเป็นผู้นำโชคมาหาให้ โดยพ่อเลี้ยงว่าจ้าง ไอ้ล้าวมาเป็นพี่เลี้ยงดูแลอย่างดี แต่ ไอ้ล้าวอิจฉาไอ้ฮัก หาทางกลั่นแกล้งตลอดเวลา จนกระทั่งครั้งหนึ่งพ่อเลี้ยงไม่อยู่บ้าน ไอ้ล้าวถือโอกาสพาไอ้ฮักไปทรมานให้อดข้าวอดน้ำอยู่ที่เชิงเขาเป็นเวลาหลายวัน พ่อเลี้ยงเมืองใจนำคนออกตามหา เมื่อพบแล้วนำไอ้ฮักมารักษาจนปลอดภัย และลงโทษไอ้ล้าวโดยวิธีเดียวกับที่ไอ้ล้าว

ทรมานไอ้ฮัก ต่อมาไอ้ลาวหนีจากที่กักขังได้ โดยไม่ทราบว่าใครช่วยเหลือ อีก 10 เดือนต่อมา ไอ้ฮักก็ตายด้วยความชรา

ตอนจบของเรื่องนี้ผู้เล่าได้เปิดเผยว่าพ่อเลี้ยงรู้ตัวคนที่ปล่อยให้อี้ลาวหนีไปว่าที่แท้คือ ไอ้ฮักนั่นเอง เพราะทุกปีของวันที่ไอ้ฮักตายจะมีดอกไม้สดมาวางไว้ที่หลุมศพของไอ้ฮัก ผู้นำดอกไม้มาคารวะเพื่อรำลึกถึงความดีของไอ้ฮักก็จะเป็นใครไปไม่ได้นอกจากไอ้ลาวเพียงคนเดียว ในตอนปิดเรื่องผู้เล่าสรุปโดยให้ข้อคิดเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ของสุนัขตัวนี้

พวกคุณที่นั่งอยู่ที่นี่ อาจจะข้องใจเหมือนกันว่าไอ้ฮักเป็นผู้ช่วยเหลือ ไอ้ลาวจริงหรือ แต่อย่าสงสัยไปอีกเลยครับ หมายความว่านอกจากมันซื่อสัตย์ยอมตายแทนคนเลี้ยงดูมันได้ทุกเวลาแล้ว มันยังมีคุณสมบัติประเสริฐยิ่งติดตัวอยู่อีกอย่างคือ มันไม่เคยโกรธแค้น ผูกใจเจ็บ อาฆาตพยาบาทคนเลี้ยงดูมันเลยแม้ผู้เลี้ยงดูมันนั้นจะฆ่ามัน ไปกับมือก็ตาม

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ไอ้ฮัก : 59)

เรื่อง รากะ

เปิดเรื่อง โดยการบรรยายถึงประสบการณ์ของผู้เขียนในขณะที่ย้ายไปรักษาการตำแหน่ง หัวหน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

ร้อยตำรวจโทแปลง เปลี่ยนองค์ หัวหน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เกิดเป็นบ้าถูกห้ามส่งเข้าโรงพยาบาลสวนปรุง โดยปัจจุบันทันด่วน ท่านผู้กำกับการจึงสั่งข้าพเจ้าไปรักษาการแทนในตำแหน่งเขาชั่วคราวจนกว่าจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : รากะ : 316)

ในตอนดำเนินเรื่องผู้เขียนออกเดินทางไปรักษาการแทนหัวหน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอหางดง ได้ไปพักที่บ้านหลวงซึ่งเป็นบ้านพักของ ร.ต.ท.แปลงอดีตหัวหน้าสถานีตำรวจแห่งนี้ ที่ถูกส่งไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลประสาทเนื่องจากเกิดอาการคุ้มคลั่ง ขณะที่ชาวบ้านต่างวิพากษ์วิจารณ์

การเป็นน้ำของเขาไปในทางที่ดีและไม่ดี แต่นายแพทย์ผู้ทำการรักษายังตอบไม่ได้ว่าเป็นเพราะเหตุใด ต้องขอเวลาตรวจวินิจฉัยดูก่อน ที่บ้านพักของ ร.ต.ท.แปลงนั้นลูกเมียเดินทางไปรักษาพยาบาลเขากันหมด เหลือเพียงแม่ของร.ต.ท.แปลงซึ่งแก่ชราแล้ว หลังจากผู้เขียนลงชื่อรับมอบหน้าที่แล้วจึงมายังบ้านเพื่อพักผ่อน ผู้เขียนก็ได้รู้จักกับคุณยายปราง มารดาของ ร.ต.ท.แปลง ได้พูดคุยทำความรู้จักกันแล้ว ผู้เขียนจึงอนุญาตไปอาบน้ำชำระกาย และออกไปเดินเล่นที่ตลาด เมื่อเขากลับมาในตอนดึกเขาต้องตกใจเพราะยายปรางแต่งตัวสวยงาม หูตาแพรวพราว เชิญชวนผู้เขียนขึ้นบ้านด้วยกิริยาของสาวน้อย

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนพอจะได้เห็นว่าเหตุใด ร.ต.ท.แปลงจึงเป็นบ้า ผู้เขียนเข้าใจถึงความกลัดกลุ้ม ความทุกข์ทรมาน ความเศร้าโศกเสียใจ ความอับอายขายหน้าซึ่งร.ต.ท.แปลงไม่มีทางออกที่จะระบายกับใครได้เมื่อไม่มีทางแก้ไขได้ในที่สุดเขาก็กลายเป็นคนวิกลจริต ทั้งนี้เพราะเขามีความกตัญญูต่อแม่

ตอนปิดเรื่องผู้เขียนฝากข้อคิดแก่ผู้อ่านเกี่ยวกับกิเลสตัณหาของมนุษย์ว่าเมื่ออยู่ในวัยชราเหตุใดคนเราจึงยังมีกิเลสตัณหาและกระทำในสิ่งที่ไม่ดีศีลธรรมดังนี้

ข้าพเจ้าบังเกิดความชิงชังธรรมชาติขึ้นมาอย่างจับจิตจับใจทันที ธรรมชาติสร้างความเป็นหนุ่มเป็นสาวให้แก่คนเราพร้อมๆ กับตัวตัณหาหาคะ แต่พอเราอายุมากๆ เข้าแทนที่ไอ้ตัณหาหาคะนั้นมันจะมอดดับหรือพลอยแก่เผ่าตามวัยไปด้วย ธรรมชาติกลับจงใจสร้างให้มันเพิ่มพูนมากขึ้นอีกแข็งแกร่งขึ้นอีกและทรงพลังในทางชั่วช้าเลวทรามยิ่งๆ ขึ้นไปอีก ท่านผู้อ่านที่รัก ข้าพเจ้ารู้สึกสะอิดสะเอียนและขยะแขยง ความเป็นมนุษย์ชาติเสียจนพูดไม่ออกบอกไม่ถูก

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : รากะ : 325)

เรื่อง นิทานตำรวจ

เปิดเรื่องโดยผู้เขียนเล่านิทานของตำรวจเกี่ยวกับพฤติกรรมของเทวดาองค์หนึ่งแปลงร่างมาเป็นชายชราในโลกมนุษย์ ผู้เขียนเปิดเรื่องดังนี้

วันนี้จะเล่านิทานของตำราวจให้ฟังสักเรื่องหนึ่ง ครั้งหนึ่งมีเทวดาอยู่ไม่สุขของค์หนึ่ง พึ่งเกิดพิตขึ้นมามีทำไหนดไม่ทราบได้ เลยปลอมแปลงร่างลงมาเที่ยวเตร็ดเตร่ในโลกมนุษย์ตอนแรกเทวดาองค์นี้ตั้งใจจะแปลงตัวเป็นเด็กชายอายุ 12 - 13 ปี แต่แล้วก็กลับเปลี่ยนใจแปลงเป็นหญิงสาวสวย ทว่าพอส่องกระจกดูเทวดาก็หัวเราะหึๆ ในลำคอ รีบเปลี่ยนร่างอีกครั้งในทันทีทันใด ถ้าพวกมนุษย์ไม่ตีกันตายเอง ตัวเทวดานั้นแหละจะถูกกรรมทั้งจัญญ์ญ้าย่อยยับไปทั้งตัวแน่นอน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : นิทานตำราวจ : 109)

ตอนดำเนินเรื่องกล่าวถึงเทวดาในร่างชายชราารู้สึกสลดหดหู่เมื่อเห็นความเป็นอยู่ของโลกมนุษย์ คือ ประเทศไทยเต็มไปด้วยความแออัด ผู้คนแออัดน้ำใจ ขณะที่กำลังเดินอยู่นั้นบังเอิญพบกับนายตำราวจ ซึ่งกำลังลาดตระเวนอยู่กับลูกน้องพลตำราวจคนหนึ่ง เมื่อนายตำราวจเห็นชายชราจึงตรงเข้าจับกุมและแจ้งข้อหาเป็นคอมมิวนิสต์ ชายชราถูกใส่กุญแจมือ แล้วให้พลตำราวจนำตัวไปที่โรงพักเพื่อสอบสวน ขณะที่พลตำราวจนำชายชราไปโรงพักนั้นพลตำราวจแสดงความมีน้ำใจต่อชายชรา และด้วยความสงสารจึงปล่อยตัวชายชราไป

ตอนปิดเรื่องผู้เขียนปิดเรื่องแบบผู้อ่านคาดไม่ถึงว่าเมื่อพลตำราวจปล่อยชายชราไปแล้ว เทวดาในร่างของชายชราเห็นว่าตำราวจนายนี้เป็นชายหนุ่มที่มีคุณธรรม ถ้าเขายังเป็นพลตำราวจในเมืองมนุษย์คงไม่ก้าวหน้าในอาชีพจึงตัดสินใจให้พลตำราวจตายไปแล้วนำดวงวิญญาณขึ้นสวรรค์และแต่งตั้งให้เป็นอธิบดีกรมตำรวจแห่งเมืองสวรรค์ ผู้เขียนได้ให้ข้อคิดตอนปิดเรื่องว่า "นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า ถ้าคนเป็นสัตว์ประเสริฐสูงสุดตั้งคนด้วยกันชอบคุ้ยจริงแล้วใช้ราคาของคนก็อยู่ที่ความเป็นคนของคนคนนั้นเอง"

เรื่อง คนชั้นคิงส์

เปิดเรื่องโดยการบรรยายเปรียบเทียบกับการแบ่งระดับชั้นของมือปืนรับจ้างดังนี้

ในอาณาจักรคนที่ไม่ยอมรับนับถือกฎหมายก็เช่นเดียวกับอาณาจักรของสุจริตชน
ทั่วไปคือมีรัฐธรรมนูญการปกครองของตนเอง พราหมณ์แบ่งวรรณะของพวกตนเป็น

สิ้นใจ ประดาพวกที่ยุยงน้ำลายให้แก่ความดังทั้งหลายเหล่านี้ก็แบ่งวรรณะของพวกตน

เป็นสี่นั้น วรรณะเหล่านี้ได้แก่ ชั้นเกจิ ชั้นคิงส์ ชั้นมือ และชั้นตีน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : คนชั้นคิงส์ : 202)

ตอนดำเนินเรื่องกล่าวถึงตัวละครเอกซึ่งเป็นมือปืนรับจ้างระดับชั้นคิงส์ ซึ่งกำลังออก
ล่าเหยื่อเพียงเพื่อต้องการพระเครื่องมาเป็นเครื่องรางของขลังของตนโดยฆ่าเจ้าของพระเครื่อง
นั้นตาย และต่อมาไม่นานตนเองก็ถูกฆ่าตายขณะที่มีพระเครื่องแขวนคออยู่

ตอนปิดเรื่องผู้เล่าซึ่งเป็นลูกน้องของมือปืนและได้ถอนตัวออกจากวงการแล้วให้ข้อคิด
เกี่ยวกับการพกพระว่า การพกพระนั้นเป็นการพกเพื่อเตือนให้นึกถึงพระพุทธรูปให้ปฏิบัติตามคำสอน
ของพระพุทธรูปเท่านั้น เพราะพระพุทธรูปไม่เคยสอนเลยว่าใครพกพระแล้วจะหนังเหนียวหรือ
จะได้โชคลาภ

เรื่อง ฆูนิช

เรื่องนี้เริ่มเรื่องท่วงสุราโดยกล่าวถึงผู้เขียนและเพื่อนที่กำลังจับกลุ่มดื่มสุราและพูดคุย
กันผลัดกันเล่าเรื่องสู้กันฟังอย่างสนุกสนาน ดังนี้

เรานั่งจับกลุ่มกันอยู่ตรงระเบียงบังกะโลว์ของสถานที่พักผ่อนที่กรมตำรวจที่อำเภอ
บางละมุง จังหวัดชลบุรี ขณะนั้นดวงอาทิตย์กำลังคล้อยต่ำลงจะจมมิดมดแดงลงไป
น้ำทะเลอยู่ร่ำไร คลื่นแรงขึ้น แต่ลมเย็นผสมไอน้ำเค็มพัดเจือยนิ่วสบายทำให้การ
ตั้งวงดื่มเหล้าของเราเพิ่มรสอันแปลกประหลาดจนไม่สามารถบรรยายเป็นตัวอักษร
ได้ถูก เราผลัดกันเล่าเรื่องต่างๆ ร้อยแปดมาตั้งแต่สี่โมงเย็น จริงบ้าง โกหกบ้าง
แต่ก็ฟังกันอย่างเพลิดเพลินสนุกสนานกันดีเป็นถ้วนหน้า พรรคพวกกระชั้นกระຍอให้ข้าพเจ้า
เล่าเรื่อง ด้วยความเกรงใจทำให้ข้าพเจ้าจำเป็นต้องเล่าเรื่อง "อะไรก็ได้" นั้น
ออกมาในที่สุด และข้างล่างนี้คือเรื่องราวที่ข้าพเจ้าเล่า

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ฆูนิช : 297)

ตอนดำเนินเรื่องผู้เขียนเล่าเรื่องราวที่ตนเอง ได้ฟังมาจากคนอื่นเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของคนในกรุงเทพฯ ซึ่งผู้คนแวดล้อมไม่น่าวางใจ ไม่ว่าจะเป็นความปลอดภัยของทรัพย์สินในบ้าน เล่ห์เหลี่ยมของนักยกเค้า แม้กระทั่งพวกฉกชิงวิ่งราว สิ่งเลวร้ายทั้งหลายของบรรดามิจฉาชีพ เหล่านี้ผู้เขียนตั้งชื่อว่า ภูมิแห่งเมืองหลวง ผู้เขียนยกตัวอย่างเรื่องของนักยกเค้าที่ปลอมเป็นช่างซ่อมโทรทัศน์เข้ามาในบ้านเมื่อเจ้าของบ้านไม่อยู่ โดยหลอกคนใช้ว่าจะนำโทรทัศน์ไปซ่อม และแม้คำขายของที่ตลาดถูกกระชากสรว้อย เมื่อคนกระชากรู้ว่า เป็นของปลอมก็กลับมาทำร้ายเจ้าของทรัพย์สิน

ผู้เขียนจบเรื่อง โดยแสดงข้อคิดแก่ผู้อ่านเพื่อจะได้ระมัดระวังตัวไว้บ้าง ดังนี้

ภูมิแห่งเมืองหลวง ซึ่งร้ายกาจน่ากลัวกว่าภูมิจริง ๆ ในป่าหลายร้อยหลายพันเท่า สองเรื่องนี้ กันได้รับฟังจากคนอื่นเขาอีกทอดหนึ่ง ฉะนั้นจึงไม่ขอยืนยันว่ามันเป็นเรื่องจริงหรือไม่ อย่างน้อยมันคงให้ข้อคิดและเป็นอุทาหรณ์เตือนใจพวกแกไว้บ้าง กระมัง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ภูมิ : 300)

เรื่อง ในกรุงกับไกลกรุง

เปิดเรื่องโดยการเล่าเหตุการณ์ของผู้เขียน ในขณะที่เพื่อนของผู้เขียนมาเยี่ยมถึงที่ทำงาน จึงชวนกันออกไปดื่มสุรากันข้างนอก ดังนี้

เรื่องข้างล่างนี้เพิ่งเกิดขึ้น จึงนำมาเล่า ... วันพฤหัสบดีที่ 12 เดือนเมษายน พ.ศ. 2516 เวลากว่า 16.30 เล็กน้อย มีผู้ชายวัยเลยสี่สิบคนหนึ่ง ย่างเข้ามาในห้องทำงานอันโอ่อ่าดูจวังระเด่นของข้าพเจ้า ณ กองกำกับการ 3 ตำรวจสันติบาล ชายไทยทั้งสองท่านนี้เป็นเพื่อนของข้าพเจ้าเอง ... ทั้งคู่มิพูดพาลำทำเพลงพอดูตตะเก๊าฮู้บักก็เอ๋ยปากชวนข้าพเจ้าออกไปกินเหล้าข้างนอกหมั่นหันที่

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ในกรุงกับไกลกรุง : 358)

ตอนดำเนินเรื่อง ผู้เขียนเล่าถึงร้านอาหารใจกลางเมืองหลวงที่ผู้เขียนกับเพื่อนไปสั่งอาหาร เหล้า และกับแกล้มมาดื่มกินกัน จนได้เวลาจึงเรียกบริกรมาคิดเงิน เมื่อคิดเงินเรียบร้อยแล้ว ปรากฏว่าบริกรคิดเงินเกินราคาอาหารไปเป็นจำนวนมากเพราะคิดว่าลูกค้าเมาเหล้าคงไม่ตรวจสอบจำนวนเงิน ในวันรุ่งขึ้นเป็นวันสงกรานต์ ผู้เขียนพาครอบครัวไปกินอาหารทะเล ที่จังหวัดระยอง ทั้งครอบครัวกินกันอึดหน้ำสำราญแล้วจึงเรียกแม่ค้ามาคิดเงิน เมื่อชำระเงินเรียบร้อยแล้ว ขณะที่ผู้เขียนจะขึ้นรถแม่ค้าวิ่งกระหืดกระหอบนำเงินที่คิดเกินมาคืนให้

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนให้ข้อคิดแก่ผู้อ่าน โดยเปรียบเทียบความซื่อสัตย์และน้ำใจของคนที่อยู่ในกรุงกับคนที่อยู่ไกลกรุง ดังนี้

ร้านอาหารร้านหนึ่งในกรุง อีกร้านไกลแสนไกลจากกรุง' ข้าพเจ้าเข้าไปในร้านทั้งสองนี้ มีเหตุการณ์เหมือนๆ กันเกิดขึ้นแทบทุกอย่าง กินอาหาร บริกรใช้ได้ คิดเงินผิด คืนเงินให้ จะต่างกันอยู่ตรงนิดเดียวคือจิตใจ จิตใจหรือน้ำใจคนกรุง นอกจากถือว่าตัวเองดีกว่า เก่งกว่า ฉลาดกว่า คนตามบ้านนอกคอกนาแล้ว ยังอัปรีภัยถึงขนาดถูกเหยียดหยามคนไกลกรุงว่าโง่ ว่าเขยซ้ำเข้าไปอีก ก็เช่นเดียวกับความรู้สึกของคนในประเทศที่เรียกตัวเองว่าเจริญสุดขีด มีแต่คนในประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลายนั้นแหละว่า ไร้ชักโครก

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ในกรุงกับไกลกรุง : 361)

เรื่อง สักเท่าใดกันที่คนเราต้องการกบไทย

เปิดเรื่อง โดยผู้เขียนบรรยายลักษณะของตัวละครเอกที่อยู่ในวัยหนุ่มแต่มีความคิดเป็นผู้ใหญ่พยายามสร้างฐานะ โดยละทิ้งความสนุกสนานในวัยหนุ่ม ผู้เขียนเปิดเรื่องดังนี้

หนุ่มน้อยผู้นี้อายุอานามของเขาประมาณ 21 ปี และที่ว่าหนุ่มน้อยผู้นี้สำคัญนักก็เพราะว่าความจริงคนหนุ่มขนาดเขา น่าจะมีวามสุขอยู่กับการเที่ยวเตร่ หรือแสวงหาความสนุกสนานเยี่ยงคนหนุ่มวัยเดียวกันทำอยู่ทั่วๆ ไป แต่เขากลับหันหลัง

ให้สิ่งบันเทิงเริงรมย์เหล่านี้เสียสิ้น แทนที่จะคิดถึงภาพยนตร์ เดินร่ำ งานสโมสรว
สนับบาตอันหรรษาเกรี้ยวกราวของกลางคืนหรือสุรานารี เขากลับคิดถึงแต่ที่ดิน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : สักเท่าใดกันที่คนเราต้องการกอบโกย : 177)

ตอนดำเนินเรื่องเป็นตอนที่ชายหนุ่มคนนี้ออกเดินทางเสาะแสวงหาที่ดินผืนที่สวยงาม
เพื่อทำการเกษตร ในที่สุดเขาก็มาพบที่ราบที่กว้างใหญ่สวยงามและอุดมสมบูรณ์ ซึ่งที่ดินผืนนี้
ผู้เป็นเจ้าของคือ หัวหน้าคนป่าที่อาศัยอยู่บนยอดเขา ชายหนุ่มจึงเดินทางไปพบกับหัวหน้าคนป่า
เพื่อเจรจาขอซื้อที่ดินนั้น หัวหน้าคนปายินยอมที่จะขายที่ดินนั้นให้แต่ไม่ได้คิดเป็นเงินทองเพียงแต่
ให้ชายหนุ่มทำตามเงื่อนไขคือ ให้ชายหนุ่มเลือกเดินไปให้ไกลเท่าไรก็ได้ ผืนดินที่เดินย่ำไปจะตก
เป็นกรรมสิทธิ์ของชายหนุ่มแต่ชายหนุ่มต้องเดินทางกลับมากับหัวหน้าคนป่าก่อนตะวันตกดิน หาก
กลับมาไม่ทันคนป่าจะเอาชีวิตชายหนุ่ม ชายหนุ่มยินยอมรับเงื่อนไข และเริ่มออกเดินทาง เขา
เดินทางไปไกลเท่าใดก็ยังเห็นที่ดินที่สวยงาม เขามองกลับไปข้างหลังก็คิดว่าคงเดินกลับทัน เขา
จึงเดิน เดินต่อไปจนเพลินเมื่อหันกลับอีกครั้งดวงอาทิตย์กำลังจะตกดินเขาตกใจรีบวิ่งกลับ เขา
วิ่งจนหมดแรง เมื่อเขาวิ่งมาถึงที่พักหัวหน้าคนป่า เขาก็หมดแรงและสิ้นใจตาย

ตอนปิดเรื่อง หัวหน้าคนปาสั่งให้ชุดหลุมฝังชายหนุ่มในที่ดินผืนนั้น และให้ข้อคิดเกี่ยวกับ
ความโลภของมนุษย์ว่าความอยากได้ไม่รู้จักพอ เมื่อตายไปแล้วก็ไม่สามารถจะเอาอะไรติดตัว
ไปได้ และสิ่งที่ได้ใช้ประโยชน์ก็เพียงที่ดินขนาดที่ใช้ฝังศพตัวเองเท่านั้น ผู้เขียนปิดเรื่องดังนี้

ชุดหลุมเดียวกัน หลุมกว้างสามฟุต ยาวเจ็ดฟุต ถูกขุดอย่างรวดเร็ว "ฝังมัน" หัวหน้า
คนปาสั่งอีก จากนั้นหัวหน้าคนป่าผู้ใจเฝ้าก็พูดต่อไปเสมือนว่าฟังกับตัวเองมากกว่า เอา
คนเราต้องการที่ดินสักเท่าใดกัน นี่แหละคนเราต้องการที่แท้จริงเพียงแค่นี้เอง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : สักเท่าใดกันที่คนเราต้องการกอบโกย : 183)

เรื่อง ชบา

เปิดเรื่องโดยผู้เขียนบรรยายภูมิหลังของตัวละครเอกว่าเป็นชาวสวนเริ่มใจแตกตั้งแต่
วัยเด็ก ชะตาชีวิตหันเหไปสู่อาชีพโสเภณี การเปิดเรื่องเช่นนี้เพื่อให้ผู้อ่านรู้จักตัวละครเป็นการ

ปูพื้นเพื่อเข้าสู่การดำเนินเรื่องดังนี้

ชบาเป็นหญิงนครโสเภณี แต่ก่อนหล่อนอยู่ประจำห้อง เตี้ยวันมาเข้าบ้านหากิน เป็นเอกเทศคนเดียวเงินมันดี และมีอิสระเสรีกว่ากันมาก หล่อนจึงมีความสุขพร้อม ทั้งทางกาย ทางใจ และทางกาม ... หล่อนเป็นสาวสวนอยู่ใกล้กรุงเทพฯ แค่มุก นั้นเอง ... พออายุได้เต็มสิบห้า หล่อนรู้จักความรัก... แล้วก็โตดเล่นกับมัน เขาผู้ เป็นยอดชายของหล่อน พาหล่อนมาอยู่กรุงเทพฯ จันทวีเมีย แล้วเขาก็ติดคุกตลอดชีวิต ... หล่อนควรจะกลับนรกทำไรทำสวนใช้ชีวิตของหล่อนไปตามเดิม ชีวิตที่ง่าย ๆ สงบ และเปี่ยมด้วยความสุขแท้จริง แต่ใจหล่อนแตกเสียแล้ว กรุงเทพฯนอกจากชิงช้าไม้ ประสงค์คนอ่อนแอ ยังชอบเมียนต์ ชอบทหารรุ่นซ้ำเติมอีกด้วย หล่อนพบและผ่านคนแทบ ทุกชนิด ทุกประเภท รถไฟ เรือเมล์ ยี่เก ตำรวจ ตามคำพังเพยเก่าแก่ไม่วั้นแม้ก๊วย เศรษฐี นักเลง นักเรียนหรือคนประเภทไหน หล่อนกลายเป็นโสเภณีโดยสมบูรณ์เมื่อ อายุสิบเจ็ด

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ชบา : 184)

ตอนดำเนินเรื่องกล่าวถึงชบาเป็นโสเภณีทำงานอย่างหนัก แต่ได้เงินตอบแทนน้อย น้ำพัก น้ำแรงส่วนใหญ่ของหล่อนไปตกอยู่ในมือของแม่เล้าและแมงดา นอกจากนี้หล่อนยังถูกแมงดา และ แม่เล้าทุบตีอยู่เสมอจนหล่อนฮึดสู้จึงถูกแมงดาทำร้ายจนเรื่องถึงโรงพัก บังเอิญหล่อนพบตำรวจที่มี เมตตาและให้ความช่วยเหลือหล่อน จากนั้นหล่อนกับนายตำรวจผู้นั้นก็มีความสัมพันธ์กันแต่หล่อน ก็ไม่เลิกอาชีพโสเภณี หล่อนออกมาเปิดสำนักเองและกิจการเจริญรุ่งเรือง ติดๆ กับสำนักของ ชบา มีแม่ค้าซื้อแพรวออาศัยอยู่ในบ้านเช่าเล็กๆ หลังหนึ่ง แพรวชยันท่ามาหากินเพื่อเลี้ยงลูกชาย ที่อยู่ในวัยเรียน ครั้งหนึ่งแพรวเคยช่วยเหลือปฐมพยาบาลชบาซึ่งเป็นลม ชบาตอบแทนแพรวด้วย การให้เงิน แต่แพรวหึงในศักดิ์ศรี และไม่ยอมรับความช่วยเหลือจากผู้หญิงหากิน ทำให้ชบา มี ความขมขื่นใจ ต่อมาลูกชายของแพรวสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ แพรวต้องทำงานหนักเพิ่มขึ้น ชบา แอบตำหนิลูกชายของแพรวว่าไม่เคยช่วยแม่ทำงานเป็นคนลักษณะหยิ่งหยั่งลำรวย ชบาช่วยเหลือ แพรวโดยส่งธนาคติไปให้เพื่อช่วยเหลือในการศึกษาของลูกชายเพราะ หากชบาให้แพรวตรงๆ ก็ไม่ยอมรับ กาลเวลาผ่านไปลูกชายของแพรวเรียนจบมหาวิทยาลัย เข้ารับราชการเป็นผู้พิพากษา

ส่วนชานนั้นเมื่อมีอายุมากขึ้นไม่สามารถหากินได้เหมือนก่อน สภาพความเป็นอยู่เปลี่ยนไป ชบาไว้ที่อยู่อาศัย ดิทยาเสด็จ และลักเล็กชโม้น้อย ในที่สุดชบาถูกจับขึ้นศาลฐานลักทรัพย์

ตอนปิดเรื่องผู้เขียนปิดเรื่องให้ข้อคิดคือ ศาลพิพากษาให้ชบาติดคุกสามปี ผู้ที่เป็นผู้พิพากษาพิจารณาคดีคือ ลูกชายของแพรวที่ชบาเคยให้ความช่วยเหลือนั่นเอง ผู้เขียนปิดเรื่องโดยให้แง่คิดกับผู้อ่านว่าการทำความดีน่าจะได้รับความยุติธรรมในสังคมบ้างแต่ผลที่ชบาได้รับเป็นสิ่งที่น่าชยะแหยงล้นดี ผู้เขียนปิดเรื่องดังนี้

มนุษย์เราสร้างชีวิต ความเป็นธรรมขึ้นมาเพื่อเกื้อหนุน และเพื่อประกันสังคมมนุษย์ด้วยกัน แต่ทำไมเล่า มันถึงได้ถูกหล่อหลอมออกมาในรูปของความทารุณร้ายกาจ และน่าชยะแหยงสะพรั่งซังถึงปานนี้

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ชบา : 191)

เรื่อง คนน่ากลัว

เปิดเรื่อง โดยการบรรยายถึงพฤติกรรมของตัวละครที่ตั้งวงสุรา และพูดคุยกัน และแนะนำตัวละครเป็นการปูพื้นให้ผู้อ่านได้รู้จักเพื่อนำเข้าสู่เนื้อเรื่อง ดังนี้

ณ วงเหล้าที่สโมสรเย็นวันนั้น ข้าพเจ้าได้รับการแนะนำแบบสังคมให้รู้จักกับสิงโต บินธำรง ที่ว่าเป็นการรู้จักแบบสังคมคือ ในบรรดาคอสุราที่ล้อมวงกันดื่มอยู่ก่อน มีสิงโต บินธำรง เป็นคนแปลกหน้าสำหรับข้าพเจ้าคนเดียว เมื่อเห็นข้าพเจ้าเดินเข้าไปรวมกลุ่มด้วย คอสุรารู้จักกันดีคนหนึ่งชี้ที่สิงโตบอกว่าสิงโตชี้ที่ข้าพเจ้าบอกว่าข้าพเจ้าเราจึงต่างยกมือขึ้นไหว้ซึ่งกันและกัน ยิ้มให้กัน แล้วก็เอออๆ ครี๊ยะๆ กันอีก 2-3 คำไปตามเรื่องตามพิธี

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : คนน่ากลัว : 206)

ตอนดำเนินเรื่อง เป็นการพูดคุยกันในวงเหล้าถึงความทารุณโหดร้ายของไอชมานน์จอมเพชรฆาตนาซีผู้เหยียดความตายให้แก่ยิวห้าล้านคน ซึ่งเป็นข่าวใหญ่ ผู้เขียนเกิดความ

เพื่อหน้ายจึงลุกขึ้นขอตัวกลับบ้าน โดยที่สิงโต บินธำรง เดินตามไปด้วย ผู้เขียนขับรถไปส่งเขาถึงบ้าน เพราะเป็นทางผ่านของผู้เขียนพอดี ในระหว่างทางได้พูดคุยกัน สิงโต เล่าเรื่องความเหี้ยมโหด ทารุณ และความร้ายกาจของมนุษย์ให้ผู้เขียนฟังว่า เรื่องที่จะเล่าให้ฟังนี้เหี้ยมโหด ทารุณยิ่งกว่าไอชมันน์ เพชฌฆาต นาซีเสียอีก สิงโตเล่าว่า มีชายหนุ่มคนหนึ่งเป็นผู้มีการศึกษาสูง เกิดมาในตระกูลที่มีฐานะดี ไม่เคยมีใครคิดเลยว่า เขาเป็นอาชญากรโหดที่มีความเลวร้าย พ่อเขาตายตั้งแต่อายุน้อย เขาจึงอยู่กับแม่และน้อง 2 คน พร้อมกับกองมรดกอันมหาศาล แต่แทนที่เขาจะอยู่ในกรุงเทพฯ ใช้ชีวิตให้สนุกสนาน เขากลับไปทำไร่อยู่ต่างจังหวัดนานๆ จึงจะกลับมาเยี่ยมแม่ เยี่ยมน้องสักครั้ง ในที่สุดแม่ของเขาตายด้วยโรคหัวใจวาย คนที่ไปในงานศพเห็นเขาเสียใจมาก ในปีต่อมาน้องชายคนหนึ่งที่ตายด้วยโรคหัวใจวาย คงเหลือน้องชายอีกคน เขาจึงพาน้องชายไปอยู่ที่ไร่ในชนบทด้วยกัน ไม่นานน้องชายเขาก็ตายด้วยถูกงูพิษกัด ทุกคนต่างแสดงความเสียใจ เห็นใจเขาโดยคิดว่าเป็นเคราะห์ร้ายในที่สุดเขาก็กลายเป็นเจ้าของกองมรดกมหาศาล เขากลับมาอยู่กรุงเทพฯ มีความสุขในกองมรดกนั้น เขามีคนรักกำลังจะแต่งงานกัน อาจเป็นเรื่องของกฎแห่งกรรม คนรักของเขาได้รับอุบัติเหตุถึงแก่ชีวิต เมื่อเขารู้ข่าวคนรัก เขาถึงกับช็อคและหัวใจวายเช่นเดียวกับแม่และน้อง ๆ ของเขา

ในตอนปิดเรื่องเป็นการเผยคำตอบว่าชายหนุ่มคนนี้เป็นฆาตกรโดยวิธีใดเขาใช้สมุนไพรชนิดหนึ่งผสมกับเครื่องดื่มให้แม่และน้องชายดื่ม ผู้ดื่มจะตายในทันทีโดยไม่สามารถฟื้นได้ ส่วนน้องชายที่ถูกงูกัดตายนั้นเขาวางแผนไว้แล้วอย่างดี เมื่อผู้เขียนส่งสิงโต บินธำรง ถึงบ้านแล้วผู้เขียนประหลาดใจว่าทำไมสิงโต บินธำรง เล่าเรื่องนี้ให้ผู้เขียนฟัง และผู้เขียนคงไม่กล้าถาม เพราะบ้านของสิงโต บินธำรงนั้นเป็นร้านขายยา...สมุนไพรมานานชนิด

เรื่อง เด็กอาถรรพ์

เริ่มเรื่องด้วยการเล่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นบริเวณชายหาดขณะที่เด็กๆ วิ่งไล่กันอย่างสนุกสนาน ใกล้บริเวณนั้น พ.ต.อ.รัก ตัวละครซึ่งเป็นเพื่อนของผู้เขียนเห็นความน่ารักและบริสุทธิ์ของเด็กๆ จึงเล่าเรื่องราวอันแปลกประหลาดของเด็กหญิงคนหนึ่งให้เพื่อนๆ ฟัง ผู้เขียนบรรยายว่า

เรา คือ ข้าพเจ้ากับพันตำรวจเอก รัก ทำทอง กำลังนั่งจิบน้ำอัดลมอยู่บนเก้าอี้
ผ้าใบริมหาดทรายบางแสน ดวงตาของเราจ้องจับตาวัยเด็ก ๆ ซึ่งกำลังวิ่งเล่น
กรูเกรียวอย่างสนุกสนานในบริเวณนั้น บ้างชุดทราย บ้างวิ่งไล่จับกัน บ้างลงเล่นน้ำ
ทะเล และบ้างเช่ารถจักรยานสองล้อมาขี่ ข้าพเจ้าพิมพ์ออกมาเบาๆ ว่าเด็กพวกนี้
คือ สัญลักษณ์ของความไร้เดียงสา ความบริสุทธิ์ผุดผ่อง และความตั้งมั่นอันแท้จริง
อย่างไรก็ตาม ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ย่อมมีข้อยกเว้นและขัดแย้งกันอยู่เสมอ
พันตำรวจเอกรัก ดึงขึ้นมา ผมไม่ปฏิเสธว่าเด็กๆ คือ สัญลักษณ์ของความซื่อ ความ
บริสุทธิ์และความตั้งมั่น แต่ดังที่ผมพูดโดยข้อยกเว้น และความขัดแย้งเด็กที่เป็นสัญลักษณ์
ของความเลวร้าย ความหายนะ และขอโทษ ความอุปาทนชั่วช้าชั่วก็มีถมไป

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : เด็กอาถรรพณ์ : 239)

ตอนกลางของเรื่องเป็นเหตุการณ์ที่ พ.ต.อ.รัก ทำทอง เล่าเรื่องราวของเด็ก
อาถรรพณ์ให้ผู้เขียนฟังว่า เมื่อครั้งอดีตเขาเดินทางไปเยี่ยมบ้านเกิดที่ชนบท เขาพบเด็กหญิงใบ้
คนหนึ่ง พลัดหลงในป่ามะพร้าว ด้วยความสงสาร เขาจึงนำเด็กคนนั้นไปดูแล และได้พบกับสิ่ง
อัศจรรย์ เหมือนโดนสะกดจิต เมื่อเด็กคนนั้นยิ้มเขามีความรู้สึกเหมือนอยากฆ่าคน เมื่อได้สติก่อน
ที่เขาจะกลายเป็นฆาตกร เขาจึงนำเด็กคนนั้นกลับไปไว้ที่เดิม

ในตอนปิดเรื่องผู้เล่าทั้งห้าว่า สถานที่ตรงที่เขาพบหญิงใบ้นั้น แต่เดิมเป็นป่าช้าเก่าและ
ต่อมาก็ไม่มีใครได้เคยพบเห็นเด็กหญิงใบ้นั้นอีกเลย จึงชวนให้คิดว่าเด็กคนนี้เป็นผีหรือคนกันแน่

เรื่อง เทพธิดามืด

ผู้เขียนเปิดเรื่องโดย บรรยายลักษณะของตัวละครซึ่งเป็นผู้หญิงโสเภณีที่สวยมากกว่า

จะอธิบายให้ท่านทราบว่า ผู้หญิงคนที่ยืนอยู่ในห้องโถงโรงแรมชั้นหนึ่งของจังหวัด
เชียงใหม่คนนั้นสวยเพียงไหน หล่อสวยมาก เรือนร่างสูงสง่าและใหญ่ แอวเล็ก
ทั่วกายห่อหุ้มด้วยชิ้นผ้าไหม สีดำสนิท น่องเรียวงามได้สัดส่วน ใบหน้ากระจุมกระจ้ม
เหมือนตุ๊กตา ้วยลิบแปด ลิบเก๋ ปากเป็นกระจับโค้งปิด จมูกงอนปลายเชิดหน้าน้อย

ดวงตากลมโต มีประกาย คมวาววับ ดำขลับเป็นสีเดียวกับผมที่ซอยข้างหลังจนสั้น
ติดท้ายทอย มีลักยิ้มมุมลิกลงบนแก้มทั้งสอง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : เทพธิดามืด : 200)

เมื่อเปิดเรื่องไว้อย่างน่าสนใจติดตามแล้วผู้เขียนก็ดำเนินเรื่องต่อมาโดย ผู้เขียนเข้า
พักในโรงแรม มีเด็กในโรงแรมมาเสนอผู้หญิงให้ ต่อมาก็มีเสียงเคาะประตู ผู้ที่เข้ามาเยือนใน
ยามดึก ก็คือหญิงที่เขารบร่ายในตอนเปิดเรื่อง แต่หล่อนเข้ามาเพื่อค้นหาสิ่งของที่หล่อนลืมเอาไว้
ในห้องนี้ก่อนที่หล่อนจะคืนห้องให้แก่โรงแรม ทั้งเขาและหล่อนต่างช่วยหาสิ่งของนั้นแต่ไม่มีแว่วว่า
จะพบ ทำให้หล่อนเสียใจมาก สิ่งที่หล่อนหาไม่พบนั้นไม่ใช่ของที่มีราคาค่างวดอะไรแต่เป็นสิ่งที่
มีค่าทางใจ เพราะเป็นเพียงจดหมายและของที่ระลึก ที่หล่อนต้องการจะมอบให้กับใครคนหนึ่ง จาก
นั้นหล่อนก็ออกไป เมื่อหล่อนจากไปแล้วเขาพบจดหมายที่จำหน้าซองถึงผู้รับปลายทาง เขาเปิด
จดหมายนั้นออกอ่าน ได้ใจความว่าหล่อนหลงใหล บุชาผลงานของนักวาดรูปและต้องการจะเป็น
ศิษย์เพื่อจะได้อยู่ใกล้ๆ เขา และของที่ระลึกของหล่อนก็คือ ไม้ขีดไฟ

ในตอนปิดเรื่องผู้เขียนปิดเรื่องแบบคลายปมให้รู้ว่า นักวาดรูปที่หญิงโสเภณีหลงใหลนั้น
ก็คือ ตัวของผู้เขียนเอง ซึ่งผู้เขียนมีความรู้สึกว่าเขาเป็นคนโชคดีหรือโชคร้ายที่หญิงโสเภณีนัด
ให้ผู้เขียนไปพบกับหล่อนในคืนนี้ ซึ่งผู้เขียนอาจจะไปพบหรือไม่ไปพบโดยทั้งทำให้ผู้อ่านคิดเอง
ดังข้อความ

คงไม่ต้องบอกท่านต่อไปก็ได้กระมังว่า เจ้าจิตรกรนักวาดรูปผู้โชคดีหรือโชคร้าย
ยังไม่แน่ คนนั้นคือข้าพเจ้าเอง ข้าพเจ้าบรรจงพับจดหมายเก็บไม้ขีดไฟให้เข้าที่ และ
ห่อของนั้นอย่างเต็มด้วยความระมัดระวังเป็นพิเศษ ข้าพเจ้าตรองไม่ตกเลยว่า สี่ทุ่ม
ของคืนนี้ข้าพเจ้าควรจะไปพบกับเธอหรือไม่ ข้าพเจ้ามักทำสิ่งที่ไม่ควรทำ แต่บางครั้ง
คนเราก็ถูกเหตุการณ์บังคับให้ทำในสิ่งที่เราไม่ยอมทำนั้นเสมอ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : เทพธิดามืด : 208)

เรื่อง หนี้

เปิดเรื่อง โดยผู้เล่าใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "ข้าพเจ้า" มีอาชีพเป็นมือป็นรับจ้าง ผู้เล่าได้รับคำสั่งจากนายให้ส่งทหารเหยื่อรายหนึ่ง โดยให้ร่วมงานกับผม ทักษิณพรมือป็นรับจ้างอันดับหนึ่งของวงการผู้เขียนเปิดเรื่อง ดังนี้

ปีใหม่อคล้อยไปยังไม่ทันหายครึ้มดี ข้าพเจ้าได้รับคำสั่งให้ฆ่าคนอื่นอีก คราวนี้ถูกมอบหมายให้ทำงานร่วมกับผม ทักษิณพรซึ่งได้ข้ามรุ่นเข้ามาอยู่ในแนวหน้าของคณะเรา ซึ่งมีอยู่เพียงไม่กี่คนได้อย่างรวดเร็ว ปาฏิหาริย์ จู่ๆ เขาโผล่มาจากต่างจังหวัด นัยว่าร้ายและร้อนจนทนไม่ไหว จึงตัดสินใจเข้ามาหลบตัวกลางความสับสนวุ่นวายของเมืองหลวงแต่ทั้งนี้ไม่อาจรอดหูรอดตา "นาย" ของคณะเราไปได้ ถูกแล้วนายมักจะมีทิพย์ นัยน์ตาเทวดาอย่างนี้เสมอ เขาถูกติดตามสอดส่องแล้วทาบตามแล้วจึงทดสอบ เมื่อเป็นที่พอใจ นายจึงบรรจุเข้าประจำแผนกกวาดล้างอันเป็นแผนกเดียวกับข้าพเจ้า

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : หนี้ : 19)

ตอนดำเนินเรื่องผู้เล่าได้รับมอบหมายให้ทำงานร่วมกับ ผม ทักษิณพร ให้ไปส่งทหารเหยื่อรายหนึ่ง ขณะที่เดินทางไปปฏิบัติงาน ผู้เล่าเห็นผม ดูภาพวาดฝีมือของลูกสาวคนเดียวอยู่ตลอดเวลาเมื่อสอบถามประวัติจึงรู้ว่าผมมีลูกสาวคนเดียวฝากครูเลี้ยง ไว้ที่โรงเรียนประจำ ผมต้องทำงานผิดกฎหมายเช่นนี้ เพราะต้องเก็บเงินไว้ให้ลูกสาวคนเดียว ผู้เล่าเกิดความสะเทือนใจเป็นอย่างยิ่ง ผู้เล่าเองได้เข้ามาอยู่ในวงการนี้เพราะเคยฆ่าชายคนหนึ่งด้วยความแค้นที่ถูกแย่งชิงคนรักไป แต่ตำรวจจับไม่ได้เนื่องจากวางแผนการไว้ซับซ้อนมาก เมื่อนายรัฐจึงเรียกให้ผู้เล่ามาเข้าวงการมือป็นรับจ้าง ซึ่งในขณะนี้ ผู้เล่าเกิดจิตสำนึกอยากจะออกจากวงการเพราะคิดถึงอนาคตว่าคงไม่พ้นการติดคุก ผู้เล่าจึงตั้งใจว่าจะทำงานนี้เป็นครั้งสุดท้ายแล้วจะต้องหนี และจะต้องฆ่าผม ทักษิณพรเพื่อปิดปากด้วยเมื่อไปถึงบ้านเหยื่อ ผม ทักษิณพรต้องเข้าไปลงมือสังหารเหยื่อภายในบ้าน ผู้เล่าคอยดักรอผู้ต้อนทางในนอกบ้าน แต่เมื่อ ผมออกมาแล้วเล่าให้ผู้เล่าฟังว่าฆ่าเหยื่อไม่ลง เพราะเหยื่อมีลูกสาววัยเดียวกับลูกสาวของผมที่จะต้องดูแลเช่นเดียวกัน ทั้งคู่ใจตรงกันที่คิดจะออกจากวงการมือป็นรับจ้างและต้องหนีนายไปให้พ้น มิฉะนั้นทั้งคู่จะต้องตายเพราะฝีมือของ

นาย ซึ่งทั้งคู่มิแนใจว่าจะหนีไปพ้นจากวงการณ์หรือไม่

ตอนปิดเรื่องทั้งสองกลับออกมาจากบ้านเพื่อย โบกธงแท็กชื่อออกต่างจังหวัดและกำลัง
ลับสนว่าจะพากันหนีไปที่แห่งใดดี ผู้เขียนบรรยายถึงความคิดคำนึงของตัวละครซึ่งกำลังสำนึกใน
ความผิดชอบชั่วดี ดังนี้

ข้าพเจ้าและผบ.เอนหลังฟังนักเบาะรถ หลับตาระบายลมหายใจยาว ผากชีวิต
ไว้กับอนาคตที่แว้งกว้าง แต่เต็มไปด้วยความตาย เราเคยขายความตายนี้ให้คนอื่น
มามากแล้ว มันมากจนนับจำนวนไม่ถ้วนและบัดนี้ความตายนั้น ก็กำลังกลับมาซื้อเราบ้าง
ตามกฎหมายแห่งกรรม แต่อย่างไรก็ดีก่อนตายลงจริงๆ เราคงได้ซื้อขายแลกเปลี่ยนชีวิตคน
ด้วยราคาแพงที่สุดละนายเอ๋ย

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : หน้า : 32)

6. * โครงเรื่องที่เปิดเรื่องโดยการบรรยายหรือพรรณนา มีจุดขัดแย้งของตัวละคร
พัฒนาไปจนถึงจุดสุดยอด และปิดเรื่องด้วยความเศร้ามีทั้งหมด 3 เรื่อง คือ เรื่องเด่นไชยที่รัก
พ่อเป็นตำรวจ และเรื่องโศกโศกกรงชายผู้มีความสุข ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เรื่อง เต้นไชยที่รัก

เปิดเรื่องโดยการบรรยายสถานการณ์ขณะที่ผู้เขียนพักอยู่ในห้องพักของ โรงแรมแห่งหนึ่ง
ขณะนั้นมีหญิงมาเคาะประตูห้องหลายครั้งจนทำให้ผู้เขียนเกิดความรำคาญและคิดจะร้องเรียน
ผู้จัดการหากมีการรบกวนเกิดขึ้นอีกแต่เมื่อมีการเคาะประตูอีกครั้งจริงๆ ผู้เขียนก็ไม่ได้กระทำตาม
ที่คิดไว้เพราะผู้ที่มาเคาะประตูนั้นเป็นหญิงที่งามมาก เป็นการเปิดเรื่องที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความ
สนใจติดตามต่อไปว่าจะเกิดอะไรขึ้น ผู้เขียนเริ่มเรื่องไว้ว่า

ข้าพเจ้าไขกุญแจประตูโรงแรมห้องเบอร์ห้า ก้าวเข้าไปภายในแล้วเปิดกระเป๋
เดินทางออกจัดข้าวของ เปลี่ยนเครื่องแต่งกาย ช่วงระยะเวลาเพียงสิบนาทีนี้เอง มี
ผู้หญิงอย่างมาเคาะประตูห้องถึงสามครั้ง รวมสามนางทุกนางต่างร้องเชิญชวนตั้ง

สนนราคามาเรียบร้อย หลังจากตะเพิดคนสุดท้ายไปและปิดประตูไล่หลังข้าพเจ้าตัด
 สิ้นใจเด็ดขาด ถ้าขึ้นมาอีกคนเดียวข้าพเจ้าจะจับมาทอยหัวเด็นลงไปพบผู้จัดการ
 ด้านล่างพูดกันให้แตกหักในเรื่องนี้ ทันใดนั้นเองราวกับมันทำ มันลอง เสียงเคาะ
 ประตูดังขึ้นอีก ข้าพเจ้าเหวี่ยงผ้าเช็ดตัวทิ้ง ขมวดปมผ้าขาวม้า เตรียมพร้อมเดิน
 จังก้าติดประตู กลั่นลมหายใจ แล้วร้องดังๆ ว่า "เชิญ" ประตูเปิดออกจริง ๆ มา
 ใหม่อีกตัวหนึ่ง แต่แล้วปากของข้าพเจ้ากลับถูกยึดด้วยความเงียบ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : เดือนไซยที่รัก : 80)

เมื่อเปิดเรื่องไว้อย่างเป็นปริศนาติดตามแล้ว ผู้เขียนก็ดำเนินเรื่องต่อมาโดยผู้เขียน
 ยินยอมให้โสเภณีนางนั้นเข้าห้องเพราะหล่อนเป็นหญิงที่สวยงาม เมื่อตกลงราคากันแล้ว ผู้เขียน
 ตกลงใจที่จะรับบริการ ในวันรุ่งขึ้น ผู้เขียนพบว่ากระเป๋าเงินหายไปพร้อมกับโสเภณีนางนั้น
 ผู้เขียนไม่มีเงินที่จะเดินทางกลับกรุงเทพฯ จึงแก้ปัญหาโดยการเล่าเรื่องตลกให้นักเขียนคนหนึ่งซึ่ง
 บังเอิญพบกันที่ห้องอาหารของ โรงแรมฟิงเพื่อแลกกับเงินเป็นค่าโดยสารกลับกรุงเทพฯ ผู้เขียนเอง
 ก็ลืมไปแล้วว่าเป็นเรื่องอะไร เพราะในขณะนั้นต้องการเพียงแต่เล่าแกัชิตชายผ้าอาทน้ำรดไป
 เท่านั้นเอง

ตอนปิดเรื่อง ผู้เขียนบรรยายด้วยความเศร้าว่า นักเขียนผู้ที่เคยให้ความช่วยเหลือเขา
 นั้นถึงแก่ความตายด้วยโรคหัวใจวาย เขาตายเสียก่อน ก่อนที่จะได้เขียนเรื่องตลกที่ผู้เขียนเล่า
 ผู้เขียนจึงไม่มีโอกาสอ่านเรื่องตลกที่เคยเล่าให้นักเขียนผู้นั้นฟัง และผู้เขียนได้ทิ้งน้ำตาด้วยความ
 เสียใจที่ได้สูญเสียมิตรแท้ในยามยากไป

เรื่อง พ่อเป็นตำรวจ

เปิดเรื่องโดยการบรรยายภูมิหลังของตัวละครที่เป็นพ่อของชายคนหนึ่ง อดีตเป็นเพียงลูก
 ชาวนาจนๆ คนหนึ่ง แต่ด้วยความเพียรพยายาม เคยถูกนักเลงรังแกจึงมุ่งมั่นจะเป็นตำรวจให้ได้
 และก็ได้เป็นตำรวจสมปรารถนา การเปิดเรื่องเช่นนี้นำไปสู่การดำเนินเรื่อง ซึ่งผู้อ่านพอเดาเรื่อง
 ได้ว่าพ่อต้องเป็นตำรวจที่ดี และสนใจว่าเนื้อเรื่องจะเป็นอย่างไรต่อไป ผู้เขียนเปิดเรื่องดังนี้

คราใดที่ผมได้ยินประชาชนตำราว่าตำรวจ ผมเป็นต้องนึกถึงพ่อขึ้นมา ครานั้น นึกแล้วมันอยากจะร้องไห้ ... พ่อผมเป็นลูกชานาอยู่ท่าเรือร้องกวาง จังหวัดแพร่ พ่อเกิดเมื่อวันที่ 24 มิ.ย.2475 ซึ่งตรงกับวันพระยาพหลฯ และหลวงพิบูลย์ฯ ท่านเปลี่ยนแปลงการปกครองพอดี ข้อนี้ทำให้พ่อภาคภูมิใจมากพ่อกับแม่จะโอดวอดกับคนอื่นเสมอ ... พ่อจบม.6 พ่อผมก็สมัครเข้าเป็นตำรวจ ... ทั้งนี้เพราะพ่อถูกนักเลงแถวตลาดวโรรสสามสี่คนรวนหาเรื่องชกต่อย ... พ่อตีพ่อผ่านหน้าโรงพักเห็นเขาติดประกาศรับสมัครพลตำรวจ พ่อเลยรีบเข้าไปสมัคร พร้อมกับขบเขี้ยวคำรามว่า "กูจะต้องเอาอันธพาลทั้งประเทศไทยเข้าคุกให้เกลี้ยงเชียว"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : พ่อเป็นตำรวจ : 140)

ตอนดำเนินเรื่องพ่อขอย้ายจากตำรวจภูธรเข้ามารับราชการตำรวจอยู่ที่กรุงเทพฯ เพื่อเห็นแก่อนาคตของลูกชายจะได้มีโอกาสศึกษาต่อในชั้นสูง พ่อพบว่าชีวิตในเมืองกรุงฯ แตกต่างจากชีวิตในชนบทเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นสภาพความเป็นอยู่ การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น ไม่มีน้ำใจต่อกัน ไม่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน พ่อต้องพบกับความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ มีหลายเรื่องที่ทำให้พ่อต้องเสียใจและอัปยศในขณะปฏิบัติหน้าที่ พ่อต้องเป็นตำรวจจราจรในเมืองกรุงเทพฯ ควบคุมการจราจรในบริเวณที่จอแจแห่งหนึ่ง พ่อต้องทำงานหนักแต่ก็มีความภาคภูมิใจ วันหนึ่งพ่อกลับบ้านพร้อมด้วยของขวัญกล่องใหญ่ พ่อนำมาเพื่อเปิดต่อหน้าลูกเมียให้ลูกเมียร่วมกันดีใจ แต่พ่อก็ต้องพบกับความอับอายเป็นอย่างมากเพราะของขวัญที่บรรจุอยู่ในกล่องนั้นคือ อูจจาระแห้ง ๆ ของคนพ่อเสียใจมาก ในวันรุ่งขึ้นขณะที่พ่อไปปฏิบัติหน้าที่อย่างเคย พ่อโชคร้ายถูกรถยนต์ชนตายในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่

ในตอนปิดเรื่องตัวละครที่เป็นลูกเปิดเผยว่า เขารู้สาเหตุการตายที่แท้จริงของพ่อว่าเป็นเพราะของขวัญชิ้นนั้นทำให้พ่อคิดมาก จนทำให้พ่อนอนไม่หลับในคืนนั้น จึงทำให้ใจลอยเผลอตัวถูกรถชนถึงแก่ความตายขณะปฏิบัติหน้าที่อยู่กลางถนน

เรื่อง โอด โศกกรุงชายผู้มีความสุข

ผู้เขียนเปิดเรื่อง โดยบรรยายถึงเหตุการณ์เมื่อครั้งที่เดินทางมาปฏิบัติงานเป็นผู้บังคับกอง

สถานีตำรวจภูธร อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ จนกระทั่งได้รู้จักกับโอด โคกรุงที่อำเภอแห่งนี้ เป็นการบรรยายเพื่อนำเข้าสู่การดำเนินเรื่องดังนี้

ข้าพเจ้าพบกับโอด โคกรุงเป็นครั้งแรกที่บ้านหมู่ 3 ตำบลหนองสังข์ อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ตอนนั้นเป็นพุทธศักราช 2503 ข้าพเจ้ามียศเป็นร้อยตำรวจเอก มีตำแหน่งเป็นผู้บังคับกองสถานีตำรวจภูธร อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ วิธีที่จะไปหนองสังข์ มีสองวิธี คือขี่ม้าวิธีหนึ่ง และเดินด้วยเท้าเพราะไม่มีถนนจะให้ไป

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : โอด โคกรุงชายผู้มีความสุข : 102)

ตอนดำเนินเรื่อง ผู้เขียนต้องเดินทางไปบ้านหนองสังข์เพราะมีการฆ่ากันตายเกิดขึ้นและผู้เขียนต้องออกไปชันสูตรพลิกศพโดยการเดินเท้า กว่าจะเสร็จงานก็เป็นเวลาค่ำจึงพักกินอาหารเย็นและค้างคืนที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน ที่นี้เองผู้เขียนได้รู้จักกับโอด โคกรุง ซึ่งเป็นชายชาวชนบทธรรมดาๆ คนหนึ่ง แต่ผู้เขียนมีความประทับใจเพราะโอด โคกรุงเป็นชาวชนบทได้รับการศึกษาแต่เป็นคนที่มีความรับผิดชอบสูงมีคุณธรรม เขาทำงานเป็นลูกจ้างทำสวนปอ เป็นคนไม่เกียวกว ไม่เล่นไม่ดื่ม เอาแต่ทำงาน รู้จักกระหมัดกระแห่มเลี้ยงดูครอบครัวให้มีความสุข จนกระทั่งวันหนึ่งรถหนึ่งชายยาเข้าไปในหมู่บ้าน เขาได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ที่เขาไม่เคยพบมาก่อน จึงทำให้โอดรู้สึกงุนงงและกลายเป็นความตื่นเต้น ความสนุกสนาน ในที่สุดเขาก็เกิดความรู้สึกใคร่อยากรู้ อยากเห็นในสิ่งที่เขาไม่เคยพบเคยเห็นมาก่อน เขาจึงตัดสินใจออกสู่โลกภายนอกติดกับรถชายยาออกมา เขาล้มลองอบายมุขทุกชนิด สนุกสนานเพลิดเพลินจนลืมตัว

ตอนปิดเรื่อง ผู้เขียนปิดเรื่องด้วยความเศร้าว่า โอด โคกรุง ไม่คิดกลับบ้านหนองสังข์อีกเขาหายสาบสูญไปและชั่ววูบล่าสุดเขาก็กลายเป็นทาสยาเสพติด และในที่สุดเขาก็ติดคุก

จากการวิเคราะห์โครงเรื่องของเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียวดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า มีการเปิดเรื่องโดยการบรรยายเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของตัวละครเช่นเดียวกันหมด ใช้บทสนทนาเป็นส่วนน้อย ตอนดำเนินเรื่องจะมีความขัดแย้งของตัวละคร มีการพัฒนาไปถึงจุดสุดยอดของปัญหา ส่วนตอนปิดเรื่องผู้เขียนจะจบเรื่องหลายแบบ แบบที่ใช้มากที่สุดได้แก่ การจบเรื่องแบบหักมุมพลิกความคาดหมายของผู้อ่าน มีทั้งหมด 35 เรื่อง แบบที่ผู้เขียนนิยมรองลงมาคือ

การจบแบบจบดี คือตัวละครสามารถแก้ปัญหาหรือผ่านวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ได้ด้วยดี มีจำนวน 19 เรื่อง การจบเรื่องแบบธรรมดาไม่มีการหักมุม เพราะเป็นเรื่องเล่าประสบการณ์ของผู้เขียน มีจำนวน 19 เรื่อง ส่วนการจบแบบให้ข้อคิดหรืออุทาหรณ์แก่ผู้อ่านมี 12 เรื่อง มักเป็นข้อคิดเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และการดำรงชีวิตในสังคมเมืองและชนบท การปิดเรื่องที่พบน้อยที่สุด ได้แก่ การปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม คือ จบลงด้วยความเศร้าโศก การตาย การผิดหวัง การสูญเสียของตัวละคร พบเพียง 3 เรื่องเท่านั้น

ตัวละคร (Characters)

ตัวละครนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเรื่องสั้น ทั้งนี้เพราะการดำเนินเรื่องย่อมขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของตัวละครเป็นสำคัญ ตัวละครจึงทำให้เรื่องดำเนินไปได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

กุหลาบ มลลิกะมาส (2521 : 111) กล่าวว่า ตัวละครในเรื่องจะต้องเหมือนมนุษย์หรือใกล้เคียงที่สุด แต่จะต้องไม่ใช่มนุษย์คนใดคนหนึ่ง มิฉะนั้นจะกลายเป็นบุคคลจริงในจดหมายเหตหรือในพงศาวดาร ตัวละครนั้นนอกจากจะเป็นคนแล้ว สัตว์ ดอกไม้ ต้นไม้ สิ่งของยังสามารถเป็นตัวละครได้อีกด้วย แต่เป็นตัวละครประเภทเทียบเท่ากับคน

พิศมัย ศรีอนุพันธ์ (2526 : 26) กล่าวว่า ตัวละคร (Characters) หมายถึง ผู้ประกอบพฤติกรรมตามเหตุการณ์ในเรื่อง หรือเป็นผู้ที่ได้รับผลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามโครงเรื่องที่ผู้ประพันธ์กำหนดขึ้น ตัวละครที่ดีต้องมีชีวิตจิตใจ แสดงบทบาท พูด คือ ทำกิริยา และมีปฏิกริยา เช่นเดียวกับคนจริง ๆ ส่วนลักษณะและอุปนิสัยของตัวละครนั้น ผู้ประพันธ์อาจนำมาจากบุคคลจริง ๆ หรือจากจินตนาการ แต่ต้องพรรณนาให้ผู้อ่านมองเห็นรูปร่างลักษณะและเข้าใจอุปนิสัยของตัวละครที่สร้างขึ้นอย่างชัดเจน

การสร้างตัวละครในวรรณกรรมประเภทบันเทิงนั้น ผู้เขียนจะต้องสร้างตัวละครให้ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน นักเขียนวรรณกรรมหลายท่านได้เสนอแนวการสร้างตัวละครไว้ดังนี้

วิภา กงกะนันท์ (2533 : 103 - 110) เสนอแนวการสร้างตัวละครไว้คือ

1. สร้างให้สมจริง (Realistic) คือ การสร้างตัวละครให้มีลักษณะที่เป็นไปได้ตามธรรมชาติ ฉะนั้นผู้ประพันธ์จึงจำเป็นต้องรู้ว่า "ของจริง" นั้นมีลักษณะและธรรมชาติ

เป็นอย่างไร เช่น ถ้าตัวละครเป็นมนุษย์ก็ควรแสดงธรรมชาติของปฏิกิริยาได้ชัดเจนหรือถ้าตัวละครเป็นสัตว์ ผู้ประพันธ์ก็จำเป็นต้องรู้จิตวิทยาและธรรมชาติของสัตว์เช่นเดียวกัน

2. สร้างตามอุดมคติ (Idealistic) คือ การสร้างตัวละครในลักษณะที่คาดหวัง โดยใช้อุดมการณ์ ความศรัทธา และระบบค่านิยมส่วนตัวในเรื่องของความคิด ความงาม ความถูกต้อง และความยุติธรรมเป็นเกณฑ์ ฉะนั้นตัวละครแบบอุดมคติจึงมักตั้งเป้าหมายเกินกว่าธรรมดาสามัญทั่วไป จนขาดความสมจริงไปบ้าง แต่ก็อาจจะมีโอกาสเป็นจริงได้บ้างในบางกรณีเหมือนกัน

3. สร้างแบบเหนือจริง (Surrealistic) คือ การสร้างตัวละครให้มีพฤติกรรมเกินกว่าธรรมชาติวิสัย เช่น การสร้างตัวละครให้มีความเก่งกล้าเหนือมนุษย์ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้มีปรากฏให้เห็นได้อย่างชัดเจนจากตัวละครในหนังสือร้อยกรองรุ่นเก่าของไทยเป็นอันมาก

4. การสร้างใช้ตัวละครแบบฉบับ (Type) คือ การสร้างตัวละครให้มีลักษณะคงที่ไม่ว่าในเวลาและสถานที่อย่างไรก็จะมีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมเช่นเดิมไม่เปลี่ยนแปลง เช่น ตัวละครชุด พล นิกร กิมหงวน ของ ป.อินทรปาลิต เป็นต้น

จากความหมายของตัวละครที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้อธิบายความหมายไว้พอสรุปได้ว่า ตัวละครหมายถึง ผู้ประกอบพฤติกรรมตามเหตุการณ์ในเรื่อง หรือเป็นผู้ที่ได้รับผลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามโครงเรื่องตามที่ผู้ประพันธ์กำหนด ตัวละครอาจจะเป็นมนุษย์หรือไม่ใช่มนุษย์แต่เทียบเท่ามนุษย์ก็ได้

ในการศึกษาตัวละครในเรื่องสั้นของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว จะแบ่งตัวละครออกเป็น 2 ประเภทคือ ตัวละครที่เป็นมนุษย์และตัวละครที่เทียบเท่ามนุษย์

ตัวละครที่เป็นมนุษย์

ตัวละครที่เป็นมนุษย์ ในเรื่องสั้นของปรกรณ์ ปิ่นเฉลยอนั้น ตัวละครส่วนใหญ่จะเป็นมนุษย์เป็นตัวละครที่มีชีวิตจิตใจเหมือนคนในชีวิตจริง ผู้เขียนจะกำหนดชื่อ เพศ วัย อาชีพ ฐานะทางสังคมให้แก่ตัวละคร ซึ่งเป็นลักษณะทางกายภาพของตัวละคร ส่วนลักษณะนิสัยนั้นดูได้จากพฤติกรรมที่ตัวละครแสดงออก

ลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพของตัวละคร วิทยุ กองทอง (2528 : 257) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง ลักษณะที่สามารถแลเห็นได้ชัดเจนเช่น เพศ วัย รูปร่างหน้าตา การแต่งกายและฐานะทางสังคม ในการศึกษาลักษณะทางกายภาพของตัวละครในเรื่องสั้นของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว ครั้งนี้ จะศึกษาเฉพาะตัวละครสำคัญที่มีบทบาทในเรื่อง โดยจะศึกษาในเรื่อง

รูปร่าง เพศ วัย อาชีพ และฐานะทางสังคมของตัวละคร

ลักษณะทางพฤติกรรม ลักษณะทางพฤติกรรมคือ การกระทำต่าง ๆ ที่ตัวละครแสดงออกมาในเรื่อง การกระทำของตัวละครแต่ละตัวแตกต่างกันออกไปตามอุปนิสัยของตัวละครอาทิ ความอ่อนโยน เข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว กล้าหาญ ซื่อสัตย์ กตัญญู กตเวที มีคุณธรรม มีมนุษยธรรม มีน้ำใจ หรือความหยาบกระด้าง เข้มโหดทารุณเห็นแก่ตัว เนรคุณ เป็นต้น ในเรื่องสั้นของ ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว มีตัวละครเอกเป็นมนุษย์ทั้งหมด 85 เรื่อง

ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ลักษณะตัวละครทั้ง ในด้านกายภาพและพฤติกรรม ดังนี้

1. ตัวละครฝ่ายชาย

1.1 ตัวละครฝ่ายชายที่มีอาชีพตำรวจ

ผู้เขียน ได้สร้างละครฝ่ายชายที่มีอาชีพเป็นตำรวจไว้ทั้งหมด 21 เรื่อง พร้อมทั้งกำหนดลักษณะทางกายภาพและพฤติกรรมไว้ดังนี้

1. ผู้บังคับกอง จากเรื่องผู้บังคับกองผู้โง่เง่า

ผู้บังคับกองอายุ 58 ปี รูปร่างอ้วนเตี้ย เคี้ยวหมากพยับ ๆ อยู่ตลอดเวลา เป็นร้อยตำรวจเอกผู้บังคับการสถานีตำรวจในชนบทแห่งหนึ่ง ลักษณะนิสัยเป็นคนซื่อสัตย์ สุจริตตรงไปตรงมามีความมั่นใจในตนเองสูงมากจนไม่ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เขาเป็นคน ที่รักงานทำงานอย่างทุ่มเทโดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ เขายอมทำตัวล้าละเลเทเมา กับนายช่าง สร้างทางเพื่อให้ นายช่างสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน โดยไม่ต้องใช้งบประมาณแผ่นดิน จนทำให้ลูกน้อง ขาดความเคารพศรัทธา เพราะความไม่เข้าใจ แต่เขาก็ไม่สนใจ จนกระทั่งเขาตาย ความจริงถูกเปิดเผยมีลูกน้องที่รู้ความจริงเพียงคนเดียวเท่านั้นที่ไปการุณด้วยศรัทธาและอาลัยอาวรณ์

2. พลเอก และพลฯขอ จากเรื่องกระแสสรวลของผู้กอง

ทั้งคู่เป็นตำรวจชั้นผู้น้อยอยู่ในวัยหนุ่ม เข้ารับราชการวันเดียวกันประจำอยู่ โรงพักเดียวกัน ทั้งคู่เป็นตำรวจชั้นเยี่ยม และพยายามแข่งขันกันทำงานเพราะอยู่ในช่วงพิจารณา บำเหน็จความดีความชอบประจำปี ทั้งคู่พยายามชิงดีชิงเด่นเพื่อแย่งกันเป็นนายสิบตำรวจตรีในปี นี้ให้ได้ทั้งคู่จึงเป็นศัตรูกัน แต่การแสดงออกภายนอกนั้นยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นมิตรร่วมเป็นร่วมตายในการ ออกตรวจท้องที่ พลเอกนิสัยตรงไปตรงมา ปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็ง เคร่งครัดต่อระเบียบวินัย ขาดความเมตตาเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทำให้เขามีความก้าวหน้าในหน้าที่ ได้เลื่อนเป็นสิบตำรวจตรี

ในขณะที่พลฯ ขอ เป็นคนที่มีจิตใจอ่อนโยน มีความเมตตา เห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งบางครั้งกลายเป็นคนอ่อนแอ จึงไม่ค่อยก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ

3. พลฯ เม็ด จากเรื่องพลฯ เม็ด

พลฯ เม็ดชื่อเต็มว่า พลฯ เม็ด เสน่หาเป็นชายหนุ่มวัยฉกรรจ์ จบการศึกษาจากโรงเรียนพลตำรวจ รับราชการประจำสถานีตำรวจภูธรแห่งหนึ่ง รูปร่างสูงโย่ง ใบหน้าเสียมตาอ่อนล่อกล่ำ มีอุปนิสัยเป็นหัวโจกของเพื่อน ๆ ตั้งตัวเป็นหัวเรือใหญ่ คอยเสี้ยมสอนยุยงให้เพื่อน ๆ เกลียตชิงเพื่อนตำรวจที่ประพฤติดี เนื่องจากเป็นตำรวจชั้นผู้น้อยรายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่ายจึงใช้วิธีหารายได้พิเศษ โดยการปลอมตัวเป็นขอทานเป็นคนมีเล่ห์เหลี่ยมชั้นเชิง ไม่ยอมเสียเปรียบใครในตอนท้ายจึงถูกไล่ออกจากราชการ และยึดอาชีพขอทานดำเนินชีวิตต่อไป

4. ผู้บังคับกอง จากเรื่องวันแรกที่แก๊งค์รื้อ

ผู้บังคับกอง ไม่ระบุชื่อตัวละครเป็นผู้บังคับกองสถานีตำรวจภูธร อำเภอแก๊งค์รื้อ จังหวัดชัยภูมิ เป็นชายหนุ่มวัยกลางคน พื้นเพเป็นคนกรุงเทพฯ มีความเข้มแข็งอดทน ความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ มองโลกในแง่ดีมีอารมณ์ขัน สู้ทนต่อความยากลำบากปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้เร็ว เมื่อต้องย้ายไปปฏิบัติราชการในชนบทจึงสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้โดยไม่ลำบากเป็นคนมีน้ำใจไม่ถือตัว ความเป็นกันเองคบหากับชาวบ้านด้วยความจริงใจจึงเป็นที่รักของชาวบ้าน และเขาปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างมีความสุข ไม่คิดจะโยกย้ายไปที่อื่น

5. หม่หนิด จากเรื่องหม่หนิด

ส.ต.ท. สนิท วงศ์ละโว้ เป็นตำรวจอยู่ในวัยหนุ่มประจำสถานีตำรวจแห่งหนึ่งลักษณะรูปร่างเป็นชายร่างเล็ก ผู้เขียนกล่าวว่า "สารรูปดูไม่ได้" ในช่วงรับราชการใหม่ๆ หม่หนิดมีความรับผิดชอบ ชยันต์ขันแข็งในการปฏิบัติหน้าที่ ระยะเวลาที่ดื่มสุรา จนมีเมามากเป็นนิจ แม้ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ เคยถูกภาคทัณฑ์เพราะเมาสุราอาละวาดทำให้ขาดความรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่ผิดพลาดเสมอ จนในที่สุดถูกปลดออกจากราชการ จึงมีอาชีพขายขนมในตลาด ต่อมาเลิกดื่มเหล้าโดยเด็ดขาด อุปนิสัยเปลี่ยนไปเป็นคนละคนกลายเป็นคนซื่อ ๆ สุภาพเรียบร้อย มีรอยยิ้มบนใบหน้าตลอดเวลา มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวเพราะต้องดูแลภรรยาที่ติดเหล้าอ้วกแถม

6. ข้าพเจ้า จากเรื่องสายตรวจ

ผู้เขียนไม่ระบุชื่อตัวละครเอก ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่าข้าพเจ้าเป็นชายหนุ่มที่มีอุปนิสัยร่าเริง ชอบความตื่นเต้น จึงสนุกกับการปฏิบัติหน้าที่เมื่อได้ออกตรวจลาด

ตระเวนท่องเที่ยวในตอนกลางคืนมักได้พบกับเหตุการณ์แปลกๆ ใหม่ๆ มีความรับผิดชอบรักครอบครัว แต่เนื่องจากงานในหน้าที่มีภาระมาก จึงมีเวลาให้กับครอบครัวน้อยเป็นคนที่มีปฏิภาณไหวพริบดี สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้มีประสบการณ์ในการทำงานสูง สามารถหลอกล่อให้จำเลยสารภาพผิดได้

7. พ่อ จากเรื่องพ่อเป็นตำรวจ

พ่อในเรื่องนี้ไม่ได้ระบุชื่อตัวละครเป็นชายวัยกลางคนพื้นเพเป็นลูกชาวนา อำเภอธวัชบุรี จังหวัดแพร่ ลักษณะรูปร่างสูงใหญ่ราวกับยักษ์วัดแจ้ง ผิวขาว ใบหน้าระรื่น อารมณ์เย็นตลอดเวลา มีความมุ่งมั่นสูง ตั้งใจจะทำอะไรต้องทำจนสำเร็จ เช่น การเป็นตำรวจพ่อตั้งใจว่าต้องเป็นตำรวจให้ได้ เพื่อจะได้จับอันธพาลที่เคยรังแกพ่อเข้าคุกให้หมด เมื่อได้เป็นตำรวจสมความตั้งใจพ่อเป็นนายตำรวจที่ดีมีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรมยึดหลักความถูกต้องเคร่งครัดต่อระเบียบวินัยปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจริงใจตรงไปตรงมา ไม่เห็นแก่อาภิสลิ่มจางใด ๆ ไม่เคยย่อท้อต่อความยากลำบากเป็นพ่อที่รักลูกมาก เห็นได้จากเมื่อลูกโตขึ้นพ่อเห็นความสำคัญของการศึกษา จึงขอย้ายเข้ามาเป็นตำรวจในกรุงเทพฯ เพื่อลูกจะได้มีโอกาสศึกษาต่อในชั้นสูง แต่ความที่พ่อเคยอยู่ในชนบท เมื่อเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ พ่อไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมกรุงเทพฯ ได้ในที่สุดพ่อต้องถูกรถชนตายในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ตำรวจจราจร

8. พ.ต.ต.ธง ธาดา จากเรื่องเหรียญมรณะ

พ.ต.ต.ธง ธาดา อายุประมาณ 35 ปี รูปร่างลักษณะเป็นคนตัวเตี้ยอ้วน ลงพุง ตาซ้ายเขไปข้างหนึ่งดวงหน้าแววตาซึมเฉยปราศจากความรู้สึก ไม่แยแสต่อสิ่งรอบตัวไม่มีสังวาราคีของนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ แต่เป็นนายตำรวจที่มีประสิทธิภาพของกรมตำรวจ มีความกล้าหาญ ได้รับความไว้วางใจให้ปฏิบัติงานลับระดับประเทศ และปฏิบัติงานได้สำเร็จทุกครั้ง นับว่าเป็นนายตำรวจที่มีฝีมือคนหนึ่งของกรมตำรวจ

9. ข้าพเจ้า จากเรื่องเจ้าพ่อ

ตัวละครเอกใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "ข้าพเจ้า" เป็นตำรวจอยู่ในวัยหนุ่มมียศเป็นสิบตำรวจโท ด้วยความเป็นตำรวจชั้นผู้น้อย จึงต้องกระเสือกกระสนปากกัดตีนถีบหาเงินเลี้ยงครอบครัวเป็นตำรวจที่ดี มีความตั้งใจในการทำงานมีความกล้าหาญ เคยต่อสู้กับโจรร้ายด้วยการเผชิญหน้ากัน เขาสามารถจับตายโจรร้ายได้เขามีความเชื่อในอำนาจของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และมีความกตัญญูรู้คุณ ในครั้งที่เขาเผชิญหน้ากับโจรร้ายนั้นเขามีความเชื่อว่าเขา

รอดพ้นจากภัยอันตรายเนื่องจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยเหลือ และเขาได้อธิษฐานว่าหากได้เงินค่าสินบน นำจับเมื่อใดเขาจะมาบูรณะศาลเจ้าพ่อที่อยู่บริเวณที่เขาต่อสู้กับโจรร้ายแสดงให้เห็นว่าเขาเป็นคนที่มีจิตสำนึกดีและมีความกตัญญูรู้คุณ

10. พ.ต.อ.รัก ทำทอง จากเรื่องเด็กอาถรรพ์

พ.ต.อ.รัก ทำทอง มีตำแหน่งเป็นผู้บังคับหมวดสถานีตำรวจอำเภอเมืองแห่งหนึ่งเป็นชายวัยกลางคน เป็นนายตำรวจที่มีจิตใจเมตตา เอื้ออาทรต่อผู้อื่น โอบอ้อมอารี มีน้ำใจ เป็นคนรักเด็ก ได้ช่วยเหลือเด็กหญิงไปคนหนึ่งที่พักพิงในสวนมะพร้าวเวลามืดค่ำ จึงช่วยเหลือให้ที่พักพิง โดยหวังจะนำเด็กหญิงไปส่งพ่อแม่ในวันรุ่งขึ้น เขาไม่รู้ว่าเด็กคนนั้นมีอำนาจจิตหรือเป็นปีศาจ เพราะเมื่อเขามองสบตาเด็กหญิงทำให้เขาเกิดอารมณ์แปรปรวน ทำให้ไม่อยากฆ่าคน ในที่สุดเขานำเด็กหญิงกลับไปส่งที่เดิม และตรงนั้นเคยเป็นป่าช้าเก่า เขาจึงมีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่เหนือธรรมชาติ

11. ข้าพเจ้า จากเรื่องแครกคล่าที่ข้างคลาน

ข้าพเจ้าในเรื่องนี้อายุ 23 ปี ยังเป็นโสด มียศมีตำแหน่งในระดับสูง รับราชการเป็นตำรวจ ประจำสถานีตำรวจทางไกลความเจริญ ด้วยความเป็นโสดและเป็นหนุ่มเจ้าสำราญจึงมีเพื่อนฝูงมากมาย มักใช้เวลาว่างเที่ยวเตร่แบบที่ผู้ชายชอบเที่ยว เช่น ดื่มเหล้า เล่นการพนันแล้วจบลงที่ห้องโสมภณี เป็นเหตุให้การปฏิบัติหน้าที่บกพร่อง ถูกผู้บังคับบัญชาเพ่งเล็งจนเงินเดือนไม่ขึ้น ไม่ได้เลื่อนยศเลื่อนตำแหน่ง เป็นนายร้อยตำรวจตรียุติถึงเก้าปีเต็ม

12. ร.ต.อ.กระหิ้ม เกษมังก และ พ.ต.อ. (พิเศษ) สมิง สิงห์เยาว์

จากเรื่องธรรมดาสัมผัส

ร.ต.อ.กระหิ้ม เกษมังก อยู่ในวัยกลางคน เป็นคนที่ไม่พิถีพิถันกับการแต่งกาย ชอบนั่งกางเกงสีก็ากี้เก่าๆ ใส่เสื้อยืดแขนสั้นสีขาว สวมรองเท้าคอมแบ็ตของหลวงสีตามองดูรุงรังรุ่มร่ามพอๆ กับทวนศรที่มีหอรอมแหรมบริเวณริมฝีปากและคาง เสียบปากกาลูกกลิ้งราคาสามบาทไว้ที่กระเป๋าสีเสื้อ ไม่ผูกนาฬิกาข้อมือ สวมหูโอบิ้ว เป็นนายตำรวจประจำอยู่สถานีตำรวจภูธรในชนบท ลักษณะนิสัยเป็นคนมีความประพฤติดี ซื่อสัตย์สุจริต มีน้ำใจใจกว้าง รักศักดิ์ศรี เขาจึงเป็นนายตำรวจที่ยากจนที่สุด เมื่อเทียบกับเพื่อนตำรวจรุ่นเดียวกัน แต่ถึงแม้จะยากจน เมื่อเดินทางเข้ามาราชการในกรุงเทพฯ และพบเพื่อนเก่าเขาก็ไม่ยอมเป็นภาระให้เพื่อนต้องมาเลี้ยง เขายอมจำนำสร้อยคอเพื่อเป็นค่าชำระค่าอาหาร ทั้ง ๆ ที่เพื่อนที่

ร่วมรับประทานอาหารด้วยนั้นร่ำรวยเป็นเศรษฐี เมื่อเสร็จจากงานราชการเขาก็กลับไปเป็น
นายตำรวจที่ยากจนในชนบทดังเดิม

พ.ต.อ. (พิเศษ) สมิง สิงห์เยาว์ ชายวัยกลางคน เป็นสารวัตร
สืบสวนสอบสวนที่สถานีตำรวจนครบาลแห่งหนึ่ง มีลักษณะนิสัยขี้โอ่ โอ้อวด ขี้ประจบ เห็นแก่ตัว
ชอบเอาไรต์เอาเปรียบผู้อื่น ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมชั้นสูง เบียดบังเวลาราชการไปประกอบธุรกิจ
ส่วนตัว ด้วยลักษณะนิสัยเช่นนี้ทำให้เขาร่ำรวยและมีความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ ได้เลื่อนยศ
ตำแหน่งอย่างรวดเร็วแต่เขาไม่มีเพื่อนสนิทที่จริงใจด้วย แต่ก็สามารถขีดหน้าชุดาอยู่ในสังคม
ชั้นสูงได้ เพราะสังคมยกย่องคนร่ำรวย โดยไม่คำนึงว่าจะร่ำรวยมาด้วยวิธีใด

13. พ.ต.ต. เรือง ร้าเพย จากเรื่องศรีธนญชัยกลางท้องฟ้า

พ.ต.ต. เรือง ร้าเพย มีตำแหน่งประจำอยู่ที่สถานีตำรวจภูธร อำเภอ
คอนสาร จังหวัดชัยภูมิ เป็นชายวัยกลางคน เป็นนายตำรวจที่เข้มแข็ง อดทน หนักเอาเบาสู้ แม้
จะอยู่ในถิ่นชนบทกันดาร ไม่ยอมหมดอาลัยตายอยากในชีวิต เขาเป็นคนอารมณ์ดี ใจเย็นอยู่เสมอ
และมีวินัยในตัวเอง ไม่ดื่มเหล้าเมาสุรา ไม่เล่นการพนัน งานอดิเรกชอบปลูกพืชผักสวนครัว
เลี้ยงสัตว์ อ่านหนังสือ ฟังวิทยุ หากความรู้ใส่ตัวอยู่เสมอ ชอบศึกษาธรรมะและปฏิบัติธรรม จึงมี
เรื่องราวหลายหลากที่นำมาเล่าให้เพื่อนร่วมทาง

14. ร.ต.ต. บิน อาลี จากเรื่องจารกรรมเจเนต

ร.ต.ต. บิน อาลี สำเร็จจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพรานเป็น
ชายหนุ่มรูปหล่อ สูง 175 ซม. มีความสมบูรณ์มีมัดกล้ามเนื้อ มีความสง่า ผิวขาว ดวงตา
เส้นผมและใบหน้ารูปคมได้มาจากบิดา ซึ่งเป็นอิสลามภาคใต้ เป็นชายหนุ่มที่มีเสน่ห์คนหนึ่ง ขณะ
เรียนที่โรงเรียนนายร้อยตำรวจมีแมวมองมาติดต่อให้ไปแสดงเป็นพระเอกภาพยนตร์ เป็นคนมี
พรสวรรค์ในด้านความจำเป็นพิเศษ เมื่อเข้ารับราชการในกรมตำรวจ เป็นนายตำรวจที่มีความ
สามารถเพราะมีคุณวุฒิพิเศษ คือ รอบรู้ภาษาต่างประเทศอย่างแตกฉานถึง 4 ภาษา เขามีฝีมือใน
การปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจังเจียบขาด ลักษณะนิสัยชอบเล่นการพนันบ้างเป็นบางครั้ง สุกเผินเป็น
บางครั้งว เมื่อเสพสุราหนัก ๆ มักจะอาละวาด และถ้าเงินขาดมือ เขาก็ยอมรับเงินที่โสเภณีให้
ด้วยความเสันทา ด้วยความเป็นหนุ่มเจ้าชู้และมีเสน่ห์ จึงได้รับมอบหมายงานสำคัญจากกรมตำรวจ
ให้ไปเป็นสายลับติดต่อกับนางนกต๋อ เพื่อค้นหาหัวหน้าคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย จนนางนกต๋อหลง
รัก และทำงานชิ้นนี้ได้สำเร็จ จนได้รับความดีความชอบจากกรมตำรวจ

15. ข้าพเจ้า จากเรื่องดาว

ข้าพเจ้าในเรื่องนี้มียศเป็นร้อยตำรวจตรี เขายังหนุ่มแน่นมีตำแหน่งเป็นสารวัตรสืบสวนสถานีตำรวจนครบาลปทุมธานี ต่อมาถูกโยกย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้บังคับหมวดสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เขาเป็นคนเจ้าชู้ ใจเร็ว มักง่าย รักง่าย ไม่ค่อยจะพิจารณาไตร่ตรองให้รอบคอบ เป็นเหตุให้เขาถูกปลดออกจากราชการ เนื่องจากเขาไปก่อตลบทรยศของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่โดยคิดว่าเป็นภรรยาตนเอง

16. ร.ต.อ.ภาส พงศ์วิฑู และ ร.ต.อ. คล้า น้ำเค็ม จากเรื่องดำ

กับขาว

นายร้อยตำรวจเอกทั้งคู่ย้ายมาประจำกองกำกับการเดียวกัน เป็นนักเรียนนายร้อยรุ่นเดียวกัน มีลักษณะทางกายภาพและพฤติกรรมดังนี้

ร.ต.อ.ภาส พงศ์วิฑู อายุประมาณ 30 ปี รูปร่างเล็กบอบบางแต่แข็งแรง ใบหน้าขาวเรียบๆ จืดๆ แต่เวลายิ้มแลดูเหมือนเด็กไร้เดียงสา ใบหน้าจะมีรอยยิ้มอันสดใสตลอดเวลา เป็นชายหนุ่มที่มีเสน่ห์ในตัวเอง พูดจาสุภาพ อ่อนโยน ปากหวาน แต่ขาดความจริงใจ เข้าลักษณะปากหวานกันเปรี้ยว ปฏิบัติหน้าที่การงานด้วยความเคร่งครัด มีระเบียบวินัย ไม่มีการยั่วยุ ไม่เห็นใจผู้ใต้บังคับบัญชา พยายามทำความดีเพื่อหวังผลตอบแทน จึงเป็นคนเห็นแก่ได้แต่ถ้อยเดียว

ร.ต.อ.คล้า น้ำเค็ม อายุประมาณ 30 ปี รูปร่างสูงใหญ่บึกบึน ใบหน้ากร้านและบุดั้งอยู่เป็นนิจ ไว้หนวดหนาเปราะบนริมฝีปากมีเคราเต็มพริตบริเวณคางเป็นคนที่รูปร่างหน้าตาอัปลักษณ์ อุปนิสัยเป็นคนแข็งกระด้าง พูดจาขวานผ่าซากตรงไปตรงมาน้ำเสียงห้วนกระด้างปากร้ายใจดี มีความเมตตา ให้ความช่วยเหลือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่เดือดร้อนปกครองลูกน้องด้วยความเป็นกันเอง แต่มีวินัยรู้สำนึกในบุญคุณ มีมนุษยธรรม ไม่เห็นแก่เงิน เป็นที่รักใคร่ของผู้ใต้บังคับบัญชา และชาวบ้านที่ได้รู้ถึงนิสัยใจคอที่แท้จริงของเขา ต่างยกย่องเขาว่าเขาเป็นลูกผู้ชายทั้งร่างกายและจิตใจ

17. ข้าพเจ้า จากเรื่องจริงของข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าในเรื่องนี้เป็นผู้บังคับหมวดประจำอยู่สถานีตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่ เป็นคนหนุ่มเจ้าสำราญ มีเพื่อนฝูงมากมาย หลังเลิกงานแล้วจะตั้งวงสังสรรค์ดื่มสุรากันเป็นนิจ การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างเช้าชามเย็นชาม ละทิ้งหน้าที่ หนีเวรยาม จนกระทั่ง

ผู้บังคับบัญชาแห่งเล็ก จึงทำให้ไม่ก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ

18. หมื่นเคน จากเรื่องหมื่นเคน

ส.ต.อ.เคน กรุงเก่า สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนพลตำรวจ ได้รับการแต่งตั้งให้ประจำอยู่โรงพันนครบาล ต่อมาถูกย้ายไปประจำสถานีตำรวจภูธรในชนบท เป็นชายหนุ่มรูปร่าง ผิวคล้ำ ใบหน้ากร้านเพราะออกปฏิบัติงานต้องกรำแดดลม เขาแต่งกาย ปอนๆ สวมรองเท้ายาง เสื้อกางเกงเครื่องแบบมีรอยปะชุนหลายแห่ง บังคับเอกตรงแขนซ้าย เก่าคร่ำคร่า จนสีขาของมันออกสีเหลืองจางๆ เขายังอยู่ในวัยหนุ่ม วัยคะนอง มีนิสัยเจ้าชู้ ปากเปราะใช้วาจาเกี้ยวพาราสีผู้หญิงของเจ้านายโดยไม่ดูตาม้าตาเรือ จึงถูกย้ายไปอยู่ชนบท ทุรกันดาร เขาเป็นตำรวจที่มีความกล้าหาญบ้าบิ่น เคยต่อสู้กับโจรร้ายตัวต่อตัว สามารถจับตาย โจรร้ายได้ และตัวเองก็บาดเจ็บต้องเข้ารักษาพยาบาลเป็นเวลานาน การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ ซื่อสัตย์ซื่อตรง ไปตรงมา และมีมนุษยธรรมของเขา จึงนับว่าเขาเป็นตำรวจที่ดีคนหนึ่งของ กรมตำรวจ

19. พ.ต.ท.คัมภีร์ เวชกำหนด จากเรื่องนางชื่อนาง

พ.ต.ท.คัมภีร์ เวชกำหนด อายุ 43 ปี ยังเป็นโสด เป็นคนมีเสน่ห์ เป็นที่รักของผู้บังคับบัญชา ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และมีตำแหน่งเป็นผู้บังคับกองสถานี ตำรวจภูธรจังหวัดแพร่ ในวัยหนุ่มเป็นคนเลือดร้อน ตรงไปตรงมา ไม่เกรงกลัวต่ออิทธิพลใด ๆ เขาเคยทำร้ายร่างกายลูกชายรัฐมนตรีที่สับประมาทอาชีพตำรวจ จนถูกสอบสวนและถูกสั่งพัก ราชการ ด้วยความเสียใจที่ไม่ได้รับความยุติธรรมจึงประชดชีวิตกลายเป็นคนล้าเมะเลเทเมา ไม่เอาใจใส่ตัวเอง มีชีวิตอย่างซังกะตายไปวันๆ หลังจากเข้ารับราชการดังเดิม เขาสามารถ เปลี่ยนนิสัย กลับตัวเป็นคนดีเช่นเดิม แต่เพิ่มความสุขุมรอบคอบมากขึ้นเนื่องจากได้รับบทเรียนที่ ราคาแพงมาแล้ว เขาตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง มีความรับผิดชอบจนกระทั่งมีความก้าวหน้า มียศตำแหน่งสูงขึ้น

20. ร.ต.ท.จัน รวงข้าว จากเรื่องตั๊กเหา

ร.ต.ท.จัน รวงข้าว อายุประมาณ 50 ปี เขาเป็นคนรูปร่างผอมสูง มีผมหงอกแซมประปรายแถวริมหู เสริมสร้างบุคลิกให้น่าดูระคนน่ากลัว เขามีตำแหน่งเป็นผู้บังคับ บัญชา สถานีตำรวจแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ อุปนิสัยของเขาเป็นคนขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์สุจริต และเป็นนายตำรวจที่ดีในด้านการปฏิบัติหน้าที่ราชการ แต่ลักษณะนิสัยส่วนตัว เป็นคนมักมากใน

กามารมณ์ เป็นชู้กับภรรยาผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ถูกฆ่าตายในที่สุด

21. กิม พงศ์ท่าแพ จากเรื่องนักโทษ

กิม พงศ์ท่าแพ เป็นคนเชียงใหม่โดยกำเนิดอยู่ในวัยหนุ่ม มีฐานะค่อนข้างดีเคยเป็นตำรวจมาก่อน เป็นโรคจิตที่ชอบขโมยของของผู้อื่น ลักษณะนิสัยเป็นคนใจร้อน มุทะลุสุดัน ซึ่งจะต้องติดคุกอันเนื่องมาจากได้พบเห็นคนรักมีความสัมพันธ์กับชายอื่นจึงฆ่าคนรักและชายชู้ตาย

1.2 ตัวละครฝ่ายชายที่มีอาชีพข้าราชการ

เรื่องสั้นของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว ระบุตัวละครที่มีอาชีพข้าราชการทั้งหมด

6 เรื่อง พร้อมทั้งกำหนดลักษณะทางกายภาพและพฤติกรรมไว้ดังนี้

1. ข้าพเจ้า จากเรื่องตุ๊กแกนรก

ข้าพเจ้าในเรื่องนี้ไม่ได้ระบุชื่อตัวละครเป็นชายหนุ่มวัยฉกรรจ์เป็นข้าราชการชั้นผู้น้อยของกรมสรรพสามิต ลักษณะนิสัยเป็นคนจิตใจอ่อนไหวมีความรักที่รุนแรงมีจิตใจปรวนแปร ถึงขั้นเป็นโรคจิต ด้วยอารมณ์ที่ปรวนแปร เขาฆ่าคนรักและครอบครัวตายจนหมด เขาให้เหตุผลกับศาลว่าเขาไม่ได้ฆ่าคนเหล่านั้น เขาฆ่าตุ๊กแกยักษ์ที่เข้ามาแก้แค้นเขาแต่ศาลพิพากษาประหารชีวิต

2. บุรี บุศราคมน์ จากเรื่องเงาอุบาทว์

บุรี บุศราคมน์ เป็นข้าราชการสังกัดกรมชลประทาน ตำแหน่งสถาปนิกโท เขาชอบท่องเที่ยว สนุกสนานหาความสำราญ ตามลักษณะหนุ่มโสดทั่วไป เช่น เที่ยวกลางคืน ดื่มเหล้า เที่ยวผู้หญิง ในวันหยุดชอบท่องเที่ยวต่างจังหวัดจนครั้งหนึ่งพบกับอำนาจลิบลับเหนือธรรมชาติ ซึ่งเขาไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นอะไร เรื่องเกิดตอนที่เขาไปเยี่ยมอาของเขาคือจังหวัดชัยภูมิ และได้พักในบริเวณบ้านพักของโรงงานปอ ตอนกลางคืนเขาเห็นเงาประหลาดจึงขี้นิ้วไปยังเงานั้น ทำให้นิ้วมือที่เขาขี้นั้นเกิดเป็นแผลเน่าเปื่อย จนกระทั่งไฟไหม้แนวรั้วที่เกิดเงาประหลาดนั้นหมด มือของเขาก็หายเป็นปกติ เขาจึงเชื่อเรื่องเงาอุบาทว์ซึ่งเป็นสิ่งที่พิสูจน์ไม่ได้และเชื่อว่าสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเขาเป็นอิทธิพลของอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติจริง

3. ข้าพเจ้า จากเรื่องเหล่า

ตัวละครเป็นชายหนุ่มมีอาชีพเป็นข้าราชการแต่ไม่ได้ระบุว่าเป็นหน่วย

งานใด เป็นชายหนุ่มเจ้าสำราญ ต้มสุราเป็นอาจิน เมื่อต้มแล้วลักษณะนิสัยก็เปลี่ยนไป กลายเป็นคนบ้าบิ่น หลังจากแต่งงานแล้วยังไม่เลิกต้มสุราจนกระทั่งชีวิตครอบครัวแตกแยก ต่อมาถูกไล่ออกจากราชการเนื่องจากต้มสุราเมาอาละวาดและทะเลาะวิวาท เมื่อถูกไล่ออกจากราชการจึงเกิดสำนึกเลิกต้มสุรากลั้ตัวเป็นคนดีทำมาหากินด้วยอาชีพสุจริต

4. ท่านอธิบดี จากเรื่องท่านอธิบดี

ตัวละครเอกเรื่องนี้เป็นอธิบดีไม่ได้ระบุชื่อ และไม่ระบุหน่วยงาน เป็นชายวัยกลางคน รูปร่างอ้วนเตี้ย ตัดผมสั้นเกรียน หัวหลิม ไบหน้ำพูนไปด้วยแผลเป็นของฝีดาษ แต่งกายเรียบๆ และใช้สีโปนๆ มองดูคล้ายภารโรงหรือคนขับรถบรรทุกมากกว่าเป็นอธิบดี เขาเป็นคนเรียบง่าย ไม่โอ้อวด ใฝ่หาความรู้ใส่ตัวอยู่เสมอ ในวัยหนุ่มเป็นบุคคลที่ไม่มีอะไรน่าสนใจ แต่ด้วยความที่เป็นบุคคลที่ใฝ่ความก้าวหน้า จึงพยายามศึกษาหาความรู้จนสอบเข้ารับราชการได้ ด้วยความที่เขาเป็นคนเฉลียวฉลาด เข้มแข็ง เอาการเอางานและซื่อตรง เป็นคนที่มีจิตใจบริสุทธิ์ ไม่มีความอมาตพยาบาท จึงเป็นที่รักใคร่ของผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานจึงเป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่บุคคลทั่วไป

5. นาย ข. จากเรื่องตีนกา

นาย ข. เป็นข้าราชการชั้นตรี แผนกบัญชี สังกัดกรมกรมนึง มีลักษณะพิเศษตรงไบหน้ำคือมีรอยตีนกาประหลาดกว่าคนอื่นคือ มีรอยตีนกาขวางอยู่ตรงหว่างคิ้ว ซึ่งมีคนทำนายว่าจะประสบโชคใหญ่ เขามีอุปนิสัยชอบเล่นการพนัน ชาดความรับผิดชอบ ครั้งหนึ่งเขายักยอกเงินทางราชการไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง เมื่อทางการจับได้จึงยื่นคำขาดให้หาเงินมาใช้ภายในกำหนด และเพราะรอยตีนกาประหลาดบนไบหน้ำทำให้เขามีโชคได้เงินจำนวนหนึ่งมาใช้หนี้ทางการได้ด้วยความบังเอิญ

6. ผม จากเรื่องผู้ผิด

ผู้เขียนไม่ได้ระบุชื่อตัวละครใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "ผม" เกิดในตระกูลสูงมีฐานะมั่งคั่ง เคยทำงานเป็นข้าราชการกระทรวงมหาดไทย เป็นคนที่เกลียดระบบศักดินา ชอบใช้ชีวิตสันโดษ พอใจในชีวิตและงานส่วนตัว จึงเป็นคนว่างงานและใช้มรดกที่มีอยู่อย่างมากมายมหาศาลไปวัน ๆ เป็นคนรักครอบครัว จิตใจมีเมตตา แต่ครั้งหนึ่งเขาเมาสุราและได้ทำผิดศีลธรรมต่อลูกเลี้ยงสาวสวยโดยไม่ตั้งใจ เป็นเหตุให้ลูกเลี้ยงประสบอุบัติเหตุถึงแก่ความตายด้วยความละอายต่อบาปที่ตนก่อ จึงไปสารภาพบาปต่อพระภิกษุรูปหนึ่ง พระภิกษุแนะนำให้ลืมเรื่อง

ที่แล้วมาทั้งหมดแล้วให้กลับไปเป็นสามีที่ดีและดูแลภรรยาซึ่งกำลังป่วย

1.3 ตัวละครฝ่ายชายที่มีอาชีพมือปืนรับจ้าง

ตัวละครที่มีอาชีพมือปืนรับจ้างในเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว มีทั้งหมด

4 เรื่อง ตัวละครมีลักษณะทางกายภาพและพฤติกรรมดังนี้

1. ข้าพเจ้าและผบ. ทิฆัมพร จากเรื่อง หิน

ข้าพเจ้าในเรื่องนี้ผู้เขียนไม่ได้ระบุชื่อเป็นชายหนุ่มวัยฉกรรจ์จิตใจ
เหี้ยมโหด ช่างคนได้อย่างเลือดเย็น เขาเข้ามาอยู่ในวงการมือปืนรับจ้าง ในระดับชั้นยอดของ
มือปืน เมื่อวัยสูงขึ้นเรเริ่มมีจิตสำนึกดีขึ้น เขาเริ่มรู้สึกว่าเขาถูกบังคับให้ฆ่าคนที่เขาไม่รู้จัก ไม่
เคยมีความแค้นส่วนตัว จึงพยายามที่จะหลบหนีจากวงการนี้ ในขณะที่กำลังหนีเขายังไม่รู้อนาคต
ของตัวเองว่าเขาจะหนีรอดพ้นจากวงการนี้หรือไม่ ผบ. ทิฆัมพร เป็นชายหนุ่มวัยกลางคนลักษณะ
ท่าทางเป็นคนใจดี ใบหน้าแจ่มใส อารมณ์ครึกครื้นอยู่เสมอ แต่ดวงตาที่วาวโรจน์ที่ดูเป็นคนลึกซึ้ง
มีความเชื่อมั่นในฝีมือของตนเอง เป็นคนที่ยิงปืนได้แม่นยำ มีจิตใจทรหด แข็งกร้าว ไม่หวั่นเกรง
ต่อการกระทำผิด การทำงานไม่เคยพลาด จึงเป็นมือปืนที่อยู่ในระดับแนวหน้า มีความรักลูก มีจิต
สำนึกในความเป็นพ่อที่พยายามทำทุกอย่างเพื่อลูก ในงานชิ้นสุดท้ายเขาทำงานพลาดเพราะจิต
สำนึกของความเป็นพ่อ เขารู้ว่าเขาจะต้องสังหารมีลูกวัยเดียวกับลูกของเขา เขาจึงฆ่าไม่ลง เขา
กับเพื่อนจึงตกลงใจที่จะหนีออกจากวงการมือปืนรับจ้าง ซึ่งเขาเองยังไม่รู้ว่าจะหนีพ้นหรือไม่

2. ข้าพเจ้า จากเรื่องสำนึก

ข้าพเจ้าในเรื่องนี้เป็นชายหนุ่มวัยฉกรรจ์รูปร่างหน้าตาเหมือนคนจีน
มีฝีมือในการยิงปืนได้แม่นยำ หากรับงานไปแล้วทำงานไม่เคยพลาด จนเจ้านายให้ความเชื่อถือ
เป็นคนฉลาดมีไหวพริบ วางแผนในการดำเนินการอย่างรอบคอบ มีความมั่นใจในตัวเอง จิตใจ
เหี้ยมโหดช่างคนได้อย่างเลือดเย็น ในตอนท้ายเขาพยายามถอนตัวจากวงการมือปืนรับจ้าง เพราะ
เกิดจิตสำนึกว่าเขากำลังจะฆ่าคนที่ไม่รู้จัก ซึ่งเป็นคนที่ถูกภรรยาสวมเขา คนที่ฆ่าจ้างเขานั้นคือ
เมียของเขี่ยและชายชู้ของหล่อนนั่นเอง

3. ทองแดง จากเรื่องวีรกรรมของมือปืน

ทองแดงเป็นชายหนุ่มวัยฉกรรจ์มีอาชีพเป็นมือปืนรับจ้าง ผู้เขียนไม่
ได้ระบุรูปร่างหน้าตาของตัวละคร แต่สร้างให้ตัวละครมีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง มั่นใจในความ

แม่เป็นของตนเอง มีลักษณะนิสัยขี้ระแวง อิจฉาริษยา ไม่ชอบให้ใครดีเด่นกว่าตัวเอง เขาจึงฆ่า
ทองดีตายเพราะกลัวว่าทองดีจะมีฝีมือแม่เป็นมากกว่าตน

4. ขอ ชัยภูมิ จากเรื่อง น้ำใจ

ขอ ชัยภูมิ มีอาชีพเป็นมือปืนรับจ้างระดับแนวหน้าของคณะเกล็ดมังกร
รูปร่างหน้าตามีสง่าราศีคล้ายกับชายหนุ่มเชื้อพระวงศ์ ผู้ได้รับการศึกษาอบรมมาอย่างดีเลิศใฝ่หน้า
รูปใช้ชาวพลเกลี้ยงเกล่า ฝีมือสลายชิ้นเงาวาววับ ดวงตากลมโตมีประกายใสและซื่อบริสุทธิ์ดุจ
นัยน์ตาทารก ริมฝีปากบางยาวเปิดยิ้มตลอดเวลา แต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายประณีตบรรจงราคา
แพงลิบลิ่ว เรือนร่างสมลัดส่วน เขาเป็นคนรูปหล่อ มีลักษณะดีตั้งแต่หัวจรดเท้า ลักษณะนิสัยเป็น
คนฉลาดสุขุม เยือกเย็นมีความมั่นใจในตัวเอง ใจแข็ง ไม่เกรงกลัวต่อสิ่งใด เขาเป็นมือปืนรับ
จ้างที่มีน้ำใจต่อเพื่อนในวงการเดียวกัน เพราะเขาไม่ยอมแย่งคนรักของเพื่อนทั้งๆ ที่ผู้หญิงมีใจ
เอนเอียงมาหาเขาจนเพื่อนชิงในน้ำใจของเขา

1.4 ตัวละครฝ่ายชายที่มีอาชีพเป็นพนักงานในบริษัทเอกชน

ผู้เขียนได้ระบุอาชีพที่ตัวละครเป็นพนักงานในบริษัทเอกชนไว้ทั้งหมด 4
เรื่อง พร้อมทั้งกำหนดลักษณะทางกายภาพและพฤติกรรมไว้ดังนี้

1. ข้าพเจ้า จากเรื่อง เต๋ยไชยที่รัก

ข้าพเจ้าในเรื่องนี้ ผู้เขียนไม่ได้ระบุชื่อ เขาเป็นชายหนุ่มที่ทำงาน
ประจำอยู่ที่บริษัทรถยนต์แห่งหนึ่ง เป็นผู้มีความสามารถในการทำงาน จึงได้รับความไว้วางใจ
และเชื่อถือว่า งานใดที่ผ่านมือเขา งานนั้นจะต้องสำเร็จ เขาเป็นคนใจกว้าง แต่เป็นคนไม่
รอบคอบ ประมาทขาดความระมัดระวังไว้วางใจคนมากเกินไป จึงถูกโสภณคุ่นอน ชโมยเงินไป
จนหมด แต่เขาก็มีปฏิภาณไหวพริบสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ นอกจากนี้ยังเป็นคนมีความ
กตัญญูรู้คุณคนที่เคยช่วยเหลือ ถึงแม้จะยังไม่ทันตอบแทนบุญคุณก็ตามแต่ก็ระลึกถึงอยู่เสมอ

2. นาย ก. จากเรื่อง ตีนกา

นาย ก. เป็นสมุห์บัญชีบริษัทการค้าแห่งหนึ่ง อายุประมาณ 40 ปี
ใฝ่หน้ารูปใช้ กร้านกระด้าง ศีรษะเถิกเป็นเงาม่อ มีหนวดขลิบเป็นเส้นหนาเปราะบนริมฝีปาก
ทำให้ใฝ่หน้านั้นเข้มจนแลดูเป็นเคร่งเครียดตลอดเวลา มีรอยตีนกาบนใฝ่หน้าที่แปลกประหลาด
กว่าคนอื่นคือตีนกาขวางอยู่กลางคิ้ว ซึ่งมีผู้ทำนายว่าตีนกาลักษณะนี้จะประสบโชคใหญ่ อุบิลัยรัก

สันทหาความสำราญใส่ตัว โดยไม่รู้จักประมาณตัวเองว่ามีรายได้น้อย จึงทำให้เงินเดือนไม่พอใช้ เขายังยกเงินบริษัทไปใช้ส่วนตัว ต่อมาคณะกรรมการบริษัทจะตรวจสอบบัญชี เขาต้องหาเงินจำนวนหนึ่งมาใช้หนี้บริษัท มิฉะนั้นเขาจะถูกไล่ออกจากงานและติดคุก แต่ในตอนท้ายเขาได้เงินจำนวนหนึ่งมาด้วยความบังเอิญตามคำทำนายลักษณะประหลาดเกี่ยวกับรอยตีนกา เขาจึงรอดจากการถูกไล่ออกจากงานและรอดจากการติดคุก

3. แดง วงศ์ชาละวัน จากเรื่องแดงยักษ์ใหญ่ V:S เขียวคนแคระ

แดง วงศ์ชาละวัน อายุประมาณสามสิบ มีสมญานามว่า "ยักษ์ใหญ่แห่งชัยภูมิ" เขาสูงถึงหกฟุตหนึ่งนิ้ว น้ำหนักกว่าสองร้อยปอนด์ ตัวดำเหมือนหนึ่เงา เวลาหัวเราะเสียงดังราวกับฟ้าร้อง ผิวดำ ผมหยิก เชื้อสายไทยแท้เป็นพนักงานบริษัท ช.ก.ภ. จำกัด ตำแหน่งข้าราชการโดยสารของบริษัท เป็นคนที่มีอารมณ์ขัน มีศิลปะในการพูด สามารถพูดเล่าเรื่องต่างๆ ให้ผู้ฟังคล้อยตามและสนุกสนานตามไปด้วย เป็นคนเจ้าสำราญ ชอบเที่ยวเตร่ ต้มสุรา เที่ยวโสเภณี ตามลักษณะหนุ่มโสดทั่วไป รูปร่างเขาสูงใหญ่ก็จริง แต่ใจเท่าปลาชิว เขามีความเกรงกลัวเจ้านาย ซึ่งตัวเล็กกว่าเขามาก สาเหตุที่เขาเกรงกลัวเจ้านายตัวเล็กของเขามาก เพราะเขาเคยเข้าไปปล้ำเมียเจ้านายโดยเข้าใจผิดคิดว่าเป็นโสเภณีคู่ของตน

4. ข้าวจ้าว จากเรื่อง หนี่ชีวิต

ข้าวจ้าวในเรื่องนี้เป็นชายวัยกลางคนเรียนจบมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำงานเป็นพนักงานที่บริษัทฝรั่งแห่งหนึ่ง มีเงินเดือนสูง มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานทำงานด้วยความขยันขันแข็งจนได้เลื่อนตำแหน่งเป็นหัวหน้าแผนกจัดซื้อ เป็นคนที่มีรู้จักมัธยัสถ์ รู้จักค่าของเงิน เขาทำเงินบริษัทหายด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทำให้บริษัทขาดความไว้วางใจทางบริษัทกำหนดเวลาให้เขานำเงินมาใช้หนี้ มิฉะนั้นเขาจะต้องถูกปลดจากงานฐานยกยอกเงิน เขาเป็นคนที่มีความกตัญญูรู้คุณต่อคนที่เคยช่วยชีวิตภรรยาของเขา โดยเป็นพยานชี้ตัวคนร้ายที่ยิงผู้มีบุญคุณกับเขาตายทั้งๆ ที่รู้ว่าการเป็นพยานชี้ตัวคนร้าย จะเกิดอันตรายต่อเขาและครอบครัว เขาไม่เห็นแก่สินจ้างรางวัลที่คนร้ายมอบให้ เพราะต้องการตอบแทนบุญคุณของผู้ตาย

1.5 ตัวละครฝ่ายชายที่เป็นมิชานชีน

ในเรื่องสั้นของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว มีตัวละครเอกเป็นโจร 3 เรื่องดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เสือเห่ จากเรื่องเสือเห่

เสือเห่ รวงไซ อายุ 24 ปี รูปร่างผอมสูง ใบหน้าเลี่ยม ผิวขาว ลักษณะนิสัยเป็นคนเกกมะเหรกเกเร เป็นอันธพาล ชอบรังแกวัดไถชาวบ้าน ลักเล็กชโมยน้อย มีอารมณ์รุนแรง อาชวาทพยาบาท ด้วยลักษณะนิสัยเช่นนี้ทำให้เขาต้องเป็นโจรเขาเคยถูกจับเข้าคุกในข้อหาลักทรัพย์ เมื่อออกจากคุก เขามาแก้แค้น โดยฆ่าผู้ที่แจ้งจับให้เขาติดคุก หลังจากนั้นเขาก็ปล้น ฆ่า ช่มชู้ทำให้ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อน จนกรมตำรวจตั้งสินบนนำจับ ไม่ว่าจับเป็นหรือจับตาย และในที่สุดเขาก็ต้องจบชีวิตลงอย่างเสือล่าบาก

2. ลาบ ร่องเมือง จากเรื่องคนชั้นคิงส์

ลาบ ร่องเมือง อายุประมาณสามสิบ รูปร่างเล็ก ผอมเกร็ง ใบหน้าจืดๆ ซื่อๆ และอ่อนเยาว์เหมือนเสมียนจ่ายเงินตามธนาคารเป็นคนไม่ชอบพูดแต่ชอบลงมือทำ ใจสู้ ใจนักเลง บ้าบิ่น กล้าเผชิญหน้ากับคู่ต่อสู้ ชกต่อยกับนักเลง จนได้ก้าวเข้ามาเป็นสมาชิกของคณะเกล็ดมังกร เป็นคนเชื่อถือนิยมเครื่องรางของขลัง ถึงกับเข้าปล้นและฆ่าเจ้าของพระเครื่องที่เขาอยากได้เป็นเจ้าของ แต่ในที่สุดเขาก็ถูกฆ่าตายขณะที่แขวนพระเครื่องห้อยอยู่ที่คอ

3. ดำ อ่อนบิต จากเรื่องพรายคำลัมสูตร

ดำ อ่อนบิต หรือ "อ้ายพรายดำ" อายุ 35 ปี รูปร่างผอมสูง ผิวคล้ำ ใบหน้าเรียบและดูซื่อ มีความสามารถในการจัดแจง ไม่ว่าจะเป็นเซฟ สะเดาะกลอนประตูหน้าต่าง มีหลักประจำในการทำงานก็คือ จะชโมยเอาแต่ทรัพย์เท่านั้น ไม่ทำร้ายเจ้าของบ้านแต่ในครั้งล่าสุดเกิดทำผิดสูตร เจ้าของบ้านใช้กำลังต่อสู้ เขาได้รับบาดเจ็บถึงกับเข้าโรงพยาบาล เจ้าของบ้านที่เป็นคู่ต่อสู้แจ้งตำรวจจับดำเนินคดีในที่สุดเขาถูกนิโทษจำคุกห้าปี

1.6 ตัวละครฝ่ายชายที่เป็นนักเรียนนักศึกษา

เรื่องสั้นของปรณ ปิ่นเฉลียวที่มีตัวละครเป็นนักเรียน นักศึกษา มี 1 เรื่อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข้าพเจ้า จากเรื่องน้ำใจในยูเอสยู ข้าพเจ้าในเรื่องนี้เป็นชายหนุ่ม อายุ 26 ปี มีชื่อว่าบุญรอด เพื่อนเรียกว่า ไอร์รอด เป็นนักศึกษาปริญญาโททางรัฐศาสตร์ ลักษณะนิสัยเป็นคนโอบอ้อมอารี มีน้ำใจ มีไมตรีจิตต่อผู้อื่นเสมอ มองโลกในแง่ดี แต่เป็นคนไม่รู้จักประหยัด ใช้จ่ายเงินอย่างสุรุ่ยสุร่าย จึงทำให้เพื่อนต่างชาติร่วมห้อง วิจารณ์ว่าเขามาจากประเทศด้อยพัฒนาที่ใช้เงินไม่เป็นและไม่รู้จักคุณค่าของเงิน

1.7 ตัวละครฝ่ายชายที่มีอาชีพเป็นนักเขียน ได้แก่ ข้าพเจ้า จากเรื่อง เมื่อข้าพเจ้าเป็นขโมย

ข้าพเจ้าในเรื่องนี้เล่าถึงชีวิตในวัยเด็กเมื่อครั้งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ในสมัยยังอยู่ในวัยเด็ก ตัวละครมีลักษณะนิสัยชุกชอนตามวัย ยังฝึกฝนการเล่นมากกว่าการเรียน ชอบหนีโรงเรียนมาวิ่งเล่นกับบริเวณริมคลองหน้าโรงเรียนเวลาเรียนจะตั้งใจเรียนบางวิชา วิชาใดที่ไม่ชอบจะขาดความสนใจและตั้งใจครั้งหนึ่งเคยหยิบหนังสือออกจากห้องสมุดโดยไม่ได้ขออนุญาต แต่ถูกอาจารย์จับได้ และตักเตือนสั่งสอนจึงเกิดสำนึก จากนั้นมาจึงมีนิสัยรักการอ่านและกลายเป็นนักเขียนจนทุกวันนี้

1.8 ตัวละครฝ่ายชายที่มีอาชีพช่างตัดผม

ชายช่างตัดผม จากเรื่องกลีบขี้หนู ผู้เขียนไม่ระบุชื่อตัวละครเอกเป็นช่างตัดผมประจำร้านตัดผมแห่งหนึ่งในจังหวัดชัยภูมิ เป็นชายวัยกลางคนรูปร่างสูงใหญ่ ลักษณะดี ผิวขาว อ้วนท้วมสมบูรณ์มีสง่าราศี การแต่งกายประณีตเรียบร้อย มีศิลปะในการพูด เสียงเบาแต่มีกังวานไพเราะ รู้จักพูดเอาใจแขก เล่าเรื่องราวได้ทุกเรื่องที่แขกสนใจในตอนสุดท้ายสามารถก้าวหน้าในอาชีพจนได้เป็นหุ้นส่วนของร้านตัดผมชั้นนำในกรุงเทพฯ

1.9 ตัวละครฝ่ายชายที่มีอาชีพเป็นเกษตรกร

พ่อเลี้ยงอินทรี จากเรื่องหลุมเมืองน่าน เป็นเศรษฐีเมืองเหนือ อาชีพทำไร่ส้ม อายุ 33 ปี รูปร่างอ้วนเตี้ยตัวดำเหมือนถ่าน หัวล้านเถิก หน้าตาสารรูปดูไม่ได้ แต่งกายปอน ๆ ลักษณะเหมือนกับลูกจ้างเก็บส้มในไร่มากกว่าเป็นเจ้าของสวน เป็นคนพูดน้อยถ่อมตัว ใจกว้าง และเป็นคนกว้างขวาง เป็นที่รักและชอบพอของคนทั้งเมืองน่าน แต่เบื้องหลังพ่อเลี้ยงอินทรีเป็นคนที่มีจิตใจอำมหิต โหดเหี้ยมผิดมนุษย์เป็นคนโกรธแค้นรุนแรง และมีความอาฆาตพยาบาทเขาจับได้ว่าเมียเขามีชู้ เขาจึงฆ่าเมียและชายชู้ตายแต่ยังไม่สมคั่น เขานำเอาเลือดและเนื้อของคนทั้งสองทำอาหารเป็นลาภหลัแล้วเชิญคนทั้งเมืองน่านมากิน จากนั้นก็หลบหนีเงื้อมมือกฎหมายหายหน้าไปจากสังคม ซึ่งตำรวจยังตามตัวมาลงโทษไม่ได้

1.10 ตัวละครฝ่ายชายที่มีอาชีพพ่อค้า

ภูระหง จากเรื่องเรื่องของภูระหง มีอาชีพเป็นพ่อค้าใหญ่วัยกลางคนอุปนิสัยรักสนุก มีเพื่อนฝูงมากมาย ลักษณะนิสัยเหมือนคนเป็นโรคจิต ชอบแอบดูพฤติกรรมมิดการทางเพศ ในที่สุดเขาก็ได้เมียเป็นโสเภณี

1.11 ตัวละครฝ่ายที่เป็นเจ้าของกิจการโรงจมน้ำ

ไอ้ไอ้ว จากเรื่องไอ้ไอ้ว ข้าพเจ้าและตารณี เชื่อจริงว่าพยัคฆ์ เป็นชายวัยกลางคน มีอาชีพเป็นเจ้าของกิจการโรงรับจมน้ำ มาจากเมืองจีน ตั้งแต่ยังเล็กเป็นคนสู้ชีวิต พ่อแม่ตายตั้งแต่เด็ก เขาเติบโตอยู่ในโรงผีน เป็นคนใฝ่ดีใฝ่รู้ รักความก้าวหน้า เพราะเมื่อออกจากโรงผีนเริ่มทำงานเป็นเสมียนเขียนตัวจมน้ำ ทำงานดีมาตลอดได้รับเลื่อนเป็นคนตีราคาของ มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน จนกลายเป็นเจ้าของกิจการโรงจมน้ำ เรียนภาษาไทยด้วยตนเอง และยังเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มเติม จากการที่ต้องต้อนรับเลี้ยงดูตัวเองมาตั้งแต่ยังเด็ก ทำให้เป็นคนที่มีจุกจิกคุณค่าของเงิน รู้จักมีธยัสถ์ใช้จ่ายอย่างประหยัด จนมีฐานะมั่นคง เขาเป็นคนรักเดียวใจเดียว แต่เขารูปไม่หล่อ พุดจาไม่ไพเราะ เมื่อเขามีความรักอย่างจริงจังต่อผู้หญิงคนหนึ่งและมีคู่แข่งที่น่ากลัวเป็นเพื่อนสนิท เขาจึงต้องใช้วิธีขอร้องเพื่อนให้หลีกทางให้เขาเมื่อเพื่อนเห็นใจช่วยเหลือเขา เขาจึงได้แต่งงานอยู่กินกับผู้หญิงที่เขารักอย่างมีความสุข

1.12 ตัวละครฝ่ายชายที่มีอาชีพเป็นกรรมกรรับจ้าง

ไอ้แอตเป็นชายหนุ่มวัยยี่สิบปี รูปร่างผอมโซ ผิวดำ ผมเผ้ายุ่งเหยิงเป็นกระเซิง ตาขาวเซ จมูกแบนแปบไม่มีสีสัน มุมปากล่างด้านซ้ายกระตุกยิกๆ ตลอดเวลา การแต่งกายใส่เสื้อดอกกลมสีขาวแก่ มีรอยขาดพรุนเป็นรู ๆ นุ่งกางเกงดำขาล้น ไม่ใส่รองเท้ามีกลิ่นตัวรุนแรง เป็นคนบ๊องๆ ไม่เต็มบาท ชื่อๆ แต่มีคุณธรรม รู้จักบุญคุณคน แม้เคยช่วยเหลือครั้งเดียวก็ไม่เคยลืมได้ตอบแทนช่วยเหลือผู้ที่เคยมีบุญคุณต่อเขา แต่เขาต้องตายเพราะไปเที่ยวโสเภณี แล้วถูกแมงดาคุมขังฆ่าตาย ตำรวจที่เขาเคยช่วยเหลือเมื่อครั้งน้ำท่วมได้ทำคดีให้เขาและตามจับคนร้ายมาลงโทษ

1.13 ตัวละครฝ่ายชายที่ไม่ระบอบาชีพ

เรื่องสั้นบางเรื่องของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว ไม่ระบอบาชีพตัวละครไม่ระบุฐานะทางสังคม แต่กล่าวถึงลักษณะทางกายภาพอื่น ๆ และลักษณะทางพฤติกรรมมีทั้งหมดจำนวน 9 เรื่องดังนี้

1. เรื่องกบาลอเล็กทรอนิกส์

ผู้เขียนไม่ระบุชื่อตัวละครชาย มีอายุอยู่ในวัยกลางคนมีรูปร่างหน้าตาอัปลักษณ์ คือ ตัวเตี้ย หลังค่อม มีก้อนเนื้อโปนยื่นออกมาตรงกลางอย่างน่าเกลียด แขนยาวผิวดำ และโก่งงอเหมือนถูกไม้ตัด ส่วนใบหน้าเป็นตะปุ่มตะป่ำไปทั่ว จมูกแบนและแปบนีชีโตๆ

เหยียนออกมานอกปาก หัวล้านเลี่ยน เวลาพูดเสียงเล็กแหลมและสูงเหมือนนกหวีด เป็นคนที่มีความจำดีมาก เขาจำได้ทุกเรื่องที่ผ่านมา จำต้องไปหาหมอเพื่อให้ผ่าตัดสมองส่วนที่จดจำในเรื่องที่เขาอยากลืมทิ้ง ลักษณะนิสัยเป็นคนรักเดียวใจเดียว มีคุณธรรมเมื่อรู้ตัวว่าแอบหลงรักภรรยาของผู้อื่น จึงต้องการผ่าตัดสมองส่วนความจำนี้ออกเพื่อตนเองจะได้ไม่ทำในเรื่องที่ผิดศีลธรรม แต่ในที่สุดเขาก็ไม่ได้ผ่าตัดสมองความตั้งใจ จึงต้องทนทุกข์กับสมองที่มีแต่ความจำต่อไป

2. เรื่องเมธที่สวนสาธารณะ

ตัวละครชายสองตัวเป็นผู้ที่มีสติไม่สมบูรณ์ คนแรกอายุประมาณสี่สิบ หัวเถิกใบหน้ากลมอูม แต่แจ่มใส ดวงตาหลุกหลิก มองทางโน้นที่ทางนี้ที่อยู่ตลอดเวลา แต่ก็ไม่ถึงกับไร้มารยาท อีกคนผอมสูง ใบหน้าเลี่ยม อายุประมาณไม่ถูก เพราะหนวดที่ขลิบเป็นเส้นหนาเปราะบนริมฝีปาก มีเคราเต็มพริตบริเวณคาง อุปนิสัยเฉยเมยและสงบเงียบ แต่ทั้งคู่ก็พูดคุยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของตึกที่อยู่ข้างหน้าว่าควรจะบริหารอย่างไรจึงจะทำให้ธุรกิจบนตึกนั้นก้าวหน้า มีชายหนุ่มคนหนึ่งได้นำความคิดเห็นของคนทั้งสองไปดำเนินธุรกิจจนร่ำรวย

3. เรื่องหมวก

ตัวละครชื่อนายหมวก มั่นหมวก ชอบสวมหมวก และมีหมวกอยู่บนศีรษะตลอดเวลา เพราะหัวเขาล้านเลี่ยน ชอบแต่งกายแบบสบายๆ ใส่เสื้อเชิ้ต กางเกงเก่าๆ สวมรองเท้าแตะฟองน้ำ เป็นคนมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว เป็นคนอารมณ์ดี ในขณะที่เขากำลังเดินทางกลับจากบ้านเพื่อน เขาถูกตำรวจจับแจ้งข้อหาว่าฆ่าคนตายและชิงทรัพย์ ตำรวจให้เหตุผลว่ามีพยานหลักฐานคือมีผมคนร้ายติดอยู่ที่มือผู้ตายแต่เป็นเพราะเขาหัวล้านเขาจึงพันติด แต่เขายังมีอารมณ์ดีพอที่ไม่โกรธนายตำรวจคนนั้น

4. เรื่องหรือฆาตกรรม

ผู้เขียนไม่ได้ระบุชื่อของตัวละครใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "ผม" เป็นชายหนุ่มที่มีฐานะดี อยู่ในตระกูลสูง ผ่านการอบรมจากสถาบันชั้นนำ แต่มีอาการเป็นโรคจิตมักจะฝันถึงเรื่องเดิมซ้ำๆ ซากๆ จึงต้องปรึกษาจิตแพทย์ ตอนสุดท้ายเขากลายเป็นนักโทษประหารในข้อหาฆ่าภรรยาของเขาตาย

5. เรื่องสักเท่าใดกันที่คนเราต้องการกบไทย

ผู้เขียนไม่ได้ระบุชื่อของตัวละครกล่าวแต่เพียงว่าเป็นชายหนุ่มมีอายุ

ประมาณ 21 ปี เป็นคนที่เอาจริงเอาจังกับชีวิต เพราะในวัยหนุ่ม เขาไม่เคยคิดเที่ยวเตร่สนุกสนาน เขาคิดแต่ต้องการจะหาที่ดินที่ส่วยงามกว้างใหญ่ เพื่อทำการเกษตรกรรม เขามีลักษณะนิสัยที่ชอบตุกติกและตีค่าผู้อื่นต่ำกว่าตัวเอง มักคิดว่าตัวเองดีกว่า ฉลาดกว่าผู้อื่นเสมอ เป็นคนโลภ ไม่รู้จักพอ จะเห็นได้จากการที่เขาเดินทางไปแสวงหาที่ดินเพื่อทำการเกษตร เขาไปพบที่ดินตามที่เขาต้องการเป็นของคนป่า เขาเข้าไปเจรจาขอซื้อด้วยคิดว่าคนป่านั้นโง่กว่าเขา คนป่าออกปากยกให้เป็นกรรมสิทธิ์ของเขาโดยมีเงื่อนไขว่าเขาต้องกลับมาหาคนป่าก่อนตะวันตกดิน ด้วยความโลภ เขาเดินไปไกลมากและเร่งเวลากลับมาหาคนป่าตามข้อตกลง แต่ก่อนที่เขาจะได้ที่ดินนั้นมาเป็นกรรมสิทธิ์ เขาก็หัวใจวายตายเสียก่อน

6. เรื่องคนน่ากลัว

ตัวละครใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เขา" เขาเป็นชายหนุ่มได้รับการศึกษาสูงชั้นสำเร็จมหาวิทยาลัยเป็นลูกผู้ดีมีสกุล มีฐานะชั้นมหาเศรษฐี มีความประพฤติเรียบร้อยออกไปทำสวนทำไร่ต่างจังหวัดเป็นงานอดิเรก เป็นคนโลภ อยากได้ทรัพย์สินสมบัติอันเป็นมรดกจำนวนมหาศาลเพียงผู้เดียว มีจิตใจอำมหิตโหดเหี้ยม เป็นลูกอกตัญญู เขาวางแผนฆ่าแม่ และน้อง ๆ ตายทั้งครอบครัว แต่ด้วยกฎแห่งกรรม ในที่สุดเขาก็ต้องตายเช่นเดียวกันด้วยโรคหัวใจวาย และทรัพย์สินสมบัติที่ได้มาด้วยความอกตัญญูนั้นก็ไม่สามารถช่วยชีวิตเขาได้

7. นักเลงน้ำเมา

ไม่ได้ระบุชื่อตัวละคร บอกแต่เพียงว่าเป็นชายหนุ่มวัยสามสิบปีเศษ เป็นนักดื่มเหล้าตัวฉกาจ สามารถบอกชื่อเหล้าได้ทุกชนิดเพียงแต่เขาได้ดมกลิ่น หรือเพียงชิมแค่จิบเดียว ลักษณะนิสัยเป็นคนซื่อ เป็นลูกผู้ชายกล้าได้กล้าเสีย เมื่อเขาขายชื่อเหล้าชนิดสุดท้ายไม่ถูก เขาก็ยอมจ่ายเงินให้แก่คู่พนันของเขาทันที

8. เรื่องนิทานปรัชญา

ตัวละครเป็นลูกชายเศรษฐีวัยยี่สิบปี ใบหน้ารูปไข่ จมูกโด่งเป็นสันเขียดปลาย มีลักยิ้มมุมที่แก้มทั้งสอง จบการศึกษาจากต่างประเทศ ลักษณะนิสัยเป็นคนมีความรู้แต่ไม่สามารถใช้ความรู้แก้ปัญหาเฉพาะหน้าในชีวิตได้ จนบิดาต้องส่งไปเรียนรู้เพิ่มเติม และเมื่อเรียนจบในระดับที่สูงขึ้น เป็นผู้ใหญ่อัน มีความมั่นใจในตัวเองสูงขึ้น กล้าตัดสินใจและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้สำเร็จจนเป็นที่พอใจของผู้เป็นบิดา

9. เรื่องไอ้โง้ว ข้าพเจ้าและคารณ

ข้าพเจ้าในเรื่องนี้ เป็นชายหนุ่มเจ้าสำราญ ใบหน้าหล่อเหลามีเสน่ห์ เป็นที่ตบใจของเพศตรงข้าม มีลักษณะนิสัยเจ้าชู้ปลิ้นปล้อนหลอกลวง คงผู้หญิงมากหน้าหลายตา และไม่มีความจริงจังต่อผู้หญิงคนใดเป็นพิเศษ เป็นคนใช้จ่ายฟุ่มเฟือยทั้ง ๆ ที่มีรายได้น้อยเมื่อเงินขาดมือก็อาศัยเข้าโรงรับจำนำ เมื่อเขาพบรักแท้ลักษณะนิสัยก็เปลี่ยนไปกลายเป็นคนเสียสละ เพราะกลัวว่าหญิงที่เขารักนั้นจะมาตระการกำลับาภิกับเขา เขาจึงสละคนรักให้กับเพื่อนของเขาที่มีฐานะดีกว่าเพื่อต้องการให้หญิงที่เขารักมีความสุข เขาก็สุขใจ

2. ตัวละครฝ่ายหญิง

2.1 ตัวละครฝ่ายหญิงที่มีอาชีพเป็นโสเภณี

ตัวละครเอกที่มีอาชีพโสเภณีในเรื่องสั้นของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว มีทั้งหมด 6 เรื่อง ตัวละครทั้ง 6 เรื่องนี้ผู้เขียนแสดงแง่มุมของชีวิตตัวละครที่เป็นโสเภณี เช่น ความยุติธรรมของสังคม วิถีทางที่ทำให้ต้องหันเหชีวิตมาเป็นโสเภณี วิธีดำเนินการในอาชีพ รวมทั้งการถูกเอารัดเอาเปรียบการถูกดูถูกเหยียดหยามของสังคมและเรื่องราวที่เหนือธรรมชาติที่ไม่น่าเป็นไปได้ โดยผู้เขียนกำหนดลักษณะทางกายภาพและพฤติกรรมไว้ ดังนี้

1. หล่อน จากเรื่อง เทพธิดามืด

หล่อนในเรื่องนี้อยู่ในวัยสิบแปดปี เป็นคนสวยมาก เรือนร่างสวยสูงสง่าสมสัดส่วนใบหน้ากระจ่างกระจ่าง ปากเป็นกระจับ จมูกงอนเชิดปลายดวงตากลมโต เป็นประกายวาววับดำขลับ ผมสีดำช้อยข้างหลังจนสันติดท้ายทอย เวลายิ้มมีรอยลักยิ้มแก้มบวมทั้งสองข้าง หล่อนมีอาชีพเป็นโสเภณีที่มีจิตใจอ่อนไหว คลั่งไคล้หลงใหลมีอวาทภาพของจิตรกรหนุ่มผู้ซึ่งไม่เคยเห็นหน้ามาก่อน ปล่อยตัวปล่อยใจเขียนจดหมายรำพึงรำพันถึงความรักที่หล่อนมีต่อเขา และนัดหมายติดต่อกับจิตรกรผู้นั้นไปหาหล่อนเพื่อมีสัมพันธ์สวาทกัน จดหมายที่เขียนถึงจิตรกรหนุ่มนั้นแสดงอารมณ์อันรุนแรงทางเพศ ซึ่งผิดปกติที่ผู้หญิงธรรมดาจะเขียนออกมาได้ เมื่อจดหมายฉบับนั้นไปถึงมือจิตรกรผู้นั้นด้วยความบังเอิญ จิตรกรหนุ่มคิดขี้ใจว่าจะไปพบหล่อนตามที่หล่อนนัดในจดหมายดีหรือไม่ ซึ่งเขาอาจจะไปหรือไม่ไปก็ได้

2. เงางาม

เงางามหญิงวัยกลางคน รูปร่างหน้าตาสวยแต่มักจะปรุ้งแต่งเสียจน

เก็นงาม คือพอกหน้าด้วยแป้งหนา ทาลิปสติกสีเข้ม แต้มไฝปลอมที่ริมฝีปาก ผมซอยสั้นจนติดใบหู และทำยทอย แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่เข้ายวนอารมณ์เพศตรงข้าม กิริยาท่าทางแพรวพราวไปด้วย จริตหลุดจากล่องแคล่วจัดจ้าน ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมกลางคืน ต้มเหล้า สูบบุหรี่ ไม่สำรวมกิริยา จึงทำให้ชีวิตตกต่ำแม้แต่คนรักก็ยังเกิดความสมเพชเวทนา และเงางามคงจะใช้ชีวิตเช่นนี้จนกว่าสังขารของหล่อนร่วงโรย

3. ชบา จากเรื่องชบา

ชบาหญิงวัยกลางคนใบหน้าสวยงามอ่อนหวานละมุนละไมตาม ธรรมชาติรูปร่างอวบอ้วน มีอาชีพเป็นโสเภณี อุปนิสัยใจนักเลง กล้าได้กล้าเสีย ไม่ยอมเสียเปรียบใคร ชบาเคยมีเรื่องต่อสู้กับแม่แล้วและแมงดาในสำนักแล้วออกมาตั้งสำนักเอง เป็นคนมีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้ที่ทุกข์ยากกว่า ครั้งหนึ่งเคยให้เงินแม่ค้าขายขนมข้างบ้านเพื่อช่วยเป็นค่าเล่าเรียนที่ ลูกชายของแม่ค้าสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ แต่ผลที่ได้รับจากการมีน้ำใจนั้นทำให้ชบาต้องเข้าใจ เพราะนอกจากจะถูกแม่ค้ามองอย่างดูถูกเหยียดหยามแล้ว ในตอนสุดท้ายชบายังถูกจับติดคุกโดยที่ลูกชายแม่ค้าเป็นผู้พินาศด้วยตนเอง

4. อีแต๋น จากเรื่องอีแต๋น

อีแต๋น อายุไม่เกินยี่สิบปี รูปร่างท้วมผิวคล้ำใบหน้ากลมๆ แบนๆ ดวงตาวาววามหยาดเยิ้ม ส่อนิสัยเจ้าชู้และความมกมากในกามารมณ์ คารมจัดจ้าน กิริยามารยาท ยวนยั่วแบบของโสเภณีทั่วไป การแต่งกายปล่อยใจให้เห็นส่วนลัดที่ควรสงวนอย่างจงใจ วันหนึ่ง อีแต๋นขึ้นไปหากินบนโรงแรม จึงถูกตำรวจจับในข้อหาค้าประเวณี ศาลพิพากษาลงโทษให้ปรับ ส่องร้อยบาทแต่อีแต๋นไม่มีเงินจ่ายค่าปรับจึงต้องถูกขังแทนค่าปรับอยู่บนโรงพัก ไม่กี่วันอีแต๋นเปิด ค้าประเวณีบนโรงพัก ร้อนถึงผู้กองต้องแก้ปัญหาโดยควักเงินส่วนตัวชำระค่าปรับให้อีแต๋นจากนั้น จึงส่งตัวอีแต๋นกลับกรุงเทพฯ ก่อนที่เรื่องจะอื้อฉาวไปกว่านี้

5. นาง จากเรื่องนางชื่อนาง

นางเป็นโสเภณีอายุประมาณ 20 ปี หากินอยู่ตามโรงแรมเป็นหญิงสาวหน้าสวยไว้วมยามประบ่า ใบหน้าเรียบๆ ซื่อๆ หน้าผากโหนกนูน รูปร่างเต่งตึงอวบอ้วน เป็นคนที่ไม่สนใจต่ออนาคต แต่มีความจริงใจรักใคร่รักจริง มีเหตุผลสามารถใช้คำพูดปลอบโยน ดักเตือนคนที่ผิดหวังและประชดชีวิตให้รู้สึกตัวและเกิดจิตสำนึกที่ดีได้ แต่โชคชะตากงกำหนดให้นางมีอาชีพเป็นโสเภณีเพราะผู้ชายที่ผ่านเข้ามาในชีวิตคนแล้วคนเล่า วันหนึ่งขณะที่นางหากิน

อยู่บนโรงแรม ตำรวจสายตรวจบุกเข้าจับไล่เกณฑ์ทั้งหมดบนโรงแรมนั้น นางจึงถูกจับกุมและถูกดำเนินคดีในข้อหาค้าประเวณี ศาลตัดสินปรับแล้วปล่อยตัวไป จากนั้นไม่มีใครพบนางอีกเลย

6. หล่อน จากเรื่องนางไม้พูด

หล่อนในเรื่องนี้เป็นโสเภณีอายุประมาณ 18 ปี ผิวคล้ำแต่ละเอี้ยดอ่อน แต่งตั้งไปทั่วด้วยวัยสาว รูปร่างอวบอัด ฅมยาวสีดำขลิบลอยมักถูกรวดด้วยริบบิ้นสีแดง เป็นคนมีเล่ห์เหลี่ยมแพรวพราว แกล้งทำเป็นโง่ เพื่อเรียกร้องความสนใจจากแขกที่มาใช้บริการ และเป็นการเรียกร้องความสงสารเห็นใจ เพื่อจะได้เรียกร้องค่าตัวให้สูงขึ้น ในตอนหลังชายที่ถูกหลอกจับได้ว่า ไม่ได้เป็นโง่จริง แต่หล่อนไม่มีความละอาย ยังยึดอาชีพโสเภณีไปหากินหลอกลวงคนอื่นต่อไปเรื่อย ๆ

2.2 ตัวละครฝ่ายหญิงที่มีอาชีพแพทย์ จากเรื่องหมอเร

ตัวละครคือหมอเรวดี เลขรจนา เป็นแพทย์หญิงประจำอยู่โรงพยาบาลแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ อยู่ในวัยสาวใหญ่รูปร่างระหงสมส่วน ผิวขาวเป็นนวลมีลักษณะนิสัยเป็นคนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงเป็นผู้หญิงสมัยใหม่กล้าแสดงออกเป็นตัวของตัวเอง เมื่อมีความรักก็กล้าพอที่จะให้ฝ่ายชายรับรู้ถึงความรู้สึกของตนแต่ก็ไม่ยอมให้ชายคนรักล่วงเกินก่อนแต่งงาน ด้วยลักษณะนิสัยเช่นนี้จึงทำให้ชายคนรัก ซึ่งเป็นวิศวกรหนุ่มและเป็นชายหนุ่มที่เจ้าชู้ เกิดความชื่นชมและเข้าใจจึงขอแต่งงานด้วยในที่สุด

2.3 ตัวละครฝ่ายหญิงที่มีอาชีพขอทาน

ขอทานหญิง จากเรื่องขอทานเป็นหญิงวัยกลางคนรูปร่างหน้าตาไม่สดใส แก้มตอบผยุงเป็นกระเซิง ผอมโซ สวมเสื้อผ้าชิ้นสีด้าสกปรก กะรุ่งกะริ่ง นั่งอุ้มทารกอายุประมาณ 1 ขวบไว้บนตัก มือขวาถือกระป๋องนมชู้ขึ้นเหนือหัว เป็นคนที่มีลักษณะเป็นพวกสิบแปดมงกุฎเที่ยวขอทานหลอกลวงผู้คน พ่อของเด็กจำได้ว่าเด็กทารกที่อุ้มมาเป็นเครื่องมือในการขอทานนั้นคือลูกของเขาเอง เขาจึงจับหญิงขอทานขึ้นโรงพักเพื่อดำเนินคดี

2.4 ตัวละครฝ่ายหญิงที่มีอาชีพอาจารย์ในมหาวิทยาลัย

อาจารย์โฌมอุม่า ทรัพย์อนันตสมบูรณ์สกุลชัย จากเรื่องสัมมนาตำรวจ เป็นอาจารย์สาวสวยสำเร็จปริญญาเอกทางสังคมสงเคราะห์มาจากประเทศสหรัฐอเมริกาปัจจุบันเป็นอาจารย์สอนมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งของรัฐ เป็นอาจารย์พิเศษในมหาวิทยาลัยเอกชนหลายแห่ง และเป็นนายกสมาคมต่าง ๆ อีกหลายตำแหน่ง อาจารย์โฌมอุม่าเป็นหญิงไทยสมัยใหม่แต่งตัวทันสมัย

ผิวขาวผ่องเป็นนวลโย ใบหน้าเข้มคม จมูกโด่ง ปากบางเรียวงาม มีดวงตาที่กลมโตสดใส รูปร่างสูง อวบอัดเต่งตึงเปล่งปลั่งมีน้ำมีนวล ลักษณะนิสัยเป็นคนพูดจาแข็งกระด้างไม่สุภาพ ออกจะหยาบคายเนื่องมาจากพื้นฐานครอบครัวเดิมเป็นคนจีนที่ไม่รู้จักธรรมเนียมปฏิบัติในสังคมผู้ดี และด้วยลักษณะนิสัยเช่นนี้ทำให้นายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ที่จะเชิญอาจารย์มาเป็นวิทยากรในการอบรมสัมมนา มารยาทของตำรวจต้องเปลี่ยนใจ เลิกล้มความคิดเพราะเห็นว่าลักษณะนิสัยเช่นนี้คงไม่สามารถอบรมให้นายตำรวจมีมารยาทดีขึ้นได้

ตัวละครที่เทียบเท่ามนุษย์

ตัวละครที่เทียบมนุษย์ หมายถึง ตัวละครที่ไม่ใช่มนุษย์ เช่น สัตว์ วิญญาณ แต่มีความรู้สึกนึกคิด และมีพฤติกรรมที่คล้ายมนุษย์ ตัวละครประเภทนี้ในเรื่องสั้นของปรกณ ปิ่นเฉลียว แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ตัวละครที่เป็นสัตว์กับตัวละครที่เป็นปีศาจที่ยังพิสูจน์ไม่ได้ และตัวละครที่เป็นดวงวิญญาณ ซึ่งมีเพียง 5 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง ไอ้ฮัก กลลغامของไอ้โต้ง ม้าตำรวจ เด็กอาถรรพ์ และญาติของพ่อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ตัวละครที่เป็นสัตว์ ผู้เขียนกล่าวถึงตัวละครประเภทนี้ในเรื่องสั้น 3 เรื่อง คือ เรื่อง ไอ้ฮักเป็นสุนัขยอดกตัญญู เรื่อง ไอ้โต้งเป็นไก่ตัวผู้พันธุ์ใหญ่พิเศษ และม้าจอมเกเรจากเรื่องม้าตำรวจ โดยผู้เขียนอธิบายลักษณะทางกายภาพและพฤติกรรมดังนี้

1. ไอ้ฮัก จากเรื่อง ไอ้ฮัก

ไอ้ฮักเป็นสุนัขยอดกตัญญูของพ่อเลี้ยงเมืองใจ เป็นสุนัขพันธุ์ทางแม่เป็นพันธุ์ไทยแท้ ไอ้ฮักมีรูปร่างสูงใหญ่เหมือนสุนัขพันธุ์ต่างประเทศ มีความซื่อสัตย์จงรักภักดี และมีความกตัญญู ถึงแม้พ่อเลี้ยงจะโหดร้ายทารุณ มันก็ไม่อาฆาตแค้นไม่ผูกใจเจ็บและยังช่วยเหลือผู้ที่ทำร้ายมันให้รอดพ้นจากความตายอีกด้วย

2. ไอ้โต้ง จากเรื่องกลลغامของไอ้โต้ง

ไอ้โต้งเป็นไก่ตัวผู้ของชาวนาในชนบทแห่งหนึ่ง เป็นไก่พันธุ์ที่ตัวใหญ่แข็งแรง ปราดเปรียวและมีความเก่งฉกาจในการผสมพันธุ์เป็นเลิศสามารถเพิ่มปริมาณอุตสาหกรรมลูกไก่ได้อย่างสม่ำเสมอ สร้างความร่ำรวยให้กับเจ้าของไก่ตัวนี้มีพลังพิเศษสามารถผสมพันธุ์กับสัตว์ชนิดอื่น ๆ ได้อีกนอกเหนือจากไก่ด้วยกันเป็นไก่ที่มีเล่ห์เหลี่ยมแพรวพราวพยายามที่จะล่อ อีแร้งที่บินวนเวียนอยู่ในบริเวณนั้นลงมาเพื่อตัวเองจะได้ผสมพันธุ์ด้วย แต่ไม่สำเร็จเพราะเจ้าของมาขัดจังหวะเสียก่อน

3. ม้า จากเรื่องม้าตำรวจ

ตัวละครเป็นม้า 4 ตัว ตัวเมีย 3 ตัว ตัวผู้ 1 ตัว เป็นม้าตำรวจ ที่สถานีตำรวจภูธรแห่งหนึ่ง ลักษณะโดยรวมของม้าทั้ง 4 นี้แต่ละตัว ตัวเตี้ย หัวโต พุงป่อง บางตัวสันหลังเสียเดินตื้นยักเยี้ยกัน บางตัวขาโก่งขาลาก หัวตกหางตก ปราศจากสง่าราศี ซึ่งแต่ละตัวผู้เขียนได้กำหนดลักษณะทางกายภาพและพฤติกรรมไว้ดังนี้

ม้าตัวที่หนึ่งมีชื่อว่าหยาดฟ้ามาดินอายุ 22 ปี มีผิวกายสีสีแดงอ่อน ขาหลังทั้งสองโก่งและสั้น โปหน้าปอกตึงอเป็นจวก แต่นิสัยเรียบร้อย อารมณ์ดี ว่างนอนง่าย ตัวสองมีชื่อว่าแม่เทพธิดาแท้ ตัวเมียมีผิวสีมะกอก มีจุดกระสีขาวแพรวพราวทั้งตัวอายุ 22 ปี นิสัยทรหดทำงานได้สมบุกสมบัน มีอารมณ์ทางเพศที่รุนแรง ตัวที่สามชื่อตะละแม่กุสุมา อายุสามสิบปี สีน้ำตาลเข้ม เอวคด เดินเต็งหน้าเต็งหลังเหมือนคนเมาเหล้า แต่วิ่งทนแข็งแรง บุกป่าฝ่าหนาม ขึ้นเขาลงห้วย วิ่งไล่จับคนร้ายอย่างทรหด ตัวที่สี่ชื่อพระกาฬเป็นตัวผู้ อายุ 10 ปีเศษ รูปร่างสูงใหญ่ มีสีด่าปลอดตาบอดข้างหนึ่ง นิสัยเกกมะเหรกเกเร ชี้เกียจสันหลังยาว ไม่ยอมทำงาน สร้างความเดือดร้อนให้กับโรงพัก ไม่เคยมีใครบังคับมันได้ และไม่มีใครสามารถขี่หลังมันได้ เกินสิบนาที่ แม้แต่แสบนั้นก็ไม่ว่าง เป็นอันธพาลที่ยั้วระรานข่มเหงแม่ม้าทั้งสาม ทำลายทรัพย์สินสมบัติของทางราชการ จนผู้บังคับกองต้องส่งไปอยู่โรงพักอื่น แต่พระกาฬถึงจะเลวแต่ก็เป็นที่รักของแม่ม้าทั้งสาม เมื่อพระกาฬถูกส่งไปโรงพักอื่นแม่ม้าทั้งสามเกิดอาการเงื่องเหวงา ซึมเซา มีอาการใกล้จะตายร้อนถึงผู้บังคับกองต้องขอพระกาฬกลับคืนมา

ตัวละครที่เป็นสัตว์ในเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว เช่นเรื่อง ไอ้ยักแสดงให้เห็นถึงความผูกพัน ความรักระหว่างเจ้าของกับสัตว์เลี้ยง ส่วนเรื่องกลกามของ ไอ้โด้ง และเรื่องม้าตำรวจ ผู้เขียนจะเน้นความสนุกสนานมากกว่าจะให้นิยายสาระ และปกรณ ปิ่นเฉลียว เองไม่ได้เน้นเสนอเรื่องในแนวนี้นัก ตัวละครที่เป็นสัตว์มีจำนวนน้อย คือมีเพียง 3 เรื่อง จากจำนวน 88 เรื่อง

2. ตัวละครที่เป็นญาติปีศาจดวงวิญญาณ ได้แก่

1. เรื่องเด็กอาถรรพ์

ตัวละครเป็นเด็กหญิงใบบายุประมาณ 5 ขวบ ที่พลัดหลงอยู่ในสวนมะพร้าว รูปร่างท้วมกลมตัวมเตี้ยม โปหน้าขาวผ่องเป็นยองโย ติดกับเส้นผมสีดำขลับดวงตากลมโตสุกใส และตูดน่ารักน่าเอ็นดู ไว้เพียงสา แต่พอตกกลางคืนลักษณะของหนูน้อยก็เปลี่ยนไป

ดวงตาที่กลมโตสุกใสกลายเป็นดวงตาของปีศาจร้าย ยิ้มที่ไร้เดียงสากลายเป็นรอยยิ้มของปีศาจซาตาน ทำให้คนที่ประสานตาด้วยมือการเหมือนถูกสะกดจิต ความรู้สึกปรวนแปรกลายเป็นคนดูร้ายดุดะดีตัวป่า บังเกิดความกระหายเลือด และอยากฆ่าคน ในตอนท้ายผู้ที่พบน้อยคนนั้นนำพบน้อยกลับไปส่งที่เดิม ซึ่งภายหลังรู้ว่าบริเวณที่พบน้อยนั้นเป็นบริเวณป่าช้าเก่า และจนบัดนี้ผู้ที่พบน้อยคนนั้นยังไม่รู้ว่า เด็กหญิงที่เขาพบนั้นเป็นคนหรือเป็นปีศาจกันแน่

2. เรื่องภูติของพ่อ

ตัวละครเป็นพ่อที่มีความรักลูกมาก เมื่อมีชีวิตอยู่เขาทำหน้าที่เป็นทั้งพ่อ แม่ และเพื่อนให้กับลูก เพราะเมียของเขาจากไปตั้งแต่ลูกยังเล็ก เขาเลี้ยงดูให้การศึกษาอบรมสั่งสอนจนลูกเป็นคนดี สำเร็จการศึกษา และเขาก็ตายด้วยโรคหัวใจวาย ด้วยความรักความผูกพันและห่วงใย ดวงวิญญาณจะวนเวียนปกป้องบอกเหตุให้ลูกแคล้วคลาดจากอันตรายทั้งปวง

ตัวละครที่เป็นภูติผี หรือวิญญาณในเรื่องสั้นของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว มีเพียง 2 เรื่อง คือเรื่องภูติผีที่ตัวละครซึ่งเป็นวิญญาณของพ่อจะแสดงความรักความผูกพันที่มีต่อลูก โดยคอยวนเวียนปกป้องช่วยเหลือลูกอยู่ตลอดเวลา ส่วนเรื่องเด็กอาถรรพณ์ ตัวละครเป็นผีเด็กที่มีอำนาจสะกดจิตทำให้มนุษย์ที่ถูกสะกดจิตมีจิตปรวนแปรสามารถฆ่าคนได้

จากการวิเคราะห์ตัวละครในเรื่องสั้นของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว จำนวน 88 เรื่องสรุปได้ว่า มีตัวละครเอกเป็นชายทั้งหมด 83 เรื่อง เป็นตัวละครหญิงเพียง 5 เรื่อง ตัวละครเทียบเท่ามนุษย์ 5 เรื่อง แบ่งออกเป็นตัวละครที่เป็นสัตว์ 3 เรื่อง และตัวละครที่เป็นภูติผีวิญญาณ 2 เรื่อง ด้านลักษณะกายภาพของตัวละครพบว่า ตัวละครอยู่ในวัยต่างๆ กัน มีทั้งวัยเด็ก วัยกลางคนและวัยชรา วัยกลางคนซึ่งเป็นวัยทำงานพบมากที่สุดฐานะทางสังคมของตัวละครส่วนใหญ่กล่าวถึงกลุ่มคนยากจนถึงปานกลาง ด้านอาชีพของตัวละคร กล่าวถึงตัวละครที่เป็นตำรวจมากที่สุด และอาชีพรับราชการรองลงมา นอกจากนี้ยังมีอาชีพอื่นๆ อีกหลากหลายเช่น มือปืนรับจ้าง โสเภณี พนักงานในบริษัทเอกชน ช่างตัดผม เกษตรกร เจ้าของกิจการ พ่อค้า กรรมกร ขอทาน ที่ไม่ระบุอาชีพก็มีบ้างไม่มากนัก

ส่วนด้านพฤติกรรมของตัวละคร พบว่าตัวละครในเรื่องส่วนใหญ่ มักทำผิดกฎหมายและศีลธรรมมากกว่าตัวละครที่ประพฤติดี เช่นตัวละครที่มีอาชีพเป็นตำรวจชั้นผู้น้อยมักกินเหล้าเมายา เที่ยวโสเภณี เล่นการพนัน ปฏิบัติหน้าที่บกพร่องจนถูกลดขั้นเงินเดือนหรือไล่ออก ตำรวจบางพวก

ก็ชิงดีชิงเด่นประจบเจ้านายเพื่อหวังความก้าวหน้าทางการงาน ส่วนตำรวจที่มีพฤติกรรมดี เช่น เสี่ยงตายเพื่อจับโจร เกรงครีตระกูลเบียบวินัย มีน้ำใจต่อลูกน้อง เป็นที่รักของ ชาวบ้านก็มีอยู่บ้าง ไม่มากนัก ซึ่งส่วนใหญ่ตัวละครเหล่านี้จะไม่ก้าวหน้าในอาชีพตำรวจ เพราะผู้ใหญ่มองไม่เห็นความดี เนื่องจากไม่ได้เข้าไปแสดงตนโอ้อวดหรือประจบเจ้านาย ตัวละครชายที่เป็นมิชฌาชีพอื่นๆ เช่น มอปีน โจร ขโมย นักต้มตุ๋น ก็มีปรากฏอยู่แทบทุกเรื่อง เพราะเป็นคู่ปรับกับอาชีพตำรวจที่ต้องติดตามไปจับกุมมาลงโทษ ตัวละครเหล่านี้ล้วนเป็นผู้ร้ายใจกรรจ์ มีจิตใจเหี้ยมเกรียมอำมหิตฆ่าคนได้อย่างเลือดเย็น แต่บางเรื่องผู้เขียนก็ได้สร้างให้ตัวละคร มีจิตสำนึกอยากกลับตัวหรือหนีจากสภาพที่เป็นอยู่ ส่วนตัวละครที่พฤติกรรมชั่วอื่นๆ เช่น เป็นฆาตกรฆ่าล้างแค้นภรรยา ชายขี้ฆ่าญาติพี่น้อง เพื่อหวังมรดก ทำผิดศีลธรรมกับลูกเลี้ยง ส่วนใหญ่มีฐานะทางสังคมดีเป็นพ่อค้า นักธุรกิจ แพทย์ ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ บางคนจบการศึกษามาจากต่างประเทศ คนเหล่านี้ทำผิดเพราะอารมณ์ชั่ววูบมิได้เกิดจากกมลสันดานเหมือนตัวละครที่เป็นมิชฌาชีพ

ส่วนตัวละครหญิงในเรื่องสั้นของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว ส่วนใหญ่จะเป็นตัวละครที่มีรูปร่างหน้าตาดี อยู่ในวัยสาว ส่วนใหญ่จะเป็นตัวละครที่มีพฤติกรรมที่สังคมรังเกียจ เช่น มักมากในกามารมณ์ เป็นชู้กับชายอื่น ใจแตกตั้งแต่อยู่ในวัยสาว ถูกผู้ชายทอดทิ้งแล้วหันเหชีวิตไปสู่อาชีพโสเภณี ต้องไปดิ้นรนต่อสู้กับความอยุติธรรมของแม่เล้าและแมงดาคุมช่องตัวละครบางตัวได้รับความเมตตาช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและมีความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่อย่างลับๆ สภาพของตัวละครเหล่านี้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมกลางคืน กินเหล้า สูบบุหรี่ รักรักกับผู้ชายไม่เลือกหน้า แม้บางครั้งจะเกิดความรักอย่างจริงจังจุ่มทุกข์อย่างให้กับชายคนรัก แต่ไม่ได้รับความรักที่จริงใจตอบแทน ชีวิตจึงมีแต่ความขมขื่น บางคนถูกจับในข้อหาค้าประเวณี บางคนติดคุกเนื่องจากไม่มีเงินค่าปรับ บางคนจ่ายค่าปรับแล้วก็ยังกลับมาสู่อาชีพเดิม เพราะไม่มีความรู้ความสามารถที่จะประกอบอาชีพอื่นได้ จึงมีชีวิตที่ตกต่ำ ส่วนตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่มีสถานภาพสังคมชั้นสูงมีการศึกษาดี มีหน้าที่การงานดี เช่น เป็นแพทย์ เป็นอาจารย์เป็นตัวละครที่มีความมั่นใจในตัวเองสูง กล้าคิด กล้าแสดงออก มีความสามารถเท่าเทียมกับผู้ชาย แต่ก็มีจุดอ่อนบางอย่างที่เป็นสาเหตุของการเกิดคดีความ ตัวละครหญิงที่เป็นขอทานแม้จะต่อยการศึกษายากจน แต่ก็สามารถใช้เล่ห์เหลี่ยมหลอกลวงเอาเงินจากคนได้

ตัวละครที่เป็นสัตว์ในเรื่องสั้นของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียวมี 3 เรื่องคือตัวละครที่เป็นสุนัข เป็นม้า และเป็นไก่นก โดยผู้เขียนสร้างพฤติกรรมของตัวละครแตกต่างกันดังนี้คือ ตัวละครที่เป็นสุนัข

เป็นสุนัขที่มีความกตัญญู ซื่อสัตย์ มีความจงรักภักดีต่อผู้ที่เลี้ยงดูมัน ส่วนตัวละครที่เป็นม้ามีพฤติกรรมทั้งดีและไม่ดี คือ ม้าตัวเมียจะนิสัยดีว่านอนสอนง่าย ใช้งานได้ ส่วนม้าตัวผู้มัน นิสัยไม่ดี เกเรเกลมะเหรก ซี้เกียจสันหลังยาว เป็นที่เอือมระอาของผู้เลี้ยงดู แต่เป็นที่รักของม้าด้วยกัน นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมของไอ้โด่งไก้พันธุ์ที่มีพฤติกรรมแตกต่างไปจากไก่ทั่วไป ผู้เขียนสร้างให้มีพฤติกรรมเช่นเดียวกับมนุษย์ คือสามารถพูดได้ มีความรู้สึกนึกคิด มีความต้องการ มีความมักมาก ในกามารมณ์ เรื่องราวของตัวละครที่เป็นสัตว์นั้น ผู้เขียนจะเน้นในด้านความสนุกสนานแปลกประหลาดมากกว่าสาระอย่างอื่น ๆ

ตัวละครที่เป็นภุคิณีวิญญูในเรื่องสั้นของปรกร์ ปิ่นเฉลียว มีเพียง 2 เรื่อง คือเรื่อง ภุคิณีที่ตัวละครเป็นดวงวิญญูของพ่อ จะแสดงความรักความผูกพันที่มีต่อลูกโดยคอยมาวนเวียนปกป้องช่วยเหลือลูกอยู่ตลอดเวลา ส่วนอีกเรื่องหนึ่งแสดงพฤติกรรมของผีเด็กที่สามารถสะกดจิตให้คนที่พบเห็นเกิดจิตวิปริตอยากจะทำคน

การศึกษาตัวละครในเรื่องสั้นของปรกร์ ปิ่นเฉลียวนี้ ผู้วิจัยพบว่าตัวละครที่สร้างขึ้นมานั้น ส่วนใหญ่เป็นตัวละครที่สร้างจากประสบการณ์ของผู้เขียนเอง คือ ผู้เขียนมีอาชีพเป็นตำรวจ ฉะนั้น ตัวละครเอกฝ่ายชายในเรื่องสั้นจึงเป็นตำรวจเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังมีอาชีพอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพตำรวจเช่น โสเภณี ผู้ร้าย มือปืนรับจ้าง นักต้มตุ๋นต่างๆ ซึ่งตัวละครเหล่านี้เป็นกลุ่มชนชั้นกลางและกลุ่มชนชั้นล่างของสังคมที่มีการดำรงชีวิตอยู่อย่างยากลำบากต้องดิ้นรนทุกวิถีทางเพื่อความอยู่รอด เช่น ตัวละครที่เป็นโสเภณี ต้องต่อสู้กับความอยุติธรรมเสี่ยงกับการเป็นโรค มีชีวิตวนเวียนอยู่กับคุกตะราง และถูกดูแคลนจากคนทั่วไปในสังคม ผู้เขียนนำประสบการณ์จากอาชีพตำรวจมาสร้างตัวละครหลากหลายรูปแบบและผูกเป็น เรื่องเป็นราวได้อย่างน่าสมจริงตามสถานการณ์ทางสังคมและชนชั้นของตัวละคร

ฉาก (Setting)

ฉาก หมายถึง สถานที่และเวลาที่เรื่องนั้น ๆ เกิดขึ้น ฉากต้องสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง เพื่อจะช่วยสร้างบรรยากาศให้สมจริงและทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวได้ดียิ่งขึ้น

กุหลาบ มลลิกะมาส (2518 : 35) กล่าวว่า การประเมินค่าของฉากต้องคำนึงถึง

ความถูกต้องระหว่างเหตุการณ์และฉาก อันเป็นเครื่องชี้ให้เห็นความประณีตในการแต่งของผู้เขียน และต้องสนใจความถูกต้องชัดเจน ตลอดจนวิธีใช้ฉากในการดำเนินเรื่องประกอบกัน

บริวคส์ และวาร์เรน (กรรณิการ์ ฤทธิเดช. 2522 : 142 ; อ้างอิงมาจาก Brooks and Warren. 1959 : 648 - 649) กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องสร้างฉากคือ ใช้ฉากเพื่อช่วยประกอบให้ตัวละครและพฤติกรรมของตัวละครนั้นดูสมจริง ฉากจะช่วยสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมให้แก่เรื่อง และบางครั้งฉากจะช่วยเสริมจุดมุ่งหมายเฉพาะของเรื่อง ได้เป็นอย่างดี ถ้าผู้อ่านเห็นว่าฉากนั้นสมจริง จะเป็นแนวโน้มให้ผู้อ่านยอมรับเรื่องนั้นมากขึ้น

ซูทียส์ นาฏ (2520 : 41) กล่าวว่า ฉากมีความสำคัญในการบอกผู้อ่านว่าเรื่องนั้นเกิดขึ้นที่ใด เมื่อใด ฉากไม่ได้หมายถึงเพียงสถานที่เกิดเรื่องเท่านั้น แต่หมายถึงรายละเอียดอื่นๆ ที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องดีขึ้น ได้แก่ การสร้างอารมณ์ (Mood) บรรยากาศ (Atmosphere) การเปลี่ยนแปลงหรือการแนะนำตัวละคร ซึ่งมีส่วนพัวพันไปถึงเนื้อเรื่อง และแก่นเรื่องด้วย นักประพันธ์ที่มีความสามารถย่อมทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตาม และเกิดความนึกคิดหลังจากอ่านเรื่องจบแล้ว

สุนทรณี วราทร (2528 : 135) กล่าวว่า ฉากเป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง บอกให้รู้ว่าเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นที่ใด เรื่องสั้นไม่จำเป็นต้องให้รายละเอียดของสถานที่มากนัก และการใช้ฉากที่มีจริงเป็นที่รู้จักทำให้เรื่องมีความสมจริงมากขึ้น

ฉากในเรื่องสั้นของ ปกรณ์ ปิ่นเจลิยว ส่วนใหญ่จะเป็นฉากที่เกิดขึ้นในประเทศไทยตามต่างจังหวัดในท้องถิ่นทุรกันดาร ทางภาคอีสาน ภาคเหนือ ส่วนฉากในกรุงเทพมหานครก็มีบ้างและฉากต่างประเทศกล่าวถึงอยู่เพียงสองเรื่อง

ส่วนเวลาในเรื่อง กล่าวถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบันทั้งหมดและระยะเวลาในเรื่องส่วนใหญ่เป็นช่วงสั้น ๆ ภายในวันเดียวหรือเดือนเดียวตามลักษณะของเรื่องสั้นเรื่องราวที่เกิดขึ้นใช้เวลานานเป็นปีหรือหลายปีมีอยู่บ้างไม่มากนัก

ผู้วิจัยจะวิเคราะห์การสร้างฉากในเรื่องสั้นของปกรณ์ ปิ่นเจลิยว ในด้านต่อไปนี้

1. ฉากด้านภูมิประเทศและบรรยากาศในต่างจังหวัด
2. ฉากในกรุงเทพมหานคร
3. ฉากในต่างประเทศ
4. ฉากสถานที่ต่าง ๆ ที่ปรากฏในเรื่อง

1. จากตำนานภูมิประเทศและบรรยากาศในต่างจังหวัด

1.1 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้เขียนกล่าวถึงจากที่เป็นสถานที่จริง ซึ่งเป็นอำเภอต่างๆ ที่ผู้เขียนไปรับราชการอยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2489-2518 สมัยนั้นชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาเหมือนทุกวันนี้ สภาพถนนหนทางเป็นถนนลูกรัง เป็นหลุมเป็นบ่อขรุขระ ทำให้การเดินทางเป็นไปด้วยความยากลำบาก ส่วนอากาศก็ร้อนจัด แห้งแล้งและเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ภูมิประเทศทั่วไปเป็นป่าเขารกทึบน่ากลัวอันตรายจากโจรผู้ร้าย ผู้เขียนบรรยายมาไว้อย่างชัดเจนในเรื่องสั้นหลายเรื่อง ดังนี้

เรื่องวันแรกที่แก้งคร้อ

ผู้เขียนบรรยายให้เห็นถนนหนทางที่ไปสู่อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิว่าเต็มไปด้วยโคลนตม หลุมบ่อ คล้ายกับผิวโลกพระจันทร์ในกล้องขยายของนักดาราศาสตร์ บางครั้งรถวิ่งไปดีๆ ก็ต้องอ้อมลงในห้วยข้างทาง ทั้งนี้ไม่แน่ใจว่าสะพานไม้สั้นคลอนง่อนแง่นข้างหน้าจะรับน้ำหนักรถได้หรือไม่ บางคราวรถต้องหยุด คนขับรถกระโดดลงไปทะเลาะกับชบวนเกวียนที่สวนมาว่าใครจะไปก่อนไปหลัง เนื่องจากทางแคบ และบางครั้งผู้โดยสารมองเห็นก้อนดำๆ กลมๆ ขวางอยู่กลางทางข้างหน้า ซึ่งตอนแรกคิดว่าเป็นขอนไม้หรือหินใหญ่ แต่พอรถวิ่งไปใกล้ๆ ก้อนกลมๆ ดำ ๆ นั้นกลับโผล่ผลุงหายเข้าไปในป่าข้างทาง ปรากฏว่ามันเป็นควายทั้งตัว ลงไปนอนดีแปลงอยู่ในหลุมกลางถนน ที่แก้งคร้อเวลานั้นไม่มีน้ำประปาหรือบ่อน้ำบาดาล ทุกคนใช้น้ำจากสระกลางตลาดแห่งเดียว และน้ำในสระนี้ใช้กันตั้งแต่ต้ม อาบ ชักผ้า ล้างชาม ล้างรถ เลี้ยงควาย และ ฯลฯ สารพัดรวมอยู่ในสระแห่งนี้แห่งเดียว

เรื่องกินเพื่ออยู่ VS. อยู่เพื่อกิน

ได้กล่าวถึงอำเภอแก้งคร้อในปี พ.ศ. 2503 ในขณะที่ผู้เขียนไปปฏิบัติราชการเป็นผู้บังคับกองสถานีตำรวจภูธรอำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ว่าเป็นอำเภอชนบทที่อยู่

ห่างไกลความเจริญ ไม่มีแหล่งบันเทิงและยังไม่มีเครื่องสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา
 ดั่งผู้เขียนบรรยายไว้ ดังนี้

เมื่อกลางปี พ.ศ. 2503 ข้าพเจ้าถูกย้ายไปเป็นผู้บังคับกอง สถานีตำรวจ
 อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ในขณะนั้น อ.แก่งคร้อยังไม่เจริญคึกคัก เต็มไปด้วย
 บ้านช่องร้านรวงรกรกรและผู้คนเหมือนปัจจุบันนี้ ตอนข้าพเจ้าไปอยู่ใหม่ๆ ตัวอำเภอ
 เป็นห้องแถว โกโรโกโสยาวเหยียดมือหนึ่ง สถานีตำรวจ คือ เรือนไม้เล็กๆ ชั้นเดียว
 สร้างอย่างขอไปที เพราะมันเป็นที่พักตำรวจชั่วคราวเก่า พอตกค้ำลักทุ้มเศษๆ ทุกหน
 ทุกแห่งจะเจี๊ยบเจี๊ยบเหมือนอยู่ในป่าช้า เรืองร้านสุราอาหาร โรงหนัง โรงละคร
 และความบันเทิงเรียงรายต่างๆ นั้น ไม่ต้องไปพูดถึงมัน สำนะหาอะไร แม้แต่ไฟฟ้า
 น้ำประปา จะอาบจะใช้น้ำยังไม่มี ถนนถนนหลวงเส้นหัวใจที่ผ่านตัวอำเภอเต็มไปด้วย
 หลุมบ่อใหญ่ๆ มีโคลนตมลึกแค่แข้งแค่เข่าตารดาอยู่ทั่วไป นี่คือสภาพคร่ำ ะ ของ
 อ.แก่งคร้อยุคแรกเริ่มแต่ดั้งเดิม อำเภอแก่งคร้อเป็นเพียงตำบลเฮงช่วยไกลสุดกู่ตำบล
 หนึ่งของอำเภอภูเขียว จ.ชัยภูมิ ต่อมาอีท่าไหนไม่ทราบได้ หลวงท่านเกิดผิด ผ่ายก
 จุณจะขึ้นมาเป็นกิ่งเป็นอำเภออย่างพรวดพราด รวดเร็ว ภายในเวลาปีเดียว ความ
 เจริญต่างๆ ของมันจึงก้าวไม่ทันเกียรติยศที่ได้รับ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : กินเพื่ออยู่ VS. อยู่เพื่อกิน : 20)

เรื่องเงาอุบาทว์

แสดงให้เห็นถึงสภาพดินฟ้าอากาศที่ร้อนจัด แห้งแล้ง ดั่งผู้เขียนบรรยาย
 ไว้ดังนี้

เราได้เห็นความเปลี่ยนแปลงอันชัดเจนระหว่างภาคกลางกับอีสานตั้งแต่กรุงเทพฯ
 ถึงสระบุรี แม้จะร้อนแต่ก็มีลมเย็นรายวัน มีความเขียวชอุ่มของพฤษชาติ ไร่นาสองข้าง
 ทางเป็นที่เจริญตาเจริญใจแต่พอเลยปากช่องไปภายใต้ดวงอาทิตย์ดวงเดียวกัน ความ

ร้อนกลับเปลี่ยนเป็นทะเลทราย ลมที่โกรกมาอับๆ อ้าวๆ แทะตามเนื้อตามตัวคันยุบยิบ

ไปหมด มองทางไหนมีแต่ความแห้งแล้งว่างเปล่า ไม่มีแม้แต่เสียงนกร้องลั่นตัว

(รวมเรื่องสั้นจากที่ รามสูง : เงาอุบาทว์ : 274)

ฉากและบรรยากาศในเวลากลางวัน ผู้เขียนบรรยายให้เห็นสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงระหว่างกลางวันและกลางคืนดังนี้

เป็นคืนแรมสามค่ำ ฟ้าเบื้องบนโปร่งปราศจากเมฆหมอกขณะนั้นพระจันทร์เต็มดวงลอยเด่นอยู่หนึ่งในสามของโค้งฟ้า สาดแสงนวลสว่างไปทั่วบริเวณมันสว่างไสวจนแทบจะแลเห็นมดได้ ลมกลางคืนแปรอากาศที่อบอ้าวตอนหัวค่ำให้ค่อยเย็นเยือกเข้า รอบตัวเรามีแต่ความเงียบ เงียบจนเราอดคิดไม่ได้ว่า ทั้งโลกคงมีแต่เราสองคนเท่านั้นกระมังที่ยังตื่นอยู่

(รวมเรื่องสั้นจากที่รามสูง : เงาอุบาทว์ : 276)

เรื่องเสือเหี้ย

ผู้เขียนบรรยายฉากของตำบลหนองสังข์ว่า เป็นตำบลซึ่งอยู่ห่างจากอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิประมาณยี่สิบกิโลเมตร ภูมิประเทศทุรกันดาร เป็นภูเขา และป่าส่วนใหญ่ไม่มีถนนหนทาง ชาวบ้านต้องใช้ทางเกวียน ในการเดินทาง ซึ่งทางเกวียนนั้นถ้าไม่มีโคลนลึกแค่น่องก็มีทรายท่วมถึงตาตุ่ม ดังที่ผู้เขียนบรรยายไว้ว่า

เราหกคนเดินทางจากโรงพักตรงไปยังจุดตัดตัวไ้เสือเหี้ย ตามแผนการคือ ตำบลหนองสังข์ ตำบลนี้อยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณยี่สิบกิโลเมตรเศษ ภูมิประเทศทุรกันดาร เป็นภูเขาและป่าส่วนใหญ่ ไม่มีถนนหนทาง เราจึงต้องพากันเดินด้วยเท้า ทั้งสองไปตามทางเกวียน ซึ่งถ้าไม่มีโคลนตมลึกแค่น่องก็มีทรายท่วมถึงตาตุ่ม ผ่านบ้านชำมุลนาก บ้านโนนสะอาด บ้านกุดแก้น้อย มากินข้าวเที่ยงเอาที่บ้านโนนส้มกบ ณ ที่นี้เองข้าพเจ้าต้องเสียเวลาเช็ดสอับใหญ่อยู่ร่วมสองชั่วโมง เกี่ยวกับชาวคราวการ

เคลื่อนไหวยของเสือเหมีต เพราะถัดจากหมู่บ้านนี้ไปมันก็แดนมิคสัญญีคือบริเวณตำบลหนองสังข์แล้ว เมื่อได้รับคำยืนยันจนเป็นที่แน่ใจได้ว่ายังไม่มีวีแววของเสือเหมีตผ่านกรายมาทางนี้ ข้าพเจ้าจึงสั่งให้เดินทางต่อไป มาถึงตัวตำบลหนองสังข์เอาเกือบห้าโมงเย็นวันเดียวกัน

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : เสือเหมีต : 255)

เรื่อง โอด โศกกรงชายผู้มีความสุข

ผู้เขียนบรรยายถึงฉากของหมู่บ้านตำบลหนองสังข์ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งใครจะเดินทางไปตำบลนี้ต้องใช้วิธีเดินเท้าหรือขี่ม้าไปเพราะไม่มีถนนต้องใช้ทางเกวียน ต้องเดินย่ำลงไปท้องนา บุกป่าฝ่าหนามชันเขาลงห้วย ไม่มีน้ำ ไม่มีที่ร่มให้พัก และแสงแดดร้อนเปรี้ยงในยามกลางวัน ดังตัวอย่างข้อความ

ตำบลหนองสังข์ อยู่ห่างจากตัวอำเภอแก้งคร้อประมาณยี่สิบกิโลเมตร และบ้านหมูสามนั้นก็เลยจากตัวตำบลไปอีกประมาณสิบกิโล วิธีเดินทางจากตัวอำเภอไปตำบลหนองสังข์นี้มีอยู่สองวิธีคือ ขี่ม้าวิธีหนึ่ง และเดินด้วยเท้าที่ธรรมชาติประทานมาให้แต่กำเนิดอีกวิธีหนึ่ง ส่วนไอ้มอเตอร์ไซด์ รถยนต์ หรือจักรยานนั้นไม่ต้องพูดถึง เพราะเหตุผลง่าย ๆ คือ ไม่มีถนนให้ไป อำเภอแก้งคร้อในยุคนั้นถูกยกพรอดพรวดจากเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอภูเขียวขึ้นมาเป็นกิ่ง จากกิ่งกลายเป็นอำเภอภายในเวลาไม่ถึงหนึ่งปี ยกกันอย่างรวดเร็วเสียจนกระทรวงมหาดไทย ใส่ไว้ในแผนที่ไม่ทันแล้วก็ลืมใส่มาจนกระทั่งทุกวันนี้ ใครไม่เชื่อลองไปหาดูได้ แล้วข้าพเจ้าก็ดันผ่าถูกส่งมาเป็นผู้บังคับกองคนแรกของอำเภอนี้เสียด้วย มันเป็นหมู่บ้านเล็กๆ หยิบมือเดียว อยู่ห่างจากเมือง 43 กิโลเมตร ไม่มีไฟฟ้า ไม่มีประปา ไม่มีโซดา ไม่มีน้ำแข็ง ที่ตัวอำเภอเป็นท้องแถวโกโรโกโสยาวติดกันไปประมาณหนึ่งในสี่กิโลเมตร ตั้งอยู่ริมๆ สิ่งที่เราเรียกว่า "ทางหลวงแผ่นดิน" ตรงข้ามท้องแถวเหล่านี้คือวัดเก่าๆ ถัดจากวัดมาทางซ้ายเป็นโรงพักเป็นที่ว่าการอำเภอแล้วก็หมด ข้าพเจ้าขี่ม้าออกจับผู้ร้ายถูกหนามในป่าเกี่ยวเอาจนหน้าตาแตกถลอกปอกเปิกไปหมด ข้าพเจ้าต้องเข้าไปในท้องนา บุกป่าฝ่าหนาม

ชั้นเขาลงห้วย น้ำก็ไม่ให้กิน ที่ร่มก็ไม่ให้พักแดดหรือร้อนเปรี้ยงจนแสบคันยุกยิก
ไปทั้งตัว มันยังเกิดความบ้าเลือดบ้าแดดขึ้นมาทั้งคนทั้งม้าเข้านั้นเชียวละ...

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : โอดโคกกรุงชายผู้มีความสุข : 105)

เรื่องเจ้าพ่อ

ผู้เขียนบรรยายจาก สภาพภูมิประเทศ การคมนาคม การเดินทางไปสู่
จังหวัดชัยภูมิ ดังนี้

ตรงเขตต่ออำเภอเราและอำเภอคอนสวรรค์ เรียกว่าช่องสามหมอกที่ตั้งของมัน
เป็นทำเลแปลกประหลาดมาก มีภูเขาสูงหนึ่งขวางตระหง่านอยู่ทางซ้ายมือ มีลำน้ำ
ชีเยวกรากเต็มไปด้วยแก่งหินน้อยใหญ่กระหนาบอยู่ทางขวา ตรงกลางมีถนนเป็นช่อง
กว้างเพียงสามวาเท่านั้น ทางทะเลเข้าสู่ไปถนนสายนี้คือ ทางหลวงแผ่นดินจากตัวจังหวัด
ผ่านช่องนี้มุ่งไปสู่ภูชีเยว ชุมแพ ขอนแก่น เมืองเลย การคมนาคมสัญจรทุกชนิดไม่ว่า
รถยนต์ จักรยาน เกวียน ม้า หรือคนเดินเท้า จะต้องผ่านไปมาในเส้นทางนี้โดยถูก
บังคับไม่ให้หลีกเลี่ยงไปทางอื่นได้โดยเด็ดขาด เพราะว่าบริเวณรอบ ๆ คือขุนเขา
และป่าที่สูงลิบลิ่ว ยาวติดกันเป็นผืนสุดลูกหูลูกตา มันเป็นถนนหัวใจของจังหวัดชัยภูมิ
เปิดออกสู่อีสานทั้งหมด ถ้าช่องเล็กๆ ที่กว้างเพียงสามวานี้ถูกปิดลงเมื่อใด เมื่อนั้น
หมายถึงประชาชนในสี่อำเภอ ของจังหวัดนี้จะต้องถูกตัดออกจากโลกภายนอกทันที

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : เจ้าพ่อ : 233)

เรื่องภูชีเยว

ผู้เขียนบรรยายถึงลักษณะภูมิประเทศ และบรรยากาศของอำเภอภูชีเยว
จังหวัดชัยภูมิ ที่มีแต่ความแห้งแล้งทุรกันดาร สภาพถนนหนทางที่เป็นหลุมเป็นบ่อ ดังผู้เขียนบรรยาย
ไว้ดังนี้

อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิคือล้นแลของอีสาน เช่นเดียวกันแม่ฮ่องสอนคือ ล้นแลของถิ่นไทยองม มันมีแต่ฝุ่น ฝุ่นทั้งนั้น ฝุ่นสีแดงในเนื้อตัว เสื้อผ้า ในอาหาร ในอากาศที่หายใจ ฝุ่นในทุกสิ่งทุกอย่างที่รวมเรียกว่าภูเขียว ภาพภูเขียวที่ข้าพเจ้าเห็นทำให้ข้าพเจ้านึกไปถึงภาพยนตร์ความยอดเยี่ยมตะวันตกของฮอลลีวูดในจอโทรทัศน์ทันที มันไม่ผิดเพี้ยนแตกต่างกับเมืองโคบาลในหนังเลย แม้แต่ชนิดเดียว อำเภอ โรงพัก โรงแรม โรงเหล้า ร้านค้า แบงก์ วัด ซ่องสภณี ฯลฯ ตั้งกองอยู่เรียงรายติด ๆ กัน ไป สองฟากทาง มีถนนสีแดงเต็มไปด้วยฝุ่นผ่ากลางถนนสายนี้ยาว ประมาณหนึ่งกิโล เลยออกไปคือ วัวควาย หุ่นา และป่าเขา ตอนลงจากรถโดยสารหิวกระเป๋าเข้าไปในโรงแรม ซึ่งชั้นล่างเป็นโรงเหล้า ข้าพเจ้ายังนึกทักทักตัวเองว่า ตัวเองคือยอห์นเวย์นมือปืนเนเจอร์ผู้ลงจากหลังม้ามาปราบอธรรม

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : ภูเขียว : 2)

เรื่องกลบกลบชัยภูมิ

ผู้เขียนบรรยายถึง จังหวัดชัยภูมิ ที่มีความแห้งแล้งดังนี้

จังหวัดชัยภูมิในสายตาของข้าพเจ้าคือเมืองที่มีความขัดแย้งกันอย่างแปลกประหลาดในตัวเอง มันตั้งเป็นเมืองฝาแฝดคู่กับโคราช แต่สภาพความเจริญผิดกัน ไกลราวฟ้ากับดิน ถ้าถนนมิตรภาพคือฮาร์โมนิรวมที่จัดให้โคราชเป็นตรูณียกกำลังดัดส่วยงามเปล่งปลั่ง ถนนสายสี่คือเข้าชัยภูมิก็คือนายาพิฆาตที่จัดให้ชัยภูมิคือย ๑ กลายเป็นอีเหี้ยมตายแห้งที่ละน้อย ๑ เช่นกัน ตัวจังหวัดตั้งอยู่อย่างโดดเดี่ยว ซึมเศร้าเจียนหงอยและแห้งแล้งเหมือนอยู่กลางทะเลทราย มีถนนคอนกรีตสายสั้น ๆ สายเดียว ซึ่งเทศบาลภูมิไฉนกำหนดผ่านตัวเมือง มีรู้อย ๑ เจาะแยกไปจากถนนสายนี้ที่เรียกว่ารู ก็เพราะถ้าท่านเดินในหน้าแล้งผมของท่านจะกลายเป็นสีแดงสวยสดงดงามไปได้โดยไม่ต้องเปลืองน้ำยาซ่อมผม และถ้าท่านเดินในหน้าฝนรองเท้าคู่ใหม่เอี่ยมของท่านจะกลับเป็นวัตถุที่เจี๊ยบไม่ยอมรับจำนำเอาที่เดียวกล่าวกันว่า การปลูกปอเป็นอาชีพหลัก ขึ้นหน้าขึ้นตาของจังหวัดนี้ มีนักการเกษตร นักปกครอง นักวิจารณ์จิปาถะฟุ้งว่า สิ่งนี้แหละทำให้

ชัยภูมิอุดมสมบูรณ์ และจะมั่งคั่งยิ่งยงในวันหน้า

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : กลับกชัยภูมิ : 159)

เรื่องศรีธนชัยกลางท้องฟ้า

กล่าวถึงอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิว่ายังไม่เจริญ มีแต่ความทุรกันดาร ไม่มีแหล่งมหรสพ ยังขาดสาธารณูปโภคที่อำนวยความสะดวกให้แก่ชาวบ้าน ดังตัวอย่างข้อความ

อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมินี้ แต่เดิมเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอภูเขียว แล้วก็ถูกยกเป็นกิ่ง จากนั้นได้กลายมาเป็นอำเภอภายในเวลาปีเศษ ๆ ที่มันเลื่อนฐานะขึ้นมา ปรุติปรายจนไล่กันลงในแผนที่ประเทศไทยแทบไม่ทันเช่นนี้ ขอคุณอย่าได้เข้าใจเป็นอันขาดว่า เพราะมันเจริญเติบโตมั่งคั่งเต็มไปด้วยตึกรามบ้านช่องอุดมสมบูรณ์ไปด้วยไฟฟ้า ประปา โรงหนัง โรงละคร หรือมีถนนลาดยางขึ้นเยี่ยมอะไรเทือกนั้น ความเจริญมันถูกยกแต่ชื่อ ไล่ความทุรกันดารความอดอยากหิวโหย โรคภัยไข้เจ็บสารพัดยังคงสิงสู่อยู่กับราษฎรชนิดอย่างใดก็อย่างนั้น ทั้งนี้เช่นเดียวกับอำเภอส่วนมากทั่วไปของภาคอีสาน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ศรีธนชัยกลางท้องฟ้า : 42)

เรื่องเรื่องนี้เพื่อเมีย

ผู้เขียนกล่าวถึงจังหวัดนครราชสีมาในปี พ.ศ. 2503 ซึ่งความเจริญเป็นรองจากกรุงเทพมหานคร ดังนี้

มันเป็นวันหนึ่งประมาณปลายเดือนพฤษภาคม ของปี พ.ศ. 2503 ข้าพเจ้าได้เซซัดเซซังไปยั้งโคราช เพื่อสำรวจตลาดข้าวและตลาดปอแก้ว แต่ไม่ได้ความเลย ตัดสินใจกลับ ก่อนกลับข้าพเจ้าแวะพักที่โรงแรมดำรงรักษ์ ถนนจอมพลในตัวเมืองคันหนึ่ง โดยตั้งใจว่ารุ่งขึ้นจะออกเดินทางไปติดต่อเรื่องข้าวโพดที่จังหวัดสระบุรีใหม่ หลังจาก

เก็บข้าวของอาบนํ้าอาบท่าที่โรงแรมเสร็จเป็นเวลาเที่ยงวันพอดี ข้าพเจ้าจึงออกมาหา
อาหารรับประทานที่ร้านเสี้ยวเสี้ยวหลังประตูชุมพล ถ้าจะเทียบกรุงเทพฯ ก็ขนาดห้อย
เทียนเหลา หรือภัตตาคารสีลม แต่ไอ้สันดาน เลือเศรษฐีเก่าของข้าพเจ้ามันอดไม่ได้
แม้รัฐจะน้อยก็ขอบริโภคอาหารดีๆ ไว้ก่อน มันเป็นเรื่องอย่างนี้แหละสันดานคน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : เรื่องนี้เพื่อเมีย : 100)

เรื่องเรื่องของภู่ระหง

กล่าวถึงจังหวัดนครราชสีมาว่า มีความเจริญเป็นรองจากกรุงเทพมหานคร
มีแหล่งท่องเที่ยวยามราตรี เช่น บาร์ ไนต์คลับ มากมาย ดังตัวอย่างข้อความ

โคราชเดี๋ยวนี้คือดรุณีกำดัดด้วย ถนนมิตรภาพคือฮาร์โมนีรวมที่จัดให้ดรุณีนางนี้
โตวันโตคืนและเปล่งปลั่ง นับวันมีแต่จะสวย นับเวลามีแต่จะทวีกลิ่นหอมขจรกระจายไป
ทั่วทั้งราบสูง ความเจริญของอารยธรรมแผนใหม่ทุกชนิดไหลบ่าจาก กรุงเทพฯ
เข้าท่วมท้นเมือง ๆ นี้ มันเคลือบแล้วครอบ บ่มแล้วบังคับในที่สุดจะทำให้กลับกลายเป็น
กรุงเทพฯ เมืองที่สองต่อไป แน่ละเมื่อถึงเวลานั้น มันต้องดีเด่นกว่ากรุงเทพฯ
ก็จะได้ดีกว่าอย่างไรได้ ในเมื่อกรุงเทพฯ กำลังจะกลายเป็นอดีตนางงามเหลาเหย
ไปแล้ว และเมืองแม่ไมกำลังจะตะครุบมงกุฎเพี้ยน มาสวมแทน แต่...แม้จัก แหก
ฝรั่งมังค่า ตลอดจนออหรีทั้งหลายแหล่อาจจะจุ่นจ้านล้นบาร์หรือลามกกักขฬะไปบ้าง
แม้สถิติคดีอุกฉกรรจ์อยู่ค่อนข้างทำให้ตาเหลือกก็ตาม ทว่ายังไง ๆ มียังคงน่ารักอยู่ดี
หกโมงเย็นวันนั้นพวกเราได้รวมกันมาชุมนุมอยู่ที่หลังประตูชุมพล หลังประตูนี้คือ
ร้านเสี้ยวเสี้ยว และในร้านนี้คือ ศูนย์กลางของสรรพสุรา อาหารชั้นคลาสสิก
ทั้งมวล

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : เรื่องของภู่ระหง : 136)

เรื่องหม่เคน

ผู้เขียนบรรยายถึงสภาพภูมิประเทศในจังหวัดทางภาคอีสานว่า สภาพภูมิประเทศเต็มไปด้วยความทรก้นดาร์ ดังนี้

ตอนตีห้าวานนี้ ผู้บังคับกองเรียกผมไปพบและสั่งให้ผมไปจับกุมตัวชายหนุ่มคนหนึ่ง ที่ตำบลซึ่งอยู่ห่างจากอำเภอไปอีกประมาณยี่สิบกิโลเมตร คุณคงนึกภาพออก ขนาดตัวอำเภอแท้ ๆ ยังมีสภาพเป็นเช่นคุณเห็น แล้วไ้ตำบลที่ต้องขี่ม้าขึ้นเขาลงห้วยไปอีกยี่สิบกิโล มันจะกันดารแร้นแค้นและสาหัสสากรรจ์ขนาดไหน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : หม่เคน : 248)

1.2 ภาคเหนือ

ผู้เขียนได้ใช้จากสถานที่จริงของอำเภอ และจังหวัดในภาคเหนือที่ผู้เขียนไปรับราชการอยู่ที่นี่ ในช่วงปี พ.ศ. 2492 สภาพท้องถิ่นทางภาคเหนือก็ยังมีทรก้นดาร์อยู่บ้าง แต่ก็มีสภาพที่สวยงาม และดีกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังตัวอย่างจากเรื่องสั้นต่อไปนี้

เรื่องราคะ

ผู้เขียนบรรยายถึงสภาพของอำเภอทางดงจังหวัดเชียงใหม่ปี พ.ศ. 2495 ว่า ยังไม่เจริญเหมือนปัจจุบัน สาธารณูปโภคเช่นไฟฟ้า น้ำประปา ยังไม่มีใช้ ถนนหนทางยังเป็นหลุมเป็นบ่อ ดังผู้เขียนบรรยายไว้ดังนี้

อำเภอทางดง จังหวัดเชียงใหม่ในปี พ.ศ. 2495 ยังไม่เจริญและคึกคักเต็มไปด้วยผู้คน รถราขวกไขว่เหมือนปัจจุบันนี้ ตัวตลาดยาวไม่ถึงหนึ่งกิโลเมตรที่ตั้งอยู่ริมทางหลวงสายอำเภอเมือง อำเภอฮอด มีร้านค้าสองข้างทางสลบไปกับสถานที่ทำการของทางราชการ ร้านรวงส่วนมากนี้เป็นห้องแถวชั้นเดียว เก่า ๆ

สร้างคร่าว ๆ อย่างขอไปที่ ที่ทางตงตอนนั้นไม่มีไฟฟ้าใช้ไม่มีน้ำประปา แต่อุณหภูมิ
สมบูรณ์ด้วยน้ำชุดจากบ่อ ตัวอำเภออยู่ห่างจากจังหวัดประมาณสิบกว่ากิโลเมตร
ถนนลาดยาง แต่เขาลาดไว้ครึ่งซีก อีกซีกหนึ่งเป็นหินลูกรัง และโคลนตมหลุมบ่อ
ที่ทำเช่นนี้อ้างว่างบประมาณน้อยต้องประหยัด ต้องค่อยเป็นค่อยไป มันจึงมักมีคดี
เกี่ยวกับความผิดทางจราจรเกิดขึ้นเสมอ ๆ บนถนนสายนี้ สาเหตุส่วนใหญ่
เนื่องจากไม่มีใครมีใครยอมวิ่งรถบนทางซีกที่เป็นโคลนตม หลุมบ่อ ต่างแย่งใช้
ด้านลาดยางกันหมด แม้จะไม่ใช่ทางวิ่งตามกฎหมายจราจรของตนก็ตาม

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : รากะ : 321)

เรื่องแดร็กคูล่าที่ข้างคลาน

ผู้เขียนบรรยายฉากของตำบลข้างคลานจังหวัดเชียงใหม่ในปี พ.ศ. 2492
ว่ายังมีสภาพไม่เจริญ ถนนหนทางยังลาดยางมะตอย ถนนบางสายยังเป็นถนนลูกรัง ยังไม่มีรถรา
ซึ่งชวักไซว่เช่นปัจจุบัน ผู้เขียนบรรยายดังนี้

เห็นจะต้องขอบรรยายสภาพตำบลข้างคลาน ในปี พ.ศ.2492 ให้ท่านได้รับทราบ
ไว้สักหน่อยก่อน เพราะว่าเหตุการณ์อันเป็นหัวใจของเรื่องนี้ทั้งหมดมันเกิดขึ้น ณ ตรงนี้
ถนนข้างคลานในสมัยนั้นไม่ได้เทคอนกรีตโอบอ้อมมีรถราวิ่งชวักไซว่ทั้งกลางวันกลางคืน
และมีดีกรามร้านรวงเต็มสองข้างทางเช่นเดี๋ยวนี้ แต่มันเป็นถนนลาดยางมะตอยแคบ ๆ
จากสี่แยกอุตุตผ่านโรงหนังศรีเวียง แล้วมาสิ้นสุดเอาตรงสี่โมสรพาดิชย์ฯ ต่อจาก
สี่โมสรพาดิชย์ฯ มีทางลูกรังเอียงๆ ชวักไซว่ พุ่งออกไปข้างหน้าเป็นทางสองแพ่งเส้น
ซ้ายมือตรงไปตำบลป่าแดด อีกเส้นทางขวามือผ่านป่าช้าไปบรรจบบ้านป่าพร้าว ไร่
ทางลูกรังเส้นนี้เองอย่าไปเอ๋ยถึงเวลากลางคืนเลย ต่อให้กลางวันแสงๆ ก็แทบไม่มี
มนุษย์เดินอยู่แล้ว

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : แดร็กคูล่าที่ข้างคลาน : 292)

เรื่องน้ำใจ

ผู้เขียนบรรยายฉากบรรยากาศที่สวยงามของเมืองเชียงใหม่ไว้ว่ามีทิวทัศน์
ที่สวยงาม ดังนี้

ขณะนั้นทิวทัศน์รอบตัวเราสวยงามมาก เมืองเชียงใหม่ทั้งเมืองนอนหมอบอยู่
เบื้องล่าง ไกลออกไปเบื้องหน้า แลเสมือนเมืองเทพนิยายในการ์ตูนของวอลต์ดิสนีย์
เบื้องบนท้องฟ้าแจ่มใสแว้งว้าง มีลมพัดเฉื่อยฉิว และเบื้องหลัง คือ พระธาตุดอย
สุเทพอันศักดิ์สิทธิ์แห่งทะมึนสูงเป็นสง่าอยู่โดดเดี่ยวกลางทิวเขายาวสีเขียวเกือบดำ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : น้ำใจ : 75)

เรื่องดำกับขาว

ผู้เขียนบรรยายการเดินทางซึ่งทำให้เห็นฉากและบรรยากาศของเมือง
เชียงใหม่ว่า เมืองเชียงใหม่ยังเป็นเมืองที่น่าท่องเที่ยว อากาศเย็นสดชื่น ดังตัวอย่างข้อความ

ที่เชียงใหม่ เมืองแห่งความขี้มึนแหม่มแจ่มใสและความสนุกสนาน เราตกลงไป
เที่ยวป่าข้างกัน เมื่อเราออกจากลำพูนมาเชียงใหม่ บนถนนสายยาวเหยียดที่รถ
วิ่งมา จึงดูคล้ายกับว่ารถของเราวิ่งโดดเดี่ยวอยู่เพียงคันเดียว รถมุ่งเลยเขต
เทศบาลผ่านป่าเหวเข้าป่าเล่า ด้วยความเร็วสุดกำลังเครื่องยนต์ความเงียบและ
ความเย็นเยือกของอากาศเมืองเหนือกลางดึก ทำให้พวกเราทั้งสามสร้างเมฆ
พองขึ้นเขตป่าเล่าต่อเข้าอำเภอสวรรคตตรงหัวโค้งยาวแห่งหนึ่ง ไร่เจ้าเครื่องยนต์
มันดับดับเอาตื้อ ๆ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ดำกับขาว : 152)

เรื่องนางชื่อนาง

ผู้เขียนบรรยายฉากและบรรยากาศของ จังหวัดแพร่ในปี พ.ศ. 2495
ในขณะที่ผู้เขียนมียศเป็นนายร้อยตำรวจตรี มีตำแหน่งเป็นผู้บังคับหมวด สถานีตำรวจภูธร อำเภอ
เมือง จังหวัดแพร่ ผู้เขียนบรรยายถึงการคมนาคมจาก จ.แพร่ ไป จ.ลำปาง ดังนี้

"ตัวกันทำงานไล่จับผู้ร้ายตมๆ อยู่ที่แพร่ แต่หัวใจของกันดันผ่าล่องลอยไปลำปาง
เพราะจะโน้มน้าวเมื่อใดกันจึงเผ่นไปหาเธอราวกับมีไฟจี้กันเมื่อนั้น ในสมัยนั้น ถนนสาย
เมืองแพร่ เมืองสอง งาว ลำปางยังไม่เหมือนเดี๋ยวนี้ วิธีที่ไปพบเธอก็คือ กันต้องนั่ง
รถยนต์โดยสาร จ.แพร่ มาลงเด่นชัย ต่อรถไฟไปลงสบตุ๋ย แล้วจับรถม้าไปหาเธอยัง
โรงพยาบาลอีกทอดหนึ่งมันกินเวลาและลำบากทุกๆ เลโซอยู่ แต่ตอนนั้นกันกับรู้สึกว่าการ
เดินทางครั้งนี้เป็นเสมือนเดินเที่ยวในงานกาชาดหรืองานวิหิราวุธ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : นางชื่อนาง : 273)

เรื่องพ่อเป็นตำรวจ

ผู้เขียนกล่าวถึงฉากของเมืองแพร่ว่ายังไม่มีความเจริญแต่อากาศบริสุทธิ์ มีทิว
ทัศน์ธรรมชาติที่สวยงาม ดังตัวอย่างข้อความ

มันทำให้ผมคิดถึงเมืองแพร่ใจแทบขาด ที่นั่นไม่มีสิ่งที่เรียกกันว่าความเจริญ และ
อารยธรรมแผนใหม่เท่าเทียมที่นี่ แต่ที่นั่นก็มีอากาศบริสุทธิ์หายใจตลอด 24 ชั่วโมง
มีแผ่นดินโล่งกว้าง ยาวเหยียดสุดลูกหูลูกตาให้นอนตีแปลงเล่นได้อย่างอิสระเสรี มี
ธรรมชาติซึ่งให้ความสุขความบันเทิงแก่กายใจอย่างดื่มด่ำแท้จริงและสัพพัญญู
นิรันดร์

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : พ่อเป็นตำรวจ : 140)

เรื่องตลก

ผู้เขียนบรรยายฉากอำเภอแม่ริมจังหวัดเชียงใหม่ ในปี พ.ศ.2490 ขณะที่ผู้เขียนมียศเป็นนายร้อยตำรวจตรี มีตำแหน่งเป็นผู้บังคับหมวดประจำสถานีตำรวจภูธร อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ว่าในสมัยนั้น อำเภอแม่ริมเป็นเพียงหมู่บ้านเล็กๆ เครื่องสาธารณูปโภคยังเข้าไปไม่ถึง ยังอยู่ห่างไกลความเจริญ ดังที่ผู้เขียนบรรยายไว้ดังนี้

อำเภอแม่ริมจังหวัดเชียงใหม่ ในสมัยหนุ่มฉกรรจ์ของผม เป็นเพียงหมู่บ้านเล็กๆ เพียงหยิบมือหนึ่งที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ ค่ายตำรวจมีเป็นทุ่งหญ้า เจิงน้ำเนา อยู่ริมถนนหลังโรงพัก น้ำตกแม่สาคือป่าลึกที่ไม่มีใครกล้าตัดสินใจไปชมความงาม เพราะตีไม่ดีอาจได้ชมงูจงอางหรือเสือโคร่งแทนเข้าง่ายๆ ถนนจากตัวเมืองชรุชระเป็นหลุมเป็นบ่อ ไม่ได้ลาดยางมีรถวิ่งขวักไขว่อย่างปัจจุบัน เราไม่เคยมีน้ำแข็งกินเลย และเราก็ดูสึกเหมือนว่าถูกทอดทิ้งให้อยู่โดดเดี่ยวบนเกาะกันดารกลางสมุทร ทั้งๆ ความจริงเราอยู่ห่างจากตัวเมืองเพียงสิบกว่ากิโลเมตรเท่านั้น

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ตลก : 302)

เรื่องตลกใหญ่ V.S. เขียวคนแคระ

ผู้เขียนบรรยายภาพของ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ว่าการคมนาคมเจริญ ถนนหนทางสะดวก และในเมืองชุมแพนั้นมีช่องโศกอยู่มาก ดังนี้

อำเภอชุมแพขึ้นกับจังหวัดขอนแก่น อยู่ห่างจากภูเขียวประมาณยี่สิบกิโลเมตร แต่ถนนหนทางดี เข้ามาถึงตัวตลาด เขาพาเราตระเวนจนทั่วเข้าช่องแล้วกินเหล้า กินเหล้าแล้วเข้าช่อง แก้วแล้วแก้วเล่า ช่องแล้วช่องเล่า

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : ตลกใหญ่ V.S. เขียวคนแคระ : 79)

1.3 ภาคตะวันออก

ฉากชายทะเลที่ปรากฏในเรื่องสั้นของปกรณ เป็นเจ็ลยว นั้นส่วนใหญ่เป็นชายทะเลทางภาคตะวันออก แถบจังหวัดชลบุรีและระยอง ผู้เขียนได้บรรยายสภาพบรรยากาศชายทะเลดังนี้

เรื่องเด็กอาถรรพ์

ผู้เขียนบรรยายฉากริมชายหาดบางแสนว่า ริมชายหาดมีเก้าอี้ผ้าใบจัดไว้ให้นักท่องเที่ยวเช่าเพื่อนั่งดื่มกินอาหารทะเล บริเวณชายหาดจะมีเด็กๆ วิ่งไล่กัน และบ้างก็ลงเล่นน้ำทะเลกันอย่างสนุกสนาน บางกลุ่มเข้าจักรยานสองล้อมาขี่เล่น ดังตัวอย่างข้อความ

เรา คือข้าพเจ้ากับพันตำรวจเอกรัก ทำทอง กำลังนั่งจิบน้ำอัดลมกันอยู่บนเก้าอี้ผ้าใบริมหาดทรายบางแสน ดวงตาเราจ้องจับตูกวักเด็ก ๆ ซึ่งกำลังวิ่งเล่นกรูเกรียวอย่างสนุกสนานในบริเวณนั้น บ้างชุดทราย บ้างวิ่งไล่จับ บ้างลงเล่นน้ำทะเล และบ้างเข้ารถจักรยานสองล้อมาขี่

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : เด็กอาถรรพ์ : 239)

เรื่องงูพิษ

ผู้เขียนบรรยายถึงภาพของบังกะโลชายทะเลแถบบางละมุง ชลบุรี ในยามพระอาทิตย์กำลังจะตกดิน ดังนี้

เรานั่งจับกลุ่มกันตรงระเบียงบังกะโลของสถานพักผ่อน กรมตำรวจที่อำเภอบางละมุง ชลบุรี ขณะนั้นดวงอาทิตย์กำลังอ้อยอิ่งจะจมมีจมแหล่ลงไปในน้ำทะเลอยู่รำไร คลื่นแรงขึ้น แต่ลมเย็นผสมไอน้ำเค็มพัดเฉื่อยฉิวพอสบาย ทำให้การตั้งวงดื่มเหล้าของเราเพิ่มรสชาติอันแปลกประหลาด

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : งูพิษ : 297)

เรื่อง ในกรุงกับ ไกลกรุง

ผู้เขียนบรรยายให้เห็นฉากและบรรยากาศชายทะเลบริเวณเกาะเสม็ด
ว่า มีธรรมชาติที่สวยงาม มีนักท่องเที่ยวนั่งกินอาหารทะเลที่บริเวณชายหาด

มาที่ท่าเรือประมงบ้านเพ นั่งกินกุ้งเผาเคล้าเบียร์ริมหาด ตามองดูเกาะเสม็ด
หรือเกาะแก้วนิลธารกลางทะเลตรงหน้าดูชมนัก ไปยังวนอุทยานสวนสน จังดู
ผู้คนที่กำลังเต็มไปด้วยความสุขอยู่ภายใต้ต้นสนอันเขียวชอุ่มยาวเหยียด งดงาม
ราวถูกเนรมิตจากน้ำมือเทวดาน่าดูชมอีก เลยไปอนุสาวรีย์ของท่านมหาอำมาตย์
สุนทรภู่ก็น่าดูชมอีก จากนั้นจึงวกกลับมา ณ แหลมแม่พิมพ์ที่นี้เอง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ในกรุงกับ ไกลกรุง : 360)

2. ฉากในกรุงเทพมหานคร

ผู้เขียนมีโอกาสย้ายเข้ามาประจำการในเมืองหลวงหลายปี จึงมีเหตุการณ์ที่ใช้
จังหวัดกรุงเทพมหานครเป็นฉากอยู่หลายเรื่อง ดังนี้

เรื่องหลุมเมืองน่าน

ผู้เขียนบรรยายถึงสภาพของกรุงเทพฯ บริเวณถนนราชดำเนินในยามราตรีที่การ
จราจรคับคั่ง ผู้คนเดินขวักไขว่นวุ่นวายและแสงสีระยิบระยับ มีเสียงอึกทึกจากสถานเริงรมย์
ต่างๆ ดังตัวอย่างข้อความ

ถนนราชดำเนินกำลังคึกคักและไฟประดับไปด้วยฮอว์โมน คือแสงสีเสียงและ
ความโศกเศร้าร่ำไห้ ยวดยานนานาชนิดคราคร่ำเต็มท้องถนน ทำให้เกิดความ
วิงเวียนหัว แต่มันก็น่าดู กระแสคลื่นของผู้คนบนสองฟุตบาท ทำให้อัดอัดสับสนจน
หายใจไม่ออก แต่มันก็มีความอ้างว้างเปล่าเปลี่ยวที่บอกไม่ถูกแฝงไว้บนใบหน้าคน

เหล่านั้่นพอมมาถึงสี่แยกอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ข้าพเจ้ามองดูเสาสูงทั้งสี่น้ำปูลาน
วงกลม มีพานประดิษฐ์รัฐธรรมนูญอันกว้างใหญ่

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : หลัเมืองน่าน : 151)

เรื่องสายตรวจ

เป็นฉากกรุงเทพฯ ในยามค่ำคืนเมื่อปราศจากภรรยาและผู้คนในยามดึกซึ่งกรุงเทพฯ
ก็น่ากลัวเช่นกัน ตั้งผู้เขียนบรรยายไว้ดังนี้

เกือบตีสอง เมฆดำดั่งเค้ามารอบทิศดูเหมือนจะเพิ่มน้ำหนักรมากขึ้น คล้าย
สาวครรรภ์แก่ใกล้คลอดมีคลอดแต่ แต่ฝนก็ไม่ยอมตกลงมา ขณะนั้นท้องถนน
แทบปราศจากผู้คน ความเงียบและความวังเวงแผ่คลุมไปในบรรยากาศที่ทึบ
อึดอัดนาน ๆ จึงจะมีรถวิ่งผ่านไปสักคันหนึ่ง แสงไฟฟ้ามอเตอร์ช่วยฉายให้เห็น
สภาพกรุงเทพฯ ที่แท้จริงในเวลาหลับใหล ดูดูไปก็ไม่ผิดกับศพคนตายที่ถูกทอดทิ้ง
เปล่าเปลี่ยว และน่าสะพียงกลัว ทั้ง ๆ ที่เมื่อสักครู่นี้เองยามมีชีวิตอยู่ มั่นนำ
ย่าเกรงน่ารักและน่าบูชา

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : สายตรวจ : 133)

เรื่องนิทานตำรวจ

ผู้เขียนให้ตัวละครที่เป็นเทวดาจุติลงมาเป็นมนุษย์ เพื่อศึกษาชีวิตของมนุษย์โลก
ได้มองเห็นสภาพผู้คนเป็นจำนวนมากที่กำลังหลงระเริงอยู่ในสถานเริงรมย์และบ่อนการพนัน ตั้ง
ตัวอย่างข้อความ

เมืองกำลังตื่นตัวด้วยแสงสีและความโอฬาริก ผู้คนกำลังดื่มด่ำอยู่ในความ
สนุกสนานของความเจริญทางวัตถุและอารยธรรมแผนใหม่ เทวดาเดินปะปนไป
กับผู้คนตรงใจกลางเมือง บังเกิดความครึ้มขึ้นมาในใจ เมื่อเห็นอาการฟิดคึกคัก

กระเหี้ยนกระหือรือกับความสุขของฝูงชน แต่แล้วเทวดากลับรู้สึกสลดหดหู่ เมื่อพิจารณาเห็นฝูงชนแออัดยัดเยียดเหล่านั้น เทวดาตามมาถึงสี่แยกซ้ายมือ เป็นถนนนำไปสู่สถานที่ที่คละคลุ้งไปด้วยกลิ่นความงามารมย์ ขวามือเป็นถนนที่เชิญชวนไปสู่ความหายนะของกีฬาสัตว์

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : นิทานตำรวจ : 109)

เรื่องผู้ผิด

ผู้เขียนบรรยายจากบรรยากาศของกรุงเทพฯ ยามค่ำคืน บริเวณหัวลำโพงว่า ยังมีรถและผู้สัญจรไปมา นอกจากนี้ยังมีแสงสว่างและเสียงอึกทึกจากร้านค้าที่เปิดค้าขาย แม้จะเป็นเวลาเที่ยงคืนแล้วก็ตาม ดังตัวอย่างข้อความ

เข็มนาฬิกาใหญ่ที่สถานีรถไฟหัวลำโพงชี้บอกเวลาสองทุ่มตรง คนกรุงเทพฯ คงหัวร่อตายหากจะมีใครเอ่ยถึงเรื่องเข้านอนขึ้นมา รถราหลายชนิดครวคร่ำเต็มท้องถนน ฝูงชนสัญจรไปมาบนฟุตบาท เหมือนกระแสน้ำที่เป็นแผ่นกว้างและกำลังไหลเอื่อย แต่ไม่มีวันสิ้นสุด เหนือขึ้นไปแสงสีและเสียงจากอาคารร้านรวงรอบ ๆ ตัว สะพรั่งแซ่ตระนงมราวกับสวรรค์ที่ไม่ใช่รกรากไม่เชิง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ผู้ผิด : 123)

3. ฉากในต่างประเทศ

ฉากและบรรยากาศในต่างประเทศที่ปรากฏในเรื่องสั้นนี้มีเพียง 2 เรื่อง คือ เรื่องน้ำใจในยู เอส ยู ซึ่งเป็นฉากในประเทศสหรัฐอเมริกา และเรื่องทหารปากเสียซึ่งเป็นฉากในสมรภูมิประเทศเกาหลี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เรื่องน้ำใจในยูเอสยู

ผู้เขียนบรรยายถึงฉากของหอพักในมหาวิทยาลัย เมื่อผู้เขียนเดินทางไป

ศึกษาต่อยังประเทศสหรัฐอเมริกาว่า เป็นหอพักชายขนาดใหญ่ มีจำนวนหลายอาคาร มีห้องพักเป็นจำนวนมากประกอบไปด้วยอุปกรณ์อำนวยความสะดวกครบครัน ดังนี้

หอพักชายของมหาวิทยาลัยยูเอสยู สหรัฐอเมริกา หอพักมหาวิทยาลัยเป็นตึกสองชั้น ตั้งเรียงอยู่ในแคมปัส แต่ละตึกแบ่งออกเป็นสี่เซคชั่น ในเซคชั่นหนึ่ง ๆ มีห้องนอนสามห้องเรียงติดกัน ให้นักศึกษาอาศัยอยู่ห้องละสองคน ทุกเซคชั่นใช้ชุดอาหาร ชุดรับแขกครัว และห้องน้ำห้องส้วมร่วมกัน วันไปถึงเขาจัดให้ข้าพเจ้าอยู่หอพักเอ ชั้นบนเซคชั่นสี่ (รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : น้ำใจในยูเอสยู : 35)

เรื่องทหารปากเสีย

ผู้เขียนบรรยายบรรยากาศฉากของสงครามเกาหลี ที่ตัวละครเดินทางไปร่วมรบในสมรภูมิที่กำลังสู้รบทางภาคอากาศและภาคพื้นดินกันอย่างดุเดือด ตื่นเต้นดังนี้

เราถูกส่งเข้าร่วมสมรภูมิในเกาหลี กระสุนปืนใหญ่ของฝ่ายแดงนัดหนึ่งครางหวาดหวิวลงมา แล้วระเบิดตูมตรงหน้าพวกเราอีกนัดตามมา นัดแล้วนัดเล่า ตกซ้าย ซวา หน้า หลัง พร้อมด้วยเสียงปืนกลที่เร็วเป็นม่านสูงจากดินไม่ถึงศอก บนท้องฟ้าเจ้ามิกมหากาฬโฉบวัดไปมาคอยหย่อนไข่มฤตยูจนเงยหัวไม่ขึ้น เสียงระเบิดยิ่งทวีความรุนแรงหนักขึ้น

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ทหารปากเสีย : 341)

4. สถานที่ต่างๆ ที่ปรากฏในเรื่อง

จากการศึกษาเรื่องสั้นของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว พบว่า สถานที่ที่ปรากฏในเรื่องแบ่งออกเป็นสถานที่ในต่างจังหวัดและสถานที่ในกรุงเทพมหานคร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 สถานที่ในต่างจังหวัด

4.1.1 ที่อยู่อาศัย แบ่งออกเป็นที่อยู่อาศัยที่เป็นบ้านพักทางราชการ และที่อยู่อาศัยที่เป็นบ้านเรือนของราษฎรทั่วไป ดังนี้

ที่อยู่อาศัยที่เป็นบ้านพักทางราชการ จะสร้างแบบเดียวกันคือ เป็นบ้านชั้นเดียว ลักษณะคล้ายบังกะโลอยู่ทางไกลผู้คน ผู้เขียนจะให้รายละเอียดเกี่ยวกับตัวบ้าน สีของบ้าน และการตกแต่งภายในตามรสนิยมของเจ้าของบ้านฉาบฉวย บางเรื่องมีน้ำประปา ไฟฟ้า เครื่องอำนวยความสะดวกพร้อมมูล แต่บางเรื่องก็ขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภคเหล่านี้ แล้วแต่ว่าบ้านใดอยู่ใกล้หรือไกลความเจริญเพียงใด ดังมีรายละเอียด ดังนี้

เรื่องราคะ

ผู้เขียนบรรยายถึงบ้านพักตำรวจของสถานีตำรวจ อำเภอทางดง จังหวัดเชียงใหม่ว่า สภาพบ้านเรือนเป็นบ้านไม้ที่เก่าแก่คร่ำคร่า ดังนี้

บ้านพักหลวงเป็นเรือนไม้ชั้นเดียวหลังคามุงสังกะสี ใต้ถุนสูงจากพื้นดินประมาณ หนึ่งเมตรมีห้องรับแขกหนึ่งห้อง ห้องนอนสองห้องด้านหลังเป็นครัว ห้องน้ำ ห้องส้วม และห้องคนใช้อย่างละหนึ่ง สภาพของมันเก่าคร่ำคร่าไม่ผิดกับตัวโรงพักเท่าใดนัก แถมยังมี หนูโห่ และรูเล็กรูน้อยพรุนเต็มไปหมด ยายปรางจัดห้องของลูก ๆ ร.ต.อ.แปลง ให้เป็นที่อยู่อาศัยของข้าพเจ้า ส่วนตัวแกลงนอนในห้องติด ๆ กัน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ราคะ : 316)

เรื่องวันแรกที่แก้งคร้อ

ผู้เขียนบรรยายสภาพของบ้านพักตำรวจสถานีตำรวจภูธรอำเภอ แก้งคร้อว่า เป็นบ้านพักที่ดัดแปลงจากห้องครัวเป็นบ้านพัก เพราะทางกรมตำรวจไม่มีงบประมาณ สร้างโรงพักและบ้านพักให้แก่ตำรวจที่ย้ายไปปฏิบัติหน้าที่ที่นั่น ผู้เขียนบรรยายไว้ดังนี้

ไอ้ห้องครัวข้างหลังนั้น เขาตัดแปลงให้เป็นบ้านพักข้าพเจ้าเดี่ยวไม่ใช่ของ
 ข้าพเจ้าคนเดียวหรอก ร.ต.ต.ปรีชา ติระยะ และ ร.ต.ต.กิตติ รัตนสุนทร
 ผู้บังคับหมวดทั้งสองของข้าพเจ้าก็อาศัยอยู่รวมกันกับข้าพเจ้าในห้องนี้ด้วย ส่วน
 ประดาตำรวจทั้งหลายต่างปลูกกระต๊อบ ปลูกเพิงเป็นที่พักของตน และครอบครัว
 เอาแถวบริเวณรอบ ๆ โรงพักนั่นเอง แสงสว่างที่ใช้บนโรงพักนี้คือตะเกียงกระป๋อง
 ข้าพเจ้าเปลี่ยนเครื่องแต่งกายเป็นชุดอาบนํ้ามือขวาถือสบู่ มือซ้ายถือตะเกียงกระป๋อง
 เดินเข้าห้องนํ้าข้าง ๆ อันปราศจากประตู ตุ่มที่ใส่นํ้าไม่ใช่ตุ่ม แต่เป็นถังนํ้าขนาด
 สองร้อยลิตรทาสีแดง ขณะอาบนํ้า ข้าพเจ้าต้องสะดุ้งสุดตัว เพราะได้ยินเสียงที่
 แฉกร้องกึกก้องที่ได้ยินข้างล่างสอบถามได้ความว่าได้ยินข้างล่างคือคอกม้าหลวง
 นั่นเอง

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : วันแรกที่แก๊งค์ : 61)

ที่อยู่อาศัยที่เป็นบ้านเรือนราษฎรทั่วไป ผู้เขียนได้บรรยายถึงฉาก
 ที่เป็นบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของราษฎรในต่างจังหวัด ในสภาพความเป็นจริงที่ผู้เขียนได้พบมา ซึ่ง
 บ้านเรือนราษฎรจะสร้างบ้านเรือนตามฐานะของเจ้าของบ้าน เช่นผู้ที่อยู่ในชนชั้นกลางมักจะสร้าง
 บ้านเป็นไม้ ผู้ที่ยากจนจะปลูกสร้างเป็นกระต๊อบ ดังรายละเอียดดังนี้

เรื่อง นช.แรง

ลักษณะของบ้านในเรื่องนี้เป็นบ้านที่ตั้งอยู่ห่างไกลผู้คนสร้างอยู่
 โดดเดี่ยว ไม่มีไฟฟ้าและน้ำประปา เป็นบ้านของชาวบ้านที่ยากจน ดังผู้เขียนบรรยายไว้ดังนี้

เป็นบ้านชั้นเดียวตั้งอยู่โดดเดี่ยว ไม่มีบ้านผู้ใดอยู่ใกล้เลย คงจะสร้างเสร็จใหม่ ๆ
 เขาเดินเข้าไปในห้อง แสงสว่างของเทียนไขในห้อง เขาเห็นผู้หญิงคนหนึ่งนอน
 ครวญครางอยู่บนเตียงเก่า ๆ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : นช.แรง : 57)

เรื่องคำกับขาว

ลักษณะของบ้านเรือนราษฎรทางภาคเหนือที่ปรากฏในเรื่อง เป็นบ้านของคนระดับกลางทั่วไป เป็นบ้านชั้นเดียว ซึ่งโดยทั่วไปบ้านในต่างจังหวัดนิยมประดับพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีนาถไว้บนฝาผนังดังผู้เขียนบรรยายไว้ดังนี้

บ้านหลังหนึ่งอยู่ในตรอกซ้ายมือ ห่างจากถนนใหญ่ประมาณ สามสิบเมตร เป็นบ้านชั้นเดียวเล็กกระทัดรัด เขาจุดตะเกียงอาละดิน พาเราเข้าไปนั่งในห้องรับแขก ซึ่งสะอาดสะอ้านจัดไว้น่าดู มีเก้าอี้ไม้ไผ่แบบเรียบ ๆ สีส้ม โต๊ะกลมตัวกลางตัวหนึ่ง ที่ฝาผนังห้องประดับรูปในหลวงราชินี และวิวของแม่น้ำปิง กับวัดวาอารามอีกสองสามรูป จากแสงสว่างของตะเกียงนั้น เราเห็นเขายังเป็นคนหนุ่มแน่นมาก

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : คำกับขาว : 154)

เรื่องหรือฆาตกรรม

ผู้เขียนบรรยายลักษณะของบ้านของผู้ที่มีฐานะดีว่าลักษณะของบ้านเป็นบ้านตึก มีห้องหลายห้องเป็นสัดส่วน แยกห้องพระไว้ต่างหาก ดังผู้เขียนบรรยายภาพของห้องพระไว้ดังนี้

ห้องพระอยู่ชั้นบนตึก อัจฉิระตุกคุณพ่อ ห่อไว้ในลัทธิลาคาขาวเก็บไว้ในห้องบูชาพระ โดยวางอัฐิบนพานทองคำ ใส่ไว้ในตู้กระจกขนาดยาวหนึ่งศอก กว้างและสูงครึ่งศอก ภายในห้องมีแสงไฟสลัว ๆ ท่ามกลางกลิ่นธูปและความอบอวลของไม้ดอก โดยเฉพาะความเจียนอันชวนระทึก แต่น่าเกรงขามคลอบคลุมไว้

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : หรือฆาตกรรม : 159)

เรื่องนักโทษ

ผู้เขียนบรรยายฉากของบ้านเรือนราษฎรที่มีฐานะค่อนข้างดี ซึ่งส่วนใหญ่จะสร้างในลักษณะเป็นบังกะโลชั้นเดียว ดังข้อความต่อไปนี้

เป็นบ้านชั้นเดียวหลังเล็กกระทัดรัด ซึ่งควรเรียกบังกะโลจะดีกว่า มันตั้งอยู่ริมถนนก็จริงแต่ดูโดดเด่นอยู่ห่างผู้คน ทั้งนี้เพราะรั้วไม้ระแนงทาสีขาว ที่กันรอบอาณาบริเวณอันกว้างขวางของตัวบ้านนั่นเอง บ้านหรือบังกะโลหลังนี้ทาสีเหลือง หลังคามุงกระเบื้องสีแดงสด มองดูในเวลาที่ถูกอาบด้วยแสงจันทร์เช่นนี้ มันช่างสวยงาม และน่ารักจนบอกไม่ถูก ตัวบ้านและบริเวณเงียบเชียบสงบนิ่ง แต่เป็นสง่าอยู่ท่ามกลาง การลู่ไล้ของแสงเดือน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : นักโทษ : 349)

เรื่องเสือเหี้ยม

ผู้เขียนบรรยายที่อยู่อาศัยของชาวบ้านผู้ยากจนซึ่งเป็นกระท่อมที่ปรากฏในเรื่องดังนี้

มันเป็นแสงสว่างส่องลอดออกจากกระท่อมเล็ก ๆ หลังคามุงหญ้าคาหลังหนึ่งเป็นกระท่อมชั้นเดียวตั้งติดดิน ไม่มีหน้าต่างเลย แต่มีประตูเปิดอ้าอยู่บานเดียว ภายในกระท่อมโล่ง ๆ มีความยาวมากกว่าความกว้างหนึ่งเท่าตัว รอบ ๆ กระท่อมมีรูโหว่เล็กบ้างใหญ่บ้าง ด้านหลังกระท่อมมีห้องเล็ก ๆ ติดกันมีประตูปิดบังเอาไว้

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : เสือเหี้ยม : 258)

เรื่องภูเขี้ยว

ผู้เขียนบรรยายสภาพบ้านเรือนของราษฎรผู้ยากไร้ในอำเภอภูเขี้ยว

จังหวัดชัยภูมิ ในปี พ.ศ. 2503 ที่ผู้เขียนได้ย้ายไปปฏิบัติราชการที่นั่นไว้ดังนี้

มันเป็นสิ่งโกโรโกโสสิ่งหนึ่ง ซึ่งเขาบอกข้าพเจ้าอย่างภาคภูมิใจว่าเป็นบ้านของเขา
เราเป็นชั้นกระต๊อชิง ทูตตัวลงนั่งขัดสมาธิตรงระเบียบนอกชานที่ลั่นคลอนง่อนแง่น
มีร่องกระดานแยกห่างจากกันไม่ต่ำกว่านิ้ว แล้วเขาตะโกนเรียกเมียให้ยกอาหารมา
เลี้ยงดู ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าปวดปัสสาวะ เขาชี้ไปทางหลังบ้าน ข้าพเจ้าเดินไปตามทาง
ที่เขาบอก ข้าพเจ้าผ่านห้องนอน ผ่านครัว ก่อนถึงห้องน้ำนี่เอง ภาพที่เห็นในครัว
เพียงแวบเดียว ทำให้ข้าพเจ้าชะงักชัณอยู่กับที่

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : ภูเขียว : 18)

เรื่องเงาอุบาทว์

ผู้เขียนบรรยายฉากบ้านของคหบดีในจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งนิยมปลูก
บ้านแบบบังกะโลชั้นเดียว ดังข้อความต่อไปนี้

ที่พักของเราเป็นบังกะโลชั้นเดียวทาสีเขียวหลังกะทัดรัด อาของบุรีปลูกขึ้นสำหรับ
ให้เพื่อนฝูงและแขกหรือเป็นที่พักอาศัยโดยเฉพาะ มันรวมอยู่บริเวณเดียวกับบ้านหลัง
ใหญ่ ซึ่งอาของบุรีและครอบครัวอาศัยอยู่ ห่างกันประมาณ 15 เมตร ตัวบังกะโลมีรั้ว
ล้อมรอบอีกชั้นหนึ่ง เป็นรั้วลวดหนามโปร่ง ใช้เสากลางขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเท่า
ฝ่ามือ ฝังลงดินเรียงเป็นระยะๆ รอบบังกะโล เสาต้นหนึ่งห่างจากพื้นดินประมาณหนึ่ง
วา รั้วนี้ห่างจากตัวบังกะโล 5 เมตร

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : เงาอุบาทว์ : 28)

เรื่องตุ๊กแกกรก

ผู้เขียนบรรยายสภาพของบ้านที่อยู่อาศัยของชนชั้นกลางใน จังหวัด
ชัยภูมิ ดังนี้

เป็นบ้านเล็ก ๆ ขึ้นเดี่ยวกะทัดรัดทาสีเขียว มีห้องรับแขกหนึ่งห้อง ห้องนอน
อีกห้องภายในห้องมีเครื่องใช้ไม้สอย มีเตียงเหล็กเล็ก ๆ หลังหนึ่ง ลังไม้จำฉาใส่
ที่นอนหมอนมุ้งหนึ่งลึง แก้วผ้าใบ และกระเป๋าเดินทางวางไว้มุมห้อง มีห้องส้วม
มีน้ำไฟบนบ้านพร้อมอยู่ท่ามกลางตลาดไปหน่อย ตรงออกไปทางที่ทำการประปา บ้านหลัง
นี้อยู่สุดเขตเทศบาลริมถนนสายชัยภูมิ-บัวใหญ่ รอบบริเวณบ้านเป็นทุ่งนา โลงลิบลัว
มีลมเย็นพัดรวยรินตลอดเวลาคัลล้ายบ้านพักตากอากาศ

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : ตึกแกนรก : 78)

เรื่อง ไฉนแฮด

ผู้เขียนบรรยายสภาพที่อยู่อาศัย ที่ผู้เขียนได้ไปเข้าพักอาศัยในขณะที่
ผู้เขียนย้ายไปปฏิบัติราชการอยู่ที่นั่น ดังนี้

ข้าพเจ้าเข้าบ้านอยู่ที่ตำบลร่องช่อ ซึ่งห่างจากโรงพักประมาณหนึ่งกิโลเมตรเศษ
มันเป็นบ้านไม้แบบโบราณชั้นเดียวของพ่อเลี้ยงช้าง ชาวกะเหรี่ยงคนหนึ่ง บ้านทา
สีเหลืองอ๋อย ใต้ถุนสูงลิ่วยังกับหอคอย ตั้งอยู่โดดเดี่ยวกลางทุ่งนาริมต้นตาลที่สูงชุลุด
เหมือนเป็ดตผอ ๆ กันชะด้วย มันเงียบสงัดห่างผู้ทางคนจนแลดูเปลี่ยว บนบ้านแบ่งแยก
เป็นห้อง ๆ มีห้องน้ำข้างบน มองออกไปนอกหน้าต่างเห็นทิวทัศน์ที่สวยงามและ
รอบ ๆ บ้านเป็นท้องนาที่ลุ่มต่ำมาก

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ไฉนแฮด : 23)

4.1.2 สถานที่ที่เป็นร้านอาหาร คลินิก ช่างไสภณี บ่อนการพนัน

ผู้เขียนได้กล่าวถึงฉากในต่างจังหวัดที่เป็น ร้านอาหาร คลินิก
ช่างไสภณี และบ่อนการพนันไว้ดังนี้

ร้านอาหาร

ฉากของร้านอาหารในชนบทที่ปรากฏในเรื่องหมูเคน เป็นร้าน

อาหารในจังหวัดชัยภูมิ เป็นร้านอาหารโกโรโกโส สกปรก ดังผู้เขียนบรรยายไว้ดังนี้

ภัตตาคารชั้นเยี่ยมประจำอำเภอ มันคือโรงพิมพ์หลังคามุงหญ้าคาตั้งโดด ๆ อยู่บนพื้นดิน มีโต๊ะและม้านั่งโกโรโกโสสองสามชั้น ตอกตรึงลงไปบนพื้นดินนั้น มีไก่ตัวผสม ๆ แห้ง ๆ หนึ่งตัวแขวนโชว์อยู่ภายในสิ่งที่เรียกว่าตู้ และมีอะไรไม่ทราบห้อยประดับเกยรติอยู่ข้าง ๆ ไก่ตัวนี้สงสัยว่าถ้าไม่ใช่หนังหมูแห้งคงเป็นเนื้อเค็มชิ้นราไม่มีน้ำแข็งไม่มีโซดา ไม่มีน้ำประปา ไม่มีน้ำฝน ขณะที่นั่งรออาหาร เจ้าของร้านในชุดเต็มยศ นุ่งโสร่งแดงตัวเดียว ปราศจากเสื้อ และเกือก นำน้าบ่อสีขาว ชุ่นคลั๊กใส่ในขันรูปร่างคล้ายกะละยาขึ้นมาเสิร์ฟให้เราเสฟ ดับความกระหายไปพลาง ๆ ก่อน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : หมูเคน : 251)

ร้านหมอลือคณิก จาก เรื่องกบาลิเล็กทรอนิกส์

ผู้เขียนบรรยายฉากของร้านหมอลือในจังหวัดเชียงใหม่ไว้ว่า เป็นร้านคุดาเดียว การตกแต่งภายในหรูหราสวยงาม ดังตัวอย่างข้อความ

ร้านหมอลืออยู่ถนนท่าแพ เป็นคลินิกคุดาเดียวอยู่ริมถนนใหญ่ แต่การตกแต่งภายในโอ่อ่าหรูหราพอใช้ โดยเฉพาะป้ายชื่อร้านเตะตามาก หัวโหล่หมอลือมีศิลปะไม่ใช่ย่อย มันตั้งชื่อไว้เสียโก้ยาวเหยียดว่า "อโรคยา ปรมา ลากา" เมื่อผลักประตูบังตาเข้ามาในร้าน มีโหล่หมอลือ ซึ่งบนโหล่มีเครื่องทูนึงวางอยู่

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : กบาลิเล็กทรอนิกส์ : 109)

ช่องโสมณี ในเรื่องแดงยักษ์ใหญ่ V.S. เขียวคนแคระ

ผู้เขียนบรรยายถึงสถานที่ตั้งของช่องโสมณี แต่ไม่ได้บรรยายรายละเอียดภายในดังนี้

ในที่สุด เขาก็พาเรามาที่บ้านสองชั้นหุหุหุหลังหนึ่ง มันอยู่ใกล้ตลาดและผู้คนโ
อยู่แต่ทำเลเจียบเซียบสงบสงัดเหมาะสำหรับการพรรค์นี้ยิ่ง เขาบอกเราว่าบ้านหลังนี้
แหละคือ ช่องที่ดีที่สุดในชุมแพ เราก้าวตามเขาขึ้นบันไดบ้าน ผ่านเข้าไปในห้องรับแขก
อันประดับประดาเสียหุหุหุ

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : แดงยักษ์ใหญ่ V.S. เชี่ยวคนแคระ : 79)

บ่อนการพนัน ในเรื่อง พลฯเม็ด

ผู้เขียนบรรยายถึงสถานที่และสิ่งแวดล้อมของบ่อนการพนัน ให้เห็น
ชัดเจนว่า เป็นตึกสองชั้น ชั้นล่างเป็นร้านขายเครื่องเหล็ก เพื่อตบตาเจ้าหน้าที่ตำรวจ ชั้นบนเป็น
บ่อนการพนัน มีห้องประกอบด้วยกลไกต่างๆ ที่จะเส้นทางหนีที่ไล่เมื่อถูกจับกุม ดังตัวอย่างข้อความ

ณ ตึกสองชั้นตรงข้ามร้านกาแฟนั้น ข้างล่างเปิดเป็นร้านขายเครื่องเหล็ก และ
รับ อ็อกโลหะ แต่ชั้นบนคือบ่อนการพนันทุกประเภท อุดมไปด้วยห้องลับ และทางหนีที่ไล่
ราวกับห้องกลไก ด็อกเตอร์ฟูแมนจู ในหนัง มันยากแก่การจับกุม ขณะนั้นภายในร้าน
กาแฟแทบจะปราศจากผู้คน มีชายชราหนึ่ง โต๊ะตัวหน้าริมซ้ายสุดคนหนึ่ง แกชดโอยี้วะไป
พลางแคะเล็บตีนไปพลางถนัดมากลางร้านเป็นเด็กหนุ่มนั่งดื่มเซเว่นอ้วนยิ้มเพลงอยู่
ตรงฟุตบาทหน้าร้านซิมแก่ ๆ กำลังนั่งลึบหงกอยู่กับแผงบุหรีและล้อตเตอร์ ยังมีขอทาน
อีกคนหน้าบวมจุลล้ายเป็นไทกอก ชาข้างซ้ายโตเท่าพ้อมมีแมลงวันตอมหึ่ง นอนเอ่ได้ติดๆ
ซิมแก่เท่านั้นเอง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : พลเม็ด : 75)

4.1.3 สถานที่ราชการ

สถานีตำรวจ ส่วนใหญ่จะบรรยายถึงฉากสถานีตำรวจภูธรเล็ก ๆ เก่า
โบราณคร่ำคร่า ฉากสถานีตำรวจที่บรรยายอย่างละเอียดมี 2 เรื่อง ดังนี้

เรื่องอื่นต้น

สภาพสถานีดำรวจบรรยายไว้ว่า เป็นโรงพักเก่าโบราณ บริเวณ
แคบ เล็ก มีสภาพแออัด ดังตัวอย่างข้อความ

โรงพักตำรวจธรรมดาแล้วกับที่เขาให้คำหน้าว่า "โรง" มันยาวเหยียดโล่ง ๆ
เลียน ๆ เหมือนโล่งผิ ยกพื้นใต้ถุนสูงเสีย รวากับคนเป็นโรคกลัวน้ำ ทนน้ำ ดีผา
กระดานประกบด้านกับด้านข้าง ปล่อยทางหน้าไว้กับบันไดหนึ่งอันซึ่งก้าวขึ้นมาแล้ว
สั่นพับ ๆ เหมือนผีเข้า อย่างเก่งติดลูกกรงไม้แถมพอเป็นพิธีอย่างเสียไม่ได้ข้าง
ในโรงพักมีพรรคพวกสิบเวรห้อยคำขวัญโก้ห่าแต่ปราศจากคนเอาใจใส่ถัดไปมี
ราวปืนกับปืนสมัยพระเจ้าเหา มีห้องขังเล็ก ๆ แคบ ๆ มีที่ทำงานซึ่งผู้กอง ผู้หมวด
จำกองร้อย เสมียนสารพัด ยัดรวมกันในบริเวณทิบ ๆ อับ ๆ เช่นเดียวกับสภาพ
ห้องขังตั้งอยู่ติด ๆ แถวห้องขังนั้นและที่วิจิตรพิสดารหนักเข้าไปอีก บางแห่งมีซุง
ประดับประดาไว้หลายต้นเสียด้วย ไม่ใช่เอามาประดับเป็นเกียรติแก่โรงพัก แต่
เขาเอามาค้ำยันไว้ไม่ให้โรงพักพังโครมลงมาเสียก่อน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : อีต้น : 213)

เรื่องราคะ

ผู้เขียนบรรยายลักษณะของสถานีดำรวจเล็ก ๆ ไว้ดังนี้

โรงพักนี้เป็นลักษณะบ้านหลังเล็ก ๆ แต่ยาว ใต้ถุนสูงเปิดโล่งด้านหน้าโล่งไปหมด
ยืนบนถนนมองเข้ามาจะแลเห็นนายสิบเวร ราวปืน ไซ้ล่ามผู้ต้องหา ถึงสังกะสี
ดับเพลิงสีแดง และกรงขังเหล็กสีเหลี่ยมหม้อมาอย่างถนัด โต๊ะทำงานของหัวหน้าสถานี
ตั้งอยู่ตรงกึ่งกลางระหว่างสิบเวรกับกรงขังนี้ ข้าพเจ้ายังจำได้แม่นยำ บนโต๊ะที่วาง
ปากกาจิ้มรุ่นพระเจ้าเหาหนึ่งแท่น มีปากกาเบอร์ห้า ปากกาคอแรงสามสีด้าม
มีหมึกเขียว หมึกแดงอย่างละขวด และตรงมุมข้างล่างที่นั่งของข้าพเจ้า มีก๊อปปี

เหล็กขนาดเครื่องหนึ่งอันปรากฏอยู่ตรงนั้นได้อย่างไร มีมาสมัยไหน แม้แต่ตำรวจที่แก่
ที่สุดในโรงพักก็ยังไม่สามารถตรัสรู้ทราบได้

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : รากะ : 320)

4.2 ฉากในกรุงเทพมหานคร

4.2.1 สถานที่อยู่อาศัยและความวุ่นวายของเมืองหลวง

เรื่องพ่อเป็นตำรวจ ผู้เขียนบรรยายสภาพอาคารพาณิชย์ และบ้าน
เรือนที่ใหญ่โตสวยงามในกรุงเทพฯ ตลอดจนความโกลาหลวุ่นวายด้วยแสงสีและเสียงของรถราบน
ถนนและแหล่งบันเทิง เรืองรมย์ต่างๆไว้ดังนี้

กรุงเทพฯ ทำไมจึงเต็มไปด้วยตึกรามบ้านช่อง ร้านรวงสวยงามโอ่อ่าใหญ่
โตเช่นนี้ ทำไมมันจึงได้อีกทีก็ครึกโครมสับสนอลหม่าน วุ่นวายยั่วเย้าทั้งรถทั้งคน
อย่างนั้น แสงสีเสียงและความโอฬารวิจิตรวาทะ ดำเนินติดต่อกันไปตลอดคืน
ด้วยความรวดเร็วไม่มีเวลาหยุดยั้ง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : พ่อเป็นตำรวจ : 143)

4.2.2 ฉากบ้านพักอาศัย ร้านอาหารและโรงเณร

บ้านพัก

บ้านพักในกรุงเทพฯ ที่ปรากฏในเรื่องสั้นของ ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว
ส่วนใหญ่จะเป็นบ้านชั้นเดียว ตั้งอยู่ในใจกลางเมืองและชานเมือง ซึ่งผู้เขียนบรรยายรายละเอียด
ลักษณะของบ้านพักดังนี้

เรื่องน้ำใจ

ผู้เขียนบรรยายลักษณะของบ้านว่า เป็นบังกะโลเล็กๆ เพียงหลัง

เดียว มีรั้วรอบขอบชิดตั้งอยู่กลางทุ่งนาซึ่งเป็นที่เปลี่ยวทางไกลผู้คน ดังตัวอย่างข้อความ

บ้านของ กานต์ กิจอนงค์ เป็นบังกะโลเล็ก ๆ ตั้งอยู่ในที่เปลี่ยว ห่างจาก
ถนนใหญ่ประมาณสองกิโลเมตรเศษ บริเวณหน้าบ้านล้อมด้วยรั้วลวดหนาม และรอบ ๆ
ออกไปเป็นทุ่งนาลิบโล่ง ไม่มีวีแววมนุษย์ หรือสิ่งมีชีวิตในบริเวณนั้นเลย

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : น้ำใจ : 73)

เรื่องคนชั้นคิงส์

ผู้เขียนบรรยายฉากบ้านพักมีลักษณะเป็นบ้านชั้นเดียว มีระเบียบ
บ้านห้องรับแขก มีแสงสว่างจากไฟฟ้าในยามค่ำคืน ดังตัวอย่างข้อความ

เป็นบ้านหลังเล็ก ๆ ชั้นเดียวที่ถนนรองเมือง ซอย 3 ตั้งอยู่ใจกลางความ
แออัดจอแจของผู้คนกลางเมืองหลวง ภายในบ้านมีแสงไฟนีออน ตรงระเบียบและ
ดวงไฟในห้องรับแขกส่องสว่าง ผ่านไปตามถนนโรยกรวดเล็ก ๆ ขึ้นกระโดดหยุด
เล็กน้อยตรงระเบียบหน้า แล้วก็เข้าไปในห้องรับแขก ต่อออกไปทางหลังบ้านที่ชัน
หลังนี้เอง มีห้องน้ำอยู่ ทางซ้ายมือเข้าไปใน ห้องนอนมีตู้เสื้อผ้า โต๊ะ เตียงนอน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : คนชั้นคิงส์ : 264)

เรื่องพรายตำลึงสูตร

ผู้เขียนบรรยายฉากของบ้านพักข้าราชการบำนาญผู้หนึ่งไว้ว่า เป็น
บ้านหลังเล็ก ๆ บริเวณกว้างขวางมีรั้วรอบขอบชิดแต่ห่างไกลผู้คน ดังตัวอย่างข้อความ

บ้านของท่านข้าราชการบำนาญเป็นบ้านเล็ก ๆ ชั้นเดียว บริเวณกว้างขวางมี
รั้วล้อมรอบ ตั้งอยู่ค่อนข้างห่างหูห่างตามนุษย์ ในตอนดึกประตูหน้าต่างปิดสนิทมีไฟฟ้า
ขนาดห้าแอมป์เทียนดวงเดียวเปิดสว่างอยู่ตรงหัวกระได ภายในห้องนอนทั้งห้องไม่มี

เครื่องประดับประดาอะไรเลย นอกจากมีเตียงนอนเก่า ๆ แล้ว ก็มีเพียงตู้กระจก
เงาเก่า ๆ ใบเดียวตั้งอยู่

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : พรายคำลึ่มสูตร : 364)

เรื่องหนึ่ง

ลักษณะของบ้านที่ปรากฏในเรื่อง เป็นบ้านบังกะโลชั้นเดียว ใต้ถุน
สูง บริเวณกว้างขวางมีรั้วรอบขอบชิด ตั้งตัวอย่างข้อความ

บ้านของเหยื่อที่เรามุ่งสังหาร เป็นบังกะโลชั้นเดียวใต้ถุนสูง ตั้งอยู่ในบริเวณ
เนื้อที่กว้างขวาง มีรั้วเหล็กล้อมรอบแข็งแรง มันอยู่ใจกลางความแออัดของ
เมืองหลวง ภายในเขตรั้วมีบริเวณรกทึบเต็มไปด้วยกอหญ้า ต้นกล้วย และต้นไม้ต่าง ๆ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : หนึ่ง : 19)

ร้านอาหาร

จากร้านอาหารในกรุงเทพฯ ที่ผู้เขียนบรรยายชัดเจนได้แก่
ภัตตาคารที่หรูหราที่สุดในยุคนั้น อยู่ใจกลางเมืองกรุงเทพฯ

เรื่องกินเพื่ออยู่ V.S. อยู่เพื่อกิน

ผู้เขียนบรรยายเอาไว้ ว่าเป็นภัตตาคารแบบตะวันตก มีบริการคอย
โฉบค้ำบแขกเพื่อเชิญเข้าร้าน มีเครื่องอำนวยความสะดวกสบาย โดยเฉพาะมีเครื่องปรับอากาศ
ซึ่งในขณะนั้นนับว่าทันสมัยที่สุด ตั้งตัวอย่างข้อความ

ลิบนาที่ต่อมารถเทียบอย่างนี้มนวลตรงกระไดหินอ่อนหน้าภัตตาคาร แยก
อินเดียตัวใหญ่ยังกับยักษ์วัดแจ้ง แต่งเครื่องแบบนายพลเรืออังกฤษสมัยลอร์ด เนลสัน

ชั้นลิฟต์ไปยังชั้นห้า บ้อยหนุ่มชายจีนในชุดนอกสีแดงแปริตส์ไคล์อิตาเลียน กางเกง และโบว์ผูกกระต่ายสีดำเข้ามาโค้งบริการพาเราตรงไปยังห้องสี่เหลี่ยมผืนผ้าโอ้อ่า กว้างขวาง บุนวมสีน้ำเงินกันเสียงมิดชิดรอบด้าน เยือกเย็นด้วยเครื่องปรับอากาศ และอบอวลไปด้วยกลิ่นหอมของแอร์วีเฟรชเชอร์ระคนดอกไม้ ทั้งหมดนั่งล้อมรอบ โต๊ะกลมไม้มะค่าโมงที่ทึบได้ มีแกนกลางเป็นไม้มะเกลือ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : กินเพื่ออยู่ V.S. อยู่เพื่อกิน : 16)

เรื่องอีกห้านาที่ถึงชาติ

ผู้เขียนบรรยายสถานที่ตั้งและสิ่งแวดล้อมของร้านอาหารไว้ดังนี้

ข้าพเจ้ามีนัดรับประทานอาหารเย็นร่วมกับเพื่อนสามคนที่ร้านอ่วยเพาะแถว สยามสแควร์ตอนหลัง โรงภาพยนตร์ลิโด้ โต๊ะที่เรานั่งอยู่เป็นโต๊ะสี่เหลี่ยมผืนผ้าตั้ง สุดร้าน ภายในร้านมีหนุ่มสาวคู่หนึ่งนั่งอยู่โต๊ะข้าง ๆ ถัดไป ชายชาวจีนนั่ง กระหนาบอีกคน ส่วนตรงกึ่งกลางร้านมีวัยรุ่นไว้มบอบทก-เจ็ดคนนั่งล้อมโต๊ะกลม

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : อีกห้านาที่ถึงชาติ : 245)

เรื่องธรรมชาติสามัญ

ผู้เขียนบรรยายฉากทัศนียภาพที่ทิวหาดั้งอยู่ใจกลางเมืองกรุงเทพฯ ดังนี้

ภายในทัศนียภาพอันโอ้อ่า ซึ่งเย็นเยือกด้วยเครื่องปรับอากาศอบอวลไปด้วยกลิ่นหอม ของแอร์วีเฟรชเชอร์ระคนดอกไม้และเสน่ห์จากเสียงเพลงแผ่ว ๆ ของเครื่องสเตอริโอรอบด้าน พ.ต.อ.สมิง พาข้าพเจ้ากับไอ้หยิมไปนั่งที่โต๊ะกลมหมุนได้มุมร้าน บ้อยคนหนึ่ง แต่งตัวยังกับกำลังจะไปเล่นอุปรากรจีนกรากเข้ามาขึ้นประสาณมื่อ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : เรื่องธรรมชาติสามัญ : 326)

เรื่องนักเลงน้ำเมา

ผู้เขียนบรรยายฉากร้านขายสุราเล็กๆ แห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ ไว้ว่า เป็นร้านห้องแถวคูหาเดียว ไม่ได้ตกแต่งอะไรเป็นพิเศษ ดังข้อความ

ร้านขายเหล้าของเพย แก่นัว ตั้งอยู่ในซอยหนึ่งริมถนนสุขุมวิทอันยาวเหยียด โอ้อ่ามโหฬารแต่ทว่าน่ารังเกียจยะแซง เป็นห้องแถวเล็ก ๆ คูหาเดียว ไม่มีเครื่องประดับประดาอะไรมา แต่สะอาดสะอ้านดี

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : นักเลงน้ำเมา : 258)

โรงผีน

เรื่องคนขึ้นคังส์

ผู้เขียนบรรยายฉากโรงยาผีนไว้ว่า เป็นห้องโถงกว้างใหญ่ สภาพโกโรโกโส อยู่ในตรอกที่สกปรก เป็นแหล่งมั่วสุมของเหล่าผู้ติดยาและอาชญากรทั้งหลาย ดังข้อความ

เขาเดินเลี้ยวซ้ายเลี้ยวขวาจากความจ่อแจไปสู่ความเงิบ และจากความเงิบไปสู่ความสกปรกโสโครกของตรอกซอย ในที่สุดก็มาหยุดอยู่หน้าประตูโกโรโกโรแห่งหนึ่ง มันเป็นโรงยาผีนที่ไม่ใช่ของรัฐบาล เป็นสถานที่รวมอาชญากรซึ่ยา ภายในเป็นห้อง โถงกว้างใหญ่ อบอวลด้วยควันรกและเต็มไปด้วยมนุษย์ผู้ชายที่นิยมชมชื่นในวันนี้

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : คนขึ้นคังส์ : 265)

4.2.3 สวนสาธารณะ

เป็นฉากสวนสาธารณะแห่งหนึ่งของกรุงเทพมหานครที่สร้างเป็นวงเวียน มี

น้ำพุ และมีที่นั้งให้ประชาชนนั่งพักผ่อนหย่อนใจ ปัจจุบันคือวงเวียน 22 กรกฎาคม จากเรื่องเมธที่
สวนสาธารณะ สวนสาธารณะมีลักษณะดังนี้

สวนสาธารณะ ความจริงมันเป็นวงเวียนกว้างล้อมกึ่งกลางจัตุรัสกลาง
 วงเวียนมีน้ำพุ ขอบในวงเวียนมีม้าหินตั้งเป็นระยะ ๆ ล้อมรอบวงเวียนคือ
 มฤตยูจากสัตว์ร้ายนานาชนิด รถยนต์ ผู้คน ดึกที่แน่นขนัดเสียงตึกฟ้า เสียง ลี
 และแสงของอารยธรรม

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : เมธที่สวนสาธารณะ : 184)

จากการวิเคราะห์จากที่ปรากฏในเรื่องสั้นของปกรณ ปั้นเจลิยว สรุปลักษณะของการ
 สร้างฉากได้ ดังนี้

จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ผู้เขียนใช้ฉากที่เป็นสถานที่จริงซึ่งส่วนใหญ่
 จะเป็นอำเภอต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือที่ยังไม่เจริญเช่นปัจจุบัน ถนนหน
 ทางระหว่างอำเภอไปจังหวัดเป็นดินลูกรัง ขรุขระเป็นหลุมเป็นบ่อ อากาศร้อนจัดแห้งแล้ง และ
 เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ภูมิประเทศรกรากที่รกทึบแล้วภัยอันตรายจากโจรผู้ร้ายส่วนบ้านเรือนที่อยู่อาศัยถ้า
 เป็นบ้านพักของทางราชการ จะสร้างแบบเดียวกันคือเป็นบ้านชั้นเดียวมีลักษณะคล้ายบังกะโล ถ้า
 เป็นโรงพักหรือสถานีตำรวจจะเป็นโรงเรือนยาวเก่า ๆ ใต้ถุนสูงเปิด ด้านหน้าโล่งมีห้องทำงาน
 และห้องซึ่งอยู่ติดๆ กัน ส่วนบ้านเรือนของราษฎรทั่วไปนั้นจะปลูกสร้างตามฐานะของเจ้าของบ้าน
 คนฐานะปานกลางมักจะสร้างบ้านเป็นเรือนไม้ภายในแบ่งเป็นห้อง ๆ หรือโล่งกว้างไปทั้งหมด
 นิยมประดับฝาผนังด้วยพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรม
 ราชนินาถ ทุกบ้านมีรั้วรอบขอบชิด ในขณะที่บ้านของคนยากจนมักจะสร้างเป็นกระต๊อบไม่มีไฟฟ้า
 น้ำประปา ใช้ตะเกียงให้แสงสว่าง และอยู่ในที่เปลี่ยวห่างไกลผู้คน

จากภูมิประเทศทางภาคตะวันออก ส่วนใหญ่เป็นฉากชายทะเลแถบจังหวัดชลบุรีและ
 ระยอง ผู้เขียนบรรยายถึงความสวยงามของธรรมชาติในยามเย็นพระอาทิตย์กำลังจะตกดิน ความ
 สวยงาม ของชายหาดที่ผู้เขียนมักใช้เป็นที่พักปะสังสรรค์กับเพื่อนฝูง เพื่อดื่มสุรากันและเล่าเรื่องราว
 ต่าง ๆ ลู้กันฟัง

จากในกรุงเทพมหานคร ปกรณ์ ปิ่นเจลิยวกล่าวไว้ในเรื่องสั้น 38 เรื่องส่วนใหญ่ บรรยายสภาพการจราจรที่ติดขัด ความเร่งรีบ ความ วุ่นวาย ความแออัดยัดเยียดของประชากร ที่อาศัยอยู่ในเมืองหลวงทั้งในยามกลางวันและยามค่ำคืน บ้านที่อยู่อาศัยของชาวเมืองหลวงที่ กล่าวถึง ส่วนใหญ่จะเป็นบ้านชั้นเดียวหรือสองชั้นที่มีรั้วรอบขอบชิดมีการตกแต่งบ้านอย่างหรูหรา มีเครื่องอำนวยความสะดวกครบครันส่วนร้านอาหารในกรุงเทพนั้นมั่งคั่งที่เป็นภัตตาคารหรูหรากัน สมัยแบบยุโรปและร้านอาหารขนาดกลาง เช่นร้านอาหารศรีแดงและร้านอาหารสีฟ้า เป็นต้น ผู้เขียนใช้สถานที่จริง โดยบอกชื่อร้านและที่ตั้ง ไว้อย่างชัดเจนและในปัจจุบันร้านเหล่านั้นก็ยังมี อยู่และในสมัยนั้นยังมีโรงงานผืนเอกชนที่เปิดบริการแก่ผู้สูบผืนทั่วไปจนติดผืนกันงอมแงม นอกจากนี้ ยังมีฉากสวนสาธารณะที่อยู่ใจกลางเมืองกรุงเทพฯ อีกด้วย เหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นถึงความเจริญ ของกรุงเทพมหานครในสมัยนั้นที่แตกต่างกับสภาพต่างจังหวัดโดยสิ้นเชิง

จากต่างประเทศที่ปรากฏในเรื่องสั้นมีเพียงสองเรื่องคือฉากผกษายในประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้เขียนไปอาศัยอยู่เมื่อไปศึกษาต่อที่นั่น และฉากสมรภูมิในประเทศเกาหลี

เรื่องสั้นของปกรณ์ ปิ่นเจลิยวนั้น ผู้เขียนใช้ฉากได้สอดคล้องกับยุคสมัยคือในช่วงปี พ.ศ. 2489-2518 ซึ่งช่วงนี้ผู้เขียนรับราชการเป็นตำรวจ จึงสร้างฉากได้อย่างสมเหตุสมผล ไม่ว่าจะเป็นฉากในกรุงเทพมหานครหรือในต่างจังหวัดก็ตาม ซึ่งในช่วงนั้นรัฐบาลเฟื่องจะเริ่มใช้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 พ.ศ. 2504-2509 แต่ต่างจังหวัดยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง สภาพถนนหนทางจึงยังขรุขระทุรกันดาร และความเป็นอยู่ของราษฎรยังลำบากยากจนอยู่มาก ส่วนในกรุงเทพมหานครจะเจริญกว่าต่างจังหวัด มีตึกรามบ้านช่องที่สวยงามมีสถานเริงรมย์ ที่ทันสมัยตามแบบตะวันตก ผู้เขียนซึ่งรับราชการอยู่ในช่วงดังกล่าว จึงสร้างฉากได้อย่างสมจริง ไม่ว่าจะเป็นฉากในกรุงเทพมหานครหรือฉากในต่างจังหวัดก็ตาม

บทสนทนา (dialogue)

บทสนทนาคือ ถ้อยคำที่ใช้โต้ตอบของตัวละครในเรื่อง โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญดังที่ กุหลาบ มลลิกะมาส (2518 : 89) กล่าวไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยดำเนินเรื่องแทนการบรรยายของผู้แต่ง

2. เพื่อช่วยให้รู้จักตัวละครในเรื่อง ทั้งรูปร่างลักษณะหน้าตา และนิสัยใจคอ โดยผู้แต่งไม่ต้องชี้แจงโดยตรง
3. เพื่อช่วยให้มีวิธีการไม่ซ้ำซาก คือเปลี่ยนเป็นบทสนทนาบ้าง เป็นการบรรยายบ้าง
4. เพื่อสร้างความสมจริง คำพูดที่ผู้แต่งสมมุติว่าเป็นถ้อยคำจริง ๆ ของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านรู้สึกใกล้ชิดกับความเป็นจริงมากกว่าคำบรรยายของผู้แต่ง
5. เพื่อให้บทประพันธ์น่าอ่านน่าสนใจและมีชีวิตชีวาขึ้น โดยเฉพาะบทสนทนาที่คมคาย มีอารมณ์ขัน หรือพูดได้ถูกต้องตามฐานะของตัวละคร และสมกับบทบาทในตอนนั้นๆ

เจือ สตะเวทิน (2517 : 81-82) กล่าวถึงลักษณะของบทสนทนาที่ดีว่า ต้องง่าย เหมาะสมกับตัวละคร และไม่ควรรยาวมากนัก เพราะบทสนทนาดังนั้นๆ จะเข้าใจง่ายและน่าอ่านกว่าบทสนทนาขนาดยาว

บทสนทนาในเรื่องสั้นของ ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว มีความสำคัญ ทำให้เรื่องสั้นน่าสนใจและมีลักษณะสมจริง จากเรื่องสั้นจำนวน 88 เรื่อง มีเรื่องสั้นที่ไม่มีบทสนทนา 7 เรื่องคือ พ่อเป็นตำรวจ เด็กอาถรรพณ์ เมื่อข้าพเจ้าเป็นขโมย หรือฆาตกรรม ม้าตำรวจ นักโทษ ซึ่งทั้ง 7 เรื่องนี้ ผู้เขียนจะเสนอเรื่องโดยวิธีเล่าเรื่อง และแม้ว่าในเรื่องสั้นเหล่านี้จะไม่มีบทสนทนาโดยตรง แต่ผู้เขียนก็เสนอการพูดจาของตัวละครในลักษณะการเขียนจดหมาย เช่น จากเรื่อง ม้าตำรวจ นายตำรวจผู้บังคับกองเขียนจดหมายเพื่อขอม้าตัวผู้คืนจากสถานีตำรวจ ก. ดังนี้

"กระผมหวังว่าท่านคงเข้าใจ โดยเฉพาะข้อที่ว่าทุกสิ่งทุกอย่างนี้ขึ้นอยู่กับคำสั่งของท่านแต่เพียงผู้เดียว ผมแน่ใจว่า ท่านคงได้เมตตานำไ้พระกาฬคืนมาส่วนที่สุด กระผมขอรับผิดชอบอีกครั้งในการเกลี้ยส่งไ้พระกาฬไปแต่ผลกรรมที่สนองกลับมาคราวนี้ คงสาสมกับโทษทัณฑ์ของกระผมแล้วกระมัง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลกรู้ดีว่าชัยชนะของไ้พระกาฬคราวนี้ กระผมทั้งเจ็บทั้งแค้นปานใด

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1:ม้าตำรวจ : 233)

และจากเรื่องสั้นที่มีบทสนทนา 81 เรื่อง ผู้วิจัยจะวิเคราะห์บทสนทนา 2 ประการคือ

1. หน้าที่ของบทสนทนา

2. ความสมจริงของบทสนทนา

1. หน้าที่ของบทสนทนา ผู้วิจัยจะวิเคราะห์หน้าที่ของบทสนทนาโดยอาศัยแนวคิดของกุลหลาบ มัลลิกะมาส โดยผู้วิจัยแบ่งบทสนทนาในเรื่องสั้นของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1.1 บทสนทนาที่ใช้ในการดำเนินเรื่อง

1.2 บทสนทนาที่ใช้ในการเสนอตัวละคร

1.3 บทสนทนาที่ใช้ในการเสนอแนวคิด

1.1 บทสนทนาที่ใช้ในการดำเนินเรื่อง เป็นบทสนทนาที่ตัวละครเจรจากันเพื่อบอกที่มาของปัญหาในเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจที่มาของเรื่องมากขึ้น และทำให้ผู้เขียนสามารถดำเนินเรื่องต่อไปได้โดยไม่เกิดคำถามขึ้นในใจของผู้อ่าน หรือเจรจากันเพื่อเสนอเหตุการณ์ที่เป็นไปแทนการบรรยายของผู้เขียน หรือเจรจากันเพื่อนำไปสู่การปิดเรื่อง เรื่องสั้นของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว 81 เรื่อง ปรากฏบทสนทนาที่ใช้ในการดำเนินเรื่องสั้นทั้งสิ้น สามารถจำแนกได้ 3 ประเภทคือ

1.1.1 บอกสนทนาเพื่อบอกที่มาของปัญหาในเรื่อง

เป็นบทสนทนาที่ช่วยให้ผู้อ่านทราบที่มาของปัญหาสำคัญในเรื่องแทนการดำเนินเรื่องที่ต้องใช้เวลานาน เช่น จากเรื่อง ดำกับขาว บทสนทาระหว่างเจ้าของบ้านกับนายร้อยตำรวจ 2 คน ที่เขาได้ช่วยเหลือในการให้ที่พักและอาหาร อันเนื่องมาจากการถยนต์ของนายตำรวจทั้งสองน้ำมันหมดกลางทาง จากบทสนทนาทำให้ผู้อ่านทราบว่า ปัญหาของเจ้าของบ้านที่ต้องเดือดร้อนและต้องคอยตอบคำถามอันเร้นเนื่องจากความเข้าใจผิดของผู้อื่นว่าเป็นผู้ต้องหาที่กำลังหลบหนีอาญา ดังนี้

"ผมมีน้องชายคนหนึ่งชื่อ ชำนิ เมื่อปีกลายนี้เจ้าน้องชายของผมได้ออโก่งเงินของบริษัทธนบุรีธุรกิจการไปหนึ่งล้านห้าแสนบาทเศษ เจ้าหน้าที่ได้ส่งตำหนิ รูปพรรณ ประกาศจับไปทั่วทั่วราชอาณาจักร มีสินบนของบริษัทถึงแสนห้าหมื่นบาท ผมได้ข่าวครั้งหลังสุดว่าเจ้าน้องชายนอกคอกของผมนั้นหนีไปอยู่ลาว มันทำความเดือดร้อนให้ผมโชยอยู่ ตำรวจ

ทั้งลำพูน เชียงใหม่ เคยเชิญตัวผมไปพบสอง สามครั้ง โดยเข้าใจว่าผมเป็นตัวแทนของชาย
ของผมนั่น เพราะผมและมันหน้าตาเหมือนกันยังกะแกะ เหมือนตั้งแต่หัวจรดเท้าทีเดียว
... เพราะเราเป็นฝาแฝดกัน"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : คำกับขาว : 157)

จากเรื่อง เรื่องนี้เพื่อเมีย บทสนทนาระหว่างหญิงวัยกลางคน
สองคน พูดถึงสามีทำให้ผู้อ่านทราบถึงปัญหาทั้งหมดของสามี สิ่งที่บรรยายไม่ได้ คือ ความเจ้าชู้
ของสามี ดังนี้

"นี่เธอ ฉันกลัวใจเหลือเกิน เรื่องการดื่มเหล้าของเจ้าประคุณตัวฉันนี่นะ ทำ
อย่างไรหนอ ถึงจะให้เขาเลิกเสียได้"

"ทำไมล่ะ" อีกคนถาม

"ก็มันไม่เหมือนมนุษย์มนาทั้งหลายนะซิ เมื่อก่อนที่ไรละก็ โอ้ย ร้อยแปดสารพัด
แสนจะอับอายขายหน้า ฉันไม่รู้จะอธิบายแก่เธออย่างไรถูกจริง ๆ"

"นี่แน่ แม่เพื่อนรัก อันความกลัวใจของเธอในเรื่องผัวกินเหล้ามันไม่เท่าไร
หรอกจะบอกให้ ยิ่งเล็กน้อยมากเมื่อเทียบกับฉัน ขอให้ฟังดีๆ ของฉันถึงแม้ไม่กินเหล้า
แต่ก็เจ้าชู้อย่างร้ายกาจ มีเมียน้อยเมียเก็บเต็มบ้านเต็มเมือง เดี่ยวเธออย่าเพิ่งยิ้ม
ฉันเคยมีผัวมาแล้วสองคน ฉันจึงรู้พิษสงดี ผัวของฉันคนแรกกินเหล้าจนตาย ได้คนใหม่
คือคนนี้ ไม่กินเหล้าแต่ยอดชู้ก้อ ฉันจึงสามารถบอกเธอได้อย่างถูกต้องว่า ไหนมัน
จะยิ่งกว่ากัน เธอจงสวดมนต์ขอบคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์เถิด ที่ผัวเธอกินเหล้าแต่ไม่เจ้าชู้"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : เรื่องนี้เพื่อเมีย : 109)

1.1.2 บทสนทนาเพื่อบอกเหตุการณ์ในเรื่อง เป็นบทสนทนาที่มุ่ง
เสนอเหตุการณ์ที่ดำเนินไปในเรื่องแทนการบรรยายของผู้เขียน เช่น จากเรื่อง ผู้บังคับกองผู้โง่
เงา บทสนทนาระหว่างผู้บังคับกองกับผู้ใต้บังคับบัญชา ร.ต.ท.ผู้บังคับหมวด ช่วยดำเนินเรื่อง
ตอนที่ ร.ต.ท.ต้องการถอนคำสั่งย้ายโดยที่ผู้เขียนไม่ต้องบรรยายความรู้สึกของเขาแต่ใช้บท
สนทนาเสนอแทน ดังนี้

"แล้ว..แล้วผู้กองรายงานเรื่องเหล่านี้ไปให้กรมทราบหรือยังครับ"

"ผมจะต้องรายงานไปทำไม" ผู้บังคับกองสวนออกมาทันที แต่คล้ายคิดอะไรได้
 เขานิ่งชะงักแล้วจึงกล่าวซ้ำ ๆ เสมือนจงใจให้คำพูดของเขาแทงเจาะเข้าไปใน
 สายเลือดของผู้ฟังอยู่ "คุณหมายความว่าให้ผมรายงานกรมขอความดีความชอบของ
 ตัวเองในเรื่องนี้ใช่ไหม ฮะ ฮะ คำชมเชย สองชั้น หรือยศนายพันตรี เปลาเลย
 ผมรับราชการมานานและอายุมากพอที่จะรู้แก่นแท้ของสิ่งเหล่านี้แล้วว่ามันคืออะไร ผม
 ไม่ต้องการมันหรอก เพราะผมได้รับสิ่งที่เหนือกว่า สูงกว่า และประเสริฐกว่าอยู่แล้ว
 จะบอกคุณก็ได้ ความภาคภูมิใจยังไฉไลคุณ" อีกครั้ง ผู้บังคับหมวดอ้าปากค้างมองดู
 ผู้บังคับกอง

"คุณมีอะไรข้องใจ หรือจะพูดอะไรอีกไหม หมวด"

"อ้อ มีครับ...ผม..ง่า.."

"เชิญว่าไปเลยหมวด"

"คือ ผม...ผมอยากถอนคำโยกย้ายคืนครับ"

"อ้าว ทำไมเล่า"

"โดยเหตุผลสั้น ๆ ง่าย ๆ และตรงไปตรงมาครับ คือผมอยากอยู่ที่นี้ กับ...พ่อ"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1: ผู้บังคับกองผู้โง่เง่า: 14)

จากเรื่อง พลเม็ด บทสนทนาระหว่างข้าพเจ้ากับพลเม็ดช่วยให้
 ผู้อ่านรู้ถึงการตัดสินใจของตัวละครที่ยอมปลอมตัวเป็นขอทาน เพราะเงินรายได้นั้นดีกว่าการเป็น
 ตำรวจชั้นผู้น้อย แทนการบรรยายของผู้เขียน ดังนี้

"เดี๋ยวก่อน ขอถามอีกคำเอ็งขอทานได้วันละเท่าไร ?"

"ราว ๆ สี่ ห้าสิบบาท"

"เป็นอันว่าข้าตกลงกับเอ็ง แต่ทั้งนี้มันต้องตามเงื่อนไขข้า"

"เอ็งว่าอะไรนะ"

"หมายความว่าข้าไม่ต้องการสิบห้าบาทของเอ็ง แต่จะร่วมมือกับเอ็ง หุด
 ง่าย ๆ เอ็งต้องยอมให้มาขอทานกับเอ็งอีกคน"

"ไอ้สันดาน เอ็งจะเล่นเป็นพาร์ตเนอร์มาถึงแชร์โฮลเตอร์กับข้าเที่ยวหรือ มันไม่มากไปหน่อยหรือวะ"

"งั้นก็ไม่ต้องทำมาหาแตกกัน ข้าจะบอกผู้กำกับ เอ็งจะมาว่าตอนรายได้เอ็งครึ่งหนึ่งยังงั้น ในเมื่อข้าก็ลงทุนนั่งชอทานอยู่กับเอ็ง ที่ข้าไม่ยอมรับเงินสินห้าบาทของเอ็งเปล่า ๆ เพราะข้าละอายใจโว้ย ไม่อยากกินแรงเพื่อนฝูง อย่างนั้นแล้วเอ็งน่าจะขบใจข้าด้วยข้าไป"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : พลฯเม็ด : 72)

จากเรื่อง ดาว บทสนทนาระหว่างดาวกับตัวละคร "ข้าพเจ้า" ช่วยให้ผู้อ่านได้รู้ถึงสาเหตุที่ตัวละครได้รู้จักกันจนกระทั่งเกิดความรัก และได้เสียกันแทนการบรรยายของผู้เขียน ดังนี้

"หมวดคะ อย่างนี้เรียกว่าดาวเป็นคนง่ายเกินไปไหม?"

"ดาวว่าอะไรนะ" ข้าพเจ้าจึงมัมย่นถาม

"ดาวหมายความว่า ดาวเดินทางจากจังหวัดเลย เพื่อกลับบ้านที่กรุงเทพฯคนเดียว เผอิญเจอชายแปลกหน้าคนหนึ่งเข้าบนรถโดยสาร ชายในเครื่องแบบคนนั้นทั้งเท่ สุกภาพอ่อนโยน และช่างพูดช่างคุยสารพัดจนดาวหลง ดาวเชื่อ พอมาถึงกรุงเทพฯ แทนที่ดาวจะตรงไปหาคุณพ่อคุณแม่ ดาวกลับไปทานข้าวเย็นที่ไนท์คลับ ต่อกับเขา แล้วมีหน้าข้า ...ง่า...ยังมาทำตัวเช่นนี้อีก หมวดคิดว่าดาวใจง่าย และไร้ราคาไหมคะ"

"ดาวพูดเหมือนไม่รักผมจริง"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ดาว : 111)

1.1.3 บทสนทนาเพื่อใช้ในการปิดเรื่อง เป็นบทสนทนาที่ใช้ในเรื่องสั้นที่ปิดเรื่องแบบพลิกความคาดหมาย เช่นจากเรื่อง เมียผี บทสนทนาระหว่างข้าพเจ้ากับแขวงบรรยายสนทนากันถึงวิธีการไล่วิญญาณที่สิงอยู่ในตัวลบนฤติหญิง โสภณีด้วยความหึงหวง ช่วยให้ผู้อ่านเขียนคลี่คลายเรื่องไปสู่จุดจบอย่างพลิกความคาดหมายของผู้อ่านที่นึกไม่ถึงว่า "ข้าพเจ้า" จะใช้วิธีปราบผีแขกโดยใช้เครื่องรางของขลังที่ผีแขกต้องกลัวคือล๊อกเกตุรูปหมู ดังนี้

"ตอนแรก ผมคิดจะเข้าห้องลบถั่วที่ว่า ผมจะรู้สึกอย่างไรบ้างต่อการกระทำของวิญญาณนั้นก่อนสลบลง แต่แล้วผมยังไม่กล้า ผมกับเจอรเลยพากันไปหาอาจารย์ทำการรตนามนต์ไล่ผี ทำบุญสะเดาะเคราะห์อะไรเทือกนั้นให้ลบถั่วใหญ่ ว่ากันเสียหมดทุกอาจารย์ทั่วลำพูน เชียงใหม่ แต่ไม่เกิดผลอะไรเลย"

"จบเรื่อง"

"มันจบลงอย่างง่ายดายมาก หลังจากที่ยាយจนหมดปัญญาไล่เจ้าผีร้ายรายนี้แล้ว ผมเลยเกิดความคิดท้อแท้ ๆ ขึ้นมา เป็นความคิดแบบคนที่ตกอยู่กับเหมืองเห็นแสงสว่างแวบหนึ่งนั้นแหละ ผมไปซื้อล็อกเกตอันหนึ่งให้ลบถั่วแขวนไว้กับสายสร้อยคอ มันเป็นล็อกเกตทองคำทำด้วยรูปตัวหมู คุณรู้ไหม ความคิดท้อแท้ ๆ ของผมกลับกลายเป็นการยิ่งถูกจุด มันได้ผลเกินคาดอย่างไม่นึก ไม่ฝันเลยละ ลบถั่วรับแขกต่อไปได้ ไม่มีชายคนใดสลบอีกเลย โอ้ววิญญาณร้ายนั้นไม่กล้าเข้าใกล้ตัวหล่อนอีก ทั้งนี้หมายความว่าตราบิตที่ลบถั่วสวมล็อกเกตรูปหมูนั้นติดตัวอยู่"

"หา"

"มันก็โดยเหตุผลง่าย ๆ นั่นเอง แสงสว่างจ้า" ข้าพเจ้าอธิบายต่อเขาด้วยน้ำเสียงนุ่มนวล

"แขกทุกคนเกลียดกลัวหมูไม่ยอมแม้แต่จะแตะต้องหรือเห็นมัน นี่ก็แสงสว่างที่แวบเข้ามาในความคิดท้อแท้ ๆ ของผม แต่จะเอาหมูปับ ๆ ไปให้ลบถั่วกอดไว้หรือ ผมเลยต้องทำเป็นล็อกเกตให้หล่อนแขวนคอแทน ล็อกเกตรูปหมูป่าเขี้ยวตันเสียด้วยซิคุณ"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : เมียผี : 198)

จากเรื่อง นักเลงน้ำเมา บทสนทนาระหว่างข้าพเจ้ากับเพย แก้วนี้เกี่ยวกับชายหนุ่มคนหนึ่งที่ถูกเจ้าหล่อนขโมยไปเพียงแต่จับหล่อนนั้นจับเดียวโดยไม่ต้องเห็นขวตหรือยี่ห้อของมัน ตอนสุดท้าย บทสนทนาช่วยคลี่คลายเรื่องไปอย่างพลิกความคาดหมายของผู้อ่านที่พยายามลองทายว่าเจ้าที่ชายหนุ่มดื่มจนสุดท้ายนั้นคือเจ้าหล่อนใดดังนี้

"เอ ผมเคยดื่มโอ่งเมื่อครั้งหนึ่ง นานมาแล้ว ชื่ออยู่ริมฝัปกนี้เอง แต่ทว่านี่ไม่ออก แต่เดียว"

"มันเป็นเหล่าอะไรหรือคุณแพย ที่ยอดชายคนนั้นท่ายไม่ถูกนะ"

"น้ำ...น้ำประปาเปล่าๆ นี่เองครับ" เขาตอบออกมาพร้อมกับหัวเราะลั่นร้าน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : นักเลงน้ำเมา : 264)

1.2 บทสนทนาที่ใช้ในการเสนอตัวละคร เป็นบทสนทนาที่ตัวละครสนทนากันเพื่อให้ผู้อ่านรู้จักตัวละครทั้งด้านบุคลิกและอุปนิสัยของตัวละคร เช่น จากเรื่อง ผู้ผิด บทสนทณาระหว่าง"เขา"กับพระรูปหนึ่ง ทำให้ผู้อ่านได้ทราบความเป็นมาของตัวละคร ดังนี้

"ว่าไป อาตมาพร้อมที่จะฟังอยู่แล้ว"

"ผมไม่จำเป็นต้องบอกชื่อ สกุลแก่ท่าน แต่เพื่อให้การดำเนินเรื่องดำเนินไปอย่างละเอียดชัดเจน ผมจำเป็นต้องเล่าความเป็นมาของผมให้ท่านทราบพอควร ผมเกิดในตระกูลชั้นสูง มีฐานะมั่งคั่ง และได้รับการศึกษาจบมัธยมบริบูรณ์ ซึ่งนับว่าเป็นหนึ่งแล้วในสมัยนั้น ผมทำงานเป็นข้าราชการมหาดไทยมีตำแหน่งพอที่คนหนุ่มๆ ด้วยกันอิจฉา ชื่อนี้เองทำให้ผมแต่งงานเร็วไปหน่อย ผมมีเมียเมื่ออายุยี่สิบปีบริบูรณ์ ชีวิตสมรสของผมนั้นมันยังเป็นสิ่งที่ผมภาคภูมิใจมาจนทุกวันนี้"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ผู้ผิด : 126)

จากเรื่องไอ้โง้ว ข้าพเจ้าและตารณี บทสนทณาระหว่าง"ข้าพเจ้า"กับไอ้โง้วทำให้ผู้อ่านได้ทราบประวัติความเป็นมาของตัวละครคือไอ้โง้วและยังเห็นถึงลักษณะนิสัยที่ขยันหมั่นเพียร การเฝ้าหาความก้าวหน้าในชีวิตของตัวละคร ดังนี้

"เอ็งจงดูเยี่ยงข้า ข้ามาจากจีนพร้อมกับเตี้ยเมื่ออายุสองขวบ พออายุห้าขวบกว่าเตี้ยก็ตายทั้งข้าไป ปล่อยข้าไว้คนเดียวในโรงยาผี จากเด็กโรงยา ข้ามาเป็นเสมียนเขียนตัวโรงจำนำ เลื่อนขั้นเป็นคนรักษาและเก็บของ แล้วก็เป็นคนตีราคาของเก่าแก่ จนในที่สุดกลายเป็นเจ้าของโรงจำนำอย่างเอ็งเห็นเตี้ยนี้"

มันหยุดจิบน้ำชาแล้วโอ้ต่อไป "หนังสือไทยข้าก็เรียนด้วยตัวเองจนแตกฉานกว่าเอ็ง ซึ่งเป็นคนไทยแท้ๆ เดี่ยวนี้ข้ากำลังเรียน A.U.A. แล้วเอ็งเล่า โอ้เพื่อนเก่าแก่ของข้า ตั้งแต่ในโรงยา เอ็งเคยทำอะไรเป็นชิ้นเป็นอันแก้ชีวิตบ้าง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ไร่ไผ่ ข้าพเจ้าและคารณ : 243)

จากเรื่องดำกับขาว บทสนทนาระหว่างสารวัตรภาสกับพลตำรวจชั้นผู้น้อยคนหนึ่ง ทำให้ผู้อ่านทราบถึงลักษณะนิสัยของตัวละครว่า เป็นคนมีความเมตตา มีความเอื้ออาทรต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และเป็นคนปากร้ายใจดี ดังนี้

"เมื่อคืนนี้เมียผมคลอดลูก เป็นผู้หญิงครับ" นายสิบคนนั้นบอก

"แล้วมันเกี่ยวอะไรกับข้า" สารวัตรคล้ำโผล่ออกมา

"ผมขอความกรุณาท่านสารวัตร ยืมเงินสักห้าร้อยบาทครับ เป็นค่ายา ค่าคลอด ทั้งนี้อะไรผมมีอยู่สามสิบเท่านั้น สิ้นเดือนผมจะชี้ให้ท่าน"

"ข้าไม่มี"

"โอ้ ท่านสารวัตร กรุณาปล่อยเถอะครับ ไม่เห็นใครอีกแล้วนอกจากท่านจริงๆ"

"ข้าไม่มี" สารวัตรคล้ำยืนกราน และเมื่อเห็นนายสิบคนนั้นยังอดอ้อนเข้าซื้ออยู่ เขาก็ตะเบ็งเสียง "ไป..ไป เอ็งอยากสนุกอยากมีลูกของเอ็งคนเดียวก็แก้ไขเอาเอง มันไม่ใช่เรื่องราวอะไรของข้า ข้าบอกเอ็งแล้วว่า ความกรุณาของข้าอยู่ในสิ้นเกือกโวย" แต่พอนายสิบนั้นออกไป สารวัตรคล้ำก็เรียกจ่ากองเข้ามาทันที

"เมียไอ้รักคลอดลูกจริงๆ หรือจ่า"

"ครับ เมื่อคืนตอนตีหนึ่ง

"อ้าว จันนิกว่ามันลูกไม้" สารวัตรคล้ำร้อง คักเงินออกจากกระเป๋าห้าร้อยบาท

"เอ้า จ่า รีบเอาไปให้มันเร็วๆ เดี่ยวจะกลุ้มใจไปแตกยาพิษตายท่าเสียก็ไม่รู้... แต่... อ้อ... แล้วเมื่อวานจ่ายืมฉันไปร้อยห้าสิบ ฉันให้ใบละร้อยสองใบ จ่ายังไม่ได้เอามาทอนให้ฉันห้าสิบเลย"

"ผมใช้หมดแล้วครับ"

"หา"

"รวมเป็นเยี่ยมสองร้อยก็แล้วกันครับ สารวัตร จำง่ายดี"

"ไป... ไปให้พ้น ไอ้ห้าร้อย ไอ้เวรตะไล"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ดำกับขาว : 150)

จากเรื่องกลุ่มของเรา บทสนทนาระหว่างดำ ตอนเมือง กับกลุ่มเพื่อนของเขาทำให้ผู้อ่านทราบชื่อ เพศ อายุ สถานภาพทางครอบครัว และอาชีพของตัวละคร ดังนี้

"น้องชายไอ้ตอกชื่อเฉย ยังเป็นหนุ่มอายุประมาณ 24-25 ปี โสดตัวคนเดียว มีส่วนลำไยอยู่ที่อำเภอสารภี เป็นส่วนใหญ่โต ทำรายได้ให้ปีหนึ่งๆ เป็นเงินแสน เขาต้อนรับขับสู้กันอย่างดียิ่ง จัดห้องหนึ่งในบ้านให้กันอยู่ เขาคงคิดว่กันตั้งใจจะมาช่วยงานเขาจริงจัง เพราะไอ้ตอกเขียนบรรยายในจดหมายถึงกันเสียสวยหรู"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : กลุ่มของเรา : 98)

1.3 บทสนทนาที่ใช้ในการเสนอแนวคิด เป็นบทสนทนาที่มุ่งให้ข้อคิดโดยตรง เพื่อเป็นข้อเตือนใจ คำสั่งสอน ข้อแนะนำ ที่กระตุ้นความคิดของผู้อ่านภายหลังการอ่าน เช่น จากเรื่องไอ้ฮัก บทสนทนาระหว่าง พ.ต.อ.กรานต์ กรเทวดา กับ"เรา" ช่วยให้ผู้เขียนเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ของสุนัขที่มีต่อเจ้าของ ดังนี้

"พวกคุณที่นั่งฟังอยู่นี้ อาจจะข้องใจเหมือนกันว่า ไอ้ฮักเป็นผู้ช่วยเหลือไอ้ลาวจริงๆ หรือ แต่อย่าไปสงสัยอีกเลยครับ หนำนั่นนอกจากมันจะซื่อสัตย์ยอมตายแทนคนเลี้ยงดูมันได้ทุกเวลาแล้ว มันยังมีคุณสมบัติประเสริฐยิ่งติดตัวอยู่อีกอย่างหนึ่ง คือมันไม่เคยโกรธแค้น ผูกใจเจ็บอาฆาตพยาบาทคนเลี้ยงดูมันเลย แม้ผู้เลี้ยงดูมันจะฆ่ามันให้ตายไปกับมือก็ตาม"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ไอ้ฮัก : 54)

เรื่องคนชั้นคิงส์

บทสนทนาระหว่างลูกชายกับ"ข้าพเจ้า"ช่วยให้ผู้เขียนเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อของคนและความเคารพศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา ดังนี้

"พ่อ ทำไมถึงไม่พกพระบ้าง คนไม่พกพระไม่ใช่ลูกผู้ชาย" "พ่อพกแล้ว แต่พกอยู่ในใจ" ข้าพเจ้าตอบลูกชายด้วยความปรานีและความรัก "พระพุทธองค์ไม่เคยสอนเลย ว่า ถ้าใครพกพระทำกระดานจะหงับเหนียว ใครพกพระขุนแผนจะมีผู้หญิงตามมาถึงบ้าน หรือใครพกพระพิมพ์นางพญา พระทนต์เศรฐี พระสมเด็จฯ แล้วจะมีโชค มีลาภ จะถูกล็อตเตอรี่ และฯลฯ ทว่าเราพกพระเหล่านี้ก็เพื่อเตือนให้นึกถึงพระพุทธองค์ นึกถึงพระธรรมคำสอน และปฏิบัติตามต่างหาก ก็เมื่อพ่อปฏิบัติตามพระธรรมและรำลึกถึงพุทธองค์อยู่แล้ว พ่อจะต้องพกพระอีกทำไม" "อย่าไปพูดอย่างนี้ให้ใครได้ยินเขยวนา เขาจะจับหาว่าเราเป็นพวกแดง" "ถ้าพ่อเป็นคอมมิวนิสต์จริง พ่อไม่ยอมให้ลูกพกพระเต็มคออย่างนี้หรอก"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : คนชั้นคิงส์ : 272)

เรื่องทหารปากเสีย

บทสนทนาระหว่างทหารเรือที่กำลังจะออกไปรบที่เกาหลี ให้แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อของคนเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง ที่เชื่อว่า เมื่อพกพระแล้วจะรอดพ้นจากอันตราย ดังนี้

"โง่ ลือเล่า ไม่มีอะไรดี ๆ ออกมาอวดบ้างหรือ"
 "อ้าวไม่เคยพกพระ" เขาตอบห้วน ๆ
 "อ้าว ถ้างั้นถ้ามันจะถือคริสต์" อีกคนร้องขึ้น
 "พุทธโง้ย" เขาหันไปทำตาขุ่น "แต่อ้าวไม่ใช่ฆ้องมฆายเหมือนพวกลือ ลือรู้ไหม พวกลือกำลังทำอะไรกัน พระพุทธศาสนาสอนบ้างหรือเปล่าว่า ถ้าลือนั่งไขว่กราบ

ไอ้เศษอิฐเศษปูนนั่นแล้ว ลื้อจะหนังเหนียว จะแคล้วคลาด จะมีเส้นที่จะอะไรเพื่อนั้น
เปล่าทั้งเพ ลื้อนึกว่า ลื้อเป็นพุทธศาสนิกชนและเข้าถึงแล้ว แต่ความจริงมันลัทธิบ้าๆ
ลัทธิหนึ่งต่างหากที่ลื้อกำลังทำกัน พระพุทธองค์ไม่เคยสอนให้ใครกราบไหว้ตัวท่านด้วยซ้ำ
ถ้าคนๆนั้นยังเข้าไม่ถึงธรรมของท่าน สมเด็จพระลือศักดิ์ กำแพงขุนแผนพิจรของลือศักดิ์
คงเหนื่อยตายท่าที่จะช่วยลืบลีขอให้หนังเหนียว ลืบทโกลึงซึ่งสังขารเหมือนอีแร้งให้
ได้แต่งงานกับไซเฟีย ลอเรน ตามที่ผู้หมูของเราภาวนาไว้ ไม่ก็ช่วยไอ้ฮักทหารขัด
เกือกของผู้กองให้ได้เป็นผู้กองกับเขาบ้าง อ้าวเห็นเป็นเรื่องบัดซบทั้งนั้น ทั้งบัดซบทั้ง
สมเพศพวกลือลืบดี"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ทหารปากเสีย : 342)

เรื่องฝรั่ง

บทสนทนาของมิสเตอร์เบ็นกับหมู่ฐาน ช่วยให้ผู้เขียนเสนอแนวคิดในการ
ดำเนินชีวิตของคนไทยที่ไม่ค่อยเคารพต่อระเบียบของกฎหมายบ้านเมือง เป็นคนขาดระเบียบวินัย
ดังนี้

"หลานชาย อันกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ นั้น เขาตราขึ้นไว้เพื่อความสงบสุขและ
ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ถ้าคนเราไม่เคารพ ไม่ยอมเชื่อฟังสิ่งเหล่านี้
แล้ว สังคมจะดำรงอยู่ไม่ได้โดยเฉพาะหลานชายเป็นตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่รักษา
กฎหมาย แต่กลับฝ่าฝืนทำผิดเสียเองเช่นนี้ คิดดูซิว่าประชาชนและคนอื่นจะรู้สึก
อย่างไร ฉะนั้นที่หลังอย่าปฏิบัติเลย มันเคยตัวหลานชาย เธอโกรธลูกไหม"

"โกรธเรื่องอะไรครับ"

"โกรธที่ลุงว่าเธอเมื่อตะกัณนะ"

"ไม่ทรอกครับก็คุณลุงเล่นพูดความจริงนี่"

"ถูกต้อง ความจริงบางทีมันก็ซับซ้อน แต่มันเป็นความซับซ้อนแบบเรากินน้ำมันละหุ่ง
รูสิ่งโสโครกในท้องทั้ง ลุงดีใจที่เธอมีใจกว้างขวางพอที่จะรับมันไว้ เพราะฉะนั้นลุง
ขอพูดอะไรต่ออีกสักนิดเถอะนะ เธอรู้ไหม คนไทยส่วนมากเป็นคนง่าย ง่ายจนมี

คำพูดประโยคหนึ่งติดปากประจำคือ "ไม่เป็นไร" "โอ้ความง่ายแบบไม่เป็นไรนี่แหละ มันทำให้เกิดความเห็นแก่ตัวโดยไม่รู้ลึก ต่างคนต่างคิดจะเอาคิดจะได้ แม้กับประเทศชาติของตนก็ยังเรียกร้องขอแต่การรับถ่ายเดียว โดยไม่ยอมคำนึงถึงการให้เลย ลุงพูดอย่างนี้เธอเข้าใจไหม ลุงหมายถึงเธอควรส่งสารประเทศไทยเสียมั่งซิ"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ฝรั่ง : 350)

จากเรื่อง แดงยักษ์ใหญ่ V.S. เชี่ยวคนแคะ บทสนทนาของแดง วงศ์ชาละวันกับ "ข้าพเจ้า" แสดงแนวคิดเกี่ยวกับสังคมด้านปัญหาโสเภณี ที่ไม่สามารถแก้ได้ ดังนี้

"ผมจะแปลกใจจริง ๆ ทำไมนะ เวลาเราพูดคุยหรือเราเที่ยวออกหริ่งกัน สังคมจึงต้องร้องไวยวาย แสดงความชิงชังรังเกียจขยี้แซงนักหนา ดีไม่ดีกลับเห็นเรากลายเป็นอาชญากรไปฉิบ ทั้งๆที่สังคมเองยอมรับว่าสิ่ง ๆ นี้เลิกไม่ได้ ปราบไม่ได้ เด็ดขาด หมูเป็นตำรวจคงรู้ดี กฎหมายเรายังต้องใช้คำว่าปราม ไม่ใช่ปราบ จริงไหมหมู ไร่เรื่องกามโรคอีกอย่างหนึ่ง กลัวกันเสียจริง ก็มัวกลัว มัวร้องแรกแหก กะเผือกกันลั่นบ้านลั่นเมือง โดยไม่คิดรักษาผู้หญิงและป้องกันผู้ชายอย่างจริงจังน่าซี กามโรคถึงได้ตีปีกตีกต๊อใจ และเผยแพร่พันธุ์กันอย่างสนุกสนาน ผมขออย่าว่าผมแปลกใจความคิดเห็นของสังคมในส่วนนี้มาก สังคมไม่ยอมรับมันโดยตรง แต่อ้าแขนรับมันทางอ้อม สังคมใช้ปากห้ามเรา สอนเรา ใช้สัหฺวดประจานและประณามเราอย่างรุนแรงเมื่อเราไปเที่ยวออกหริ่ง แต่แล้วสังคมนั้นเองกลับสร้างเสริมออกหริ่งมายัต์เยี้ยดให้พวกเราผู้ชาย เทอ แปลกแท้ ๆ ทำไมจึงเป็นอย่างนี้"

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง:แดงยักษ์ใหญ่ V.S. เชี่ยวคนแคะ)

จากการศึกษาบทสนทนาในเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว พบว่า นิยมใช้บทสนทนาดำเนินเรื่อง ดังจะพบว่าเรื่องสั้นที่ไม่ใช้บทสนทนาเลยมีเพียง 7 เรื่อง บทสนทนาทั้ง 81 เรื่อง เป็นบทสนทนาที่ใช้ในการดำเนินเรื่อง บทสนทนาที่ใช้ในการเสนอตัวละคร และบทสนทนาที่ใช้ในการเสนอแนวคิด ผลการวิเคราะห์พบว่า ส่วนใหญ่บทสนทนาจะใช้ในการดำเนินเรื่องและใช้เสนอตัวละคร ส่วนบทสนทนาที่ใช้แสดงแนวคิดมีจำนวนน้อย ทั้งนี้เพราะเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว

จะเป็นเรื่องสั้นแนวประสบการณ์ ตัวละครมักจะเล่าเรื่องสนุกสนานทำให้เรื่องดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ส่วนบทสนทนาที่ใช้เสนอตัวละครและบทสนทนาที่ใช้เสนอแนวคิดนั้น จะเป็นบทสนทนาที่ค่อนข้างยาวทำให้การดำเนินเรื่องช้า

2. ความสมจริงของบทสนทนา ในการสร้างบทสนทนานั้น ผู้เขียนต้องคำนึงถึงความสมจริง ความเป็นธรรมชาติคล้ายกับบทสนทนาของบุคคลในชีวิตจริงพูดคุยกัน ซึ่งต้องมีความเหมาะสม ดังที่ บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2517 : 75) กล่าวว่า "คำพูดของตัวละครในเรื่องต้องเป็นคำพูดที่เหมาะสมแก่ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม และการศึกษาของตัวละครนั้นๆ กล่าวรวมคือเป็นคำพูดที่เหมาะสมแก่สภาพแวดล้อมของตัวละคร" ซึ่งจากการศึกษาเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว พบว่า การสร้างบทสนทนาส่วนใหญ่ของปกรณ ปิ่นเฉลียว มีลักษณะสมจริงสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของตัวละคร ดังนี้

1. บทสนทนาของตัวละครที่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้เขียนสร้างบทสนทนาด้วยถ้อยคำสนิทสนมเป็นกันเอง โดยใช้คำแทนตัวเองว่า "อ้าว" และใช้คำแทนลูกน้องว่า "ลื้อ" ดังตัวอย่าง

(1) จากเรื่องนิทานตำรวจ ผู้เขียนสร้างบทสนทนาที่ผู้บังคับบัญชานำพูดกับผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนี้

"เฮ้ย กระทอน ลื้อเอาไอ้แก่นไปซังไว้ที่โรงพักก่อน อ้าวว่ามันเป็นคอมมิวนิสต์แหงๆ ไม่งั้นไม่อดรู้กฎหมายและเจ้าคารัสน์คารมอย่างนี้หรอก เตี่ยอ้าวจะตามไปสอบสวนมันทีหลัง ตอนนี้อ้าวมีธุระสำคัญต้องแวะไปพบยายนุชก่อน ไปซี อย่าลืมใส่กุญแจมือมันด้วยละ"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : นิทานตำรวจ : 171)

(2) จากเรื่องดำกับขาว

"สิ่งหนึ่งที่ประชาชนเขายอมรับนับถือกันแล้วว่า ตำรวจกองสืบสวนสอบสวนของเรา^{นี้}มีความสามารถอันน่าอัศจรรย์ยิ่ง ความสามารถแบบเทวดานี้ก็คือ การใช้

คันไถและเตารีด ตำรวจกองนี้ทั้งรีดทั้งไถได้เจ็บ เอรีดอ่วยกว่ารถถนนกรม
ทางหลายร้อยเท่านี้ นี่อ้วขพูดตรงๆ โดยไม่เสียใจและไม่มีการขอโทษพวกล้อ
ถ้ามีก็ให้แต่ห้องซังหรือตะราง เพราะอ้วพูดความจริง ฉะนั้นตั้งแต่ต่อไปโปรด
อย่านำมาใช้เมื่ออ้วมาอยู่ด้วย นี่เป็นคำเตือน คำสั่ง หรือคำขู่ก็ได้แล้วแต่พวกล้อคิด
เอาเอง แต่จำไว้ถ้ามีเรื่องและเรื่องมันมีขึ้น ไม่มีความกรุณาเป็นอันขาด ความ
กรุณาอ้วเก็บไว้ในสันเกือกมานานปีติดมากแล้ว"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : คำกับขาว : 147)

(3) จากเรื่องสายตรวจ

"ประตู่ ล้อคุมตัวไปโรงพัก" ข้าพเจ้าสั่ง "ถ้าแผลงฤทธิ์อีกก็ใช้วิธีอย่างที่อ้วทำ
เมื่อก่อน เอละพาไปได้ แล้วล้อกลับมาพบอ้วที่สี่แยกนี้"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : สายตรวจ : 120)

2. บทสนทนาระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาที่สุภาพเป็นการเป็นงานโดย
ใช้คำว่า"ผม" "คุณ" ก็มีเช่นกัน

จากเรื่องอีแต๋น เป็นบทสนทนาระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนี้

"ยุ่งใหญ่แล้วครับ" เขารายงาน "ผมขอเรียนเรื่องไม่ดียิ่งที่เกิดขึ้นบนโรงพัก
ของเรา"

"อะไรกัน" ผู้กองถอดแว่นกันแดดออกก่อนถาม นายร้อยตรีหนุ่มจึงโผล่ออกมาว่า

"อีแต๋นเสือกหากินบนโรงพักครับ"

"หา"

"ผมเพิ่งจับมันได้คามือเดี๋ยวนี้เอง มันหากินมาได้หนึ่งอาทิตย์แล้วใช้โรงพักเป็นช่อง"

"คุณว่าอะไรนะ" ผู้กองพรวดพรวดลุกขึ้นยืน "เปิดช่องบนโรงพักมันทำได้อย่างไร
วิธีใด แล้วมันเอาผู้ชายที่ไหนมาขึ้นห้องด้วย"

"ผู้ชายก็คือพวกตำรวจบนโรงพักนี่แหละครับ แอบล่องกันแถวๆ ซอกมืดๆ บ้าง

หลังร่าเป็นบ้าง บางทีก็ได้ทุน สนามหน้าแล้วแต่โอกาส"

"ใครเอานี้ออกมา ทำไมพวกคุณไม่ชิง ไม่ดูแลมัน บอกจ่ากองจตซื้อไอ้ตำรวจ
ระยำเหล่านั้นมาเร็ว ๆ แล้วชิงให้หมด ชิงให้เกลี้ยง"

"แต่...ถ้าผู้กองทำอย่างนั้นจะ ไม่มีตำรวจเหลืออยู่เวรยามแน่ คงถูกขังหมด
โรงพักไม่มีปัญหา"

"ฉิบหาย...คุณหมายความว่า"

"ครับ ตำรวจทุกคนให้ความร่วมมือกันกับอีแต๋น เป็นผัวอีแต๋นกันแทบทั้งนั้น และ
ขอประทานโทษแต่จ่ากองที่ผู้กองสั่งให้จตซื้อก็เอากับเขาครับ"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : อีแต๋น : 215)

3. บทสนทนาระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับผู้ต้องหา ผู้เขียนสร้างบทสนทนาได้
สมจริงเป็นบทสนทนาที่ใช้อำนาจ ก้าวร้าว และข่มขู่ ดังนี้

1. จากเรื่องหมู่เคน เป็นบทสนทนาของเจ้าหน้าที่ตำรวจกับผู้ต้องหา ดังนี้

"แต่ลื้อก็ไม่ใช่หมอยุ่ดีแหละวะ" ผมตะคอกแบบเอาสีข้างเข้าอุ้งๆ ที่รู้ว่าที่เขา
พูดมานั้นเป็นความจริงทั้งหมด "อีวะจะเชื่อได้อย่างไร ถ้าอีวียอมพาลื้อไปรักษา
เด็กนั้นเข้า เผื่อมันเกิดตายท่าขึ้นมา อีวไม่มีส่วนร่วมในการฆ่าคนกับลื้อด้วยหรือ"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : หมู่เคน : 250)

2. จากเรื่องกระแสรวของผู้กอง บทสนทนาระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับ
ผู้ต้องหา ดังนี้

"นั่นขวดอะไรของใคร ไทหนียิบมาตุที่ซี" ชายเจ้าของบ้านมองไปที่ขวด ใบหน้า
ซีดเผือด "ง่า....เหล่านะครับ"

"หา งั้นก็เหล้าเถื่อนละซี ไปหยิบเอามาเดี๋ยวนี้" ผู้เป็นเจ้าของบ้านนั่งแข็งทื่ออยู่
กับที่ "ฉันขอแจ้งข้อหาว่า เรามีสุราผิดกฎหมายไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต
จึงขอเชิญตัวไปโรงพัก อ้าวยังนั่งเฉยอยู่อีก ฉันพูดว่าอะไร ได้ยินไหม เอ๊ะ นี่
เราขัดขืนหรือ"

"แต่...แต่ ผมขอให้เมียนะครับ ไม่ได้เอามากินเอง" ชายคนนั้นระล่ำระลัก ด้วยความตกใจผสมกับความหวาดกลัวสุดขีด "ได้โปรดเถอะครับ คุณก็เห็นแล้วว่า เมียนมออกลูก เลือดตกมากไม่มีกำลังวังชา ผมจึงต้องใช้มันผสมยาต้องให้กินขณะอยู่ไฟ มันไม่ได้กินเป็นเหล้า แต่กินเป็นยาจริง ๆ ครับ ได้โปรดเถอะคุณ"

"แต่มันผิดกฎหมาย ไม่ว่ากินเป็นยาหรือเป็นอะไร" เสียงของพลเอก คงกร้าว กระด้างเหมือนเดิม "ฉันเป็นตำรวจ หลวงท่านจ้างไว้ให้จับกุมคนผิด เมื่อเราทำผิด ฉันก็ว่าไปตามผิด ถ้ามันมาฟังคำแก้ตัวอย่างเราทุกคน หรือมันส่งสารกันแล้วอีกหน่อย ชโมยชโจรเต็มบ้านเต็มเมืองไปหมด เอาละเสียเวลาเปล่าๆ ไปโรงพักและเหล่า ของกลางนี่ฉันจะยึดไว้"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : หมูเคน : 222)

4. บทสนทนาของตัวละครที่มีสถานภาพสังคมค่อนข้างสูง มีการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี ผู้เขียนสร้างบทสนทนาที่สุภาพ มีเหตุผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) จากเรื่อง หมอเเร บทสนทนายาวแพทยหญิงกับนายช่างวิศวกรหนุ่มดังนี้

"หมอรู้จักพยาบาลที่ชื่อแสงสุรีย์ไหม?"

"อ้อ ยายศรี ทำไมหรือคะ"

"เปล่า เป็นน้องสาวของเพื่อนผมเอง" ช่างเจ้าโกหกหน้าตาย "เจ้าเพื่อนผม มันอยู่ต่างจังหวัด มันเคยบอกและฝากฝังผมขอให้ช่วยดู ๆ ไปด้วย"

"ก็เป็นเด็กดีนี่คะ เพิ่งสำเร็จพยาบาลปีกหลาย เพื่อนคุณคนนั้นชื่ออะไร ดิฉันจะบอกยายศรีให้"

"ง่า...ไม่จำเป็นหรอกครับ"

"ศรีกำลังเข้าเวรตอนนี้ ดิฉันจะให้คนไปตามมาก็ได้"

"เดี๋ยวหมอ" ช่างเจ้ารีบยื่นหมอเอาไว้หาทางออกโดยเร็ว

"ผมหมายความว่าใช้เวลาแฉ่งงานดีกว่า เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน วันหน้าหมอช่วยแนะนำให้ผมรู้จักกับแกหน่อย และง่า ผมไม่อยากให้แกรู้ด้วยว่าเจ้าเพื่อนผมมันฝากฝังมา"

"ความจริง มีพวกผู้ชายมาที่นี่เพื่อรู้จักสุรีย์ศรีมากเหลือเกิน"

"อ้อ"

"แล้วดูเหมือนสุรย์ศรีจะเป็นคนสวยที่สุดในโรงพยาบาลนี่ด้วย"

"อืม"

"และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง" หมอเรเปลี่ยนดวงตาเป็นตาเลื้อยขึ้นมาทันที
น้ำเสียงเหมือนครูสอนเด็ก "ดิฉันไม่ใช่แม่สื่อแม่ชัก ถ้าคุณอยากรู้จักกับเขาไม่ต้องมา
โน้มนายน้องสงน้องสาวเพื่อนคุณ ให้หลงฟังกันตั้งนานหรอกค่ะ"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : หมอเร : 297)

(2) จากเรื่องหนชีวิต บทสนทนาระหว่างนายแพทย์ระวีกับสามีของคนที่
ถามอาการป่วย ดังนี้

"โรงพยาบาลเอ็กซ์เรย์ให้กี่ครั้ง?"

"ผมไม่ทราบแต่จำได้ว่าเอ็กซ์เรย์แล้ว"

"เขาพูดถึงอะไรเกี่ยวกับประสาท กะโหลกศีรษะ และเยื่อหุ้มสมองบ้างหรือเปล่า?"

"เปล่าครับ"

"แคนเซอร์เล่า?"

"เปล่าครับ"

"ไปพามาตรวจมาเดี๋ยวนี้แหละ ผมจะตรวจให้เอง"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : หนชีวิต : 224)

(3) เรื่องดาว บทสนทนาระหว่างหนุ่มสาวที่มีความรักต่อกัน ดังนี้

"ดาวที่รัก ดาวสุดที่รักคนเดียวของผม ในเรื่องของความรักไม่มีคำว่าใจง่าย
รวดเร็ว หรือการได้เปรียบเสียเปรียบกันหรอก ความรักแท้คือความพึงใจความ
เข้าใจและเป็นอิสระเสรีที่มีราคาเหนือกว่าทุกสิ่งแม้แต่ชีวิต เมื่อผมรักดาว ดาวรักผม
เราก็แต่งงานกันเท่านั้นเอง ผมไม่เห็นมีอะไรต้องไปคิดไปหวนอีก ผมพูดสั้นๆ อย่างนี้
ดาวเข้าใจหรือยัง?"

"หมวดตั้งใจจะแต่งงานกับดาวจริง ๆ หรือคะ"

"คั่นดาวถามผมก็หนแล้ว"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ดาว : 116)

(5) บทสนทนาของตัวละครที่อยู่ในชนบทต่อการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่ดี ผู้เขียนสร้างบทสนทนาต่างๆ ชื่อๆ เหมาะสมกับลักษณะนิสัยตัวละคร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) เรื่องไอ้แอ๊ด ตัวละครคือไอ้แอ๊ด เป็นชาวชนบททางไกลความเจริญไร้การศึกษา สติไม่สมบูรณ์ บทสนทนาที่ใช้จะเหมาะสมกับตัวละคร ดังนี้

"สวัสดีครับท่านนี่"

"เออ สวัสดี นี่เราชื่อไร มาจากไหน"

"ผมชื่อแอ๊ดครับมาจากเมืองน่าน"

"เราอยู่เมืองน่านโน่น แล้วดันผ่านมาที่นี่ทำไม มากับใคร บอกตรง ๆ นาชั้น
โกหกพ่อเอาตายแน่"

"ครับ ผมจะบอกความจริงทุกอย่าง ท่านพ่ออย่าทำอะไรผมเลย" นัยน์ตาของเขาหลุบต่ำ แต่ริมปากล่างยังกระตุกถี่ๆ แสดงว่าฤทธิ์บ้าเริ่มจางลงแล้ว จึงเล่าออกมาเสียงแจ่มใสชัดเจนว่า

"ผมเป็นเด็กทำยรรทุกชนบทยาสู่ของพ่อเลี้ยงบุญแปง ... เกิดพลัดหลง ผมเลยเดินเรื่อยเปื่อยเข้ามาในตลาด พอดีใจคุณจรรยาจรคนนี้เข้า คุณจรรยาจรขู่ถามผมว่า กำลังจะคิดขโมยของคนอื่นหรือ ผมกลัวเลยเดินหนีไป แต่คุณจรรยาจรกลับมาจับผมส่งให้ท่านนี่แหละ"

"แล้วเรากำลังคิดจะเข้าไปขโมยของในตลาดจริงหรือเปล่า"

"จริงครับ" ตอบชื่อๆ ง่ายๆ "ผมหิวข้าวจนทนไม่ไหวตั้งแต่เช้ายังไม่ได้กินอะไรเลย เงินก็ไม่มีติดตัวสักแดงเดียว ผมตั้งใจจะเข้าไปขอรทานข้าวเหนียวพ่อค้ากินสักหน่อยถ้าไม่ให้ก็เห็นจะต้องขโมยละครับเพราะมันหิวจริง ๆ"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ไอ้แอ๊ด : 25)

(2) เรื่องกระแสสรวงของผู้กอง ตัวละครเป็นชาวชนบททางไกลความเจริญ ไร้การศึกษา ชื่อ ๆ คิดอย่างไรก็พูดอย่างนั้น ผู้เขียนสร้างบทสนทนาที่เหมาะสม ดังนี้

"ใครเป็นอะไรไปหรือ"

"เมื่อยผมเองครับ พึ่งออกลูกเมื่อวานนี้" เขาตอบขณะที่ลูกจูงจืดที่จัด ทางให้ผู้รักษากฎหมายนั่ง "เด็กมันตายตอนคลอด หมอเขาบอกว่าเอาไว้ไม่ดี ฝีมือมันแรง กำลังจะกินแม่ แต่หมอได้ไล่ไปแล้ว ตอนนี้นำมาจับเพราะฤทธิ์ที่ผี เหลือไว้ แต่เข้าใจว่าอีกวันสองวันก็คงหายครับ"

"อ้อ"

"ความจริงมันถูกอย่างหมดพูด" เขาสาธยายอาการโรคต่อ "ไอ้เด็กปรตคนนี้ ผมสงสัยตั้งแต่แรกอยู่ในท้องแม่มันแล้ว มันดิ้น มันกวนและมันวิ่งแก้มมันไม่มีหยุดหย่อน คงเนื่องมาจากตอนก่อนตั้งท้องได้สามอาทิตย์ ผมไปโค่นตะเคียนในป่าไว้ต้นหนึ่ง ลืม บอกกล่าวไป นั่งตะเคียนจึงได้เคียดแค้นเอา เลยเข้าสิงสู่กินเมียผม"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : กระแสสรวงของผู้กอง : 55)

5. บทสนทนาของตัวละครที่อยู่ในสถานะทางสังคมต่ำ ด้อยการศึกษา มีอาชีพ ที่สังคมรังเกียจ อันได้แก่ นักการพนันที่ไร้อาชีพ ใจ โสเภณี มือปืนรับจ้าง ผู้เขียนสร้างบทสนทนาที่ไม่สุภาพ ใช้อารมณ์ ขาดเหตุผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) จากเรื่องแหวนชีวิต ตัวละครเป็นนักการพนัน ไร้อาชีพ ใช้ชีวิต ส่ำมะเลเทเมา พูดจาหยาบคายใช้อารมณ์ ดังนี้

"อา...นั่งตัวดี" เขาคำรามส่ายอย่างน่าสะพรึงขัง "โหมมึงบอกว่าไม่มีเงิน ...ไม่มีจริง ๆ นี่แปลว่ามึงเห็นหัวผัวเป็นหัวหมาแล้วละซี ที่นี้มึงจะแก้ตัวว่ายัง ัง..หือ.. อึบผู้นำ"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : แหวนชีวิต : 67)

(2) จากเรื่องสายตรวจ บทสนทนาของหญิงโสเภณีที่ใช้กริยาวาจากกะพริบ
ดังนี้

"หยุด ถ้ายังไม่หยุดพอจะแก้ผ้าเดี๋ยวนี้ อ้าวบอกว่าให้หยุด" เขาคำราม หล่อน
ถ่มน้ำลายรดพื้นดิน มองข้าพเจ้าเหมือนจะกินเลือดกินเนื้อ แล้วพ่นคำพูดใส่ข้าพเจ้าทั้งๆ
ที่ยังหอบอยู่

"คราวนี้คงได้อีกบังชีนะหมู๋ แหม...จับกะหรี่เก่งจริงว้อยย"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : สายตรวจ : 134)

(3) จากเรื่องเจ้าพ่อ เสือเห็ด และงูพิษ ตัวละครเป็นโจร บทสนทนา
ที่ใช้เป็นบทสนทนาที่หยาบคาย ช่มชู้ ตามสถานภาพทางสังคมของตัวละคร ดังนี้

"ถอดเข็มขัดออกแล้วโยนปิ่นทั้งเสีย" ข้าพเจ้าถอดเข็มขัด...แล้วโยนปิ่นนั้นทิ้งไป
ข้าง ๆ ตัว

"ดีมากหมู๋" มันแค้นหัวเราะ "เออละ ที่นี้บอกหน่อยซิว่า หมู๋ขึ้นมาอยู่ที่นี้ทำไม?"
ข้าพเจ้าพูดไม่ออกตัวแข็งทื่อจนกระดิกกระเดี้ยไม่ได้

"มาตามจับกุใช้ไหมเล่า?" มันแผดเสียงออกมาทันที "ถึงได้มานั่งช่มอยู่นานนับ
เป็นชั่วโมงๆ อย่างนั้น หูไวดาไวเหมือนกันเชียวนะที่ต่อตรู้ว่ากูจะผ่านมาทางนี้ นี่คง
อีศรีนวลเล่นมามอบมึงล่ะซี เสียตายจริงที่กูช่มขึ้นมันเมื่อวันก่อนแล้วไม่ฆ่าทิ้งเสียให้รู้
แล้วรู้รอดไป แต่ไม่เป็นไรหรอกเอาไว้มึงก่อนแล้วค่อยไปจัดการกับอีสัตว์นั้นเมื่อ
ไหร่ก็ได้"

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : เจ้าพ่อ : 236)

บทสนทนาของโจรในเรื่องเสือเห็ด ดังนี้

"ขอข้าวกุสั๊กมือแล้วจะไป" เมื่อเห็นชายชราทั้งสองยืนนิ่งอยู่ มันยกปิ่นขึ้นประทับ
พร้อมกับแผดเสียงต่อ

"ได้ยินไหม จัดการเร็ว ๆ เข้าซีไอส์ต์ว่แก่" ชายชราจึงกล่าวว่า "มันก็ขงพะ
และชั่วชาติอย่างเขาว่าจริง ๆ"

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : เลือเหม็ด : 259)

บทสนทนาของคนร้ายฉกสร้อยคอในเรื่องงูพิษ ดังนี้

"โอ้...อิหะ...มึงจะใส่สร้อยคอเก็ททั้งทีก็ไมบอก หลอกให้กูกระชากวิ่งหนีเสียเหนื่อย
เกือบตาย มีหน้าซ้ำไอ้เจ๊กโรงจำนำยังเกือบตามตำรวจให้มาชีวูไปเสียอีกอืม...อิ...
มึงนะมึง...นี่...นี่..."

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : งูพิษ: 300)

(4) จากเรื่องคนชั้นคิงส์ บทสนทนาของมือปืนรับจ้างที่ก้าวร้าว ช่มชู้ สมกับ
สถานภาพของตัวละคร ดังนี้

"อ๊วต้องการพบชาลี" ลาบเอ่ยขึ้นเสียงเขาเรียบ ๆ ห้วน ๆ

"อ๊วม่ายลู้" ตอบเสียงกระชาก ๆ

"อ๊วต้องการพบชาลี" ลาบเน้นย้ำอีก ท่าเช่นเดิม เสียงอย่างเดิม

"อ๊วม่ายลู้"

"มึงต้องรู้" เขาแผดเสียงและประกายจากกระบอกรบปืนรีวอลเวอร์ดังสนั่นหวั่นไหว

"เมื่อกันนะเต๋อนมึงนะ คราวนี้ไม่เต๋อนให้เสียเวลาไม่มีการนับ บอกมาว่าไอ้ชาลี
อยู่ที่ไหน"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : คนชั้นคิงส์: 266)

(5) จากเรื่องนิยายน้ำเมา บทสนทนาของชายบขีเมาที่หยาบคายขาดสติ
ดังนี้

"ไอ้ระยำ ไอ้รกกเปรต"

"อ้าว"

"ขอโทษที ผมไม่ได้ตำคุณ"

"รู้แล้ว แต่เดี๋ยวนั้นไปทำอะไรให้คุณจึงไปตำเขาอย่างนั้น"

"ไอ้ระยำ!" เขายืนยันอย่าง ไม่ลดทราวด่าคอ

"เมื่อก่อนผมไปไหนไปไหน แต่ผมเกลียดไอ้คนพวกนี้มัน เป็นศัตรูตัวฉกาจของผม"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : นิยายน้ำเมา : 286)

ด้านความสมจริงที่สอดคล้องกับอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครพบว่า ปกรณ์ เป็นเจสียว สร้างบทสนทนาส่วนใหญ่เหมาะสมกับตัวละคร เช่นตัวละครอยู่ในอารมณ์โกรธจนเจียว จะใช้บทสนทนาที่ดูเดือดตามอารมณ์ของตัวละคร ตัวละครที่เป็นผู้ชายจะแสดงความเข้มแข็งหนักแน่น มีเหตุผลตามลักษณะของตัวละคร ดังตัวอย่าง

จากเรื่องนางชื่อนาง ตัวละครอยู่ในอารมณ์โกรธแต่พยายามอดกลั้นอารมณ์ความรู้สึกตนเอง ผู้เขียนสร้างบทสนทนาแสดงให้เห็นถึงความหนักแน่นของตัวละคร ดังนี้

"นี่คุณ พวกคุณเป็นข้าราชการซึ่งทำหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ราษฎรให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล โดยเหตุนี้รัฐบาลจึงเป็นผู้บังคับบัญชาในระดับสูงสุด และรับผิดชอบทุกอย่างในการปฏิบัติงานของพวกผม รัฐบาลประกอบด้วยคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีอาของค์ร่วมอยู่ด้วยท่านหนึ่ง ฉะนั้นที่พวกคุณตำพวกผมออกมา จึงเท่ากับคุณตำอาของค์โดยตรง ผมว่าคุณควรจะละอายใจตัวเองให้มากๆ และจงถอนคำพูดพล่อยๆ เหล่านี้ด้วยการขอโทษพวกผมเสียเดี๋ยวนี้"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : นางชื่อนาง : 277)

จากเรื่องราคะ บทสนทนาของยายปราง ที่ระบายความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจที่มีต่อลูกชาย ดังนี้

"ไอ้ยัย คุณเอ๋ย ไอ้แปลงมันอาศัยท้องยายเกิดเท่านั้น มันคิดว่ายายเป็นแม่ของมัน"

เมื่อไหร่ล่ะ? มันไม่เคยเป็นห่วง ไม่เคยเอาใจใส่ ไม่เคยถามถึงเลยว่าแม่ของมันจะกินจะอยู่จะเป็นตายร้ายดีประการใด แม้แต่ตอนเจ็บป่วยนี้มันก็ไม่ยอมให้ยายไปเยี่ยมกลัวว่าเห็นหน้าแม่แล้วจะทำให้มันอายุสั้น โธ่ พุดแล้วเจ็บใจจริง ๆ อยากตายให้รู้แล้วรู้รอดเหลือเกิน ยายอยู่กับมันทุกวันนี้ก็อยู่อย่างคนไข้ ทนกล้ำกลืนเพราะแก่แล้ว ไม่รู้จะไปพึ่งพาอาศัยใครที่ไหน มันเป็นเวรเป็นกรรม เวรกรรมของยายแท้ ๆ พ่อหนุ่มเอ๋ย" เมื่อเห็นข้าพเจ้านิ่ง ยายปรางยกผ้าเช็ดหน้าขึ้นซับน้ำตา แล้วรำพันต่อไปอีก

"ก็เนื่องจากนางเมียเขานั้นแหละค่ะ มันรักมันหลง มันเชื่อเมียของมันคนเดียว

เมียจะว่ายังไงจะทำยังไงกับแม่ ไ้แปลงมันหลบลี้หนีตายคล้อยตามหมด ดูเอาเถอะ ตอนไ้แปลงป่วยเข้าโรงพยาบาล ยายขอตามไปดูแลรักษาพยาบาลด้วย เพราะมันเป็นลูกโตนคนเดียวของยาย ยายนัวเมียเขาว่าไงคุณรู้ไหม? อีนังนั่นมันลอยหน้าลอยตา กระตะบอกรั่วว่า ยายแก่มากแล้ว ตามไปเกะกะเปล่า ๆ แล้วที่บ้าน ไม่มีใครดูแลให้ยายอยู่เฝ้าบ้านดีกว่า ช่างไ้แปลงทั้งๆ ที่บ้าไปแล้ว แต่ที่ยังงี้ยังอุตส่าห์มีสติเชื่อคำเมีย ยอมให้อีหนูหัวทูนเกล้ามันทำกับแม่เอาตามใจชอบ ดูซิคะคุณดูเอา !"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : รากะ : 322)

จากการศึกษาพบว่า การสร้างบทสนทนาส่วนใหญ่ของปกรณ ปิ่นเฉลียว มีลักษณะสมจริง สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของตัวละครและลักษณะของตัวละครคือ ตัวละครที่มีอาชีพเป็นตำรวจ จะใช้บทสนทนาที่ใช้อยู่ทั่วไปในวงการตำรวจ ผู้ได้บังคับบัญชาจะใช้ถ้อยคำที่แสดงให้เห็นถึงความอ่อนน้อมถ่อมตน ส่วนตัวละครที่เป็นหมอหรือมีอาชีพข้าราชการ พนักงานบริษัทที่อยู่ในสถานภาพทางสังคมค่อนข้างสูง อันเนื่องจากการมีการศึกษา มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างดี จะใช้บทสนทนาที่สุภาพมีเหตุผล ในขณะที่ตัวละครที่อยู่ในชนบทด้อยการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่ดี จะใช้บทสนทนาที่ไม่สุภาพ และมักใช้คำพูดซ้ำๆ แสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัย และยังมีตัวละครที่มีอาชีพที่สังคมรังเกียจ เช่น ตัวละครที่เป็นโจร โสเภณี มือปืนรับจ้าง จะใช้บทสนทนาที่ไม่สุภาพ ใช้อารมณ์ ขาดเหตุผล เพราะตัวละครเหล่านี้อยู่ในสถานภาพทางสังคมค่อนข้างต่ำ บทสนทนาในเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว มีความสมจริงตามลักษณะสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมของตัวละคร ตลอดจนสถานการณ์ที่เกิดขึ้นขณะนั้น ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกร่วมกับอารมณ์ของเรื่อง ชวนให้เรื่องราวน่าสนุกสนานมีรสชาติเข้มข้นขึ้น

กลวิธีการเล่าเรื่อง (Point of View)

วิธีการเล่าเรื่องเป็นวิธีการสำคัญที่จะทำให้ผู้อ่านทราบรายละเอียดเกี่ยวกับตัวละคร เนื้อหาสาระ และแนวคิดที่ผู้แต่งต้องการเสนอในเรื่องนั้น การเล่าเรื่องที่ดึงเร้าความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามเรื่องราวไปโดยตลอด

กุหลาบ มลลิกะมาส (2521 : 116-112) กล่าวเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่องในวรรณกรรมไว้ว่าผู้แต่งอาจเลือกผู้เล่าได้หลายแบบคือ

1. ผู้แต่งเป็นผู้เล่าเอง (Omniscient Point of View) โดยผู้แต่งเป็นผู้รู้หมดทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับตัวละคร ทั้งที่เป็นเหตุการณ์และความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร
2. ตัวละครในเรื่องเป็นผู้เล่า (First Person Point of View) โดยผู้แต่งให้ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องของตนเองโดยใช้คำว่า ผม ดิฉัน หนู ข้าพเจ้า ฯลฯ เป็นผู้เล่าเรื่องแสดงถึงเหตุการณ์หรือข้อขัดแย้งใดๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง
3. ผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่า (Third Person Point of View) โดยสมมุติว่าตัวละครนั้นอยู่ในเหตุการณ์หรือร่วมรู้เรื่องราวต่างๆ เป็นอย่างดี
4. ใช้กระแสจิตประหวัด (Stream of Consciousness) คือผู้แต่งให้บุรุษที่หนึ่งเล่าเรื่องราวของตนเอง โดยปรากฏเป็นรูปกระแสความคิดประหวัดไปถึงเหตุการณ์ต่างๆ
5. ผู้แต่งเลือกเล่าหลายแบบประสมกัน

การประเมินคุณค่ากลวิธีที่เกี่ยวกับผู้เล่าต้องพิจารณาว่า ผู้แต่งเลือกกลวิธีใดที่เป็นประโยชน์ เปิดเผยให้เห็นสิ่งที่ผู้อ่านควรรู้ควรทราบมากที่สุด สมจริงที่สุดและเข้มข้นที่สุด

การศึกษากลวิธีการเล่าเรื่องในเรื่องสั้นของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว นั้นพบว่า ใช้กลวิธีการเล่าแบบตัวละครในเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่องของตนเอง โดยใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่งมากที่สุดจำนวน 58 เรื่อง รองลงมาคือกลวิธีการเล่าแบบผู้แต่งกำหนดตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่า โดยสมมุติว่าตัวละครนั้นได้อยู่ในเหตุการณ์หรือร่วมรู้เรื่องราวต่างๆ เป็นอย่างดี จำนวน 23 เรื่อง และกลวิธีการเล่าเรื่องแบบผู้แต่งเป็นผู้เล่าเอง โดยผู้แต่งเป็นผู้รู้หมดทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับตัวละครทั้งเป็นเหตุการณ์และความรู้สึกนึกคิดของตัวละครมีทั้งหมด 11 เรื่อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การเล่าเรื่องโดยผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครในเรื่องเป็นผู้เล่า คือให้ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องของตนเองโดยใช้คำว่า ข้าพเจ้า เป็นผู้เล่าเรื่องแสดงถึงเหตุการณ์หรือข้อขัดแย้งใดๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง การเลือกใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบนี้ในเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว มีจำนวน 58 เรื่อง ได้แก่เรื่องผู้บังคับกองผู้โง่เง่า กินเพื่ออยู่ v.s. อยู่เพื่อกิน พลฯเม็ด เต็นไซที่รัก วันแรกที่แก๊งคร้อ กลุ่มของเรา กบालิเล็กทรอนิกส์ หมูหนิด สายตรวจกัลบกชัยภูมิ นิทานตำรวจ ลัมนาตำรวจ เมธิ์สวนสาธารณะ เมียผี เทพธิดามืด ตุ๊กแกนรก เจ้าพ่อ อีกห้านาที่จะถึงชาติ เสือเห็ด คนชั้นคิงส์ เงามูบาทว์ นิยายน้ำเน่า ภูพิชแดรคคูล่าที่ข้างคลาน เมื่อข้าพเจ้าเป็นชโมย หมวก ศูนย์ศูนย์ศูนย์ เรื่องธรรมดาสัมฤทธิ์เหล่า ทหารปากเสีย ฝรั่ง โอตโคกกรุงชายผู้มีความสุข ในกรุงกับไกลกรุง พรายดำลิมสูตร เรื่องของคนเลว ศรีธัญชยกกลางท้องฟ้า สำนัก น้ำใจ เรื่องนี้เพื่อเมีย ดาว เรื่องจริงของข้าพเจ้า ญาติของพ่อ หนี้ชีวิต ไอ้ไอ้วข้าพเจ้าและดารณี หมอเว รดต่วนชบวนพิศวาส รากะ ดัฒหา ภูเขียว แอนเดอร์สันแห่งเมืองพระลอ นายพลนายร้อยและผู้หญิงเลวๆ คนหนึ่ง หมูเคน ดำกับขาว ยักษ์ใหญ่ V.S. เขียวคนแคระ และเรื่องจารกรรมเจเนต ในที่นี้ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างเพียง 5 เรื่อง ดังนี้

เรื่อง ไอ้แฮด

ผู้เขียนให้ตัวละครที่ใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่งคือ "ข้าพเจ้า" เล่าเรื่องของตนเอง อันเป็นเรื่องราวที่พบกับความตระหนักตกใจเมื่อบ้านเขาถูกน้ำท่วม ดังข้อความต่อไปนี้

ข้าพเจ้ารู้สึกตัวตื่นขึ้น ปรากฏว่าแม่เด็กสาวคู่ของข้าพเจ้าหายไปแล้ว ข้าพเจ้าจึงเดินมายังห้องที่เจ้าอินทรนอน คงพบแต่ความว่างเปล่าเช่นเดียวกันอีก แสดงว่าเจ้าชายของเราได้พาแม่ยอดหญิงทั้งสองไปส่งคืนยายตติตั้งแต่เช้ามืดแล้ว ข้าพเจ้าหิวเราะหืออยู่ในลำคอคนเดียว เมื่อนึกถึงความเมา ความสนุกสนานสุดเหวี่ยงที่ได้รับมาหยกๆ เมื่อคืน เดินผิวปากเข้าห้องน้ำในขณะนั้นเองสายตาก็บังเอิญเหลือบมองออกไปนอกหน้าต่าง ภาพที่ปรากฏให้เห็นจัง ๆ นั้น ทำให้ขาของข้าพเจ้า ซึ่งกำลังก้าวเดินอยู่ ค้างชะงักกลางอากาศทันที เสียวูบเข้าทรงวอก แล้วถลันพรวดออก

ไปเกาะขอบหน้าต่าง จ้องถล่มมองดูมันอย่างตื้นตระหนกสุดขีด น้ำ! น้ำทั้งนั้น!

สีขาวย่นแดงชूनคลั่งไคล้เหียวกรากนองเงืง เต็มไปหมดทุกแห่งหนทั่วสารทิศ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ไอ้แฮด : 31)

เรื่องสายตรวจ

ผู้เขียนให้ตัวละครเล่าเรื่องของตนเอง โดยใช้สรรพนามแทนตัวเอง "ข้าพเจ้า" เล่าเรื่องราวขณะปฏิบัติการเป็นสายตรวจ ดังนี้

มือขวาของข้าพเจ้าปราดลงกุ่มป็นในกระเป๋าทันที ถอยหลังออกมาก้าวหนึ่ง พุ่ง
พินิจดูร่างตะคุ่มๆ ร่างนั้น แม้มองไม่เห็นหน้า แต่ก็พอเดาทำทางได้ว่า เขากำลังรอ
คำตอบจากข้าพเจ้าอย่างสงบเงียบ แต่รื้อนรน ถ้ามาร้ายเขาคงไม่ตั้งคำถามอย่างนั้น
ก่อนแน่ โอกาสที่จะเล่นงานข้าพเจ้าโดยไม่รู้ตัวเปิดให้ผมไป คิดไปเช่นนี้ มือค่อย
คลายออกจากด้ามปืน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : สายตรวจ : 137)

เรื่องพ่อเป็นตำรวจ

ตัวละครในเรื่องใช้สรรพนามแทนตัวเอง "ผม" แสดงความรู้สึกและพฤติกรรมดีใจ
ที่พ่อได้รับของขวัญปีใหม่ ดังนี้

ผมโชนเข้าไปจุดแม่ถึงในครัวหลังบ้าน ละล้าละล้นบอกว่าพ่อมีของมาฝาก รีบไป
เอากันเร็วๆ เอะ ในตอนแรกแม่ทำหน้างุน ต่อมาก็นับพึมพำอะไรไม่ทราบเบา ๆ
ในลำคอ แต่เมื่อเห็นกิริยาเหี้ยมกระพือหรือลุกลั่นของผมเพิ่มมากขึ้น แม่เลยยิ้มละ
จากครกน้ำพริก ยินยอมให้ผมจูงมือขึ้นกระโดดไปอย่างว่าง่าย

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : พ่อเป็นตำรวจ : 145)

เรื่องตุ๊กแกมรก

ตัวละครใช้สรรพนามแทนตัวเอง "ข้าพเจ้า" เล่าถึงเหตุการณ์ที่ตนเองประสบมา

เมื่อเข้าไปอยู่ในบ้านเช้าวันแรกดังนี้

และราวกับจะรู้ความคิดข้าพเจ้า จับพลันทันใดเสียงร้องเซ็งแซ่ของมันก็เจียบกริบลง มันสะดุดหยุดก็หายไปเฉยๆ จนข้าพเจ้าเียนวบเข้าไซส์หลัง มันคล้ายกับท่านกำลังนั่งฟังดนตรีอุปรวรมหิมาที่โหมบรรเลงเพลงสนั่นหวั่นไหวถึงตอนสุดยอดเยี่ยมความรู้สึกแล้วจู่ ๆ ดนตรีวงนั้นก็ขาดตอนเจียบหายไปต่อหน้าต่อตาท่าน ข้าพเจ้ามองไปรอบ ๆ และแล้วต้องผงกหัวขึ้นจากเก้าอี้ผ้าใบ ชนลุกชูทั้งตัว คุณพระ! ข้าพเจ้าถึงกับขยี้ตาตนเอง ใจตุ้กแกที่เต็มพรีดเมื่อก็หยก ๆ หายไปหมดแล้ว หายไปหมดจริง ๆ ไม่เหลือสักตัวเดียว มันไปไหน! หายไปได้อย่างไร! เอาเข้าให้ละซี

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : ดึกแจนรก : 215)

เรื่องเจ้าพ่อ

ตัวละครในเรื่องใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่ง แทนตัวว่า "ข้าพเจ้า" เล่าเรื่องราวและบรรยายความรู้สึกของตัวเองในขณะที่ได้ขึ้นไปปะทะกับโจรร้ายบนภูเขา ดังนี้

ท่านผู้อ่านที่รัก ถึงตอนนี้ข้าพเจ้าขอรับสารภาพกับท่านอย่างหน้าขึ้นตาบานว่า พอไอ้เสือเจื้อยหูดจบและยกปืนคาร์ไบน์ขึ้นประทับเล็งยิงข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้ารู้สึกปวดท้องน้อยและทวารหนักไปหมด มันเป็นความปวดที่เกิดจากความกลัว กลัวตายสุดขีด แต่ก็แปลกประหลาดมากที่มันเกิดขึ้นเพียงแวบเดียวเท่านั้น แล้วหายไปโดยเร็ว ความกลัวของข้าพเจ้ากลับกลายเป็นความสงบ ดวงตาของข้าพเจ้าจับจ้องปากกระบอกปืนที่เล็งมายังอกอย่างเฉยเมย และนิ้วชี้ขวาของไอ้เสือเจื้อยค้อย ๆ เหนียวกระดิกไถ้นั้น ข้าพเจ้ากลับนึกถึงแม่ข้าพเจ้า แทนที่จะคร่ำครวญทูลูหาเมียหรืออะไรอื่น นี่เป็นความจริงจากประสบการณ์ในชีวิต ซึ่งข้าพเจ้าจะลืมไม่ได้เลย คนเราที่รู้ตัวว่าจะตายนั้น เรามีภักถถึงพ่อเราแม่เราก่อนอะไรทั้งหมดเสมอ

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : เจ้าพ่อ : 236)

กลวิธีแบบตัวละครเป็นผู้เล่าเรื่องตนเอง โดยใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่งนี้ ส่วนใหญ่จะ

เป็นเรื่องสั้นประเภทเน้นความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร ซึ่งผู้เขียนให้ตัวละครแสดงความรู้สึกและพฤติกรรมออกมา ซึ่งการที่จะเล่าเรื่องราวใด ๆ ให้ออกมาในลักษณะสมจริงนั้น เรื่องราวจะต้องเกิดขึ้นกับตนเอง ซึ่งทำให้ผู้อ่านได้มองเห็นเหตุการณ์นั้นชัดเจนขึ้น

2. การเล่าเรื่อง โดยผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องของตัวละครอีกตัวหนึ่ง โดยสมมติว่าตัวละครนั้นได้อยู่ในเหตุการณ์หรือร่วมรู้เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างดี ปกรณ์ ปิ่นเจลิยว ใช้กลวิธีเล่าเรื่องแบบนี้ในเรื่องสั้นของเขาจำนวน 13 เรื่อง ได้แก่ เรื่องไอ้ยัก หล้าเมื่อน่าน คำคน กัปตันคร้าม กลลغامของไอ้โต้ง เรื่องของภูระหง ท่านอธิบดี นักเลงน้ำเมา นางไม้พูด นักโทษ วิปาสสังหาร ศรีไพร ในที่นี้ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างเพียง 5 เรื่อง ดังนี้

เรื่อง ไอ้ยัก

ผู้ประพันธ์ให้ตัวละครที่ใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่งว่า "ผม" เขียนเล่าเรื่องราวของไอ้ยัก สุนัขยอดกตัญญู ดังข้อความว่า

และเรื่องราวข้างล่างนี้คือเรื่องที่เขาล่า "ไอ้ยัก" เป็นหมาพันธุ์ทางแบบเดียวชนิดเดียวกับหมาตัวเมื่อกี้ จะผิดกันหน่อยก็ตรงที่ไอ้ยักมีสีดำปลอดทั้งตัว มันเป็นหมาของพ่อเลี้ยงเมืองใจ เศรษฐีส่วนส้มแห่งจังหวัดน่าน ตอนนั้นผมมียศเป็นพันตำรวจตรีมีตำแหน่งเป็นรองผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัดน่าน ผมจึงทราบเรื่องราวเหล่านี้ดี พ่อเลี้ยงเมืองใจถือว่า การได้ไอ้ยักมานี้เป็นมิตินี้ของเขามันเป็นตัวโชคกลางของเขาทีเดียวละ เขากำลังสิ้นเนื้อประดาตัวและคิดทำไร่ส้ม ไอ้ยักก็เกิดมาพอดี นั้นแสดงว่าการตัดสินใจเสี่ยงในงานใหม่ของเขา จะต้องประสบความสำเร็จรุ่งเรืองแน่นอน ความคิดเห็นของเขาเช่นนี้มันอาจโง่และบ้า แต่เขาก็เชื่อของเขาอย่างนั้น คนเราลงมีความเชื่อมั่นแล้ว กำลังกายและกำลังใจย่อมตามติดมาเอง และคนเรามือได้ทุ่มทั้งกายทั้งใจลงในงานสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยมีศรัทธาเป็นเครื่องยึดถือ แล้วมีหรือที่มันจะไม่สำเร็จ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ไอ้ยัก : 44)

เรื่องหลุมเมืองน่าน ผู้ประพันธ์ให้ตัวละครในเรื่องใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่งว่า "กัน" เล่าเรื่องราวการฆาตกรรมที่เกิดขึ้นในไร่ของพ่อเลี้ยงอินทรี ดังข้อความว่า

และข้างล่างนี้คือเรื่องราวจากปากเขาเอง มันเป็นเรื่องราวที่ร้ายกาจสยดสยองของมนุษย์เรื่องหนึ่งที่ข้าพเจ้าเคยได้ยินได้ฟังมา มันเป็นเรื่องราวซึ่งไม่น่าเป็นไปได้เลยในยุคที่โลกเจริญสุดขีดเช่นทุกวันนี้ หลุมเมืองน่าน ในตอนนั้นกันยังเป็นร้อยเอกประจำอยู่อำเภอเมืองน่าน โขจรเริ่มเรื่องอย่างนี้ คือของเขามวดเข้าหากันและดวงตาที่หรีบหรือซึมเขาเป็นนิ้จเบิกกว้างออก อันเป็นกิริยาที่มักปรากฏเสมอยามเขาตั้งสมาธิหรือกำลังเอาการเอางาน "กันได้รู้จักเศรษฐีส่วนลัมจังหวัดน่านคนหนึ่งเขามีชื่อว่า "อินทรี"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : หลุมเมืองน่าน : 152)

เรื่องท่านอธิบดี ตัวละครตัวรองเล่าเรื่องราวของตัวละครตัวเอกโดยใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่งว่า "ผม" ดังข้อความต่อไปนี้

"นอกจากท่านเป็นนายของผมแล้ว ท่านยังมีความสัมพันธ์กับผมเป็นพิเศษด้วย" ยิ้มที่แปลกประหลาดผุดบนใบหน้าเขาเมื่อกล่าวถึงตอนนี้ เขามึนเหม็นส่งเข้าปาก กระตักน้ำสีเหลืองในแก้วลงคอก่อนจึงว่าต่อไป "ไ้ความสัมพันธ์อันนี้ถ้าไม่ใช่เพราะท่านเป็นคนดีจริง ๆ ละก็ผมก็ยังไม่เป็นตัวผมเช่นทุกวันนี้แน่" "แปลว่าคุณได้ดีเพราะท่าน" "ยิ่งกว่านั้นอีก ท่านปั้นผมขึ้นมาด้วยซ้ำไป บั้นแล้วก็ดันให้ผมได้แสดงความสามารถและใช้วิชาชีพของผมจนประสบความสำเร็จในชีวิต ผู้ใหญ่ที่สนับสนุนผู้น้อยนั้นเป็นบุคคลที่ควรสรรเสริญอยู่แล้ว แต่ผู้ใหญ่ที่สนับสนุนคนที่ตนชิงชัง ว่า ... ผมหมายถึงเมื่อครั้งหนึ่งท่านเกลียดผมจนเข้ากระดูกดำทีเดียว อย่างนี้แล้วผมไม่รู้จะเปรียบความดี ความมีใจกว้างขวางของท่านกับอะไรดี" "คุณกำลังทำให้ผมกระหายฟังเรื่องราวขึ้นมาแล้วละ" "คุณจะฟังก็ได้ไม่มีอะไรยากนัก เรื่องมันดูธรรมดา ๆ เหลือเกิน แต่มันก็ประทับใจผมไปไม่มีวันลืม"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ท่านอธิบดี : 171)

เรื่องคนน่ากลัว

ผู้เขียนกำหนดให้ตัวละครตัวหนึ่งใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่งแทนตัวเองว่า "ผม" เล่าเรื่องราวของตัวละครเอกที่ทำการฆาตกรรมบุคคลในครอบครัวทั้งหมดเพื่อหวังเป็นทายาทในกองมรดกมหาศาลของตระกูล ดังข้อความต่อไปนี้

"ดีจริง ฉันจะเริ่มเล่าเรื่องเลย มันเป็นเรื่องของชายหนุ่มคนหนึ่ง เขาได้รับการศึกษาสูงชันสำเร็จมหาวิทยาลัย เป็นลูกผู้ที่มีสกุลร่ำรวย มีฐานะชั้นมหาเศรษฐี และมีความประพฤติเรียบร้อยหาที่เสื่อมเสียมาตำหนิได้ คุณสมบัติเหล่านั้นก็หายไป มันก็ไม่น่าเป็นไปได้เลยที่ต่อมาเขาจะกลับกลายเป็นคนที่มีความเลวยิ่งกว่าความเลวร้ายของอาชญากรใด ๆ ในโลกนี้"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : คนน่ากลัว : 280)

เรื่องค่าคน ผู้เขียนกำหนดให้จำไว้ว่าตัวละครในเรื่องเล่าเรื่องราวของเจ้านาย โดยใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "ข้าพเจ้า" ดังนี้

ข้าพเจ้าจะเล่าให้ท่านฟังว่า ท่านนายพลมีบุตรชายอายุ 12 ขวบ ผู้นี้เพียงคนเดียว ท่านจึงรักอย่างสุดสวาทซาใจ จะเห็นได้จากวันเกิดของลูกชายวันนี้ ท่านอุทิศทรัพย์ลงทุนพาลูกไปออกมาด้วยตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้เด็กน้อยรู้จักวัดรู้จักศาสนาและรู้จักการกราบไหว้พระตั้งแต่เยาว์วัย

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ค่าคน : 6)

การใช้กลวิธีการแต่ง โดยผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องของตัวละครอีกตัวหนึ่งนั้น ตัวละครที่เป็นผู้เล่าจะต้องอยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย และร่วมรับรู้เรื่องราวต่างๆ เป็นอย่างดี การเล่าเรื่องโดยวิธีนี้จึงมีความสมจริง ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน

3. การเล่าเรื่องโดยผู้แต่งเป็นผู้เล่าเอง โดยผู้แต่งเป็นผู้รู้หมดทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับตัวละคร ทั้งที่เป็นเหตุการณ์และความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร ตลอดจนรูปร่างหน้าตา อุปนิสัยของตัวละครทุกตัว การเล่าเรื่องแบบนี้พบในเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว จำนวน 11 เรื่อง ได้แก่ เรื่องกระแสน้ำของนกกอน แหวนชีวิต ตีนกา วิกรรมของมือปืน ผู้ผิด สักเท่าใด ที่คนเราต้องการกอบโกย ชบา ม้าดำรวจ นิทานปรัชญา น.ช.แรง อีแตน ดังจะยกตัวอย่างให้เห็น 5 เรื่อง ดังนี้

เรื่องแหวนชีวิต

ผู้เขียนบรรยายถึงพฤติกรรมและความรู้สึกของตัวละครอย่างผู้รู้แจ้งเห็นจริง และใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 แทนตัวละครที่กล่าวถึงนั้น ดังข้อความตอนหนึ่ง ดังนี้

ความกลัวทำให้ซาทั้งคู่ของหล่อนอ่อนยวบลง หล่อนรีบคุกเข้าแทบเท้าของเขา และเริ่มพูดกับเขา หล่อนพูดอย่างรวดเร็วอธิบายให้เขาฟังถึงวันที่หล่อนเห็นแหวนวงนั้นและอยากได้มันเพียงใด หล่อนวิงวอนให้เขาเห็นใจที่ต้องเก็บเงินไว้ซื้อแหวนด้วยความลำบากแสนสาหัสเพียงใด แล้วหล่อนก็กราบลงแทบเท้าเขา พูด และพูดอีกจนกระทั่ง...ความอหิวาต์ในเงิน ความสูญเสียที่ตนได้รับ ความเข้าใจ ตลอดจนความรู้สึกต่างๆ นานา ร้อยแปดพันประการประดังกันเข้ามา ทำให้หล่อนแน่นหน้าอกและหายใจไม่ออก ในสมองหมุนตัว ๆ เห็นภาพข้างหน้าลางเลือนและเด่นระริก นัยพละทันใดหล่อนก็เป็นลมล้มพับลงกับที่ทันที

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : แหวนชีวิต: 65)

เรื่องผู้ผิด

ผู้เขียนบรรยายถึงพฤติกรรมและความรู้สึกของตัวละคร โดยใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 แทนตัวละครที่กล่าวถึงนั้น ดังข้อความต่อไปนี้

เขายืนหันรีหันขวาง แต่แล้วก็สะดุ้งโหยงตัวลอยอีกครั้งหนึ่ง เจ้าหมาเวรสองสามตัวนั้นย่องตามหลังเข้ามาแล้วโจนพรวดชิตน่อง ประเคนเสียงเท่าที่เดี๋ยवर่วม ๆ กัน ดังคล้ายฟ้าผ่า อารมณ์เขาพลุ่งขึ้นมากันที่ เขาหันขวับไป มันชะงักถอยหลัง แต่ยังปักหลักตั้งหน้าตั้งตาตะเบ็งเท่าอยู่อย่างเดิม เขาก็มองคว่าก้อนหินก้อนถนัดมือที่อยู่ข้างๆ เท่าขึ้นมากำแน่น เล็งและเกร็ง แล้วเงือง่าเตรียมจามลงบนหัวเจ้าดำจำฝูงตัวที่เท่าดังและใกล้กว่าเพื่อน ... พอดีมีเสียงๆ หนึ่งดังขัดขึ้นมาเบาๆ ก่อนว่า "มาหาใครกัน...คุณ" หินที่กำลังเงือง่าอยู่ในมือ เขาเหลียวมาทางที่มาของเสียง พระภิกษุรูปหนึ่ง โผล่มาจากเงามืดใต้ต้นชมพู่ริมกุฎท่านเจ้าคุณแล้วก้าวออกมายืนอยู่กลางแสงเดือน เขายิ้มแห้งๆ แล้วรียอนอาวุธที่ตั้งใจกำนัลแก้สั่วเลียงของวัดทั้งทันที

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ผู้ผิด : 124)

เรื่องชบา

ผู้เขียนบรรยายถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของชบาหญิง โสเภณีที่ถูกแมงดาและแม่เล่าทูปตีจนขึ้นโรงพัก ดังข้อความต่อไปนี้

หล่อนถูกประคองพาไปนั่งต่อหน้าสารวัตรท้องที่ ใจหล่อนสั่น ความรู้สึกเต็มไปด้วยความกลัวสุดขีด ตลอดชีวิตโสเภณีของหล่อน หล่อนไม่เคยกลัวและเกลียดใครเท่าตำรวจ หล่อนได้รับการบอกเล่าอบรมจนฝังเข้าเลือดแล้วว่า ศัตรูที่ร้ายกาจที่สุดในอาชีพของหล่อนคือพวกตำรวจ มันจับ จับเสมอไม่ฟังเสียง ไม่มีความกรุณาปราณี จับส่งศาลปรับเสร็จแล้วก็จับอีก จับกันจนโสเภณีนางนั้นต้องอดตายไม่มีอาชีพไปเลย และคราวนี้กรณีของหล่อนมันร้ายไปกว่านั้น นอกจากหล่อนเป็นโสเภณี หล่อนยังบังอาจเกิดเรื่องกับเจ้าของช่องและแมงดาผู้ให้ความคุ้มครองอีกด้วย

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ชบา : 184)

เรื่องน.ช.แรง

ผู้เขียนบรรยายพฤติกรรมและความรู้สึกของนักโทษ แรง รong เมือง อย่างผู้รู้
แจ้งเห็นจริง โดยใช้สรรพนามบุรุษที่สามแทนนักโทษผู้นั้น ดังตัวอย่างข้อความ

ตลอดเวลาที่อยู่ในคุก หมอแรงกลายเป็นอีกคนหนึ่งไป เข้ม กระด้าง โหดร้าย
และทารุณ เขาอาจทำร้ายเพื่อนนักโทษด้วยกันหรือโดดเข้าทางผู้คุมด้วยเหตุผลเพียง
พุดผิดหูเดียว เขากลับเป็นคนที่ทางเรือนจำหนักใจที่สุด และต้องรายงานไปกรม
ราชทัณฑ์บ่อยๆ ถึงพฤติกรรมความประพฤติอันเหลวแหลกเลวทรามของเขาแต่หมอแรง
มีเหตุผลที่จะเป็นเช่นนั้นไปเหมือนกัน เพราะว่าที่เขามีชีวิตอยู่ตลอดมานั้นก็เพื่อหวัง
ออกไปตามลับศรีไพรเป็นชั้นๆ ให้สมกับความแค้นอย่างเดียวกัน และนี่เองที่
น้ำท่วมจังหวัดแพร่ในเดือนกันยายนดังกล่าว เขาจึงตอกติใจในความวิบัติวิลายคราวนี้
นักหนา เขารู้ว่าน้ำท่วมคราวนี้ ทางเรือนจำต้องเกิดฉุกเฉินทุกวันวาย และมีการย้าย
นักโทษไปควบคุมที่อื่นและนั่นเองเวลาของเขาก็มาถึง เวลาแหกคุกไปคิดบัญชีกับศรีไพร!

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : น.ช.แรง : 59)

เรื่องลักเท่าโตที่คนเราต้องการกอบโกย

ผู้เขียนบรรยายความรู้สึกของตัวละคร อย่างผู้รู้แจ้งเห็นจริง โดยเล่าเรื่องราว
ของเด็กหนุ่มคนหนึ่งแสวงหาที่ดิน เพื่อทำการเกษตรกรรม โดยใช้สรรพนามบุรุษที่สามแทน
เด็กหนุ่มคนนั้น ดังนี้

ในตอนแรกที่เขาตั้งต้นเดิน เขาระลึกถึงคำสัญญาที่ต้องกลับมาขอยอดเขานี้ก่อน
ตะวันตกดินได้อย่างดี แต่เมื่อเขาเดินไปนาน ๆ เข้า ความอุดมสมบูรณ์ของผืนแผ่นดิน
อากาศที่เหมาะสมแก่การปลูกพันธุ์พืชทุกชนิด ตลอดจนความสวยงามรอบ ๆ อันกว้างใหญ่
มหิมาทำให้เขาอดไม่ได้ที่จะเดินเลือกมันต่อไปอีก ใจหนึ่งเขาบอกว่า เพียงพอแล้ว
แต่อีกใจหนึ่งกลับค้านว่าต่อไปอีกสักประเดี๋ยวจะเป็นไรไป พระอาทิตย์เพิ่งเพยาะอย่าง
ขึ้นมาเพียงหนึ่งในสี่ของโค้งฟ้า เขายังมีเวลากลับทันถมเถ โอกาสชนิดนี้เกิดครั้งเดียว

มีคนเดียว ถ้าเขาไม่รีบตัดดวงฉวไว้ จนตายก็ไม่มีโชควิเศษเช่นนี้อีก และด้วยคิด
เช่นนี้เองทำให้เขาเดินลึกเข้าไปทุกที ลึกเข้าไปมากเท่าใดก็ยิ่งห่างจากยอดเขาที่
หัวหน้าคนป่ายืนรออยู่มากเท่านั้น

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ลักเท่าใดกันที่คนเราต้องการกอบโกย : 181)

การศึกษากลวิธีการเล่าเรื่องในเรื่องสั้นของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว พบว่า ผู้แต่งเลือกใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบตัวละครในเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่องตนเองโดยใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่งมากที่สุดจำนวน 58 เรื่อง ทั้งนี้เพราะเรื่องสั้นของปรกรณ์ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องสั้นแนวประสบการณ์ ผู้แต่งจึงกำหนดให้ตัวละครเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับประสบการณ์ตนเอง เช่น ประสบการณ์ในอาชีพ ตำรวจและอาชีพที่เกี่ยวข้องกับตำรวจ เช่น โสเภณี มือปืนรับจ้าง และพวกมิจฉาชีพอื่น ๆ การที่ผู้เขียนกำหนดให้ตัวละครเล่าเรื่องตนเองนี้ทำให้การบรรยายความรู้สึกนึกคิดอารมณ์และพฤติกรรมของตัวละครมีความสมจริงยิ่งขึ้น เราความสนใจให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกสนทน และมองเห็นภาพเหตุการณ์ได้ชัดเจน เสมือนร่วมอยู่ในเหตุการณ์นั้นเช่นกัน ส่วนการเล่าเรื่องที่ปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว นิยมใช้รองลงมาคือ กลวิธีการเล่าเรื่องแบบผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่า โดยสมมติว่าตัวละครนั้นอยู่ในเหตุการณ์หรือร่วมรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ เป็นอย่างดี มีจำนวน 11 เรื่อง เรื่องสั้นที่ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบนี้จะเป็นเรื่องสั้นที่ผู้เขียนต้องการเน้นพฤติกรรมของตัวละคร ซึ่งผู้เล่าเป็นผู้ร่วมรับรู้เหตุการณ์นั้น ๆ ทำให้การเล่าเรื่องมีความสมจริงชวนให้น่าติดตามเรื่งราวยิ่งขึ้น กลวิธีเล่าเรื่องอีกวิธีหนึ่งที่ผู้แต่งใช้คือกลวิธีที่ผู้แต่งเป็นผู้เล่าเอง โดยผู้แต่งเป็นผู้รู้หมดทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับตัวละครทั้งที่เป็นเหตุการณ์และความรู้สึกของตัวละคร ผู้แต่งใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบนี้จำนวน 11 เรื่อง กลวิธีการเล่าเรื่องแบบนี้ ผู้เขียนจะบรรยายถึงความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร กลวิธีการเล่าเรื่องแบบนี้ผู้เขียนจะบรรยายถึงลักษณะรูปร่างหน้าตา และอุปนิสัยของตัวละครทุกตัว ที่ผู้เขียนกำหนดขึ้นมาจากแนวคิดและประสบการณ์ของผู้เขียนเองแล้วถ่ายทอดไปตัวละครได้อย่างชัดเจน ผู้เขียนจึงบรรยายพฤติกรรมของตัวละครอย่างละเอียดลออทุกแง่มุมมีความสมเหตุสมผลและสมจริง ส่วนวิธีการเล่าเรื่องอีก 2 วิธีคือ กลวิธีการเล่าเรื่องแบบใช้กระแสจิตประหวัดและกลวิธีแบบเล่าหลายแบบประสมกันนั้น ไม่ปรากฏในเรื่องสั้นของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว เลย

วิเคราะห์ทัศนะของปกรณ ปิ่นเฉลียวที่ปรากฏในเรื่องสั้น

ทัศนะ หมายถึง ความคิดเห็น หรือแนวคิดที่ผู้เขียนต้องการเสนอต่อผู้อ่าน ดังนั้น นักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของแนวคิดไว้ ดังนี้

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2508 : 108) กล่าวว่า แนวคิดหรือสาระสำคัญของเรื่องสั้นคือ ลักษณะอันเป็นวิสัยธรรมตาธรรมชาติของมนุษย์ที่ผู้แต่งมองเห็น และนักเขียนย่อมมองดูโลก และชีวิตของมนุษย์ในแง่มุมต่างกัน และต่างก็มีแนวคิดของตนที่มีอยู่ ต่อโลก ต่อสังคม และต่อชีวิต มนุษย์แตกต่างกัน แนวคิดหรือปรัชญาของนักเขียนจึงมีหลายแนว แต่ต่างก็พยายามถ่ายทอด ความคิดหรือปรัชญาต่าง ๆ นั้นในวรรณคดีที่ตนแต่งขึ้นเสมอ

ตรีศิลป์ บุญขจร (2523 : 11) กล่าวว่า แนวคิดหรือโลกทัศน์หรือทัศนะต่อโลก หมายถึง ความคิดเห็นของนักเขียนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคนกับโลก

สุตารัตน์ เสรีวัฒน์ (2522 : 12) ให้ความหมายของแนวคิดไว้ว่า แนวคิดคือความคิด หรือทัศนะหรือสภาพหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ผู้แต่งมุ่งเสนอต่อหรือสื่อถึงผู้อ่าน

จากคำนิยามดังกล่าวสรุปได้ว่า ทัศนะ หมายถึง ความคิดเห็นของนักเขียนที่มีต่อโลกต่อสังคม และต่อชีวิตที่แตกต่างกันไปตามปรัชญาและสภาพแวดล้อมของตัวเขา

จากการศึกษาเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว พบว่า ในวรรณกรรมเรื่องสั้นของ ปกรณ ปิ่นเฉลยวนั้น แม้จะมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ แต่ก็ได้แสดงทัศนะต่อโลกและชีวิตออกมาอย่างกว้างขวาง มักจะเป็นทัศนะที่ได้จากประสบการณ์ ในแวดวงอาชีพของตนเองเป็นส่วนใหญ่ ทัศนะที่ปรากฏในเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว จำแนก ออกได้เป็น 5 ประเภทคือ

1. ทัศนะเกี่ยวกับสังคม
2. ทัศนะเกี่ยวกับอาชีพตำรวจ
3. ทัศนะเกี่ยวกับมนุษยธรรม
4. ทัศนะเกี่ยวกับชีวิต
5. ทัศนะเกี่ยวกับความเชื่อ

1. ทัศนะเกี่ยวกับสังคม

ทัศนะเกี่ยวกับสังคม หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึกของผู้เขียนต่อสภาพการดำรงชีวิตของชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับสภาพสังคมเมือง และสังคมชนบทในเรื่องสั้นของ ปกรณ ปิ่นเฉลียว ได้กล่าวถึง วิถีชีวิตของคนไทยในสังคมเมืองและสังคมชนบทไว้ในเรื่องสั้นหลายเรื่อง ดังนี้

1.1 ทัศนะเกี่ยวกับสภาพสังคมเมือง ปกรณ ปิ่นเฉลียว แสดงทัศนะว่าสังคมเมืองนั้น เป็นสังคมที่ต้องแก่งแย่งแข่งขันต้องดิ้นรนต่อสู้ ระแวดระวังภัยที่จะมีมาถึงตัวอยู่ตลอดเวลาปัญหาความยากจน ปัญหาอาชญากรรม และปัญหาโสเภณี ยังมีมากในสังคมเมือง โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร เป็นสังคมที่น่ากลัว ผู้เขียน ได้สะท้อนทัศนะเกี่ยวกับสังคมเมืองไว้หลายประเด็น ดังนี้

1.1.1 ทัศนะเกี่ยวกับปัญหาสังคม

ปัญหาความยากจน แม้กรุงเทพฯ จะเป็นเมืองที่ทันสมัย มั่งคั่งร่ำรวย มีเศรษฐกิจมากมาย แต่คนยากจนกลับมีมากกว่า ปัญหาความยากจนก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา ซึ่งเป็นภัยต่อสังคมเมืองหลวงเช่น การลักเล็กขโมยน้อย ไปถึงขั้นการก่อเหตุอาชญากรรม ปัญหาขอทานปัญหาโสเภณี ดังตัวอย่างเช่น

เรื่องงูพิษ โจรเมืองหลวงอ้างตัวเป็นผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ เข้าไปหลอกลวงสาวใช้ในบ้าน ขณะที่เจ้าของบ้านไม่อยู่บ้านว่าเจ้านายให้ยกโทรทัศน์ไปซ่อม สาวใช้หลงเชื่อจึงยอมให้ยกโทรทัศน์ไป และจากเรื่องนี้ยังชี้ให้เห็นภัยในเมืองหลวงอีกเรื่องหนึ่ง คือ การฉกชิงวิ่งราวในใจกลางเมือง และกระทำในเวลากลางวันโดยไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย บ้านเมือง เมื่อได้ของไปแล้ว พอรู้ว่าเป็นของปลอมยังกลับมาทำร้ายเจ้าทรัพย์อีก ดังข้อความ

ที่ตลาดท่าเตียน ขณะที่แม่ค้าขายผลไม้วัยกลางคนนางหนึ่ง กำลังขายของง่วนอยู่ มีชายหนุ่มฉกรรจ์หน้าตาทำทางคล้ายพระเอกหนังเดินเข้ามาทำเป็นนิศดูผลไม้ พอเห็นแม่ค้าเฉลอและปลอดคน พระเอกหนังของเราก็กะซำกร้อยคอทองคำหนักสองบาทจากคอ แม่ค้าคนนั้นวิ่งหนีอย่างรวดเร็วราวจิ้งเหลน และหายไปในพริบตาเดียวจุดผิยวันนั้นเองแม่ค้าผู้เคราะห์ร้ายเก็บผลไม้ใส่หามเดินระตะระทวยกลับบ้าน ทันใดนั้น

พระเอกหนึ่งคนเดิมปรากฏกายขึ้นอีก คราวนี้โดยไม่พูดพล่ามทำเพลงเขาโดดเข้าเตะ
ต่อแย้มคำผู้นำสงสารเพราะเจ็บใจว่าเสียเวลากระชากสร้อยคอปลงมที่แม่ค้าใส่จน
เกือบถูกตำรวจจับ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ภูษิษ : 299)

เรื่องชอทาน ซึ่งให้เห็นภัยของสังคมเมืองหลวงอันเนื่องมาจากปัญหา
ความยากจนเช่นกันคือ คนที่หนีความยากจนจากชนบทมาสู่เมืองหลวง ต้องดิ้นรนต่อสู้ชีวิต เมื่อถึง
คราวตกอับก็สามารถตั้งแก๊งชอทานหลอกลวงผู้คน โดยเข้าเด็กเล็ก ๆ จากคนยากจนเช่นกัน
มาเป็นเครื่องมือเรียกร้องความสงสารจากผู้ให้ทาน ดังที่กล่าวไว้ว่า

ผมมาสืบรู้ภายหลังว่า อีพวกชอทานระยำเหล่านี้ได้ใช้เด็กเล็ก ๆ เป็นเครื่องมือ
เรียกร้องความสงสารเห็นใจจากประชาชน เด็กเล็ก ๆ เหล่านี้ถ้าไม่ใช่ลูกของตัวเอง
มันก็ไปเข้าคนอื่นมาและพวกให้เขานั้นถ้าไม่ใช่พวกชอทานด้วยกันก็เป็นพวกคนจนจริง ๆ
ที่หมดหนทางหาเงินเลี้ยงปาก เลี้ยงท้อง จึงต้องยอมให้เขาเช่าลูกในไส้ไปทำอย่างนั้น
ส่วนราคาค่าเช่าเด็ก ตกประมาณวันละห้าบาทเป็นอย่างต่ำ และสิบห้าบาทเป็นอย่างสูง
คุณรู้ไหมว่า การใช้เด็กไว้เพียงสัปดาห์หนึ่งเงินของพวกนี้ทำให้มันมีรายได้วันละ
เท่าไรไม่ต่ำกว่าวันละห้าสิบบาทต่อวันที่เดียวคุณ แต่ร้ายกาจ อุบาทว์ชาติชั่วยิ่งไปกว่านั้น
อีกก็คือเพื่อให้ประชาชนเกิดความเศร้าสลดสังเวชใจ และยอมจ่ายให้พวกมันง่ายขึ้น
มันจึงซื่อๆยอมประสาทให้เด็กกิน ทำเป็นว่าเด็กเจ็บไข้ได้ป่วยจะตายมิดายแหล่ ซึ่ง
ผมก็ตกหลุมพรางควักกระเป๋าให้มันโดยดี และอีกครั้งหนึ่งผมแทบช็อคตาย เพราะผม
ไปพบลูกชายคนสุดท้ายที่พวกชอทานไปเช่ามาจากสาวใช้ที่บ้านมานั่งชอทานอยู่ที่สะพานลอย
แถว ๆ นางเลิ้ง มันสารภาพ ว่าได้ทำเช่นนั้นมาเดือนเศษ และได้เงินใช้หลายร้อยบาท
แล้วด้วย

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ชอทาน : 348)

เรื่องพราดลัมสูตร ผู้เขียนแสดงทัศนะชี้ให้เห็นภัยของสังคม

เมืองหลวงว่าผู้ที่มีทรัพย์สินเงินทองแม้อยู่ในบ้านตัวเองก็ต้องคอยระแวงระวังทรัพย์สิน และความปลอดภัยในชีวิตของตัวเองด้วย เพราะอาจจะมิใช่ โมยเข้าบ้านได้ทุกขณะ ดังเช่นตัวละครในเรื่องนี้เป็นนัยของเบาะอาชีวะที่รู้ว่าบ้านข้าราชการบ้านาญ ผู้หนึ่งมีทรัพย์สินเงินทองมากจึงวางแผนเข้าไปลักขโมย ดังข้อความต่อไปนี้

คืนนั้นผมย้อนมาถึงบ้านท่านข้าราชการสูงอายุผู้โชคดี เมื่อเวลาประมาณห้าทุ่ม ทุกสิ่งทุกอย่างสงบเงียบประตูหน้าต่างปิดสนิท มีไฟฟ้าขนาดหัวแรงเทียนดวงเดียว เปิดสว่างอยู่ตรงหัวบันได ผมใช้เวลาประมาณสิบห้าวินาทีจัดการกับประตูรั้วสิบวินาทีจัดการให้ตัวเองวิ่งวูบวาบไปหลังบ้าน ตรงโถกลอนประตูหลังบ้านนี่นานหน่อย เกือบสิบนาทีเต็ม ๆ ที่เดียว มันถึงอ้าออกมาได้ ทั้งนี้เพราะถูงมืออันยาวเกะกะกังก้างของผมนี้เองเสร็จสรรพแล้ว ผมก็อย่างสบายเข้าไปในห้องของแก ขณะที่ผมกำลังใช้เหล็กแหลมจัดการกับประตูตู้กระจกจนอยู่ มีบางสิ่งบางอย่างที่ผิดปกติเกิดขึ้น

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : พราดลัมสูตร : 365)

เรื่องหนี้ชีวิต ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นว่า สังคมในเมืองหลวง

มีอันตรายรอบด้านแม้แต่บนรถโดยสารประจำทาง ผู้โดยสารที่ขาดความระมัดระวังจะถูกมิจฉาชีพล้วงกระเป๋าบนรถ ดังตัวอย่าง

วันหนึ่งผู้ช่วยผู้จัดการได้ใช้ให้ข้าพเจ้านำเงินจำนวนหนึ่งหมื่นบาทของบริษัทไปส่งให้ลูกค้าต่างจังหวัด ข้าพเจ้าเซ็นรับเงินจำนวนนั้นมายัดใส่กระเป๋าแล้วตรงไปที่ทำการไปรษณีย์เพื่อส่งเงินเรื่องมันช่างเกิดขึ้นง่ายตายเหลือเกิน รถของบริษัทเสีย ข้าพเจ้าจึงจับรถเมล์ประจำทางไป เมื่อลงจากรถเมล์เข้าไปในที่ทำการไปรษณีย์ ข้าพเจ้าล้วงกระเป๋าปรากฏว่ามันหายไปหมด ข้าพเจ้าถูกล้วงกระเป๋าบนรถเมล์นั่นเอง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : หนี้ชีวิต : 227)

จากเรื่องนี้ผู้เขียนยังได้แสดงให้เห็นภัยที่เกิดขึ้นอย่างไม่รู้ตัวอีกว่า ขณะที่ตัวละครเดินเข้าไปในซอยเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง เขาต้องตกใจเพราะแสงแวบของประกายปืน ในมือชายคนหนึ่งแวบเข้ามา ด้วยสัญชาตญาณ ทำให้เขาพุ่งตัวหลบหลุกป็น และเขาก็ได้ยินเสียงปืน ดังสนั่นหวั่นไหวตามมาอีกสามนัด เป้าหมายคือชายคนหนึ่งที่กำลังก้าวลงมาจากรถยนต์ฟากถนน ตรงข้าม หลังจากได้พบเห็นเหตุการณ์โดยบังเอิญจนเกือบเอาชีวิตไม่รอดแล้ว ตัวละครยังถูก มือปืนข่มขู่ไม่ให้ เป็นพยานชี้ตัวมือปืนที่สถานีตำรวจอีกด้วยดังตัวอย่างข้อความในจดหมายที่คนร้าย เขียนถึงตัวละคร ดังนี้

กันคือคนที่ยิงหมอและเกือบยิงแกตายด้วย...กันรู้ว่าตำรวจต้องการให้แกเป็น พยานชี้ตัวกัน แต่กันไม่ต้องการให้แกทำเช่นนั้นมันง่ายมาก แกงยืนยันว่าจำหน้า คนยิงไม่ได้ และชี้ตัวกันให้ผิด เรื่องราวทั้งหมดมันจะลงเอยด้วยดี...กันรู้ว่าแก เป็นคนฉลาด คนฉลาดเขารู้ดีระหว่างตกลงกับปฏิเสธรัน เขาควรเลือกอย่างไร

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : หนีชีวิต : 229)

ปัญหาโสเภณี

ปัญหาโสเภณีเกิดมาจากปัญหาความยากจนและต่อຍการศึกษาของหญิงชนบท ส่วนหนึ่งที่เข้ามาทำมาหากินในเมืองหลวง บางคนถูกล่อลวงมาแล้วตกกระไดพลอยโจน บางคน ก็สมัครใจจะยึดอาชีพนี้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่องชบา ผู้เขียนชี้ให้เห็นปัญหาของโสเภณีในเมืองหลวงว่า หญิงโสเภณี บางคนมาจากครอบครัวที่ยากจน มีความรักก่อนถึงวัยสมควรจึงใจแตกและหันหน้าเข้าสู่อาชีพ โสเภณีแม้จะถูกเอารัดเอาเปรียบบ้างแต่ก็ไม่เลิกอาชีพนี้เพราะไม่มีความรู้ที่จะไปทำงานอย่างอื่นได้ และในท้ายที่สุดโสเภณีเหล่านี้เมื่อสังขารร่วงโรย มีโรคภัยคุกคาม ไม่สามารถหากิน ในถนนสายนี้ได้ก็ต้องไปก่ออาชญากรรมลักเล็กขโมยน้อย จนถูกตำรวจจับในที่สุด ปัญหาที่ โสเภณีพบส่วนใหญ่จะเป็นการถูกเอารัดเอาเปรียบจากเจ้าของกิจการในเรื่องของเงินรายได้ เมื่ออีตัสจึงถูกทำร้ายอันเป็นเหตุก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมตามมาดังตัวอย่าง

หล่อนทำงานหนัก แต่เงินที่ได้กลับน้อยมาก น้ำพักน้ำแรงส่วนใหญ่ของหล่อนไปตกอยู่ในมือแม่เฒ่าและแมงดาเสียหมดเท่านั้นยังไม่พอ บุคคลสองจำพวกนี้ยังหน้าด้านลำเลิกบุญคุณว่าให้ที่อยู่อาศัย ให้ความคุ้มครองอารักขาแก่หล่อนเสียอีก หล่อนจึงเกิดอีตลุ การอีตลุของหล่อนก็ต้องการเพียงความยุติธรรมเท่าที่ควร หล่อนยังยินดีจ่ายเงินให้แม่เฒ่าและเจ้าแมงดาอยู่ ขอเพียงจำนวนเงินควรจะเป็นของหล่อนจริง ๆ มากกว่าที่หล่อนได้รับเท่านั้น แต่ผลของมันก็คือ หล่อนถูกทุบตีจากแม่เฒ่า และถูกเจ้าแมงดาคนนั้นกระแทกซ้ำเสียจนลุกไม่ขึ้น

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ชบา : 185)

ในเรื่องนี้ผู้เขียนยังแสดงทัศนะว่าอาชีพโสเภณีถูกดูแคลนจากคนทั่วไป เป็นบุคคลที่น่ารังเกียจ ไม่น่าคบหา ไม่ยอมแม้แต่จะรับความช่วยเหลือจากหญิงโสเภณี ดังเช่นแพรวไม่ยอมรับความช่วยเหลือจากชบาซึ่งเป็นผู้หญิงโสเภณี ดังที่ผู้เขียนบรรยายว่า

ครั้งหนึ่ง หล่อนซื้อขนมจีนชาน้ำของแม่แพรวกินหนึ่งจาน ลอดช่องอีกหนึ่งถ้วย หล่อนส่งเงินให้แม่แพรวห้าบาท ตอนนั้นอารมณ์ของหล่อนกำลังดี เลยนอกแม่แพรวว่าไม่ต้องทอนเงินที่เหลือ หล่อนไม่มีเจตนาอะไรเลย นอกจากเกิดเห็นใจสงสารแม่ค้าที่หาเช้ากินค่ำคนหนึ่งเท่านั้น แม่แพรวไม่พูดแต่ยิ้มน้อย ๆ ชบาเห็นดวงตาคู่นั้นวาวโรจน์ขึ้นแล้วแม่แพรวก็ทาบของออกจากบ้านหล่อนไปวางเงินทอนสองบาทห้าสิบไว้ตรงหัวบันไดบ้านหล่อน หล่อนเข้าไปทั้งตัวเหมือนถูกตบ เจ็บยิ่งกว่าถูกตบเสียอีก...ชบาเริ่มคิดด้วยความขมขื่น และอะไรไม่ทราบทำให้หล่อนคิดต่อไปอีกว่าคนอย่างแม่แพรวให้จนแสนจนถึงขั้นอดตาย ก็คงยอมอดตายเสียดีกว่าจะยอมเป็นผู้หญิงอย่างหล่อน ไม่หน้าด้านไร้ยางอายเหมือนหล่อน แล้วชบาก็ร้องไห้ในความคิดของตน ที่บังอาจไปเปรียบเทียบกับแม่แพรวกับตัวหล่อนเช่นนั้น หล่อนร้องไห้ให้กับความดั่งาม ความบริสุทธิ์ และประการสุดท้าย หล่อนร้องไห้ให้กับตัวเอง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ชบา : 188)

และปัญหาในช่วงสุดท้ายของโสเภณีพบคือเมื่อ สังขารร่วงโรยไปตามวัย โสเภณีเหล่านี้ไม่สามารถที่พากันในถนนสายนี้ได้อีกต่อไป บางคนโรคภัยไข้เจ็บคุกคาม ไม่มีเงินเหลือเก็บ เพราะในยามหาเงินได้ก็ใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย ไม่รู้จักเก็บออม บางคนติดยาเสพติด เมื่อเงินทองหมดลงก็หันไปก่ออาชญากรรม และถูกตำรวจจับติดคุกในที่สุด ดังตัวอย่างข้อความ

กาลเวลาฆ่าโลกให้แก่ลงไปอีกยี่สิบปี กาลเวลาเป็นภัยอย่างร้ายกาจที่สุดในชีวิต มนุษย์เรา โดยเฉพาะพวกโสเภณี ชาวผู้ซึ่งขณะนั้นผมโกรกเหลือแต่กระดูก ผมร่วง หล่นเกือบหมดตัว ใบหน้าคล้ายยายแม่มดตระกูลในนิยายของแฮ็กการ์ด ไร้ที่อยู่อาศัย ติดยาเสพติดดองแอม และลึกลับเล็กน้อย หล่อนกำลังถูกขึ้นศาลฐานลักขโมย ซึ่งหล่อนเคยต้องโทษในการฉกทรัพย์มาแล้วสองครั้ง ครั้งนี้เป็นครั้งที่สาม ศาลลงความเห็นที่หล่อนไม่รู้จักเข็ดหลาบ มีสันดานเป็นผู้ร้าย จึงตัดสินให้หล่อนจำคุกสามปี

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ชบา : 190)

เรื่องนางชื่อนาง ผู้เขียนเสนอทัศนะถึงสาเหตุของหญิงที่ต้องเป็นโสเภณีว่าเพราะถูกหลอกลวงมาจากภาคอีสาน เมื่อเป็นโสเภณีแล้วไม่คิดจะกลับไปทำไร่ทำนาในชนบทอีกจึงยึดอาชีพโสเภณีต่อไป ดังข้อความ

เมื่อสามปีก่อน ดิฉันถูกไอ้แมงมันล่อลวงจากอีสานแล้วเอามาโยนทิ้งไว้ที่กรุงเทพฯ แทนที่ดิฉันจะประคับประคองตัวไม่ให้เลวลง ไปอีก โดยรีบกลับใจกลับบ้านกลับช่องเสียโดยเร็ว แต่ดันผ่าเห็นกงจักรเป็นดอกบัว คิดเสียใจ เจ็บใจ ขี้ใจ แค่นใจไปร้อยแปด เหมือนเช่นคุณกำลังเป็นอยู่เดี๋ยวนี้แหละ เลยเตลิดเข้ารกเข้าพงใหญ่ ในที่สุดมันจึงตกนรกทั้งเป็น ไม่มีวันผุดวันเกิด ดังคุณเห็นอยู่นี้ไงเล่า

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : นางชื่อนาง : 284)

เรื่องนี้ผู้เขียนยังเสนอทัศนะเกี่ยวกับความรักของหญิงโสเภณีว่า ถึงแม้หญิงโสเภณีจะให้ความรักกับชายใดด้วยความทุ่มเท ด้วยความจริงใจสักเพียงใด หญิงเหล่านี้ก็ไม่ได้ได้รับความรักอย่างจริงใจจากชายใด

เรื่องนางไม้พูด ผู้เขียนให้ทัศนะว่า เด็กสาววัย 16 - 17 ปี ที่มีอาชีพเร่ขายพวงมาลัยอยู่ในบริเวณสวนลุมพินีนั้นจริง ๆ แล้วเป็นเพียงจากบังหน้าเท่านั้น เบื้องหลังคือโสเภณีบางคนมีเล่ห์เหลี่ยมแกล้งทำเป็นใบ้ เพื่อเรียกร้องความสนใจ ความสงสารจากผู้ให้บริการหลอกลวงให้เพิ่มค่าบริการให้มากขึ้น ถือว่าเป็นภัยของสังคมเมืองอย่างหนึ่ง ดังตัวอย่างข้อความต่อไปนี้

ในตอนแรก ความรู้สึกของผมนูนง และสับสนสับสนจนวุ่นวายไปหมดแต่แล้วผมก็ค่อย ๆ เข้าใจความจริงโดยตลอด อา! ผมและไอ้จวนถูกตุ๋นเสียเปื่อยยิ่งกว่าเนื้อเปื่อยในร้านไอ้จวนนี้อีก โดยมีอะทรีกะเลวรากนางหนึ่ง แกล้งทำเป็นใบ้เพื่อเพิ่มค่าตัวให้สูงขึ้น ผมมองดูไอ้ใบ้กับผิวแมงดาของมันเขม็ง แล้วเกิดความแค้นอันเหลือประมาณ ได้ลุกขึ้นมาเต็มอกทันที เมื่อได้ยินถ้อยคำไอ้จวนพูดคุยกันอย่างถนัดถนี่

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : นางไม้พูด : 315)

เรื่องเรื่องนี้เพื่อเมีย ผู้เขียนเสนอให้เห็นภาพชีวิตความเป็นอยู่ของโสเภณีที่สกลปรก ในชีวิตความเป็นส่วนตัวเป็นคนที่ไม่มียะเยียบในชีวิต ปลอยตัว มีพฤติกรรมเป็นที่รังเกียจของสังคมเช่นดื่มเหล้า สูบบุหรี่ เป็นเหตุให้ชายที่เคยรักหมดความรักทันที ดังตัวอย่างข้อความต่อไปนี้

เงางามนั่งงอแงก้อยบนเตียง แต่งกายด้วยชุดเดิมเมื่อตอนกลางวันผมเข้าเลื้อย่ายบยู่ หน้าแดงก่ำ ดวงตาทั้งคู่หรีปหรือลึ้มแทบไม่ขึ้น สวรรค์ทรงโปรดเกิดข้าพเจ้าไม่คาดคิดคาดฝันเลยว่าชั่วระยะเวลาสั้น ๆ ความเมาทำให้หลอนทำไปได้ถึงปานนี้มันไม่น่าเชื่อ ไม่น่าเป็นไปได้เลยจริง ๆ แต่มันเป็นไปแล้วความเมา.. หลังจากหลอนหมดพิษสงหลับไปแล้ว ข้าพเจ้าทนนอนกับหลอนต่อไปไม่ได้จริง ๆ กลิ่นเหม็นผสมกลิ่นเหล้าที่ระเหยออกมาจากกายหลอน เหม็นยิ่งกว่าความเหม็นใด ๆ ในโลก เหม็นเหมือนเราเหม็นอาเจม เหม็นจนเวียนหัวอยากอาเจียนแล้วยังเสียงกรนลั่นปฐพีของหลอน เสียงเคี้ยวปากกัดฟันกรอด ๆ ของหลอนอีก ความชยะแซง ความรังเกียจจนบอกไม่ถูกพุงจับหัวใจข้าพเจ้า ข้าพเจ้ารู้สึกตัวเหมือนตกนรก จึงรีบเดินมา

เปิดไฟ ภาพที่เห็นข้าพเจ้าชนลูกชู้ สะบัดหน้าไปอีกทางทันที ร่างที่นอนบนที่นอนนั้น
 น่าเกลียดน่ากลัว และทุเรศทุรังราวกับศพคนตาย เหนือโถรมตัว หน้าเป็นมันเยิ้ม ผม
 เป็นกระเซิงยุ่งยั้งเหมือนอีนากพระโขนง ช้ำอ้าปากทวอ น้ำลายยืดเป็นทาง...เหล่า
 อย่างเดียวที่ทำให้มนุษย์เราแปรสภาพไปได้ถึงเพียงนี้

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : เรื่องนี้เพื่อเมีย : 108)

1.1.2 /ปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัยของคนในเมืองหลวง

ผู้เขียนเสนอทัศนะให้เห็นว่า ชาวชนบทที่หนีความแห้งแล้งกันดาร
 ความอดอยาก มุ่งอพยพเข้ามาหางานทำในเมืองหลวง เป็นสาเหตุที่ทำให้ที่อยู่อาศัยในกรุงเทพฯ
 ไม่เพียงพอ ทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม ทั้งนี้เพราะผู้ที่อพยพเข้ามาในเมืองหลวงนั้น
 เป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ เช่น ยากจน มีการศึกษาน้อย จึงไม่สามารถหางานทำ
 ที่มีรายได้ดี จึงต้องเช่าที่อาศัยอยู่ในราคาถูกในแหล่งสลัม ปกรณ เป็นเจเลียว แสดงทัศนะว่า
 ชาวชนบทที่เข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ ต้องเผชิญกับปัญหาที่อยู่อาศัยที่ไม่ถูกสุขลักษณะ และต้อง
 ทนอยู่ในสภาพที่แออัดยัดเยียด ดังตัวอย่าง

✓ เรื่องพ่อเป็นตำรวจ ตัวละครที่เป็นพ่อเป็นตำรวจชั้นผู้น้อยในชนบท
 แห่งหนึ่ง พ่อเห็นแก่ความก้าวหน้าในการศึกษาของลูกชายคนเดียวจึงขอย้ายเข้ามารับราชการ
 เป็นตำรวจนครบาลในกรุงเทพฯ เมื่อเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ ทางการไม่มีบ้านพักให้อยู่ เนื่องจาก
 ที่พักตำรวจเต็มหมดแล้ว พ่อจึงต้องพาครอบครัวมาเช่าห้องอยู่ในบริเวณสลัมแห่งหนึ่งซึ่งเป็นแหล่ง
 เสื่อมโทรม สกปรก สภาพบ้านเช่าทรุดโทรม สิ่งแวดล้อมไม่ถูกสุขลักษณะ ดังตัวอย่างข้อความดังนี้

พ่อพาผมและแม่มาเข้าบ้านหลังหนึ่งแถวสลัมถนนดินแดงอยู่ มันเป็นบ้านเล็กกะจิตริต
 สองชั้นอันแปลกประหลาดที่สุดในสายตาคิดของผมขณะนั้น กล่าวคือ แทนที่บ้านหลังนี้
 จะตั้งอยู่บนพื้นดินเช่นเขาอื่น มันกลับจมอยู่ในน้ำคร่ำส่งกลิ่นเหม็นคลุ้ง ไปทั่วบริเวณอุดม
 ไปด้วยสิ่งปฏิกูลโสโครก สัตว์เลื้อยคลานและแมลงร้ายล้าน ๆ ชนิดสนราคาเช่า
 ของมันอีกอย่างทำให้ผมถึงกับตาเหลือก เดือนละตั้งห้าร้อยบาท แต่ตะบันยัดเข้าไปอยู่
 กันถึงสามครอบครัว คือชั้นบนครอบครัวผมและคุณครูพ่อพิมพ์ของชาติ ว่ากันคนละห้อง
 ออกค่าเช่าคนละหนึ่งร้อยห้าสิบบาท ส่วนชั้นล่างทำนุแก่ ๆ พร้อมด้วยเมียหนึ่งลูกห้า

แถมลูกติดเมียเก่าอีกสองเหมาหมด พี่ขุนเลยต้องจ่ายค่าเช่าสองร้อย ผมไม่รู้จะสรรหาคำพูดใดมาบรรยายถึงสภาพสลับแห่งนี้ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและความรู้สึกของผมได้ นอกจากขอบอกสั้น ๆ เพียงว่า มันเข้าไส้เข้าพุงสาหัสสากรรจ์เหลือกำลังนัก มันแออัดยัดเยียด ทรมาณทรมาน ยิ่งกับไม่ใช่ที่อยู่ของคนช่างอดทนวันเดียวด้วยการแย่งกันกินแย่งกันอยู่รอด แย่งกันสืบพันธุ์ และแม้กระทั่งจะถ่ายทุกข์หนักเบาทั้งที่ ก็ยังมีการเกี่ยงการแก่งแย่งกัน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : พ่อเป็นตำรวจ : 144)

✓ เรื่องหนี ผู้เขียนแสดงทัศนะว่าสภาพความแออัดของเมืองหลวงเหมาะแก่มีงานขึ้นที่จะกระทำสิ่งที่ผิดกฎหมาย และเหมาะแก่การก่ออาชญากรรม ดังตัวอย่างข้อความต่อไปนี้

บ้านของเหยื่อที่เรามุ่งสังหารเป็นบังกะโลชั้นเดียวได้สูง ตั้งอยู่ในบริเวณเนื้อที่กว้างขวางมีรั้วเหล็กล้อมรอบแข็งแรง มันอยู่ใจกลางความแออัดของเมืองหลวง แต่มันก็เหมาะกับใจเราทุกประการ เพราะการฆ่าคนกลางกลุ่มคนเป็นงานที่เราถนัดมากกว่าฆ่าในที่เปลี่ยว เราอาจหลบหนีปะปนไปกับฝูงชนได้ง่าย ๆ อย่างลยอนวล หากมีการสงสัยติดตาม โดยเฉพาะบริเวณที่รกทึบ เต็มไปด้วยกอหญ้า ต้นกล้วยและต้นไม้ต่าง ๆ ภายในเขตรั้ว เช่นนั้น กล่าวอีกทีอาจพูดได้เต็มปากว่า สิ่งแวดล้อมช่างสนับสนุนเป็นใจให้งานคราวนี้เสียจริง ๆ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : หนี : 22)

1.2 ทัศนะเกี่ยวกับสังคมชนบท

ปกรณ ปิ่นเฉลียวแสดงทัศนะว่า เนื่องจากชนบทของไทยยังขาดความเจริญในทุกด้าน โดยเฉพาะทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากสภาพภูมิอากาศแห้งแล้ง และภูมิประเทศทุรกันดารทำให้การบริการของรัฐในด้านการคมนาคม การสาธารณสุขโรคต่าง ๆ เข้าไปไม่ถึงและประชาชนอยู่ในสภาพยากจน จึงก่อให้เกิดปัญหามากมาย ดังต่อไปนี้

1.2.1 ปัญหาด้านการทำมาหากิน

เนื่องจากสภาพแห้งแล้งของดินฟ้าอากาศ โดยเฉพาะทางภาคอีสานของประเทศไทย มีอากาศปรวนแปร ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ผลผลิตที่ได้ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ทำให้ประชาชนต้องเผชิญกับความอดอยาก คนที่ยากจนไม่มีแม้กระทั่งข้าวจะกรอกหม้อ จนถึงกับขโมยข้าวเหนียวไว้สำหรับหุงกินเพื่อประทังชีวิต ดังหญิงชราวัยหกสิบปี ต้องเผชิญกับภาวะเช่นนี้จนถูกจับได้และเกือบฆ่าตัวตาย จากเรื่องกินเพื่ออยู่ V.S. อยู่เพื่อกิน ดังตัวอย่าง

ด้วยเลือดและน้ำตาไหลเมืองนองอาบหน้า แม่เฒ่าก่ายมือไหว้ประหลก ๆ รำพันว่า ที่ต้องมาขโมยนี้เพราะอดข้าวมาหลายวันแล้ว หิวเหลือเกินจริง ๆ เดิมนางอาศัยอยู่กับลูกชายโตนคนเดียว แต่ลูกชายของนางไปทำงานทำได้สัปดาห์แล้ว ไม่ทราบเป็นตายร้ายดีประการใด เงินทองนางไม่มีติดตัว เลยต้องเที่ยวขอข้าวคนอื่นกินไปมื่อหนึ่ง ๆ หนักเข้าไม่มีใครให้อีก เพราะแก่มาแล้ว ทำประโยชน์อะไรตอบแทนเขาไม่ได้ จนกระทั่งคืนนี้หิวจนทนไม่ไหว เลยต้องย่องเข้ามาขโมยข้าวเหนียวหนึ่งถุงไปหุงกิน เมื่อตำรวจมาจับ ด้วยความตกใจที่เกิดมานางไม่เคยทำความผิดใด ๆ เลยในชีวิตทำให้นางกลัวสุดขีด รีบวิ่งเข้าไปในกระต๊อบแล้วใช้เชือกแขวนคอตัวเองกับข้อันที่ เคราะห์ดีที่ตำรวจช่วยได้ทันเวลาที่...เมื่อเหตุการณ์คลี่คลายลงไม่นานแม่เฒ่าก่ายก็ตาย สาเหตุที่ตายเพราะหนาวตาย หนาวของอีสานมันรุนแรงร้ายกาจ แม้จะระดมให้เศษเสื้อเศษผ้าแก่แก่เท่าใดมันก็ไม่พอกันหนาวได้

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : กินเพื่ออยู่ V.S. : 21)

เรื่อง ไอ้แอต ผู้เขียนแสดงทัศนะผ่านบทสนทนาของตัวละคร 2 ตัว คือผู้บังคับกองสถานีตำรวจภูธรจังหวัดแพร่ กับชายจรจัดชื่อแอต ที่ถูกจับในข้อหาเป็นขโมย ไอ้แอตพลัดหลงจากรถที่ตนโดยสารมาและไม่มีเงินค่ารถกลับบ้านที่จังหวัดน่าน ด้วยความหิวโหยประกอบกับความยากจนไม่มีเงินติดตัวแม้แต่บาทเดียว จึงเดินเข้าตลาดเพื่อขออาหารแม่ค้ากินประทังชีวิต หากขอไม่ได้ความตั้งใจ คือ ขโมย แต่ยังไม่ได้กระทำก็ถูกตำรวจสงสัยในพฤติกรรมอันเป็นผิดถูกตำรวจจับมาโรงพัก ผู้บังคับกองทำการสอบสวนจึงรู้ว่าสาเหตุที่จะเป็นขโมยนั้นมาจากความยากจนจริง ๆ ดังตัวอย่างข้อความ

"คุณจรรยาจรูญถามผมว่า กำลังคิดจะขโมยของของคนอื่นหรือ ผมกลัวเลย
เดินหนีไป แต่คุณจรรยาจรูญกลับตามมาจับผมส่งให้พี่ท่านนี้แหละ"

"แล้วเรากำลังคิดจะเข้าไปขโมยของในตลาดจริงหรือเปล่าล่ะ" ข้าพเจ้าถาม

"จริงครับ" กลับเป็นคำรับอย่างซื่อ ๆ ง่าย ๆ "ผมหิวข้าวจนทนไม่ไหว ตั้งแต่
เช้ายังไม่ได้กินอะไรเลย เงินก็ไม่มีติดตัวเลย ผมตั้งใจจะเข้าไปขโมยข้าว
เหนียวพ่อกินสักหน่อย ถ้าไม่ให้เห็นจะต้องขโมยละครับ เพราะมันหิวจริง ๆ"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ไอ้แสบ : 27)

เรื่องกระแสน้ำของผู่กอง ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นถึงสภาพความ
ยากจนของชาวบ้านในชนบทภาคอีสาน ซึ่งผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นว่าชาวบ้านที่ยากจนในชนบทนั้น
ยังขาดปัจจัย 4 ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต คือ ขาดอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษา
โรค อันเนื่องจากสภาพภูมิอากาศที่แห้งแล้ง และสภาพที่ทุรกันดาร ผลผลิตที่ได้ไม่ดี การครองชีพ
เป็นไปอย่างฝืดเคือง ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีนัก ดังตัวอย่างข้อความ

พลซอก และพลซอ ได้ตระเวนถึงหมู่บ้านที่กันดารยิ่งแห่งหนึ่ง นาไม่ดีข้าวจึงไม่
ใคร่มีกิน ยาไม่มี โรคภัยไข้เจ็บสารพัดจึงได้ชุก นี่คือภาพที่แท้จริงของหมู่บ้านนี้
เพราะฉะนั้นภาพที่เห็นต่อหน้าคือ ราษฎรอยู่บ้านโกโรโกโส หลังคามุงหญ้าคา
จะพังแหล่มีพังแหล่ เด็ก ๆ ตัวผอมแห้ง หัวโต พุงป่อง แก้วแว้งคลุกฝุ่นเล่นกันให้
อุตุลุดเกรียวกราว ตลอดจนผู้ใหญ่ที่เปลือยกายท่อนบน โชว์ความงามของทรวงอก
ทั้งชายหญิง มีแต่สิ่งซึ่งเรียกว่าผ้านุ่งปกปิดความอูจาดไว้ตรงท่อนล่างชั้นเดียวแบบ
ประหัตม์ธัยส์ยั้งนั้น

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : กระแสน้ำของผู่กอง : 56)

เรื่องภูเขียว ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นถึงความยากจนของชาวชนบท
อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ในขณะที่ผู้เขียนเดินทางไปปฏิบัติราชการที่นั่น ผู้เขียนกล่าวว่า
เนื่องจากสภาพภูมิอากาศที่แห้งแล้ง ภูมิประเทศทุรกันดารทำให้ความเจริญเข้าไปไม่ถึง ถนนหนทาง
เป็นหินลูกรังเต็มไปด้วยฝุ่นสีแดงคลุ้งในหน้าแล้งและเป็นโคลนตมในหน้าฝน ประชาชนมีอาชีพ

ทำนาเป็นส่วนใหญ่ แต่เนื่องจากสภาพอากาศที่แห้งแล้งจึงทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ประชาชนอยู่ในภาวะยากจน ขาดแคลนทั้งอาหารและเครื่องนุ่งห่ม มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ อาหารการกินตามมีตามเกิด ขาดคุณภาพชีวิตที่ดี ดังตัวอย่างข้อความ

หญิงกลางคนนางหนึ่ง นุ่งผ้าถุงขาดกระรุ่งกระรัง สวมเสื้อในรอยปะซุนสองสามแห่ง เดินยิ้มแจ่มยกส้ารับกับข้าวออกมา สิ่งที่บ้านของเขานำมาประเคนนั้น คือ ส้มตำมะละกอ มีปลาร้าดิบ ๆ ราดหน้าใสในจานสังกะสีสกปรก มีคราบดำป็นจับเต็ม และอีกจานหนึ่งซึ่งเป็นจานชนิดเดียวกันมีหัวปลากรอบ หัวปลาล้วน ๆ ห้า หกตัว กล่องบรรจุข้าวเหนียว เหล้าเถื่อนหนึ่งขวด และแก้วพลาสติกเต็มไปด้วย คราบขี้โคลสอไป...และแล้วอาเจียนของข้าพเจ้าหวัดพุ้ง นอกจากกลิ่นเหม็นของปลาร้าดิบ ๆ แล้ว ข้าพเจ้ามองไปในจานหัวปลาดิบนั้น คุณพระช่วย! มันมีหนอนตัวเล็ก ๆ กำลังคลานยวบยับ...ภายในครัวนั้น เมียและลูกน้อย ๆ ของเขาสามคนกำลังนั่งล้อมวงกินข้าวเย็นกินอยู่ กินข้าวเหนียวเปล่า ๆ อย่างเดียวไม่มีกับข้าวเลย

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : ภูเขียว : 19)

เรื่องศรีธนญชัยกลางท้องฟ้า ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นถึงความยากจนที่ประชาชนชาวชนบทในอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิเผชิญอยู่ได้แก่ความอดอยาก การขาดแคลนเครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค . อีกทั้งต้องเผชิญกับความทุรกันดารของภูมิประเทศ ซึ่งทำให้ความเจริญในด้านต่าง ๆ รวมทั้งสาธารณูปโภคของรัฐ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปาเข้าไปบริการไม่ถึง นอกจากนี้สภาพความเป็นอยู่ของราษฎรยังอยู่ในสภาพที่ย่ำแย่ บ้านเรือนโกโรโกโส ไม่มีดีกรบบ้านช่องที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญ ดังตัวอย่างข้อความ

อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ... ได้กลายมาเป็นอำเภอภายในเวลาปีเศษ ๆ ที่มันเลื่อนฐานะขึ้นมาอย่างปรูดปราดจนใส่กันลงในแผนที่ประเทศไทยไม่ทันเช่นนั้น ขอคุณอย่าได้เข้าใจเป็นอันขาดว่า เพราะมันเจริญเติบโตมั่งคั่ง เต็มไปด้วยดีกรบบ้านช่องอุดมสมบูรณ์ไปด้วยไฟฟ้า ประปา โรงหนัง โรงละคร หรือถนนลาดยางชั้นเยี่ยมอะไรเทือกนั้น ความเจริญมันถูกยกแต่ชื่อ ใ้ความทุรกันดาร ความอดอยากหิวโหย

โรคภัยไข้เจ็บ ยังคงลึกล้ำราษฎรชนิดอย่างใดก็อย่างนั้น ทั้งนี้เช่นเดียวกับอำเภอส่วน
มากทั่วไปของภาคอีสาน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ศรีธนญชัยกลางท้องฟ้า : 43)

1.2.2 ปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชาวชนบท

เนื่องจากความยากจนจึงเกิดปัญหาโจรผู้ร้ายตามมา ผู้เขียนแสดง
ทัศนะให้เห็นปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชาวชนบทว่า เมื่อชาวบ้านยากจน
ไม่มีอะไรจะกิน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องออกมาลักขโมยกิน ในชนบทแถบภาคอีสานนั้น ประชาชน
ส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา แต่ละบ้านจะมีควายไว้สำหรับไถนา ซึ่งควายนับเป็นทรัพย์สินที่มีค่าสำหรับ
ชาวชนบท ปัญหาที่เกิดขึ้นคือการลักขโมยควาย ลักขโมยในหมู่บ้านเดียวกัน และยังมีการลักขโมยข้าม
หมู่บ้าน จากหมู่บ้านหนึ่งนำไปขายยังอีกหมู่บ้านหนึ่งโดยใช้รถบรรทุกต้อนควาย นอกจากการลักควาย
แล้ว ประชาชนจะต้องอยู่กันด้วยความหวาดผวามีโจรปล้น ช่มชู้แล้วฆ่าด้วยความเหี้ยมโหด
ดังปรากฏในเรื่องสั้นต่อไปนี้

เรื่องเสือเหี้ยม ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นว่าการที่เสือเหี้ยมต้อง
เป็นโจร เนื่องมาจากความยากจน ครอบครัวของเสือเหี้ยมมีอาชีพทำนา แต่เสือเหี้ยมว่าการ
ทำนาตลอดไปนั้น ไม่มีวันที่จะลืมตาอ้าปากได้ จึงคิดรวทางลัดโดยการลักควาย แต่ต่อมาถูกจับ
ได้และติดคุกเมื่อพ้นโทษออกจากคุกแทนที่จะกลับตัว กลับทำตัวเลวร้ายไปกว่าเดิมคือ ตั้งตัว
เป็นโจรปล้นฆ่าชาวบ้านดังข้อความ

พออายุย่างสิบแปดปี ไอ้เหี้ยมก็เลิกทำนา มันให้เหตุผลสั้น ๆ ง่าย ๆ ต่อพ่อแม่
ของมันว่า "รวยช้า" จากนั้นมันจึงตั้งตัวเป็นอันธพาลคุมลูกน้องออก ลักเล็กขโมยน้อย
กตัญญูเหี้ยมเหี้ยมไรต์ไถชาวบ้านก่อน แต่ทำไปได้สาม-สี่ครั้งเกิดพลาดทำถูกกำนันจับขณะ
ลักควาย มันเลยติดตารางหนึ่งปีหกเดือนวันที่ออกจากคุก...มันจับกำนันมัดตรึงติดกับ
เสาเรือนแล้วลงมือช่มชู้เมียและลูกสาวกำนันให้ตัวกำนัน และสุมหน้าต่อหน้าต่อตา
แล้วมันก็สับร่างของกำนันเป็นชิ้น ๆ แล้วเผาบ้านกำนันทิ้งหลัง

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : เสือเหี้ยม : 255)

เรื่องเจ้าพ่อ ผู้เขียนกล่าวว่า เนื่องจากความยากจนจึงทำให้เกิดปัญหาโจรผู้ร้ายในชนบทภาคอีสานนั้นชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีอาชีพทำนา ทุกบ้านจะมีควายไว้สำหรับไถนา จึงนับว่าควายเป็นทรัพย์สินที่มีค่าที่สุดของชาวบ้าน เมื่อเกิดการลักควายไปขายต่างหมู่บ้าน และไปขายไกลถึงกรุงเทพฯ ทำให้ชาวบ้านเกิดความเดือดร้อน เนื่องจากขาดแรงงานซึ่งใช้ในการประกอบอาชีพ เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างหนักในการออกติดตามจับผู้ร้ายดังตัวอย่างข้อความ

เช้าวันหนึ่งท่านผู้บังคับกองได้เรียกข้าพเจ้าไปพบสองต่อสองในห้องแล้วสั่งให้ข้าพเจ้าออกไปสืบสวนเรื่องคนร้ายลักควายขึ้นรถยนต์ที่เขตติดต่อกับอำเภอเรา กับอำเภอคอนสวรรค์ การลักควายของที่นี่เป็นไปอย่างกว้างขวางมาก ควายนับจำนวนร้อย ๆ ถูกคนร้ายขโมยตอนข้ามป่าข้ามเขามารวมกันในจุด ๆ หนึ่ง แล้วจึงมีรถยนต์บรรทุกมาขนขึ้นลำเลียงไปขายต่อในกรุงเทพฯ อีกที่เราทราบดีว่าควายทุก ๆ ตัวมีความหมาย และความสำคัญยิ่งแก่ประชาชนเพียงใด

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : เจ้าพ่อ : 232)

เรื่องวันแรกที่แก๊งค์รื้อ ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นถึงความเดือดร้อนของชาวบ้านอำเภอัญญาศรี จังหวัดขอนแก่น ที่เกี่ยวกับความปลอดภัยในทรัพย์สิน คือการลักควาย เช่นเดียวกันโดยที่ชาวบ้านเองต้องคอยป้องกันดูแล และช่วยกันติดตามคนร้ายลักควาย เพื่อนำควายนั้นกลับมา เนื่องจากควายนั้นถือว่าเป็นทรัพย์สินที่มีค่าของชาวบ้าน หากไม่มีควายพวกเขาจะไม่สามารถทำมาหากินได้ ดังตัวอย่างข้อความ

มีชายอายุประมาณสี่สิบปีคนหนึ่ง สารรูปดูไม่ได้เดินถือมีดดาบยาวชาววัชกรวขึ้นมานบนโรงพัก บอกว่าเขาชื่อจาด เป็นคนอำเภอัญญาศรี จังหวัดขอนแก่น เขากับพวกสี่คนได้พากันออกเดินทางติดตามคนร้ายลักควายสามตัวมาที่อำเภอแก๊งค์รื้อ โดยเขาสืบทราบว่ามีพวกคนร้ายดักควายบ้าย โฉมหน้ามาทางนี้

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : วันแรกที่แก๊งค์รื้อ : 94)

1.2.3 ปัญหาภัยธรรมชาติ ผู้เขียนแสดงทัศนะเกี่ยวกับปัญหาภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้น ที่จังหวัดแพร่ในช่วงเดือนกันยายน พ.ศ. 2496 ในขณะที่ผู้เขียนย้ายไปปฏิบัติราชการตำรวที่นั่น ในช่วงนั้นเกิดน้ำท่วมจังหวัดแพร่ น้ำป่าไหลบ่าเข้าท่วมหมู่บ้านในตอนกลางคืน สาเหตุที่ทำให้ให้น้ำท่วมมากมายเช่นนี้ เป็นเพราะการตัดไม้ทำลายป่าเป็นไปอย่างกว้างขวาง ในเขตภาคเหนือของไทย ภูเขาส่วนใหญ่จะเป็นภูเขาหัวโล้นไม่มีต้นไม้เลย เมื่อเกิดน้ำท่วมจึงทำให้ชาวบ้านเกิดความเดือดร้อน ดังนี้

เรื่อง ไร่แฮด ผู้เขียนกล่าวถึง ความเดือดร้อนของประชาชนในจังหวัดแพร่ ที่ต้องเผชิญกับภัยน้ำท่วมในช่วงเดือนกันยายน พ.ศ. 2496 ดังนี้

น้ำ ! น้ำทั้งนั้น ! น้ำสีขาวปนแดงขุ่นคลั้กไหลเชี่ยวกรากนองเจิ่งเต็มไปหมดทุกแห่งหน ทิวสาารทิศ ระดับของมันเป็นสูงขนาดปริ่ม ๆ บันไดชั้นบนสุด ข้าพเจ้าวิ่งไปดูที่ประตูที่หน้าต่างรอบตัว ขอสิ่งศักดิ์สิทธิ์จงคุ้มครองเถิด มันแลเสมือนมีบ้านข้าพเจ้าหลังเดียวโผล่โดดเดี่ยวอยู่กลางท้องทะเล นอกนั้นต่างจมอยู่ในน้ำหมดครึ่งหลังบ้าง ครึ่งหลังบ้าง และมิดโผล่ให้เห็นเพียงหลังคาก็มีโกลลิบ ๆ ออกไปที่ถนนใหญ่เนิน เห็นฝูงชนกำลังเดินลุยน้ำแค่ออ อัมลุกจูงหลานชนชาวหนีไปอยู่ที่ดอนสูงภายในตัวเมืองให้นิวเนี่ยอุตุลุดซุลมุนวุ่นวายไปหมด คุณพระช่วย ! น้ำท่วมจังหวัดแพร่ขณะข้าพเจ้าหลบสนิทอยู่

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ไร่แฮด : 31)

เรื่อง นช.แรง ผู้เขียนกล่าวถึงสภาพน้ำท่วมที่จังหวัดแพร่ ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2496 ประชาชนได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก ดังนี้

เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2496 เวลาเย็นมากแล้ว กระแสน้ำอันเชี่ยวกรากในลำแม่น้ำยม ได้เอ่อล้นฝั่ง และพอลูกคลื่นสว้างก็ไหลพุ่งเข้าท่วมตัวเมืองแพร่ น้ำท่วมจังหวัดแพร่คราวนั้น ทำให้ทรัพย์สินสมบัติ ข้าว ม้า วัว ควาย ของราษฎรนับไม่ถ้วนต้องพินาศล่มจมลง กับเจ้าแม่ธาราทีกำลังตกมัน อาจทำให้ตัวราษฎรเองทุกผู้ ต้องร่ำไห้คร่ำครวญด้วยความปริเวทนาแสนสาหัส และอาจถึงกับทำให้คณะรัฐบาลทางเมืองหลวง

ใช้มือลูบเหงื่อตามหน้าผากเมื่อได้รับรายงาน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : นช.แรง : 57)

1.2.4 ปัญหาด้านการสาธารณสุข

ปกรณ ปิ่นเฉลียว ได้เสนอทัศนะในด้านการสาธารณสุขว่าการบริการทางด้านสาธารณสุขยังไม่ถึงประชาชนในชนบท ยังขาดแคลนยารักษาโรค ขาดแพทย์ และพยาบาล ไม่มีแม้แต่สถานอนามัยประจำหมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาหมอเถื่อน หมอตำแย และหมอไสยศาสตร์ ดังปรากฏในเรื่องสั้นต่อไปนี้

เรื่องหมู่เคน ได้กล่าวถึง การรักษาพยาบาลคนเจ็บของชาวชนบทภาคอีสานที่เป็นไปตามยถากรรม เพราะในหมู่บ้านไม่มีสถานอนามัย ไม่มีหมอ และพยาบาล ต้องนำผู้ป่วยไปรักษาในอำเภอ แต่ถนนหนทางที่จะเดินทางไปอำเภหรือจังหวัดนั้นเต็มไปด้วยความทุรกันดาร กว่าจะพาคนป่วยเดินทางไปหาหมอ คนป่วยต้องตายเสียก่อน ส่วนแพทย์ประจำตำบลที่แต่งตั้งกันขึ้นนั้นก็ไม่มีความรู้ทางการแพทย์ ชาวบ้านจึงต้องสู้ทนรักษาไปตามยถากรรมกับหมอเถื่อนที่เร่รักษาชาวบ้านที่เจ็บป่วย ดังตัวอย่างข้อความ ดังนี้

หมู่เป็นตำรวจอยู่ที่นี้มาตั้งนาน ไม่รู้หรอกหรือว่าตำบลเราไม่มีอนามัยไม่มีหมอไม่มีพยาบาล ถ้าชาวบ้านเกิดเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา เราต้องหามกันใส่เกวียนนำไปรักษายังอำเภหรือโรงพยาบาลที่จังหวัด กว่าจะถึง ไ้เกวียน และหนทางนี้เองมันฆ่าคนไข้เสียก่อนถึงมือหมอ มันฆ่ามาต่อนักแล้ว กว่าเก้าสิบเปอร์เซ็นต์ทีเดียว คนไข้ที่ควรรอดแต่ต้องตายไปด้วยวิธีนี้ และหมู่ยังรู้จักใหม่ว่าผมผู้เป็นหมอเถื่อนแล้ว ๆ คนนี้แหละเป็นผู้รักษา แต่หมอที่ถูกตามกฎหมายของที่นี่ก็มีเหมือนกัน คือนายผีนายสาองอะไรไม่ทราบแต่งตั้งกันขึ้นมาให้เป็นแพทย์ประจำตำบล ยินยอมให้มีอำนาจชั้นสูตรพลิกศพได้เสียด้วย แพทย์ประจำตำบลผู้รักษาโรคโดยวิธีเป่าน้ำมันต์ หรือปวดหัวก็แอสไพรินเป็นไข้ก็แอสไพริน เป็นบิดก็แอสไพริน แม้แต่เป็นโรคผู้หญิงก็แอสไพริน แบบนี้แล้วมันน่าศรัทธาเชื่อถือไหม

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : หมู่เคน : 255)

เรื่องกระแสสรวลของผู้กอง ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นว่าการพัฒนา
ด้านสาธารณสุขของรัฐยังเข้าไปไม่ถึงประชาชนในชนบท การคลอดลูกยังต้องพึ่งหมอตำแย
ประชาชนส่วนใหญ่ยังเชื่อมงายอยู่กับความเชื่อเรื่องศักดิ์สิทธิ์ ยังรักษาคนเจ็บด้วยวิธีไสยศาสตร์
ดังตัวอย่าง

ความจริงเสียงร้องเช่นนี้ ตำรวจทั้งสองนายเคยได้ยินมาจนชินชาต่อความรู้สึก
แล้ว ถ้าไม่ใช่ปากก็คงเป็นโรคบิดอันเนื่องมาจากน้ำ หรือถ้าไม่ใช่โรคบิดก็คงด้วย
วิธีการรักษาคนเจ็บอันพิลึกพิลั่นของหมอผีน้ำมัน น้ำมันดีทั้งหลาย คนไข้จึงส่งเสียงร้อง
อย่างนั้น จึงเข้าไปดู โอ ! หมอตำแยประจำหมู่บ้านข่มท้องให้ทารกคลอดก่อน
กำหนดแล้วละซี เลือดถึงได้ตกออกมามากมายเช่นนี้ และชายผู้เป็นสามีให้หมอผีหมอ
ไสยศาสตร์มาไล่ผีออกจากตัวคนเจ็บอีกด้วย

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : กระแสสรวลของผู้กอง : 57)

2. ทัศนะเกี่ยวกับอาชีพตำรวจ

ปกรณ์ ปิ่นเจลิยว แสดงทัศนะเกี่ยวกับอาชีพตำรวจว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับประชาชน
โดยตรง โดยเป็นผู้บำบัดทุกข์ให้แก่ราษฎร ปกรณ์ ปิ่นเจลิยว แสดงทัศนะเกี่ยวกับอาชีพตำรวจ
ไว้หลายประเด็นดังนี้

2.1 ประชาชนมองตำรวจในแง่ลบ

ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้สึกและมองตำรวจในแง่ลบ
โดยมองว่าตำรวจที่ตึ้นหายาก ตำรวจที่พบมักมีพฤติกรรมเลว ๆ เช่น ชอบรีดไถประชาชนเห็น
แก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม สร้างอิทธิพลให้กับตัวเอง เบียดบังเวลาราชการไปทำธุรกิจ
ส่วนตัว ชอบยึดเยียดข้อหาให้แก่ผู้ต้องหา การใช้วิธีการสอบสวนผู้ต้องหากระทำด้วยวิธีรุนแรง
นายตำรวจบางคนชอบประจบสอพลอ ทำงานเอาหน้า หาผลประโยชน์ให้กับเจ้านายเพื่อหวัง
ตำแหน่ง และความดีความชอบ แก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกันเอง ดังตัวอย่างเรื่องสั้นต่อไปนี้

เรื่องผู้บังคับกองผู้โง่เง่า ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นถึงความรู้ลึกซึ้งถึงจิตใจ ความน้อยอกน้อยใจของตำรวจที่ประชาชนมองตำรวจในแง่ไม่ดีหลายเรื่อง นอกจากนั้นยังตำราตำรวจอีกด้วย เช่นตำรวจชอบรีดไถประชาชน ดังตัวอย่างข้อความ

วันนี้อกำลังหงุดหงิด สาเหตุของมันไม่มีอะไรมา เรื่องของเรื่องก็คือ ข้าพเจ้าอุตริมานั่งคิดอยู่คนเดียวว่า ทุกวันนี้ทำไมประชาชนถึงได้ตำราตำรวจกันนัก คิดแล้วก็หงุดหงิดขึ้นอีก ข้าพเจ้าคิดว่ามันเสียรอยแปดพันประการ เขียนนะว่าตำรวจนั้นแบ่งหาว่าตำรวจนั้นรีดไถ หาว่าตำรวจนั้นยอดดอมยอดโอโม หาและสารพันหา หาเสียยิ่งกว่าหาหาหมาใส่หัวกัน ข้าพเจ้านั่งกินเหล้าอยู่ในวงน้ำเมาแท้ ๆ เพื่อนก็ยังอุตส่าห์ประดิษฐ์ประตอยลำดัดขึ้นมาร้องขับประชันประชันตำรวจเล่นให้เป็นทีสนุกสนานเบิกบาน จะได้คิดเกรงอกเกรงใจกันสักหน่อยก็ไม่มี...ร้ายยิ่งกว่านั้นผิวเมียบางคุ่มตมั่งนอนด้วยกันตี ๆ แต่เกิดไม่หลับ...ต่างช่วยกันซุกหาเรื่องออกมาตำราตำรวจอย่างสาหัสเสียเทเสียจนระอาใจ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ผู้บังคับกองผู้โง่เง่า : 9)

เรื่องนิทานตำรวจ ผู้เขียนกล่าวว่ายังมีตำรวจที่ชอบวางอำนาจข่มขู่ผู้ต้องหา บางครั้งถึงกับข่มขู่เยียดข้อหาให้ทั้ง ๆ ที่คนผู้นั้นไม่มีความผิด ทั้งนี้เพื่อจะได้อวดบารมีและมีผลงานเพื่อหวังยศตำแหน่งที่สูงขึ้น ดังตัวอย่าง

ร้อยตำรวจตรีคันตุในกระเป๋าสี้อ กระเป๋ากางเกง คล้าตามบริเวณอก เอว และสะโพกของเทวดา เมื่อไม่พบสิ่งผิดกฎหมาย เขาจึงนั่งไปเล็กน้อย แต่แล้วจับพลันทันใดเขากล่าวเสียงกระซก ๆ ว่า

"ฉันขอเชิญตัวเราไปโรงพัก"

"ฮ้า !" คราวนี้เทวดาโวยออกมาลั่นบ้าง "เรื่องอะไรกันเล่า พ่อคุณ"

"เรื่องอะไร" "ก็สงสัยเรานะซี ฉันมาพบเราตรงนี้ เรากำลังตัดสินใจว่าจะไปช่องสี่เหลี่ยมดีหรือจะไปเล่นไพ่ดีใช้ไหม ฉันจึงแกล้งถาม เรากลับบอกว่าจะมานมัสการพระพุทธรูป ปุตุไร โดยเฉพาะเราบอกว่ามาจากแม่ฮ่องสอนเสียด้วย

อา ! นึกออกละ แม่ฮ่องสอนเป็นเมืองชายแดน จันเราก็คือคอมมิวนิสต์ปลอมแปลง
มาแทรกซึมบ่อนทำลายแน่ ๆ จันต้องจับและขังเราไว้สอบสวนหนึ่งคืนก่อนละ"

"เดี๋ยวซีคุณ"

"อ้าย..หมอความ" ร้อยตำรวจตรีแผดเสียงด้วยความฉุนกึก เขาหันมาทาง
นายตำรวจผู้ยืนอยู่ข้างหลังเขา แล้วสั่งว่า "เฮ้ย กระทอน ล้อเอาไอ้แก่นี่ไปขัง
ไว้ที่โรงพักก่อน อ้าวว่ามันเป็นคอมมิวนิสต์แหง ๆ ไม่งั้นมันไม่อดรู้กฎหมายและ
เจ้าคารัสีคารมยังงี้หรือก เดี๋ยวอ้าวตามไปสอบสวนที่หลัง ตอนนี้อ้วมีธุระสำคัญ..
ไปซี อย่าลืมนำใส่กุญแจมือด้วยนะ"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : นิทานตำรวจ : 171)

เรื่องหมวก ผู้เขียนแสดงทัศนะว่า ตำรวจที่มีหน้าที่สืบสวนหาตัวผู้ร้ายมักจะมี
วิธีการแบบเหวี่ยงแห ยึดเยียดข้อหา สร้างสถานการณ์ขึ้นมาเพื่อให้ผู้ที่ต้องสงสัยรับสารภาพ
ซึ่งผู้ที่ต้องสงสัยต้องเสียเวลาที่ต้องถูกกักตัวไว้ ที่ตำรวจทำเช่นนี้เพราะต้องการจับผู้ร้ายให้ได้
หากไม่ได้ตัวคนร้ายจะถูกเจ้านายเพ่งเล็งและไม่มีผลงาน ดังนายหมวกในเรื่องนี้ถูกจับตัวขึ้น
โรงพักและถูกยึดเยียดข้อหาว่าเป็นคนร้ายฆ่าคนตายเพื่อชิงทรัพย์ ทั้งนี้เพราะนายหมวกถูกจับ
ได้ตอนเหตุการณ์ซุลมุน ถึงแม้ว่านายหมวกจะปฏิเสธอย่างไรตำรวจก็ไม่ยอมรับฟัง ดังตัวอย่าง

"เย็นเย็นอะไรกันอีกไหวครับ สารวัตรถามและซักผมแบบนี้ตั้งสี่ - ห้า ชั่วโมง
แล้ว ผมพูดเท่าไรสารวัตรก็ไม่ยอมเข้าใจ ขึ้นเจรจาต่ออีกผมคงเป็นบ้าตายก่อนแน่"

"ก็คุณพูดออกมาเสียทีซี เราจะได้จบเรื่องกัน คุณไม่ยอมเข้าใจเองต่างหาก
ผมขอรับรองว่าถ้าคุณบอกความจริงทั้งหมดแล้ว คุณจะได้รับการปฏิบัติอย่างดี และ
อย่างเที่ยงธรรมที่สุดจากเรา อย่าลืมนำตำรวจไล่จับคุณคาหนิงคาเซา ของกลาง
ก็ได้ที่ตัวคุณ พยานหลักฐานต่าง ๆ มันมัดตัวคุณจนตึงไม่หลุด แล้วไม่มีประโยชน์อะไร
ที่จะปากแข็งต่อไปอีก คุณหมวก"

"ผมถูกจับกุมตัวมาให้สารวัตรนั่งสัมภาษณ์เมื่อเวลาสองทุ่ม และขณะนี้เป็นเวลา
ตีหนึ่งของวันใหม่ ถ้าในตอนเช้าผมยังไม่ได้ออกไปจากที่นี่ มีชีวิตอีกสี่ชีวิตกำลังรอคอย
ผมอยู่ที่บ้านคือเมีย ลูก ๆ และแม่ยายทั้งสี่ชีวิตนี้กำลังหวาดโวยด้วยความอดอยาก อาจ

ถึงกับตายก็ได้ ถ้าปราศจากผม สารวัตรช่วยเหลือสลະควักเงินในกระเป๋าสักร้อยบาท
ไปมอบให้ชีวิตทั้งสี่นั้นด้วยได้ไหม นี่แหละคือสิ่งที่ผมอยากพูดอย่างยิ่ง"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : หมวด : 313)

เรื่องหมูหนิด ผู้เขียนยังกล่าวอีกว่า นายตำรวจบางคนวางอำนาจ และใช้อำนาจไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เลวของตำรวจ ซึ่งตำรวจบางคนคิดว่าระเบียบของตำรวจคืออำนาจ บารมี ต้องอวดบารมีให้ประชาชนเกรงกลัว ดังตัวอย่าง

การเป็นตำรวจคือ การได้มาซึ่งอำนาจ บารมี และอำนาจราชศักดิ์ ถ้าคนเราไม่ใช้มันเสียบ้าง มันก็มักจะขึ้นสนิม เปรียบเสมือนคนที่เก็บทองไว้แต่ในฝัก ข้าวเจ้าเลยเกิดนิตร้าตาว ร้าจ้าว เสียยกใหญ่ แต่ละเพลงล้วน ฉกาจฉกรรจ์ สาทัสนัก เช่น ขึ้นรถเมล์ฟรี ดูหนังบัตรหยกหน้า เตะเจ๊กหลับ ยาม ละทิ้งหน้าที่และ ฯลฯ ร้อยแปด ยังขาดอย่างเดียวคือไม่ถึงกับคอรัปชั่น กตขี้รีดโก้อาณาประชาราษฎร์

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : หมูหนิด : 121)

เรื่องดำกับขาว ผู้เขียนแสดงทัศนะในเชิงเสียดสีว่า ตำรวจนั้นมีชื่อเสียงในการรีดไถประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำรวจกองสอบสวนสืบสวน ดังตัวอย่าง

สิ่งหนึ่งที่ประชาชนยอมรับนับถือกันแล้วว่า ตำรวจกองสืบสวนสอบสวนของเรา มีความสามารถอันอัศจรรย์ยิ่ง ความสามารถแบบเทวดานักคือ การใช้คันไถและเตารีดได้เจ็บร่อยกว่ารถบรรทุกทางหลวงหลายร้อยเท่า

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : เรื่องดำกับขาว : 147)

เรื่องธรรมดาส้มัญญ ผู้เขียนแสดงทัศนะว่า นายตำรวจชั้นผู้ใหญ่บางคนได้รับการเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งอย่างรวดเร็วเพราะได้อยู่ใกล้ชิด ประจบประแจงเจ้านาย หาผลประโยชน์ให้เจ้านาย แต่การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างเช้าชามเย็นชาม ไม่ทำงานอย่างทุ่มเทและยังเบียดบังเวลาราชการไปทำธุรกิจส่วนตัว เช่น พฤติกรรมของ พ.ต.อ.สมิง สิงห์เยาว์ ดังนี้

พ.ต.อ.สมิง ได้เป็นสารวัตรสืบสวนสอบสวนในสถานีตำรวจนครบาลชั้นหนึ่ง
เพียงอายุยี่สิบหกปี และเป็นสารวัตร อายุสามสิบปีถ้วน ต่อมาเขาเสียเวลาไปนอกสี่ปี
เต็ม ๆ โดยไม่ได้ขึ้นเงินเดือน ทว่า พอกลับมาเขาวิ่งห่อเหี่ยวทำสถิติใหม่ทันที
สองปีในการข้ามกองบัญชาการเข้าดำรงตำแหน่งผู้กำกับการตำรวจสันติบาล อีกสามปี
สำหรับรับรองผู้บังคับการกองปราบปราม ปัจจุบันเขาประจำกรมตำรวจ..เพื่อรอ
ตำแหน่งนายพลในกองใดกองหนึ่ง..เขาเป็นคนพูดถึงความร่ำรวย ความเฉลียวฉลาด
ความยิ่งใหญ่ ความเก่งกาจ ความก้าวหน้าของตัวเอง และฯลฯ ร้อยแปด ซึ่งล้วน
แล้วแต่ยกตัวเอง เพื่อตัวเองทั้งสิ้น ข้าพเจ้าไม่เคยได้ยินเขาเอ่ยคำว่าเขาได้ปฏิบัติ
งานในหน้าที่ระงับทุกข์บำรุงสุขให้แก่มวลอาณาประชาราษฎร์ และเขาเคยประกอบ
คุณงามความดีอันใดต่อกรมตำรวจบ้าง เขาพูดไปกินไป... พร้อมกับเลคเชอร์วิธิตา
ความดีความชอบใส่ตัวเอง โดยการไปตีกอล์ฟกับเจ้านาย และเรื่องการเช่า
เครื่องเพชรของหญิงคุณนายแถวบ้านหม้อที่จะใส่ไปงานราตรีสโมสร

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : เรื่องธรรมดาสำนัญ : 330)

เรื่องกระแสสรวลของผู้กอง ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นว่า ตำรวจชั้นผู้น้อย
พยายามแก่งแย่งกันทำงาน ซิงดีซิงเด่น ปัดแข้งปัดขากัน มิใช่เพราะรักงานหรือเพื่อผล
ประโยชน์ต่อส่วนรวมแต่เป็นการกระทำเพื่อหวังผลตอบแทนคือการขอบำเหน็จความดีความชอบ
ดังตัวอย่างพฤติกรรมของพลฯ กอและพลฯ ขอที่แข่งขันกันทำงาน ดังตัวอย่างข้อความที่ปรากฏ
ในเรื่องดังนี้

พลฯ กอ และพลฯ ขอ เข้ารับราชการวันเดียวกันและประจำอยู่โรงเรียนเดียวกัน
ทั้งคู่เป็นพลตำรวจชั้นเยี่ยมมีเงินเดือนเต็มขั้น และโดยเหตุที่ขณะนี้ใกล้จะถึงรอบพิจารณา
บำเหน็จความดีความชอบประจำปี ทั้งคู่จึงแข่งขันกันทำงานอย่างไม่ยอมลืมหูลืมตา พูด
ได้ง่าย ๆ ตรงเป้าหมายน้อยก็คือ ขณะนี้ต่างคนต่างพยายามซิงดีซิงเด่นแย่งกันเป็น
นายสิบตำรวจตรีให้ได้ในปีนั้นเอง

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : กระแสสรวลของผู้กอง : 55)

เรื่องชบา ผู้เขียนกล่าวถึงการสอบสวนผู้ต้องหาของตำรวจนั้นมักใช้วิธีการที่รุนแรงเช่นใช้กำลังกายทำร้ายผู้ต้องหา ดังเช่นการกระทำของนายตำรวจซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนกระทำต่อผู้ต้องหาที่เป็นแม่เฒ่าและแมงดา ดังนี้

เขาหันกลับไปแม่เฒ่าตะคอกด้วยน้ำเสียงคล้ายลูกปืนถูกยิงออกจากลำกล้องปืน เขาตวาดให้แม่เฒ่าหยุดเถียง และเมื่อแมงดาที่กระแทบหล่อนหลุดสวนขึ้นมาย่างยโส เขาก็ฟาดฉาดด้วยหลังมือเต็มแรง เจ้าแมงดานั้นปลิวตามมือกระเด็น ไปยืนหลบแก้ว แล้วแหกปากร้องตะโกนชู้ว่า จะฟ้องร้องเขา เขาจึงหยุดมองดูมัน หรือตาขี้มดที่ทำให้เลือดในกายเย็นเฉียบปรากฏบนใบหน้า เขาผงกหัวให้นายสิบตำรวจคนที่ยืนอยู่ข้างหลัง และราวกับรู้กันเองโดยอัตโนมัติ นายสิบตรีคนนั้นเดินอาด ๆ เข้ามาข่มขู่คอเสื้อ เจ้าแมงดาไว้แล้วลากอย่างไม่ปราณีปราศรัยยึดโครมเข้าห้องขัง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ชบา : 186)

2.2 ตำรวจมีหน้าที่รับผิดชอบมากไม่มีเวลาเป็นตัวของตัวเอง ต้องรับภาระอย่างหนักในการปฏิบัติหน้าที่ แต่ผลที่ได้รับไม่คุ้มกับความเหนื่อยยาก เพราะเงินเดือนที่ได้รับเพียงน้อยนิด ทั้งยังต้องรับผิดชอบในความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง ดังปรากฏในเรื่องสั้นต่อไปนี้

เรื่องพ่อเป็นตำรวจ ผู้เขียนแสดงทัศนะว่าอาชีพที่มั่งคั่งรับผิดชอบมากมายแต่เงินเดือนที่ได้รับแทนน้อยมาก ไม่คุ้มค่าความเหนื่อยยาก และประชาชนก็ไม่เห็นความดี ถูกรุมว่าว่า ทั้งยังเสี่ยงต่อภัยอันตรายต่าง ๆ รอบด้านอีกด้วย ผู้เขียนแสดงถึงความน้อยใจ ดังนี้

ชีวิตการเป็นตำรวจของพ่อ ผมไม่เห็นว่ามันจะดีเด่นวิเศษวิโส หรือน่าตื่นเต้น ประทับใจอันใดเลย พ่อม่ได้อยู่แต่โรงพักทั้งวัน ออกจากโรงพักแทนที่จะได้ไปพักผ่อนเที่ยวเตร่ มีความสุขกับลูกเมียเหมือนคนอื่น กลับต้องเดินตระเวนตรวจจับคนร้ายในท้องที่จนตึกตื่นเป็นประจำ ยิ่งฤดูเทศกาลงานรื่นเริงยิ่งซ้ำร้าย บางคืนพ่อมีหน้าที่รักษาการถึงสว่างคาตา ผมไม่เข้าใจเลยจริง ๆ ว่าทำไมพ่อจึงมายึดอาชีพนี้ บัดจบเช่นนี้ เงินเดือนน้อยกว่าภารโรงกวาดสนามคาร แต่ทำงานหนักยิ่งกว่าพวกข้า

ทาส เพียงเพื่อให้ประชาชนรู้ว่าเอาในบ้านปลาย ชะติชะร้ายบางครั้งยังถูกคนร้ายยิง แทะ เอาจนเสียชีวิต หรือบาดเจ็บสาหัสต้องหยอดน้ำข้าวต้ม ซึ่งรางวัลของมันคือบั้งทางปลาหนึ่งหาง ม่ายก็...คำชมเชยสั้น ๆ เสียไม่ได้ในหน้าหนังสือพิมพ์วันสองวัน และที่สุดของที่สุด โปлиц์ทุกคนจะกลายเป็นหมาล่าเนื้อแก่ ๆ ตัวหนึ่ง ซึ่งแม้กระทั่งเจ้าของก็ไม่เอาใจใส่ เพราะทำประโยชน์อันใดไม่ได้อีก ดังปรากฏในนิทานอีสปสอนใจมาตราทุกวันนี้

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : พ่อเป็นตำรวจ : 142)

เรื่องพลฯเม็ด ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นว่า อาชีพตำรวจนั้นได้รับเงินเดือนน้อย รายได้ไม่พอกับรายจ่าย จึงต้องหารายได้พิเศษ โดยการปลอมตัวเป็นขอทาน ซึ่งรายได้ของขอทานนั้นมีรายได้ดีกว่าเงินเดือนของตำรวจมากมาย ดังตัวอย่าง

"เดี๋ยวก่อน ขอถามเอ็งอีกคำ เอ็งขอทานได้วันละเท่าไร"

"ราว ๆ ลี - ห้าสิบบาท"

ข้าพเจ้าร้องออกมาอย่างไม่เชื่อหู ห้าสิบบาทต่อวัน เป็นรายได้ของขอทาน ซึ่งสูงกว่าเงินเดือนข้าราชการชั้นโทหรือชั้นเอกอันดับแรก ๆ กันได้นั้นเองข้าพเจ้าเกิดความคิดใหม่เอี่ยมขึ้นมา ข้าพเจ้ารีบพูดกับไอ้เม็ดทันที

"ข้าไม่ต้องการสิบห้าบาทของเอ็ง แต่จะร่วมมือกับเอ็ง พูดย่าง ๆ เอ็งต้องยอมให้ข้าขอทานกับเอ็งด้วยอีกคน"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : พลฯเม็ด : 78)

เรื่องสายตรวจ ผู้เขียนแสดงทัศนะว่า อาชีพตำรวจชั้นผู้น้อยไม่มีเวลาเป็นตัวของตัวเอง ไม่มีเวลาให้กับครอบครัว ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเคร่งครัด มิฉะนั้นจะถูกเจ้านายเพ่งเล็ง หรือหากจับได้ว่าหนิเวรยามจะต้องถูกล้างซัง และงตบ่าเห็นใจความดีความชอบหรืออาจตั้งกรรมการสอบสวนถึงกับให้ออกจากราชการ ดังตัวอย่าง

หน้าที่สายตรวจ เดินมันจนเกือกแทบพัง น่องแทบยุ บางคืนพบเหตุการณ์ร้ายแปด

บางคนนอกจากสุนัขแล้วไม่พบอะไรเลย จะนั่งก็ไม่กล้า จะแหวะกินอะไรแก้หิวก็กลัว ไม่ใช่ไม่กล้าและกลัวคนร้ายหรอก แต่กลัวพวกมีมงกุฏบนบ่า เคารพที่ทามยามช่วย มาตรวจเจอเข้า พ่อซึ่งไม่เลียงจริง ๆ ด้วย ซึ่งไม่ซึ่งเปล่าแถม ค่าประจานหน้าแถว รวมแล้วลดเงินเดือนเสียด้วย ไอ้ข้อหลังนี่ร้ายมาก ไม่ได้ขึ้นเงินเดือนสองปีติดกัน พ่อตั้งกรรมการเชิญให้ออก หรือจะพูดตรงไปตรงมา ไล่ออกเอาตัว ๆ ทว่าหย่อน สมรรถภาพไม่มีสันดาน และวิญญูณตำรวจแท้ พอพระอาทิตย์ขึ้นจึงพากันโซเซกลับวัง ลงประจำวันอีก เข้าไปรายงานนายร้อยเวรคนเดิมอีก ซึ่งพี่แกก็ชอบโซโคด้วย ถ้อยคำแบบเดิมซ้ำ ๆ ซาก ๆ ทุกคืนอีกเหมือนกัน เอ็งไปแอบหลับมาหรือเปล่าข้ารู้ว่า ระวังตัวให้ดีพ่อจะเอาเอ็ง เจ็ดวันให้ได้เชียว แล้วพี่แกก็ปล่อยให้ไปนอน มาถึงบ้านพัก หลวงกอดเมียได้นิดเดียว ยังไม่ทันทำอะไรกัน สว่างแล้ว ฝาห้องก็มีรูเต็ม เมียค่อนข้าง ระวังสะบัดกันลูกจากที่นอน...พอหัวถึงหมอนก็หลับปุ๋ย พอเที่ยงตรงไอ้เวรเก่าก็มา ปลุกให้ไปเข้าลิบเวรอีก

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : สายตรวจ : 131)

เรื่องเจ้าพ่อ ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นว่า ตำรวจชั้นผู้น้อยปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเหนื่อยยาก แต่ไม่ค่อยได้รับความดีความชอบ ทำให้เหล่าตำรวจรู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้ และขาดขวัญกำลังใจ ดังตัวอย่าง

ข้าพเจ้าเป็นตำรวจได้สิบห้าปี มียศสิบโท เท่านั้นข้าพเจ้าพอใจแล้ว แต่ยังอุตส่าห์มีคนบางคนพูด บางคนแม่เมียผู้คุมมุงนอนอยู่ด้วยกันทุกคืนแท้ ๆ กล่าวว่า ข้าพเจ้านั้น บุญสิ้นอาภัพอับลาภยศเหลือหลาย จึงได้ติดตากับทางปลาทุสองทางที่แขนซ้าย ไม่ได้ดาวเงินแปดแฉกหรือมงกุฎเปล่งรัศมีขึ้นบ่ากับเขาสักที โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลิบตำรวจโทเหรียญคือ เช่น ข้าพเจ้าผู้เป็นธูสิทรายเม็ดเล็ก ๆ เม็ดหนึ่งในกรม ตำรวจไทยอันมหาเกรียงไกรได้มัน และระลึกอยู่กับธรรมจริยาของตนเองเสมอว่า อันผลตำรวจที่ตั้น ย่อมมีคุณงามความดีมากกว่านายพลที่เลว สิบห้าปีในชีวิตตำรวจ นครบาลเสียเจ็ด ภูธรอีกแปด ชีวิตช่างเต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลง ตลอดเวลา ที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลงเลย เห็นจะมีแต่ความยากจนอย่างเดียวเท่านั้น มาถึงสู้อยู่

มันสวาทเสน่ห์หา มันเกาะตะปอดติดข้าพเจ้าแน่นเสียยิ่งกว่าปลิงควาย สูดเลือด
ต้องกระเลือกรกระแสนต่อสู้อย่างต้องดิ้นรนปากกัดตีนถีบหาเลี้ยงตนเอง และครอบครัว
ไปวัน ๆ หนึ่ง อย่างสาหัสสากรรจ์นักที่ใคร ๆ พากันว่าพวกตำรวจจรวนัยกรวย
หนานั้นพ่อคุณทั้งหลายโปรดเอาบุญ ช่วยทำความเข้าใจให้ถูกต้องเสียใหม่ด้วยเถิด
(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : เจ้าพ่อ : 231)

เรื่องดาว ผู้เขียนกล่าวว่าภาระหน้าที่ของตำรวจนั้นมีตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง
เกิดเหตุเวลาใดจะต้องเตรียมพร้อมทุกสถานการณ์ พร้อมทั้งจะปฏิบัติการได้ทันที ดังตัวละคร
"ข้าพเจ้า" ในเรื่องนี้เป็นนายร้อยตำรวจตรี ได้รับคำสั่งให้ไปจับคนร้ายปล้นหมู่บ้านแห่งหนึ่ง
และต้องออกติดตามคนร้ายไม่มีกำหนดเวลาว่าจะกลับเมื่อใด ดังตัวอย่าง

"เมื่อตะกี้นี้ ผู้บังคับกองอำเภอแก่งคร้อรายงานทางวิทยุถึงผมว่า เกิดมีคนร้าย
สิบกว่าคนเข้าปิดตลาดปล้นหมู่บ้านภูดินตอนเช้าตรู่ ผมชักสงสัยว่า มันไม่ใช่โจรธรรมดา
สามัญชะแล้ว คุณเตรียมตัวออกไปกับผมเดี๋ยวนี้เลย เราต้องจับไอ้พวกนี้มาสอบสวน
ค้นหาความจริงให้ได้ คุณรีบไปเอาปืน กระสุน และจัดเสื้อผ้าให้เรียบร้อย เราจะ
เดินทางภายในสิบห้า นาที" นั่นคือคำสั่ง หรือคำประกาศิตที่ปฏิเสธไม่ได้เด็ดขาด
โดยเฉพาะกับเจ้านายผู้บัญชาการอย่างพันตำรวจเอกผู้บังคับการคนนี้ และนั่นแปลว่า
ข้าพเจ้าจะต้องออกทะเลนอนกลางดินกินกลางทรายอยู่ในป่าตามล่าตามจับ
ไอ้พวกโจรห้าร้อยละลายชุดนี้ ซึ่งอาจใช้เวลาเป็นอาทิตย์ เป็นเดือน...
หนึ่งเดือนเต็ม ๆ กว่าที่จะตระเวนลากคอไอ้วายร้ายทั้งเป็นทั้งตายมาครบ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ดาว : 117)

เรื่องอีแต๋น ผู้เขียนได้แสดงทัศนะให้เห็นว่านายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ที่นั่นมีงานที่จะต้อง
รับผิดชอบมากมาย รับผิดชอบทุกอย่าง ทุกเรื่องที่เกิดขึ้นในท้องที่ ไม่มีเวลาเป็นตัวของตัวเอง
ดังนี้

ผู้กองยังคงนั่งทำงานอยู่ในห้องอับ ๆ แคบ ๆ นั้นต่อ เสมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น

เสมือนเหตุการณ์เหล่านี้ถูกลืมเลือนทิ้งไปง่าย ๆ ซึ่งความจริงมันเป็นเช่นนั้น งานบนโต๊ะประจำวัน งานจับกุม งานคดี และงานปกครองจีปาดะตั้งแต่เด็กถ่ายอุจจาระในตลาด ไปจนถึงงานจับพวกคอมมิวนิสต์ ตั้งแต่เมียตำรวจตีกัน จนถึงตัวตำรวจเองไปปล้นฆ่าเขา สิ่งเหล่านี้หัวหน้าตำรวจในโรงพักนั้น ๆ ต้องรับผิดชอบโดยสิ้นเชิง มันเป็นปมเชือกยุ่งปมพินาศที่ต้องแก้ต้องสร้างด้วยตนเองทุกวี่ทุกวัน ไม่มีที่สิ้นสุด ปมนี้เสร็จปมนั้นเข้ามาใหม่ แต่ละเรื่องแต่ละราวแหกคอกนอกหล่นนอกทาง ไม่มีในตำรับตำรา และแปลกประหลาดนิสดารจนแทบเชื่อไม่ได้ทั้งนั้น

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : อีแตน : 219)

2.3 หน้าที่ของตำรวจปฏิบัติงานอย่างเสี่ยงอันตรายและยากลำบาก ผู้เขียนแสดงทัศนะว่า งานในหน้าที่ของตำรวจนั้นมีอันตรายรอบด้าน เช่น อันตรายในด้านการปราบปราม จับกุมผู้ร้าย อันตรายจากอุบัติเหตุอันเนื่องจากการต่อสู้กับผู้ร้าย การเจ็บไข้ได้ป่วยอันเนื่องมาจากความทุรกันดารของพื้นที่ ดังปรากฏในเรื่องสั้นต่อไปนี้

เรื่อง โอด โศกกรุงชายผู้มีความสุข ผู้เขียนกล่าวว่า ตำรวจภูธรในชนบทนั้นต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างหนัก ต้องอยู่ในท้องที่ทุรกันดาร การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปด้วยความยากลำบาก เช่น การออกไปชันสูตรพลิกศพหรือการติดตามผู้ร้ายที่ก่ออาชญากรรมมาดำเนินคดี ตำรวจจะต้องมีความอดทนในการติดตามหรือการเดินทาง เพราะในท้องที่ที่จะไปติดตามนั้นต้องเดินเท้าหรือขี่ม้าบุกป่าฝ่าดง ขึ้นเขาลงห้วย ดังนี้

การที่ข้าพเจ้าต้องถ่อกายเดินทางไปบ้านหมู่ 3 ตำบลหนองสังข์ เพราะมีการฆ่ากันตายเกิดขึ้น และไต่การฆ่ากันนี้ มันเป็นเรื่องของผู้บังคับกองจะต้องออกไปชันสูตรพลิกศพเอง พร้อมกับตามลากคนร้ายมาเข้าคุก ข้าพเจ้าออกจากโรงพักตั้งแต่เช้าตรู่ พร้อมกับนายสิบตำรวจสี่นาย อนามัยอำเภออีกคนหนึ่งรวมเป็นห้า ข้าพเจ้าไม่ยอมขี่ม้าไปเนื่องจากว่าข้าพเจ้าเซ็ดหลาบแล้วนั่นเอง เมื่อไม่นานมานี้ข้าพเจ้าถูกหนามในป่าเกี่ยวเอาจนหน้าตาลอกปอกเปิกไปหมด... แต่อะไรไม่ร้ายเท่ากับการขี่ม้าคราวนั้น ก้นกบตลอดจนพุ่มพวงของสงวนของข้าพเจ้าแบ่งบวมเขียวไปหมด ได้รับความเจ็บ

ปวดอย่างแสนสาหัส...ก็อมมัน อย่างพวกตำรวจม้า ควบม้าเทศเป็นสง่าอยู่บนถนน
คอนกรีตในเมืองหลวงเสียเมื่อไหร่ล่ะ มันต้องเข้าไปในท้องนา บุกป่าฝ่าหนาม ขึ้นเขา
ลงห้วย น้ำก็ไม่ดื่มให้กิน ที่ร่มก็ไม่ดื่มให้พัก แดดหรือร้อนเปรี้ยงจนแสบคันชุกชุกไปทั้งตัว
มันยังเกิดความบ้าเลือดบ้าแตกขึ้นมาทั้งม้าทั้งคนเชียวละ...ฝ่าไปถึงหมู่บ้านเอาเกือบค่ำ
ศพเริ่มเน่าเสียแล้ว ต้องรีบ ๆ ชนสูตรทันที เสร็จเอาเกือบสองทุ่ม

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : โอดโคกกรุงชายผู้มีความสุข : 354)

เรื่องต้นเหตุ ผู้เขียนกล่าวถึงอาชีพตำรวจว่าเป็นอาชีพที่ต้องเสี่ยงอันตราย
เช่น ตำรวจที่อยู่ในชนบททางไกลความเจริญ อยู่ในถิ่นทุรกันดาร จะประสบภัยอันตรายรอบด้าน
เช่นเกิดโรคร้ายไข้เจ็บ เกิดอุบัติเหตุ และได้รับบาดเจ็บอันเนื่องจากการต่อสู้กับคนร้าย ดังตัวอย่าง

โรงพักแม่ริมเวลานั้นมีตำรวจอยู่สิบห้าคน เป็นนายสิบเสียสี่คน พลอีกเก้า มีผม
เป็นผู้บังคับหมวด มี ร.ต.ท.จัน รวงข้าว เป็นหัวหน้าสถานีปกครอง บังคับบัญชา
แต่ในปัจจุบันนี้ทุก ๆ คนต่างพากันกลับไปเป็นสุขยังบ้านเกิดเดิมหมดแล้ว ด้วยโรคร้าย
ไข้เจ็บ อุบัติเหตุ หรือไม่ก็ถูกลูกกระสุนปืน หรือมีตปลายแหลมของคนร้ายตามแต่
โชคเคราะห์ และลิขิตชีวิตของแต่ละตัวคนจะบันดาลให้เป็นไป มันสร้างความสลด
หดหู่ใจให้ผมอย่างบอกไม่ถูก

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ต้นเหตุ : 301)

2.4 ทัศนะเกี่ยวกับตำรวจที่ดี ผู้เขียนกล่าวว่า ตำรวจที่ดีก็มีมากมาย เช่น ตำรวจ
ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทนต่อความยากลำบาก อุทิศตนให้กับงานราชการ
ไม่ทำงานเอาหน้า ดังปรากฏในเรื่องสั้นต่อไปนี้

เรื่องธรรมดาสามี ผู้เขียนแสดงทัศนะว่าตำรวจภูธรที่อยู่ทางไกลความเจริญนั้น
บางคนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต แต่ไม่ค่อยมีโอกาสดูแลรักษาความก้าวหน้าในอาชีพ
การเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งเป็นไปด้วยความยากลำบาก ทั้งนี้เพราะอยู่ทางไกลเจ้านาย ดังตัวอย่าง

ชายคนนั้นคือ ร.ต.อ.กระหิ้ม เกษมinger เพื่อนโปลิศร่วมรุ่นเดียวกับข้าพเจ้า

นั่นเอง แต่ชีวิตของมันจะได้กระหึ่มอ้อมเอมใจเหมือนนามกรก็หาไม่ ทั้งนี้เพราะในบรรดาเพื่อนทั้งหมด ผู้ยังรับราชการอยู่ ไอ้หมีดูเหมือนจะตกอับกว่าทุกคน ไอ้หมีเพิ่งได้ร้อยเอก ขณะที่ยังขี้หมูขี้หมา เพื่อน ๆ คนอื่น เขาควงพันตรีเต็มชั้น ไอ้หมีอยู่ภูธรตลอดมาตั้งแต่เริ่มชีวิตตำรวจ แล้วเป็นภูธรชนิดไม่มีน้ำ ไม่มีไฟใช้ แม้จนบัดนี้ไอ้หมียังคงดำรงตำแหน่งรองผู้บังคับกองอำเภอวิชัยที่สุดของภาคอีสาน.. อะไรที่ทำให้ ร.ต.อ.กระหึ่ม เกษมinger เป็นอย่างนี้ มันเกียจคร้าน ไม่เอาใจใส่ ไม่ทำงานทำการหรือ มันกดขี่ข่มเหงรีดไถ สร้างความเดือดร้อนให้แก่ปวงอาณาประชาราษฎร์ หรือมันมีนิสัยสันดานความประพฤติเลวร้ายจนสังคมทั่วไปไม่ยอมรับ หรือ..เปล่าเลยทั้งสิ้น

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : เรื่องธรรมดาสำนัญ : 323)

เรื่องเหล้า ผู้เขียนกล่าวถึงตำรวจจราจรที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรง ตรงไปตรงมา ไม่ยอมรับสินบน ดังตัวอย่างบทสนทนา ดังนี้

ตำรวจจราจรนายหนึ่งกรากเข้ามาทันทีที่ข้าพเจ้าสตาร์ทรถโกดัง

"ไบซ์ซี่" เขาแบมือพร้อมกับพูดเสียงลึกลับ ๆ

ข้าพเจ้าส่งไบซ์ซี่ให้เขา ถามเสียงประเดิบบรรจงที่สุดว่า

"ผิดอะไรกันอีกละหู่ ผมกินกาแฟที่นี้ทุกวัน หรือว่าเพิ่งปักป้ายห้ามจอด"

"เราไปโรงพักกันดีกว่า ไปเสียดี ๆ เถอะอย่ามัวดีการมอยู่เลย มันไม่มีประโยชน์อะไรหรอก แล้วอีกอย่าง ขอออกกล่าวให้รู้ กันเป็นตำรวจชนิดที่ซังสินบนที่สุดด้วย"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : เหล้า : 339)

เรื่องแดงยักษ์ใหญ่ V.S. เขียวคนแคระ ผู้เขียนกล่าวถึงตำรวจชั้นผู้น้อยที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ที่สถานีตำรวจภูธร จังหวัดชัยภูมิว่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรมเป็นที่พึ่งของประชาชนได้ ดังนี้

จริง ๆ นะครับ ตำรวจทั้งชัยภูมิดูเหมือนจะมีหมู่คนเดียวเท่านั้น ที่ผมพอจะฟังพาอาศัยได้เป็นร่วมโพธิ์ร่วมไทรได้ หมู่จับคนแก่ง แต่หมู่มีเมตตากรุณา หมู่เป็นศัตรูตัวร้ายกาจของไอ้พวกโจรห้าร้อย แต่หมู่ก็เป็นมิตรที่ดีที่สุดของประชาชน ใครมีความเดือดร้อน ถ้าได้มารับคำแนะนำปรึกษาหารือจากหมู่แล้ว ร้อยทั้งร้อยเดินตัวเย็น ยิ้มแต่ผิวปากกลับไปเลย นัปดาห์เถอะ ! กรมตำรวจน่ะอย่างไรกันหนอ ถ้าผมเป็นท่านอธิบดี ผมเปลี่ยนบั๊วที่แขวนหมู่เป็นดาวบนบ่าไปนานแล้ว ให้ฟ้าผ่าชี้อ้า !

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : แดงยักษ์ใหญ่ V.S. เชี่ยวคนแคระ : 82)

2.5 ทัศนะเกี่ยวกับอาชีพของผู้ที่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าผู้มีอาชีพเป็นตำรวจจะต้องมีภาระหน้าที่อย่างหนัก มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน แต่ไม่ได้รับความยุติธรรมในการเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่ง เพราะไม่รู้จักประจบประแจงเจ้านาย ทำให้ตำรวจเหล่านี้เกิดความน้อยใจ ท้อแท้ เบื่อหน่ายในอาชีพตำรวจ และมีความรู้สึกที่ตัวเองนั้นโง่เหมือนควาย ดังตัวอย่างจากเรื่องสั้นต่อไปนี้

เรื่องสายตรวจ ผู้เขียนให้ทัศนะว่า แม้แต่ตำรวจเองก็เบื่อหน่ายอาชีพตำรวจ เพราะการทำงานมีแต่ความซ้ำซาก จำเจ และทำไปก็ไม่ได้รับความดีอะไร ซ้ำยังถูกทั้งคนร้ายและคนดีประณามไปในทางที่เสียหาย ดังตัวอย่าง

ข้าพเจ้าเบื่อชีวิตตำรวจ ไม่เห็นมีอะไร เข้าเวรยาม ออกตรวจ สืบสวนแล้วก็จับกุม ทั้งนี้เพียงและเพื่อง่ายเดี๋ยวกคือ ให้ทั้งคนร้ายและคนดีพากันรุมด่า เอาในชั้นสุดท้าย ถ้าเช่นนั้นทำไมข้าพเจ้าไม่ลาออกเสียเล่า จะได้ช่วยกันด่า ตำรวจให้หน้าใจอีกคน ก็ไม่เอาอีก ที่ไม่เอาใช้ว่าลาออกแล้วกลัวอดตาย มันตอบไม่ถูกเหมือนกัน เบื่อตำรวจแต่ก็ไม่อยากออกจากตำรวจนี่ถ้าเป็นผู้หญิง เขามอบดอกไม้ทองให้นานแล้ว และในที่สุดของการเบื่อ เห็นจะไม่มีอะไรเกินไปกว่าเป็นสายตรวจตอนดึกที่ตระเวนไปตามท้องถนนเป็นแน่

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : สายตรวจ : 132)

เรื่องหมู่เคน ผู้เขียนให้ทัศนะเกี่ยวกับตำรวจภูธรว่าผู้คนดูถูกว่าเช่ ๗ ซ่า ๗ โง่เหมือนควาย ทั้ง ๗ ที่ในความเป็นจริงตำรวจภูธรนั้นก้มหน้าทำงานลำบากตรากตรำกว่าแดดกว่าฝนแต่ไม่มีใครเห็นความดี มักจะประณามตำว่าตำรวจอยู่เสมอ ทำให้ตำรวจเกิดความน้อยอกน้อยใจ ดังตัวอย่างข้อความ

มีคำเปรียบเปรยถึงตำรวจไทยไว้อย่างไพเราะเพราะพริ้ง ว่ากันว่าตำรวจนั้นคือมิตรแท้ของผู้ซื่อสัตย์ของประชาชนบ้าง เป็นผู้พิทักษ์รับใช้ปวงอาณาประชาราษฎร์บ้างละ และแม้แต่ในบทเพลงมาร์ชออกอากาศยังสดุดีความเก่งกล้าสามารถของตำรวจว่า "แข็งแกร่งเป็นหลักนั้นคือตำรวจไทย" ว่าที่จริงคำสรรเสริญเยินยอเหล่านั้นมันก็น่าชื่นใจโซอยู่ ทั้งนี้ถ้าหากพวกตำรวจด้วยกันจะไม่เป็นผู้ด้อยด้อยด้อยต่าง ๆ นานา ดังกล่าว มาให้แกกันและกันเสียเอง ทียบเอาตำรวจภูธรมาวางไว้ในห้องแล็บทำการชำแหละผ่าตัด วิเคราะห์และวิจัยแยกแยะแจกแจงมันออกมาให้ละเอียดถี่ถ้วนทุกแง่มุมแล้ว จะได้สูตรของความจริงอันน่าชื่นชมยิ่งนักว่า อันชีวิตของตำรวจภูธรนั้นเมื่อได้เจาะลึกไปถึงแก่นแท้ของมันแล้ว ก็หาใช่อะไรอื่นไม่คือควายนั่นเอง...ตำรวจภูธรก้มหน้าก้มตาทำงานไปเถิด ลำบากตรากตรำอยู่กลางแดด กลางลม กลางฝน แบบควายไถนาทั้งวันทั้งคืน ได้เงินเดือนมาเลี้ยงตัวเองและลูกเมียก็แบบควายไถฟางได้หญ้า แสนส่ำที่สพานฉะนี้ ยังไม่หนา ยังไม่สะใจ เขากลับให้กำลังใจว่า ตำรวจภูธรนั้นความรู้นั้นต่ำต้อยมาก เต๋อด่าเช่ซ่าเป็นวัวเป็นควาย ปะเหมาะพ้อจับฆ่ากินเสียเลยซึ่งก็เหมือนกับควายอีกนั่นแหละ...ตำรวจภูธรอำเภอ ออ! ตำรวจที่ทรหดที่สุด น่าสงสารที่สุด ที่ชื่อเสียจนใคร ๆ เข้าใจว่าเช่ที่สุด และที่มีคุณงามความดีอันเจียบ ๗ ลึกซึ้งเจียมเนื้อเจียมตัวไม่โอ้อวดต่อประชาชนเหมือน เออ เหมือนกับ...ควาย

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : หมู่เคน : 249)

นางชื่อนาง ผู้เขียนแสดงทัศนะว่าตำรวจมักไม่ได้รับความเป็นธรรมจากประชาชน จึงทำให้ตำรวจเกิดความน้อยใจ ดังข้อความ

กันเสียใจที่สุดกล่าว ลองเป็นแกโดนเข้าเช่นนี้บ้างจะรู้สึกอย่างไร เออนิก ๗

ไปก็แปลกอยู่น่า เวลาราษฎรได้รับความเดือดร้อน ราษฎรมักวิ่งมาหาตำรวจเพื่อขอความเป็นธรรม แต่เวลาตำรวจได้รับความเดือดร้อนบ้าง นอกจากไม่รู้จะไปพึ่งใครให้ช่วยเหลือแล้ว ผู้ข้าถูกราษฎรแข่งรุมด่าเอาอีก

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : นางชื่อนาง : 274)

เรื่องหมูหนิด ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นว่า ข้าราชการตำรวจมีความท้อแท้เบื่อหน่ายในอาชีพตำรวจ ทั้งนี้เพราะไม่ได้รับความยุติธรรมในการเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่ง ผู้ที่อยู่ห่างไกลเจ้านาย ไม่ได้ประจบประแจงก็จะไม่ได้รับความดีความชอบเพราะทำความดีเพียงใดก็ไม่มีใครเห็น ดังตัวอย่างข้อความ

สิ่งนี้ทำให้ข้าพเจ้ามอง โลกในแง่ร้าย ยิ่งได้เห็นการประจบสอพลออย่างหน้าด้านของคนบางคน ให้เห็นพฤติกรรมอันชั่วช้า ตลอดจนการกลั่นแกล้งพวกเดียวกันด้วยวิธีการซึ่งเลวทรามกว่าสัตว์ชั้นต่ำของคนอีกหลายคน ข้าพเจ้ายังรู้สึกสยดสยองและหมดความไว้วางใจในมนุษย์ไปชั่วขณะ ข้าพเจ้าเคยคิดด้วยปรัชญาบ้า ๆ ของข้าพเจ้าเองว่า อันความดีที่สังคมตราขึ้นนั้น มันอาจเป็นความว่างเปล่า ความไม่มีอะไรเลยก็ได้ เมื่อเป็นเช่นนั้น ความชั่วซึ่งเป็นสิ่งตรงข้ามกับความดีจะมีคือ ความสมบูรณ์ ความมีอะไรต่ออะไรเต็มเปี่ยมหรือหรือ ความดี ความชั่ว สังคมท่านจะเชื่อและยึดถืออะไรจากสิ่งเหล่านี้ได้บ้าง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : หมูหนิด : 123)

2.6 ทัศนะเกี่ยวกับความเสียสละในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าตำรวจในชนบทนั้นมีความกดดันหลายด้าน นอกจากพวกเขาต้องพลัดพรากจากถิ่นฐานบ้านเกิดเมืองนอนคือ เมืองหลวงอันเป็นแหล่งเจริญมาอยู่ในที่ทุรกันดาร และด้วยวัยหนุ่ม ยังรักความสนุกสนาน จึงทำให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการยังบกพร่อง ความประพฤติออกนอกกฎเกณฑ์ทางดังปรากฏในเรื่องสั้นต่อไปนี้

เรื่อง ไอ้แอ๊ด ผู้เขียนยังอยู่ในวัยหนุ่มฉกรรจ์ต้องพลัดพรากจากที่อยู่ในแหล่งที่ศิวิไลซ์ ย้ายมาประจำอยู่สถานีตำรวจภูธรจังหวัดแพร่ ด้วยวัยหนุ่มยังคงรักความสนุกสนานเฮฮา

จึงปล่อยชีวิตไปกับความสนุกสนานเพื่อให้คลายคิดถึงบ้าน จึงทำให้การปฏิบัติหน้าที่ในราชการมีข้อบกพร่องดังตัวอย่าง

ข้าพเจ้าเพิ่งอายุ 25 ปี มียศเป็นนายร้อยตำรวจตรีเต็มขั้น มีตำแหน่งเป็นผู้บังคับหมวด สถานีตำรวจภูธรจังหวัดแพร่ ยังหนุ่มโสดฟิตเปรี๊ยะเต็มตัว เพราะฉะนั้นชีวิตฉกรรจ์ อันมีองค์ประกอบได้แก่การมีอยู่ร่วมกับเพื่อนฝูงแล้วเสกสุราเป็นอาจินการเที่ยวหัวทกกันชีวิต แล้วนอนกับโสเภณีเป็นนิจสิน และการทำงานในหน้าที่แต่น้อยเอาพอท่วม ๆ สวย ๆ กันนายดำไปวันหนึ่ง ๆ เท่านั้น บ่ายวันหนึ่ง ขณะข้าพเจ้าเป็นนายร้อยเวรนั่งห้อยสายแดงหวอด ๆ อยู่บนโรงพัก เนื่องจากพิษสุราที่ค้างเต็งมาแต่เมื่อคืน ก็มีสิ่งซึ่งทำให้หูตาสว่างขึ้นมาฉับพลัน....

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ไร่ไธสง : 24)

เรื่อง เรื่องจริงของข้าพเจ้า ผู้เขียนแสดงทัศนะว่า นายตำรวจที่อยู่ในวัยหนุ่มที่ต้องพลัดพรากจากถิ่นกำเนิดมารับราชการอยู่ในถิ่นที่ทุรกันดาร ขาดความเจริญ มักหาความสำราญใส่ตัว เที่ยวหญิงโสเภณี ทำให้การปฏิบัติราชการบกพร่อง ดังตัวอย่าง

ตอนนั้น ข้าพเจ้าประจำอยู่จังหวัดแพร่ ยังเป็นนายร้อยตำรวจหนุ่มโสด อายุประมาณ 24 - 25 ปี วันหนึ่งข้าพเจ้าเป็นนายร้อยเวรตามเคย บังเอิญเป็นเวรที่ปลอดโปร่งตั้งแต่เที่ยงวันมาจนถึงสี่ทุ่ม ไม่มีเรื่องราวหรือคดีเกิดขึ้น เลยแม้แต่รายเดียว พอตกคร่ำห้าทุ่มข้าพเจ้าจึงปั่นจักรยานสองล้อออกมาจากโรงพักสั่งนายสิบเวรว่าจะออกไปตรวจยาม ที่เรือนจำ และศาลากลางสักหน่อย แต่ที่ไหนได้พอขี่รถลงประตูชัย ใจเฝื่อนมันจะไปตรวจยามจริง ๆ ทรอก แต่เมื่อมันดันหักแฮนด์รถเลี้ยวซ้ายไปคนละทางเสียนี้ เจ้าวัยหนุ่มนั่นเอง บังคับให้มือตีนทำเช่นนั้น ข้าพเจ้าปั่นจักรยานอีก ๆ ตรงไปบ้านยายดี หัวหน้าช่องโสเภณี...ตกลง คืนนั้นข้าพเจ้าไม่ได้กลับไปโรงพัก คงค้างตรวจยามอยู่บ้านยายดีนั่นเอง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : เรื่องจริงของข้าพเจ้า : 198)

2.7 ทักษะเกี่ยวกับการใช้ความรู้ความสามารถในวิชาชีพ ผู้เขียนให้ความเห็นว่าการจะเป็นตำรวจที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเป็นตำรวจสอบสวนนั้นต้องมีปฏิภาณไหวพริบ ต้องมีหลักจิตวิทยาเพื่อให้ผู้ต้องหาสารภาพความผิด ดังปรากฏในเรื่องสายตรวจ โดยที่เจ้าหน้าที่ตำรวจนายหนึ่งกำลังออกตรวจลาดตระเวนในเวลากลางคืน ได้พบเห็นวัยรุ่นซึ่งต้องสงสัยว่าเป็นนักย่องเบาจัดแวงบ้านฝรั่งในคืนที่ผ่านมา จึงต้องมีวิธีการหลอกล่อเพื่อให้ผู้ต้องสงสัยส่อพินิจ และติดตามจับในเวลาต่อมา ดังตัวอย่างบทสนทนาดังนี้

"เจอกันจนได้นะ ไอ้หนู" ข้าพเจ้าตอบเบี่ยงกายให้ยืนจ้ง ๆ หน้ามัน

"เมื่อคืนที่แล้วบ้านฝรั่งแถวรองเมืองถูกกวาดเงินไปหมื่นบาท เขาพูดกันว่าเอ็งหาย
ไปทั้งคืนเหมือนกัน หาเท่าไรก็ไม่เจอ จ้งใช้ไหมหือ กรด"

"เห็นหน้าที่ไร เอาแต่เรื่องอัปรีชีลีกะบาลมาให้ทุกที เมื่อคืนผมไปเล่นบิรด์
ที่พ่อค้าไทยย่นรุ่ง มีพยานสำหรับอ้างหลักฐานที่อยู่เป็นสิบ แล้วตอนนั้นผมกำลังยืนคอย
แม่ยอดยาหิของผมนอยู่ มันผิดตัวบทกฎหมายข้อไหนคุณจ่า"

ข้าพเจ้าสะอึกไปจนชิตตัวมัน คราวนี้แน่นน้ำเสียงข้า ๆ ชัด ๆ จนมันหยุดหัวเราะ

"เรื่องจับบ้านฝรั่งเมื่อคืน กองวิทยาการเขาได้รอยมือไปด้วย และพวงนี้เขาจะ
แจ้งผลพิสูจน์ออกมา พวงนี้แหละมึงเอ๊ย ถ้าเทียบลายมือว่าใช่ เอ็งกับข้าคงเจอกัน
จำไว้ให้ดี ไอ้หนู" มันหยุดยียวนทันที ผงะถอยหลังไปก้าวหนึ่ง ผรุสวาทคำคำหยาบ ๆ
ออกมา แล้วรีบเดินเสียงข้าพเจ้าไปยังปากตรอก ข้าพเจ้าสั่งให้พลตำรวจตามไปและ
บอกว่า "เรื่องลายมืออึกขึ้น ทำให้มันตกใจ มีพินิจ ถ้ามันเป็นคนร้ายชั้นบ้านฝรั่งมัน
ต้องรีบไปพบพรรคพวกมันเพื่อแจ้งข่าวนี้ ลือตามมันไปเพราะมันไม่รู้จักลือ แล้วจำที่อยู่
ของมันไว้ ระวังอย่าให้มันรู้ตัว"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : สายตรวจ : 135)

2.8 ทักษะเกี่ยวกับการเมืองแทรกแซงวงการตำรวจ ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่านายตำรวจ
ชั้นผู้ใหญ่บางคนตกอยู่ใต้อิทธิพลของนักการเมือง ดังปรากฏในเรื่องนางชื่อนาง ซึ่งนายตำรวจระดับ
ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรแห่งหนึ่งพยายามเอาอกเอาใจหลานชายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
ที่มาเที่ยวที่จังหวัดแพร่ โดยหวังผลประโยชน์ในการเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งและความก้าวหน้าในงาน

ราชการ ดังตัวอย่างข้อความ

มีชายหนุ่มวัยเดียวกับข้าพเจ้าเดินทางมาจากกรุงเทพฯ เข้ามาหาท่านผู้กำกับ ชายหนุ่มทั้งสามนี้ได้รับการต้อนรับขับสู้จากท่านผู้กำกับการแบบฟินอบนิเทาเอออก เอาใจอย่างดีเยี่ยมเป็นพิเศษ ท่านอุบล่าห์ลงทูลพาพวกเขาไปพักโรงแรมที่ดีที่สุดใน จังหวัดด้วยตนเอง จัดรถเก๋งและคนขับพร้อมไว้ให้ใช้ แล้วยังสั่งผู้จัดการโรงแรม ไม่ให้คิดค่าที่พักและค่าอาหาร ในตอนแรกกันถึงกับตาค้างตอบริวารอันไม่เคยพบเคย เห็นเช่นนี้เลยมาก่อน ทั้งนี้เพราะท่านผู้กำกับของกันมีเสียงลือเป็นที่รู้จักทั่วแก่โปลิศ ว่าท่านยอดมธยัสส์ตระหนัถ์เหนียวเพียงใด แต่แล้วในที่สุดกันก็ลังแกงหาเมื่อทราบ ความจริงว่า ชายหนุ่มทั้งสามผู้มาแวะเที่ยวเมืองแพร่เหล่านั้น คนหนึ่งเป็นหลาน ชายแท้ ๆ ของท่านรัฐมนตรีมหาดไทยผู้ทรงอิทธิพลมีอำนาจยิ่ง ในรัฐบาลชุดนั้น

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : นางชื่อนาง : 276)

3. ทัศนะเกี่ยวกับมนุษยธรรม

ประกิจ จันตะเคียน (2524 : 123) กล่าวว่า มนุษยธรรม หมายถึง ความรัก ความเห็นอกเห็นใจ ความมีเมตตา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ด้วยกันมีความซื่อสัตย์สุจริต

เรื่องสั้นของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว หลายเรื่องที่ผู้เขียนแสดงทัศนะเกี่ยวกับมนุษยธรรมไว้ ดังนี้

3.1 มนุษยธรรมระหว่างข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่มีต่อข้าราชการชั้นผู้น้อย ผู้เขียนแสดง ทัศนะเกี่ยวกับมนุษยธรรมของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่มีต่อข้าราชการชั้นผู้น้อยว่าข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ให้ความช่วยเหลือ ช่วยผลักดันให้ลูกน้องมีโอกาสได้ก้าวหน้าในอาชีพ นอกจากนี้ยังแสดงน้ำใจ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเมื่อลูกน้องได้รับความเดือดร้อน ดังปรากฏในเรื่องสั้นต่อไปนี้

เรื่องอธิบดี ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นว่าผู้ใหญ่ที่ดีต้องผลักดันให้ลูกน้องมีความ ก้าวหน้าในหน้าที่การงาน โดยไม่คิดถึงเรื่องเจ็บแค้นส่วนตัว ละความโกรธ ไม่อาฆาตพยาบาท

และรู้จักดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย เป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย ดังที่ตัวละครเล่าถึงอดีตซึ่งเป็น

"นอกจากเป็นนายผมแล้ว ท่านยังเคยมีความสัมพันธ์เป็นพิเศษกับผมด้วย ใจความสัมพันธ์นั้น ถ้าไม่ใช่เพราะท่านเป็นคนดีจริง ๆ แล้วละก็ผมคงไม่เป็นตัวผมเช่นทุกวันนี้แน่"

"แปลว่าคุณได้ดีเพราะท่าน"

"ยิ่งกว่านั้นอีก ท่านปั้นผมขึ้นมาด้วยซ้ำไป ปั้นแล้วก็ดันให้ผมแสดงความสามารถ และใช้วิชาชีพอของผมนจนประสบความสำเร็จในชีวิต ผู้ใหญ่ที่สนับสนุนผู้น้อยนั้นเป็นบุคคลที่ควรสรรเสริญอยู่แล้ว แต่ผู้ใหญ่ที่สนับสนุนคนที่ตนชิงชัง ผมหมายถึงเมื่อครั้งหนึ่ง ท่านเกลียดผมนจนเข้ากระดูกทีเดียว อย่างนี้แล้วผมไม่รู้จะเปรียบความดี ความมีน้ำใจกว้างขวางของท่านกับอะไรดี"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ท่านอธิบดี : 171)

เรื่องพลฯเม็ด ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีน้ำใจ การช่วยเหลือต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งตัวละครเดินทางไปเที่ยวที่จังหวัดเชียงใหม่ และใช้เงินจนหมดกระเป๋ามีไม่มีเงินกลับกรุงเทพฯ ในขณะที่หมดหนทางเดินไปเรื่อย ๆ อย่างไร้จุดหมาย ได้พบชายชราคนหนึ่งกำลังออกแรงซ่อมจักรยาน ด้วยความมีน้ำใจจึงเข้าไปช่วยเหลือ โดยไม่ได้คิดหวังผลตอบแทน และหลังจากนั้นตัวละครก็รับน้ำใจจากชายชราช่วยเหลือตอบแทน โดยการช่วยเหลือให้เขามีงานทำ ได้เข้าเป็นพลตำรวจ และชายชรานั้นก็คือ ผู้บังคับบัญชาของเขา เพราะชายชรานั้น คือผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่ ดังตัวอย่าง

โชคชะตามันตะข้าพเจ้ากำลังไปกลิ้งมาอยู่กับความหิวโหยกลางฝุ่นเมืองเหนือ ไม่นานนักมันก็นำข้าพเจ้าให้โคจรไปพบชายอายุประมาณห้าสิบปีเศษ ที่ถนนสายเปลี่ยวใกล้ป่าช้าแห่งหนึ่ง เขากำลังปล้ำเหิง ๆ อยู่กับยางรถจักรยานสองล้อที่แบนแฟบของแกลคนเดียว ข้าพเจ้าหยุดถามแกว่า "รถเป็นอะไรหรือลุง" แกเงยขึ้นดูข้าพเจ้าหน้าตาอกบุญไม่รับ แล้วจึงก้มหน้าลงสูบยางรถต่อไปเหมือนไม่ได้ยินไม่เห็นข้าพเจ้า "หน้อย แก่แล้วยังจองทอง" ข้าพเจ้าคิดในใจ "มาให้ผมช่วยดีกว่า" ข้าพเจ้านั่งลง

ข้าง ๆ แก แอ่งสุบจักรยานมาถือไว้ แกมองดูข้าพเจ้าอีก คราวนี้ละมือจากสุบรถให้เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้า กลับเดินไปนั่งบนขอนไม้ข้างทาง ไขว่ห้างสุบหรือมองข้าพเจ้าอย่างสบายใจเฉิบ เมื่อเสร็จงาน เขาสอบถามเรื่องราวข้าพเจ้า ข้าพเจ้าเล่าให้ฟังทั้งหมดแล้วแกก็หัวร่อจนตัวงอไปมา แล้วตะโกนออกมาว่า

"ตรกรถ ไม่มีเงินกลับ หิวโหย อะ อะ จันเื่องจอยู่กับข้ามาสมัครเป็นตำรวจเสีย เขากำลังเปิดรับสมัครพอดี ข้าเป็นผู้กำกับการที่จะจัดการเอาเอ็งเข้า คนมีใจอารอบ เช่นเอ็งเหมาะสำหรับชีวิตตำรวจ มา มากับข้าทีเดียว ไ้หน"

อีกสองเดือนต่อมา ข้าพเจ้าจึงได้กลายเป็นพลตำรวจเมืองเหนือไป ตำรวจจำเป็น...ตำรวจภูธร

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : พลฯเม็ด : 72)

เรื่องดำกับขาว ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นถึงความมีน้ำใจของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาคือ ร้อยตำรวจเอกคล้า น้ำเค็ม ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชายืมเงินเมื่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเกิดความเดือดร้อน ดังบทสนทนาต่อไปนี้

"เมียไ้ฉันคลอดลูกจริง ๆ หรือจ่า"

"ครับ เมื่อคืนตอนตีหนึ่ง"

"อ้าว ฉันนึกว่ามันลูกไม้" สารวัตรคล้าร้อง คักเงินออกจากกระเป๋า นับส่งให้ห้าร้อยบาท "เอ้า จ่ารีบเอาไปให้มันเร็ว ๆ เดี่ยวจะกลุ้มใจไปแตกยานิชตายท่าเสียไม่รู้...แต่...อ้อ" สารวัตรคล้าหยุคเล็กน้อย หลับตา "แล้วเมื่อวานนี้จ่ายืมเงินฉันไปร้อยห้าสิบ ฉันให้ใบละร้อยสองใบ จ่ายังไม่เอามาทอนให้ฉันห้าสิบเลย"

"ผมใช้หมดแล้วครับ เอาเป็นผมยืมสองร้อยก็แล้วกันครับสารวัตร จ่าง่ายดี"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ดำกับขาว : 150)

3.2 มนุษยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงมนุษยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งแสดงให้เห็นความมีน้ำใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อชาวบ้านหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อผู้ต้องหา ดังปรากฏในเรื่องสั้นต่อไปนี้

"โอ้เราไม่นั่น...เลยต้องเป็นพลตำรวจตกดานอยู่อย่างนี้"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : นิทานตำรวจ : 172)

เรื่อง ไอ้แอ๊ด ผู้เขียนแสดงทัศนะเกี่ยวกับความเมตตา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
ความเห็นอกเห็นใจของนายตำรวจผู้บังคับกองที่มีต่อชายจรจัดสติไม่สมบูรณ์ที่ถูกจับกุมในข้อหาขโมย
ดั่งตัวอย่างข้อความ

นัยน์ตาของเขาแทงประสานกับข้าพเจ้าอีกครั้ง นั่นเป็นดวงตาของคนบริสุทธิ์ที่เพิ่ง
ได้รับความทุกข์ทรมานแสนสาหัสชัด ๆ เป็นดวงตาแบบเดียวกับนางกวางซึ่งจนมม
มองดูพรานก่อนถูกจับไปฆ่า ข้าพเจ้านั่งอยู่ชั่วขณะชายคนนี้เป็นคนบ้าที่ตำรวจ
ลงเวชช่วยเหลือยารักษาหรือว่ายัดเยียดความเป็นอาชญากรให้ ชายคนนั้นเป็นพี่น้อง
เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย เพื่อนร่วมปฐพีเดียวกับข้าพเจ้าใช้หรือไม่ คำอบรมสั่งสอน
ของพ่อแม่ครูบาอาจารย์ที่พร่ำรอกหูมาแต่เยาว์วัยทำให้ข้าพเจ้าบังเกิดความสงสาร
เขาอย่างจับใจ และพระธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ราตรดห้วงอยู่
ทุกวี่ทุกวันก็ทำให้ข้าพเจ้าบังเกิดความเวทนาอย่างจับจิต ข้าพเจ้าควักเงินในกระเป๋
ส่งให้เขาทำบาปพุดด้วยน้ำเสียงที่พยายามนิมนวลเป็นกันเองว่า "ฟังดี ๆ นะแอ๊ด
เราจงบเอาเงินนี้ไปซื้อข้าวกินเสียที่แผงลอยประตูชัยข้างโรงพักนั้น อืมหน้าสำราญ
แล้วจงรีบมาหาฉัน ฉันจะฝากเรากลับบ้าน โดยขอร้องคนขับรถโดยสารให้เขาช่วย
ไปส่งเราฟรี ๆ ฉันพูดนี้เราเข้าใจไหม?"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ไอ้แอ๊ด : 27 - 28)

เรื่อง ชบา ผู้เขียนแสดงทัศนะว่า ยังมีนายตำรวจหลายคนที่มีความเห็นอกเห็นใจ
ผู้ที่มีอาชีพโสเภณี ไม่ได้มุ่งแต่จะจับกุมเพียงอย่างเดียว ดังนายตำรวจสารวัตรทองที่ปฏิบัติต่อชบา
หญิงโสเภณี ด้วยความสุภาพ เต็มไปด้วยความเห็นอกเห็นใจ ดังตัวอย่างข้อความ

หล่อนถึงกับไม่เชื่อหู แทนที่สารวัตรคนนั้นจะทำอะไรแก่หล่อนดังที่คาดคิดไว้ เขากลับ
เดินเข้ามาตรวจและแตะต้องบาดแผลตามร่างกายของหล่อนอย่างประคบประหงม และ

สภาพอ่อนโยน...และบอกกับหล่อนว่า หล่อนยังสาวยังแสดอยู่ ควรหลับเนื่อกลับตัวเป็น
คนดีเสีย และถ้าหล่อนมีเรื่องเดือดร้อนอะไร ขอให้มาหาเขา เขายินดีช่วยเหลือทุกเวลา

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ชบา : 185)

เรื่องหมู่เคน ผู้เขียนแสดงทัศนะด้านมนุษยธรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการจับกุม
ผู้กระทำความผิดกฎหมาย ดังเช่นหมู่เคนในเรื่องนี้ได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให้ไปทำการจับกุมหมอเถื่อน
ที่รักษาชาวบ้านอย่างผิดกฎหมาย แต่เมื่อหมู่เคนเห็นวิธีการรักษาของหมอเถื่อนประกอบด้วยในหมู่บ้าน
ไม่มีหมอรักษาคนป่วยเลย มีหมอเถื่อนได้ช่วยเหลือและทำประโยชน์แก่ชาวบ้าน หมู่เคน จึงมีความ
เห็นอกเห็นใจทั้งชาวบ้านและตัวหมอเถื่อนเอง ดังตัวอย่างข้อความ

"หมู่บ้านนั้นไม่มีหมอ ไม่มีพยาบาล มีแต่แพทย์ประจำตำบลแก่ ๆ คนหนึ่ง ซึ่งตั้งมา
ส่งเดช และรักษาคนไม่ได้ความหวังของเด็กที่กำลังปวดท้องจึงอยู่ที่หมอเถื่อนผู้นี้ และ
เขาจะได้เป็นผู้รักษาพยาบาลหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับการศึกษาของผมเพียงผู้เดียว ผมต้อง
ใช้ความคิดอย่างหนัก ถ้าไม่ได้รับการรักษาเด็กอาจจะตายหรือได้รับการรักษาเด็ก
อาจจะรอดหรือตายเท่ากันเหมือนกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ เราก็ให้การรักษาเสียไม่ดีกว่า
หรือ...เป็นไงเป็นกันขึ้นมา แล้วผมก็ยอมพาเขาไปจริง ๆ... ผมได้เห็นวิธีการรักษา
พยาบาลอันแคล่วคล่องชำนาญชำนาญของเขาแล้ว ผมแทบไม่เชื่อสายตาเลยว่านี่หรือ
คือ หมอเถื่อน นั่นหรือ คือ อาชญากรที่กำลังจะถูกคุมตัวไปทำการลงโทษทัณฑ์...
เย็นวันนั้นผมขี่ม้ากลับโรงพักคนเดียว รายงานผู้บังคับกองว่า ผมตามจับตัวหมอเถื่อน
รายนี้ไม่ได้ เพราะผู้ต้องหาตัวหลบหนีไปเสียก่อน...ด้วยเหตุนี้ละมังผมจึงไม่ได้
เป็นจำกับเขาเสียที

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : หมู่เคน : 257)

เรื่อง เรื่องจริงของข้าพเจ้า ผู้เขียนแสดงทัศนะด้านมนุษยธรรมของนายตำรวจ
ที่มีต่อผู้ต้องหา โดยที่ผู้ต้องหาเป็นหญิงครรภ์แก่ใกล้คลอด ถูกศาลปรับเป็นจำนวนเงินสามร้อยบาท
เรื่องทำและมีเหล้าเถื่อนไว้ในครอบครอง แต่หล่อนไม่มีเงินเสียค่าปรับ จึงถูกส่งตัวมาขังไว้ที่
โรงพักจำนวนหกสิบวัน ด้วยความเห็นใจและความสงสารที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน นายตำรวจ

จึงยอมควักกระเป๋าตนเองจำนวนสามร้อยบาทออกชำระให้แก่ศาลแทนค่าปรับแล้วปล่อยตัวไปคลอດที่โรงพยาบาล

3.3 มนุษยธรรมของนักโทษ ผู้เขียนแสดงทัศนะว่าแม้จะเป็นนักโทษก็มีมนุษยธรรมเช่นกัน จากเรื่อง นช.แรง นช.แรงถูกติดคุกเนื่องจากต้องโทษคดีฆ่าชายชู้ตาย ตลอดเวลาที่อยู่ในคุกเขามีความอาฆาตอย่างรุนแรงที่จะต้องออกไปฆ่าเมียซึ่งคราวนั้นหลบหนีไปได้ และเขาก็มีโอกาสแหกคุกได้สำเร็จ เขาไปพบเมียเก่าโดยบังเอิญ ซึ่งในขณะนั้นกำลังนอนร้องครวญครางด้วยความเจ็บปวดในขณะที่กำลังจะคลอดลูก ซึ่งในขณะนั้นเป็นเวลาดึกสงัด กระโดดที่เมียเก่านอนร้องครวญครางอยู่นั้นอยู่ในที่เปลี่ยวห่างไกลผู้คน หากเขาเข้าไปแก้แค้นตอนนั้นจะต้องสำเร็จ แต่เขาเกิดจิตสำนึกขึ้นมา เขาเห็นแก่ชีวิตใหม่ที่ไม่รู้อิโหน่อิเหน่ที่เกิดขึ้นมาตุโลก ด้วยอดีตเขาเคยเป็นนายแพทย์มาก่อนเขาจึงลงมือทำคลอดให้เอง เพื่อชีวิตใหม่ที่จะถือกำเนิดออกมาดังตัวอย่างข้อความ

เพื่อชีวิตใหม่ หมอแรงรำพึงอย่างปวดร้าว ชีวิตใหม่ที่บริสุทธิ์สะอาด และไร้ความผิด หมอแรงรู้สึกเหมือนมีใครกระชากหัวใจของเขาออกไป ปีนในมือของเขาตกเปรื่องลง หมอแรงพยักหน้าและโบกมือห้ามเจ้าของบ้านเข้า ๆ น้ำเสียงที่เขากล่าวออกมา นั้น อ่อนระโหยและแผ่วเบาจนกลายเป็นคนละคน "ไปต้มน้ำร้อนมา" เขาพยายามเปล่งเสียงให้ดังขึ้นอีก "ข้าเป็นหมอ ข้าจะทำคลอดให้เมียแกเอง"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2: นช.แรง : 64)

3.4 มนุษยธรรมของมือปืนรับจ้าง ผู้เขียนแสดงทัศนะว่าบุคคลที่มีอาชีพเป็นมือปืนรับจ้างแม้จะมีจิตใจที่เหี้ยมโหดทารุณ แต่บางคนก็มีมนุษยธรรมให้แก่เพื่อนมนุษย์ที่ถูกดูหมิ่นศักดิ์ศรีของลูกผู้ชายที่ถูกเมียสวมเขาให้ และร่วมกับชายชู้ว่าจ้างให้มือปืนรับจ้างฆ่าสามีของตนเอง เขาจึงต้องไถ่ชีวิตเหยื่อที่ตนเองได้รับการว่าจ้างให้ไปฆ่า ดังปรากฏใน เรื่องสำนึก ดังตัวอย่างข้อความ

ข้าพเจ้ารู้สึกแปลบเข้าถึงหัวใจ และเห็นภาพผู้หญิงที่สวยงามแจ่มใสชุ่มชื้นเหมือนนางฟ้า

คนหนึ่งกำลังโกหกตัวของตัวเองว่าไปเยี่ยมญาติที่สงขลา แต่ความจริงกำลังนอนกอดอกกับชายอย่างเห็นเหตุการณ์สำราญ ยิ่งไปกว่านั้นยังหยิบยื่นมือชายชู้ไปประทุพพหารตัวของตัวเองอย่างเลือดเย็น อย่างร้ายกาจ และเลวทรามไม่มีอะไรปาน... ข้าพเจ้าหันหลังกลับ ข้าพเจ้ารู้ดีว่าการหันกลับนี้จะมีอะไรเกิดขึ้นกับข้าพเจ้า แต่ข้าพเจ้าทำเขาไม่ลง มันเป็นความล้าลึกของข้าพเจ้าเอง แม้จะเป็นไอ้หมาโจรฆ่าคนมานับไม่ถ้วนก็ตาม ข้าพเจ้าฆ่าเขาไม่ลงจริง ๆ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : สำนึก : 56)

เรื่องหนึ่ง ผู้เขียนแสดงทัศนะว่ามีมือปืนรับจ้างก็ยังมีมนุษยธรรมดังที่ได้แสดงความเห็นอกเห็นใจเหยื่อที่เขาจะไปฆ่า เมื่อเห็นว่าเหยื่อมีลูกชายยังอยู่ในวัยเด็ก หากเขาฆ่าพ่อของเด็กตายเด็กต้องขาดที่พึ่ง ต้องอยู่ในโลกอย่างโดดเดี่ยว เขาจึงเกิดจิตสำนึกและมีมนุษยธรรม จึงปล่อยเหยื่อให้เป็นอิสระ ดังตัวอย่างข้อความ

เป็นบัตร ส.ค.ส. ระบายสีน้ำเป็นรูปวิหะเล มีคำอวยพรที่ขอบล่างเหมือน ส.ค.ส. ลูกสาวกันไม่มีผิด เมื่ออ่านคำอวยพรนั้นจึงรู้ว่า ส.ค.ส. ฉบับนี้ ลูกชายอายุ 7 - 8 ขวบ ของมันส่งมาให้มัน ปืนในมือกำลังลดลงโดยไม่รู้สึกลับ มันเพลินดู ส.ค.ส. ของลูกจนลืมระมัดระวังตัว...ลืมความตาย แสดงว่ามันรักลูกของมันมาก กันปวดแปลบเข้าหัวใจทันทีมันก็เป็นโจรคนหนึ่งเหมือนกัน และมันก็ยอมอุทิศยอมทุกอย่างในชีวิตให้ และเพื่อลูกของมันเหมือน ๆ ตัวกัน กันเลยฆ่ามันไม่ลง เหตุผลง่ายมาก กันพูดแค่นี้แกละเข้าใจไหม

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : หนึ่ง : 30)

เรื่องน้ำใจ ผู้เขียนแสดงทัศนะว่าแม้จะเป็นมือปืนรับจ้างก็ยังมีน้ำใจต่อเพื่อนในวงการเดียวกันคือ ซอ ชัยภูมิ หลบหนีตำรวจไปอาศัยอยู่กับเพื่อนในวงการเดียวกัน เมื่ออยู่ด้วยกัน เนื่องจากเป็นชายหนุ่มรูปหล่อ และมีเสน่ห์ในตัวเอง จึงทำให้คู่หมั้นของเพื่อนแอบหลงรักด้วยความรักเพื่อน และไม่อยากจะให้เพื่อนเสียใจ ซอจึงเล่าเรื่องที่เขากู้ขึ้นเอง เรื่องที่แสดงให้เห็นว่าเขาเป็นคนเลวเพื่อคู่หมั้นของเพื่อนจะได้ตัดใจจากเขา ซึ่งเขาก็สามารถทำได้สำเร็จ

ดังตัวอย่างบทสนทนาที่แสดงให้เห็นว่า ซอ เป็นคนมีมนุษยธรรม ดังนี้

"คุณซอ คุณเล่าเรื่องนี้เพื่อประสงค์อะไร"

"โกหก" กันตอบทันที "สายพินและเหตุการณ์ในคลับเป็นเรื่องที่ผมก๊อขึ้นมาเอง แต่มีอีกเรื่องหนึ่งที่เป็นเรื่องจริงนั่นคือ นับแต่วันนี้เป็นต้นไป คู่หมั้นของคุณจะไม่มาเกี่ยวข้องกับผมอีกแน่นอน หล่อนเกลียดผมเหมือนไส้เดือนกึ่งก๊อ แต่ผมก็พอใจ ผมเลยขออวยพรให้คุณทั้งสองมีความสุขชั่ววันจันทร์"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : น้ำใจ : 77)

3.5 มนุษยธรรมของแพทย์ ผู้เขียนแสดงทัศนะเกี่ยวกับมนุษยธรรมของจิตแพทย์ผู้หนึ่งที่ยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือนักโทษประหาร โดยการยื่นคำร้องต่อศาลว่ากระทำของนักโทษประหารที่ฆ่าคนรักและพ่อแม่คนรักตายนั้น เป็นเพราะเขาเกิดสติวิปลาสไปชั่วครู่ เขากระทำไปโดยที่เขาไม่รู้ตัว ซึ่งจิตแพทย์ผู้นี้มิได้รู้จักกับนักโทษมาก่อน ดังปรากฏในเรื่อง ตุ๊กแกนรก ดังตัวอย่าง

"ตามความเห็นของผม ขณะจำเลยผู้นี้ฆ่าบุคคลทั้งสามคนตายนั้น เป็นการกระทำไปโดยไม่รู้ตัว จำเลยกำลังวิกลจริต" จิตแพทย์มาเบิกความเป็นพยานให้ข้าพเจ้า จนบัดนี้ยังชอบใจเขาอยู่ไม่หาย มันเป็นการช่วยเหลือมนุษยธรรมโดยแท้จริง เขาช่วยข้าพเจ้าโดยไม่หวังผลตอบแทนอะไร ช่วยเพราะเชื่อมั่นในหลักวิชาของเขาเอง

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : ตุ๊กแกนรก : 220)

และ จากเรื่อง หนี้ชีวิต หมอระวีได้ทำการรักษาคณไช้ที่เป็นโรคเกี่ยวกับไขสมองอักเสบ โดยที่คนไข้ไม่มีเงิน ซึ่งต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากในการรักษา แต่หมอระวีก็รักษาคณไช้ให้ก่อนด้วยความเต็มใจ ดังตัวอย่างข้อความ

ข้าพเจ้าไม่คร่ำครวญถึงความลำบากยากจน หากบอกหมดตรง ๆ ว่าข้าพเจ้ายังไม่มีเงินค่ารักษามรยา แต่ข้าพเจ้าจะต้องให้หมอแน่นอน ข้าพเจ้ารีบวิ่งไปหาหมอ ข้าพเจ้าไม่สามารถตอบได้ ซึ่งสิ่งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อถือ และความเมตตาหมอเอง

ข้าพเจ้าเล่าอาการของภรรยาให้หมอฟัง ตั้งแต่เริ่มเป็นโรคนี้นี้ ไปรักษาที่โรงพยาบาล กระทั่งนายแพทย์ที่นั่นแนะนำให้มานี้...ซึ่งหมอก็ถามด้วยความสนใจ และซักถามอย่างละเอียดลออ แล้วหมอก็เปล่งเสียงออกมาว่า "ไปพาภรรยาคูมาเดี๋ยวนี้แหละ ผมจะตรวจให้เอง"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : หนึ่งชีวิต : 224)

5.6 มนุษยธรรมของแม่ค้า ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นความซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจของผู้ที่มีอาชีพแม่ค้า จากเรื่อง ในกรุงกับไกลกรุง ว่าแม่ค้าขายอาหารในต่างจังหวัดมีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า โดยการที่ทอนเงินผิดแล้วรีบเอาเงินที่เกินไปคืนให้แก่ลูกค้า ดังตัวอย่างข้อความ

ข้าพเจ้าควักเงินส่งให้ ยกโขยงออกไปจากร้านตรงไปชมวิวปลายแหลมหน้าศาลเจ้าแม่ ขณะก้าวขึ้นบันไดศาล แม่ค้าแผงลอยคนนั้นก็ร้องตะโกนเรียกวิ่งกระหืดกระหอบตามส่งเหรียญจำนวนเงินสามบาทให้ข้าพเจ้าพร้อมกับพูดละล้าละลักว่า "คุณคะ ดิฉันคิดเงินเกินไปสามบาท" ดวงตาของข้าพเจ้าและแม่ค้าสาวแท่งกันอย่างจัง ๆ ขณะรับส่งเงินสามบาท วินาทีนั้นเองข้าพเจ้าชนลุกชู้ ข้าพเจ้าแลเห็นประกายของคุณงามความดี ความซื่อ ความบริสุทธิ์ เยี่ยงเดียวกับทะเลเบื้องหน้า โนน จำจับเต็มอยู่ในดวงตาคู่นั้น อย่างชนิดนานปีมีหนเหลือเกินที่จะได้พบเห็นในดวงตาใคร

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ในกรุงกับไกลกรุง : 361)

เรื่องชบา ผู้เขียนแสดงทัศนะถึงความมีน้ำใจ ความเอื้ออาทรที่แม่ค้าคนหนึ่งมีต่อโสเภณีและต่างคนต่างก็แสดงน้ำใจต่อกัน ดังเช่นชบาหญิงโสเภณีเกิดปวดท้องกระทันหัน แม่แพรวซึ่งเป็นแม่ค้าบ้านอยู่ใกล้กัน ได้ช่วยเหลือในการปฐมพยาบาล ดังตัวอย่างข้อความ

ตกดึกคืนนั้นเอง ชบาเกิดปวดท้องขึ้นมาอย่างปัจจุบันทันด่วน มันปวดเสียจนพูดไม่ออกบอกไม่ถูก คนใช้ของหล่อนก๊งก ๆ เงิน ๆ ช่วยอะไรไม่ได้ ชาวบ้านไม่มีใครเหลียวแลแยแส แม่แพรวได้รับรู้มาช่วยหล่อนเป็นคนแรก ๆ ราวกับแม่แพรวเป็นหมอ แกตรงเข้ามาบิบนวดท้องน้อยให้หล่อน ปล่อยหล่อนอย่างอ่อนหวานว่าหล่อนเป็นตะคริว

เดียวเดียวก็หาย แม่แพรวปฐมพยาบาลหล่อน ฝ้าดูจนหล่อนกลับเป็นปกติ

และชบาก็ได้ตอบแทนน้ำใจของแม่แพรว โดยแอบส่งเงินธนาณัติมาให้แม่แพรว เพื่อเป็นค่าเล่าเรียนของลูกชายแม่แพรว โดยที่ชบาไม่บอกให้แม่แพรวรู้ เพราะหากแม่แพรว รู้คงไม่ยอมรับเงินและความช่วยเหลือจากหญิงโสเภณีเช่น ชบา ดังข้อความ

รุ่งขึ้น ชบาออกจากบ้านแต่เช้าตรู่ ตรงไปทำการไปรษณีย์ แล้วส่งเงินธนาณัติ ส่งพันบาทให้แม่แพรว เมื่อพนักงานถามหล่อนถึงชื่อที่อยู่ของผู้ส่งหล่อนจึงใช้ชื่อปลอม ส่งเดชไป ถ้าไม่ทำเช่นนั้น แม่แพรวก็ไม่มีวันยอมรับเงินของหล่อน... หล่อนกลับบ้าน จัดของลงกระเป๋า และบอกแม่แพรวว่า จะไปตากอากาศสักหนึ่งเดือน และหล่อน ก็เดินทางไปพักรับกับท่านหัวหน้ากอง เมื่อหล่อนกลับมาปรากฏว่า แม่แพรวเลิกขาย ของตอนกลางคืนแล้ว และลูกชายของแม่แพรวก็เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว ทั้งหล่อนและแม่แพรวมองสบตากันโดยไม่พูด ไม่มีอะไรที่จะต้องพูดอีก ความรัก ความดีงาม และความเข้าใจต่างซ่อนอยู่ในความรู้สึกอันละเอียดอ่อนของสตรีผู้มี เส้นทางชีวิตแตกต่างกันราวฟ้ากับดินสองนางนี้

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ชบา : 189)

3.7 มนุษยธรรมที่เพื่อนมนุษย์มีต่อกัน เรื่องเด่นไชยที่รัก ตัวละครเดินทางไปทำธุรกิจ ที่จังหวัดแพร่ ในตอนกลับเขาต้องตกรถเพราะถูกล้วงกระเป๋าจนหมดตัว ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็น ว่าคนไทยมีน้ำใจต่อกัน ถึงแม้ว่าจะไม่เคยรู้จักกันมาก่อน เขาได้รับความช่วยเหลือจาก"คนเซย" ดังตัวอย่างข้อความ

เขาย้อนถามถึงสาเหตุที่ข้าพเจ้าตกรถคราวนี้ ข้าพเจ้าเล่าความจริงให้เขาฟัง โดยตลอด บ่ายห้าโมงเย็นวันนั้นเอง โดยชบวรรถด่วนชาล่อง ข้าพเจ้าและ "คนเซย" ก็กลับกรุงเทพฯ ด้วยกัน ตลอดระยะทางรถไฟ เขายังแถมเลี้ยงดูข้าพเจ้าเป็นอย่างดี อีกด้วย

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : เต้นไชยที่รัก : 87)

เรื่อง เด็กอาถรรพ์ เป็นทัศนะที่ผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงน้ำใจของคนไทยที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเช่นกัน ซึ่งผู้บังคับกองในเรื่องนี้เดินทางไปเยี่ยมบ้านเกิดที่ตำบลป่าแดง บังเอิญได้พบเด็กพลัดหลงอยู่ในดงมะพร้าว ด้วยความสงสารจึงนำเด็กไปดูแลเพื่อสืบทอดพ่อแม่ในวันรุ่งขึ้นดังตัวอย่าง

พออืมหานำสำราญ ผมจึงนึกขึ้นมาได้อีกว่าแม่หนูโบ้แกตื่นขึ้นมาเกิดหิวแคงกินอาหารเหล่านี้ไม่ได้แน่ ๆ เพราะมันเผ็ดจัด ผมเลยจำต้องเดินมาที่โรงพักใช้ตำรวจไปซื้อขนมปังครีมแคร็กเกอร์หนึ่งหีบ นมข้นตราหมีกระป๋องจากในตลาดมาเตรียมไว้กำชับตำรวจนายนั้นให้รีบไปเร็ว ๆ แล้วผมก็กลับมารอของที่บ้าน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : เด็กอาถรรพ์ : 243)

4. ทัศนะเกี่ยวกับชีวิต

ทัศนะเกี่ยวกับชีวิต หมายถึง ทัศนะที่ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับความรัก กามารมณ์ คุณธรรม จริยธรรม เกียรติยศ และศักดิ์ศรีของมนุษย์ปวงชน เหล่านี้เป็นต้น

เรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว ให้ทัศนะเกี่ยวกับชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ทัศนะเกี่ยวกับความรักและกามารมณ์ ปกรณ ปิ่นเฉลียว แสดงทัศนะว่า ความรักและกามารมณ์เป็นเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ ความรักในที่นี้หมายถึงความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก ส่วนความรักและกามารมณ์หมายถึงความรักระหว่างชายหญิงฉู้สาว ซึ่งแสดงทัศนะว่าความรักย่อมมีการเสียสละ หรือความรักความหลงเป็นเหตุให้มนุษย์ขาดความรู้สึกผิดชอบชั่วดีทำอะไรเพื่อสนองความต้องการของตน และความมักมากในกามารมณ์ประพฤติดิตเป็นชู้กับลูกเมียผู้อื่นจนเป็นเหตุก่อให้เกิดอาชญากรรมและโสเภณีกรรม ดังปรากฏในเรื่องสั้นต่อไปนี้

4.1.1 ความรักของพ่อที่มีต่อลูก ผู้เขียนแสดงทัศนะว่าความรักของพ่อที่มีต่อลูกนั้นยิ่งใหญ่ เทียบเท่ากับความรักของแม่ที่มีต่อลูกเช่นเดียวกัน ดังปรากฏในเรื่องสั้นต่อไปนี้

เรื่อง ญาติของพ่อ ผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงความรักของพ่อที่มีต่อลูกชายคนเดียวยอมทำงานเหนื่อยยากชนิดอาบเหงื่อต่างน้ำ ให้ทั้งความรัก ให้การศึกษา ให้การอบรม

เลี้ยงดู เป็นทั้งพ่อ แม่ และเพื่อน จนกระทั่งลูกชายคนเดียวประสบความสำเร็จในการศึกษา สามารถเรียนจบระดับปริญญาตรี แต่พ่อไม่มีโอกาสเห็นความสำเร็จของลูกได้มากกว่านี้เพราะพ่อ ได้ตายกระทันหันด้วยโรคหัวใจวาย แม้ตายไปแล้วด้วยความห่วงใย ความผูกพันในลูกชายคนเดียว ทำให้ดวงวิญญาณยังคอยวนเวียน คอยปกป้องช่วยเหลือให้ลูกแคล้วคลาดจากอุบัติเหตุ ผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงความรักความผูกพันอันยิ่งใหญ่ของพ่อที่มีต่อลูก ดังตัวอย่างข้อความ

ในวันรับงานใหม่ที่โคราชนี้เอง ได้มีเหตุการณ์แปลกประหลาดแบบปาฏิหาริย์เกินคาด เป็นเหตุการณ์เสมือนมีฟ้าผ่าโครมลงกลางกบาลและเกือบทำให้ข้าพเจ้าช็อกขาดใจตาย ด้วยความกลัวสุดขีด แต่ในเวลาเดียวกันข้าพเจ้าก็ชนลูกชู้ทั้งตัวด้วยความตื่นตันใจ ข้าพเจ้าได้เห็นความรักความเป็นห่วงอันยิ่งใหญ่มหาศาลของพ่อที่มีต่อข้าพเจ้า แม้จะตายจากไปแล้วก็ตาม...

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ญาติของพ่อ : 204)

เรื่องหนึ่ง ผู้เขียนแสดงถึงความรัก ความห่วงใยของพ่อที่มีต่อลูก จนต้องยอมทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อลูก แม้กระทั่งเป็นโจรเพื่อจะได้มีเงินจำนวนหนึ่งเป็นทุนการศึกษา และเพื่ออนาคตของลูก ซึ่งพ่อเองก็ต้องตกเป็นเหยื่อของมือปืนรับจ้างที่ถูกคุกคาม เอาชีวิต แต่พ่อสามารถรอดพ้นอันตรายช่วงนั้นมาได้ เพราะอนุภาพแห่งความรักของพ่อที่มีต่อลูก ทำให้มือปืนรับจ้างเกิดความเห็นใจ เพราะมือปืนรับจ้างเองก็มีลูกวัยเดียวกันและเข้าใจในความรักของพ่อที่มีต่อลูกเช่นเดียวกัน ดังตัวอย่างข้อความ

ปืนในมือกันลดลง โดยไม่รู้สึกลับันเปลือย ส.ค.ส. ของลูกจนล้มความระมัดระวังตัว...ล้มความตาย! แสดงว่ามันรักลูกของมันมาก กันปวดแปลบเข้าหัวใจทันที มันเป็นโจรคนหนึ่งเหมือนกัน และมันก็ยอมอุทิศ ยอมทำทุกอย่างในชีวิตให้ และเพื่อลูกมันเหมือน ๆ ตัวกัน กันเลยข้ามมันไม่ลง เหตุผลง่ายมาก กันพูดแค่นี้ก็เข้าใจใหม่

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : หนึ่ง : 30)

4.1.2 ความรักแท้ย่อมมีการเสียสละ ผู้เขียนแสดงทัศนะเกี่ยวกับความรัก

ต้องมีการเสียสละ เห็นคนที่ตนรักมีชีวิตครอบครัวที่เป็นสุขก็เป็นสุขด้วย ดังปรากฏในเรื่องสั้นคือ

เรื่อง ไอ้ไอ้ว ข้าพเจ้าและดารณี ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นว่า รักแท้ย่อมรู้จักเสียสละ ดังเช่น "ข้าพเจ้า" ในเรื่องมีความรักแท้ให้กับดารณี ซึ่งก่อนเขาพบกับดารณีนั้นเขาเป็นหนุ่มเสเพล คบผู้หญิงไม่เลือกหน้า แต่ไม่จริงจังกับใครจนกระทั่งมาพบกับดารณีซึ่งเขาเองก็มีคู่แข่งที่น่ากลัวคือ "ไอ้ว" เพื่อนสนิทของเขาที่มีฐานะร่ำรวยเกิดความรักผู้หญิงคนเดียวกัน แต่ด้วยความที่ "ข้าพเจ้า" เป็นคนที่รูปหล่อเอาอกเอาใจผู้หญิงเก่งดารณีจึงนิยมชมชอบเขาไม่สนใจไอ้วแม้แต่นิดเดียว แต่ด้วยความจริงใจที่ไอ้วมีให้ดารณีจึงออกปากขอร้อง "ข้าพเจ้า" ให้เลิกทางให้ด้วยความรักแท้ ที่อยากเห็นคนรักมีความสุขในชีวิตครอบครัว "ข้าพเจ้า" จึงยินดีเลิกทางเปิดโอกาสให้ไอ้วได้ใกล้ชิดดารณีจนถึงขั้นแต่งงานกันที่สุดในที่สุด ซึ่งเขาเองก็มีความสุขเมื่อเห็นคนที่เขารักมีความสุข ดังตัวอย่างข้อความ

ไอ้วไอ้วพร้อมและเหมาะกว่าข้าพเจ้าทุกประการโดยเฉพาะเงิน ถูกแล้วเงินไม่สามารถซื้อความรักได้ แต่ความรักจะปราศจากเงินไม่ได้เป็นอันขาดมันไม่หมายความว่าเพียงแค่นั้น มันยังหมายถึงการเป็นปึกแผ่น สังคมและลูก ๆ ที่จะมามีในวันข้างหน้าอีก ความรักที่แท้จริงคือการเสียสละ ถ้าการเสียสละนั้น ทำให้คนที่เรารักมีความสุข ดารณีมีความสุข ข้าพเจ้าก็พลอยยินดีด้วย

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ไอ้วไอ้วข้าพเจ้าและดารณี : 247)

4.1.3 ความหลงยอมก่อให้เกิดโศกนาฏกรรม ดังปรากฏในเรื่องสั้นต่อไปนี้

เรื่อง นช.แรง สะท้อนให้เห็นว่าตัวละครตกอยู่ในอำนาจของความรัก ความหลง และกามารมณ์ จึงต้องประพฤติดีศีลธรรม คือ การมีชู้ จนกระทั่งก่อให้เกิดคดีอาชญากรรมตามมาดังเช่น พฤติกรรมของศรีวันฉกรรยาของนายแพทย์แรง รองเมือง ศรีวันฉกรรยาแอบคบชู้จนวันหนึ่งแรงเข้าไปพบเข้าจึงเกิดความแค้น วุพหนึ่งของการมรณทำให้เขาฆ่าชายชู้ตาย ส่วนศรีวันฉกรรยานั้นหลบหนีไปได้ เมื่อถูกจับติดคุกเขายังโกรธแค้นอาฆาต และรอคอยเวลาที่จะออกไปแก้แค้นศรีวันฉกรรยาให้ได้ ดังตัวอย่างข้อความ

เรื่องที่ไม่คาดคิดคาดฝันไม่น่าเป็นไปได้กลับเกิดขึ้น ศรีไพรเป็นชู้กับไอ้หนุ่มสังยา
 ในร้านหมอแรงนั่นเอง ศรีไพรหลงมันถึงขนาดประเคนเงินทองทรัพย์สินสมบัติให้มันไปอีก
 ด้วยเหตุนี้เองเมื่อหมอแรงแอบเห็นในคืนหนึ่งขณะที่ทั้งคู่กำลังนอนกอดคอกันอยู่บนเตียง
 ของเขา หมอแรงจึงถือประตู่โครมเข้าไป และด้วยอาการของคนเกือบวิกลจริต
 หมอแรงยิงทันทีโดยไม่นับ...ตายคาที่ นัตหนึ่งเจาะเข้าสมอง และอีกนัตหนึ่งทะลุปอด
 พอดี แต่ศรีไพรเคราะห์ดีมีคุ้มอยู่ ถูกเข้าที่ตะโพก และไหล่สองนัต กระสุนก็หมดพอดี
 จึงหนีรอดไปได้

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : นช.แรง : 58)

เรื่องสำนัก ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นว่าความหลงในรูปสกลันเสียนั้น
 ทำให้มนุษย์ประพฤติดิตศีลธรรม ดังภรรยาของกานต์ กิจอนงค์ นอกจากมีพฤติกรรมที่คบชู้ชู้ชาย
 แล้ว ยังคบคิดกับชายชู้จ้างมือปืนให้กำจัดสามีของตัวเองอย่างเหี้ยมโหด ดังตัวอย่างข้อความ

ข้าพเจ้ารู้สึกเจ็บแปลบเข้าถึงหัวใจ แลเห็นภาพผู้หญิงที่สวยงามแจ่มใสซื่อเหมือน
 นางฟ้าคนหนึ่ง กำลังโกหกผัวของตัวเองว่าไปเยี่ยมญาติที่สงขลา แต่ความจริงกำลังนอน
 กอดกกกับผู้ชายอย่างเห็นทรัพย์สำราญ ยิ่งไปกว่านั้นยังหยิบยืมมือชายชู้ผู้นั้นให้ประหัต
 ประหารผัวของตัวเองอย่างเลือดเย็น อย่างร้ายกาจและเลวทรามไม่มีอะไรปาน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : สำนัก : 56)

เรื่องหลุมเมืองน่าน ผู้เขียนกล่าวถึงกิเลสตัณหาของมนุษย์ ทำให้เกิด
 ความหลงจนหน้ามืดตามัว และก่อให้เกิดโศกนาฏกรรมในที่สุด ดังพฤติกรรมของพ่อเลี้ยงอินทรี
 ที่มีภรรยาสาวสวยซื่อแสงหล้า อินทรีรักและหลงแสงหล้ามากแม้แสงหล้าจะมีความประพฤติที่ไม่ดี
 หลายอย่างเช่นกิริยามารยาทไม่เหมาะสมที่จะเป็นกุลสตรี เป็นผู้หญิงเจ้าอารมณ์ ทำอะไรซู้ๆ
 ลวก ารสนิยมทุกด้านอยู่ในระดับเลวไต่ต่ำขอบมั่วสุมกับคนชั่ว ชอบพูดจาหยาบค้ายกตาม จนกระทั่ง
 อินทรีจับได้ว่าแสงหล้าคบชู้ทำให้อินทรีแค้นใจมากถึงกับวางแผนฆ่าคนทั้งสองให้ตายอย่าง
 โหดเหี้ยม และนำเอาทั้งเลือด และเนื้อของคนทั้งสองทำเป็นลาบหลุมเลี้ยงชาวบ้านในงานเลี้ยง
 ที่เขาจัดขึ้นที่บ้านของเขาเอง ดังตัวอย่างข้อความ

อินทรีรักเมียหลงเมียจนไม่ลืมหลืมตา...แสงหล้ามีชูซึ่งเป็นคนชั่วบรรพบุรุษในไร่
อินทรีจับได้คาเตียงขณะเขาสว่างเมาลุกขึ้นมาในตอนดึกคืนหนึ่งเขาตามไปฆ่าเมีย
ฆ่าชู ในคืนที่ลงจากโรงพักแน่นอน โครงกระดูกที่เรพบนั้น คือ โครงกระดูกของ
แสงหล้าและคนชั่วรถ มันเป็นโครงกระดูกที่อยู่ครบทุกส่วนขึ้นแต่ไม่มีเนื้อหนังติดอยู่เลย
ถ้าเช่นนั้นเนื้อหนังตลอดจนเลือดหายไปไหนหมด ตอบง่ายมากมันอยู่ในลานหล้าที่เลี้ยง
แขกทั้งเมือง ลานหล้าที่กินเองยังกินเข้าไปตั้งสามสามเต็ม ๆ ในงานเลี้ยงคืนนั้น

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : หล้าเมืองน่าน : 158)

เรื่องตันทา ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นว่า ผู้หญิงที่มักมากในกามารมณ์
ย่อมนำความหายนะมาสู่ตนเองและครอบครัว ดังพฤติกรรมของศรีนวลที่มีสามีอยู่แล้ว ยังทอดสะพาน
ให้กับชายอื่นให้มาตกบ่วงสวาทของตนจนถึงกับเล่นชู ในที่สุดก็ถูกสามีจับได้และถูกฆ่าตายพร้อมกับ
ชายชู ดังตัวอย่างข้อความ

ข่าวร้ายได้มาถึงกลางดึกวันอาทิตย์ อินทรีแอบลอบกลับบ้าน เขาพบศรีนวลกำลัง
เล่นชู้กับชายคนหนึ่งอย่างถึงพริกถึงขิงบนเตียงนอนเขาเอง เขาจึงยิงศรีนวล และ
ชายชู้ตายคาที่ !

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ตันทา : 307)

เรื่องนักโทษ ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าคนที่ตกเป็นทาสของกามารมณ์ทำให้
ขาดความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และเป็นหนทางนำไปสู่คดีอาชญากรรม ดังเช่น ภูมิ พงศ์ท่าแพ นักโทษฆ่า
คนตายได้ฆ่าคนรักของตัวเองพร้อมกับชายชู ในขณะที่เขาบังเอิญมาพบว่าทั้งคู่กำลังมีสัมพันธ์สวาท
ต่อกัน ดังตัวอย่างข้อความ

ภูมิกำหอกที่โซกเลือดออกมาจากห้องนั้น ตาเขาชุ่นขวางเหมือนคนบ้า เขาตะเบ็ง
เสียงหัวเราะลั่น เขายังคงหัวเราะอยู่แม้จะมีตำรวจสายตรวจสามนายวิ่งเข้ามาจับเขา
ได้ตรงปากประตูแล้วก็ตาม ผู้ชายที่ภูมิฆ่าตายคือ เจ้าของบังกะโลหลังนี้จะเป็นใคร
ชื่อใด นั้นไม่สำคัญ ทว่าความสำคัญนั้นมันอยู่ตรงที่ผู้หญิง ซึ่งผู้ตายนำมากกอดบนเตียง

ตัวนางต่างหาก ... เธอคือคนรักของภีมั่นเอง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : นักโทษ : 352)

เรื่องราคะ ผู้เขียนให้ทัศนะว่า ผู้ที่ตกเป็นทาสของกามารมณ์นั้นมิได้มีเฉพาะในวัยหนุ่มสาวเท่านั้น แม้หญิงสาววัยหกลีบแล้วยังมีมากในกามารมณ์ จนทำให้เป็นที่รังเกียจและผู้คนขาดความเคารพศรัทธา ผู้ที่เป็นลูก และญาติใกล้ชิดต้องได้รับความอับอายขายหน้า ดังพฤติกรรมของแม่เฒ่าปรางวัยหกลีบปี ยังล่อแววเจ้าชู้ มีจริตจก้านแพรวพราว ซึ่งไม่เหมาะกับวัย ดังตัวอย่างข้อความ

คุณยายปรางแต่งตัวเสียหยุเซ้งวับ สวมเสื้อกระบอกผ้าป่านสีขาวแขนยาว นุ่งซิ่นไหมสีเลือดหมูปักดิ้นเงินตรงชายด้านล่าง เก้าอี้ผมเรียบแปล้เป็นมันปลายผัดหน้าเสียขาววอก และตัดดอกเอื้องคำสีเหลืองตรงหูซ้าย กลิ่นน้ำอบไทยระคนกลิ่นเหล้าโรง ไชยจากเรือนร่างแก่งัดลบอบอวลไปหมด ดวงตาสีน้ำข้าวของแกขาวขุ่นมัว เพราะความชรา แต่แวววาบไปด้วยกำหนดจมน้ำใส ๆ คลอเยิ้มเต็มใบตาทิ้งสองมองข้าพเจ้าอย่างเชื่องชวน เร่งเร้า และร่าเริงสุดขีด...

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ราคะ : 325)

เรื่องดาว ผู้เขียนแสดงทัศนะว่าความหลงใหลทำให้มนุษย์ขาดสติขาดความยั้งคิด ไม่พิจารณาไตร่ตรองให้รอบคอบ ดังพฤติกรรมของข้าพเจ้า เพียงเห็นหญิงสาวที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับคนรักของตนก็เข้าไปกอดจูบ จนทำให้ต้องเสียอนาคตถูกฟ้องร้อง และถูกปลดออกจากราชการเพราะผู้ที่เขาเข้าไปกอดจูบเพราะเข้าใจผิดนั้นเป็นภรรยาของข้าพเจ้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในจังหวัด ดังตัวอย่างข้อความ

ปรากฏว่า สุภาพสตรีที่ข้าพเจ้าโอบกอดจูบผิดเพราะเข้าใจว่าเป็นดาวนั้น ความจริงคือ ภรรยาของอัยการท่านหนึ่งซึ่งถูกย้ายมาประจำจังหวัดชัยภูมิ ทั้งคู่เพิ่งเดินทางมาหยก ๆ และเข้าพักในโรงแรมนายเลิศเป็นวันแรก อันตรงกับวันที่ข้าพเจ้าออกจากปามาพบเธอพอดี... ข้าพเจ้าถูกต้องกรรมการสอบสวนทันที... และข้าพเจ้าทำงานสี่ปี

ก็ถูกเขาปลด!

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ดาว : 119)

4.2 ทัศนะเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ความกตัญญูและความซื่อสัตย์ก็เป็นคุณธรรมที่ผู้เขียนแสดงไว้ในเรื่องสั้น ดังนี้

เรื่อง ไอ้ฮัก ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นถึงความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดีที่สัตว์เลี้ยงคือ ไอ้ฮักมีต่อเจ้าของคือ พ่อเลี้ยงเมืองใจ โดยไอ้ฮักได้เคยช่วยชีวิตของพ่อเลี้ยงเมืองใจไว้หลายครั้ง เช่น ช่วยให้พ่อเลี้ยงเมืองใจรอดชีวิตจากการถูกงูจงอางกัด และได้ช่วยเหลือพ่อเลี้ยงเมืองใจต่อสู้กับคนร้ายชโมยล้มในไร่จนตัวไอ้ฮักได้รับบาดเจ็บเพราะถูกมีดของคนร้ายแทงเข้าบริเวณซี่โครง ดังตัวอย่างข้อความ

แทบจะเป็นพรตาเดียว ไอ้ฮักได้เฝ้าเข้าใส่เหมือนกัน ปากของมันจับถูกดอกจันทร์ตรงกลางหัวงูพอดี แล้วทั้งหมาก็ฟาดฟันกันสุดสุด หลังจากพ่อเลี้ยงเมืองใจใช้จอบช่วยไอ้ฮักสังหารงูจงอางตัวนั้นจนนอนล้มปราบแล้ว เขาก็ทรุดตัวลงนั่งกอดไอ้ฮักไว้แนบอก ร่างของเขาสั่นสะท้านไปทั้งตัวมิใช่เกิดจากความกลัวหรือตื่นเต้น หากตื่นตันใจอีกครั้งหนึ่ง พ่อเลี้ยงเมืองใจแอบลอบมาในไร่ตอนเที่ยงคืน เพื่อดักจับชโมยล้มในไร่ เขาพบมันพอดีเกิดการต่อสู้กันขึ้น ไอ้ฮักถาโถมมาช่วยเขาอย่างไม่คิดชีวิตตามเคย... การต่อสู้คราวนั้น ไอ้ฮักได้รับบาดเจ็บสาหัส... กาลเวลาผ่านไป ไอ้ฮักแก่ทงอมตาฝ้าฟาง ฟันเริ่มหลุดร่วงจากปากและเดินเหินไม่ค่อยไหวว่าสิ่งที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลงในตัวมันเลย คือความกตัญญู ยิ่งแก่ลงเท่าไรยิ่งเพิ่มความรัก ความบูชา นายของมันมากขึ้นเท่านั้น

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ไอ้ฮัก : 47)

นอกจากไอ้ฮักจะมีความจงรักภักดีต่อนายที่รักมันมากแล้ว มันยังมีความจงรักภักดีต่อไอ้ล่าวผู้ที่พ่อเลี้ยงเมืองใจจ้างให้ดูแลไอ้ฮักถึงแม้ไอ้ล่าวจะเกลียดชังมัน มักจะรังแก และทารุณโหดร้ายกับมันเช่นแกล้งให้มันอดน้ำ อดอาหารจนเจียนตาย แต่ไอ้ฮักไม่เคยถือโทษโกรธแค้น ยังได้ช่วยชีวิตไอ้ล่าวให้รอดพ้นจากการถูกทรมานจากพ่อเลี้ยงเมืองใจ หลังจากถูกจับได้ว่า

ไอ้ล้าวรังแกและทรมาณไอ้ฮัก ดังตัวอย่างข้อความ

คุณอาจจะข้องใจว่าไอ้ฮักเป็นผู้ช่วยเหลือไอ้ล้าวจริงหรือ แต่อย่าไปสงสัยอีกเลยครับ
หมานั้นนอกจากมันซื่อสัตย์ยอมตายแทนคนเลี้ยงดูมันได้ตลอดเวลาแล้ว มันยังมีคุณสมบัติ
ประเสริฐยิ่งติดตัวอยู่อีกอย่างคือ มันไม่เคยโกรธแค้น ผูกใจเจ็บอาฆาตพยาบาทคน
เลี้ยงดูมันเลย แม้ผู้ที่เลี้ยงดูมันจะฆ่ามันให้ตายไปกับมือก็ตาม

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ไอ้ฮัก : 54)

4.3 ทักษะเกี่ยวกับศักดิ์ศรีและเกียรติยศของมนุษย์ ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว แสดงทักษะ
เกี่ยวกับศักดิ์ศรีและเกียรติยศของมนุษย์เอาไว้ในเรื่องสั้นของเขา ดังนี้

เรื่องชบา ผู้เขียนแสดงทักษะให้เห็นว่า คนจนที่มีอาชีพหาเช้ากินค่ำอย่างแม่แพรว
นั้นหนึ่งในศักดิ์ศรีของตนเอง เพราะถือว่าตนเองมีอาชีพที่สุจริตไม่น่ารังเกียจเหมือนหญิงโสเภณี
จึงไม่ยอมรับความช่วยเหลือของชบา ซึ่งเป็นเพียงหญิงโสเภณีต่ำต้อย ถึงแม้ว่าชบาต้องการช่วย
เหลือด้วยความจริงใจก็ตาม ดังตัวอย่างข้อความ

แม่แพรวจะให้ความสงสารเห็นใจที่หล่อนรู้สึกตะขิดตะขวง เพราะแม่แพรวไม่เคยพูด
ออกมาเป็นคำพูด มันนั่งสงบอยู่ในดวงตาในใบหน้าซึ่งดูเหมือนเจ้าของหยิ่งทะนงตนเอง
เป็นเนืองนิจ... ครั้งหนึ่งหล่อนให้เงินแม่แพรวโดยการไม่ต้องทอนเงิน แม่แพรวไม่พูด
แต่ยิ้มน้อย ๆ ชบาเห็นดวงตาคู่นั้นวาวโรจน์ขึ้น แล้วแม่แพรวหาบของออกจากบ้านหล่อน
วางเงินทอนไว้ตรงหัวบันไดบ้าน และอีกครั้งหนึ่งหล่อนจะให้เงินตอบแทนที่แม่แพรวช่วย
เหลือพยาบาลหล่อน หล่อนเห็นดวงตาคู่นั้นของแม่แพรววาวโรจน์ขึ้นอีกครั้ง ยิ้มน้อย ๆ
แล้วเสขอตัวกลับอย่างสุภาพ..

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ชบา : 188)

เรื่องนางชื่อนาง ผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงเกียรติยศและศักดิ์ศรีของตัวละครที่
เป็นตำรวจซึ่งยึดคติที่ว่าลูกผู้ชายฆ่าได้หยามไม่ได้ ดังพฤติกรรมของ พ.ต.ท. คัมภีร์ เวชกำหนด

ซึ่งถูกหลานชายรัฐมนตรีสืบประมาท ถูกเหยียดหยามบุคคลในอาชีพตำรวจ โดยกล่าวหาว่า ตำรวจนั้นยอดวีรไท่ คอรัปชั่น ชอบซื้อมราษฏร ชอบทำตนเป็นโจรในเครื่องแบบ นอกจากนี้ ยังด่าว่าตำรวจค้าฝิ่นเถื่อน คุมบ่อนการพนัน ทำให้เขาต้องป้องกันศักดิ์ศรีและเกียรติยศของตนเองและพรรคพวกตำรวจด้วยกัน โดยผู้เขียนบรรยายความรู้สึกของตัวละคร ดังตัวอย่างข้อความดังนี้

กันรู้สึกเหมือนถูกสาวกะเบื้อแผ่นเปรี๊ยะลงตรงหน้า แลเห็นน้ำพลิกกลับลงมา และ แผ่นดินพุ่งลอยขึ้นไปข้างบน จริง กันไม่เถียง ตำรวจที่เลวอย่างมันว่ามีเหมือนกันไม่ใช่ ไม่มีแต่คงไม่เลวทราชมั่วซ้ำทั้งกรมดังที่มันชากแน่ ๆ โดยเฉพาะคำกล่าวหาตำรวจ เมืองแพร่ต่าง ๆ นานา ซึ่งปราศจากหลักฐานและมูลความจริง นี่เป็นถ้อยคำสับประมาท อันจงใจขัด ๆ เป็นการหยามเหยียดเกียรติยศศักดิ์ศรีเครื่องแบบและความเป็นลูกผู้ชาย ชนิดทนไม่ได้ กันจึงโผล่ออกมาบ้าง พยายามระงับน้ำเสียงไม่ให้สิ้น... ผมพูดกับมันว่า

"นี่คุณ พวกผมเป็นข้าราชการซึ่งมีหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ราษฎรให้เป็นไปตาม นโยบายของรัฐบาล โดยเหตุนี้รัฐบาลจึงเป็นผู้บังคับบัญชาระดับสูงสุด และรับผิดชอบ ทุกอย่างในการปฏิบัติงานของพวกผม...คุณควรละอายใจให้มาก ๆ และจงถอนคำพูด พล่อย ๆ เหล่านั้นด้วยการขอโทษพวกผมเสีย เดี่ยวนี้"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : นางชื่อนาง : 277)

5. ทัศนะเกี่ยวกับความเชื่อ

ทัศนะเกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว ได้สะท้อนให้เห็นความเชื่อของสังคมไทยเกี่ยวกับเรื่องความฝัน การเข้าทรงไสยศาสตร์ อำนาจเหนือธรรมชาติ ความเชื่อเรื่องในเรื่องดวงชะตา และเรื่องกฎแห่งกรรม จากการวิเคราะห์ทัศนะของปกรณ ปิ่นเฉลียวพบว่าตัวเขาเองไม่เชื่อเรื่องไสยศาสตร์ เรื่องวัตถุมงคลว่าจะสามารถช่วยให้มนุษย์ดีขึ้นหรือเลวลง ผู้เขียนพยายามชี้ให้เห็นว่า สิ่งเหล่านี้เป็นการหลอกลวง เป็นความเชื่อที่ผิด ๆ เป็นความมงายของมนุษย์ แม้ว่าอำนาจเหนือธรรมชาติเหล่านี้บางครั้งก็ไม่สามารถพิสูจน์ได้ ทัศนะเหล่านี้จะปรากฏดังต่อไปนี้

5.1 ความเชื่อในเรื่องความฝัน

เรื่องอีกห้าที่จะถึงชาติ ผู้เขียนแสดงถึงความเชื่อในเรื่องความฝัน ซึ่งความฝันนั้น เป็นलगบอกเหตุล่วงหน้าให้ล่วงรู้ถึงเหตุการณ์ในอนาคต ทำให้ลดความประมาท และระมัดระวังตัวมากขึ้นดังเช่นพฤติกรรมของ "ข้าพเจ้า" คือ "ข้าพเจ้า" ได้นัดพบกับเพื่อนเพื่อสรวลเสเฮฮาที่ร้านอาหารแห่งหนึ่ง แต่ก่อนถึงเวลานัดเขาเผลองีบหลับไป ในขณะที่หลับเขาฝันไปว่าเขาไปถึงร้านอาหาร และได้พบกับเพื่อนได้พูดคุยกันอย่างสนุกสนาน และข้างโต๊ะที่พวกเขา นั่งกันอยู่เป็นโต๊ะของกลุ่มวัยรุ่นที่กำลังทะเลาะวิวาทกันอยู่ วัยรุ่นคนหนึ่งยิงปืนกระสุนพลาดมาถูก "ข้าพเจ้า" ทำให้ได้รับบาดเจ็บเลือดไหลนองจากนั้น "ข้าพเจ้า" จึงสะดุ้งตกใจตื่น เมื่อดูเวลาเหลือเวลาเพียงห้านาที่ที่จะถึงเวลานัด และเป็นเวลาที่จะเกิดเหตุที่ "ข้าพเจ้า" พบในความฝัน "ข้าพเจ้า" จึงโทรศัพท์ไปที่ร้านอาหาร เมื่อเพื่อนมารับโทรศัพท์ปรากฏว่าเกิดเหตุตามที่ "ข้าพเจ้า" ฝันจริงๆ แต่เนื่องจาก "ข้าพเจ้า" ไม่ได้ไปตามนัดกระสุนจึงพลาดไปถูกแก้อี๋ว่างตัวที่ "ข้าพเจ้า" ต้องนั่งพอดี ซึ่งตัวผู้เขียนเองแสดงทัศนะให้เห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องประหลาดและไม่สามารถพิสูจน์ได้ดังตัวอย่างข้อความ

ข้าพเจ้าผวาตกใจตื่นขึ้นพร้อมกับเหงื่ออาฟ้ไหลท่วมจนเสื้อเปียกโชก หัวใจเต้นโครม ๆ ราวตึกกลอง มือไม้แข็งชาสั่นเทิ้มไปหมด ต้องนั่งลงพักบนเก้าอี้ผ้าใบตั้งนาน ประสาทและจิตใจจึงค่อยสงบลง สิ่งที่เกิดขึ้นกับข้าพเจ้าหยก ๆ นั้นมันเป็นความฝันหรือเป็นความจริงกันแน่ ถ้าเป็นความฝัน ทำไมมันถึงได้เป็นจริงเป็นจังอย่างนั้นเล่า จริงจนข้าพเจ้าไม่เชื่อว่าตนฝันไป จริงจนข้าพเจ้ายังรู้สึกเจ็บตรงล้นปีที่ถูกกระสุนปืนทั้ง ๆ ไม่มีบาดแผลแม้แต่รอยนิดเลย ข้าพเจ้ายังจำติดหูติดตาได้กระทั่งภาพร้านอาหารผู้คน เพื่อน ๆ เหตุการณ์ และทุกสิ่งทุกอย่างโดยข้าพเจ้าไม่เคยเห็น ไม่เคยอย่างก้าวเข้าไปในร้านนั้นมาก่อน หรือสิ่งนั้นมันจะต้องเกิดขึ้นกับข้าพเจ้าจริง ๆ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : อีกห้าที่ที่จะถึงชาติ : 250)

เรื่องเสือเหี้ยม ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นถึงความเชื่อในเรื่องความฝันที่เป็นจริง โดยให้ตัวละครที่เป็นตำรวจออกติดตามโจรร้ายชื่อเสือเหี้ยม ในขณะที่ออกติดตามไปถึง ตำบลหนองสังข์ จึงหยุดติดตามและคอยสะกดจับอยู่ที่บ้านของกำนัน ซึ่งทางการได้ใช้เป็นกองบัญชาการ

ตกกลางดึกของคืนหนึ่งขณะที่นายตำรวจนอนหลับสนิทอยู่ที่บ้านของกำนัน เขาก็ฝันไปว่า ได้ออกลาดตระเวนเพื่อดักจับเสือเหี้ยม ได้ไปพบกระต๊อบกลางป่าภายในกระต๊อบมีชายชรา 2 คน กำลังต้มน้ำในกระทะใบใหญ่ น้ำกำลังเดือดพล่าน ชายชราทั้งสองเห็นเขาและบอกให้เขาหลบไปก่อน เพราะกำลังมีธุระรอคอยใครคนหนึ่ง ลักครู่เสือเหี้ยมก็เข้ามาในกระต๊อบในลักษณะที่หัวโหยดโศ และขู่บังคับให้ชายชราทั้งสองหาอาหารให้ แต่ชายชราทั้งสองกลับจับเสือเหี้ยมลงต้มในกระทะที่น้ำกำลังเดือดนั้น เขาสะดุ้งตกใจตื่นลักครู่ก็มีชาวบ้านมารายงานว่าพบศพคนหนึ่งในบริเวณป่า เมื่อไปชันสูตรพลิกศพดูแล้วปรากฏว่าเป็นศพของเสือเหี้ยม สภาพศพมีแผลพองเหมือนถูกน้ำร้อนลวกทั้งตัว และภาพที่เขาเห็นในความฝันนั้นเหมือนกันทุกประการกับสภาพที่เป็นจริง ซึ่งสถานที่พบศพและสถานที่ที่เขาฝันเห็นเป็นสถานที่เดียวกันและเป็นป่าช้าเก่า ดังตัวอย่างข้อความ

ที่ที่เกิดเหตุ นั้นนับตั้งแต่ป่า ลำธาร ภูเขา ต้นไม้ และดินหินทุก ๆ ก้อน มันเหมือนตรงกับความฝันของข้าพเจ้าไม่ผิดเพี้ยนเลย ขาดแต่กระต๊อบหลังคามุงหญ้าคาเท่านั้นที่ไม่มี และศพชายผู้นอนคว่ำหน้าตายบนพื้นดินมีปืนกลมือทอมสันตกอยู่ข้าง ๆ ตัวนั้น เมื่อชันสูตรอย่างละเอียดแล้ว ปรากฏว่าคือไอ้เสือเหี้ยมจริง ๆ มันตายโดยไม่ทราบสาเหตุ ทว่าตามเนื้อตามตัวตั้งแต่หัวถึงเท้ามีแผลพองเหมือนถูกน้ำร้อนลวกเต็มไปหมด!...ข้าพเจ้าถามกำนันว่า ตรงบริเวณนี้เดิมเป็นอะไร "ป่าช้าครับ" กำนันพิมพ์คำตอบเบา ๆ แทบไม่ได้ยิน

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : เสือเหี้ยม : 261)

5.2 ความเชื่อในเรื่องการเข้าทรง จิตวิญญาณ ไสยศาสตร์และอำนาจเหนือธรรมชาติ

ผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงความเชื่อทั้งมหายของคนที่สังคมซึ่งปรากฏในเรื่องสั้น

ต่อไปนี้

เรื่องกระแสนวอลของผู้กอง ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นถึงความเชื่อของชาวบ้านเกี่ยวกับเรื่องผีเด็กและไสยศาสตร์ โดยเชื่อว่าการที่แม่เกิดการเจ็บป่วยในขณะที่ตั้งครรภ์นั้นเป็นเพราะผีนางตะเคียนมากินลูกในครรภ์จนตาย แล้วผีเด็กก็อาละวาดแม่ต่อ เมื่อทำพิธีทางไสยศาสตร์ไล่ผีออกไปแล้วผู้เป็นแม่จึงมีอาการดีขึ้น ดังตัวอย่างบทสนทนา ดังนี้

"เมียผมเองครับ เพิ่งออกลูกวานนี้" เขาตอบขณะที่กุ๊กจ๊อดจัดที่จัดทางให้ผู้รักษา กฎหมายนั่ง "เด็กมันตายตอนคลอด หมอเขาบอกว่าเอาไว้ไม่ได้ ฝีมือมันแรง กำลังจะกินแม่ แต่หมอได้ไล่ไปแล้ว ตอนนี้กำลังเจ็บเพราะฤทธิ์ผีเหลือทิ้งไว้ แต่เข้าใจว่าอีกสักวันสองวันคงหายครับ" ความจริงมันถูกอย่างหมอพูดไว้แต่ก็ปรตคนนี้นั่นน่าสงสัย ตั้งแต่อยู่ในท้องแม่มาแล้ว มันดิ้น มันกวน และมันรังแกแม่มันไม่หยุดหย่อนคงจะ เนื่องจากตอนก่อนตั้งท้องได้สามอาทิตย์ผมไปโค่นตะเคียนในป่าไว้ต้นหนึ่ง ลืมบอกกล่าวไป นั่งตะเคียน จึงได้เคียดแค้นเอา เลยมาลิงสู่เมียผม ดูดวงตาแม่มันซีครับ "เขาเข้าไปที่คนเจ็บ " เห็นไหมแจ่มใสอย่างเดิมแล้ว ไม่เหมือนตอนตั้งท้อง แหม อีตอนนั้นพูดแล้วชนลูกเกรี้ยวเซียวคุณเอ๋ย มันเบิ่งโพล่งแทบไม่กระพริบเอาทีเดียว นี่ผมกะว่าพรั่งนี้บ้าย ๆ คงลุกขึ้นหุงข้าวหุงปลาได้ตามปกติ อืมม คุณมาดูดวงตาใกล้ ๆ นี่ซีครับ สาธุ อย่างนี้ผมค่อยโล่งใจหน่อย"

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : กระแสสรวลของผู้กอง : 57)

เรื่อง เหยื่อฆาตกรรม ผู้เขียนแสดงทัศนะเกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องวิญญาณว่าคนเรา เมื่อตายไปแล้วขณะที่วิญญาณออกจากร่าง จะพะวงเรื่องงานที่รับผิดชอบอยู่ วิญญาณจะมาปรากฏร่างให้เพื่อนร่วมงานได้เห็น และดำเนินการในงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นอำนาจเหนือธรรมชาติที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ดังเช่น จารกรรมสาวของกรมตำรวจ มีหน้าที่นำเหรียญทองคำมามอบให้กรมตำรวจ ซึ่งถือเป็นราชการลับ การมอบเหรียญต้องมอบให้กับนายตำรวจหนุ่ม ซึ่งทำหน้าที่ราชการลับเช่นกัน แต่ก่อนจะมาถึงสถานที่นั้นในเวลากลางดึก หล่อนถูกฆ่าตายเสียก่อนด้วยความห่วยโง่งานที่ยังกระทำไม่เสร็จ ดวงวิญญาณจึงไปปรากฏกายให้นายตำรวจหนุ่มเห็นและบอกความลับเกี่ยวกับเหรียญนั้น ว่าหล่อนกลืนเหรียญนั้นลงไปในท้อง ซึ่งนายตำรวจเองก็ไม่รู้ว่าที่ปรากฏกายให้เขื่อนั้นคือ ดวงวิญญาณ ซึ่งในตอนเช้าชาวบ้านก็พบศพหญิงสาว ดังตัวอย่างข้อความ

ชนหัวผมลูกเกรี้ยวทันที เธอถูกฆ่าตายเวลาเที่ยงคืน แต่ในเวลาตีสอง เธอยังมาพบปะพูดคุยกับผมในกระต๊อบ ผมพยายามซักถามนายตำรวจผู้นั้น ตลอดจนพลตำรวจสายตรวจอีก ก็ได้รับการยืนยันเป็นเสียงเดียวกันว่า เธอถูกชายฉกรรจ์สามคนกลุ่มรวมฆ่า

เวลาเกือบเที่ยงคืน วิญญาณของเธอจึงมาบอกให้ผมรู้ว่าเธออยู่ที่ใด และเหรียญทองนั้น
ซ่อนอยู่ที่ใด

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : เหรียญมรณะ : 229)

เรื่องเจ้าพ่อ ผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงความเชื่อในเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาตินั้น
มีจริงดังปรากฏในเรื่องว่า ขณะที่ "ข้าพเจ้า" ซึ่งขณะนั้นเป็นตำรวจมียศสิบตำรวจโท ประจำ
อยู่สถานีตำรวจแก่งคร้อชัยภูมิ ได้รับมอบหมายให้ขึ้นไปดักจับโจรลักควายบนภูเขา "ข้าพเจ้า"
จึงออกปฏิบัติการตามคำสั่งบนภูเขานั้น มีศาลเจ้าพ่อศักดิ์สิทธิ์ประดิษฐานอยู่ ด้วยความเป็นคนที่มี
จิตสำนึกที่ดี จึงทำการกราบไหว้ศาลอธิษฐานให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ปกป้องรักษา ต่อมาเขาต้องตกใจ
เมื่อเขาได้พบกับเสือเจ็ดยา เสือร้ายแห่งภูพานด้วยความบังเอิญและเกิดต่อสู้กันขึ้น ในขณะที่เขา
เกือบพลีชีพล้มเสียชีวิตได้เกิดปาฏิหาริย์ขึ้น สิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้ช่วยเหลือเขาไว้ทันทั่วทั้งที่ โดยปรากฏ
กายเป็นเสือตัวใหญ่กระโดดมาจากศาลเจ้าพ่อ เพื่อช่วยชีวิตของ "ข้าพเจ้า" และช่วยให้ฆ่าเสือ
เจ็ดยาตาย ดังตัวอย่างข้อความ

แต่ก่อนที่นิ้วชี้ของไอ้เจ็ดยาจะทันกระดิกไถลันกระสุน คล้ายเกิดปาฏิหาริย์ มีเสียง
แผดสนั่นหวั่นไหวเหมือนฟ้าผ่าเปรี้ยงลงมาดังชัดขึ้นก่อน พื้นแผ่นดินที่ข้าพเจ้ายืนอยู่สั่น
สะเทือนเลื่อนลั่นไปหมด แล้วสิ่งหนึ่งใหญ่ขนาดม้าเทศ ดำสนิทเหมือนถ่านหินก็กระโจน
พรวดออกจากตัวศาลเจ้าเข้ามายืนขวางอยู่ตรงกึ่งกลางระหว่างข้าพเจ้าและเสือเจ็ดยา
สิ่งนั้นกวาดดวงตาที่ลุกแดงเป็นไฟมองข้าพเจ้าเคยเห็นมาและคงไม่มีวันได้เห็นอีก
ไอ้เสือเจ็ดยาผงะไปข้างหลัง คาร์ไบน์ในมือกระเด็นไปทางหนึ่ง ส่วนข้าพเจ้ายืนตัวแข็ง
ตกตะลึงพริ้งเพริดอยู่กับที่ พญาเสือดำนั่นแผดเสียงที่ทำให้แผ่นดินสั่นสะเทือนอีกครั้ง
แล้วกระโดดผลุงลอยขึ้นไปบนอากาศ หายวับไปกับตา คุณพระคุณเจ้าช่วย กระโดดขึ้น
แล้วหายวับไปกับตาจริง ๆ

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : เจ้าพ่อ : 237)

เรื่องเด็กอาถรรพณ์ ผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงความเชื่อในเรื่องอำนาจเหนือ
ธรรมชาติ เรื่องที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ โดย พ.ต.อ. รัก ทำทอง ได้พบเด็กหญิงไปคนหนึ่ง

ซึ่งพลัดหลงอยู่ในป่ามะพร้าวในตอนพลบค่ำ เขาจึงนำเด็กไปดูแลและตามหาพ่อแม่ของเด็ก ในขณะที่นำเด็กไปดูแลที่บ้านพักนั้น เขาได้พบกับเด็กหญิงใบนั่น และเด็กหญิงก็ขอร้องให้เขา เมื่อเขาเห็นรอยยิ้มของเด็กหญิง เขามีอาการเหมือนถูกสะกดจิตจิตใจให้เขาอยากจะทำคน ซึ่งในขณะนั้นเขาไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ ตั้งตัวอย่างข้อความ

คุณอาจจะถามผมว่า อะไรเป็นเหตุให้ยิ้มของเด็กหญิงใบนั่นและกลิ่นดอกช่อนกลิ่นลึกลับนั้น ทำให้ผมเกิดอารมณ์วิปริตเป็นบ้าอยากฆ่าคนขึ้นมาทันทีทันใด ทั้ง ๆ ที่ผมเองก็รักและเมตตาเด็กหญิงคนนี้เป็นพิเศษ จนถึงกับพามาบ้าน ขอนี้ผมตอบไม่ได้หรอก ในโลกเรามีสิ่งแปลกประหลาด ลึกลับมหัศจรรย์เหลือที่เราจะเข้าใจ และอยู่นอกเหนือกฎเกณฑ์ธรรมชาติมากมายนัก

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : เด็กอาถรรพณ์ : 245)

เรื่องเงาอุบาทว์ ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นเกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติว่า เป็นเรื่องที่ยากแก่การพิสูจน์ โดยที่ผู้เขียนเสนอเรื่องราวผ่านตัวละคร 2 ตัวที่เป็นเพื่อนกันได้เดินทางไปเยี่ยมมาที่จังหวัดชัยภูมิ ในคืนเดือนหงายคืนหนึ่ง ขณะที่ทั้งคู่พูดคุยกันอย่างสนุกสนาน ทั้งสองเห็นเงาประหลาดที่ปรากฏขึ้นที่แนวเสารั้วเป็นภาพผู้หญิงหงอนหน้าขึ้น ชมดวงจันทร์ ตัวละครตัวหนึ่งจึงขึ้นไปที่เงานั้นเพื่อให้เพื่อนดู วันต่อมาเมื่อเขาขึ้นไปยังเงานั้นเกิดเน่าเฟะ โดยไม่มีสาเหตุ จะทำการรักษาอย่างไรก็ไม่หาย จนหมอที่รักษาตัดสินใจจะต้องตัดมือนั้นทิ้ง แต่เกิดปาฏิหาริย์ได้เกิดไฟไหม้แนวรั้วนั้น และในขณะที่ไฟไหม้ชาวบ้านได้ยินเสียงร้องอย่างโหยหวนของหญิงสาวดังมาจากแนวรั้วนั้น จากนั้นเมื่อที่เน่าเฟะของตัวละครก็กลายเป็นปกติเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น จนนายแพทย์ผู้รักษาแปลกใจและหาข้อพิสูจน์ไม่ได้ ดังที่ผู้เขียนสรุปทัศนะในตอนปิดเรื่องว่า

ท่านที่รัก ! ถ้าท่านยังคิดว่าเรื่องข้างบนนี้เป็นเรื่องเหลือเชื่อที่อยู่นอกเหนือกฎเกณฑ์ธรรมชาติอยู่อีก มันก็เป็นสิทธิ์ของท่านที่จะคิดหรือเข้าใจเช่นนั้น แต่ข้าพเจ้าขออย่าเตือนด้วยเกียรติยศอีกครั้งว่า ทั้งหมดเป็นความจริง เรื่องจริง !

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : เงาอุบาทว์ : 284)

เรื่องนิทานปรีชา ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นว่าชาวบ้านยังเชื่อถือในเรื่องไสยศาสตร์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ การเข้าทรง ดังตัวละครลูกเศรษฐีเดินทางไปยังหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ได้เห็นชาวบ้านมุงมาอยู่กับการทรงเจ้า ซึ่งลูกเศรษฐีไม่เห็นด้วย พยายามชี้ให้เห็นว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นการต้มตุ๋น หลอกลวง ซึ่งในตอนแรกชาวบ้านแสดงความไม่พอใจเพราะเห็นว่าลูกเศรษฐีนั้นไปลบหลู่สิ่งที่พวกเขาเคารพบูชา แต่ต่อมาลูกเศรษฐีพยายามที่จะช่วยให้ชาวบ้านเลิกมุงมาอยู่กับสิ่งเหล่านั้นจึงวางแผนออกอุบายเข้าไปขอสักดิ์สิทธิ์ในตัวผู้เข้าทรงนั้นไว้สักการบูชาโดยการเข้าไปถอนหนวดทำที่ว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งชาวบ้านเห็นด้วยต่างคนต่างอยากได้สักดิ์สิทธิ์ไว้เคารพบูชา จึงรวมกันดึงทั้งหนวดของชายชราซึ่งอ้างตัวเป็นผู้วิเศษมีอาการเป็นตายเท่ากัน ดังตัวอย่างข้อความ

ฉับพลันทันใดนั้นเอง ผุ่งชนที่ล้อมรอบอยู่ทั้งหมดก็ลุกฮือขึ้น ต่างเปล่งเสียงไชโย โห่ร้องเห็นดีเห็นงามกับการกระทำของลูก และก่อนที่อาจารย์จะห้ามปราม หรือตั้งตัวได้ทัน ผุ่งชนเป็นร้อย ๆ ได้ปรี่เข้าไปทั้งดึงหนวดดึงพระอาจารย์ให้อุตลุดไปหมดต่างคนต่างหวังนำไปสักการบูชาขอเลขหอย พระอาจารย์ต่อสู้ดิ้นเร่า ๆ ด้วยความเจ็บปวด ทว่าไม่สามารถทนทานคลื่นมนุษย์ที่กำลังเมามัน และศรัทธาแก่กล้าเหล่านั้นได้หนวดเคราถูกกระชากออกคนละหนบคนละหนบคนแล้วคนเล่า ในที่สุดมันก็หมดเกลี้ยงไม่เหลือเหลือภาพที่เห็นต่อมาก็คือ ท่านพระอาจารย์ตัวแทนเทวดา นอนงอแงอยู่กับที่อาการเป็นหรือตายเท่า ๆ กัน

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : นิทานปรีชา : 272)

5.3 ความเชื่อในเรื่องวัตถุมงคล ผู้เขียนเสนอทัศนะว่า ในสังคมหนึ่งจะมีความเชื่อในการครอบครองวัตถุมงคลว่า ผู้ใดที่มีวัตถุมงคลที่มีค่าจะทำให้เป็นผู้ยิ่งใหญ่ วัตถุมงคลนั้นจะปกปักรักษาป้องกันภัยอันตรายทั้งปวง แต่ตามทัศนะของผู้เขียนเองจะไม่เห็นด้วยกับความเชื่อนี้จึงพยายามแสดงให้เห็นถึงความหายนะของตัวละครที่มีวัตถุครอบครอง ดังตัวอย่างในเรื่องสั้นต่อไปนี้

เรื่องคนขึ้นคังส์ ผู้เขียนกล่าวถึงความเชื่อเกี่ยวกับการมีวัตถุมงคลอันได้แก่พระเครื่องไว้สำหรับป้องกันตัว ซึ่งบางคนเชื่อจนกลายเป็นงมงาย ซึ่งการได้มาเป็นกรรมสิทธิ์จะ

ได้มาจากการช่วงชิงจากเจ้าของเดิมด้วยการปล้นหากเจ้าของต่อสู้ก็ฆ่าให้ตาย ซึ่งผู้เขียนแสดงความไม่เห็นด้วย และชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่มีพระเครื่องพกติดประจำตัวนั้นก็หนีไม่พ้นความตายเช่นเดียวกับลาบ รองเมืองที่เข้าไปฆ่าเจ้าของพระเครื่อง ซึ่งเป็นพระกำแพงเซี่ยงที่เขายากได้ถึงในห้องนอนของชาลี ซึ่งชาลีเองก็ต่อสู้เพื่อป้องกันทรัพย์สินของตัวเอง จนถึงกับถูกยิงตาย ลาบ รองเมือง ได้พระเครื่องกำแพงเซี่ยงไปครอบครอง ซึ่งเขามีความคิดว่า เขาได้พระองค์นี้มาครอบครอง เขาจะกลายเป็นคนยิ่งใหญ่ที่สุดในวงการ เพราะพระองค์นี้มีอภินิหารให้ผู้ครอบครองนั้นอยู่ยงคงกระพัน และจะได้ทุกสิ่งทุกอย่างตามที่ตนปรารถนา แต่ไม่นาน ลาบ รองเมือง ก็ถูกยิงตายในขณะที่พระกำแพงเซี่ยงองค์นั้นยังคงห้อยอยู่ที่คอ ดังตัวอย่างข้อความ

อีกสองเดือนต่อมา ลาบก็ถูกยิงตาย เขาทรมทนทุกข์อย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่เขาต้องการคือ พระเครื่องกำแพงเซี่ยงองค์หนึ่ง ประวัติพระองค์นี้จะมีมาอย่างใด วิเศษพิสดารเพียงไหนข้าพเจ้าไม่ทราบ แต่ก็ทราบว่า ได้เห็นแล้วว่าลาบได้มาโดยแลกกับชีวิตคน ๆ หนึ่ง แม้จะเป็นไอ้เสือ ไ้หมหาวยาร้าย แต่ก็คือคน เขาเชื่อมั่นว่า ถ้าเขาได้พระองค์นี้มาแล้ว นอกจากอยู่ยงคงกระพัน เขายังจะได้เป็นหนึ่งในผู้มีสองในอาณาจักรโจร เป็นมหาเกจิของเกจิทั้งมวล ความคิดของเขาอาจโง่และบ้าไม่มีใครถูกและใครผิดเว้นไว้แต่ความสำนึกจัดเจนและดวงปัญญาของบุคคลจะบอกกับตัวของตัวเอง ข้าพเจ้าไม่ทราบสาเหตุว่า ทำไมลาบถูกยิงตาย บรรดาเกจิทั้งหลายเท่านั้นที่จะตอบได้ แต่มันก็มีความจริงที่น่าสะเทือนใจอยู่อย่างหนึ่งคือ ขณะที่เขาถูกยิงล้มลงและนอนตายกลางถนน พระกำแพงเซี่ยงองค์นั้นคงห้อยอยู่ที่คอเขา

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : คนชั้นคิงส์ : 272)

เรื่องทหารปากเสีย ผู้เขียนแสดงทัศนะเกี่ยวกับความเชื่อของคนในเรื่องวัตถุมงคลว่าการพกพระห้อยคอจะช่วยป้องกันตรายต่าง ๆ ได้และยังสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ที่เป็นเจ้าของ ดังทหารเรือผู้หนึ่งได้เดินทางไปร่วมรบสงครามเกาหลี ซึ่งเพื่อนร่วมเดินทางต่างกล่าวถึงพระเครื่องที่แต่ละคนห้อยคอมาเป็นวัตถุมงคลคุ้มกันภัย ซึ่งตัวเขาเองไม่ได้พกมาด้วยเมื่ออยู่ในสนามรบ เขาพยายามขอแบ่งพระห้อยคอจากเพื่อนเพื่อคุ้มกันภัย และเขาก็เกิดกำลังใจมีความเข้มแข็งที่ต่อสู้กับข้าศึกได้ ดังตัวอย่างข้อความ

กระสุนปืนใหญ่ของฝ่ายแดงนัดหนึ่งคราวหวัดหิวมาแล้วระเบิดตูมตรงหน้าพวกเรา
อีกนัดตามมา นัดแล้วนัดเล่า ตกซ้าย ขวา หน้า หลัง พร้อมด้วยเสียงปืนกลที่เร็วเป็น
ม่านสูงจากดินไปถึงศอกบนท้องฟ้า เจ้ามิคมหากาฬโฉบวัดไปมา คอยหย่อนไข่มฤตยูจน
เงยหัวไม่ขึ้น ข้าพเจ้ามองเห็นหน้าเขาซีดเผือดหมอบแต่แน่นิ่งอยู่กับพื้นดิน และเมื่อเสียง
ระเบิดทวีความรุนแรงขึ้น เขาก็ครางออกมาไม่เป็นภาษาคนคลานกระเดือก ๆ มาหา
ข้าพเจ้า ล้มไปทั้งตัวเหมือนผีเข้า "ขอแบ่งพระที่ห้อยคอฉันให้กันองค์หนึ่ง ให้อันที่ละ
เพื่อน" หลังจากตะลึงตระลึงรับพระสมเด็จฯ ที่ข้าพเจ้ายื่นให้ฉันบรรจงกราบอย่างงาม
และเก็บใส่กระเป๋าเสื้อแล้ว สิ้นหน้าท่าทางเหมือนผีของหมอกก็ค่อยหมดไป อาการกลับสงบ
ครบสามสิบสอง จนในที่สุดหยาบป็นขึ้นยิ่งซ้ำคืบต่อไปได้ สองเดือนต่อมาหมอกก็ได้เหรียญ
กล้าหาญ

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ทหารปากเสีย : 343)

เรื่องศรีธนญชัยกลางท้องฟ้า ผู้เขียนแสดงทัศนะเกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องของ
วัตถุมงคลที่บางคนเชื่อว่ามีอิทธิพลต่อชีวิต สามารถบันดาลสิ่งที่ตนต้องการ หรือสามารถป้องกัน
ภัยอันตรายต่าง ๆ ได้ และข้อสำคัญเป็นขวัญและกำลังใจ เสริมสร้างความมั่นใจให้กับผู้ครอบครอง
วัตถุมงคลนั้น ซึ่งผู้เขียนพยายามชี้ให้เห็นว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องของความงมงาย เป็นสิ่งหลอกลวง
ทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นอยู่กับบุคคล ดังตัวละครสองตัวคือ พ.ต.ต. เรือง รำเพย กับ "ข้าพเจ้า"
โดยสารเครื่องบินจากสนามบินดอนเมือง ไปสู่จุดหมายปลายทางคือ สนามบินเชียงใหม่ ในขณะที่
เดินทาง พ.ต.ต. เรือง รำเพย จึงเล่านิทานเกี่ยวกับวัตถุมงคลให้ข้าพเจ้าฟังเพื่อคลายความกลัวว่า
เขามีวัตถุมงคลคือ รูปหลวงจีนแก้วมรกต และรูปหลวงจีนนี้ได้ช่วยชีวิตเขาให้รอดพ้นจากอุบัติเหตุ
หลายครั้ง แต่ในที่สุดเขาก็ขว้างรูปหลวงจีนนั้นทิ้งเข้าป่าเพราะเขาไม่ต้องการให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์มา
มีอิทธิพลเหนือชีวิตของเขา เขาอยากมีชีวิตเหมือนบุคคลธรรมดา ซึ่งหากเหตุการณ์อะไรจะเกิด
ก็ขอให้เกิด นอกจากนั้นผู้เขียนยังแสดงทัศนะว่าสิ่งใดที่คิดว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นอาจมีสิ่งร้ายที่
แอบแฝงอยู่ก็ได้ ดังตัวอย่างข้อความ

ผมปลดรูปหลวงจีนแก้วองค์นั้นออกจากสายสร้อยแล้วขว้างมันทิ้งเข้าป่าไปเสียคุณอาจ
ถามผมว่าทำไม ผมขอตอบสั้น ๆ ว่าเพราะผมประสงค์ที่จะมีความเป็นอยู่ในโลกนี้เช่น

เดียวกับเพื่อนร่วมโลกทั้งหลาย คือเมื่อถึงคราวเคราะห์ก็ให้เป็นเคราะห์ของมันเอง
ผมไม่ต้องการของวิเศษที่บอกให้รู้อนาคต บังคับอนาคต หรือห้ามอนาคตมันทำให้ผมกลายเป็นคนซี้ซลลาด และมันอาจทำให้ผมเป็นบ้าไปในวันหนึ่งข้างหน้าก็ได้และนี่ผมขำบอกคุณว่า
รูปหลวงจีนแก้วนี้แม้มันจะยังผลดีแก่ผม แต่ผมก็มั่นใจว่ามันมีสิ่งชั่วร้ายแอบแฝงอยู่ ผมจึง
ได้ขว้างมันทิ้งเสียไปแล้ว

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ศรีธนญชัยกลางท้องฟ้า : 48)

5.4 ความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม ผู้เขียนแสดงทัศนะว่าสังคมไทยนั้นยังยึดถือ
หลักของธรรมะในเรื่องกฎแห่งกรรมว่าทำอย่างไรก็ได้รับผลอย่างนั้น ดังปรากฏในเรื่องสั้นต่อไปนี้

เรื่องหมูหนิด ผู้เขียนเสนอทัศนะให้เห็นว่าคนเราย่อมเป็นไปตามกรรมในชาตินี้
ทำดีแล้วแต่ยังไม่ได้ดีตอบสนองอาจเป็นเพราะกรรมตั้งแต่ชาติก่อนยังไม่หมด ต้องมาใช้หนี้กรรม
ในชาตินี้ ดังพฤติกรรมของหมูหนิดซึ่งเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ อุทิศตนให้ราชการแต่ไม่ก้าวหน้า
ในหน้าที่การงานเท่าที่ควร ซึ่งตัวละครเองก็ปลงและโยนให้เป็นเรื่องของโชคชะตาฟ้าลิขิตมา
อย่างไรก็ต้องเป็นไปตามนั้น ดังตัวอย่างข้อความ

ข้าพเจ้าถูกสอนมาและเชื่อมั่นด้วยตนเองในธรรมะข้อที่ว่า คนเราจะดีจะชั่วอยู่
ที่กรรม ถ้ากรรมนั้นเป็นกรรมดีก็จะดีตอบสนอง แต่ข้าพเจ้าไม่ได้ทำกรรมดีหรือ
ข้าพเจ้าปฏิบัติงานในหน้าที่ไปแล้วเท่า ๆ หรือยิ่งกว่าการปฏิบัติงานของผู้ที่หน้าไปไกล
กว่าข้าพเจ้า แต่การกระทำของคนอื่นทำไมจึงส่งผลให้เห็นทันตา ส่วนของข้าพเจ้ากลับ
หยุดนิ่งอยู่เช่นนั้นแปลว่าอะไร ข้าพเจ้าอิจฉาหรือข้าพเจ้ามีสิ่งบกพร่องและไม่สำรวจ
ตนเองให้ถี่ถ้วนแน่นอนหรือ ก็อาจเป็นไปได้เหมือนกัน แต่เมื่อใคร่ครวญอย่างหนัก
แล้ว ข้าพเจ้าเชื่อว่าโชคชะตาหรือดวงของคนเราได้บอกมา จริงอยู่โชคชะตาหรือ
ดวง เป็นเรื่องของคนอื่นนอกเหนือจากตน แม้แต่นายพลเองก็เถอะต่างมันใจสิ่ง ๆ นี้
ทำให้ข้าพเจ้ากลายเป็นคนมองโลกในแง่ร้าย

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : หมูหนิด : 122)

เรื่องนิทานตำรวจ ผู้เขียนแสดงทัศนะให้เห็นถึงการทำได้ดี แม้ความดีนั้น คนไม่เห็นแต่เทวดา ก็เห็น ดังพฤติกรรมของนายตำรวจชั้นผู้น้อยนายหนึ่ง ทำความดีมาตลอด อุทิศเวลาให้แก่งานราชการ มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นคนที่มีน้ำใจช่วยเหลือบริการประชาชนด้วยความจริงใจ แต่เขาก็ไม่เคยได้รับความดีความชอบ ไม่ได้เลื่อนยศเลื่อนตำแหน่ง เป็นพลตำรวจอยู่อย่างไกรก็เป็นอยู่อย่างนั้น แต่เทวดากลับมองเห็นความดีของเขาจึงบันดาลความตายให้ และนำดวงวิญญาณขึ้นไปเป็นอธิบดีกรมตำรวจบนสวรรค์ ดังตัวอย่างข้อความ

เทวดาจึงประทานความตายให้แก่เขาทันที มันเป็นความตายอันรวดเร็วไม่เจ็บปวด ไม่รู้เนื้อรู้ตัว...หัวใจวาย! ขณะพลตำรวจคนนั้นล้มตัวลงกับพื้นเทวดารับว่าดวงวิญญาณของเขามากำลังไว้ในมือแน่น แล้วเหาะกลับขึ้นไปบนสวรรค์ รุ่งขึ้น ราชอาณาจักรสวรรค์แต่งตั้งอธิบดีกรมตำรวจคนใหม่แห่งสวรรค์ ไม่ต้องบอกก็ได้กระมังว่า อธิบดีกรมตำรวจคนใหม่แห่งสวรรค์นั้นคือใคร

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : นิทานตำรวจ : 174)

จากการวิเคราะห์ทัศนะของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว ที่ปรากฏในเรื่องสั้นพบว่า ผู้เขียนแสดงทัศนะไว้ 5 ด้านคือ ทัศนะเกี่ยวกับสังคม ทัศนะเกี่ยวกับอาชีพตำรวจ ทัศนะเกี่ยวกับมนุษยธรรม ทัศนะเกี่ยวกับชีวิต และทัศนะเกี่ยวกับความเชื่อ

ทัศนะเกี่ยวกับสังคม ผู้เขียนกล่าวถึงปัญหาของสังคมเมืองและปัญหาของสังคมชนบทที่แตกต่างกัน สรุปได้ว่าที่มาของปัญหาไม่ว่าจะเป็นสังคมเมืองหรือสังคมชนบทจะมาจากปัญหาความยากจนที่ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น ปัญหาสังคมเมืองความยากจนก่อให้เกิดปัญหาโสเภณีปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัย การลักเล็กขโมยน้อยจนไปถึงปัญหาอาชญากรรม ส่วนปัญหาเกี่ยวกับสังคมชนบทนั้นจะพบปัญหาด้านการทำมาหากินอันเนื่องจากสภาพแห้งแล้งของดินฟ้าอากาศ ผลผลิตที่ทำกินไม่เพียงพอจึงก่อให้เกิดปัญหาโจรผู้ร้าย และปัญหาที่พบเกี่ยวกับการลักทรัพย์นี้ส่วนใหญ่จะเป็นการลักขโมยควาย นอกจากนี้ชนบทยังพบกับปัญหาภัยธรรมชาติ ปัญหาด้านการสาธารณสุขที่ชาวบ้านในชนบทยังขาดแคลนหมอและพยาบาล ทั้งการรักษาโรค ไม่มีแม้กระทั่งสถานอนามัยประจำหมู่บ้านชาวบ้านต้องพึ่งพาหมอเถื่อนที่รักษาไปตามมีตามเกิด นอกจาก

นี้ยังมีการรักษากันทางไสยศาสตร์ตามความเชื่อของตน

ทัศนะเกี่ยวกับอาชีพตำรวจ พบว่า ประชาชนมองตำรวจในแง่ลบตลอดเวลา ทั้งนี้เพราะตำรวจที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์เป็นจำนวนมากเช่นการรีดไถประชาชน ตำรวจที่สร้างอิทธิพลไม่ทุ่มเทเวลาให้กับงานเบียดบังเวลาราชการไปประกอบธุรกิจส่วนตัว แต่ในทัศนะของผู้เขียนยังเห็นว่าตำรวจที่ดีก็มีเช่นกัน โดยชี้แจงให้เห็นว่า ตำรวจบางคนมีหน้าที่รับผิดชอบมากจนไม่มีเวลาเป็นของตัวเองและครอบครัว นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นว่าหน้าที่ของตำรวจนั้นจะต้องปฏิบัติงานด้วยความยากลำบากเสี่ยงต่ออันตรายรอบด้าน เช่น อันตรายจากการปราบปรามโจรผู้ร้าย อันตรายที่จะเกิดจากอุบัติเหตุ หรืออันตรายจากการเจ็บไข้ได้ป่วย อันเนื่องจากต้องไปเผชิญกับความทุกข์กันดารของพื้นที่ นอกจากนี้ผู้เขียนยังแสดงทัศนะว่า ตำรวจที่ดีนั้นทำงานอย่างทุ่มเทอุทิศชีวิตและเวลาให้กับงานตำรวจ แต่ผลที่ได้รับตอบแทนนั้นมีน้อยมาก เช่น ตำรวจเงินเดือนน้อยเมื่อไม่พอใช้จ่าย จึงก่อให้เกิดปัญหาครอบครัวขึ้นตามมาทำให้ตำรวจที่ดีเกิดความท้อแท้เหนื่อยหน่ายในอาชีพตำรวจ นอกจากนี้ยังพบว่านายตำรวจชั้นผู้ใหญ่บางคนตกอยู่ใต้อิทธิพลของนักการเมือง

ทัศนะเกี่ยวกับมนุษยธรรม ผู้เขียนกล่าวถึงมนุษยธรรมระหว่างข้าราชการผู้ใหญ่ที่ให้ความเมตตาช่วยเหลือข้าราชการชั้นผู้น้อย พยายามผลักดันให้ลูกน้องมีความก้าวหน้าในอาชีพ และยังกล่าวถึงความมีน้ำใจของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา การแสดงความมีน้ำใจของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีต่อชาวบ้านและผู้ต้องหา อีกทั้งยังกล่าวถึงมนุษยธรรมของผู้ที่มีอาชีพต่าง ๆ เช่น นายแพทย์ แม่ค้า แม้แต่ผู้ที่มีอาชีพเป็นที่รังเกียจของสังคมก็มีมนุษยธรรมเช่นกัน เช่น นักโทษมือปืนรับจ้าง เป็นต้น นอกจากนี้ยังกล่าวถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีน้ำใจที่เพื่อนมนุษย์มีต่อกันช่วยเหลือกันโดยไม่หวังผลตอบแทน

ทัศนะเกี่ยวกับชีวิต ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับความรักและกामารมณ์คุณธรรม จริยธรรม โดยกล่าวถึงความรักของพ่อที่มีต่อลูก ความรักของหนุ่มสาวที่ต้องยึดคติที่ว่า รักแท้ยอมมีการเสียสละ และความรักความหลงทำให้มนุษย์ขาดสติ ขาดความยั้งคิดประพฤติดิศีลธรรม ก่อให้เกิดโศกนาฏกรรมตามมา นอกจากนี้ยังกล่าวถึงคุณธรรม จริยธรรมในด้านความกตัญญู ความซื่อสัตย์ของสุนัขที่มีต่อเจ้าของ

ทัศนะเกี่ยวกับศักดิ์ศรีและเกียรติยศของมนุษย์ ผู้เขียนกล่าวถึงศักดิ์ศรีและเกียรติยศของความเป็นคน มีความหยิ่งทะนงในศักดิ์ศรีของตนเองของคนจนหาเช้ากินค่ำ แต่ไม่ยอมก้มหัวให้ใครนอกจากนี้ยังกล่าวถึงเกียรติยศและศักดิ์ศรีของลูกผู้ชายที่ถือคติว่า ลูกผู้ชายฆ่าได้หยาบไม่ได้

ทัศนะเกี่ยวกับความเชื่อ ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อของสังคมไทยเกี่ยวกับเรื่องความฝัน การเข้าทรง ไสยศาสตร์ อำนาจเหนือธรรมชาติ ความเชื่อในเรื่องดวงชะตา และเรื่องกฎแห่งกรรม นอกจากนี้ยังมีความเชื่อในเรื่องวัตถุมงคล เช่น พระเครื่อง โดยผู้เขียนชี้ให้เห็นว่าผู้คนในสังคมหนึ่งเชื่อถือว่า หากได้ครอบครองวัตถุมงคลที่มีค่าหายาก จะทำให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นปกป้องคุ้มครองอันตรายจากศัตรู และจะอยู่ยงคงกระพัน ซึ่งผู้เขียนพยายามชี้ให้เห็นว่าการเชื่อถือเช่นนี้เป็นการเชื่อถือที่ผิด ๆ เพราะผู้ที่ครอบครองวัตถุมงคลนั้นยังพบกับความหายนะในชีวิตก็มี ส่วนความเชื่อถือในกฎแห่งกรรมนั้น ผู้เขียนชี้ให้เห็นว่าสังคมไทยยังยึดเรื่องกฎแห่งกรรม คือ ทำอย่างไรก็ได้รับผลอย่างนั้น ทุกอย่างต้องเป็นไปตามกรรม และผู้เขียนยังแสดงทัศนะเกี่ยวกับการทำดีได้ดีตามหลักของพุทธศาสนาอีกด้วย

วิเคราะห์สังคมไทยในเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว

วรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์กัน เพราะวรรณกรรมเป็นกระจกเงาส่องสะท้อนภาพของชีวิตและสังคม ถ้าเราอยากรู้ว่าสังคมในแต่ละสมัยมีสภาพความเป็นอยู่อย่างไร เราสามารถศึกษาได้จากวรรณกรรมที่นักเขียนในสมัยนั้นสะท้อนออกมาในงานเขียนของเขาได้ ทั้งนี้เพราะนักเขียนได้ใช้สภาพสังคมในยุคสมัยของตนเป็นวัตถุดิบในการเขียน ดังที่ วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2518 : 141 - 142) กล่าวว่า นักเขียนสมัยใดก็ตาม ไม่สามารถเลี่ยงอิทธิพลของสังคมในยุคสมัยของตนได้ ทั้งนี้เพราะนักเขียนคนเดียวเปรียบเสมือนสามคนคือ เป็นนักประพันธ์ เป็นหน่วยหนึ่งของคนในรุ่นนั้น และเป็นพลเมืองของสังคม อย่างน้อยก็แสดงความรู้สึกที่ตนมีอยู่เป็นส่วนรวมกับคนร่วมสมัยออกมาด้วยและดังที่วิภา กงกะนันทน์ (2533 : 20) ได้กล่าวว่า นักเขียนเรื่องสั้นและนวนิยายมักจะนำวัตถุดิบมาจากสังคมและวัฒนธรรมอย่างจงใจอีกด้วย นอกเหนือจากที่ได้มาโดยไม่ได้ตั้งใจ อันเป็นผลของอิทธิพลของสังคมและวัฒนธรรมที่มีต่อนักเขียน

ปกรณ ปิ่นเฉลียว ก็เป็นผู้หนึ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงความเป็นจริงข้างต้น เขาได้รับอิทธิพลจากสภาพสังคมในยุคสมัยที่เขาเขียนงานวรรณกรรมโดยได้จำลองเหตุการณ์และได้นำสภาพสังคมบางส่วนมาเป็นเนื้อหาของเรื่องสั้น เรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียวจึงมีบทบาทในด้านการสะท้อนภาพของสังคมไทยในด้านต่าง ๆ ด้วย

การวิเคราะห์สังคมไทยในงานของปกรณ ปิ่นเฉลียวนี้ ผู้วิจัยจะพิจารณาในด้านต่อไปนี้

1. ภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว
2. วิเคราะห์สังคมไทยในเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว

1. ภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว

เรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียวกล่าวได้ว่า เป็นเรื่องสั้นแนวบันเทิงคดีประสาธการณ เขาจะนำสภาพสังคมไทยที่พบเห็นมาบันทึกไว้ในเรื่องสั้นของเขา จากการศึกษาพบว่า ปกรณ ปิ่นเฉลียวได้สะท้อนภาพสังคมไทยในด้านต่าง ๆ ไว้ดังต่อไปนี้

1.1 ภาพสะท้อนด้านภูมิศาสตร์

เรื่องสั้น ได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพความแห้งแล้ง และทรวงกันดารของท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือไว้ เนื่องจากผู้เขียนเคยปฏิบัติราชการอยู่ในท้องถิ่นนั้นเป็นระยะเวลานานถึง 20 ปี จึงได้ใช้ข้อมูลด้านภูมิศาสตร์เป็นฉากของเรื่องสั้นหลายเรื่อง

สภาพภูมิศาสตร์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้มีผู้ทรงคุณวุฒิศึกษาและให้ข้อมูลไว้หลายท่าน อินทร์ ศรีคุณ (2533 : 142) กล่าวว่า ลักษณะดินฟ้าอากาศทั่วไปของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น ฤดูร้อนอากาศจะร้อนและแห้งแล้งมาก ฤดูฝนฝนจะตกชุกมาก จนทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลัน เพราะลักษณะพื้นผิวดินเป็นดินร่วนปนทราย ถัดลงไปเป็นหินตะกอน เมื่อฝนตกลงมาไม่ดูดซับน้ำฝน นอกจากนั้นปัญหาเรื่องดินก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผลผลิตของพืชที่ปลูกในภูมิภาคนี้ต่ำ และยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับความแห้งแล้งของดินอีกด้วย เพราะดินในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นดินทรายมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ และคุณสมบัติทางกายภาพและทางนิเวศของดินไม่เหมาะสมแก่การเพาะปลูก นอกจากนี้ในภูมิภาคนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนฟ้าวิปริตไม่ตกต้องตามฤดูกาล แต่เมื่อฝนตกปริมาณฝนจะตกลงมามาก และตกติดต่อกันเป็นเวลาหลายวันทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลัน สถานการณ์ดังกล่าวตรงกับที่ โฆษิต ปันเปี่ยมรัชฎ์ (2524 : 3) กล่าวว่า ตลอดชั่วระยะเวลาอันยาวนาน ความแห้งแล้งและยากจนเป็นสัญลักษณ์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 1 ใน 3 ของประเทศความยากไร้ในภูมิภาคนี้เป็นมรดกสืบทอดกันมาชั่วอายุคนหนึ่ง ไปสู่อีกชั่วอายุหนึ่ง สาเหตุสำคัญก็คือด้านภูมิประเทศมีแต่ความแห้งแล้ง ลักษณะดินปนทรายของภูมิภาคนี้เป็นสิ่งที่ปรากฏชัดเจนสิ่งเหล่านี้ได้กลายมาเป็นสัญลักษณ์แห่งความทุกข์ยาก

จากการศึกษาพบว่า ปกรณ์ ปันเจสสิยว ได้สะท้อนลักษณะภูมิศาสตร์ในท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไว้ในเรื่องสั้นต่อไปนี้คือ เรื่องภูเขี้ยว วันแรกที่แก๊งค์รื้อ ศรีธัญชัย กลางท้องฟ้า เงาอุบาทว์ เสือเหี้ยม โอดโคกกรุงชายผู้มีความสุข เจ้าพ่อ กลับมาชัยภูมิ และ เรื่องหมู่เคน

เรื่องสั้นเหล่านี้ส่วนใหญ่ผู้เขียนสะท้อนภาพภูมิประเทศว่าเต็มไปด้วยความแห้งแล้ง ทรวงกันดาร การคมนาคมยังไม่สะดวก ถนนหนทางยังเป็นสภาพดินลูกรังเต็มไปด้วยฝุ่นสีแดงในหน้าแล้ง และเป็นหลุมเป็นบ่อ เป็นโคลนตมในหน้าฝน ส่วนสภาพอากาศนั้นร้อนจัดแห้งแล้งราวกับทะเลทรายในตอนกลางวัน และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วกลายเป็นอากาศเย็นเยือกในเวลา

กลางคืน ดังผู้เขียนได้กล่าวไว้ในตอนหนึ่งในเรื่อง เงาอุบาทว์ว่า

...พอรดแล่นเลยปากช่องไปภายใต้ดวงอาทิตย์ดวงเดียวกัน ความร้อนกลับ
เปลี่ยนเป็นทะเลทราย ลมที่โกรกมาอับ ๆ อ้าว ๆ แทะตามเนื้อตามตัวคันยุบยิบ
ไปหมด มองไปทางไหน มีแต่ความแห้งแล้งว่างเปล่า...

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : เงาอุบาทว์ : 276)

ผู้เขียนยังกล่าวถึงการคมนาคมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งยากลำบากมาก
เพราะภูมิประเทศทิวกันดาร เป็นภูเขาเป็นป่า ไม่มีถนนติดต่อถึงกัน การคมนาคมต้องใช้ทางเกวียน
ต้องบุกป่าฝ่าหนาม และทางเกวียนนั้นเป็นหลุมบ่อและโคลนตมเสียเป็นส่วนใหญ่ ดังปรากฏใน
เรื่องสั้นของเขาหลายเรื่องได้แก่

เรื่องเสือเหี้ยมและเรื่องโอดโคกกรุงชายผู้มีความสุข ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึง
การคมนาคมของชาวบ้านจากตัวอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิไปยัง ต.หนองสังข์ ซึ่งระยะทาง
อยู่ห่างกันเพียง 42 กิโลเมตร แต่ต้องใช้เวลามากหลายชั่วโมงในการเดินทาง ทั้งนี้เพราะภูมิประเทศ
ทิวกันดารเป็นภูเขาและป่า ไม่มีถนนติดต่อกัน ชาวบ้านต้องใช้ทางเกวียน หรือต้องเดินย่ำลง
ไปในท้องนา บุกป่าฝ่าหนาม ขึ้นเขาลงห้วย ไม่มีน้ำ ไม่มีร่มไม้ให้พัก และทางเกวียนนั้นถ้าไม่มี
โคลนตมลึกแค้นอง ก็มีทรายท่วมถึงตาตุ่ม ดังตัวอย่างข้อความ

ตำบลหนองสังข์ ตำบลนี้อยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณยี่สิบกิโลเมตรเศษ
ภูมิประเทศทิวกันดาร เป็นภูเขาและป่าส่วนใหญ่ ไม่มีถนนหนทาง เราต้องพากันเดิน
ด้วยเท้าทั้งสองไปตามทาง เกวียนซึ่งถ้าไม่มีโคลนตมลึกแค้นอง ก็มีทรายท่วมถึงตาตุ่ม

(รวมเรื่องสั้นจากที่ราบสูง : เสือเหี้ยม : 256)

เรื่องเจ้าพ่อ ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นสภาพภูมิประเทศ การคมนาคม และการ
เดินทางไปสู่จังหวัดชัยภูมินั้น ต้องใช้เวลาและความอดทนเพราะต้องไปตามทางหลวงแผ่นดินต้อง
ผ่านชุมแพขอนแก่น เมืองเลย ซึ่งบริเวณรอบ ๆ เป็นภูเขาและป่าที่สูงลิบลิ่วยาวต่อกัน ใครจะ
เดินทางไปสู่อีสานต้องผ่านถนนสายนี้โดยถูกบังคับไม่ให้หลีกเลี่ยงไปทางอื่นโดยเด็ดขาด เพราะ
ถนนสายนี้เป็นหัวใจของจังหวัดชัยภูมิเปิดออกสู่อีสานทั้งหมด

เรื่องกัลบกชัยภูมิ ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นภาพความแห้งแล้งของจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งในหน้าแล้งนั้นตัวจังหวัดชัยภูมิจะอยู่อย่างโดดเดี่ยวแห้งแล้งเหมือนอยู่กลางทะเลทราย มีถนนคอนกรีตสายสั้น ๆ สายเดียว หากเดินทางในหน้าแล้ง ผมจะกลายเป็นสีแดงเพราะฝุ่นสีแดงคลุ้งไปทั่วหากเดินทางในหน้าฝน ก็จะมีพบกับความยากลำบากของถนนที่เป็นโคลนตม เป็นหลุมเป็นบ่อแสดงให้เห็นถึงความทุรกันดารของพื้นที่ ดังตัวอย่างข้อความ

ตัวจังหวัดชัยภูมิตั้งอยู่อย่างโดดเดี่ยว ชิมเศร้าเจิบเหงาและแห้งแล้ง เหมือนอยู่กลางทะเลทราย มีถนนคอนกรีตสายสั้น ๆ เพียงสายเดียว ซึ่งเทศบาลภูมิไจ้กหนา พาดผ่านตัวเมือง มีรู้อยู่ ๆ เจาะแยกไปจากถนนสายนี้ ที่เรียกว่ารุก็เพราะว่าถ้าท่านเดินในหน้าแล้งผมของท่านจะกลายเป็นสีแดงสวยสดงดงามไปได้โดยไม่ต้องเปลี่ยนน้ำยาซ่อมผม

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : กัลบกชัยภูมิ : 162)

เรื่องห่มุเคน ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นภาพภูมิประเทศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในขณะที่ตัวละครซึ่งเป็นตำรวจออกเดินทาง ไปจับกุมผู้ต้องหาที่ตำบลในชนบทแห่งหนึ่ง ซึ่งเดินทางด้วยความยากลำบาก เพราะต้องใช้ม้าเป็นพาหนะในการเดินทาง ต้องขึ้นเขาลงห้วยเป็นระยะทางถึงยี่สิบกิโลเมตร

ในด้านสภาพภูมิศาสตร์ทางภาคเหนือนั้น สวาท เสนาณรงค์ (2523 : 337) กล่าวว่า ภาวะภูมิประเทศของภาคเหนือเต็มไปด้วยภูเขาและหุบเขาอันเป็นแหล่งต้นกำเนิดของแม่น้ำลำธารส่วนใหญ่ที่ไหลลงสู่บริเวณที่ราบภาคกลางของประเทศ และลำธารส่วนน้อยที่ไหลไปรวมกับแม่น้ำโขงทางเหนือ บริเวณที่สำคัญที่สุดของภาคเหนือคือบริเวณที่ราบลุ่มน้ำระหว่างภูเขาที่ไม่กว้างขวางนัก แต่ก็มีคุณสมบัติสมบูรณ์ด้วยดินตะกอนที่น้ำพามาจากที่สูงลาดเขาโดยรอบ ดินจึงเจริญพันธุ์เหมาะในการเพาะปลูก ลักษณะอากาศทางภาคเหนือค่อนข้างเย็น มีฝนตกไม่แห้งแล้งจึงปลูกพืชพันธุ์ได้นานาชนิด ลักษณะอากาศโดยทั่วไปฤดูร้อน อากาศร้อนจัด ฤดูหนาวอากาศหนาวกว่าเขตอื่นเพราะไกลจากอิทธิพลของทะเลมหาสมุทร ประกอบกับลักษณะภูมิประเทศเป็นป่าเขาสลับซับซ้อน ดังนั้นอากาศตอนกลางวันจะร้อนจัดและในตอนกลางคืนจะหนาวจัดเช่นกัน

ปกรณ ปิ่นเฉลียว ได้เดินทางไปปฏิบัติราชการที่จังหวัดทางภาคเหนือ ในช่วงปี พ.ศ. 2492 ผู้เขียนสะท้อนภาพให้เห็นว่าสภาพท้องถิ่นทางภาคเหนือยังมีความทุรกันดารอยู่บ้าง แต่ก็ยังมีธรรมชาติที่สวยงาม และมีความอุดมสมบูรณ์มากกว่าภาคอีสานซึ่งปรากฏในเรื่องสั้นต่อไปนี้

เรื่องราคะ ผู้เขียนสะท้อนภาพให้เห็นสภาพของอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงปี พ.ศ. 2495 ว่า บ้านเมืองยังไม่เจริญเหมือนปัจจุบัน การสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ยังไม่มีใช้ ถนนหนทางถึงแม้ว่าจะลาดยาง แต่ก็ยังเป็นหลุมเป็นบ่อ และยังมีถนนที่เป็น ดินลูกรัง ซึ่งทางการยังสร้างไม่เสร็จอันเนื่องจากงบประมาณน้อย ดังตัวอย่างข้อความ

ตัวอำเภอหางดงอยู่ห่างจากจังหวัดประมาณสิบกว่ากิโลเมตร ถนนลาดยางไว้ ครึ่งซีกเท่านั้น อีกซีกหนึ่งเป็นดินลูกรัง และโคลนตมหลุมบ่อ... มันจึงมักมีคดีเกี่ยวกับ ความผิดทางจราจรเกิดขึ้นเสมอ ๆ บนถนนสายนี้ สาเหตุเพราะไม่มีใครยอมวิ่งรถ บนถนนทางซีกที่เป็นโคลนตมหลุมบ่อต่างแย่งใช้ด้านลาดยางกันหมด

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ราคะ : 320)

เรื่องแดร็กคูล่าที่ช้างคลาน ผู้เขียนเล่าถึง ต.ช้างคลาน จ.เชียงใหม่ ในปี 2492 ว่ายังมีสภาพที่ไม่เจริญ ถนนหนทางลาดยางมะตอยและถนนบางสายยังเป็นดินลูกรัง ยังไม่มีรถราวิ่งขวักไขว่เหมือนปัจจุบัน

เรื่องน้ำใจ ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงธรรมชาติที่สวยงามของ จ.เชียงใหม่ ไว้ว่า เมืองเชียงใหม่ มีทิวทัศน์ที่สวยงามมาก เหมือนกับเมืองในเทพนิยายในการ์ตูนของ วอลต์ดิสนีย์ท้องฟ้าแจ่มใสและอากาศที่บริสุทธิ์

เรื่องดำกับขาว สะท้อนให้เห็นภาพของภูมิศาสตร์ทางภาคเหนือของประเทศไทย ว่าสภาพอากาศเย็น การคมนาคมและการจราจรสะดวก ผู้คนไม่คับคั่งจอแจเหมือนปัจจุบัน

เรื่องนางชื่อนาง ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นสภาพภูมิศาสตร์ทางภาคเหนือในปี พ.ศ. 2495 ในขณะที่ผู้เขียนเดินทางไปปฏิบัติราชการที่ จ.แพร่ ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นว่าการคมนาคม จากจังหวัดแพร่ไปจังหวัดลำปางนั้นต้องใช้เวลา และต้องประสบกับความยากลำบากทุลักทุเลในการ เดินทางอันเนื่องจากความทุรกันดารของพื้นที่ และความเจริญยังเข้าไปไม่ถึง ถนนหนทางไม่ได้ รับการดูแลจากหน่วยงานของรัฐ ประชาชนจึงได้รับความยากลำบาก

เรื่องพ่อเป็นตำรวจ ผู้เขียนเล่าถึงสภาพความสวยงามของธรรมชาติทางภาคเหนืออากาศบริสุทธิ์ แผ่นดินโลกกว้างผู้คนมีน้ำใจ ถึงแม้ว่าความเจริญทางวัตถุจะยังเข้าไปไม่ถึงก็ตาม

เรื่องตื้นหา ผู้เขียนสะท้อนภาพภูมิประเทศ อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ในปี พ.ศ. 2490 ขณะที่ผู้เขียนไปปฏิบัติราชการที่นั่นเช่นกัน ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงสภาพภูมิศาสตร์ที่เป็นป่าเขามีน้ำตกอยู่ในป่าลึก มีสิ่งสราสลั้วที่น่ากลัวอันตราย การคมนาคมจากตัวเมืองเต็มไปด้วยความทุรกันดาร ถนนหนทางซรุซระเป็นหลุมเป็นบ่อ จนผู้เขียนมีความรู้สึกที่ตนเองถูกปล่อยให้อยู่บนเกาะกันดารกลางมหาสมุทรอย่างโดดเดี่ยว

เรื่อง นช.แรง ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นอุทกภัยสมัยน้ำท่วมจังหวัดแพร่ในปี พ.ศ. 2496 ซึ่งกระแสน้ำอันเชี่ยวกรากในลำน้ำยมได้เอ่อขึ้นล้นฝั่งและพองไกล้วางก็ไหลพุ่งเข้าท่วมตัวเมืองแพร่ ทำให้ทรัพย์สิน ข้าวข้าววควายของราษฎรนับไม่ถ้วนต้องพินาศล่มจม ทำความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก และสภาพเช่นเดียวกันนี้ยังปรากฏในเรื่อง

ไอ้แอ๊ด ซึ่งผู้เขียนได้บรรยายไว้ในเนื้อเรื่องว่า

น้ำ! น้ำทั้งนั้น น้ำสีขาวปนแดงขุ่นคลั้กไหลเชี่ยวกรากนองเจิ่งเต็มไปหมดทุกแห่งหนทั่วสารทิศ ระดับของมันเป็นสูงขนาดปริ่ม ๆ บันไดขึ้นบนสุด... มีบ้านข้าพเจ้าหลังเดียวโผล่โติดเดี่ยวอยู่กลางท้องทะเล นอกนั้นต่างจมอยู่ในน้ำหมด ครึ่งหลังบ้าง ค่อนหลังบ้าง และมิดโผล่ให้เห็นเพียงหลังคาก็มี โกลลิบ ๆ ออกไปที่ถนนใหญ่โน้น เห็นฝูงชนกำลังเดินลุยน้ำแค่ออ อัมลุกจูงหลาน ชนชาวของหนีไปอยู่ที่ดอนสูงภายในตัวเมืองให้นวเนียบ อุดลุดซุลมุนวุ่นวายไปหมด...

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ไอ้แอ๊ด : 31)

1.2 ภาพสะท้อนเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมไทย

งานวรรณกรรมของปกรณ ปิ่นเฉลียว อยู่ในช่วง พ.ศ. 2489 - 2518 ซึ่งเป็นช่วงของรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม จนถึงการสิ้นสุดของรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นช่วงที่มีเหตุการณ์สำคัญ ๆ อยู่หลายเหตุการณ์ ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษาและวัฒนธรรม ซึ่งปกรณ ได้สะท้อนเหตุการณ์ต่าง ๆ ไว้ในเรื่องสั้นของเขา ดังนี้

- 1.2.1 ภาพสะท้อนทางด้านการเมือง
- 1.2.2 ภาพสะท้อนทางด้านเศรษฐกิจ
- 1.2.3 ภาพสะท้อนทางด้านการศึกษา
- 1.2.4 ภาพสะท้อนทางด้านสังคม
- 1.2.5 ภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ และค่านิยม

1.2.1 ภาพสะท้อนด้านการเมือง

จากการศึกษาเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียวพบว่า เนื้อหาในเรื่องสั้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพการณ์ทางการเมืองในด้านต่อไปนี้

- 1) ภาพสะท้อนเหตุการณ์ด้านการเมืองการปกครองหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475
- 2) ภาพสะท้อนเหตุการณ์เกี่ยวกับสงครามเกาหลี
- 3) ภาพสะท้อนเหตุการณ์เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) ภาพสะท้อนเหตุการณ์ด้านการเมืองการปกครองหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 แล้ว รัชกาลที่ 7 ทรงเห็นว่าการที่มีคณะราษฎรผูกขาดทางการเมืองอยู่พรรคเดียว ทำให้ผิดหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่ให้มีพรรคการเมืองหลายพรรค โดยจะให้ต่างเห็นแย้งซึ่งกันและกัน พระองค์จึงทรงแนะนำว่าควรให้มีพรรคการเมืองขึ้นอีกนอกเหนือจากคณะราษฎร ซึ่งเป็นพรรคการเมืองฝ่ายค้านนั้น ย่อมเป็นการขัดกับหลักการในระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะฝ่ายค้านถือเป็นสิ่งสำคัญในระบอบประชาธิปไตย การโจมตีพรรครัฐบาลเป็นหน้าที่ของพรรคฝ่ายค้านหรือชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลมีข้อบกพร่องตรงไหน ควรจะแก้ไขอย่างไร หรืออะไรคือประโยชน์ที่แท้จริงของราษฎรอันเป็นปัจจัยสำคัญ การค้านในสภาไม่ใช่เป็นการก่อให้เกิดความแตกสามัคคี แต่กลับช่วยให้การบริหารประเทศเป็นไปด้วยความระมัดระวัง ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อส่วนรวม

อย่างไรก็ตามรัฐบาลหรือคณะราษฎรก็ไม่สามารถปฏิบัติได้ตามพระราชประสงค์ในการที่จะยอมให้มีการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นอีก นอกเหนือจากสาเหตุดังกล่าวแล้ว น่าจะมีเหตุผลอื่นแอบแฝงอยู่ด้วย เช่น ถ้าหากเปิดโอกาสให้มีพรรคการเมืองหลายพรรคแล้ว คณะราษฎรก็อาจเสียความนิยมได้ เพราะต้องมีคนดีตั้งพรรคขึ้นมาแข่งกับคณะราษฎร การบริหารอาจเปลี่ยนมือได้

ณรงค์ พ่วงพิศ (2523 : 149) กล่าวว่าในระหว่างที่รัชกาลที่ 7 เสด็จไปประทับยังประเทศอังกฤษเพื่อรักษาพระเนตร ก็ได้ทรงมีบันทึกถึงรัฐบาลเพื่อให้นำเสนอสภาผู้แทนพิจารณา 6 ข้อ ซึ่งถ้าหากรัฐบาลสามารถปฏิบัติตามพระราชประสงค์ ตามที่ปรากฏในพระราชบันทึกแล้วพระองค์จะเสด็จกลับจากอังกฤษทันที ความสำคัญในพระราชบันทึกมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. พระองค์มีพระราชประสงค์ให้แก้ไขเกี่ยวกับการตั้งสมาชิกประเภทที่สองเสียใหม่เพราะเท่าที่เห็นมารัฐบาลเลือกแต่พวกที่อยู่ในคณะราษฎรเป็นส่วนมากโดยมิได้พิจารณาถึงคุณวุฒิและความเหมาะสมเฉพาะบุคคล
2. ทรงเห็นว่ามาตรา 39 แห่งรัฐธรรมนูญยังไม่เหมาะสมเพราะพระราชบัญญัติใดที่พระมหากษัตริย์คัดค้าน สภายืนยันให้เป็นไปตามเดิมโดยความเห็นข้างมากเพียงเสียงเดียว จึงควรแก้เป็นว่า "ถ้าสภาลงมติตามเดิมโดยให้มีเสียงข้างมาก 3 ใน 4 ของสมาชิก
3. ได้ทรงขอร้องให้รัฐบาลทำมาตรา 14 ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญจริง ๆ ได้แก่ เสรีภาพในการพูด การเขียน การโฆษณา การประชุมโดยเปิดเผย และการตั้งสมาคม
4. ทรงขอให้ยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันรัฐธรรมนูญ เพราะมีวิธีการที่ขัดกับหลักเสรีภาพในร่างกายของประชาชน
5. ทรงขอให้รัฐบาลอภัยโทษนักการเมือง อันได้แก่ข้าราชการที่ถูกลงโทษด้วยการถูกปลดจากราชการ เพราะถูกสงสัยว่าจะมีความผิดทางการเมืองก็ดี หรือถูกกล่าวหาว่ากล่าวร้ายรัฐบาลก็ดี ถูกลงโทษและพ้นโทษก็ดี แต่ถูกตัดสิทธิในการรับบำเหน็จบำนาญก็ดี ขอให้ได้รับบำเหน็จบำนาญตามที่เขามีเกณฑ์และข้าราชการที่ถูกสงสัยในข้อหาที่เป็นกบฏและที่กำลังจะฟ้องร้อง ขอให้หยุดการฟ้องร้องจับกุม

6. ทรงขอให้รัฐบาลและสภาผู้แทนราษฎรให้คำมั่นสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรว่าจะไม่ตัดกำลังและตัดงบประมาณของทหารรักษาวังให้น้อยกว่าที่เป็นอยู่ขณะนี้

ปรากฏว่ารัฐบาลไม่สามารถปฏิบัติตามพระราชประสงค์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ จึงทำให้พระองค์ทรงสละราชสมบัติ รัฐบาลจึงได้กราบบังคมทูลอัญเชิญพระองค์เจ้าอาณันทมหิตลขึ้นครองราชย์ โดยมีกรมหมื่นอนุวัตรจาตุรนต์ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพยอาภา และพระยายมราชเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พ.อ.พระยาพหลพลุเสนาเป็นนายกรัฐมนตรีและได้ประสูติกับมรสุมทางการเมืองมากมาย ต้องกราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งถึง 3 ครั้ง ครั้งแรกรัฐบาลแพ้โหวตในสภารัฐบาลต้องลาออก แต่ พ.อ.พระยาพหลฯ ก็ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีใหม่ ได้มีการปรับปรุงคณะรัฐมนตรีบางคนในคณะรัฐบาลด้วย ครั้งที่สองสมาชิกขอเปิดอภิปรายทั่วไปในนโยบายของรัฐบาล และในช่วงนั้นเอง พ.อ.พระยาพหลฯ ก็กราบบังคมลาออกจากตำแหน่งพร้อมกับคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ก็ลาออกด้วย แต่ในที่สุดก็ได้เลือกให้ดำรงตำแหน่งต่อไปใหม่ทั้งคณะและได้มีพระบรมราชโองการประกาศแต่งตั้ง พ.อ.พระยาพหลพลุเสนา ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในวันที่ 9 สิงหาคม 2480 โดยมีหลวงพิบูลสงครามเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม หลวงประดิษฐมนูธรรมเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ครั้งที่สามรัฐบาลแพ้มติสภาเรื่องให้มีรายละเอียดงบประมาณโดยแจ่มแจ้ง พ.อ.พระยาพหลฯ จึงกราบบังคมลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ภายหลังจากที่ได้มีการเลือกตั้งใน พ.ศ. 2481 แล้ว พ.อ.พระยาพหลพลุเสนาไม่ยอมรับตำแหน่งอีกต่อไป สภาจึงเสนอให้ พ.อ.หลวงพิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรีในวันที่ 16 ธ.ค. 2481 โดยหลวงพิบูลสงครามเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และกระทรวงมหาดไทย หลวงประดิษฐมนูธรรมเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และหลวงโกวิท อภัยวงศ์เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงธรรมการ

หลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง สหรัฐอเมริกาเข้ามามีบทบาทในประเทศไทย และได้กำหนดทิศทางการเมืองและทางเศรษฐกิจของประเทศด้วย ประเทศไทยได้กลายเป็นฐานยุทธศาสตร์ในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ ความวุ่นวายทางการเมืองปรากฏชัดเจนหลังจากรัฐบาลนายควง อภัยวงศ์ลาออก จอมพล ป.พิบูลสงคราม ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีแทนเมื่อ พ.ศ. 2492 ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ พ.ศ. 2489 ที่ถูกยกเลิกไปเมื่อเกิดรัฐประหาร พ.ศ. 2490

รัฐธรรมนูญฉบับนี้จำกัดเสรีภาพให้แคบลงกว่าเดิม โดยเฉพาะเสรีภาพด้านการพูด การเขียนและการพิมพ์ และได้พิมพ์พระราชบัญญัติปราบปรามและป้องกันคอมมิวนิสต์มาใช้

เหตุการณ์ทางการเมืองการปกครองหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ส่งผลกระทบต่อข้าราชการและประชาชนเป็นส่วนใหญ่ ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว ได้สะท้อนไว้ในเรื่องผู้ผิด โดยให้ตัวละครเป็นผู้ที่เกิดในตระกูลที่มีฐานะร่ำรวย ได้รับการศึกษาระดับสูงในสมัยนั้น และได้เข้ารับราชการในกระทรวงมหาดไทย ต่อมาเขาเกิดเบื่อหน่ายระบบราชการ ซึ่งเขาให้ความเห็นว่า

...ต่อมาอีกสองสามปี ผมก็เบื่อชีวิตข้าราชการ มันอาจเพราะผมเป็นนักประชาธิปไตยเกินไปจนล้ายุค สมัยนั้นคนไทยยังไม่เคยได้ยินคำว่า การปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ผมชยะแซง ความเหลื่อมล้ำต่ำสูงของระบบสังคม ซึ่งรุนแรงมากในตอนนั้น โดยเฉพาะกระทรวงที่ผมทำอยู่ สิ่งที่ผมได้ยินได้เห็น ได้รับจึงบีบคั้นจิตใจผมตลอดมา มันก็ละน้อยแต่มันแน่นนอนและมันคง ฉะนั้นเมื่อมันถึงที่สุดมันจึงระเบิดออกมาผมเลยตัดสินใจลาออก...

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ผู้ผิด : 131)

ตัวละครแสดงความไม่ศรัทธาต่อระบบราชการที่เป็นเจ้าขุนมูลนายในสมัยนั้น ซึ่งอยู่ในช่วงสับสนทางการเมือง ทำให้ข้าราชการเกิดความอึดอัดใจจนถึงกับลาออกจากราชการ นอกจากนี้ผู้เขียนยังสะท้อนให้เห็นถึงการไร้เสรีภาพของสื่อมวลชนในขณะนั้นดังตัวอย่างข้อความ

ผมมาเป็นนักหนังสือพิมพ์พอดีกับพวกพระพหลฯ หลวงประดิษฐ์ฯ หลวงพิบูลฯ กำลังนำแสงสว่างการปกครองแบบใหม่มาใช้ในประเทศสยาม ผมคิดว่าผมคงทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติได้เต็มมือละคราวนี้ ผมเองก็หลงใหลเทิดทูนประชาธิปไตย จึงสนับสนุนผู้ก่อการอย่างเต็มที่ ไม่ใช่เทิดทูนอย่างเดียว มันถึงขนาดยอมถวายหัวถวายเกล้าให้ด้วยซ้ำไป... ในที่สุดผมต้องเปิดหมวกให้มันอีกครั้งหนึ่ง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 2 : ผู้ผิด : 127)

คำกล่าวของตัวละครนี้ แสดงให้เห็นว่าตัวละครไม่สามารถใช้ความสามารถของตนเองในการเสนอความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์นโยบายและการทำงานของรัฐบาลได้เต็มที่จนในที่สุดก็ต้องลาออกไปทำธุรกิจส่วนตัว แสดงให้เห็นว่าในยุคนั้นสื่อมวลชนยังถูกควบคุมในการทำงานรัฐบาลปิดหูปิดตาประชาชน และยังปิดกั้นเสรีภาพในการเสนอข่าวต่าง ๆ อีกด้วย

2) ภาพสะท้อนเหตุการณ์เกี่ยวกับสงครามเกาหลี

สงครามเกาหลีเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2493

เนื่องจากสหรัฐอเมริกาส่งกองทัพไปช่วยเกาหลีใต้ และได้รับการสนับสนุนจากสหประชาชาติ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ยินดีที่จะให้ความช่วยเหลือทันทีโดยส่งกองทัพไทยไปยังเกาหลีเมื่อเดือนกันยายน ปฏิบัติการของรัฐบาลไทยเกิดขึ้นจากการคำนึงถึงการเมืองภายในเป็นประการแรก ภายหลังจากการที่ทวนกลับมาดำรงตำแหน่งผู้นำทางการเมืองเมื่อ พ.ศ. 2490 ฐานะของจอมพล ป. ไม่มั่นคงนัก จอมพล ป. ไม่มีฐานสนับสนุนทางการเมืองที่มั่นคง และต้องแข่งขันกับบุคคลอีกสองคนที่กำลังเด่นขึ้นมาคือ จอมพลสฤษดิ์ และ พล.ต.อ. เผ่า ด้วยเหตุนี้จอมพล ป. จึงต้องหันไปช่วยเหลือสหรัฐอเมริกา เพื่อให้สหรัฐอเมริกาเป็นฐานสนับสนุนทางการเมืองของตน (ทักษ์ เฉลิมเตียรณ : 2526 : 309)

पर्ण เป็นเจลิยวได้กล่าวถึงภาพเหตุการณ์ช่วงที่เกิดสงครามเกาหลีเอาไว้ในเรื่อง ทหารปากเสีย ซึ่งตัวละครได้เดินทางไปร่วมรบในสงครามเกาหลีโดยทางเรือ ดังข้อความ

...วันหนึ่งเมื่อหลายปีมาแล้ว ขณะที่เรือรบหลวงแห่งราชนาวิไทย กำลังพาพวกเราฝ่าคลื่นลมมุ่งเข็มไปยังเกาหลี เพื่อร่วมรบตามมติสหประชาชาติ บนดาดฟ้าเรือในเย็นวันนั้น...และยังสะท้อนให้เห็นภาพบรรยากาศของสงคราม ดังนี้

...กระสุนปืนใหญ่ของฝ่ายแดงนัดหนึ่งครางหวีดหวิวลงมา แล้วระเบิดตูมตรงหน้าพวกเรา อีกนัดตามมา นัดแล้วนัดเล่า ตกซ้าย ขวา หน้า หลัง พร้อมกับเสียงปืนกลที่เร็วเป็นม่านสูงจากดินไม่ถึงศอก บนท้องฟ้า เจ้ามิกรมหากาฬโฉบฉวัดไปมา คอยหย่อน

ไฉ่มฤตยูจนเงยหัวไม่ขึ้น...

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ทหารปากเสีย : 343)

ตัวละครที่เข้าไปร่วมรบในสงครามเกาหลีนั้น ไปตามมติของรัฐบาลไทยที่ให้ความร่วมมือกับสหประชาชาติในครั้งนั้นซึ่ง ผู้เขียนได้สะท้อนภาพเหตุการณ์ทั้งการเดินทางและบรรยากาศของสงครามไว้ นอกจากนี้ผู้เขียนยังให้ตัวละครเป็นตัวแทนของผู้คนในสังคมไทยที่หวาดกลัวสงคราม เพราะเหตุการณ์สงครามในเกาหลีนั้นไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับประเทศไทย แต่ตัวละครต้องเข้าร่วมสงครามตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งผู้เขียนได้สะท้อนความรู้สึกหวาดกลัวของตัวละครในขณะที่อยู่ในสนามรบไว้ดังนี้

...ข้าพเจ้าเห็นหน้าเขาซีดเผือด หมอบแต่แน่นิ่งอยู่กับพื้นดิน และเมื่อเสียงระเบิดทวีความรุนแรงขึ้น เขาก็ครางออกมาอย่างไม่เป็นภาษาคน คลานกระเดือก ๆ มาหาข้าพเจ้า ล้มไปทั้งตัวเหมือนผีเข้า เขาพูดกระต่อนกระแท่นฟังไม่รู้เรื่องราว

"ชะ...ชะ...กันสักหนึ่ง...อะ..."

"อะไรนะ! ข้าพเจ้าเอียงหูไปหาเขา"

"พระไวย" เขาตะโกนสุดเสียง ตากลับจมองแทบไม่เห็นตาดำ

แล้วตะกายมือกอดข้าพเจ้าแน่นด้วยความกลัว... ในตอนหลังสีหน้าท่าทางเหมือนผีเข้าค่อย ๆ หดไปอาการกลับสงบครบสามสิบสอง

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : ทหารปากเสีย : 343)

3) ภาพสะท้อนเหตุการณ์เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ กล่าวเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2505 ว่า ลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นศัตรูตัวฉกาจของเราที่สร้างอันตรายให้ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ข้าพเจ้าในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และในหน้าที่อธิบดีกรมตำรวจ จึงต้องดำเนินการปราบปรามอย่างรุนแรง (อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ 2506 : 42)

รัฐบาลชุดจอมพลสฤษดิ์ ถือเอาลัทธิคอมมิวนิสต์และการสังสัยฝ่าฝืนคอมมิวนิสต์เป็นข้ออ้างที่สะดวกเพื่อใช้ปราบปรามฝ่ายค้านทางการเมืองหลังรัฐประหาร 2501

ผู้ที่ถูกจับกุมในฐานะต้องสงสัยว่าเป็นคอมมิวนิสต์มีมากกว่า 40 คน ในบรรดาผู้ที่ถูกจับกุมมีทั้งนักการเมือง นักศึกษา นักหนังสือพิมพ์ และผู้นำกรรมกร ในเดือนพฤศจิกายนปีเดียวกันนั้นสหภาพแรงงาน 4 แห่ง ก็ถูกปิดด้วยเหตุผลว่าเป็นผู้ส่งเสริมให้เกิดการแบ่งแยกระหว่างฝ่ายคนงานและฝ่ายนายจ้าง ทั้งยังเป็นเครื่องมือของลัทธิคอมมิวนิสต์ด้วย (ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 19 วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2501) ต่อมาในเดือนมกราคม พ.ศ. 2502 ตำรวจได้จับกุมอีก 47 คนที่จังหวัดศรีสะเกษ ข้อหาว่าวางแผนกระทำการเป็นคอมมิวนิสต์ (สยามรัฐฉบับวันที่ 20 มกราคม 2502) ผู้ที่ถูกจับกุมส่วนใหญ่เป็นครูตามโรงเรียนที่นายเทพ โชติสุขิต อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเจ้าของ เช่น โรงเรียนเทพวิทยาเหนือ เทพวิทยาใต้ และโรงเรียนสตรีวิทยา เจ้าหน้าที่กล่าวว่าผู้ต้องสงสัยเหล่านี้ได้วางแผนว่าจะเจ้าแทรกซึมโรงเรียนเหล่านี้ โดยใช้การโฆษณาชวนเชื่อแบบคอมมิวนิสต์

คดีใหญ่คดีแรกที่เกี่ยวข้องกับข้อหาลัทธิคอมมิวนิสต์ก็คือคดีของนายศุภชัย ศรีสติ ซึ่งถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้แต่งและผู้พิมพ์ใบปลิวที่เผยแพร่หลังรัฐประหารครั้งแรกของจอมพลสฤษดิ์ พ.ศ. 2500 นายศุภชัยได้รับปริญญาวิศวกรรมไฟฟ้าจากประเทศญี่ปุ่น เคยไปปักกิ่งและศึกษาที่มอสโคว์ชั่วระยะหนึ่ง นายศุภชัยเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย และหัวเรี่ยวหัวแรงในการก่อตั้งสภาแรงงานแห่งประเทศไทย ในระหว่างที่ถูกจับกุม ตำรวจสามารถยึดเอกสาร อาวุธปืน และสิ่งตีพิมพ์จากที่ซ่อนของนายศุภชัยที่ธนบุรี หลังจากถูกจับกุมแล้ว นายศุภชัยก็ถูกจอมพลสฤษดิ์สอบสวนด้วยตนเอง และต่อจากนั้นก็ถูกลี้ภัยประหารชีวิตต่อหน้าประชาชนเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2502 พร้อม ๆ กันกับนายศุภชัยก็มีผู้ถูกจับกุมและถูกจำคุกอีก 12 คน

เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2504 ตำรวจได้จับกุมนายครอง จันดาวงศ์ และนายทองพันธ์ สุทธิมาศ ที่จังหวัดสกลนคร ในข้อหาว่าเป็นผู้สมรู้ร่วมคิดกระทำการอันเป็นคอมมิวนิสต์ในจังหวัดนี้ และจังหวัดใกล้เคียงในการจับกุมครั้งนี้มีผู้ถูกจับกุมอีก 100 คน ในฐานะมีส่วนเกี่ยวข้องกับนายครอง นายครองได้รวบรวมผู้คนร่วมอุดมการณ์ก่อตั้งสมาคมลับมีชื่อว่า "สามัคคีธรรม" เพื่ออบรมสั่งสอนประชาชนให้รู้จักลัทธิคอมมิวนิสต์ นายครองได้เรียกร้องให้มีการปลดปล่อยอีสานออกจากรัฐบาลกลาง และรวมเข้ากับพี่น้องฝ่ายประเทศลาว จากพฤติกรรมเหล่านี้ทำให้นายครองและนายทองพันธ์ต้องถูกตัดสินประหารชีวิตในที่สุด

บุคคลสุดท้ายที่ถูกประหารชีวิตในฐานะเป็นสายลับคอมมิวนิสต์ก็คือนายรวม วงศ์พันธุ์ มาจากสุพรรณบุรี เคยศึกษาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เคยเป็นอดีตครูใหญ่

โรงเรียนแห่งหนึ่งและเป็นสมาชิกสันนิบาตเยาวชนประชาธิปไตยแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์การแนวหน้าของพรรคคอมมิวนิสต์ไทย เมื่อ พ.ศ. 2497 หน้าที่ของนายรวมคือ การจัดตั้งกลุ่มชาวชนบทขึ้นในจังหวัดสุพรรณบุรี ลพบุรี สระบุรี และกาญจนบุรี แต่การเคลื่อนไหวของนายรวมถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจเฝ้าจับตาดูอย่างใกล้ชิด และถูกจับกุมเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2505 มีผู้ร่วมงานกับนายรวมถูกจับกุมอีก 30 คน ในที่สุดนายรวมก็ถูกสั่งประหารชีวิตต่อหน้าประชาชนเมื่อ 24 เมษายน 2505

แม้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จะถึงแก่กรรมไปแล้ว จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรีคนต่อมาก็ยังยึดนโยบายกวาดล้างการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ดังที่วิทยุ กองทอง (2528 : 282) กล่าวว่าในช่วงรัฐบาลของจอมพลถนอม กิตติขจร นักเขียนได้สะท้อนภาพความไม่พอใจต่อนโยบายของรัฐบาลต่อการจับกุมประชาชนในข้อหาทำการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ด้วยเหตุที่การต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธของคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยขยายตัวอย่างรวดเร็ว มีการปฏิบัติการมากกว่า 30 จังหวัด สร้างความเสียหายให้แก่ฝ่ายรัฐบาลมากมาย รัฐบาลจึงเร่งปราบปรามอย่างหนัก พร้อมกันนั้นก็ตั้งหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่เพื่อแย่งชิงประชาชนกลับคืนมาจากฝ่ายคอมมิวนิสต์ นโยบายการปราบปรามคอมมิวนิสต์จึงเป็นนโยบายหลักของจอมพลถนอม กิตติขจร และได้จับกุมผู้ต้องสงสัยว่ามีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์อยู่เสมอ

ปกรณ์ ปิ่นเฉลียวได้สะท้อนภาพเหตุการณ์เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ไว้ในเรื่อง จากกรรมเจเนต นิทานตำรวจ คนชั้นคิงส์ และ เรื่อง กบาล อเล็กทรอนิกส์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เรื่องจารกรรมเจเนต ตัวละครเป็นสายลับของกรมตำรวจที่จะต้องสืบหาบุคคลที่เป็นหัวหน้าคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย ซึ่งในช่วงเวลานี้เป็นช่วงที่ลัทธิคอมมิวนิสต์เข้ามาแทรกซึมอย่างหนักทั้งภายนอกและภายในประเทศ รัฐบาลจึงต้องมีการปราบปรามอย่างหนัก ต้องใช้เงินงบประมาณอย่างมากในการกวาดล้าง เมื่อจับกุมได้และสอบสวนแล้วว่ามี การกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์จริง รัฐบาลต้องลงโทษอย่างหนักถึงกับประหารชีวิต ซึ่งเหตุการณ์ช่วงนี้รัฐบาลได้ประหารชีวิตบุคคลที่มีการกระทำเป็นคอมมิวนิสต์มาแล้วหลายคน จะเห็นได้ว่าเนื้อเรื่องของเรื่องสัมพันธ์ตรงกับสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงอย่างมาก

ปรณ ปิ่นเฉลียว ได้สะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลในช่วงนั้นมักใช้เป็นข้ออ้างในการจับกุมประชาชนและเป็นการปิดกั้นเสรีภาพของประชาชน อีกทั้งใช้เป็นเหตุให้ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐรังแกประชาชนดังเช่นในเรื่องคนชั้นคิงส์ ตัวละครผู้เป็นพ่อไม่นิยมพกพระเครื่องเพราะยึดถือว่าการพกพระนั้นเป็นการเตือนให้นึกถึงคำสั่งสอนของพระพุทธองค์มากกว่าที่จะเชื่อถือในเรื่องปาฏิหาริย์ แต่ลูกชายของเขากลับไม่เห็นด้วย เห็นว่าการกระทำเช่นนั้นของเขาเป็นการกระทำของคอมมิวนิสต์ แต่เขาก็ไม่มีเหตุผลอื่นที่จะชี้แจงให้ลูกเข้าใจเพียงแต่ตอบลูกว่า "ถ้าพ่อเป็นคอมมิวนิสต์จริง พ่อไม่ยอมให้ลูกห้อยพระเต็มคออย่างนี้หรอก"

การจับกุมผู้ต้องสงสัยบางครั้งไว้เหตุผลอันสมควร เป็นข้ออ้างที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะยึดเย็ดข้อหาให้แก่ราษฎร ดังเช่น เรื่องนิทานตำรวจ ปรณได้สะท้อนภาพนี้ไว้เป็นเชิงเสียดสี โดยผูกเรื่องให้ เทวดาแปลงร่างมาเป็นชายชราได้ลงมาสำรวจเมืองมนุษย์ บังเอิญพบกับนายตำรวจกำลังลาดตระเวนอยู่ เมื่อเห็นชายชราจึงตรงเข้าไปสอบถามและจับกุม เมื่อชายชราตอบคำถามและใช้เหตุผลโต้แย้ง แล้วแจ้งข้อหาเป็นคอมมิวนิสต์ โดยให้เหตุผลว่าชายชราหัวหมอ ดังคำโต้ตอบระหว่างชายชรากับตำรวจ ดังนี้

"เรามาจากแม่ฮ่องสอนเสียด้วย อา! นิกออกแล้ว แม่ฮ่องสอนเป็นเมืองชายแดน
งั้นเราก็คือคอมมิวนิสต์ปลอมแปลงเข้ามาแทรกซึมบ่อนทำลายแน่ ๆ ฉันต้องจับและ
ขังเราไว้สอบสวนคืนหนึ่งก่อนละ"

"เหอ! เดี่ยวซิคุณ" เทวดารับห้าม ชักมีอาการตกใจนิด ๆ "คุณเล่นพูดเอง
เออเองมีหน้าซ้ำยังสรุปง่าย ๆ ว่าผมต้องถูกขังเพราะเป็นคอมมิวนิสต์ คุณไม่คิดบ้าง
หรือว่า คุณกำลังทำให้ประชาชนเสื่อมเสียเสรีภาพอยู่เหมือนกันนะ"

"อ้าย! หมอความ เอ๊ย..กระท้อน ลือเอาไอ้แก่นไปขังไว้ที่โรงพักก่อน อ้าวว่ามัน
เป็นคอมมิวนิสต์แหง ๆ ไม่งั้นมันไม่อดรู้กฎหมายและเจ้าคารั้สการมอย่างนี้หรอก
เดี๋ยวอ้าวจะตามไปสอบสวนมันทีหลัง"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : นิทานตำรวจ : 171)

จะเห็นได้ว่าในสมัยนั้น หากประชาชนมีความคิด มีเหตุผลขึ้นมา
แข็งแรง จะกลายเป็นคนหัวหมอนในความคิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และจะต้องถูกแจ้งจับยึดเยียด
ข้อหาคอมมิวนิสต์ให้ทันที ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจมาก การจับกุมผู้ต้องสงสัยอย่างไว้
เหตุฉ้อฉลสมควร การประกาศเขตความรุนแรงในการปราบปรามคอมมิวนิสต์ การปิดกั้นเสรีภาพ
ทางความคิดตามนโยบายปราบปราม และป้องกันคอมมิวนิสต์ของรัฐบาล ทำให้ประชาชนไม่ได้รับ
ความยุติธรรมจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ประชาชนผู้ไร้ความผิดจะต้องถูกจับติดคุกอย่างไว้เหตุผล

บรรยากาศทางการเมืองที่เต็มไปด้วยการกวาดล้างและกล่าวหา
ว่ามีการกระทำความผิดเป็นคอมมิวนิสต์ คงจะปรากฏอย่างกว้างขวาง และเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของ
วิถีชีวิตประจำวัน จนนำมากล่าวเปรียบเทียบเป็นสำนวน ดังที่ปรกรณ์ ปิ่นเฉลียวได้สะท้อนไว้ใน
เรื่อง กบาลอเล็กทรอนิกส์ เมื่อตัวละครเพียงแค่เปลี่ยนความตั้งใจที่จะกระทำความผิดอย่างทันที
ทันใด การกระทำเช่นนั้นเหมือนกับการถูกล้างสมอง กล่าวคือตัวละครเปลี่ยนใจจะไม่ไปเยี่ยม
เพื่อนดังที่ตั้งใจไว้ ดังตัวอย่างบทสนทนาว่า

"แต่ในที่สุด พอแยกกับมันที่สถานีรถไฟเชียงใหม่ในวันรุ่งขึ้น กันกลับลืมมันสนิท
ความคิดที่จะไปเยี่ยมไปเที่ยวหามันพลายหายไปเหมือนถูกเงินแดงจับล้างสมอง"

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : กบาลอเล็กทรอนิกส์ : 109)

จะเห็นได้ว่าตัวละครมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับคอมมิวนิสต์แต่อย่างใด
แต่จากบทสนทนาแสดงให้เห็นว่า การที่ตัวละครคิดสิ่งใดแล้วลืมกลับเปลี่ยนความคิดทันทีเหมือนกับการ
ถูกเงินแดงล้างสมองให้มีความคิดที่เปลี่ยนไปนั่นเอง ซึ่งผู้เขียนสะท้อนให้เห็นว่าในยุคสมัยนั้น
การแทรกซึมของคอมมิวนิสต์เป็นไปอย่างกว้างขวางและมีบทบาทต่อการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันด้วย

1.2.2 ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ

สภาพสังคมไทยในช่วง พ.ศ. 2504 - 2510 เป็นช่วงที่อยู่ในแผน
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 วิทยุ กองทอง (2528 : 305) กล่าวว่าสภาพ
สังคมไทยในช่วงนี้กำลังเจริญเติบโตในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ โดยเน้นการสร้าง
สาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น ถนน เขื่อน ไฟฟ้า ประปา ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อสร้างความสะดวกในการ

ส่งเสริมการลงทุนของต่างประเทศ และเพื่อขยายตัวในภาคอุตสาหกรรม อันเป็นผลให้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมงอกงามขึ้นในเมืองไทย คนไทยเริ่มคุ้นเคยกับสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และยอมรับวิถีชีวิตแบบอเมริกันเพิ่มมากขึ้น ทักซ์ เจลิเมเตียร์น (2526 : 475) ก็ได้ชี้ให้เห็นถึงการสร้างถนนตามโครงการระหว่าง พ.ศ.2504 - 2513 ว่า การสร้างถนนที่ดำเนินไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. 2504 - 2509 นั้นมีโครงการสร้างถนนสายใหม่ ๆ ที่รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ อนุมัติเมื่อเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2505 อันแสดงให้เห็นถึงการวางแผนใหม่ ๆ อย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นการพยายามที่จะให้มีถนนสำหรับภาคอีสาน ซึ่งมีเพียง "วง" เดียว (ระหว่างนครราชสีมากับอุบลราชธานี และยกขึ้นไปทางเหนือยังร้อยเอ็ด มหาสารคาม ก่อนที่จะไปเชื่อมกับถนนสายมิตรภาพ ซึ่งมีบางส่วนได้ก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเมื่อประมาณ พ.ศ. 2498 ในขั้นแรกมุ่งที่จะปรับปรุงถนนสายกรุงเทพฯ - สระบุรีให้ดีขึ้น (พ.ศ.2502 - 2507) และต่อมาก็ขยายจากโคราชไปหนองคาย (พ.ศ.2500 - 2508) สรุปได้ว่าการวางแผนระบบสร้างถนนของชาติใหม่อีกเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2505 นั้นเป็นการตอบสนองการพัฒนาทางเศรษฐกิจตามนโยบายของรัฐบาล

การพัฒนาสาธารณูปโภคอาทิ ถนน ไฟฟ้า ประปา เข้าไปในหมู่บ้านชนบทเท่ากับเป็นการเปิดช่องให้ชาวชนบทรู้จักสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ โดยรถยนต์ยานพาหนะที่เรียกว่าความเจริญในเมืองเข้าไปเผยแพร่ในหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านเกิดความอยากรู้อยากเห็นถึงความเจริญภายนอก อยากทดลองในสิ่งที่ไม่เคยสัมผัสจนเป็นเหตุให้เสียผู้เสียคน เนื่องจากเข้าไปสัมผัสในสิ่งที่เป็นอบายมุข ดังปรากฏในเรื่อง โอดโคกกรุงชายผู้มีความสุข และในเรื่อง แดงยักษ์ใหญ่ V.S. เขียวคนแคระ ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นว่าเมื่อสาธารณูปโภคต่าง ๆ เข้าไปถึงชนบทแล้วนั้น สภาพชนบทก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมือง อบายมุขต่าง ๆ ก็เริ่มเข้าไปมอมเมาชาวบ้าน ดังตัวละครในเรื่องคือแดงยักษ์ใหญ่ เมื่อได้พบปะกับเพื่อนฝูง ต่างก็พากันตะลอนดื่มเหล้าและเที่ยวชั่งโสเภณีดังตัวอย่างข้อความ

อำเภอลำแพนขึ้นกับจังหวัดขอนแก่น อยู่ห่างจากภูเขียวประมาณยี่สิบกิโลเมตร แต่ถนนหนทางดี เรามาถึงเมื่อเวลาประมาณสามทุ่มครึ่ง ไร่เพื่อนผมคนหนึ่งในงานสามคนนั้นแวะไปหาเพื่อนของมันอีกคนหนึ่งที่บ้านตลาด เพื่อขอให้เป็นคนนำเที่ยว เราเจอเขาพอดี..เขาพาเราตระเวนเสียหัว เข้าช่องแล้วกินเหล้า กินเหล้าแล้ว

เข้าช่อง แก้วแล้วแก้วเล่า ช่องแล้วช่องเล่า

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : แดงยักษ์ใหญ่ V.S. เขียวคนแคระ : 83)

ในด้านภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจนี้ ปกรณ์ ปิ่นเจ็ลยยังสะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวของรัฐบาลที่พยายามให้ชาวบ้านปลูกพืช เพื่อแก้ไขความยากจนเพราะเห็นว่าอาชีพหลักของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือคือการเกษตร โฆษิต ปิ่นเปี่ยมรักษ์ (2524 : 45) กล่าวว่า การปลูกพืชสลับเป็นวิธีการที่เพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร ปกติชาวนาในภูมิภาคนี้จะทำการเพาะปลูกพืชชนิดเดียวและครั้งเดียวในรอบปี ทั้ง ๆ ที่ปรากฏว่าระยะของฤดูฝนในภูมิภาคนี้ยาวถึงโดยเฉลี่ย 180 วัน และความชื้นในพื้นที่ยังสามารถที่จะหล่อเลี้ยงต้นพืชต่อไปได้อีกหลังช่วงฝน ทำให้สามารถปลูกได้อย่างน้อย 2 ครั้งสลับกัน และสามารถปลูกพืชอื่นแซมไปพร้อมกันบนพื้นที่ปลูกพืชไร่บางชนิดเช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง และปอ ซึ่งมีการเพาะปลูกกันมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังปรากฏในเรื่อง กลีบขี้หมี่ ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นว่า ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการปลูกปอกันอย่างกว้างขวาง แต่อาชีพการทำปอนั้นประสบความล้มเหลว ไม่ได้ทำรายได้ให้เกษตรกรเท่าที่ควร ดังตัวอย่างข้อความ

กล่าวกันว่า การปลูกปอเป็นอาชีพหลักขั้นหน้าชั้นตาของจังหวัดนี้ มีนักการเกษตรการปกครอง นักวิจารณ์ฉีปะทะฟุ้งว่า สิ่งนี้แหละทำให้ขี้หมี่อุดมสมบูรณ์และจะมั่งคั่งยิ่งยงในวันข้างหน้า โธ่เอ๊ย ช่างพูดกันง่ายจริง ๆ ก็ในเมื่อถนนสายหัวใจติดต่อกองเทพฯ เป็นอี่เหี่ยวดังกล่าวนมา ต่อให้เป็นปอเทวดา มันคงไม่ทำให้ราษฎรรวยได้แน่

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : กลีบขี้หมี่ : 162)

ในเรื่อง กินเพื่ออยู่ V.S. อยู่เพื่อกิน ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นสิ่งที่ล้มเหลว เพราะขยายช่องว่างระหว่างเมืองกับชนบท คนรวยกับคนจนอย่างชัดเจน ดังผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของตัวละครที่อยู่ในเมืองมีความเป็นอยู่ฟุ่มเฟือย นิยมกินอาหารภัตตาคารหรู ๆ สิ่งอาหารราคาแพง กินทั้งกินขำขัน พนักงานทำงานในห้องแอร์คอนดิชันสวมน้ำหอมราคาแพง ในขณะที่ชาวชนบทมีความเป็นอยู่อย่างแร้นแค้น ดังตัวละครคือแม่เผ่ากานที่ต้องก่ออาชญากรรมเพียงขโมยข้าวสารเพื่อประทังความหิวโหย และ

ในที่สุดแม้เผ่าก่าแกก็ต้องตายด้วยความทุกข์ทรมานอันเนื่องจากไม่มีเสื้อผ้าให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย ในฤดูหนาว ซึ่งในช่วงฤดูหนาวนั้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีอากาศหนาวที่รุนแรงมาก

1.2.3 ภาพสะท้อนด้านการศึกษา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ซึ่งรัฐบาลแต่ละยุคแต่ละสมัยล้วนให้ความสำคัญและพยายามขยายการศึกษาออกไปให้กว้างขวางยิ่งขึ้นเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยใน พ.ศ. 2475 รัฐบาลได้ประกาศจัดตั้งสภาการศึกษาขึ้น เพื่อให้มีหน้าที่วางวิธีการศึกษาแห่งชาติ แผนการศึกษาลับแรก คือ แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2475 ในแผนการศึกษาลับนี้ได้นั้นถึงความเสมอภาคในการได้รับการศึกษาของชายและหญิง แผนการศึกษาลับต่อมาคือ แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2479 และต่อมาก็ได้กำหนดใช้แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2494 ซึ่งแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2494 นี้มีจุดมุ่งหมายว่า

1. รัฐบาลมีความมุ่งหมายให้พลเมืองได้รับการศึกษาพอเหมาะแก่อัตภาพ
2. เพื่อการเป็นพลเมืองดี กุลบุตรกุลธิดา พึงได้รับการศึกษาอยู่ในโรงเรียนจนอายุย่างเข้าปีที่ 15 เป็นอย่างน้อย

3. กุลบุตรธิดา พึงชวนช่วยหาความรู้ และความชัดเจนอันเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของตนสืบไปภายหน้า (กระทรวงศึกษาธิการ 2507 : 364)

ต่อมาเมื่อถึงยุคสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำให้ความเจริญทุกอย่างมารวมกันอยู่ในกรุงเทพฯ โดยเฉพาะในด้านการศึกษาก็ได้ขยายสถาบันการศึกษาออกไปสู่ส่วนภูมิภาคคือจัดสร้างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างการอุดมศึกษากับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นพิเศษ แต่รัฐก็มิได้จัดการศึกษาแบบให้เปล่า โอกาสทางการศึกษาของแต่ละคนจึงขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจ เมื่อความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจไม่มี ความเสมอภาคทางการศึกษาจึงไม่มีด้วย คนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีจึงมีโอกาสศึกษาในระดับสูง คนที่มีการศึกษาสูงก็เท่ากับจะได้มีโอกาสทำงานดี มีฐานะทางเศรษฐกิจดีนั่นเอง แม้จะมีชาวชนบทอพยพเข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพฯ เป็นจำนวนมาก แต่สถาบันอุดมศึกษาสามารถรับนักศึกษาได้เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ชาวชนบทที่มีโอกาสศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยจึงมีจำนวนน้อยมาก ดังจะเห็น

ได้ว่าใน พ.ศ. 2515 สถิติของนักศึกษาที่มาจากครอบครัวชาวไร่ ชาวนา มีเพียงร้อยละ 6 เท่านั้น วิทยุ กอทอง (2528 : 353) ให้ความเห็นว่าโอกาสทางการศึกษาของชาวเมืองกับชาวชนบทมีความเหลื่อมล้ำกันมาก ด้วยเหตุนี้ชาวชนบทจึงอพยพเข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพฯ ดังปรากฏในเรื่อง พ่อเป็นตำรวจ สะท้อนภาพของพ่อที่เห็นการศึกษาของลูกเป็นสิ่งสำคัญ จึงดิ้นรนขอย้ายเข้ากรุงเทพฯ เพื่อต้องการให้ลูกชายมีโอกาสศึกษาต่อในชั้นสูงต่อไป เรื่องนี้ผู้เขียนได้ให้เหตุผลของคนชนบทที่ต้องดิ้นรนเข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพฯ ไว้ว่า

"เห็นแก่อนาคตไอนั้นมัน..." พ่อชี้มาที่ผม "มันชักโตมากแล้วจะได้ยูได้ร่า
ได้เรียนในที่เจริญ มีหนทางใหญ่โตก้าวหน้า ดีกว่ามัวจมอยู่กับบ้านนอกคอกนาเช่นนี้"
(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : พ่อเป็นตำรวจ : 143)

ในช่วงปี พ.ศ. 2493 ไทยได้รับการช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาในการสนับสนุนให้นักเรียนทุนของไทยมีโอกาสศึกษาต่อในประเทศสหรัฐอเมริกา ทักษ์ เจลิมเตียร์น (2524 : 310) กล่าวว่า เพราะไทยให้ความสนับสนุนสหรัฐอเมริกา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าไปร่วมรบสงครามในประเทศเกาหลี ประเทศไทยจึงได้รับข้อตกลงเกี่ยวกับการช่วยเหลือทางด้านการศึกษา การค้า เทคโนโลยีและการทหารจากสหรัฐอเมริกา เมื่อเดือนกรกฎาคม 2493 ได้มีการเซ็นสัญญาฟูลไบรท์ขึ้นระหว่างสองฝ่าย อันทำให้ประเทศไทยสามารถส่งนักศึกษาที่เฉลียวฉลาดไปเรียนต่อยังสถาบันอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกาวันที่ 19 กันยายน 2493 ดังปรากฏในเรื่องสั้น 2 เรื่องคือ เรื่อง น้ำใจยูเอสยู กับเรื่อง ญาติของพ่อ ดังนี้

เรื่องน้ำใจในยูเอสยู ตัวละครได้ทุนของรัฐบาลไปศึกษาต่อระดับปริญญาโททางรัฐศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยยูเอสยู (Utah State University) สหรัฐอเมริกา ปี พ.ศ. 2500 และในเรื่อง ญาติของพ่อ ตัวละครสำเร็จการศึกษาวิศวกรรมศาสตร์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ปริญญาเกียรตินิยมและสอบชิงทุนสถานทูตอเมริกาได้ไปศึกษาต่อที่ MIT สหรัฐอเมริกา มีกำหนดเวลาถึง 5 ปี ในช่วงปี พ.ศ. 2505

1.2.4 ภาพสะท้อนด้านสังคม

พ.ศ. 2500 - 2518 เป็นช่วงที่สังคมมีความเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ

ด้าน อันเนื่องจากอิทธิพลของต่างประเทศที่เข้ามามีบทบาทในประเทศไทย และอันเนื่องมาจากการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ทำให้สังคมไทยมีความเจริญทางวัตถุมากขึ้น แต่จิตใจของคนกลับต่ำลง คีลธรรมของคนในสังคมเสื่อมทรามลง

เรื่องสั้นของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว ได้สะท้อนให้เห็นเหตุการณ์ทางสังคมในช่วงนั้นไว้ดังนี้

- 1) อาชญากรรมและความไร้ระเบียบของสังคม
- 2) โรงผีและบ่อนการพนัน
- 3) โสเภณี

1) อาชญากรรมและความไร้ระเบียบของสังคม

ในช่วงรัฐประหาร พ.ศ. 2501 จอมพลสฤษดิ์ได้ออกคำสั่งว่า อันธพาลผู้ทำการก่อวินในเขตพระนครจะต้องถูกจับกุมและนำมาอบรม คำประกาศฉบับที่ 21 ของคณะปฏิวัติกล่าวว่า อันธพาลเป็นบ่อนทำลายสังคมและประชาชนทั่วไป และกล่าวว่า การที่จะขจัดพวกอันธพาลเหล่านี้ออกไปให้หมดสิ้นนั้นเป็นหนทางเดียวที่จะช่วงส่งเสริมความผาสุกของราษฎร ขณะที่มีการจับกุมและการสอบสวนนานใหญ่ตามประกาศฉบับที่ 21 นั้น จอมพลสฤษดิ์มีความรู้สึกว่าการนี้ยังไม่พอเพียง นอกเหนือจากการตัดสินลงโทษให้กักขังไว้อีก 30 วันแล้วยังถูกควบคุมตัวไว้ในสถานฝึกอบรม ซึ่งจัดขึ้นตามบทบัญญัติของคำประกาศฉบับที่ 43 ด้วย

อำนาจที่ครอบคลุมทั่วไปนี้ถูกนำมาใช้เพื่อจัดอาชญากรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ ในเมืองให้หมดไป ทำนองเดียวกันก็เป็นการขู่พวกเยาวชนให้ใช้ชีวิตในสังคมอย่างเรียบร้อยตามประเพณีนิยมมากยิ่งขึ้น คนที่ไว้ผมยาว นุ่งกางเกงรัดตัว และสวมเสื้อผ้านูดนาค ซึ่งเป็นอิทธิพลการแต่งกายจากสหรัฐอเมริกาที่แพร่หลายอยู่ในประเทศไทย ก็จะถูกจับว่าเป็นอันธพาล นอกจากนี้จอมพลสฤษดิ์ยังสั่งให้เลิกการเดินร่ำประจำสัปดาห์ที่สวนลุมพินีด้วยเหตุผลว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีงามสำหรับเยาวชนไทย จอมพลสฤษดิ์ยังได้แนะนำให้ตำรวจจับกุมเยาวชนที่ชอบไปเที่ยวตามสถานเริงรมย์ต่าง ๆ ในตอนกลางคืนอีกด้วย ในงานเลี้ยงของรัฐบาลก็มีการสั่งห้ามมิให้เล่นดนตรีแบบร็อกแอนด์โรล ตำรวจยังได้รับคำสั่งให้ตรวจตราการเดินร่ำแบบ "ทวิสต์" ที่ผิดกฎหมายตามสถานที่สาธารณะต่าง ๆ อีกด้วย

ผู้เขียนสะท้อนภาพเหตุการณ์ความไร้ระเบียบของสังคม ก่อให้เกิด
อาชญากรรม การเกิดโจรก๊ากต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพมหานครและชนบท มีการเกิดขึ้นของกลุ่มนักเลง
มือปืนรับจ้างมีโรงยาผีปรากฏอยู่ทั่วไป เหตุการณ์เหล่านี้ปรากฏอยู่ในเรื่องสั้นต่าง ๆ ดังนี้

เรื่องเสือเหี้ยม เสือเหี้ยมเป็นโจรร้ายแห่งภาคอีสาน มีคดี
ปล้นฆ่าข่มขืนอย่างโหดร้ายทารุณ จนแผ่นดินอีสานทั่วเขต 4 เตือนร้อนเป็นไฟ ชีวิตและทรัพย์สิน
ของราษฎรวิบัติไปด้วยน้ำมือของโจรร้ายคนนี้ ชั่วระยะเวลา 3 ปี เป็นมูลค่าเหลือคณานับ
มีสินบนค่านำจับค่าหัวสองหมื่นบาทไม่ว่าจับเป็นหรือจับตาย กรมตำรวจได้รับความกระทบกระเทือน
อย่างหนัก เพราะไม่สามารถนำเสือเหี้ยมมาลงโทษได้

ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นว่าเหตุการณ์บ้านเมืองในช่วงนั้นเต็มไปด้วย
โจรผู้ร้ายแม้แต่สถานีตำรวจก็ยังถูกโจรปล้นอีกด้วย ดังตัวอย่างข้อความ

ผู้บังคับกองของเราจึงสั่งให้หมวดโกศุมกำลังเฝ้าโรงพัก และตลาดเป็นการไม่
ประมาทไว้ล่วงหน้าก่อน ทั้งนี้เพราะชะดีชะร้ายไอ้เหี้ยมกับพวกแอบดอดเข้ามาตี
ท้ายครัวที่ตัวอำเภอ แล้วเกิดคดีเดือดปล้นโรงพัก ปล้นตลาดแบบอำเภอท่าเรือที่เคย
โดนมาเข้าเมื่อใดแล้วละก็ เป็นได้สิบหายบรลยจักรกันเมื่อนั้น

(เรื่องสั้นจากที่ราบสูง : เสือเหี้ยม : 255)

เรื่องเจ้าพ่อ ผู้เขียนสะท้อนภาพเหตุการณ์ให้เห็นว่า ในดินแดน
ภาคอีสานมีการลักขโมยควาย และมีโจรร้ายที่ตำรวจทั่วภาคอีสานพลิกแผ่นดินตามล่าตัว เป็น
โจรร้ายที่มีค่าหัวถึงสองหมื่นบาทได้ปล้นฆ่าชาวบ้านตายนับไม่ถ้วน ชาวบ้านเตือนร้อนกันทุกหย่อมหญ้า
ผู้เขียนสะท้อนภาพให้เห็นว่าในยุคนั้นมีการตั้งองค์การต่าง ๆ ซึ่ง
เป็นที่รวมของหมู่นักเลง มือปืนรับจ้าง แห่ลงบายมุข และตัวละครเป็นมือปืนรับจ้างอยู่ในองค์การ
แห่งหนึ่งซึ่งเป็นองค์การที่รวมความเลวร้ายทั้งหมดไว้เช่น ของเถื่อน โจรกรรม ปล้นทรัพย์ โสเภณี
และเหล่านักเลงอันธพาลที่ก่อวุ่นวายไป ซึ่งสะท้อนให้เห็นความเสื่อมทรามของสังคมในยุคอันธพาล
ครองเมือง เหตุการณ์เหล่านี้ปรากฏอยู่ในเรื่อง หนี ล่านัก วีรกรรมของมือปืน น้ำใจ และเรื่อง
คนชั้นคิงส์

2) โรงฉีดยาและบ่อนการพนัน

การติดฝิ่นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทย อย่างน้อยที่สุดก็ตั้งแต่สมัยอยุธยาและอาจจะก่อนหน้านี้ ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ฝิ่นก็ยังคงเป็นแหล่งรายได้ทางการของรัฐบาลไทยอยู่ ซึ่งกลายเป็นบ่อนเกิดสำคัญของการจ่อราษฎรบังหลวงและอำนาจดังได้เห็นมาแล้วว่า พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ ใช้อำนาจของตนควบคุมการค้าฝิ่นในประเทศเพื่อเป็นทุนส่งเสริมกลไกทางการเมืองของตนมาแล้วเช่นไร แต่เนื่องจากความกดดันระหว่างชาติที่มีเพิ่มขึ้น จึงในที่สุดรัฐบาลของจอมพล ป. ได้ตกลงเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2498 ว่าได้เลิกการขายและการใช้ฝิ่นตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2499 ต่อมากำหนดเส้นตายนี้ได้เลื่อนออกไปอีกหนึ่งปี เพราะรัฐบาลแย้งว่า ไม่สามารถที่จะแสวงหารายได้ที่สูญเสียไปจากอากรฝิ่น ที่ปรึกษาจากองค์การสหประชาชาติก็ให้คำแนะนำปรึกษาแต่ที่ว่าข้อเสนอแนะของที่ปรึกษาเหล่านี้ก็ได้รับการส่งเสริมอย่างไม่มีใครเต็มใจนัก

ภายหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2501 ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 37 การเสพฝิ่นถือเป็นเรื่องผิดกฎหมาย นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2502 เป็นต้นไป และยังช่วยแก้ปัญหาผู้ติดฝิ่นส่วนโรงยาฝิ่นก็ต้องถูกปิดอย่างถาวรในวันที่ 30 มิถุนายน 2502 และจะจัดตั้งศูนย์บำบัดรักษาขึ้น เพื่อช่วยให้เลิกติดยาเสพติดได้ หลังคำประกาศนี้แล้วอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสูบฝิ่น ซึ่งรวบรวมมาจากทั่วประเทศก็ถูกเผาปนกิจอย่าง เป็นพิธีรีตรองที่ท้องสนามหลวง กล้องสูบฝิ่นที่ถูกทำลายในการเผาไหม้ครั้งนี้จำนวนทั้งหมดถึง 43,445 อัน เพื่อประกันว่ามีการดูแลและควบคุมอย่างเข้มงวด จอมพลสฤษดิ์ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการปราบปรามยาเสพติด และก่อตั้งหน่วยงานพิเศษขึ้นในกองปราบปรามอาชญากรรมของกรมตำรวจ เพื่อจัดการกับการลักลอบยาเสพติดที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายทุกประเภท

ผู้เขียนสะท้อนภาพเหตุการณ์ให้เห็นว่าในยุคนั้นยังมีโรงฉีดยา และบ่อนการพนันอยู่ทั่วไป ทำให้กลายเป็นแหล่งอาชญากรรม แสดงให้เห็นถึงการไร้ระเบียบของสังคมดังปรากฏในเรื่อง พลฯเม็ต คนชั้นคิงส์ ไอ้โง่ชั่วเจ้าและดารณี ตัณหา นางไม่พูด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เรื่องพลฯเม็ต ผู้เขียนบรรยายถึงตึกแถวสองชั้นที่ชั้นล่างเปิดเป็นร้านขายเครื่องเหล็กและรับซ่อมโลหะ แต่ชั้นบนคือบ่อนการพนันทุกประเภท มีห้องลับและ

ทางหนีทีไล่ที่ทันสมัย มีกลไกแอบซ่อนอยู่ซึ่งยากแก่การจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้กำกับแอบสืบ
ได้ว่าเหตุที่ไม่สามารถทลายบ่อนการพนันแห่งนี้ได้ ก็เพราะมีนายตำรวจบางนายรู้เห็นเป็นใจ
และมีส่วนได้ส่วนเสียด้วย

เรื่องคนขึ้นคังส์ กล่าวถึงตัวละครที่เป็นหนึ่งในองค์การนักเลง
และได้สะท้อนให้เห็นภาพโรงผิ่นที่สกปรก เป็นที่รวมของเหล่าขี้ยา และเหล่านักเลง และเป็น
ที่รวมของอบายมุข ดังข้อความตอนหนึ่งว่า

เขาเดินเลี้ยวซ้ายเลี้ยวขวา จากความจอบแจไปสู่ความเงียบ และจากความเงียบ
ไปสู่ความสกปรกของตรอกซอย ในที่สุดก็มาหยุดหน้าประตูโกโรโกโรแห่งหนึ่ง มันเป็น
โรงยาผิ่นที่ไม่ใช่ของรัฐบาล เป็นสถานที่ที่รวมอาชญากรรมขี้ยาซึ่งกำลังหลบหนีหน้ามนุษย์
โดยเฉพาะตำรวจ...

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : คนขึ้นคังส์ : 265)

เรื่องไอ้ไอ้วข้าวจ้าวและดารณี ตัวละครชื่อไอ้ไอ้วมาจาก
เมืองจีน ถูกปล่อยทิ้งไว้ในโรงยาผิ่น แต่เป็นเด็กไผ่จึงเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว จากเด็ก
โรงยาเข้ามาทำงานในโรงจ๋านาและเลื่อนตำแหน่งมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งได้มาเป็นเจ้าของ
โรงรับจ๋านา ในขณะที่เพื่อนจากโรงยาเช่นเดียวกันยังจมอยู่กับชีวิตที่ไม่เป็นแก่นสาร ผู้เขียน
สะท้อนให้เห็นว่าชาวจีนที่เข้ามาในเมืองไทยนั้นจะมารวมตัวทำงานทำอยู่ในโรงผิ่นนี้หากใคร
ไผ่ก็ก็สามารถสร้างเนื้อสร้างตัวได้เช่นเดียวกัน

เรื่องตัดหา ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงการปราบปราม การจับกุม
ผิ่นเถื่อนของรัฐบาลในสมัยนั้น โดยตัวละครได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให้ไปจับกุมพ่อค้าผิ่นเถื่อน
ที่อำเภอฝาง แสดงว่าบ้านเมืองในยุคนี้มีการค้าขายผิ่นเถื่อนกันทั่วไป

เรื่องนางไม้พูด ตัวละครชื่อไอ้จอน เป็นคนที่ใช้ชีวิตอย่างอิสระ
มีความสนุกต่อชีวิตเหลือ การเที่ยวเตร่เสเพลสารพัด การผจญภัยร้อยแปด ผู้หญิงทุกชนิด การพนัน
ทุกประเภทแม้แต่ยาเสพติดเช่นกัญชา ผิ่น สะท้อนให้เห็นถึงสังคมที่ไร้ระเบียบในยุคนี้เป็นอย่างดี

3) โสเภณี

ในยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ออกกฎหมายห้ามโสเภณีในปี พ.ศ. 2503 ซึ่งอยู่ในโครงการสร้างบ้านเมืองให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ทำให้คนนับพันถูกจับกุมและส่งเข้าโรงเรียนตัดสันดาน ซึ่งทัศนะส่วนตัวของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ โสเภณีก็อยู่ในข่ายด้วย จอมพลสฤษดิ์เห็นว่าโสเภณีเป็นผู้ส่งเสริมอาชญากรรมและทำให้เกิดความไร้ระเบียบในสังคม จอมพลสฤษดิ์สั่งจับกุมโสเภณีทั้งหมดไปฝึกอบรมและส่งไปฝึกอบรมอาชีพเพื่อฝึกและสั่งสอนให้โสเภณีมีหน้าที่ทางสังคมใหม่ เรื่องสั้นของปรกรณ์ ปิ่นเจลิยวที่สะท้อนให้เห็นภาพการจับกุมโสเภณีปรากฏในเรื่อง สายตรวจ ตัวละครเป็นตำรวจที่ออกลาดตระเวนในตอนดึก และได้จับกุมโสเภณีที่ออกหากินอยู่ตามโรงแรมตั้งข้อความ

ทันใด หญิงสาวคนหนึ่ง ไหล่พรวดลงมาจากกระไดโรงแรมโกโรโกโส ริมร้านกาแฟ แสงไฟจับใบหน้าคมขำและทรวดทรงองค์เอวอันได้ส่วนสัดส่วนดกนี้ สายตาของหล่อนและข้าวเจ้าแทงกันอย่างจังในระยะใกล้ หล่อนยืนตกระลึงแล้วหันหลังขวับ เผ่นพรวดแต่ไม่เร็วกว่าข้าวเจ้า ซึ่งโตะเข้าตะครุบร่างหล่อนไว้หมับ หล่อนต่อสู้เหมือนนางเสือดาวตื่น ทุบ หยิก เตะ และด่า ชายร่างอ้วนซึ่งเดินตามติดหลังหล่อนมาชะงักกิดหนึ่ง กลับหันหลังวิ่งหนีหายไปทันทีที่เห็นเหตุการณ์

(รวมเรื่องสั้นชุดที่ 1 : สายตรวจ : 133)

1.2.5 ภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม

วิทยากร เชียงกุล (2525 : 8 - 9) กล่าวว่า ปัญหาวิกฤติทางวัฒนธรรมของสังคมไทยก็คือการพัฒนาทางเศรษฐกิจแบบเน้นการเพิ่มสินค้าและบริการ เน้นการค้าและการหากำไร การบริโภคอย่างรวดเร็วมาก จนทำลายวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี ค่านิยมแบบเก่า คนบางคนส่วนเปลี่ยนไปรับวัฒนธรรมค่านิยมใหม่ บางส่วนสับสนระหว่างค่านิยมเก่าและค่านิยมแบบใหม่ในลักษณะต่าง ๆ กัน

ชาติชาย ณ เชียงใหม่ (2531 : 9) ได้วิจัยเกี่ยวกับสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของไทยว่าเกิดจากปัจจัย 2 ด้าน ใหญ่ ๆ คือ

1. ปัจจัยภายนอกสังคมไทย ได้แก่ อิทธิพลของระบบเศรษฐกิจการค้าแบบเสรี ระบบการสร้างเมืองแบบประชาธิปไตย ค่านิยมความเชื่อแบบเน้นความเป็นอิสระของปัจเจกบุคคลและเทคโนโลยี การผลิตสมัยใหม่ที่มาจากประเทศตะวันตก

2. ปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในสังคมไทย ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การเพิ่มขึ้นของความเป็นเมือง การเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ การขยายตัวของบทบาทของภาครัฐบาลและเอกชน

ซึ่งปัจจัยทั้งจากภายนอกและภายในประเทศส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติพฤติกรรมและบทบาทของคนและสถาบันต่าง ๆ ในสังคมไทยจากแบบดั้งเดิมไปสู่แบบที่เรียกว่าสมัยใหม่แล้วความสมัยใหม่ตามแบบวัฒนธรรมตะวันตก ก็เข้ามาทำลายวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของชาวบ้านที่มีการกระทำผิดศีลธรรมผิดลูกผิดเมียผู้อื่น ภรรยาไม่ได้เป็นแม่ศรีเรือน ไม่รักนวลสงวนตัวไปคบชู้ชู้ชายแล้วเป็นเหตุก่อให้เกิดอาชญากรรม และโสเภณีกรรมตามมา นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความเสื่อมทรามทางจิตใจของคนในสังคม ซึ่งมีแต่สะสมความแค้น ความอาฆาตพยาบาท ไร้คุณธรรม ดังปรากฏในเรื่องสั้น 6 เรื่อง คือ เรื่องหลุมเมืองน่าน นช.แรง ผู้ผิด สำนัก ค้นหา นักโทษ

เรื่องหลุมเมืองน่าน ตัวละครคือพ่อเลี้ยงอินทรีขี้เมาภรรยาและชายชู้ตาย เนื่องจากจับได้ค่างนางเขาว่าภรรยานอกใจคบชู้ชู้ชาย แต่ยังไม่หายแค้นยังแค้นเอาเนื้อของคนทั้งสองมาทำอาหารเลี้ยงชาวบ้านอีกด้วย แสดงให้เห็นถึงจิตใจที่โหดเหี้ยมของมนุษย์ในสังคม เรื่องนช.แรง ตัวละครเป็นนักโทษถูกจองจำอยู่ในคุก เนื่องจากฆ่าชายชู้ตาย ในขณะที่รับโทษอยู่ในเรือนจำยังมีความแค้นและคิดจะออกไปเพื่อแก้แค้นภรรยา แสดงให้เห็นถึงความพยาบาทที่มีอยู่ในจิตใจที่ไม่สามารถขัดเกลาได้ เรื่องผู้ผิด ตัวละครได้เสียกับลูกสาวบุญธรรม แสดงให้เห็นถึงความเสื่อมของจิตใจของมนุษย์ในสังคม เรื่องสำนัก ตัวละครเป็นมือปืนรับจ้างที่ได้รับคำสั่งให้ไปสังหารเหยื่อซึ่งผู้ที่ว่าจ้างให้สังหารนั้นคือชายชู้และภรรยาของเหยื่อนั่นเอง แสดงให้เห็นถึงคุณชาดศีลธรรมจรรยาและไร้คุณธรรมเป็นอย่างยิ่ง เรื่องค้นหา ศรีนวลภรรยาของพ่อเลี้ยงอินทรีขี้เมาผู้มีอิทธิพลในจังหวัดเชียงใหม่ แอบลักลอบเล่นชู้กับชายอื่นจนพ่อเลี้ยงอินทรีขี้เมาจับได้และได้ฆ่าคนทั้งสองตายตกไปตามกัน เรื่องนักโทษ กัม ท้าแพ ชายหนุ่มเป็นโรคจิตชอบลักขโมยสิ่งของและได้เป็นฆาตกรเนื่องจากฆ่าคนรักและชายชู้ตายเมื่อจับได้ค่างเขาในขณะที่ทั้งคู่กำลังแสดงบทรักกัน

เรื่องสั้นเหล่านี้ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงความเสื่อมทรามทางจิตใจของ
ผู้คนในสังคม ทั้งความเสื่อมโทรมทางศีลธรรม ประพฤติผิดศีลธรรม ไร้จรรยาบรรณและคุณธรรม
เนื่องจากต่างคนต่างก็อยากที่จะแสวงหาความสุขให้กับชีวิตของตน ทุกคนต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อการ
ดำรงชีวิต เพราะความเจริญก้าวหน้าของวัฒนธรรมทางวัตถุรวดเร็วกว่าวัฒนธรรมทางจิตใจคน
ไม่ค่อยใกล้เคียงกับศาสนา ห่วงเหินธรรมะ ขาดการศึกษาอบรมจิตใจที่ดี ขาดความสำนึกในความ
รู้สึกผิดชอบชั่วดีจึงเป็นเหตุให้ก่ออาชญากรรมโดยง่าย

เนื่องจากมนุษย์มีความเชื่อและค่านิยมแตกต่างกันไปแต่ละบุคคลและชุมชน
ทั้งที่มีมาแต่โบราณหรืออาจเพิ่งเกิดขึ้นเมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลง ค่านิยมที่ดีนั้น วิทยากร เชียงกุล
(2535 : 8 - 12) กล่าวว่า การยกย่องคนดี คนซื่อสัตย์ คนมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ วิพากษ์
วิจารณ์ประณามคนที่เอาเปรียบฉ้อฉล ได้อำนาจและความร่ำรวยมาด้วยการเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น
เพราะจิตใจค่านิยมของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปในทางเห็นแก่เงินเห็นแก่การบริโภคร ธรรมชาติดึงถูก
ทำลายอย่างหมดสิ้น ดังนั้นจึงควรตระหนักในเรื่องของจิตใจและค่านิยมของมนุษย์ให้ได้ก่อนแล้ว
จึงจะแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาอื่น ๆ ได้

เรื่องของมนุษย์ที่มีค่านิยมเกี่ยวกับเงินว่า ใครมีเงินมากก็ยิ่งได้รับความ
เกรงกลัวจากคนอื่น ทำให้ลืมหืมตาหลับ เมื่อมีเงินมีอำนาจ ทำให้หลงตัวเองว่าเหนือกว่าผู้อื่น
ดังปรากฏในเรื่อง ค่าคน ตัวละครคือคุณหญิงผู้เป็นภรรยาของนายพล อดีตเคยเป็นแม่ค้าขายของ
ในตลาด เมื่อบุญมาวาสนาส่งได้แต่งงานกับนายพล ทำให้ลืมหืมตาหลับตนเอง ถือตัวไว้ยศศักดิ์ไม่ยอม
ให้ลูกชายคนเดียวของตนลงไปเล่นหัวกับลูกชายของคนทำสวนในบ้าน เพราะเห็นว่าเป็นคนละชั้น
และได้ว่าลูกชายคนทำสวนว่าไม่รู้จักที่ต่ำที่สูงมาเล่นหัวกับลูกเจ้านาย ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงค่า
นิยมที่มีการแบ่งชั้นวรรณะระหว่างคนรวยกับคนจน

เรื่องธรรมดาส้มัญญะ สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมของมนุษย์ที่นิยมวัตถุ
นิยมคนร่ำรวย และเงินตรา โดยไม่คำนึงว่าผู้ที่ร่ำรวยด้วยทรัพย์สินเงินทองนั้นจะร่ำรวยมา
โดยวิธีใด ดังเช่นตัวละครในเรื่อง เป็นนายตำรวจยศพันตำรวจเอก และร่ำรวยมาโดยวิธีการ
เบียดบังเอาเวลาราชการไปทำธุรกิจส่วนตัว เอาอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ไปดำเนินการทางธุรกิจ
จนร่ำรวย แต่ก็มีผู้นิยมยกย่อง และบุคคลเหล่านี้ต้องกินอาหารที่ภัตตาคารชั้นหรู สั่งอาหาร
ราคาแพง และเหล้าต่างประเทศ อีกทั้งยังกินทั้งกินขว้าง ในเรื่องนี้ผู้เขียนเน้นให้เห็นว่า

มนุษย์กำลังหลงลืมธรรมชาติ ความเป็นคนที่แท้จริงว่าอยู่ที่จิตใจ มิใช่วัตถุ มนุษย์กำลังหลงว่า วัตถุหรือเงินตราและวัตถุนิยมต่าง ๆ เป็นเครื่องบ่งบอกความโก้หรู และความมีหน้ามีตา

ภาพสะท้อนที่แสดงให้เห็นถึงค่านิยมของสังคมที่มีต่อโสเภณีว่า เป็น ผู้หญิงชั้นต่ำเป็นคนต่ำต้อยในสังคม คนดี ๆ ในสังคมไม่ควรคบค้าสมาคมด้วย ผู้หญิงโสเภณี จึงเป็นที่ดูถูกเหยียดหยาม เป็นคนที่ไม่มีความดีศรีในสังคม ดังเช่นชบา จากเรื่อง ชบา หญิงโสเภณี ที่มีจิตใจบริสุทธิ์ มีความเมตตา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นใครมีความทุกข์ยากกว่าคนก็พยายามจะ ช่วยเหลือ แต่กลับถูกรังเกียจว่าเป็นเพียงหญิงโสเภณี จึงไม่มีใครยอมรับความช่วยเหลือจากชบา และในเรื่อง นางชื่อนาง ตัวละครชื่อนางเป็นโสเภณีที่เคยช่วยเหลือนายตำรวจที่เคยตกยาก นางดูแลปรนนิบัติให้ความจงรักภักดี แต่นางก็ไม่ได้ความรักที่จริงใจตอบแทน เพราะเขาไม่กล้า เปิดเผยต่อสังคมว่าเขามีภรรยาที่อดีตเป็นหญิงโสเภณี

นอกจากนี้ผู้เขียนยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อของผู้คนในสังคมเกี่ยวกับการเข้าทรง เรื่องจิตวิญญาณ ไสยศาสตร์ และอำนาจเหนือธรรมชาติ ดังปรากฏในเรื่องสั้นหลาย เรื่องคือ

เรื่องกระแสน้ำของลูกของ ผู้เขียนสะท้อนความเชื่อของชาวชนบท ในด้านไสยศาสตร์ชาวชนบทมีความเชื่อว่าการเจ็บป่วยของชาวบ้านที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพราะอำนาจ ของภูติผีปีศาจที่เข้ามาสิงสู่ในร่างกายของผู้ป่วย และต้องรักษากันโดยให้พ่อมดหมอผีมาทำพิธี ไล่ผีออก แท้จริงแล้วผู้เขียนต้องการแสดงให้เห็นว่าสังคมชนบทยังไม่มีความเจริญทางด้าน การแพทย์ ความเชื่อดั้งเดิมของชาวชนบทยังคงหลงเหลืออยู่

เรื่องนิทานปรัมปรา ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นว่าชาวบ้านยังเชื่อก็คือ และ มงายในเรื่องไสยศาสตร์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ การเข้าทรง เพราะชาวบ้านให้ความเชื่อถือศรัทธาชาย คนหนึ่งที่อ้างตนว่าเป็นผู้วิเศษเป็นเทวดาลงมาแก้ปัญหาความยากจนให้แก่มวลมนุษย์ด้วยวิธี ใ้ช่วย ให้แก่ชาวบ้าน

เรื่องเหรียญมรณะ ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเกี่ยวกับเรื่อง จิตวิญญาณว่าเมื่อมนุษย์ตายไปแล้ว ดวงวิญญาณจะยังคงวนเวียนผูกพันอยู่กับสิ่งที่ตนผูกพันเมื่อขณะ มีชีวิตอยู่ ดังตัวละครในเรื่อง ได้ถูกฆ่าตายในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่สำคัญเพื่อประเทศชาติ เมื่อวิญญาณ ออกจากร่างก็ไปปรากฏร่างให้เพื่อนร่วมงานเห็นและได้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนงานประสบความสำเร็จ

เรื่องเจ้าพ่อ ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์มีจริง โดยสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะคอยปกป้องอันตราย และช่วยเหลือคุ้มครองแก่ผู้กระทำดี ดังตัวละครในเรื่องเป็นตำรวจได้ประสบ เมื่อขึ้นไปจับโจรบนภูเขาในขณะที่จะพลั้งพลั่วเสียที่แก้มโจร เจ้าพ่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำที่ศาลบนภูเขานั้น ได้บันดาลช่วยเหลือให้เขารอดพ้นจากอันตราย

เรื่องเงาบาทว ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อในเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติที่พิสูจน์ไม่ได้ว่าสาเหตุที่มือของตัวละครต้องเน่าเฟ่นั้นเป็นเพราะการกระทำของวิญญาณร้ายที่สิงส่วอยู่ในแนวรั้วที่ตัวละครชี้ให้เพื่อนดูโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

นอกจากนี้ผู้เขียนยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและความมกมายของมนุษย์ในเรื่องวัตถุมงคล โดยเชื่อว่าหากใครมีวัตถุมงคลที่มีค่าไว้ครอบครอง ผู้นั้นจะมีความเจริญ มีความก้าวหน้าจะอยู่ยงคงกระพัน ฟันไม่เข้างิยังไม่ออก และสามารถปกป้องอันตรายต่าง ๆ ได้ ซึ่งปรากฏในเรื่องสั้นหลายเรื่อง เช่น เรื่องคนชั้นคิงส์ เรื่องทหารปากเสีย เรื่องศรีธนชัย กลางท้องฟ้า

นอกจากนี้ผู้เขียนยังสะท้อนความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมว่า สังคมไทยยังยึดถือหลักธรรมะในเรื่องกฎแห่งกรรมว่า ทำอย่างไรก็ได้รับผลอย่างนั้น ใครทำดีย่อมได้รับผลดีตอบแทนดังปรากฏในเรื่อง คนนากลัว คือ ตัวละครเป็นคนที่มีความโลภต้องการเป็นเจ้าของมรดกมหาศาลแต่เพียงผู้เดียว จึงวางแผนฆ่าแม่และพี่น้องตายจนหมด และตนเองก็ได้เป็นเจ้าของมรดกสมความปรารถนา แต่เสวยสุขอยู่ได้ไม่นาน ก็มีอันเป็นไปโดยเกิดหัวใจวายกระทันหัน สภาพการตายเช่นเดียวกับที่เคยทำกับแม่และพี่น้องของตน เรื่องหมูหนิด ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นว่าคนเราย่อมเป็นไปตามกรรม ดังเช่นหมูหนิดตัวละครในเรื่อง ไม่เคยทำความชั่ว แต่เขาก็ไม่เคยได้รับความดีตอบแทน เขายังคงยากจนอยู่อย่างเดิม รัฐบาลการแม้จะอุทิศตนให้กับราชการมากมายเพียงใดเขาก็ไม่เคยได้รับความก้าวหน้า ทั้งนี้เขาเชื่อว่าเขาต้องใช้หนี้กรรมที่กระทำมาตั้งแต่ชาติปางก่อน

จากตัวอย่างที่กล่าวมานั้นแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนพยายามสะท้อนให้เห็นว่าชาวบ้านยังมีความมกมาย ยังมีความเชื่อในเรื่องของอำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เรื่องภูตผีปีศาจ เรื่องวัตถุมงคลเรื่องไสยศาสตร์ต่าง ๆ ซึ่งผู้เขียนพยายามจะชี้ให้เห็นว่า สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่มกมายไม่น่าเชื่อถือดังที่ผู้เขียนกล่าวว่า "เมื่อคนเราหมดที่พึ่งแล้วก็ต้องหันเข้าหาสิ่งศักดิ์สิทธิ์" พอได้

หย่อม ๆ เป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดปัญหาหาเสด็จ และปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ

ส่วนสังคมไทยในชนบทนั้น ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว ชี้ให้เห็นว่าสังคมชนบทของไทยนั้นยังขาดการพัฒนาอย่างมากโดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพภูมิอากาศแห้งแล้ง ทำให้เกษตรกรทำนาไม่ได้ผลหรือได้ผลผลิตน้อย เกิดปัญหาความอดอยากยากจน ขาดแคลนปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งขาดอาหารและที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม การครองชีพเป็นไปอย่างฝืดเคือง การบริการของรัฐในด้านการสาธารณสุขก็ยังไม่ถึง ชาวบ้านมีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ อยู่กระต๊อบหรือบ้านเก่า ๆ อาหารประจำวันก็มีเพียงปลาร้ากับข้าวเหนียว เมื่อเกิดความยากจนแผ่ไปทั่วจึงทำให้เกิดโจรผู้ร้ายตามมา มีการลักขโมยควาย ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่มีค่าของชาวบ้าน จนกระทั่งถึงมีโจรผู้ร้ายระดับไอ้เสือปล้นฆ่าชาวบ้านสร้างภาระหนักให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะต้องทำการปราบปรามอย่างเด็ดขาด

ปัญหาภัยธรรมชาตินับว่าเป็นปัญหาหนักของชาวชนบท ทั้งสภาพผืนดินที่แห้งแล้งและฝนฟ้าไม่ตกต้องตามฤดูกาล หากช่วงใดฝนตกมากและตกหนักติดต่อกันทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมตามมา ซึ่งนำความเดือดร้อนให้แก่ชาวบ้านเป็นอย่างมาก ชาวบ้านต้องไว้ที่อยู่อาศัยทรัพย์สินถูกทำลาย ผลผลิตทางการเกษตรเสียหาย ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีก

นอกจากนี้ผู้เขียนยังชี้ให้เห็นว่า ชาวชนบทนั้นขาดการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานขาดแคลนแพทย์ พยาบาล ไม่มีแม่สถานอนามัย เมื่อเกิดการเจ็บป่วย ชาวบ้านต้องอาศัยหมอเถื่อนหมอตำแยที่รักษาตามมิตามเกิด ผู้เขียนชี้ให้เห็นว่าการสาธารณสุขยังไม่ถึง บางครั้งชาวบ้านที่เจ็บป่วยต้องหันไปพึ่งการรักษาทางไสยศาสตร์ ซึ่งชาวบ้านยังมกมายกับความเชื่อในเรื่องของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ภูติผีปิศาจว่าสามารถบันดาลให้มนุษย์ดีขึ้นหรือเลวลงได้ จนมีผู้อ้างตัวว่าเป็นบุคคลศักดิ์สิทธิ์มีอิทธิฤทธิ์ เป็นเทวดาลงมาโปรดมนุษย์ แนะนำให้ชาวบ้านทำพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น สะเดาะห์หรือมกมายกับตัวเลข ชาวบ้านถูกชักจูงให้หลงเชื่อจนสร้างความร่ำรวยให้แก่พวกทรงเจ้าเข้าผีที่หลอกลวง

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์เรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว สรุปผลได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อวิเคราะห์กลวิธีในการแต่งเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว
2. เพื่อวิเคราะห์ทัศนะของปกรณ ปิ่นเฉลียว ที่ปรากฏในเรื่องสั้น
3. เพื่อวิเคราะห์สังคมไทยที่ปรากฏในเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) จากเรื่องสั้นจำนวน 88 เรื่องของปกรณ ปิ่นเฉลียว และเสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. กลวิธีในการแต่ง

ด้านการวางโครงเรื่องพบว่า มีการเปิดเรื่องโดยการบรรยายเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของตัวละครเป็นส่วนใหญ่ การดำเนินเรื่องมีการผูกปมปัญหาและพัฒนาไปถึงจุดสุดยอดแล้วจึงคลี่คลายปัญหา ส่วนตอนปิดเรื่องมีหลายแบบ ที่ใช้มากที่สุดได้แก่การจบเรื่องแบบหักมุมแบบที่นิยมรองลงมาคือ การจบแบบจบดีโดยตัวละครสามารถแก้ปัญหาหรือผ่านวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ได้ด้วยดี ส่วนการจบแบบธรรมดาไม่มีการหักมุม การจบแบบให้ข้อคิดหรืออุทาหรณ์แก่ผู้อ่าน และการจบแบบโคกนาฏกรรมผู้เขียนใช้ไม่มากนัก

ด้านการสร้างตัวละครพบว่า ผู้เขียนสร้างตัวละครที่เป็นมนุษย์และตัวละครที่เทียบเท่ามนุษย์ ตัวละครที่เป็นมนุษย์นั้นส่วนใหญ่เป็นตัวละครชายอาชีพตำรวจมากที่สุด ตัวละครอื่น ๆ ก็มักเป็นตัวละครที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่จับกุมของตำรวจเช่น โจรผู้ร้าย ขโมย ขอทาน ฆาตกรมือปืน นักโทษ หญิงบริการตามสถานเริงรมย์และโสเภณี ซึ่งผู้เขียนจะสร้างตัวละครจากประสบการณ์ตรงในอาชีพตำรวจมาผูกเป็นเรื่องราวได้อย่างน่าตื่นเต้นชวนติดตาม ส่วนตัวละครที่เทียบเท่ามนุษย์นั้นมีน้อย ปรากฏเพียง 5 เรื่องเท่านั้น ได้แก่ตัวละครที่เป็นสัตว์พาหนะ สัตว์เลี้ยงหรือภูติผีวิญญาณ ซึ่งตัวละครเหล่านี้เกี่ยวข้องกับอาชีพตำรวจเช่นกัน เพราะเป็นสัตว์พาหนะของตำรวจ และเป็นภูติผีวิญญาณของผู้ถูกฆาตกรรม

ด้านการสร้างฉากพบว่า ผู้เขียนใช้ฉากภูมิประเทศที่เป็นสถานที่จริงในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด จังหวัดที่กล่าวถึงบ่อยครั้งคือ ชัยภูมิ เชียงใหม่ แพร่ ลำปาง และขอนแก่น ซึ่งผู้เขียนเคยไปประจำการอยู่ที่นั่น ฉากในท้องที่ภาคกลาง ภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานคร ผู้เขียนใช้รองลงมา ส่วนฉากด้านยุคสมัยของเรื่อง ผู้เขียนใช้ฉากในช่วงปี พ.ศ. 2489 - 2518

ด้านการสร้างบทสนทนาพบว่า การสร้างบทสนทนาของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว มีลักษณะสมจริง สอดคล้องกับฐานะ สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคมของตัวละคร

ด้านกลวิธีการเล่าเรื่อง พบว่า ผู้แต่งใช้วิธีเล่าเรื่องแบบตัวละครในเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่องของตนเองโดยใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่งมากที่สุด รองลงมาคือกลวิธีการเล่าเรื่องแบบผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องของตัวละครอีกตัวหนึ่ง และกลวิธีที่ผู้แต่งเป็นผู้เล่าเองโดยใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่งมีน้อยที่สุด

2. ทักษะที่ปรากฏในเรื่องสั้น

2.1 ทักษะเกี่ยวกับสังคมเมืองและสังคมชนบท พบว่า สังคมเมืองเป็นสังคมที่มีความวุ่นวายมีการแข่งขันกันสูง เป็นแหล่งที่ชาวชนบทอพยพเข้ามาทำมาหากิน จึงทำให้เกิดปัญหาที่อยู่อาศัย มีแหล่งเสื่อมโทรมเกิดขึ้นมากมาย กลายเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมปัญหาโสเภณี ผู้เขียนเสนอปัญหาของชนชั้นล่างในสังคมเมืองเกี่ยวกับการดิ้นรนทำมาหาเลี้ยงชีพ ส่วนชนบทนั้น ผู้คนแม้จะอยู่กันอย่างลำบากยากจน แต่ก็มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกันฉันพี่น้อง โดยเฉพาะ

การต้อนรับผู้มาเยือนจากต่างถิ่น แต่ด้วยความยากจน และความแห้งแล้งของพื้นที่จึงทำให้เกิด
ปัญหาโจรผู้ร้าย ปล้นฆ่าชิงทรัพย์

2.2 ทักษะเกี่ยวกับอาชีพตำรวจ พบว่าตำรวจมักถูกมองในทางลบ อันเนื่องมา
จากการทุจริตในหน้าที่และประจบสอพลอเจ้านายเพื่อความก้าวหน้าทางราชการ แต่ผู้เขียน
พยายามชี้ให้เห็นว่าตำรวจที่ดี ๆ ชื่อสัตย์สุจริตปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเหนื่อยยากและเสี่ยงอันตราย
ต่อชีวิตก็มีอยู่มาก แต่อาจจะไม่ก้าวหน้าในอาชีพนัก

2.3 ทักษะเกี่ยวกับมนุษยธรรม พบว่าข้าราชการชั้นผู้ใหญ่มีความเมตตาช่วย
เหลือข้าราชการชั้นผู้น้อย เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความเอื้ออาทรต่อชาวบ้านและผู้ต้องหา และบุคคล
ในอาชีพต่าง ๆ เช่น โสเภณี มือปืน และฆาตกรบางคนก็มีคุณธรรมในจิตใจ โดยช่วยเหลือจนเจอ
ผู้ต้องหาหรือดเว้นการสังหารเหยื่อ

2.4 ทักษะเกี่ยวกับชีวิต พบว่า ชีวิตครอบครัวของคนชั้นชั้นกลางไปจนถึงชนชั้น
ล่างไม่สงบราบรื่นนัก มีปัญหาครอบครัวเช่น พ่อเลี้ยงกระทำผิดศีลธรรมต่อลูกเลี้ยงสาว ลูกฆ่าแม่
และพี่น้องเพื่อหวังครอบครองมรดก ภรรยาอกใจสามีและสามีอกใจภรรยา จนเกิดการฆ่าล้าง
แค้นกัน

2.5 ทักษะเกี่ยวกับความเชื่อ พบว่าผู้เขียนแสดงทักษะเกี่ยวกับความเชื่อของคน
ในสังคมเกี่ยวกับความฝัน การเข้าทรง ไสยศาสตร์ อำนาจเหนือธรรมชาติ ความเชื่อในเรื่อง
ดวงชะตาและเรื่องกฎแห่งกรรม ความเชื่อในเรื่องของวัตถุมงคล ซึ่งผู้เขียนไม่เห็นด้วยและ
พยายามชี้ให้เห็นว่าการหลงเชื่อมงายกับสิ่งเหล่านี้ สร้างความหายนะให้แก่ตัวเองแต่กลับ
สร้างความร่ำรวยให้แก่พวกต้มตุ๋นหลอกหลวง

3. สังคมไทยที่ปรากฏในเรื่องสั้น

พบว่ามีภาพสะท้อนสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริง 2 ประเด็น ดังนี้

3.1 ภาพสะท้อนด้านภูมิศาสตร์ จากการศึกษาพบว่า จากในเรื่องสั้นส่วนใหญ่
สะท้อนให้เห็นถึงความแห้งแล้ง ความทุรกันดารของท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ
เอาไว้ตรงตามสภาพความเป็นจริงในสมัยนั้น

3.2 ภาพสะท้อนเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมไทย พบดังนี้

ภาพสะท้อนด้านการเมือง ได้บันทึกเหตุการณ์ด้านการเมืองการปกครองของไทยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ซึ่งส่งผลกระทบต่อข้าราชการและประชาชนในช่วงนั้น เนื่องจากประชาชนแสดงความไม่ศรัทธาต่อระบบข้าราชการที่เป็นเจ้าขุนมูลนาย และในช่วงนั้นเป็นช่วงที่มีความสับสนด้านการเมือง รัฐบาลปิดหูปิดตาประชาชน ล้อมวลชนไว้เสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล สภาพเหตุการณ์ทางการเมืองในช่วงนั้น ผู้เขียนยังได้บันทึกภาพเหตุการณ์เกี่ยวกับสงครามเกาหลี ที่ประเทศไทยได้ส่งทหารเข้าไปร่วมรบในสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ต่อมาในสมัยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผู้เขียนยังได้บันทึกภาพเหตุการณ์ การกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ ซึ่งในช่วงนั้นรัฐบาลเร่งปราบปรามผู้ที่สงสัยว่าเป็นคอมมิวนิสต์อย่างหนัก

ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ ได้บันทึกไว้ว่า จากการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 นั้น มีการพัฒนาสาธารณูปโภคอาทิ ถนน ไฟฟ้า ประปา เข้าไปในหมู่บ้านชนบท ซึ่งเท่ากับเป็นการเปิดช่องให้ชาวชนบทได้รู้จักสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ สภาพชนบทเริ่มเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมือง แต่ผู้เขียนยังสะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับนี้ เพราะขยายช่องว่างระหว่างเมืองกับชนบท คนรวยกับคนจนอย่างชัดเจน

ภาพสะท้อนด้านการศึกษา ได้สะท้อนสภาพการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2494 ว่ารัฐบาลได้ขยายการศึกษาออกไปยังต่างจังหวัด ได้สร้างมหาวิทยาลัยในต่างจังหวัดหลายแห่ง ในปี พ.ศ. 2493 ประเทศไทยได้รับการช่วยเหลือจากประเทศสหรัฐอเมริกาตามสนธิสัญญาฟูลไบรท์

ภาพสะท้อนด้านสังคม ได้สะท้อนภาพการเกิดอาชญากรรมและความไร้ระเบียบของสังคมก่อให้เกิดอาชญากรรม เกิดองค์การมือปืนรับจ้าง โจรกรรมต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด เกิดกลุ่มนักเลงที่สร้างอิทธิพลก่อวินาศกรรมอยู่ทั่วไป มีโรงยาฝิ่นทั้งของรัฐบาลและเอกชน แสดงให้เห็นถึงความวุ่นวายของสังคม ซึ่งอยู่ในช่วงรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีการปราบปรามเหล่าอันธพาลอย่างจริงจัง นอกจากนี้ยังออกกฎหมายห้ามโสเภณีเพราะเห็นว่า โสเภณีเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สังคมไร้ระเบียบ

ภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึง ความเลื่อมใ้โถมของจิตใจผู้คนในสังคม ทั้งความเลื่อมใ้โถมทางศีลธรรม ไร้จรรยาบรรณและ คุณธรรม ผู้คนห่างเหินธรรมะ ขาดการศึกษาอบรมจิตใจที่ดี ขาดความสำนึกในความรู้สึกรับผิดชอบ ชั่วดี จึงเป็นเหตุให้เกิดอาชญากรรมโดยง่าย นอกจากนี้ยังมีค่านิยมทางวัตถุชัดเจน มีการแบ่งชั้นวรรณะคนรวยคนจน และยังชี้ให้เห็นค่านิยมของสังคมที่เหยียดหยามโสเภณีว่าเป็นบุคคลที่ต่ำต้อย ในสังคมในด้านความเชื่อของชาวชนบท ยังมีความเชื่อในอำนาจของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อำนาจของภูติผี วิญญาณการรักษาพยาบาลผู้ป่วย ยังพึ่งพาวิธีการทางไสยศาสตร์ ทั้งนี้เพราะในสังคมชนบทยังขาด การสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน บุคลากรด้านการแพทย์ไม่พอเพียง

ในด้านสภาพสังคมไทย สังคมชนบทมีปัญหาความแห้งแล้ง ประชาชนอดอยากยากจนอันเนื่องจากผลผลิตไม่ได้ผลเต็มเม็ดเต็มหน่วย นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาภัยธรรมชาติที่กระหน่ำซ้ำเติมชาวชนบทให้เกิดความทุกข์ยากมากขึ้น ส่วนสภาพสังคมเมืองมีปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยของพวกที่อพยพเข้ามาหางานทำในเมืองหลวง จนต้องอยู่กันอย่างแออัดผู้คนมีชีวิตอยู่ด้วยการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นเห็นแก่ตัว เพราะต้องดิ้นรนต่อสู้ และเนื่องจากความแออัดของผู้คนจึงทำให้เกิดแหล่งเลื่อมใ้โถม ผู้คนมีความเป็นอยู่ที่สกปรกไร้ระเบียบ เป็นแหล่งช่องสุ่มของนักเลงอันธพาลเป็นแหล่งยาเสพติดและมีปัญหาอื่น ๆ ตามมาเช่น การลักขโมย การฉกชิงวิ่งราว การตัดช่องย่องเบา และปัญหาโสเภณี เป็นต้น

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์เรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว พบว่าเรื่องของเขาเป็นเรื่องสั้นแนวนันทิกประสพการณ์ เขาได้ใช้ประสพการณ์เป็นวัตถุดิบในการเขียน ผสมผสานกับจินตนาการได้อย่างลงตัว ประสพการณ์นี้อาจเป็นประสพการณ์ของตัวเอง หรืออาจเป็นประสพการณ์ของเพื่อนพ้องในแวดวงตำรวจก็ได้ นั่นก็คือประสพการณ์ในชีวิตการรับราชการเป็นตำรวจมาตลอดชีวิตการทำงาน เขาได้ผูกโยงเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตการทำงานและความเป็นอยู่ ตลอดจนวิถีประจำวันของตำรวจและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับอาชีพตำรวจระดับต่างๆ ได้อย่างสมจริง มีชีวิตชีวา สะท้อนภาพของตำรวจได้อย่างสมจริงตามยุคสมัย อย่างไรก็ตามจากการศึกษาเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว ผู้วิจัยยังพบว่าผู้เขียนยังมีความสามารถเขียนเรื่องสั้นแนว

อื่นๆ ได้อีก เช่น เรื่องสั้นแนวเหนือธรรมชาติ ดังปรากฏในเรื่องเงาอุบาทว์และตุ๊กแกนรกซึ่งถือได้ว่าเป็นต้นแบบของการเขียนเรื่องสั้นแนวเหนือธรรมชาติในเวลาต่อมา

น่าสังเกตว่าเรื่องสั้นหลายเรื่องของปกรณ ปิ่นเฉลียวได้แสดงความน้อยใจในอาชีพของตนเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มองภาพตำรวจในแง่ลบ เพราะวงการค้ารวมนั้นใช้วิธีประจบสอพลอเอาใจเจ้านาย เป็นหนทางไปสู่ความก้าวหน้าในอาชีพ ส่วนตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยากลำบากในท้องถื่นทรกัณดาร อยู่ห่างไกลเจ้านาย ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากกลับไม่ได้รับการเหลียวแลทำให้ตำรวจในท้องถื่นทรกัณดารขาดขวัญและกำลังใจที่จะยึดอาชีพนี้ต่อไป และเป็นต้นเหตุให้ต้องหารายได้เสริมด้วยการปลอมตัวเป็นขอทาน ในขณะที่ตำรวจนครบาลบางคนหารายได้เสริมด้วยการเบียดบังเวลาราชการไปประกอบธุรกิจส่วนตัว สร้างอิทธิพล ริดไถประชาชนเพื่อสร้างความร่ำรวยให้แก่ตัวเอง ไม่สมกับที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ดังที่ปกรณได้สะท้อนพฤติกรรมเช่นนี้ไว้หลายเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมของบุคคลบางคนในอาชีพนี้ในปัจจุบัน

เมื่อเนื้อหาของเรื่องส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับอาชีพตำรวจ ตัวละครในเรื่องสั้นของเขาส่วนใหญ่จึงเป็นตัวละครชาย ส่วนตัวละครหญิงที่มีบทบาทเด่นมีจำนวนไม่มากนัก และตัวละครหญิงเหล่านั้นก็มักมีพฤติกรรมในด้านลบ เช่น เป็นหญิงโสเภณี หญิงที่ประพฤตินอกใจสามี มักมากในกามารมณ์ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นต้นเหตุให้เกิดการฆาตกรรมอยู่เสมอๆ และทำให้เกิดการดำเนินคดีสอบสวนจับกุม อันเป็นที่มาของประสบการณ์ในอาชีพตำรวจ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าปกรณ ปิ่นเฉลียว ได้สะท้อนทัศนะเรื่องราวของเพื่อนร่วมอาชีพได้อย่างรอบด้านทั้งด้านบวกและด้านลบ ทำให้เรื่องสั้นของเขาวางอยู่บนพื้นฐานของความจริง และทำให้เรื่องสั้นจำนวนมากของเขามีความสมจริงด้วย

ในด้านกลวิธีการแต่ง ปกรณ ปิ่นเฉลียว นิยมจบเรื่องแบบหักมุมพลิกความคาดหมาย (Twist Ending) ซึ่งเป็นแนวนิยมของนักเขียนเรื่องสั้นในสมัยนั้น และเรื่องสั้นของเขายังนิยมการผูกปม วางปมสร้างความขัดแย้งให้ผู้อ่านคาดเดาตลอดเรื่อง แม้เรื่องสั้นบางเรื่องความขัดแย้งจะไม่เด่นชัดนักแต่การเล่าเรื่องก็ชวนติดตาม จนกล่าวได้ว่าเสน่ห์เรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียวก็คือกลวิธีการเล่าเรื่องและการสะท้อนภาพเหตุการณ์สังคมและเรื่องราวในอาชีพตำรวจนั่นเอง

การศึกษาเรื่องสั้นของปกรณ ปิ่นเฉลียว จึงมิได้มีแต่ความบันเทิงเท่านั้น แต่เรื่องสั้นของเขาได้ทำหน้าที่บันทึกสังคมไทยในช่วง พ.ศ. 2489 - 2518 ไว้ที่น่าสนใจ ผู้อ่านจะ

เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในช่วงเวลาดังกล่าวได้สอดคล้องสมจริงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจะได้มีการศึกษาวรรณกรรมของนักเขียนร่วมสมัยกับปรณ์ ปิ่นเฉลียวคนอื่น ๆ อีก ทั้งที่เป็นเรื่องสั้น นวนิยาย และกวีนิพนธ์ เพื่อพิจารณาว่า นักเขียนร่วมสมัยเหล่านั้นมีทัศนะ แนวความคิดที่เหมือนหรือแตกต่างจากปรณ์ ปิ่นเฉลียว อย่างไร ทำให้ผู้อ่านมองเห็นอิทธิพลของสังคมกับวรรณกรรมที่มีต่อกันในช่วงนั้นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
2. ควรนำเรื่องสั้นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพตำรวจ มาเปรียบเทียบกับงานเขียนของปรณ์ ปิ่นเฉลียวว่า ผู้เขียนจะแสดงทัศนะและสะท้อนภาพตำรวจปัจจุบันออกมาอย่างไร
3. ควรวิจัยงานเขียนของนักเขียนในอาชีพอื่นอีก เช่น สถาปนิก ทหาร ข้าราชการอื่น ๆ ซึ่งอาจนำประสบการณ์ในอาชีพมาวิเคราะห์ว่าผู้เขียนมีวิสัยทัศน์ในอาชีพอย่างไร เพื่อจะได้ช่วยกันมองสังคมและมีส่วนรับผิดชอบในสังคมมากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ✓ กุหลาบ มลลิมาส. วรรณคดีวิจารณ์. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2538.
- ✓ กระแสร์ มัลยาภรณ์. วรรณกรรมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : มหามงกุฎวิทยาลัย, 2512.
- ✓ เจือ สตะเวทิน. วรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพฯ : สุทธิสารการพิมพ์, 2517.
- โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์ และคนอื่น ๆ. ชนบทอีสาน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- ณรงค์ จันทรเรือง. "รายงานพิเศษ," ใน มติชนสุดสัปดาห์. กุมภาพันธ์ 2539.
- ณรงค์ พ่วงพิศ. ประวัติศาสตร์การปกครองและการเมืองไทย. กรุงเทพฯ : แสงรุ่งการพิมพ์, 2523.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. นวนิยายกับสังคมไทย (2475 - 2508). กรุงเทพฯ : บางกอกการพิมพ์, 2523.
- นาคยา สุวนิจ. ประวัตินักเขียนไทยเล่ม 2. กรุงเทพฯ : อักษรสัมพันธ์ พระนคร, 2523.
- ทักษ์ เฉลิมเตียรณ. การเมืองระบบพ่อขุนอุปถัมภ์ แบบเผด็จการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.
- ✓ บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. "วรรณกรรมปัจจุบัน," ใน รวมบทความแฉ่งวรรณกรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เทพประทานพร, 2529.
- ปกรณ ปิ่นเฉลียว. เรื่องสั้นจากที่ราบสูง. กรุงเทพฯ : ประพันธ์สาร, 2527.
- _____. รวมเรื่องสั้นชุดที่หนึ่งราวของ "คน". กรุงเทพฯ : เอส พี พรินติ้งกรุป, 2538.
- _____. รวมเรื่องสั้นชุดที่สองราวของ "คน". กรุงเทพฯ : เอส พี พรินติ้งกรุป, 2538.
- ประกิจ จันตะเคียน. วิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องสั้นของ อาจันต์ ปัญจพรรค์. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.
- ✓ ประทีป เหมือนนิล. วรรณกรรมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : อักษรสัมพันธ์, 2519.
- ✓ _____. วิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องสั้นของ มนัส จรรยงค์. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- ปริญญ์ ฤทธิ์เจริญ. การศึกษาเชิงวิเคราะห์งานเขียนของนิมิตร ภูมิถาวร. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.

- ไพลิน รุ่งรัตน์. (นามแฝง) "ลักษณะสามแบบของวรรณกรรม," ใน โลกหนังสือ. 1 : 26
- 27 ตุลาคม 2523.
- ภิญโญ กองทอง. ลักษณะ "ก้าวหน้า" ของเรื่องสั้นในช่วง พ.ศ. 2510 - 2516.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2528. อัดสำเนา.
- มงคล พูนเพิ่มสุขสมบัติ. วิเคราะห์เรื่องสั้นของ อิศรา อมันตกุล. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524, อัดสำเนา.
- ✓ รัชฎา อินทรกำแหง และคนอื่น ๆ. วรรณกรรมวิจารณ์ตอนที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
ดวงกมล, 2520.
- เรณู มหาวนา. ภาพสะท้อนสังคมและคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ในเรื่องสั้นของ นิมิตร ภูมิถาวร.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2529.
อัดสำเนา. (อ้างอิงมาจาก Wellek, Rene' and Austin Warren.
Theory of Literature. 1971 p. 96)
- ลาวัณย์ สังขพันธ์านนท์. ภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นร่วมสมัย. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม.
พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2529. อัดสำเนา.
- วาสนา ไชยรัตน์. วิเคราะห์เรื่องสั้นของ สุรัชย์ จันทิมาธร. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- ✓ วิทย์ ศิวะศรียานนท์. วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : แพรวพินทยา,
2519.
- ✓ วิภา กงกะนันท์. วรรณคดีศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2533.
- วิทยากร เชียงกุล. การเปลี่ยนแปลงของสังคมชนบทภาคกลาง : ผลกระทบของเศรษฐกิจ
ทุนนิยม 2503 - 2523. สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525.
- ศรีจันทร์ พันธุ์วานิช. การวิเคราะห์ตัวละครผู้หญิงในนวนิยายของว.วินิจฉัยกุล. ปริญญาณิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435 - 2507 : พิมพ์เป็นที่ระลึกใน
วันครบเจ็ดสิบสองปีของกระทรวง. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2507.
- สวาท เสนาณรงค์. หลักภูมิศาสตร์การเมือง. กรุงเทพฯ : แพรวพินทยา, 2523.

สุชาติ สวัสดิ์ศรี. "เรื่องสั้นเกียรติกษ," ใน ข้อการะเกด. มกราคม - กุมภาพันธ์ 2539.

สตาร์ตัน เสรีวัฒน์. วิวัฒนาการของเรื่องสั้นในเมืองไทยตั้งแต่แรกจนถึง พ.ศ. 2475.

เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 212 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2522.

✓ สุพรรณ โกศลวัฒน์. วรรณกรรมหลักและวิธีการ. เชียงใหม่ : ภาควิชาภาษาอังกฤษ

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2530.

สุเทพ ชูเชื้อ. น้ำใจ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2509.

อินทร์ ศรีคุณ. ภูมิศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์

วิทยาลัยครุนครราชสีมา, 2523.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวสุนิสา คิวกุล
วัน เดือน ปีเกิด	14 กุมภาพันธ์ 2494
สถานที่เกิด	จังหวัดนครศรีธรรมราช
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 236/185 ซอยสรณคมน์ ถนนสร้างประภา ดอนเมือง กรุงเทพฯ 10210

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2521	อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์
พ.ศ. 2524	อาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนอิสลามวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2530	อาจารย์ 2 ระดับ 5 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร
ปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2509	มัธยมศึกษาตอนต้นจาก โรงเรียนวัฒนาเวชช์ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2518	ป.กศ.สูง (ภาษาไทย) จากวิทยาลัยอุดรธานี
พ.ศ. 2520	ค.บ. (ภาษาไทย) จากวิทยาลัยครูมหาสารคาม
พ.ศ. 2541	กศ.ม. (ภาษาไทย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิเคราะห์เรื่องสั้นของ ปกรณ์ ปิ่นเฉลียว

บทคัดย่อ

ของ

สุนิสา ศิวกุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย

เมษายน 2541

ปริญญานิพนธ์เรื่อง วิเคราะห์เรื่องสั้นของปรกรณ์ ปิ่นเฉลียว มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์กลวิธีในการแต่งเรื่องสั้น ทศนะและสภาพสังคมไทยที่ปรากฏในเรื่องสั้น โดยใช้วิธีวิจัยเอกสารจากเรื่องสั้นจำนวน 88 เรื่อง และเสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า ในด้านกลวิธีการแต่ง ผู้เขียนใช้ประสบการณ์ในอาชีพของตนมาผูกเป็นเรื่องราวตามรูปแบบของบันเทิงคดี โดยวางโครงเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชนชั้นกลางถึงระดับล่างในสังคมไทย สร้างตัวละครที่มีอาชีพตำรวจมากที่สุด และตัวละครอื่น ๆ ก็เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับอาชีพนี้ ฉากที่ใช้ ใช้สถานที่จริงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และในกรุงเทพมหานคร ที่ผู้เขียนเคยไปปฏิบัติราชการอยู่ในเวลานั้น ส่วนกลวิธีการเล่าเรื่อง ผู้แต่งให้ตัวละครในเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่องของตนเอง โดยใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่งมากที่สุด

ในด้านทศนะผู้เขียนแสดง ทศนะเกี่ยวกับสังคมเมืองและสังคมชนบทว่าต่างมีปัญหาเช่นเดียวกันในด้านความยากจน การขาดแคลนที่อยู่อาศัย การขาดแคลนการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน ปัญหาอาชญากรรมและโสเภณี ทศนะเกี่ยวกับอาชีพตำรวจ ผู้เขียนแสดงความน้อยใจในอาชีพของตน ที่ประชาชนมักมองตำรวจในทางลบ อันเนื่องมาจากการทุจริตในหน้าที่ และการประจบสอพลอเพื่อหวังความก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งผู้เขียนยอมรับว่าพฤติกรรมเช่นนี้มีจริงในวงการตำรวจ ส่วนทศนะเกี่ยวกับชีวิต มนุษยธรรม และความเชื่อ พบว่า วิถีชีวิตชนชั้นกลางไปจนถึงชนชั้นล่าง มักมีปัญหาครอบครัว มีการกระทำผิดศีลธรรมในเรื่องชู้สาว การแย่งชิงมรดก การงมงายกับไสยศาสตร์ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา

ในด้านภาพสะท้อนสังคมไทยที่ปรากฏในเรื่องสั้น พบว่า ได้สะท้อนสภาพภูมิศาสตร์ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือของไทยที่เป็นถิ่นทุรกันดาร แห้งแล้ง ขาดการพัฒนา ส่วนสภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ ในด้านการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา สังคม และวัฒนธรรม ได้สะท้อนเหตุการณ์ในช่วง พ.ศ. 2489 - 2818 สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ในสมัยนั้น

269

AN ANALYSIS OF PAKORN PINCHALIEW'S SHORT STORIES

AN ABSTRACT

BY

SUNISSA SIVAGOOL

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Thai
at Srinakharinwirot University

April 1998

The Thesis entitled "An Analysis of Pakorn Pinchaliw's Short Stories" aims to analyze technics of writing short stories, visions, and Thai society in them, by researching 88 short stories and presenting the results as an narrative analysis.

The writing technique used by the author is to use his own career experiences to set up the stories in an entertaining way. The theme involves the way of life of middle and low class people in Thai society. Most of the characters are policemen and those connected with them. The setting in the stories are places where he lived and where he worked as a policeman. Most of the stories utilize the technique of having the person tell his/her own story using the first person pronoun.

The writer's vision of both city and country society involves the same types of problems, the lack of housing and primary living facilities, crime and prostitution.

He feels hurt that his chosen career is perceived in a bad light by the public due to corruption and the use of flattery to obtain quick promotions but he admits that this perception is often true.

Regarding his vision of life and humanity and its beliefs, the writer found many family problems in the way of life of the middle and lower classes of Thai society such as immorality, adultery, unlawful possession of inheritance, and stupid superstitions which cause other problems.

The geographical conditions in the North and North East of the country waste and dry and under - developed are reflected in the society which appears in the stories. The political events, economy, education and cultures are based on the real events when happened during the years 2489 - 2518 B.E.